

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُوْلُهُ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

**Fourth Successor of the Promised Messiah and
The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community**

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN

ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

**Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa**

Yandikwe India : Printwell, Amritsar.

Nimutonya kUandikia kUndu kUU mwenda Uvoo mwingi:

<p>1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.</p>	<p>2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744</p>
<p>3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779</p>	

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MŪandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mŭtheu wa Isilamu, Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe tũũ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ũũ waendeeie kwa myaka mĩongo tĩĩ na itatũ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tũ ũa yaasya kana yo ũvuanĩw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Ytĩ nĩ Ivuku itheu ya Masilamu na ve ũtongoi mwĩanĩu nthĩnĩ wayo ti kwoondũ wa Masilamu tũ ĩndĩ ona kwa ala angĩ ota ũu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasũvĩa maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ũalyũko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩtalavu na nũndũ ũmwe vyũ ũmũnthĩ tondũ mavuaniw'e kwa Muhammad *mŭuo na maŭathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtũku.

Kũalyũla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩla mŭvũthũ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community tũũ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kũalyũla Kulani Ntheu yĩna mũtkĩlo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathũkany'o sya nthĩ nĩkana ũtũmane ũtonye kũnyaĩkw'a kwa Andũ me kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. Ualyũlo ũũ wa yu wa Kĩkamba umĩtw'e kuma kwa ũalyũlo wa Kĩngelesa ũla na w'o umĩtw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩtalavu ala ma mwambĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *ũla matethekie kuma ualyũlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota ũu*, uungu wa ũũngamĩ wa ũtongoi wa Mũtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe ũla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mũtĩwa Wa-Kana wa Masia ũla Wathaniwe, Mwambĩĩĩlyo wa Ngwatanĩo ĩno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na ũtw'ĩkĩthye ũalyũlo ũũ uumo wa ũtongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyo kya Kĩkamba na We navingũe ngoo syoo kũwelekela ũtũmane ũũ wa ũsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

1.	AL-FATIHA.....	1
2.	AL-BAKARA.....	2
3.	AALI-'IMLAANI.....	71
4.	AL-NISAA.....	112
5.	AL-MAAIDAH.....	156
6.	AL-AN'AAM.....	187
7.	AL-A'RAAF.....	220
8.	AL-ANFAAL.....	255
9.	AL-TAUBA.....	270
10.	YUNUS.....	298
11.	HUD.....	318
12.	YUSUF.....	341
13.	AL-RA'D.....	361
14.	IBRAHIM.....	370
15.	AL-HIJR.....	379
16.	AL-NAHL.....	387
17.	BANI ISRAIL.....	407
18.	AL-KAHF.....	422
19.	MARYAM.....	440
20.	TAA HAA.....	452
21.	AL-ANBIYA.....	470
22.	AL-HAJJ.....	485
23.	AL-MUMINUUN.....	500
24.	AL-NUR.....	514
25.	AL-FURKAAN.....	528
26.	AL-SHU'ARAA.....	540
27.	AL-NAML.....	560
28.	AL-KASAS.....	575
29.	AL-'ANKABUUT.....	591
30.	AL-RUUM.....	603

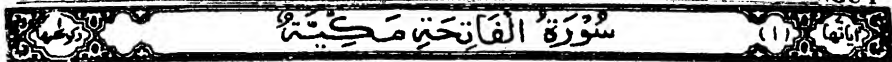
UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

31.	LUQMAN.....	613
32.	AL-SAJDAH.....	620
33.	AL-AHZAAB.....	625
34.	AL-SABA.....	640
35.	AL-FATIR.....	650
36.	YAASIIN.....	659
37.	AL-SAAFAAT.....	668
38.	SAAD.....	683
39.	AL-ZUMAR.....	693
40.	AL-MU'MIN.....	707
41.	HAA MIIM SAJDA...	721
42.	AL-SHUURAA.....	730
43.	AL-ZUKHRUF.....	741
44.	AL-DUKHAN.....	751
45.	AL-JATHIYAH.....	757
46.	AL-AHQAF.....	763
47.	MUHAMMAD.....	770
48.	AL-FATH.....	777
49.	AL-HUJURAAT.....	784
50.	QAF.....	788
51.	AL-DHARIYAT.....	794
52.	AL-TUUR.....	800
53.	AL-NAJM.....	805
54.	AL-KAMAR.....	811
55.	AL-RAHMAAN.....	817
56.	AL-WAAKIAH.....	824
57.	AL-HADIID.....	832
58.	AL-MUJAADILAH...	839
59.	AL-HASHR.....	845
60.	AL-MUMTAHANAH..	850

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN.....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHTHIR.....	902
75. AL-KIYAAMAH.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

88. AL-GHAASHIYAH.....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS	953
92. AL-LAIL	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR... ..	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵi Ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2.Ndaŵa syonthe nŵi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵi syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3.Ūla Usŵŵtwe nŵi Ūlau, Usŵŵtwe nŵi tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4.Mwŵai wa Mŵthenya wa Ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5.We wŵi weka Nue ithyŵi tŵthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya Ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6.Tŵtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o-----

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7.Nzŵa ya asu ala We Ūmanengete
maŪathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵi Ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ⑦
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑧

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵi ndeto 'Waku' etŵkŵle kana 'maghzoob' nŵi Ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka Ūla weekiwe nŵi Ayuti. Ūneeni ŪŪ nŵi mŵvingue na ndŪŪweta Ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵi Ūthatu wa andŪ ala angŵi ota Ūu ala matonya kŪŪkwata.

سُورَةُ الْبَقَرَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٢)

AL – BAKARA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
ŵla Usŵŵtwe nŵ ŵlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ŵla Ŵmanyi-W'onthe.

الْأَمِّ

3. Yŵi nŵ ŵvuku yŵanŵu; vatiŵi nzika nthŵi
wayo; nŵ Ŵtongoi kwa ala alŵngalu,

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٥

4. Ala metŵkŵlaa maŴndŵ ala matonekaa,
na malŵmasya Mboya, na ala maumasya
katŵi wa syŵndŵ ila Ithyŵi tŴnenganŵte
kwoondŵ woo;

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٥

5. Na ,mametŵkŵlaa maŴndŵ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŵŵkŵlo mŵlŵmu wa maŴndŵ ala
matanamba kŵvika.

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٥

6. Mo nŵmo ala maatŵŵaa Ŵtongoi wa
Mwŵlai woo na mo nomo makaŵla.

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no Ŵndŵ
Ŵmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŵmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ٥

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ŵsŵŵlo Ŵlŵ ŵa ngoo syoo na matŴnŵ moo,
na Ŵlŵ ŵa metho moo ve kŵsŵŵŵi; naw'o
nŵ Ŵsŵŵlo mŴnene kwoo.

خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

LUKU 2

9.Na katĩ wa andũ ve amwe ala maasya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminukĩlyo; oylĩla mo ti etĩkĩli ona vanini.

10.Mo nĩmatonya *kwenda* kũmũkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metĩkĩlaa, ĩndĩ mo matĩĩ ona ũmwe ũla makengaa ateo nĩmo mekengaa ene; ĩndĩ mo nokwona matonaa tũ.

11.Nthĩnĩ wa ngoo syoo vaĩ ũwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwongeleele ũwau woo; na nĩ ũsilĩlo mwai kwoo, nũndũ mo nĩmakenganaa.

12.Na yĩla mo matavw'a, 'Mũikaseũvyee kĩthokoo ĩũlũ wa nthĩ,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩ atwaĩla ma mũuo tũ.'

13.Isũvĩei! vate nzika mo nĩmo maseũvasya kĩthokoo, ĩndĩ mo mayonaa.

14.Na yĩla matavw'a, 'Itĩkĩlai ũndũ andũ ala angĩ metĩkĩlĩte,' mo maasya, 'Ithyĩ twĩtĩkĩla ũndũ andũ ala atumanu metĩkĩlĩte?' Isũvĩei! Vate nzika, mo nĩmo atumanu, ĩndĩ mo mayĩsĩ.

15.Na yĩla mo makomana na ala metĩkĩlaa, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa,' ĩndĩ yĩla mo me oka vamwe na ĩla mbinga syoo, maasya, 'Ithyĩ vate nzika, twĩ vamwe nenyu; ithyĩ no ngũĩ tũvũaa tũ.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللّٰهِ وَيَوْمَ الْاٰخِرِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۹

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ
اِلَّا اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۰

فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللّٰهُ مَرَضًا وَلَهُمْ
عَذٰبٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ۝۱۱

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوْا فِى الْاَرْضِ قَالُوْا اِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُوْنَ ۝۱۲

اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُوْنَ وَلٰكِنْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۝۱۳
وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا كَمَا اٰمَنَ النَّاسُ قَالُوْا اَنُؤْمِنُ
كَمَا اٰمَنَ السّٰفِهَآءُ اَلَا اِنَّهُمْ هُمُ السّٰفِهَآءُ وَلٰكِنْ
لَّا يَعْلَمُوْنَ ۝۱۴

وَاِذَا لُقِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا آمَنَّا بِحُجَّتِ اللّٰهِ اِلٰى
نَبِيِّنَا قَالُوْا اِنَّا مَعَكُمْ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزٰوُنَ ۝۱۵

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamĩsĩĩla ngũĩ yoo na kũmaeka
maendee nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

17.Aa nĩmo ala mosete Ivttyo
makayĩkũany'a na Otongoi; Indĩ
Otandĩthya woo ndũmaetee Otandĩthyo,
ona mo maitongoew'e nesa.

18.Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ōla
wawuvie mwaki, na yĩla wamũĩkile
ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo
na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo
maybona nthĩ.

19.Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ
ilalinda; kwa ōu mo maikasyoka.^{1*}

20.Kana nĩ ta mbua nene kuma
mathweonĩ, nthĩnĩ wayo ve kĩvĩndu
kĩnene na kĩtalalĩki na ōtisi; mo mekĩlaa
syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo nũndũ wa
kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amathyũlũlũkĩte
alei.

21.Nĩ vakuvĩ ōtisi kũvulya woni woo, o
yĩla w'o wamatisĩla, maendela nthĩnĩ
waw'o; na yĩla w'o wamatukĩla
maŋgamaa ki. Na takethwa Ngai

¹ *Mũsoa ōũ nũtonya kwĩthwa ōineena ōlũ ōla wa
mũthemba ōmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa
kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ
wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩĩsyaa ōla
w'o, kũlea kũneena ōla w'o na kũlea kũwona.
Kwa ōu, mo nĩmaivatĩe iĩlko syoo kũmanyaa kwa
kwĩyendea na mo ene meevĩngĩla nthĩnĩ.

اللَّهُ يَسْتَفْزِزُ بِهِمْ وَيَنْذَرُهُمْ فِي طُعْيَانِهِمْ
يَسْهُونَ ⑤

أُولَئِكَ الَّذِينَ اسْتَرْوُوا الضَّلَالَةَ بِالْهَدْيِ فَمَا
رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ⑥

مِثْلَهُمْ كَمِثْلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا أَفَلَا نَأْذَنُ
مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ يَنْزِرُهُمْ وَتَرَكَّهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ
لَّا يُبْصِرُونَ ⑦

صُمُّ بَكْمُ عَمًى لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ⑧

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فَظَلَمَتْ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ
يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي أَذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُ
النُّبُوتِ وَاللَّهُ مُجِيبٌ بِالْكَافِرِينَ ⑨

يَكَادُ الْبَرِيُّ يُغْتَرَفُ آبَصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْوَ
فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ
بِهِمْ وَابْصَارُهُمْ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑩

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwIw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwIka OndO w'onthe OIa We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andO, mOthaithei MwIai wenyu OIa wamOmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mOtonye kwIthwa alOngalu;

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَشْعُونَ ۝

23. Ula wamIwIkwIthIsye nthI kwIthwa Okomo kwondO wenyu, na Ithu nayo ta kIlaIa, na atOma kIw'O kItheea kuma mathweonI, na kwoondO wakyO, nIwaetie matunda kwoondO wa Otethyo wenyu; kwa Ou, mOIkamwIanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsI.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُندَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

24. Na ethwa inyw'I mwIina nzika tOIu wa kIla ithyI tOtheetye kwa mOthOkOmI WaitO, IndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

25. IndI inyw'I mwalea kwIka Ou--- na mOikeka Ou ona IndI---- IndI IsOvIei Mwaki, OIa ngO syaw'o nI andO na mavia, OIa OseOvItw'e kwoondO wa alei.

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ إِذْ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ۝

26. Na tavany'ai Ovoo mOseo kwa ala metIkIlaa na kwIka mawIa maseo, kana ve MIOnda Ila IvItIlaa tOIUsI katI wayo kwoondO woo. O yIla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nyie ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi īlūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūŭtafaa We na ndaīa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīie, ‘Nyie nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَرَادَ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً
قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّا لَا تَعْلَمُونَ ⑤

32. Na We nīwamūmanyīsiye Atamu masyīṭwa onthe , na īndī aia syīndū ila syaī na masyīṭwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nyie masyīṭwa ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَكَةِ
فَقَالَ أَسْمِعُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑥

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyīṭtye,’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’ onthe, ūla-Mūf.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ⑦

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyīṭwa masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyīṭwa masyo, We aisye ‘Nyie ndyaamūtavya kana Nyie nīnīsīyīsī syīmbithī sya matunī na sya īlūlū wa nthī, na kana Nyie nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يَادِمُ أَتُنَبِّئُهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ
قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ⑧

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyei ateo īvilisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَرَادَ فَلَمَّا لِلْمَلَكَةِ ابْجُدُوا لِآدَمَ فَجَدُّوا إِلَّا ابْنِيسَ
أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑨

eethwa na Ong'endu; na we aī katī wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaaī kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOtī OO mOikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyu tOlO wa nthī, na kyaOya kwa tvinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۝

38. Na Indī Atamu nīweemanyīisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ou, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia tOlO woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَائِعًا وَقَمًا يَاتِيكُمْ مِنْ هُنَا لَعْنٌ تَبِعَ هَذَا لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

40. Indī mo asu ala makalea kwītkīla, na kwitw'Tkīthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie tOlO wenyu,

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السَّبِيلَ الَّتِي اتَّعْتُمْ عَلَيْكُمْ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw'ŋ nŋmwaiŋŋtwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

42.Na ŋŋkŋlai maŋdŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋ maŋdŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany'e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋnŋ Wakwa Nŋnyioka.

43.Na mŋikavulany'e w'o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w'o omŋwŋŋŋ.

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

45.Inyw'ŋ mŋmeyŋŋŋaa andŋ ala angŋ meke maŋdŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw'ŋ ene, omŋiyŋsoma ŋvuku? Indŋ inyw'ŋ nomŋmanyaa?

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow'o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivya,

47.Ala mesŋ naw'o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

LUKU 6

48.Inyw'ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw'ŋ mbee wa andŋ *onthe*.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَأَمِنُوا بِمَا آتَيْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَافِرِيهٖ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي شَيْئًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾
اتَّقُوا رُونَ النَّاسِ بِالْبِرِّ وَتَسْخَرُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ وَلَهُمْ الْيَمِينُ
رُجُوعُونَ ﴿٦٦﴾

يٰٓأَيُّهَا إِسْرَءِيلُ أَذْكُرُوا بَعْدِي الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

n0nd0 wa kwosa kasa0 kwoond0 wa Othaithi; kwa 0u Ithiuei inyw'I kwa M0mbi wenyu, na moaei and0 menyu ene; 00 n'w'o 0seo m0no kwenyu;' IndI We n'weethi0ie k0mwelekela inyw'I E-na 0uu. Vate nzika, We nI M0syokean'ia-Wa-KaingI ena 0uu na Aus0ftwe nI tei.

ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

56.Na lilikanai yIla inyw'I mwaisye, 'We Mose, ithyI t0i0kwit'ikIla we ona vanini, k0vika t0mwone Ngai Mwene Vinya W'onthe 0thy0 kwa 0thy0; na IndI kItetemo kya nthI n'kyam0kwatie inyw'I om0ketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَسُوسِي لَنَا نُونٌ لَكَ حَتَّى تَرَى اللَّهَ هَمَزًا
فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّيْقَةَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI n'itwam0thay00kisyey inyw'I itina wa k'kw'0 kyenyu, n'kana inyw'I m0tonye k0t0nga m0vea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI n'itwatumie mathweo kw'ithwa muunyI t0l0 wenyu na twam0theesye inyw'I Manna na Salwaa t0l0 wenyu t0kyasya, 'Yai katI wa syInd0 nzeo ila IthyI t0nenganIte kwoond0 wenyu,' namo mayaat0v'it'sya IthyI, IndI mo n'imo meev'it'sye ene.

وَوَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ
السَّلْوى كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na lilikanai n'inda yIla IthyI twaisye, 'Likai nthInI wa nd0a Ino na yai k'la inyw'I m0kwenda – nthInI wayo – kwa wingI; na lik'ilai mbing'lonI mw'inyiv'itye na asyai, 'Ngai t0ekee ithyI naI sit0.' IthyI t0kam0keke inyw'I naI syenyu na t0kanengane wongeleku kwa asu ala mekaa ma0seo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَمَكَرُوا بِهَا حَيْثُ سَبَّحْتُمْ
رَعَدًا وَادْخُلُوا أَبْوابَ جَنَّاتٍ أَوْ قُولُوا حِطَّةٌ نَغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile ndeto eka ŋla mo matavŋtw'e. Kwa ŋu, Ithyŋ nŋtwaŋtheeisy ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ
فَأَنزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 7

61. Na lilikanai ŋvinda yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyŋ twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na kwa ŋu kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيبًا قَالَ
عَلِمَ كُلُّ أَنَابٍ مِّشْرَبَهُمْ كُلًّا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ
اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

62. Na lilikanai ŋvinda yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyŋ tŋitonya kwŋanŋwa nŋ ŋŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyi syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

وَإِذْ قُلْنَا لِمُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ
لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنْبِئُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَائِهَا
وَقَتَائِهَا وَفُورِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبْدَلُونِ
الَّذِي هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ أَهِيضُوا مَضْرًا فَإِنْ
لَكُمْ مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ
وَبَاءَ وَغَضِبَ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 8

63. Vate nzika, Etikili, na Ayuti, na Aklisto na Asavii---- nguthu ona yIva kuma katIwa ii Ila yIikilaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o, na Múthenya wa MúminOkIlyo, na yIkaa meko maseo, Ikeethwa na Ituvi Iseo kwa MwIai woo, na vai wia Okoka Ióló woo, ona maikakwatwa nI kyeva.

64. Na lilikanai Iivinda yIla Ithyl twoosie Otianfo kuma kwenyu na twookIlya KIima Ióló wenyu tOkyasya "Kwatai mólómItye maUndó ala Ithyl tUmUnengete inyw'I, na lilikanai maUndó ala mevo, nIkana mótanye kótangIwa.'

65. Na Itina wa Ou, inyw'I nImwasyokie Itina; na takethwa ti Ondó wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kUmwelekela inyw'I na tei Wake, vate nzika, inyw'I mwIthwa mwaI katI wa ala maI na wasyo.

66. Na vate nzika, inyw'I nImUmanyIte mUminOkIlyo wa asu katI wenyu, ala mavItisye Ióló wa Ovoo wa Savato. Kwa Ou, Ithyl nItwamatavisye mo: 'Inyw'I tw'Ikai malaI, mUsonoketw'e'.

67. Uu Ithyl nItwamItw'IkIthisye Isu ta ngelekany'o kwa andó ma Ivinda yu yayo na asu ala mookie Itina wayo, na ta UmanyIsyo kwa asu ala mamOkIlaa Ngai.

68. Na lilikanai yila Mose wamatavisye andó make: 'Ngai Mwene Vinya

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّٰرِفِينَ
الضَّٰلِّينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ
صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٥٦

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَآذِكُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٥٧

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٥٨

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ
فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِرِينَ ٥٩

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَ
مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ٦٠

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَدْبَحُوا

W'onthe emwilyaſa inyw'ſi műng'ee ng'ombe,' namo maműkolya, 'We wſvűa ngűſi naitű?' We asya, 'Nyie nſmantha wſvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe űmwe wa ala atumanu.

بَقْرَةً قَالُوا اتَّخَذْنَا هَٰؤُلَاءِ أَعُودًا بِٱللَّهِ وَآلُونَ
مِنَ ٱلْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwſa, 'Tűvoyee kwa Mwſai waku nſkana atűvathűkanſye nſ ng'ombe yſilyſata.' We amasűngſie, 'Ngai easya nſ ng'ombe ſte ngűű na ſte nini ya műika, yſi vu katſi wa syell na nima; yu ſkai űndű mwſyſaſwe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِصٌ وَلَا يَكْفُرُ عَوَانٌ بَيْنَ ذَٰلِكَ
فَأَفْعَلُوا مَا تُؤْمُرُونَ ۝

70.Na mo mamwſa, 'Tűvoyee kwa Mwſai waku nſkana atűtheesyey ithyſi nſ ya langi mwaű.' Nake amea: Ngai easya: 'nſ ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yſna űito műseo; ya kwendeesya amſloeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْثُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقْعُ لَوْثُهَا تَسْرُ النَّظِيرِينَ ۝

71.Namo mamwſa, 'Tűvoyee kwa mwſai waku atűvathűkanſye nſ yſva, nűndű ng'ombe syonthe syſoneka iw'ane kw'itű, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithyſi ow'o nſkűtongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ ٱلْبَقَرَ تَشَبَهَ
عَلَيْنَا وَإِنَّا لَإِن شَاءَ ٱللَّهُ لَنُهْتَدُونَ ۝

72.We asűngſa, 'Ngai easya nſ ng'ombe ſtaafma na műlaű kana kűng'ithya mſűnda; ſte űsuke; ya mwſſi űmwe.' Namo maasya, 'Yu nſndſi waete űla w'o.' Na ſndſi mo nſmamſng'eie, ona kau kavaa ta kethwa mo mayaaſka űu.

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ ٱلْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي ٱلْحَرثَ مَسْلَمَةٌ لَّا شَيْءَ فَبِمَا كَانُوا ٱلْكَا
فِرِينَ يَجْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73. Na lilikana ivinda yila we wamüaie mündü na mweethwa na kivathükany'o katl wenyu nündü wa üu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maündü ala inyw'i mwavithie.

وَلَا تَقْتُلُوا نَفْسًا قَدْ زُكِّرْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجُ مَا
كُنْتُمْ كَاتِبُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na indl ithyi twaisye, 'Mükünei we muaani kwoondü wa kllungu kya ivityo yila müawa wiktwe, 'üu nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ümönengae thayü üla mükw'ü na amwonasya inyw'i Syama syake nfkana mütonye kümanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِعُضْوِهِ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لُغْوَهُ
وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٤﴾

75. Na indl itina wa üu ngoo syenyu nlsyeethiwe syümthitw'e ta ivia kana mbümangü mbee; nündü katl wa mavia ve amwe mavitlasya tölüs nthlni wamo, na ve amwe ala katl wamo maumasya kiw'ü yila maatüka. Na müno katl wamo ve ala menyivasya ene nündü wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kümanya maündü ala inyw'i mwikaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارِ لَمَّا يَنْفَجْرُ مِنْهُ
أَلَانُهُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَّا يَشَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ
وَأَنَّ مِنْهَا لَمَّا يَغِيظُ مِنَ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ
بِعَافٍ لِي عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

76. Inyw'i mwina wkwatyo kana mo makamwltikila inyw'i oyila nguthu imwe kuma katl woo ythltwe ylimthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa mo mamina kümfw'a na indl kümimanya yo na nfmamimanyie yo nesa müno.

أَفَتَضْحَكُونَ أَنْ يُزَيِّنَ اللَّهُ لَكُمْ فِتْنَةً فَإِنَّ مِنْهُمْ
يَسْعُونَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُخْرِفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوا
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

77. Na yila mo makomana na ala metikila maasya, 'Ithyi nltwltikila,' na yila makomana mündü na üla üngl me oka, maasya, Inyw'i mümamanyasya maündü ala Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقُولُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِنَّ خَلْقَ بَعْضِهِمْ
إِلَى بَعْضٍ قَالُوا اتَّخَذُوا نَهْمًا فَتَحَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُجَاجِبَكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

W'onthe ōmōthafsyē inyw'ī nīkana mo
matonye kōkaananīa nenyu mbee wa
Mwfai wenyu? Indī inyw'ī
nomōkamanya?

78. Mo nomesī kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūmesī maōndō ala mo
mavithaa na ala maumbōlaa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَيَأْمُرُونَ ۝

79. Na amwe moo mayīfī kūsoma; mo
mayīfī īvuku ateo mawoni *moo ene* ma
ōvōngō, na *vai ōndō* mo mekaa ateo
kōtalithya.

وَمِنْهُمْ أَجْتُنُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ
إِنَّمَا يَظُنُّونَ ۝

80. Kwa ōu, woo nī wa asu, ala
maandīkaa īvuku na moko moo ene, na
Indī makyasya, 'Yīl yumīte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe,' nīkana
matonye kōkwata thooa mōvōthō nōndō
wayo, woo nī woo Indī, nōndō wa
maōndō ala moko moo maandīkīte, na
woo nī woo nōndō wa maōndō ala mo
ene mekaa.

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ أَلَيْسَ لَهُمْ شَرٌّ يَقُولُونَ
هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ
لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ۝

81. Namo maasya: 'Mwaki ndōkatōkiita
ithyī ateo kwa matukō *mavōthō* Asya:
'Inyw'ī nīmwosete watho kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indī Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakananga
watho Wake ona Indī. Kana inyw'ī
mwīneena īōlō wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe maōndō ala inyw'ī mōtamesī?

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ
أَتُخَذَ ثَمَرُ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلَفَ اللَّهُ عَهْدًا
أَمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

82. II, ōla ona wīva wīkaa ōthōku na
ōthyōlōlōkītwē nī naī syake--- asu
nīmo ekali-ma-Mwakinī; vo nīvo mo
makekalaa.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَاطِبَةُ فَأُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

83.Indĩ mo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo-asu nĩmo ekali-ma-ĩtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai *ĩvinda* yĩla Ithiyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw'ĩ mũikathaitha *kĩndũ kĩngĩ* ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na *onany'ai* ūseo kwa asyai menyu; na andũ ma mũsyĩna ndiwa na ngya; na neenai na andũ nesa na lũmyai Mboya, na ĩvai Saka; ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwaaalyũkile na ūemu, ateo avũthũ menyu.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّلَٰمِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai *ĩvinda* yĩla Ithiyĩ twoosie ūtianĩo kuma kwenyu: kana inyw'ĩ mũiketa nthakame syenyu kana kũmalũngya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yenyu; na inyw'ĩ nĩmwalũlũmĩlie ūu; na nĩmwĩthĩtwe mwĩ ngũsĩ ya ūu.

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَآءَكُمْ وَلَا تُغْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ مِن دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw'ĩ mũkũmoaa anaaĩthe menyu ene na kũlũngya nguthu ĩmwe ya andũ menyu kuma mĩsyĩnĩ yoo, mũkĩtetheanĩsya mũndũ na ūla ūngĩ ĩolũ woo na wathavu na wĩki-wa-naĩ. Namo mooka kwenyu ta ngombo nĩmũmovoasya, oyĩla kũlũngw'a kwoo kwaĩ kũvatane kwenyu. ĩndĩ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlaa kĩlungu kĩmwe kya ĩvuku na kũkĩlea kĩla kĩngĩ? Kwa ūu, vai ĩtuvi kwa ala mekaa ūu katĩ

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُغْرِجُونَ فِرْيَاقًا مِّنْكُمْ مِّن دِيَارِهِمْ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدَاوَةِ وَإِن يَأْتُواكُمُ اسْمَىٰ تُقْتُلُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَٰبِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَبِأَنزِلِ مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِثْلَهُ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ

wenyu, ateo nthoni nthlŋl wa thayū ū ū
wa yu; na Mūthenya wa ūtwio mo
makatwawa ūsilŋlŋl ūla mwai vyū; na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē
ndaleaa kūmanya maūndū ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

87.Aa nŋmo ala mendie thayū wa nthl
ŋno mbee wa Itu. Kwa ū ū ūsilŋlŋl woo
ndūkavūthangw'a ona mo
maikatetheew'a kwa nzŋa ŋngŋona yŋva.

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyŋ nŋtwamūnengie Mose
Ivuku na twamūatŋŋsya Athani angŋ ŋtina
wake maatŋŋe nyaŋŋ syake; na Isa Yesu
mwana wa Malia, Ithyŋ nŋtwamūnengie
Syama syŋyonanŋtye, na twamwŋkŋa
vinya na Veva wa ūtheu. Kwa ū ū ŋndŋ,
kŋla ŋvinda Mūtūmwā wamūvikŋa ena
maūndū ala inyw'ŋ ene mūtekwenda,
mūkeekathŋŋa na kūmatw'ŋkŋthya amwe
ta akengani na kūmoaa angŋ?

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ŋkŋtwe
nŋ ivw'ŋki.' 'Aiee, Ngai Mwene Vinya
W'onthē nūmaumanŋe mo nūndū wa ūlei
woo. Mo metŋkŋlaa maūndū o mavūthū.

90.Na yŋla Ivuku yookie kwoo kuma
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē,
yŋkŋanŋŋsya maūndū ala me vamwe
namo----- na mbee wa ū ū mo
nŋmavoyete methwe na ūkŋŋyo ŋŋlū wa
alei----- ŋndŋ kŋla mo meesŋ kyamavikŋie,
mo nŋmakŋleile. Kŋlumo kya Ngai
Mwene Vinya W'onthē kŋthwe ŋŋlū wa
alei.

يُودُونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَنَّا
تَعْمَلُونَ ﴿٨٧﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا
يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ بَعْدِهِ بِالْوَحْيِ
وَأَتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ
أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ اسْتَكْبَرْتُمْ
فَقَرِيبًا لَّذُ بْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا
مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَقِيلَ
لَكُمْ جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا لَقُوا رَبَّهُمْ فَلَعَنَ اللَّهُ عَلَى
الْكُفْرِينَ ﴿٩١﴾

91. Kila mo mathooetye mathayū moo
nakyo nī kīthūku: nī kana matonye
kūmalea maūndū ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūvuanītye, makīmena Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndakatheesye
mumo Wake ūlū wa athūkūmi Make o
ūla We wendaa. Kwa ūu, mo
nīmakwatie ūthatu ūlū wa ūthatu; na ve
ūsililo ūthīnasya kwoondū wa alei.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْفَرَسِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ ﷺ
قَالَ لَا يَخْلُقُ إِلَّا اللَّهُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

92.Na yīla mo matavw'a: 'Itīkīlāi
maŋdū ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, mo maasya: 'Ithyī
twīlīkīlā maŋdū *ala matheetw'e* Itina
wa asu, oyīla nīw'o W'o, ūkīanīsyā kīlā
mo mena kyo. Asya: 'Nīkī, īndī,inyw'ī
mwatatie kūmoaa Athani ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe mbee wa ūu,
ethwa inyw'ī mwaī etīkīlī?

وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ امْنُوا بِمَا اَنْزَلَ اللهُ قَالُوْا نُوْمِنُ بِمَا
اَنْزَلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُوْنَ بِمَا وَّرَدَّ وَهُوَ الْحَقُّ
مُبْدًى قَالِ لِمَ تَقْعُدُوْنَ عَنْ اٰيَاتِ اللهِ
مَنْ قَبْلَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٧﴾

93.Na Mose n̄wookie kwenyu ena
Syama sȳlyonan̄itye, na ɪndī inyw'ī
n̄mwoosie kasaŋ *kwoondŋ wa ōthaiθi*
we atevo, na inyw'ī mwaɪ eki-ma-naɪ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِي الْإِجْلِ
مِنْ بَعْدِهِ ۖ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٠﴾

94. Na lilikanai ñinda ylla Ithiyi twoosie
 ūtianŋo kuma kwenyu, na twookŋlya
 Kŋŋma ŋolŋ wenyu, *tokyasya*, 'Kwatai
 mŋlŋmŋtye maŋndŋ ala Ithiyi
 tŋmŋnengete inyw'ŋ na ŋthukŋŋsyei; namo
 maisye 'Ithiyi nŋtŋkwŋw'a na nŋtŋŋŋlea; na
 ngoo syoo nŋsyausŋtwe nŋ *wendo wa*
 kasaŋ nŋndŋ wa ŋlei woo. Asya: 'Kŋŋ
 mŋŋkŋŋŋ wenyu ŋmwŋŋŋŋŋŋ nŋ kŋŋthŋku,
 ethwa mwŋna mŋŋkŋŋŋŋŋŋ ona ŋmwe!'

[illegible]

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa itunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī *onthe* mate vo, ilīlei kīkw'ū īndī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أَوْامِرَ اللَّهِ
وَيُؤْتِ الْغَنَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ٩٥

96.Indī mo maikakīlīla ona īndī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَلَّ مَتَّ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ٩٦

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena itomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītūka asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī. Kīla ūmwe woo endaa takethwa nūnengwe ūkūū wa myaka ngili īmwe, īndī kūmengwa ūkūū ūsu ndūkamūvetanga kuma ūsilīlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū *onthe* ala mo mekaa.

وَلَقَدْ نَعَّمْنَا بِنُوحٍ عَلَيْهِ إِذْ نَزَّلْنَا الْوَدَّاءَ فِي الْوَادِي
الْمَدْيَنَةِ وَكَانَ يَدْعُو النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَكَانَ
يُخْرِجُهُم مِّنَ الْعَدَابِ أَن يُعْتَرُوا اللَّهَ بِغَيْرِ
بَيِّنَةٍ ٩٧

LUKU 12

98.Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea īlūū wa ngoo yaku kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īla yīanīlasya kīla kyayītongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٩٨

99.Nī 'Ūla ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, īndī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَّن كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ ٩٩

100.Na vate nzika, īthyī nīūtheetye Syama syīyonanītye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo īla mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ١٠٠

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo IwIkasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na mUkIlo.

أَوَكَلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ بَل

الْأَثَرُ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu yIla MütÜmwa UkIte kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , akIlanIIsya maÜndÜ ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya andÜ ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mIongo yoo, ta mataamba kÜyImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا

مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُتُوا الْكِتَابَ لَا كُتِبَ

اللَّهُ وَرَاءَهُمْ ظُهُورُهُمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103. Namo maatIlaa Ila nziä yaatlIwe nI andÜ aemu nthInI wa ÜsumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkIla; IndI no andÜ aemu nImo maleile kwItIkIla, makImamanyIsya andÜ ÜvÜngÜ na Okengani. Namo maatIlaa maÜndÜ ala mavuanIw'e ala alaIka eli kÜya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaamÜmanyIsya ona Ümwe kÜvika yIla mo maItye, 'IthyI twI Utato, kwa Üu mÜikalee kwItIkIla.' Kwa Üu andÜ nImeemanyIsye kuma kwoo IÜIÜ wa maÜndÜ ala meekIie kIvathÜkany'o katI wa mÜndÜ na mÜka, IndI mo mayaamwIka mÜndÜ naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI kwa ngal IngI andÜ aa nImekwImanyIsya maÜndÜ matameka naI kana kÜmeka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vyÜ kana we Üla ÜtwaIlaa maÜndÜ aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathayÜ moo nakyo nI kIthÜku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمٍ ۖ وَ

مَا كَفَرُ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّاطِطِينَ كَفَرُوا يُعْلَمُونَ

النَّاسِ السَّحَرَةُ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ

هَازُوتَ وَمَا زُوتَ وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ

يَقُولَا إِنَّمَا أَنْحَاقُنَا فِتْنَةً فَلَا تَكْفُرُ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا

مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ بِضَآئِرٍ

بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا رَآذِنَ اللَّهُ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ

وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَقَدْ عَلِمُوا لِمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي

الْأَفْجَقِ مِنْ خَلْقٍ قَدْ وَلِيَئْسَ مَا سَرَوْا بِهِ أَنْفُسُهُمْ

لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetfklfite na kwika ūlŋgalu, vate nzika, methwa na ituvi ūseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nŋmamanyfte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَنُحِبَّ اللَّهُ حَيْثُ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'ŋ ala mwŋtfklfŋaa! Mŋikasye, 'Raaŋa' ŋndŋ asyai, 'Unzurnaa,' na ŋthukŋsyeyi. Na ve ūsilŋlo wŋ woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَنُحِبُّكَ
وَاسْتَعَاذَ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetfklfŋaa katŋ wa Andŋ ma Ivuku, kana kuma katŋ wa ala mamwŋananasya Ngai na ngai ŋngŋ, mayendaa ūseo ona wŋva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwŋai wenyu, ŋndŋ Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ wa wingŋlvo mwingŋ.

مَا يَهْدِي اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الَّذِينَ
أَن يَنزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ
بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Mŋsoa ona wŋva ūla ŋthyŋ tŋtumaa ūūla kana tŋkaūveta, ŋthyŋ nŋtŋetae ūngŋ mŋseo kūvŋta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowŋsŋ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwika ūndŋ w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
يُرَاهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowŋsŋ kana ūsumbŋ wa matu na nthŋ nŋ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mŋsūvŋi kana mŋtetheesya kwoondŋ waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

mŭseo vyŭ, akeethwa na Ituvi yake yŭna Mwŭai wake. Vai w'ia Okoka ŭŭŭ wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maŭngeme ŭŭŭ wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maŭngeme ŭŭŭ wa vathei; oyŭla i-nguthu syel'isomaa Ivuku oyŭmwe. Na ota ņu now'o ala maataŭ na ņmanyi maneenie, ņndŭ mo maasya. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katŭ woo Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo ŭŭŭ wa maņndŭ ala mo mateefŭkŭlanaa nthŭnŭ wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا قَوْلُهُمْ قَالَ لَهُ
يُحْكَمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝

115.Na nŭŭ ņla ņte mŭlŭngalu mŭnene kŭvŭta ņla ņvatanaa syltwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭlitaŭwa nthŭnŭ wa makalŭ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na ņmanthaa kŭmananga? Kŭyaaŭle andŭ ta asu kŭlika vau ateo mena wia. Nŭ nthoni kwoo ņŭŭ wa nthŭ ņno; na ņsilŭlo mŭnene ņkeethwa wŭ woo nthŭnŭ wa Nthŭ ņla ņngŭ.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسِيحَ اللَّهِ أَنْ يُذَكِّرَ فِيهَا
اسْمَهُ وَسَوَّى فِي خُرَابِهَا أَوْ لَيْكَ مَا كَانُوا لَهُمْ أَنْ
يَذْكُرُوا إِلَّا غَافِلِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

116.Na Umŭlonŭ na Uthŭŭlonŭ nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ņu o vonthe vala inyw'ŭ mweelekela, ŭthyŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ņkeethŭawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene Mawingŭvo, ņmanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الشَّرِيفُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَرُ وَجْهِ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭyosee mwana We - Mwene,' We nŭ Mŭtheu! Aiee, kŭla kŭndŭ kŭ matunŭ na ŭŭŭ wa nthŭ nŭ Kyake. Syonthe nimwŭw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قُنُونٌ ۝

LUKU 15

123. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee Yakwa ylla Nyie naiie Tulu wenyu, na kana Nyie nInamUnenevisye inyw'I Tulu wa andu onthe.

124. Na kIai mUthenya ūla thayū ūtakaūngama vandū va thayū ūngī ona vanini, ona kyovosya kIiketIklwa kuma kwa w'o, ona ūvoyaŋi ona wIva ndūkauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai ylla Mwīai wake wamūtatīe Avalamu na mīfao mīna Ila we weanIIsye. We aisye 'Nyie ngaūtw'IkIthya we Mūtongoi wa andū.' Avalamu amūkūlya, 'Ona kuma-katī wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'Utianfo Wakwa ndūmakumbatīlasya eki ma naI.'

126. Na lilikanai hinda ylla Ithyī twamItw'IkIthisye Ila Nyūmba yIthwe vandū va kūendawa nī andū na vandū va mūuo; na vala Avalamu waūngeme vosei ta vandū va Mboya. Na Ithyī nItwamwIyIaIe Avalamu na Isumaeli, tūkyasya 'Mīthesyei Nyūmba Yakwa kwa asu ala mamIthyūlūlūkaa, na ala matiawa nthīnī wayo kwoondū wa ūthaithi, na asu ala makumanaa na matulItye-ndu na kūvalūka-nthī na mothyū moo nthīnī wa Mboya.'

127. Na lilikanai ylla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa, ūtw'IkIthye mūsyī ūū wIthwe wa mūuo na manenge matunda ekali maw'o ala katī woo mamwItkIlaa

يٰٓاَيُّهَا اِسْرٰٓءِيْلُ اٰذْكُرْ وَاِذْ فَعَلْتَ الْاَيْمٰنَ عَلٰى نَفْسِكَ

وَ اٰتٰى فَضْلَكَ عَلٰى الْغٰلِبِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ اٰتٰى اِبْرٰهِيْمَ رُبَّهٖ بِكَلِمٰتٍ فَاتَّبَعْنٰهُ قَالَ لَا اِنِّىْ جَاعِلٌ لِّلنَّاسِ اِمٰمًا قَالُوْا مِنْ ذُرِّيَّتِيْ قَالَ لَا يَنْتٰلِ عَهْدِيْ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثٰبَةً لِّلنَّاسِ وَ اٰمَنَّا وَ اتَّخَذُوْا مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلًّٔا وَ عٰهَدْنَا اِلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَ اِسْحٰقَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطّٰٓئِفِيْنَ وَ الْغٰفِقِيْنَ وَ الزّٰوِجِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَ اٰرَٔى اٰهْلَهُ مِنَ الشُّرَكِىِّ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَ الْيَوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminūkīlyo, 'We aisye 'Na ona ūla ūtamwītīkīlaa ota ūu Nyie ngamūnenge motandīthyo kwa kavinda kanini; na Indī Nyie ngamūtwa we usililonī wa Mwaki, naw'o nī wīkalo mūthōku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٢٤﴾

128. Na lilikanai ūvinda yīla Avalamu na Isumaeli mookīlilye myambīlīlīlyo ya īla Nyūmba, *makīvoya*, 'Mwīlai Waitū, mīfīkīle īno kuma kwitū; nūndū We Nue Wīw'i–W'onthe Umanyi –W'onthe .

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ
وَبَنِي إِسْحَاقَ إِذْكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٥﴾

129. 'Mwīlai Waitū, tūt'w'īkīthye ithyī kwīthwa twī ewi Maku na *matw'īkīthye* ma nzyawa sitū andū menyivītye Kwaku. Na twony'e ithyī na nzīla sitū sya ūthaithi, na twīthiūle ithyī na tei; nūndū We Nue Mwelekanīli-wa-Kaingī *wīna ūuu* na Usūfwe nī tei.

وَبَنِي إِسْحَاقَ وَابْنَهُ يَسْأَلُكَ رَبَّنَا وَنَحْنُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾
فَسَبِّحْهُ لَكُمُوعًا وَآرَاءَ مَنْ سَبَّحَكَ وَتَبَّ عَلَيْنَا إِنْكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٧﴾

130. 'Na Mwīlai waitū, ūkīlyā Mwathani kuma katī woo ene, ūla ūtonya kūmasomea Mīsoa Yaku na kūmamanyīsyā mo Ivuku na ūī na atonye kūmathesya mo; vate nzika, We Nue wī-Vinya, ūla Mūī.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾

LUKU 16

131. Na nūū ūla ūkasyoka ītina na kūtia ndīni ya Avalamu ateo we ūla mūtumanu kīlīko? We nī we Ithyī twamūnyuvie īūlū wa nthī īno, na nthīnīī wa Nthī īla yūkīte vate nzika, we akeethwa katī wa ala alūngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ صَاطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لَإِنَّ الْخَالِقِينَ ﴿٢٩﴾

132. Yīla Mwīai wake wamūtavisiye we, 'Inyivye,' we aisiye, 'Nyīe nīnīnyivītye kwa Mwīai wa nthī syonthē.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَكَ مِنَ الْغَلِيلِ ۝

133. Na ota ōu nīw'o Avalamu wayīaie ūlū wa aana make---na ota ōu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ī aana makwa, kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmīnyuvīte ndīni īno kwoondū wenyu; kwa ōu mūikaake kīkw'ū kīmōkwate ateo mwī nthīnī wa mwīkalo wa wīnyivyo.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبُ يُنَبِّئُ أَنَّ اللَّهَ صَاطِعٌ لِّكُمُ الَّذِينَ فَلَا تُؤْتُونَ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ī mwaī vo īvinda yīla kīkw'ū kyamūvikīe Yakovo, yīla wamakūlīye aana make, Inyw'ī mūkathaithaa kyaū ītina wakwa?' Na mo mamūsūngīe 'Ithyī tūkamūthaithaa Ngai waku, Ngai wa maaīthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyī ene nītwīnenganae Kwake.

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۖ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nī andū ala makw'ie; maūndū ala moo meekie nīmo moo na maūndū ala inyw'ī mwīkaa makeethwa me menyū; nenyū mūikakūlw'a ūlū wa maūndū ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَنْهَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'īkai inyw'ī Ayuti kana Aklisto nīkana mūtonye kūtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aīe, *inyw'ī atīai* ndīni ya Avalamu ūla weenenganīte kwa Ngai kīla īvinda; we ndaī kaī wa asu ala mamwīānānasya Ngai na ngai ingī.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ī asyai, 'Ithyī nītūmwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maūndū ala mavuanītw'e kw'itū, na ala mavuanīw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْرَاطِ وَمَا أَوْفَىٰ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ نَبِّئِهِمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang'onihe* kuma kwa Mw'wai woo. Ithyl' tũyĩkĩaa kĩvathũkany'o katĩ wa Ūmwe woo ona Ūmwe, na ithyl' ene nĩtwĩnenganae Kwake.

138. Na ethwa mo nĩmekwĩtĩkĩla Ūndũ inyw'ĩ mwĩtĩkĩlĩte, Indĩ mo vate nzika, nĩmatongoew'e nesa; Indĩ masyoka na Itina, Indĩ mo meseũvya Ūaanĩku, na Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, akakwĩanĩa we tũlũ woo nũndũ We wĩ W'w'i-W'ontho, Umanyi W'ontho.

139. Asya, 'Ithyl' tũkalũmya ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho; na nũũ ūla mũseo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'ontho kwa *kũmanyĩsya* ndĩni, na We eweka ithyl' nĩtũmũthaitħaa. *²

140. Asya, 'Inyw'ĩ mwĩkaananĩa naitũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ Mwĩwai waitũ na Mwĩwai wenyu? Na mawĩla maitũ nĩ kwoondũ witũ, na mawĩla menyu nĩ kwoondũ wenyu; na ithyl' nĩtwĩnenganaĩte kwake eweka twĩna ūtĩkĩku.'

141. Inyw'ĩ mwĩlasya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* maĩAyuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwĩlĩ nesa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho? Na nũũ ūla mwĩki-wa-naĩ mũnene kũvĩta we ūla

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَهَدٍ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۝

وَأَن أَمُوءَا بِبَشَلٍ مَّا أَمَنُومُ بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا ۖ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً دَوْخُونَ لَهُ عِبْدُونَ ۝

قُلْ إِنَّمَا جِئْتَنِي بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ خَاضِعُونَ ۝

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ إِنَّا أَعْلَمُ أَمَ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

²² * Ndĩni ya Ngai Mwene Vinya W'ontho ti kwasya kana Ngai aatĩlaa ndĩni ona yĩva, Indĩ no ndĩni ĩla ĩvuanĩtw'e nĩNgai Mwene Vinya W'ontho tũ.

0vithaa 0k0sĩ ūla wĩna w'o kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthē ndaleaa
k0manyā ma0nd0 ala inyw'ĩ mwkaa.

142.Asu nĩ and0 ala makwie na ma0nd0
moo nĩ ala mo meekie, na ma0nd0
menyu makeethwa ala inyw'ĩ mwĩkaa;
nenyu inyw'ĩ m0ikak0lw'a 0nd0 mo
meekie.

LUKU 17

143.Ala atumanu katĩ wa and0
makak0lya, 'Nĩ kya0 kĩmaaly0ĩte kuma
Kĩvula kyoo kĩla mo maatĩe? Asya,
'Umĩlonĩ na Uth0floonĩ nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We
am0tongoeasya ūla We wendaa nzĩanĩ
ĩla yaw'o.

144.Na 0u Ithyĩ nĩt0m0tw'ĩkĩthĩtye
inyw'ĩ kwĩthwa mbaĩ nenevyē nĩkana
m0tonye k0tw'ĩka asovĩ ma and0, na
Mot0mwa wa Ngai atonye kwĩthwa
m0s0vĩ wenyu. Na Ithyĩ t0yaakĩnyuva
Kĩvula kĩla inyw'ĩ mwaatĩe, ateo nĩkana
Ithyĩ t0tonye k0m0manyā ūla we
0m0atĩtaa M0t0mwa wa Ngai na ūla
0aly0kaa ĩtina na itiinyo syake. Na 0u
vate nzika wĩ vinya m0no, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthē
0matongoesye. Na kuimwaĩĩte Ngai
Mwene Vinya W'onthē k0eka m0kĩĩlo
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē nĩ M0uu, na
Us0ĩtwe nĩ tei kwa and0.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قِبَلِهِمُ الرَّبِّ كَانُوا عَلَيْهَا قُلُ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَ
الْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةٌ إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ عِزْمًا كَلَّمَ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَزِيزٌ ﴿١٤٤﴾

145.Nīw'o, ithyī nītōkwonaa we welekelye ūthyū waku itunī kīla īvinda, vate nzika, īndī, Ithyī tōkatuma welekela Kīvula kīla we wendete. Kwa ūu, thiūa ūthyū waku kwelekela Mōsikiti Mōtheu, na ovala inyw'ī mōī, thiūai mothyū menyu kōwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoō nīmesī kana ūu nī w'o kuma kwa Mwīai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kōmanya maūndū ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na ona we ūkaete Kyama ona kīva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikatīla Kīvula kyaku ona īndī; onaku ndūkaatīla Kīvula kyoo; ona amwe menyu maikaatīla Kīvula kya ala angī. Nawe ūkaatīla mawendi moo ītina wa ūmanyi ūla ūkōvikīle we, īndī we wīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ ﴿١٤٦﴾

147.Asu ala Ithyī tōmanengete Ivuku nīmayīmanyaa tayo w'o tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīśī, īndī vate nzika, amwe moo nīmaūvithaa ūla w'o omawīśī.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنِ لَإِ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

¹ * Ndeto īno 'yo' mūno mūno yīweta movano ma w'o ala makūśīlaa mwīkalo wa Mūtūmwa Mūtheu mūo wīthwe tūū wake. Nī ūtheinīl kana we nī mūndū wa kīūngai nūndū we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīśī kwa movano na nūma sya mwīkallīle wasyo tūū wasyo, na nīmaimanyaa kana ow'o nī syoo, kwa ūu mūndū wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai īla syīyonanasya nthīnī wa mwīkalo wake na mīlendele ya thayū yake.

148. Nf'w'o, kuma kwa Mw'lai waku, kwa uu, Indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

۞ الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُسْرِئِينَ ۞

LUKU 18

149. Na klla ūmwe e kfeleelo kyake klla klmŭsumbika we; kllany'ai, Indf', mŭndŭ na ōlā ūngf' nthf'nf' wa mawla maseo. Ovala vonthe mŭf, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtonyi wa kwika maŭndŭ onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ زُجَّةٍ هُوَ مَوْلَاهَا فَاسْتَبِقُوا الْعِبْرَاتِ مِنْ أَيْنَ مَا تَكُونُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ حِينًا لِلَّهِ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۞

150. Na ovonthe vala we umfite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; nŭndŭ ūsu nf'w'o kuma kwa Mw'lai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kŭmanya maŭndŭ ala inyw'f' mwika.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لِلْحَيِّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاطِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۞

151. Na ovonthe vala we umfite, thiŭa ūthyŭ waku kwelekela Mŭsikiti Mŭtheu; ona vala mwifithwa mŭf, thiŭai mothyŭ menyu kŭwelekela w'o nf'kana andŭ maikethwe na ngaanf'lo nenyu, ateo asu ala mate alŭngalu-kwa ūu, mŭikamakie mo, ngiei Nyie-na nf'kana Nyie ndonye kwifanf'sya ifnee Yakwa fŭfŭ wenyu; na nf'kana inyw'f' mŭtonye kŭtongew'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ يُشَاقُّ الْبَنَاءُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْرُقْنِيَّ عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۞

152. Otondŭ Ifhyf' tŭmŭtŭmf'e inyw'f' Mŭtŭmwa kuma katf' wenyu ene, ūlā ūmŭsomeaa inyw'f' Mfsoa Yaitŭ, na ūmŭtheasya inyw'f', na ūmŭmanyf'sya inyw'f' Ifvuku na ūf, na ūmŭmanyf'sya maŭndŭ ala inyw'f' mŭtamesf'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُؤْتِيَكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ۞

153. Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa
ngamŭlilikana inyw'ŭ; na ndŭngŭei Nyie
mŭvea na mŭikethwe mŭteŭtŭnga mŭvea
Kwakwa-Nyie.

١٨
ع فَادْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاَشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٨﴾

LUKU 19

154. Inyw'ī ala mwītīkīlāa! Manthai
Ūtethyo na ūmīlīsyō na Mboya; vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe e
vamwe na ala mena ūmīlīsyō.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ
اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٥﴾

155.Na mūikasye kana ala me kūawa
nthInī wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī akw'ū; aiee, mo me thayū;
inyw'ī nokwona mūtonaa tū.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْواتٌ هَلْ
أَحْيَاءُ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

156. Na Ithiyi tókamútata inyw'i na Ondó
wa wia, na nzaa, na wasyo wa Othw'i na
wia na mathayó, na matunda; Indí
matavyei úvoo múseo ala momítasya,

وَلْيَبْلُغُوا كُمْ بَشِيرٌ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ
الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَلْيَبْلُغُوا الصَّبْرَ ۚ

157. Ala, yīla kyeva kyamakwata mo,
maasya, 'Vate nzika ithyī twī ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Kwake We
nīkw'o ithyī tūkasyoka.'

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا
إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٥٠﴾

158.Aa nomo maŭathimo kuma kwa
Mwĩai woo na tei syĩ ũlũ woo, na no aa
ala matongoew'e nesa.

أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٥٠﴾

159. Vate nzika, Savaa na Malwa nĩ katĩ
wa Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, vai ɪvĩtyo kwa ũla
ũendete Haji vala ve ɪla Nyũmba kana
kwĩka Umũla, kwithyũĩũũka ŷyeli. Na
ũla wĩkaa nesa mbee wa ũndũ
kwathĩtwe, ɪndĩ vate nzika, Ngai

إِنَّ الصُّغَا وَالْمُرَوَّةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَاجَّ
الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ
بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرٌ إِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ
عَلِيمٌ ﴿٥﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'onthe.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithyĩ tũtheetye ma Syama na ūtongoi ĩtina wa Ithyĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmaumanĩaa; na ota ūu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْمُونُ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْكِتَابِ وَلَهُمْ
مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أَذًى يَلْعَنُ
اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعُونَ ۝

161. Indĩ mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a ūla w'o ūtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekela na ūkeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna ūuu na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ لَكَ أَتُوبُ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩkeethwa ūũũ woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَٰئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usĩĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ūlau, Usũftwe nĩ tei.

وَاللَّهُمَّ إِلَهَ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ūtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ĩla syĩĩflaa ūkanganĩ ikuĩte syĩndũ ĩla imatandĩthĩasya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheesya kuma ĩtunĩ na kũmĩthayũũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَ
النَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ
النَّاسَ وَمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْبَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَنَىٰ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ

kwayo; na anyalikaŵa mĩthemba yonthe ya nyamu nthĩnĩ wayo; na nthĩnĩ wa mĩalyũkĩle ya iseve, na mathweo ala mekĩtwe wĩlanĩ katĩ wa ĩtu na nthĩ-ow'o nĩ Syama kwa andũ ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٢٠

166. Na katĩ wa andũ ve ala meyoseaa ene syĩndũ sya ũthaithi ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, maisyenda ũndũ maalĩtwe nĩ kũmwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ asu ala metĩkĩlaa mena vinya mbee nthĩnĩ wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa asu ala mekaa naĩ yu nĩmatonya kwona ĩvinda yĩla mo makawona ũsilĩlo, mo nĩũmanya kana ũtonyi w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai-mũno kwa kũsilĩla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِّلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ
أَنَّهُمْ إِلَٰهٌ قَدِيمٌ لَّا يَنْفَعُهُمْ ذَلِكَ شَيْئًا ۚ وَآَنَ اللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٢١

167. Kwa ũla w'o, mo ow'o makamanya yĩla makamona ala maalĩtwe maimalea aatĩlĩ moo na makawona ũsilĩlo, na nzĩa syonthe sya kũkĩla ikatilwa.

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ
وَمُتَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ٢٢

168. Na asu ala maalĩle makasya, 'Mwa takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũsyoka tũ, ithyĩ nĩũmalea mo tondũ mo matũleete ithyĩ.' Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamony'a mo mawĩla moo ta ũthatyo kwoo, namo maikauma nthĩnĩ wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا لَهُمْ عَذَابَنَا
وَكُنَّا نَخْلُصُهُمْ إِلَىٰ آلِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَدْ مَلَكَ ذَلِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ٢٣

LUKU 21

169. Inyw’I andũ! Yai katĩwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. ^{*2}

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٩﴾

170. We amwĩyĩlaŋa inyw’I maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’I mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩe aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الذِّبْذَبِ يَنْفَعُ بِمَا لَمْ يَمِصْ إِلَّا دَعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَنْهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧٢﴾

173. Inyw’I ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٣﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lĩu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lĩu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lĩu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lĩu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We nĩ
We Ūla inyw'ĩ mŭthaitaa.

174. We nŭvatanĩte kĩla kyonthe
kĩyŭaĩte tũ, na nthakame na nyama
sya ngŭlŭe, na kĩla kĩsomewe syĩtwa
yĩngĩ ona yĩva yĩte ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Indĩ ūla
ŭnŭkŭingĩw'a nĩ ūndũ ūtomĩka, ate
kwĩthwa mbaa matũ kana kŭkĩla
mĩvaka, ndĩkethwa yĩ naĩ kwake.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mŭekanĩ-Mŭno Vyũ wa
naĩ, Usŭtwe nĩ tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndũ ala Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĩnĩ
wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa
mŭvũthũ, mo mayusũasya mavu moo na
kĩndũ kĩngĩ ateo Mwaki. Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakaneena namo
Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona We
ndakamathesya mo. Na ve ūsilũ mwai
kwoondũ woo.

176. Mo nĩmo ala mosete Ivĩtyo
makayĩkũany'a na ūtongoi na ūsilũ
makaũkũany'a na ūkeo. Mo mena
ūmĩlũsyo mũnene ata wa Mwaki!

177. Kĩtumi nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũtheetye Ivuku yĩ na ūla w'o,
na vate nzika, ala matew'anaa ūlũ wa
Ivuku nĩmalikĩte ūmaithanĩ wĩ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūũngalu kwenyu kũthiũa mothyũ
menyu kwelekela Umĩlonĩ kana
Uthũllonĩ, Indĩ ūla mŭũngalu w'o nĩ ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزُرِ
وَمَا أُهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَن أَضَلَّ عَنْهُ بَآءٌ
وَلَعَادٌ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ
بِالْغَفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ٥

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ٥

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ وَبِلِ الشَّرْقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋthenya wa Mŋminŋkŋlyo na alaŋka na Ivuŋu na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondŋ wa wendo Wake We, na kwa andŋ ma mŋsyŋ na ndiwa na ngya na mŋendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlŋmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋfasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋfasya nthŋnŋ wa ūkyā na mathŋna na ala momŋfasya ūvinda ya kaŋ; aa nomo monanŋtye kana nŋ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ŋ ala mwŋŋkŋlaa, Nŋmŋandŋkŋwe ūŋvanŋsyō ūlŋlŋ wa ala moaŋtwe: mŋndŋ mŋthasye kwa mŋndŋ mŋthasye, na ngombo kwa ngombo, na mŋndŋ mŋka kwa mŋndŋ mŋka. Indŋ ethwa mŋndŋ nŋwaekewa katŋ wa ndŋvi kya maambo nŋ mwanaa nyinyia wa ūla mŋae, Indŋ ūvoo ūsu nŋatŋŋwe nŋkana kŋmanyŋke nŋ ndŋvi myaŋ na kŋitwaŋŋwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mŋaani nŋaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mŋuo.³ *

180. Na ve thayŋ ūsu nŋ ūkeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋwa wŋkaa naŋ ŋtina vakeethwa na ūsiŋŋlo wŋ woo kwake. kwoondŋ wenyu nthŋnŋ wa mwŋao waŋŋivanŋsyō, inyw'ŋ andŋ mwŋna kŋŋŋko, nŋkana mŋtonye kŋtanŋa mŋuo.

الْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالسَّيِّئَةِ وَالْكُتَيْبِ وَالسَّيِّئَةِ وَأَمَّا الْمَالُ عَلَى
حُجَّتِهِ ذَوِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَالنَّسَبِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّيِّئِينَ
فِي الْبُيُوتِ وَالضَّرَافِرِ وَجِنِّ الْبُيُوتِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ⑥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْخُرْقِ وَالْعَبْدِ وَالْأَنْثَى وَالْأُنْثَى مَنْ
عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَّى
إِلَيْهِ بِالْحَسَنِ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عِزِّ رَبِّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ عَلَىٰ آبِ الْبِرِّ ⑥

وَكُتِبَ فِي الْقِصَاصِ حَيَاتُ يَأُولِي الْأَرْبَابِ لَكُمْ
تَتَّقُونَ ⑥

³ * Uu nŋkwasya kana mbesa sya nthakame nŋsyallŋte nŋ kŋŋŋanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andŋ ala maa mŋndŋ ūla mŋae.

181. Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩwa ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; ũsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا لِّلْوَصِيَّةِ لِّلَّذِينَ وَالِلَّذِينَ وَالِأَقْرَبِينَ بِأَمْرٍ مِّنْهُنَّ عَلَى التَّوَلَّيْنَ ۝

182. Na we ũla ũalyũlaa wĩyĩai ũsu ĩtina wa kũwĩw'a, naĩ ĩsu vate nzika ĩkeethwa ĩũlũ wa asu maũalyũlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Wiw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَمَّا إِنَّمَا عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

183. Indĩ ũla wĩna nzika ĩũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ĩvĩtyo kana ũthyoeuku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُّوَسٍ جَنًّا أَوْ أَثَمًا فَاصْلَحْ يَنفَعُ ۝ فَلَا أَثَمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

LUKU 23

184. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩlaa kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝

185. Kũtĩlaa kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, Indĩ ũla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩlaa kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; Indĩ asu ala matatonya kũtĩlaa kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũĩvanĩsyo---- kũthya mũndũ nya-Na ũla wĩkaa wĩa mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩlaa kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ōla Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Ūtongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Ūtongoi na kĩvathũkany'a. Kwa Ūu, Ūla w'onthe wenyu ona wĩva wĩ mũsyĩ nthĩnĩ wa mwei Ūũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ūla mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ Ūthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩlasya Ūtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'onthe nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ūvoo Wakwa, asya 'Nyie nĩ vakuvĩ. Nyie nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ūnũũmboya Nyie. Kwa Ūu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbĩthũkĩlasya Nyie, na kũmbĩtĩkĩla Nyie nĩkana matonye kũatĩla nzĩla ĩla ya w'o.

188. Nĩkwĩtĩkĩlĩtw'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu ūtukũ Ūla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũtĩkĩka Ūla ūte ūlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnengie inyw'ĩ ūkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّضَىٰ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ
مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَتَسْكِنُوا الْوَدْعَةَ
وَلْيَذْكُرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٨٦﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِلَعَلَّهُمْ
يَرْشُدُونَ ﴿٢٨٧﴾

أَحْلَمَ لَكُمْ لَيْلَةَ الْقِيَامِ الرَّفْقُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِيَابِسُ لَكُمْ وَأَنْتُمْ رِيَّاسٌ لَهُنَّ عَلَّمَ اللَّهُ أَنْتَكُمْ
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمُرَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الْقِيَامَ

⁴ * Kwa Ūla w'o, Ūlĩ mweũ ūkwatanĩtw'e na masangya; na ta Ūu, ūalyũlo nĩ... Kũvika Ūlĩ mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na Ūlĩ mwĩũ wa wa ūtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwīū wa masangya. Na īndū īanīīsyai kūfīla kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaithi. Ino nīyo mīvaka īla Ngai Mwene Vinya W'onthe *wīīe*, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu kafi wenyu kwa ūvūngū. na mūikaumye mūnengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīśūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīśī. ⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya īvinda kwoondū wa *ūseo* wa andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīśīla mīlomo ya ītina; īndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwaīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīśīla mīlomonī; na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

إِلَى الْيَتِيمِ وَلَا تَبْشُرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْبُرُوهَا كَذَلِكَ يُمِيتُنُ اللَّهُ
أَيْتَهُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْنُوا بِهَا
إِلَى الْحُكْمِ لِتَأْكُلُوا قَرِيبًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْهَلْوَ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

⁵ *Vaa ndeto īno 'angī' yīoneka īte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

mekūkita nenyu, ĩndĩ mūikeke naĩ; Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
ndamenda eki-ma-naĩ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethĩa
na malũngyei kuma vala mo
mamũlũngĩtye inyw'ĩ, nũndũ ũthĩny'o nĩ
mũthũku mũno kũvĩta kũaa. Na
mũikokitĩe namo vakuvĩ na nthĩnĩ, wa
Mũsikiti Mũtheu okũvika nemo mambe
kũmũkitĩa vo. ĩndĩ mo mamũkita inyw'ĩ,
ĩndĩ mokitei: yu nĩyo ĩtuvi ya alei.

193.ĩndĩ mo maeka inyw'ĩ ĩndĩ vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth nĩ
Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

194.Na mavũei mo kũvika vaikethwe
mũthĩnany'o, na ndĩni nĩavanw'e ve
ũthasyo kwoondũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onth tũ; ĩndĩ mo maeka, ĩndĩ
lilikanai kana vayĩ ũng'endu mwĩtkĩlye
ateo ĩũũ wa avithũki.

195.Uvĩanu wa Mwei Mũtheu waiĩe nĩ
kũĩvanĩw'a nthĩnĩ wa Mwei Mũtheu; na
syĩndũ syonthe ila ntheu ve mwĩao wa
ũĩvanĩsyo. Kwa ũu, ũla ũmũvĩĩfasya
inyw'ĩ, mũsilĩlei kwĩanana na ũthũku
wake ũla we ũmwĩkĩte inyw'ĩ. Na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onth
vamwe na asu ala mamũkĩaa We.

196.Na umyai kwoondũ wa nzĩa ya Ngai
Mwene Vinya W'onth, na

وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ
حَيْثُ أَخْرَجْتُمُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا تَقْتُلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُفْتَلُوا
فِيهِ فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُمْ فَاتَّكِلُوا عَلَى الْكُفْرَيْنِ ۖ

وَإِنْ أَنْتَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
وَإِنْ أَنْتَهُمْ فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ۖ

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشُّهُورِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا
عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تَتْلُوا بَآيَاتِ اللَّهِ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۝

mūikeyĩkye inyw'ĩ ene wanangĩkonĩ na moko menyu ene, na ĩkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na ĩanĩĩsyai Haji na Umula kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: ĩndĩ ethwa nĩmwasiĩĩwa, ĩndĩ umyai nthembo ĩla yoneka kwa ūvũthũ ona yĩva; na mūikenze mĩtwe yenyu okũvika ĩ-nthembo ĩvike vandũ vayo. Na ūla ona wĩva mūwau katĩ wenyu kana wĩna ūwau wa mūtwe, *nĩwaĩle nĩ kũĩva* ndĩvi-kwa kũtĩĩla kũya kana kwa kũnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamũ. ĩndĩ yĩla mwĩna mũuo, we ĩndĩ, ūla ūtonya kwĩyũmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nĩwaĩle kũmya* nthembo ona yĩva ĩla ĩtonya kwoneka kwa ūvũthũ. ĩndĩ ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yĩva nĩmaĩĩwe nĩ kũtĩĩla kũya kwa matukũ atatũ me nthĩnĩ wa Haji na matukũ mũonza masyoka mũsyĩ; asu nĩ matukũ ĩkũmi ki. Uu nĩ kwake we ūla andũ make matatwĩe vakuvĩ na Mũsikiti Mũtheu. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsilĩla.

LUKU 25

198.Myei ya Haji nĩyĩĩĩkĩe nesa; kwa ūla ūtusaa kũthi Haji nthĩnĩ wa myei ĩno, aĩĩĩtwe nĩ *kũlilikana* kana vayaĩĩĩtwe kwĩthĩwa na ngewa nthũku kana wĩki-wa-naĩ ona wĩva; kana kũthokoana nthĩnĩ wa Haji. Na ūseo w'onthe ona

وَاتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۖ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَبَتَّ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ۚ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ ۚ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ لَبِئْسَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ ۖ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۚ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَحِثُ بِهِ اللَّهُ ۚ وَتَرَوُودُوا ۖ فَإِنْ خِفِدَ

وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ. Na kuai syĩndũ mbĩanu inyw'ĩ ene na ila mbaĩlu, na vate nzika, kĩndũ kĩla kĩseo vyũ nĩ ūlũngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩko.

الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ ﴿٥٠﴾

199. Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. Indĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondũ ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaiĩte.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الشَّعْرِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَسَّ الضَّالِّينَ ﴿٥٠﴾

200. Indĩ İyonoeesyei vala andũ meyonoeesya, na manthai ūkeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

تُمْ أَقِضُوا مِنْ حَيْثُ أَقَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥١﴾

201. Na mwamina kwĩanĩĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondũ mwaitanĩie ndaĩa sya maaĩthe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andũ ve ala maasya, 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ syĩndũ nzeo tũlũ wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩanda Itunĩ.

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٥٢﴾

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitũ, tũenge ithyĩ moseo tũlũ wa nthĩ İno oũndũ ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'ĩla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ
فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٥٣﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nũndũ wa maũndũ ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtũkř kwa kũtala.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthřnř wa matukũ ala manyuvřtwe; řndř ũla wřkalaataa kuma vu kwa matukũ eli; vaikethwa ve nař řũlũ wake; na ũla Őtiawa řtina, ota ũu vaikethwa ve nař řũlũ wake. UO nř kwa ũla ũmũkřaa Ngai. Na mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mũkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لَبِئْسَ أَتَقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا إِلَٰهَهُمْ يُجْزَوْنَ ۝

205.Na katř wa andũ ve ũla ngewa yake ya thayũ ũũ řtonya kũkwendeesya we, na we nũtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe kũkũsřta maũndũ ala me nthřnř wa ngoo yake, kař nř mũkaananř mũnene mũno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ۝

206.Na yřla we wř nthřnř wa Őkũmũ, asembaa řũlũ wa nthř aseũvřtye křthokoo nthřnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andũ; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křthokoo.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mũkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimũthing'řtasya we kwongeleela nař. Kwa ũu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandũ vathũku va kũthũmũa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ لَّهِ فَيَضَعُهَا جَهَنَّمَ وَلَا يَسْأَلُ الْيَهُادُ ۝

208.Na katř wa andũ ve we ũla ũtonya kwřthoosya we mwene akřmantha ũla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Likai vyŪ
nthĩnĩ wa wĩnyivyo na mŪikaatĩle nyaĩ
sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha
wenyu wĩ Ūtheinĩ.

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama
ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, indĩ
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

211. Mo nĩmeteele kIndŪ ataeo Ngai
Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ
e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na
alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syIndŪ
syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ
Syama ntheu syĩana ata ila Ithiyĩ
twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva
ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene
Vinya
W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩla we, vate
nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e
kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala
matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu
ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩlaa
Ngai makeethwa ŪŪŪ woo MŪthenya wa
UthayŪŪkyo; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amŪnengae mĩthĩnzĩo Yake

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً ۖ وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

وَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ
السَّمَاوَاتِ وَالسَّيْكِةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ كَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ
اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

رُبَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَاللَّهُ يَزِدُّكَ مِنْ نِّشَاءٍ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ūmwendaa vate kūtaḷa.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō
īmwe, na īndī mavathŭkangana katī woo
ene, kwa ūu Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti
ma ūvoo mŭseo na ta akaanany'a, na
amatheesya vamwe na īvuku yī na ūla
w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa
andū maŭndŭnī ala mo
mavathŭkanganīe. *Indī yu mo*
nīmambīlīlye kūvathŭkangana tŭlŭ wa
īvuku, na vai angī mavathŭkanganīe
tŭlŭ wayo ateo ala mayīnengetwe, ītina
wa Syama nthēu kūmavikīa mo, nŭndū
wa kwīw'anīa kīw'īu mŭndū na ūla ūngī.
Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa
mwīfao Wake, nūmatongoesye etīkīli
nthīnī wa w'o tŭlŭ wa maŭndū ala mo
alei mavathŭkanganīaa; Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasye
ūla ona wīva We wendaa nzīanī īla ya
w'o.

215. Inyw'ī mwīśŭanīa kana nīmŭkalika
Itunī mwīkalo ūla wookie tŭlŭ wa asu
ala makwie mbee wenyu ūtamŭkwatīe?
Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na
nīmathingithangiwe na vinya ō kūvika
Mŭtŭmwa na ala meetīkīlīte vamwe
nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūkavika īndī? II, vate
nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meŭkŭlya we kīla mo
makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva
na ūthw'īi mwingī ūla inyw'ī mumasya
wālle kwīthwa wī wa asyai na andū ma
ndŭŭ sya mŭkautī na ndiwa na ngya na
mŭendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla
inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَقِيًا يَنْهَكُمُ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَنْ يَأْتِكُمْ مَثَلُ
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَكْبِرِينَ أَفَسَاءَ وَالْقُرْآنُ
وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
مَعَ نَصْرِ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ ⑥

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلْ مَا أَنْفَقْتُ مِنْ
خَيْرٍ قُلُوا الَّذِينَ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ
كَرِيمٌ ⑦

217. Inyw'I nīmwathīwe kŭkita, ona kaŭ inyw'I mŭikwendeew'a; Indī nīvatonyeka inyw'I mŭkakīmena kīndŭ-kī kīseo kwenyu; na nīvatonyeka inyw'I mŭkakyenda kīndŭ oyīla nī kīthŭku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīslī *syīndŭ syonthe*, na inyw'I mŭyīslī.

LUKU 27

218. Mo meŭkŭlya ŭvoo wa kŭkita nthīnī wa Mwei Mŭtheu. Asya: 'Kŭkita nthīnī waw'o nī *naī* nene Indī kŭmasīīla *andŭ* nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭlea kŭtŭnga mŭvea Kwake na *kŭmasīīla andŭ kŭlīka* nthīnī wa Mŭsikiti Mŭtheu, na kŭmalŭngya *andŭ* kuma nthīnī wa w'o, nī *naī* nene mŭno kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na mŭthīnany'o nī mŭthŭku mŭno kŭvīta kŭaa.' Namo maikaeka kŭmŭkita inyw'I okŭvika mamŭtŭnge inyw'I kuma mŭtkīfŭnī wenyu, ethwa mo nīmatonya. Na katī wenyu ūla ŭalyŭkaa akasyoka ītina kuma mŭtkīfŭnī wake na ŭkusaa e mŭlei; asu nīmo ala mawīa moo makethwa me vathei īlŭlŭ wa nthī īno na īla īngī. Aa nī ekali ma Mwakinī navo nīvo mo makekalaa.

219. Asu ala metīkīlaa na asu ala mathamaa na kwīthing'īīsyā na vinya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-naī Mŭno, Usŭtwe nī tei.

220. Mo meŭkŭlya we īlŭlŭ wa ŭkī na kyŭthī *kya mbesa*. Asya; isu syēlī ve naī nene na ota ūu ve motandīthyō *amwe* kwa andŭ, Indī naī yasyo nī nene kŭvīta ūtandīthyō wasyo.' Na mo meŭkŭlya we kīla mo maīlītwe nī kumya. Asya: 'Kīla mŭtonya kŭtialya. Uu nīw'o Ngai Mwene

كَيْتَبَ عَلَيْكُمْ الْقِتَالَ وَهُوَ كِتَابٌ وَعَسَى أَنْ
تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا
شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ
فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ
اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَأْخُذُوا
بِقَاتِلِيكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ لِانْطَلَعُوا
وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَسْمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ
قُلْ لَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ
كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلَّزَّانٍ لِّغَافِلِينَ
يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ūmūvuanāsyā mīāo
 Yake nī kana inyw'ī mūtonye kūsoanīa.
 221. Iŭlū wa nthī īno na īla īngī. Namo
 meŭkŭlyā īlūlū wa ndiwa. Asya:
 'Kŭkīlyā mwīkalo wasyo nī *kīko kya*
 ūseo mūnene. Na ethwa inyw'ī
 nīmwavulana nasyo, syo nī anaafthe
 menyū. Na Ngai Mwene Vinya
 W'onthe nūmwīśī ūla mwanangi na ūla
 mwīki wa nesa. Na takethwa Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwendie ūu,
 We ethwa amūlikilye inyw'ī nthīnī wa
 wīa mūmū. Vate nzika, Ngai Mwene
 Vinya W'onthe E-Vinya Mwingī, Mŭī.
 222. Na mūikatwae iveti ithaithi sya
 mīvw'anano, okūvika syītkīle; ona
 kīveti kītkīli ngombo nī kīseo kūvīta
 kīthaithi kya mīvw'anano, ona kau
 nīkītonya kūmwendeesyā *mūno* inyw'ī.
 Na mūikanengane iveti *mbītkīli* kwa
 athaithi ma mīvw'anano maitwae
 okūvika metīkīle; ona ngombo mbītkīlū
 nī nzeo kūvīta mūthaithi wa
 mīvw'anano, ona kau we nūtonya
 kūmwendeesyā *mūno* inyw'ī. Aa
 metanīaa Mwaki, īndī Ngai Mwene
 Vinya W'onthe etanīaa ītu na ūkeo
 kwa mwīao Wake. Na We amīvuanasya
 Mīsoa Yake ūtheinī kwa andū nīkana mo
 matonye kūlīlikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlyā we ūvoo wa
 nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nī
 ūvuku, kwa ūu īvathanei na iveti īla
 syīna mwei, na mūikalike kwasyo
 okūvika ithee. īndī syamina kwīthesya
 syo mbene, īndī likai kwasyo kwīanana
 nondū Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ūmwīlāle inyw'ī. Ngai Mwene Vinya
 W'onthe amēdaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ قُلْ إِصْلَاحٌ
 لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَاطَبُوا عَنْهُ فَأَنْذَرُوا وَاللَّهُ يَعْلَمُ
 الْغَيْبَ مِنَ الصَّلَاحِ وَلَا شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبَكُمْ إِنْ اللَّهُ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٢﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا الشُّرَكَاءَ عَنْهُ يُؤْمِنُونَ وَلَا مَةَ مُؤْمِنَةٍ
 خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَا تُعْبَدُ الشُّرَكَاءُ
 عَنْهُ يُؤْمِنُونَ وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَكَوْ
 اءُجِبْتُمْ عَنْهُ إِلَى اللَّهِ يَدْعُوا
 إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ
 لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٣﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحْضِيِّ قُلْ هُوَ أَدْنَىٰ لِمَا نَحْنُ بِكُمْ
 فِي الْمَحْضِيِّ وَلَا تَقْرَبُوا مَنَاحِيْرَهُمْ
 فَإِذَا تَطَهَّرُوا فَأَتَوْهُمْ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
 اللَّهَ يُبَيِّنُ الْقَوْلَ لِلرَّاسِخِينَ وَبِجِبِّ التَّطَهُّرَاتِ ﴿٢٢٤﴾

mamwĩthiŭŭaa We na amendete asu ala metheasya ene.⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŭŭnda kwoondũ wenyu; kwa ŭu ŭthengeei mŭŭnda wenyu yĩla na ŭndũ mŭkwenda, na tongosyai *ŭseo-ŭmwe* mathayŭnĩ menyu ene; na mŭkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontha na manyai kana inyw'ĩ mŭkakomana Nake; na matavyei ŭvoo mŭseo asu ala mew'aa.

225. Na mŭikamŭtw'ĩkĩthe Ngai Mwene Vinya W'ontha kĩeleelo kya ithitũ syenyu nĩkana matonye kũeka kwĩka nesa na kwĩka ŭlŭngalu na kũseŭvya mŭuo katĩ wa andũ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Wĩw'i-W'ontha, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W'ontha ndakamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa mawĩvĩto ta asu menyu ma mana, ĩndĩ We akamwĩta inyw'ĩ kwoondũ wa maŭndũ ala ngoo syenyu syĩkĩte. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũekanĩ-Mũno vyũ, Mũmĩsya.

227. Kwa asu ala mekwĩvĩta *kwĩvathana* na iveti syoo, ĩvinda yĩla *yĩanĩ* ya kweteela nĩ myei ĩna; na ĩndĩ mo mauma wĩvĩtonĩ, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũekanĩ-Wa-Naĩ Mũno, Usũtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw'a kũtaanĩsya, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Wĩw'i-W'ontha.

229. Na iveti ĩla inengetwe talaka ikeeteela vandũ va mavinda atatũ *myei*

يَسْأَلُكُمْ خَزَنَةُ لَكُمْ فَأَتُوا عَنْكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَ
قَدْ مِمَّا لَا أَنْفُسَكُمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ قُلُوبُهُ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفُحْشَى إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ عَنْهُ لَكُنْ يَأْخِذُكُمْ
بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

لِلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ
فَإِنْ قَامُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَ

⁶ Ndeto ĩno 'ŭvukyo' ndĩkwoneka ĩkĩlika kwa ŭlŭngalu kwa Kĩtalavu "Azzam" nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto 'Azzan' yaĩle nĩ kũmanyĩka ta ŭvuku na mwĩkalĩle ŭte mŭseo wa kavinda. ŭu nĩtonya kwonany'a kana Ngai nĩwoombie kĩndũ kya mŭisyo kwa iveti o yĩla ŭu tiw'o.

ñatŭ nŭndŭ wasyo mbene; na ti kwīanana na mīao kwasyo kūvitha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbŭte nthīnī wa mavu masyo, ethwa nīmwiŭtkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mŭthenya wa Mŭminŭkīlyo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŭnene wa kwitŭnga ūvindanī yu, ethwa nikwenda wīw'anīthyō. Nasyo *iveti* syīna ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu ūlŭlŭ wasyo kwīanana na mīao; īndī aŭme mena kīvīla kīmwe ūlŭlŭ wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya Mŭī.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŭtavanw'a* kelī; na īndī syīkalyei syo na Mwīkalo mŭseo kana mŭieke ithi kwa ūseo. Na ti kwītkīlye inyw'ī kwosa kīndŭ kuma kwasyo katī wa ila inyw'ī mwinengete *iveti syenyu* ateo me eī makakīa kūlea kūsŭvīa mīvaka ūla *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. īndī, inyw'ī mwakīa kana mo maitonya kūlŭmya mīvaka ūla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kūikethwa kwī ūvītyo katī woo kwosa kīla kīveti kīkwīyovosya nakyo. Ino nīyo mīvaka *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŭikamīkīle; na ūla ūmīkīlaa mīvaka ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'īte, asu nīmo ala eki ma naī.

231. Na we amina kūkīnenge *kñveti* talaka *ñvinda ya katatŭ*, īndī yu kyo ti kītkīlye kwake ūtina wa ūu, okŭvika kītwawe nī mŭndŭ ūngī, na ethwa asu nīwataanisya nakyo ota ūu; īndī kūsyokeanīa kwoo īngī kūikethwa kwī ūvītyo, ethwa nīmesī nesa kana nīmeŭsŭvīa mīvaka ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē *wīñe*. Na īno mīvaka ūla *ñw'ñwe* nī Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُمْ أَنْ يَكْفُرَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِمْ
إِنْ لَنْ يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُولَتُهُمْ أَحْسَنُ
يَرْزُقُونَ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُمْ وَثَلُ

الَّذِينَ عَلَيْهِمْ بِالْمَعْرُوفِ وَالزَّكَاةِ عَلَيْهِمْ دَرَجَةٌ

وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٨

الطَّلَاقِ مَرْثَىٰ وَأَمَّا كَإِسْمَاعِيلَ إِذْ رَفَعْنَا
وَلَا يَجِدُ لَهُمْ أَنْ يَأْخُذُوا مِنَّا أَنْتَبَهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِينَا
حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٢٩

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ خُفْيَتِهَا زَوْجًا
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ٣٠

Vinya W'onthe ũla We ũmŭvuanasya kwa andũ ala mena ũmanyi.

232.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŭminũkĩlyo wa ũvinda yasyo yŭla yŭw'ũwe; ĩndĩ syŭkalyei kwa mwĩkalo mŭseo; kana mŭeke ithi kwa mwĩkalo mŭseo; ĩndĩ mŭikaisĩŭle kwa nzĩa nthũku nĩkana mwĩke naĩ. Na ũla ona wĩwa wĩkaa ũu, vate nzika aũvĩŭfasya thayũ wake mwene. Na mŭikavũe ngũĩ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ĩneee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla yŭ ũlũ wenyu na ĩvuku na uŭ yŭla We ũtheetye kwenyu, akĩmũtaa inyw'ĩ nayo. Na mũkŭei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yŭla inyw'ĩ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ĩvinda yasyo ya mŭminũkĩlyo, mŭikaisĩŭle kũtwawa nĩ aa mŭũme masyo, ethwa nĩmekwĩw'ana katĩ woo ene kwa nzĩa nzeo. Uu nĩ ũtao kwa ũla we katĩ wenyu ũmwĩŭŭĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mŭminũkĩlyo. Uũ nĩ ũathimĩku kwenyu na nĩ ũtheu vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ĩĩ mĩima ũũ nĩ kwa ala mendaa kwĩanĩsya kwongya. Na ĩthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngũa na ĩŭu kwĩanana na mĩeele. Vai thayũ waŭĩŭle nĩ kũkuŭthw'a mũio ũla ũtatonya kũvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ĩthe wako athĩna ũlũ wa kana kake na ota ũu, ĩthe wa kana ndakatume nyinyia wako athĩna ũlũ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَرْجُلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِعُرُوفِهِنَّ أَوْ سَرَاحُهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَسْكُرُوا
ضُرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْجِدُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوا وَإِذْ ذُرُّوا نِعْتِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُوعَظُكُمْ
بِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَلْيُفَكِّنْ أَرْجُلَهُنَّ فَلَا تَعْصِلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْجُلَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ أَرْزَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ

وَالْوَالِدَتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادُهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلِّفُ نَفْسٌ
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا
فِصَالًا عَنْ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mūtīwa no to ūu. Na ethwa eſi meenda *kōkatilīhya* ſia, kwa kwīw'ana na kwītkīlana, vai ūthūku ūlū woo. Na ethwa mwīenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kōikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmūkūſwa kīla mwīw'anīte kūſwa kwa nzīa nzeo. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kūtia iveti, *iveti* isu nomūvaka syetele kwa myei ſina na *matukū* ſkūmi. Na yīla syavikya mūminōkīlyo na ſvinda yasyo, vai naſ ſkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndū ona wīwa syīkwīka syo mbene kwīanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kūtwaa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithīwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kana inyw'ī mōkasūanīa ūvoo wasyo *ūndūnī ūdīndī* mūikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mūineena ndeto nzeo. Na mūikatw'e kūtwaana kūvika ſvinda yīla yītw'ītwe yīvike mūthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīſi kīla kī ilīkonī syenyu; kwa ūu ſsūſvaneī naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-wa-Naſ Mūno, Mūmīſya.

LUKU 31

237. Kōikethwa kwī ſvītyo kwenyu kw'inege iveti talaka mūtaikiitſte, kana kwinege ngaasya yasyo. Indī inengei, mūthw'ii kwīanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُم بِالْعُرُوفِ وَأَنْتُمْ اللَّهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَبَنَوْا أَوْلَادًا تَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم مِّنْ حُظَاةِ النِّسَاءِ أَوْ أَلْبَسْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلَمَ اللَّهِ أَنِكُمْ سَتَرُوهُنَّ وَلَكِنْ لَا تُوَاعِدُهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عَقْدَةَ الرِّكَاجِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا وَصَّيْنَا عَلَى الْبُيُوتِ

ngya kwīanana na ōkwati wayo---
ūtethyo kwa nzīa nzeo nī mwīao ūlū wa
ala alūngalu

238.Na ethwa inyw'ī nīmwinenge iveti
talaka mŭtaikiitŭte, na nīmwinengete
ngaasya syasyo, Indī nyunzu ya kīla we
umītye *kīkeethwa kī kyaku* ateo syo
syamŭkeka, kana ūla we, wovano wa
mŭtwaano wī mokonī make, nīwaīle nī
kŭkeka. Na inyw'ī mŭkaeka, kŭu nī
kŭthengeanīa na ūlūngalu mŭno. Na
mŭikolwe nī kwīka nesa mŭndū na ūla
ūngī. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwonaa ūndū inyw'ī mwīkaa.

239.Syaīsyai ūlū wa Mboya, na Mboya
ya katī, na ūngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mwīnyivītye.

240.Ethwa inyw'ī mwī mwīkalonī wa
w'ia, Indī *neenai Mboya syenyu*
mŭŪngeme kana mŭlīstīe nyamŭ; Indī
yīla mwīna mŭuo, mŭlīlikanei Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwīanana nondū
We ūmŭmanyītye inyw'ī maŭndū ala
inyw'ī mŭtamesī.

241.Na asu ala menyū makusaa na kŭtia
iveti, makeeyīaīa atiīwa moo ūlū wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ūmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Indī *iveti*
mbene syeeyumya vo nesyo, kŭikethīwa
na ūthŭku ūlū wenyū nŭndū wa maŭndū
ala maw'o syo syīkwīka maikony'e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nī Mwene-Vinya, Mŭī.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ūu nīvaīlīte nī kwīthīwa na kīanda
kya kyaŭya kwīanana na ūla ūseo----- nī
ūtw'io kwa ala mamŭkīaa Ngai.

قَدْرَهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَنْ طَلَقْتُمْهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَقَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرْصَفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
تَعْفُوْنَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَسْأَلُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا إِذًا آمَنْتُمْ فَلَا تُكَلُّوا
اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَوَصِيَّةً
لَهُنَّ مِنْكُمْ مَتَاعًا إِلَى الْعَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ فَإِنْ
خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ
مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَالْبَاطِلَ قَبْلَ مَتَاعٍ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٤٣﴾

243. Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'i mfao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كَذٰلِكَ يَتْلُو اللّٰهُ لَكُمْ اٰيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝

LUKU 32

244. Inyw'i nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na Indŵ We nŵwamatŭngie thayŭ Ingŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syIndŭ kwa andŭ, Indŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

اَلَمْ تَرٰ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ اَلُوْا حَذَرَ النَّبِيِّ فَقَالَ لَهُمُ اللّٰهُ مَوْتُوْا ثُمَّ اَحْيَاهُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَ النَّاسِ وَلٰكِنْ اَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ۝

245. Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوْا فِيْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَاعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَيَبْعُ عَلِيْكُمْ ۝

246. Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'i mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِيْ يَقْرَضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضِعُّهُ لَهٗ اَضْعَافًا كَثِيْرَةً ۚ وَاللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبْضُطُ ۚ اِلَيْهِ تُرْجَعُوْنَ ۝

247. We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma Isilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

اَلَمْ تَرٰ اِلَى الْمَلَاِ مِنْ بَنِيْ اِسْرَآءِيْلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى اِذْ قَالُوْا لِبَنِيْ لَهُمْ اِهْبِثْ لَنَا اِلٰهًا فَاْتٰ اِلَافِيْ فِيْ سَبِيلِ اللّٰهِ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلٰىكُمْ اَنْ تَقَاتِلُوْا اَلَّا تَقَاتِلُوْا قَالُوْا وَمَا لَنَا اَلَّا نَقَاتِلَ فِيْ

'Titakwonany'a kana inyw'I m0ikokita mwatw'Ifwa k0kita?' Namo mas0ngfa: 'Twfna kftumi kya0 ithyI kya k0lea k0kita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yfla ithyI nft0l0ngftw'e kuma mfsyInI yait0 vamwe na syana situ sya a0me? IndI yfla mo matw'Ifwe k0kita, nIfmaaly0kile na masyoka na Ifina ateo and0 av0th0 katf woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesI nesa-eki ma naI.

248.Na Mwathani woo nIfwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m0nyuvfe inyw'I Taluuti ta m0sumbI.' Namo mak0lya: 'Atonya ata we kwIfthwa na 0sumbI If0l0 wait0 oyfla nithyI twaIfIte kwIfthwa na 0sumbI mbee wake, na we ndanengetwe 0thwii mwingI? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe am0nengae 0sumbI 0la We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nIfwamatavisye mo: 'Na 0vano wa 0sumbI wake nI kana inyw'I m0kanengwe ngoo yfla 0uu kuma kwa MwIfai wenyu, na matialyo ma ma0nd0 maseo ala and0 ma Mose matie na and0 ma Aluni---- alaIfka mamakufte, Vate nzika, nthInI wa 0nd0 00 ve Kyama kwoond0 wenyu ethwa mwI etIfkIfi.'

سَيُنِإِلَ اللّٰهِ وَقَدْ اٰخَرَجْنٰا مِنْ وِىَارِنَا وَابْنٰا بِنٰا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلّٰوْا اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اللّٰهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طٰوُتَ
مَلِكًا قَالُوْا اِلٰى يَكُوْنُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
اَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِى
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللّٰهُ يُؤْتِى مُلْكَهُ مَن يَشَآءُ
وَاللّٰهُ وَّاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ اِنَّ اٰيَةَ مُلْكِيْ اَنْ يَّاتِيَكُمْ
التَّابُوْتُ فِيْهِ سَكِيْنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ اٰلُ مُوسٰى وَالْهُودُ وَتَحْمِلُهَا السَّكِيْنَةُ اِنْ
فِىْ ذٰلِكَ لَآيَةٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝

LUKU 33

250. Na yŵa Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŵtata na ūsŵ. Ula ūnŵnyw'a na kanyw'a akŵmanŵte ti wakwa; na ūla we ūtekŵsama kwa ūla w'o nŵ wakwa, ateo ūla ūnŵnyw'a atavŵte na kw'oko kwake. Indŵ mo nŵmanyw'ie namo *moko* ateo avŵthŵ moo. Na yŵa mo maingie ūsŵ-we vamwe na asu ala meetŵkŵlile maisye: 'Ithyŵ tŵi na vinya ūmŵnthŵ w a kŵkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indŵ asu ala meesŵ naw'o kana mo *mŵthenya ūmwe* nŵmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nŵ nguthu nini syŵana ata ila syaikŵlilye vinya nguthu nene kwa mwŵao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momŵŵasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَكْلِيمٍ
بِهِمْ ۖ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي ۚ وَمَنْ لَمْ
يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
فَشَرَبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ ۖ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِطَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْكُوا
اللَّهِ لَمَّا قَامَ فِي بَيْتِهِ قَلِيلًا ۖ فَوَسَّيْنَا لَهُمْ فِيهِ كَثِيرًا ۖ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝

251. Na yīla mo maumie *kōkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: 'Ame Mwīai waitū, onoesya ōmīīsyō tūlū waitū, na lūlūmīīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.'

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَكَثِيفَةً آمِنًا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ٥٦

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ndaviti nīwamōaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie we ōsumbī na ūī na nīwamūmanyīisye we maōndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūnengani-Mūlau, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَنَّهُ اللَّهُ الْمَلِكُ وَالْحَكِيمُ وَعَلَيْهِ مِنَّا نِسَاءٌ وَ
لَوْلَا دَفَعَهُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ٥٧

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ōla w'o. Vate nzika, we wī *Omwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَيَسَّرُ
الرَّسُولِينَ ٥٨

254. Atŭmwa aa Ithyl tŭmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa Ŭnene wa ivĩla. Na Ithyl nŭtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nŭtwamwĩkĩie vinya na Veva wa Ŭtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwendete Ŭu, asu ala mookie ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩla mo; ĩndĩ mo nŭmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwendete mayĩthwa mokitie mŭndŭ na Ŭla Ŭngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa Ŭndŭ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndŭ ila Ithyl tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa Ŭtanavika mŭthenya Ŭla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Ŭnyanya, ona

فَإِنَّ تِلْكَ الرُّسُلَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَيَنْفَرُ مِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

¹ * Nŭwa manengie mwĩao mweŭ

Mŭsoa Ŭŭ nŭtonya kŭalyŭlwa kwa kŭŭngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nŭkana ŭalyŭlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wailie kŭsomeka ta ŬŬ:- Atŭmwa aa ala ithyl tŭmanenevetye amwe tŭlŭ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwaneenie namo na amanenevya na Ŭnene wa ivĩla.

Wiw'anŭthya, na no asu ala matetŭkŭlaa
mevŭtfasya mo ene.

256. Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai
Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0,
Mwŭtethya, na Wŭkwaty0-W'onthe,
kwombosya kŭimŭkwataa We, kana too.
Syonthe ona syŭva ila syŭ matunŭ na
syonthe ila syŭ ŭlŭlŭ wa nthŭ nŭ Syake.
Nŭ0 ŭla ŭtonya kŭvoyaŭfa mbee Wake
ateo kwa ŭthei Wake? We nŭmesŭ
maŭndŭ ala me mbee woo na ala me
ŭtina woo; namo maithyŭlŭlŭkŭte kŭndŭ
nthŭnŭ wa ŭmanyi Wake ateo ŭndŭ We
wendaa. Umanyi wake ŭnyaŭkŭte ŭlŭlŭ
wa matu na nthŭ; ona ŭsŭvŭ wasyo
ndŭmŭthŭnasya We nongi; Nake nŭ Ula-
Wŭlŭlŭ, Ula-Mŭnene.*²

257. Vayaŭle kwŭthwa na kŭingŭanŭsya
nthŭnŭ wa ndŭnŭ. Vate nzika ŭlŭngalu
nŭwŭvathŭkanŭtye na ŭthyoeu; kwa ŭu,
ŭla ona wŭva, ŭleaa kŭtongoew'a nŭ asu
ala mekaa naŭ, na ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we
nŭwŭkwatŭle ngwatŭlo ŭla yŭ vinya
ŭtatonya kŭtŭlŭka. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭ Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

258. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
mŭnyanyae wa asu ala metŭkŭlaa: we
amaumasya mo kuma nthŭnŭ wa kŭla
maŭthenya wa kŭvindu kŭmatwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا أَكْرَاهُ فِي الدِّينِ مَقَدَّ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْفِتْنِ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ فِي الظُّلُمَاتِ
يُخْرِجُهُم مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto ŭno: 'Kursi' mŭno yaasya, kŭvŭla kya
ŭtonyi kana kya ŭsumbŭ. uaiyŭlo wa ndeto ŭno nŭ
mŭthanthau na ndŭneena ŭlŭlŭ wa ŭmanyi
wŭw'oka tŭ ŭndŭ ona motonyi angŭ ma kŭsilikalŭ.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtĩkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a ūvoo wa we ūla wakaanani na Avalamu ūŭŭ wa Mwĩai wake nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũnengete ūsumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We ūla ūnenganae thayũ na ūetae kĩkw'ũ, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnenganae' thayũ na ngaete kĩkw'ũ.' Avalamu asya, Nũseo, Ngai Mwene Vinya W'ontho aetae syũa kuma Umĩlonĩ, we yĩete yume Uthũĩlonĩ.' ūla mũvoyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamatongoeasya andũ mate alũngalu,

260. Kana ta we ūla wesĩle vakuvĩ na mũsyĩ ūla wavalũkĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho akaũtũnga thayũ Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho amũkw'ĩthya kwa myaka ĩana yĩmwe; na Indĩ

أَمَرْنَا إِلَى اللَّهِ الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمَلَكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَنَا فِي وَاسِعَةٍ قَالَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ اللَّهُ يَأْتِي بِالشَّيْءِ مِنَ الشَّرْقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَلِي يَحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةً عَامًا ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalīte *nthīnī wa mwīkalo* 00 kwa īvinda yīana ata?' We as0ngīe 'Nyie nīkalīte kwa m0thenya 0mwē kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīe, Aiee, we wīkalīte *nthīnī wa mwīkalo* 00 kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īflu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *īthyī twīkīle* 00 nīkana īthyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa and0. Na sisya mavīndī, 0nd0 īthyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla 0nd0 00 wamwīvuanīsyē we, we aisye, 'Nyie nīnīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi wa kwīka 0nd0 W'onthe 0la We wendaa.'

وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ طَارِقٍ مَّا يَكُونُ لَكَ وَشَرَّابِكَ لَمْ يَكُنْ لَكَ
وَأَنزَلْنَا إِلَىٰ جَنَّتِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَأَنزَلْنَا
الْعِظَامَ كَيْفَ نُنشِئُهَا ثُمَّ نَكْسُوهُمَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

261. Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mbony'a 0nd0 We 0manengae thay0 ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowītkīlīte?' We as0ngīa, 'īī īndī Nyie *nīk0lya* 0u nīkana ngoo yakwa yīthiwe 0th0m0onī.' We m0s0ngīe, 'Osa nyūnyi inya 0imanyīsyē kwīkala vau kwaku mwene na īndī 0kīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī 0isyīta, nasyo nīk0ka vala we 0ī syīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, M0ī.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنْزِلُ السَّمَاءَ قَالَتْ
أَوَلَمْ تُؤْمِنُ قَالَتْ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَتْ
فَتَخَذَ آبَعَةٌ مِّنَ الظَّالِمِينَ صُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ أَجْعَلْ
عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْأً ثُمَّ أَدْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ
عَن سَعْيٍ وَأَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

LUKU 36

262. Ngelekany'o ya asu ala maumasya 0thwii woo kwoond0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīia kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Aus0twe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
وَحَبُّهُ وَاللَّهُ يَضُوفُ إِلَيْنَا رِيشًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝

263. Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na mailea kōatīla kīla maumītye na wai kana kīthokoo, mo mena ūtūvi yoo kwa mwīai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nī kyeve.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتَذَكَّرُونَ مِمَّا أَنْفَقُوا مَتًّا وَلَا أَدَّى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264. Ndeto nzeo na ūkeko nī nzeo kūvīta nthembo iatīw'e kīthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē Nīwīyānītye-We-Mwene Mūmīsyā.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ تُتْبَعُهَا أَدَّى وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikatw'ītkīthye nthembo syenyū sya mana na wai na kīthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nīkana oneke nī andū, nawe ndamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūthenya wa Mūminōkīlyo. Ngelekany'o yake nī ta ya ūvia yītendeu yāw'īkīwe nī ndaka, yīla mbua nene yayufa ūyītīaa yī-īthei, yītendeu na yūmū. Mo maikakwata kīndū katī wa īla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andū alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُبْطِلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِيقًا وَنَسَاءً وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ فَمِنَّا كَسِبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266. Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kūmantha ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na kwīkīa mathayū moo vinya nī ta ūvoo wa mūūnda wī vandū vokīlīlū. Mbua nene nī yuaa ūlū waw'o na ūetae matunda kūndū kwīlī. Na ethwa mbua nene ndīnaua ūlū waw'o, īndī ona mbua nini nīwīānīaa. Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwōnaa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتٍ اللَّهِ وَتَشْيِيتًا مِّنْ أَنْفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْبَهِهَا وَابِلٌ فَطَلَّ وَاللَّهُ يَبْصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nĩwendaa kwĩthwa na mũũnda wa mĩnathi na mĩsavivũ wĩna tũlũsĩ tũvĩtĩle uungu waw'o, na mĩthemba yonthe ya matunda kwoondũ wake nthĩnĩ waw'o--- oyĩla ũkũũ ũmũkwatĩte, nake ena syana mbonzu, na kĩũutani kĩnene kya mwaki kĩũũkima mũũnda ũsu na vinya w'ontho ũvinya? Ūu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtheasya Mĩsoa Yake kwenyu nĩkana mũtonye kũsũania.

LUKU 37

268. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ nzeo ila inyw'ĩ mũmanthĩte, na katĩ wa ila Ithyĩ tũmumĩasya mũthanganĩ na mũĩkamanthe ila nthũku sya kumya katĩ wasyo ila inyw'ĩ ene mũtasyosa ateo mũkumanĩte na nthĩ nĩ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte nĩ Kũtaĩwa.

269. Satani amũtelemasya inyw'ĩ na ũkya na amwĩyĩlaaa inyw'ĩ maũndũ ala mathe, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho amwathaa inyw'ĩ ũkeko kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho Ausũtwe nĩ mumo, Umanyi-W'ontho.

270. We amũnengae ũĩ ũla We wendaa, na ũla ona wĩva ũnengetwe ũĩ vate nzika, we anengetwe ũseo mw'ingĩ; na vai ũtonya kũlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kĩĩlko kya ũmanyi.

271. Na kyonthe ona kĩva kĩla inyw'ĩ mũkumya, kana wĩvĩto ona wĩva ũla

أَيُّودُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجْوَىٰ وَمِنْهَا يَخْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضِعْفًا لَهُ فَاصْبِرْهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٧﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طِبْعَاتٍ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا يَتَسَوَّاهُ الْغَيْثُ
وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ وَلَسَنَّمْ بِأُخْرِيهِ إِلَّا أَنْ تُغْفَرَ لَهُ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفِيرٌ حَنِيدٌ ﴿٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ
يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ نَذْرًا فَرَكَ
اللَّهُ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧١﴾

m0kwivŵta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵŵ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naŵ.

272.Mwaumya nthembo ōtheinŵ nŵ waŵlu na ōseo; Indŵ mwaivitha syo na kw'inenge ngya, nŵ ōseo mŵno mbee kwenyu; na We akavetanga naŵ nyingŵ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵŵ ōndŵ inyw'ŵ mwŵŵkaa.

273.Ti wŵa waku kŵtuma mo maatŵla nzŵa ŵla ya w'o; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtongoeasya ŵla ona wŵva We wendaa. Na ōthw'ii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, nŵ kwoondŵ wenyu ene, oyŵla mumasya kwa kŵmantha ŵnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōthw'ii ona wŵva w'onthe ŵla inyw'ŵ mŵkumya, mŵkaŵvwa mŵtŵngŵwe wŵ musŵu na mŵikavŵŵw'a.

274.Nthembo ii nŵ sya ngya ŵla ithamŵtw'e kwoondŵ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga ŵlŵlŵ wa nthŵ. Mŵndŵ mŵtumanu asŵanŵaa kana mio mai na vata nŵndŵ wa kŵlea kŵvoya kwo. We ōkamamanya mo na mwŵkaŵŵle woo; mo maimetasya andŵ motethyo na kŵthing'ŵŵsyo. Na ōthwii ona wŵva ŵla inyw'ŵ mŵkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ōmanyi mwŵanŵu waw'o.

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ōthwii woo ōtukŵ na mŵthenya, kŵmbithŵnŵ na ōtheinŵ,mena ŵtuvi yoo kuma kwa Mwŵai

إِنْ تَبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْتًا بِهِمْ وَإِنْ تَخْفَوْهَا وَتَوْتَوْهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ۝

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْصَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ فَتَةً ۝ وَالْحَقُّ ۝ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

276. Asu maĩsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo *ŭndŭ ŭla ŭkŭnĩtwe* ni Satani akekĩw'a ndũũka *ŭendeeaa*. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Utandĩthya onaw'o no *ŭndũ ŭmwe* na liva; o yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩtĩkĩĩtye *ŭtandĩthya* na akavatana liva. Kwa *ŭla ŭtao ŭkaa* kwake kuma kwa mwĩai wake na akĩleka kwĩka *ŭu*, *ĩndĩ kĩla we wakwatie* mbee kĩkeethwa kĩ kyake; na *ŭvoo* wake wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nĩ ekali-ma-Mwakĩnĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona *ŭmwe ŭla* nĩ mũlei mũkĩĩku na mwĩki-wa-naĩ mũnene. *³

278. Vate nzika asu ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, na kũlũmya Mboya, na kũĩva Saka, makeethwa na ĩtuvi yoo kuma kwa mwĩai woo, na vai w'ia *ŭkoka* *ŭlŭ* woo, ona mo maikakwatwa nĩ kyeva.

279. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّا الْبَائِعُ بِمِثْلِ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا لِمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٧٦

يَنْحَقِ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُبْدِي كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ٢٧٧

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٧٨

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٧٩

³ * Mũsoa ŭũ wĩnengane *ŭtwio mũkũĩ* na mũtheu kana *ŭkwati wa mbesa* ila *syũmbanĩtw'e* na liva na *ũthyoeke* ndwĩ ndĩi ya kũlea kwanangĩka oyĩla *mokwati ala nthembo* *ŭlũũmĩlĩw'e* nthĩnĩ wamo makaaĩla.

kŵla kŵiele kya liva ethwa inyw'ŵ mwŵ etŵkŵli.

280.Indŵ inyw'ŵ mwalea kwŵka ōu, Indŵ ŵsŵvŵei kaŵ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake; Indŵ inyw'ŵ mweelila, mŵkeethwa na motalo menyu ala ma mwambŵlŵlŵyo; ōu inyw'ŵ mŵikavŵtya onenyu mŵikavŵtŵ'a.

281.Na ethwa mŵkovi ena maŵndŵ mamŵvinyŵte, Indŵ mŵnengei ŵvinda kŵvika yŵla wŵthwa e vaseo. Ona inyw'ŵ mŵkaeka thŵ ŵsu ta nthembo, kwŵthwa kwŵ ŵseo mŵno kwenyu, takethwa inyw'ŵ nŵmŵmany'a.

282.Na kŵlai mŵthenya ōla inyw'ŵ mŵkatw'ŵkŵthw'a ma kŵsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Indŵ kŵla thayŵ ŵkaŵvwa vyŵ kwŵanana nondŵ w'ŵ wŵkŵte, namo maikavŵtŵ'a.

LUKU 39

283.Inyw'ŵ ala mwŵtŵkŵlaa! Yŵla mwakovana mŵndŵ na ōla ŵngŵ kwa ŵvinda yŵtw'e, Indŵ andŵkai vandŵ. Na mŵandŵki nŵaandŵke nesa na ŵtkŵku inyw'ŵ mwŵvo, na vai mŵandŵki waŵlŵte nŵ kŵlea kŵandŵka, nŵndŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵmanyŵtye we, kwa ōu, we nŵaandŵke; na ōla ŵkovethanŵtye namŵsomee; na we nŵwaŵlŵte nŵ kŵmŵkŵa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵlai wake, no ti kŵola kŵndŵ kuma vo. Na ethwa ōla ŵnŵŵkovethany'a ena kŵlŵko

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبْكُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَتَوْا يَوْمَآ تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تَفْقَهُ كُلُّ
نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَاَلْتِمُوا وَلْيُكْتَبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَ
لَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena ūmanyi mŭvuthŭ kana ūtatonya kŭsomanIa we mwene, IndI mŭndŭ ūngI ūmwe ūla ūtonya kŭmŭūngamIa asome kwa ūlūngalu. Na Itai ngŭsI ilI katI wa aŭme menyu; na ethwa aŭme elI maikwoneka, IndI mŭndŭŭme ūmwe na iveti ilI ala inyw'I mŭkwenda nImatw'Ike ngŭsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kŭlwa kIla kIngI nIkItanya kŭkIlilikany'a. Na ngŭsI iyaIItwe nI kŭlea syeetwa. Na mŭikew'e ta mŭŭnoa yIla mŭkŭandIka ūndŭ ūsu, wI mŭnini kana wI mŭnene, vamwe na Iivinda yaw'o yIla yItw'Iuwe ya ndIvi. Undŭ ūŭ nI mŭlūngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭlŭlŭmIlasya ūkŭsI, na kŭmwIkalya inyw'I mŭtena nzika; *kwa Ou, mŭikalee kŭandIka* ateo ethwa nI syIIndŭ ila mŭŭnengane vau kwa vau na kwa nzIa Iŭsu mŭikethwa na IviItyo mwalea kŭandIka. Na IthIwai na ngŭsI yIla mŭŭthooanIsya mŭndŭ na ūla ūngi; na mŭandIki kana ngŭsi maikavItw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI ūsu ūkeethwa wI ūemu ngalI Ila yenyu. Na mŭkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭnengae inyw'I ūmanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyIsI syIIndŭ syonthe nesa.

284. Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mŭilela kwona mŭandIki, IndI nIvaumw'e kIIndŭ kInengwe mŭkovethany'a kItw'Ike ta ūtianIŭ. Na ethwa ūmwe wenyu nIwamŭIkItIthya ūla ūngI na kIIndŭ, IndI

فَإِنْ تَرَىٰ تُوفًىٰ رَجُلَيْنِ قَرَجُلٌ وَآمَرَانِ وَمِنْ تَرَضُونَ
 مِنَ الشَّهَادَةِ أَنْ تَعْلَمَ أَحَدُهُمَا قَتَلَ الْآخَرَ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرُ وَلَا يَأْبُ الشَّهَادَةُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُوبُوا صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِيَعَارَةٍ حَاضِرَةً تِدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلْبٌ وَلَا شَيْءٌ إِنْ فَعَلُوا فَإِنَّهُ نُسُقُ
 بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهْنَ
 مَقْبُوضَةً فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي
 أُؤْتِيَ أَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ

Ūla waĩkĩĩthw'a nanengane kĩndũ kyu na namũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wake. Na mũikavĩthe ūkũsĩ, na ūla ona wĩva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĩna naĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ عَلَيْهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

LUKU 40

285. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ TŪIŪ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndũ ala me iĩĩkonĩ syenyũ kana mwamaia me mavĩthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĩta inyw'ĩ na kŪmŪkŪlya Ūtalo wamo; na ĩndĩ We akamŪekea Ūla We wendaa na kŪmŪsilĩla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwĩka Ūndũ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبٰدُوْا مَا فِىْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخٰفُوْهُ يُخَاسِبْكُم بِهٖ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٤٠﴾

286. Mũtũmwa ūũ waitũ nũmetĩkĩlaa maŪndũ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake, na etĩkĩli namo ota ūu: *mo onthe* nĩmamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaĩka Make, na Mavuku Make, na Athani Make *makyasya*, 'Ithyĩ tũyĩkĩlaa kĩvathũkany'o ona kĩmwe katĩ wa Atũmwa Make; namo maasya, Ithyĩ nĩtwĩw'aa na nĩtwĩĩkĩlaa. Ithyĩ twĩtasya ūkeo Waku, Amē Mwĩai waitũ, na ūalũko nĩ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا تَقْرٰنُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنُكَ رَبَّنَا وَ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٤٠﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaũkũĩthasya thayũ mũio ūla ūtatonya kũvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يُكَلِّفُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

ma0nd0 ala w'o wĩkaa, na 0kakwata
0silĩlo 0la 0wafĩite, Mwĩai wait0,
nd0kat0silĩle ithyĩ yĩla twoolwa kana
k0lika ĩvĩtyonĩ, na Mwĩai wait0,
nd0katw'ĩlĩle ithyĩ 0tonyi tond0
wamailĩle ala maĩ mbee wait0. Mwĩai
wait0, nd0katwaĩkye ithyĩ m0io 0la
t0tena vinya wa k0kua; na t0vetangĩe naĩ
sit0, na t0nenge ithyĩ 0keo, na twĩw'ĩe
tei; We Nue Mwĩai wait0; kwa 0u
t0tethye ithyĩ t0l0 wa and0 alei. ⁴

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا إِنَّكَ مَوْلَانَا
فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ M0soa 00 wĩweta 0voo wa and0 ala maĩ mbee
ala manengetwe motonyi manene ma kĩndini na
malea k0manenge ndaĩa na mamatw'Tkĩthya mo
kwĩthwa m0io. Na ota 0u, atongoi ma ndĩni ta asu
ala ma ivĩla sya ĩtheo manengwe k0kua m0io 0su
ituonĩ syoo na nguthu ya atongoi ma ndĩni
yasyaĩka ĩla yeey0mbĩle 0manyi wa ndĩni oyila
momataĩ matonya kwĩka 0l0ngalu wĩanĩe kwayo.
Nzĩa ĩno vate nzika, yaetie 0tongoi wa ndĩni 0la
waĩ na 0manyi m0nini, wĩna ngathĩlo na 0te na
0mĩsyo na av0th0 katĩ woo nĩmamanyie
0manyĩsyo na 0nene wa Ndeto ya Ngai. 0tongoi
wa ndĩni ta 0su 0vw'ananĩtw'e na mang'oi nthĩnĩ
wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mĩongo yoo ĩkuĩthĩtw'e
mavuku ma ndĩni ĩndĩ mo mamanyaa o vanini kĩla
makuaa. Kwa 0u ndeto '*Isran*' yaĩle k0manyĩka ta
w'o 0aly0lo wa vo n0nd0 0tonyi 0la wĩĩtw'e nĩ
Ngai nd0tonya kwoswa ta m0io 0la etfĩli maw'o
mendaa k0welewa.

6. Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ①

7. We nī We Ula ūmūseūvasya inyw'ī mwīhwe na mūmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, ūla-wī-Vinya, ūla Mūī.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۚ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

8. We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany'o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeke ngoonī syoo maatīlīaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany'o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mūthūku wayo. Na vai wīlī ūalyūlo ūla wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, 'īthyī nītūyītkīlīaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.' Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَبِهَاتٌ ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ③

9. Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kūtūtongoesya ithyī; na tūenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mūnengani.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ④

10. Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany'a andū onthe vamwe nthīnī wa mūthenya ūla ūte nzika nthīnī waw'o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndanangaa ūtianīo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ⑤

LUKU 2

11. Asu ala matetīkīlīaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۚ كَرِهُوا لَنْ يُنْفِیَ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَأُولَئِكَ هُمُ الرَّافِقُونَ ⑥

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmo ngũ sya ūla Mwaki.

12. Ngewa yoo nĩta ngewa ya Andũ-ma-Valao na asu ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sitũ; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasĩlle mo nũndũ wa naĩ syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwai kwa kũsĩlla.

13. Matavye asu ala matetĩkĩlaa, inyw'ĩ mũkakĩw'a vinya na kũmbanw'a nthĩnĩ wa Ngienā; na nĩ vandũ vathũku va kũthũmũa.

14. Vate nzika, vaĩ Kyama kwoondũ wenyu yĩla nguthu ilĩ sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingĩ, nguthu imwe ikyũkita na ila ingĩ kwoondũ nzila ya Ngai Mwene Vinya W'on the na ila ingĩ kwoondũ wa alei ala mamonie me aingĩ kũmavĩta mo ene kũndũ kwĩllĩ, indĩ mũno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwĩkĩlaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wĩva We wendaa. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve kĩsomo kwa ala mena metho.

15. Aũme nĩmanakavĩw'e kwĩthwa na wendi wa syĩndũ ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syũmbĩtwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nĩ kyaũya kya thayũ ūũ wa yu; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We wĩna mũsyĩ ūla mũseo mũno vyũ.

16. Asya, 'Nyie ngamũmanyĩthya kĩndũ kĩseo kũvĩta kyu?' Kwa asu ala mamũkĩaa Ngai, ve Mĩũnda kwa Mwĩai woo, ila ivĩtĩlaa tũlũsĩ uungu wayo; vau nĩvo mo makekalaa; na ve iveti

كَذَابٍ إِلَىٰ قُرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ۝

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فَيْتِنِ الْقَوْمِ الَّذِي تَقَاتِلُونَ سَبِيلِ اللَّهِ وَأَخْرَجَ كَافِرُكَ يَرَوْنَهُمْ وَثَلَايِهِمْ لَا يَأْتِيهِمْ وَاللَّهُ يُؤْتِي مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ النَّسُومَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْخَزَائِرِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْبَابِ ۝

قُلْ أَوْفُوا بِعَهْدِكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جُنَّتْ يُخْرِجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَلِلَّذِينَ فِيهَا أَلْزَامٌ مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOk0mi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwłai wait0, ithyĩ nĩtwĩtkflaa; kwa 0u t0ekee ithyĩ, naĩ sit0 na t0tangĩle ithyĩ kuma 0silflonĩ wa Mwaki.

18.Ala mena 0mĩllyo, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩnd0 nzlanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa 0ekeo mbee wa kflungu kya mbee kya 0tuk0.

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena 0k0sĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota 0u alalka na ala mena 0manyi--- M00ngamĩ wa 0l0ngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -M0ĩ. *

20 Vate nzika, ndĩni flā ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isilamu! wĩnyivyo w'onthe vy0. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana Indĩ Itina wa 0manyi k0mavikfla mo, n0ndũ wa kw'ũu kfla kyaĩ katĩ woo ene. Na 0la w'onthe 0leaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩt0kĩ kwa kũtala.²

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا أَمْنَا فَلَمَّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَرِّبُكَ إِلَى عَذَابِ النَّارِ ۝

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْقَاسِيْنَ وَالْمُتَكَبِّرِينَ ۝

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَابِضًا بِالْقَبْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعٌ ۝

² * Ow'o 0neeni wa Kĩlavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa 0aly0lo 00 wa 'M00ngamĩ wa 0l0ngalu' Mavinda onthe k00ngamfla 0l0ngalu' nĩw'o 0aly0lo 0la wafle.

21. Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota ou*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa athũkũmi *Make*.

فَإِنْ حَاجَّكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِي لِلَّهِ وَمِنْ أَتْبَعِي
وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَقِيمِينَ ءَأَسَلْتُمْ فَإِنْ
أَسَلُوا فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ كُفُّوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْخَلْعُ
ۖ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 3

22. Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩlaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
يُغَيِّرُ حَتَّى وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ لَبِئْسَ هُمْ بِعِدَابِ اللَّهِ ۝

23. Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ūlũ wa nthĩ Ino na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝

24. We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّى فُرْقَانُ فَتُهْمَرُونَ
هُم مُّضْمَرُونَ ۝

25. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateoo kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ūlũ wa ndĩni yoo.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَنصُنَا النَّارَ إِلَّا إِنَّمَا مَعَدَّةٌ
وَعَزَّ هُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَقْتِرُونَ ۝

26. Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَذَلِكَ إِذَا جَعَلْتُمْ يَوْمَ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوَقَّيْتُمْ
كُلَّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

yila kila thay0 ukafvwa vy0 kwīanana
nondū wīkīte, namo maikavīfw'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa ūsumbī, We ūmUnengae ūsumbī ūla We wendaa; na We wosaa ūsumbī kuma kwa ūla We wendaa. We ūmUnenevasya ūla We wendaa, na We umunyivasya ūla We wendaa. Useo w'onthe wī mokonī Maku. Na We vate nzika wīna ūtonyi wīna ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

28. We ūtumaa ūtuku wīslā nthīnī wa mūthenya na We ūtumaa mūthenya wīslā nthīnī wa ūtuku. Na We umasya ūla wī thay0 kuma kwa ūla mūkw'0. Na We ūmumasya ūla mūkw'0 kuma nthīnī wa ūla wī thay0. Na We ūmUnengae ūla w'onthe ona wīva We wendaa vate kīthīmo.

29. Etīkīli maikamose alei kwīthwa anyanyae mbee wa etīkīli---- na ūla ona wīva wīkaa ūu, nde ngwatanīo na Ngai Mwene Vinya W'onthe -ateo īsŪvīaneī namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪtaaīnyw'ī ūŪŪŪ wa ūsilīlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'o ūalūko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ī mūkavitha maūndū ala me īthūinī syenyu kana mūkamaumbūla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo; na We nūkīsī kīla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْبَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تُخَفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْذَرُوا يُعْلَمِ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto Ino ya Kīalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmŪkanasya inyw'ī mwīsŪvīane Nake We-Mwene na ūu nī kwasya kana We nūmŪkanasya mŪikeyelele mīao Yake na We nūkandīaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na
kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na
ōtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū
ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo
onthe ala w'o wīkīte na maūndū
mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o
ūkenda vethwe ūtaanīu mūnene katī wa
w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa
ūsīllo Wake. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ فَخَصْرًا اِشْجَ
وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ
امِدًا اَبْعَدُا وَيُحَذِّرُهُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ يَدْرِي
بِالْعِبَادِ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa
Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai
nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya
W'onthē akamwenda inyw'ī na
kūmūekeka inyw'ī mavītyo menyu. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِيْ يُحْبِبْكُمُ
اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthē na Mūtūmwa; 'īndī ethwa mo
nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa
alei.

قُلْ اطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُوْلَ ؕ اِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْكٰفِرِيْنَ ۝

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī
wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū
wa mbaī syonthe—

اِنَّ اللَّهَ اصْطَفٰٓ اٰدَمَ وَنُوْحًا وَّ اٰلَ اِبْرٰهِيْمَ وَاٰلَ
عِمْرٰنَ عَلَی الْعٰلَمِيْنَ ۝

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī
Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُۥٓ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyo kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ اَنْتَ يَكُوْنُ لِيْ عُلْمٌ وَ قَدْ بَلَغَنِي الْكِبَرُ
وَ اَمْرَانِيْ عَاقِرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اَللّٰهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤١﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّيْ اٰيَةً قَالَ اَيْتُكَ اَلَا تُكَلِّمُ النَّاسَ
ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ اَلَا رَمَزَاْ وَاذْكُرْ ذٰلِكَ كَثِيْرًا وَّ سَمِعَ النَّاسُ
مِنْ دُوْنِكَ اَلَا يَبْكَرُوْنَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَ اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمُرْ اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰكَ وَ
طَهَّرَكَ وَ اصْطَفٰكَ عَلٰى نِسَآءِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٣﴾

44. 'We Malia, īthīawa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يٰرَبِّمُرْ اَقْنِيْ لِيْ ذِيْكَ وَ اسْجُدِيْ وَ اذْكُرِيْ مَعَ
الرَّوْحٰنِيْنَ ﴿٤٤﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla īthyī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwāī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvīi wa Malia, ona we ndwāī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

ذٰلِكَ مِنْ اَنْبَآءِ الْغَيْبِ نُوْجِيْهِ اِلَيْكَ وَا مَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يُلْقُوْنَ اَقْلَامَهُمْ اِيْهِمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo wa ndeto kuma kwake; syītwā yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Isa*, mwana wa Malia, mūtaītku ūlū wa nthī

اِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يٰرَبِّمُرْ اِنَّ اللّٰهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِّنْهُ فَاسْمِعِيْ سَمْعًا وَّ اِذْ يَخْتَصِمِيْنَ اِنَّ اللّٰهَ لَخَبِيْرٌ
بِالسُّعُوْدِ ﴿٤٦﴾

ino na Ila Ingi, na wa asu ala manengetwe kuthengeana na Ngai;

47. Na akaneena na ando e kaOkenge na e nthele, na akeethwa katl wa ala alOngalu.'

48. We *Malia* asya, 'Mw'ai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kavisi ata oyila vai mündü Ongiitite nyie? 'We asya, 'Isu *nhyo nzila ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa kila We wendaa. Yila We watw'a ündü, We aütavasya w'o, 'Tw'ika!' na w'o üitw'ika.*4

49. 'Na We akamümanyisya we Ivuku na UI na Tola na Uvoo-Müseo;

50. 'Na We *akamÜtw'ikithya* we Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya, 'Nyie nÜkhte kwenyu nina Kyama kuma kwa Mw'ai wenyu; kila ni kana nyie ngamÜmba inyw'i KyÜmbe nthini wa yÜmba müvw'anano wa nyÜnyi na indü ngaveveea nthini waw'o *veva mweÜ* na kikatw'ika kIndü kÜveva kwa mwiao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nyie ngavosya ilalinda na kÜmavosya ala mena Ükoma, na ngamathayÜÜkyala ala akw'Ü kwa mwiao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nyie ngamÜtavya inyw'i syIndÜ ila inyw'i mwÜtsaa na ila mwÜiaa nthini wa nyÜmba syenyu. Vate nzika, nthini wa ÜndÜ ÜÜ, ve Kyama

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْهَدَىٰ وَكُهْلًا وَمِنَ الضَّلَالَةِ ۝٤٧

قَالَتْ رَبِّ أَلَيْسَ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ ۖ
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝٤٨

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ۝٤٩
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ ۖ إِنِّي أَخْلَقْتُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ
الْكَلِمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُخِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ۝٥٠

* 4 * Uneeni ÜÜ 'Tw'ika' na Üitw'ika ndÜkwonany'a kana kIndü kÜtw'ika kwa Ivinda Iasa, indü no kavinda o kau waneena kÜkamÜtÜliya kÜtw'ika kuma vathei na kÜtw'ika kIndü. Uu nÜkwasya kana yila Ngai wamina kÜneena, wendi Wake wambÜtÜlasya kwÜthwa na mÜmbÜlwe na mÜminÜkÜlyonü kÜtw'ika ÜndÜ We wendaa.

kwoondũ wenyu, ethwa inyw'I
mũkeethwa mwĩ etĩkĩli.

51. 'Na nyie nũkĩe ngĩanĩĩsya kĩla kĩ
mbee wakwa, kĩkwĩtwa, Tola; na
kũmwĩtĩkĩĩya inyw'I katĩ wa syĩndũ ila
inyw'I mwavatiwe; na nyie nũkĩe
kwenyu nĩna Kyama kuma kwa Mwĩai
wenyu, kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene
Vinya W'ontha na mbĩw'ei nyie.'

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontha nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai
wenyu; kwa ũu, mũthaithei We: Ino nĩyo
nzĩla ya w'o.'

53. Na yĩla Yesu Isa woonie ũlei woo,
asya, 'Naaũ ala makethwa me atetheesya
makwa nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontha?' Amanyĩw'a make
mamũsũngĩa, 'Ithĩĩ twĩ atetheesya ma
Ngai Mwene Vinya W'ontha ithĩĩ
nĩtũmwĩtĩkĩĩlĩte Ngai Mwene Vinya
W'ontha. Na we ithwa na ũkũsĩ kana
ithĩĩ twĩ ew'i.'

54. 'Mwĩai waitũ, ithĩĩ nĩtũkĩtĩkĩĩlaa kĩla
We ũtheetye, na nĩtũmũatĩĩe Mũtũmwa
ũũ, Kwa ũu, tũandĩke katĩ wa asu ala
mena ũkũsĩ.'

55. Na Ayuti nĩmalanĩlye walany'o Nake
Ngai Mwene Vinya W'ontha
nĩwalanĩlye ota ũu: Indĩ Ngai Mwene
Vinya W'ontha nĩ We Mwalany'a Ula-
Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa alany'a.

LUKU 6

56. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha
waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيِّ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِلَّا جَلَّ
لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي خُزِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝

إِنَّ اللَّهَ رَفِيقٌ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيمٌ ۝

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي
إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ إِمَّاكَ
يَا اللَّهُ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ۝

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَكَرُوا اللَّهَ وَاللَّهُ خَيْرٌ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŭkw'ithya ŭkw'e o kŭkw'ŭ kŭla kya *mŭsyawa*, na ngakŭkŭlŭya we Kwakwa-Mwene, na ngaŭthesya we kumana na *maŭndŭ mathŭku* asu ala alei makwilŭlaa, na ngamaia ala makŭatŭlaa ŭlŭ wa ala matetŭkŭlaa, kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo; na Indŭ ŭalŭko wenyu ŭkeethwa wŭ kwakwa, na Nyie ngamŭsilany'a katŭ wenyu ŭlŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mŭvathŭkanganŭlaa.

57.Indŭ kwa asu ala matetŭkŭlaa, Nyie ngamasilŭla na ŭsilŭlo mwai ŭlŭ wa nthŭ ŭno na ŭla ŭngŭ, namo maikethwa na atetheesya.

58.Na kwa asu ala metŭkŭlaa mawŭa na kŭlka mawŭa maseo, We akamaŭva matuvi moo meanŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŭ.

59.Kyu nŭkyo kŭla Ithyl tŭŭkŭsomea we kya Mŭsoa na Kŭlilikany'a kyŭŭ.

60.Vate nzika, mwŭkalo wa Yesu *Isa* mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭ ta mwŭkalo wa Atamu. We amŭmbie we kuma kŭtoonŭ, na Indŭ We amwŭa, 'Tw'ŭka!' na we eethwa vo.

61.*Uu nŭ* w'o kuma kwa Mwŭai waku, kwa ŭu we ndŭkethwe katŭ wa asu ala mena nzika.

62.Yu ŭla ona wŭva ŭkaananŭlaa naku we ŭlŭ wake we, ŭtina wa kŭla kŭvikŭte kwaku kya ŭmanyi, mŭtavye we, 'Uka twŭte syana sitŭ na syana syenyu, na iveti sitŭ na iveti syenyu, na andŭ maitŭ na andŭ menyu; na Indŭ tŭivoya na kŭthŭng'ŭsyano na tŭkŭtya kŭlumo kya Ngai

وَمُطَهِّرِكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ثُمَّ
إِنَّ مَرْجِعَكُمْ فَأَخْلَمْ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْلَيْبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٩﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورُهُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٦١﴾
إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٢﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنَ مِنَ الْمُنْكَرِينَ ﴿٦٣﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦٤﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ũlũ wa ala makenganaa.'

63.Uũ vate nzika nĩ ũtato wa w'o. Vai *ona ũmwe* waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mũĩ.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ٦٣

64.Indĩ mo masyoka na ĩtina, *lilikanai* ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٤

LUKU 7

65.Asyā, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Ukai ndetonĩ ĩla mbaĩlu katĩ waitũ nenyu - nĩkana ithyĩ tũikamũthaithe ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyĩ tũikamwĩanany'e We na ngai ĩngĩ, kana amwe maitũ maikamatw'ĩkĩthye angĩ Efaĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' ĩndĩ mo maalyũka na kũthi, ĩndĩ asya, 'Ithĩwai na ũkũsĩ kana ithyĩ nĩtwĩnenganĩte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ٦٥

66.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩkaananĩ ĩlũ wa Avalamu nĩkĩ, oyĩla Tola na Uvoo Mũseo ĩtyaavuanw'a ateo ĩtina wake? Inyw'ĩ ĩndĩ nomũmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَ
الْفُتُورَةُ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٦٦

67.Sisyai! Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwakaananĩe maũndũ ala mwai na ũmanyi wamo. Nĩkĩ ĩndĩ yu mũũkaananĩ maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ĩndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

هَآأَنْتُمْ هَؤُلَاءِ حَاجُّونَنَا لَكُرْبِهِ عِلْمُهُ فَلِمَ
تُحَاجُّونَ فِيْنَا لَيْسَ لَكُرْبِهِ عِلْمُ اللَّهِ يَعْلَمُ وَ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٦٧

68.Avalamu ndai Mũyuti kana Mũklisto, ĩndĩ we nĩweenenganĩte vyũ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwĩwi Wake, na we ndaĩ ũmwe wa asu ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٥

69.Vate nzika, andũ ala mamũthengeee Avalamu mũno vyũ nĩ ala mamũatiie we, na Mwathani ũũ na asu ala metĩkĩlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa etĩkĩli.

إِنَّ أَوَّلَى الْغَايِبِ بِإِبْرَاهِيمَ لِلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّحْيِ وَاللَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ٥٦

70.Nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku nomende kũmũthyoekya inyw'ĩ, ĩndĩ mai ona ũmwe mathyoekya ateo mo ene, ĩndĩ no kũmanyaa mo matamanyaa tũ.

وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٥٧

71.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, oyĩla mwĩ ngũsĩ syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَسْهَوْنَ ٥٨

72.Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ mũũvulany'a w'o na ũvũngũ na kũvitha ũla w'o o mũwĩsĩ?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْسُونَهُ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٥٩

LUKU 8

73.Na nguthu ĩmwe ya Andũ ma Ivuku yaasya, 'Itĩkĩlai maũndũ ala mavuanĩw'e etĩkĩli, kĩlungu kya mbee kya mũthenye na mũimalea kĩlungu kya mũminũkĩlyo kyaw'o; vangĩ mo nĩmatonya kũsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ وَآلَفُوا أُخْرَاهُمْ يَرْجِعُونَ ٦٠

74.'Na ndũkamwĩw'e ona ũmwe ateo we ũla, ũatĩlaa ndĩni yenyu asya, "We Mũtũmwa, vate nzika, ũtongoi nĩ ũtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ We wendaa. Kĩla kya vata nĩ kana kĩla ũmwe nĩwaĩle nĩ kũnengwe ũmanyĩsyo ta ũla inyw'ĩ mwanengiwe mbee; Ate ũu, mo makeethwa mena kĩtumi kya kũkaananĩa naku mbee wa Mwĩai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلُوبُ أَنْ تُهْدَى هَدَى اللَّهِ أَنْ يُؤْتَى أَهْلُ عِلْمٍ مِمَّا أُوتِيَكُمْ أَوْ يُحَاجُّوكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلُوبُ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٦١

---' Asya, 'Mumo w'onthe wĩ mokonĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amũnengae oũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũtwe nĩ mumo mwingĩ, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amũnyuvĩaa tei Wake ũla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingĩ.,

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve we ũla, wamũkĩĩa ũũũ wa kĩĩandũ, akaũtũngĩa; na katĩ woo ve we ũla, wamũkĩĩa na ndinalĩ ĩmwe, ndakaũtũngĩa we ateo wĩkale ũmũũngamĩe. Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'ĩthyĩ tũyaĩle kũtũlwa mũtĩ ũũũ wa syĩndũ sya ala mate asomu;' namo maneenaa ũvũngũ ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o mesĩ.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّيهِ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَالِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمْنِ سَيْئٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ĩndĩ oũla wĩanĩasya wĩvĩto wake na ũmũkĩaa Ngai----nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akĩi-ma-Ngai.

بَلَى مَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ وَاتَّقَى فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ⑦

78. ũũũ wa asu ala mosaa thooa mũvũthũ makaũkũany'a na ũtianĩo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

⁵ * Uu wĩonany'a kana ti Ayuti oka ala maĩ na ũvoo wa kũkaananĩa na Mũtũmwa s.a.w kĩtumi nũndũ maũndũ ala we wanengetwe mayai ũndũ ũmwe vyũ na ala moo. Kwa ngalĩ ĩngĩ, kwaĩ kũtonya kwĩthwa kwĩ kwaĩlu kwa andũ ma Isilamu kũkaananĩa namo takethwa nĩmavenetwe ũmanyĩsyoo wa kĩveva w'on the vamwe ũkyonany'a kyende kya Ngai akĩmendeesyaa andũ ma Ivuku. Kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa kũmanyĩsya kĩĩa Ayuti maleaa kĩĩkwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivito moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya iulu woo nthini wa Muthenya wa Uthayoukyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na usililo uthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, kati woo ve nguthu ila ithyoe kasya nini syoo yila meusoma Ivuku; nika inyw'i muthonye kusanika kana ni kilungu kya Ivuku, oyila ti kilungu kya Ivuku. Namomaasya, 'Yoyumite kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesi.

80. Kuitonyeka kwa mundu, Ngai Mwene Vinya W'onthe kumunenge Ivuku na uli na wathani, na indai aimatavya andu, 'Ithi wai mwaithukumi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indai we atonya kwasya, Ithi wai tu mwineganite kwa Mwai mundu inyw'i nimumanyasya Ivuku na nimuyisoma.

81. Ona kuitonyeka kwake we kumwiyila kumosa alaka na Athani ta Eafi. We nuthonye kumwiyila inyw'i kulea kumwitika itina wa mwineganite kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yila Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie utiano kuma kwa andu kwila kwa Athani, akasya, 'Kyonthe ona kiva kila Nyie nimunengae kya Ivuku na uli na indai mutumwa wenyu aimuvika, akianisya maundu ala me vamwe nenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑤

وَأَنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ أَلَسْتَهُمْ بِالْكَتِيبِ لَتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكَتِيبِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكَتِيبِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالتَّوْبَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ⑦

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَالِيَةَ وَالنِّسَاءَ أَرْبَابًا ۚ أَيَأْمُرُكُمْ بِالْكُفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑧

وَلَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ

mŭkamwĩtkĩla we na kŭmŭtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'I nĩmŭkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ Ithĩwai na ũkŭsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngŭsĩ.'

83.Yu ũla ona wĩva ũalyŭkaa ĩtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atŭli-ma-mĩao.

84.Mo memantha ndĩni ĩngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatŭngwa?

85.'Asya, 'Ithyĩ nĩtŭmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŭndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na Isumaeli na Isaaka na Yakovo na ila Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩai woo, na ithyĩ twĩnenganae Kwake.'

86.Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni ĩngĩ eka Isilamu, yo ndĩketĩkĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkŭsĩ kana Mŭtŭmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andu eki-ma-naĩ.

وَإِذَا خَرَبْتُمْ عَلَىٰ ذِكْرِكُمْ أَسْرَىٰ قَالَ أَقْرَبْنَا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٣٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٨﴾

أَفْخَرِ دِينَ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ أَمَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ آبَائِهِمْ
وَأَسْوَاعِهِمْ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ وَمَا
أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٤١﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nĩ kana kĩumo kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩkeethwa
İŭlŭ woo na kya alaĩka na kya andũ,
ontho vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمَ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْكَافِرِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ٨٨

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usilĩlo
woo ndũkaleelangw'a ona
maikathũmũw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ٨٩

90. Ateo asu ala melilaa İtina na
kũseũvya. Na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٠

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwĩĩkĩla
İtina wa metĩkĩĩte, na İndĩ
makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, wĩlilo woo
ndũketĩkĩlwa, na aa nĩmo ala maĩte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ أَزَادُوا كُفْرًا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ٩١

92. Na ūlū wa asu ala maleete kwitkila, na maikw'a me alei, ona thaavu usūŋte nthi yonthe ndūketkila kuma kwa ūmwe woo ona wiva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nimo ala ūsililo wī woo ūkethwa kwoondū woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرًا فَكَانَ يُقْبَلُ مِنْ أَحَدِهِمْ قِيلَ أَلَا رِضًا نَذَرْنَا لَوْلَا أَفْتَدَىٰ بِهِ يُعْ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥٠

LUKU 10

93. Inyw'ŋ mūikaūvikŋ ūlūngalu ona vanini okūvika mumye katŋ wa syīndū ila inyw'ŋ mūsyendete, na kila ona kiva mūkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkisi nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥١

94. Lū w'onthe waf mwitkilye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ūtanatheew'a. Asya, 'Etei, ūndŋ, Tola na mūimŋsoma yo, ethwa inyw'ŋ mwŋ ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي إِسْرَٰئِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَٰئِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٥٢

95. Yu ūla ona wiva ūseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtina wa ūu, aa ūndŋ nimo eki ma naŋ.

فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٣

96. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atŋai ndŋni ya Avalamu, ūla weenenganŋte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaŋ ūmwe wa ala mamwŋananasya Ngai na ngai ingŋ.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْأَشْرِكِينَ ٥٤

97. Vate nzika, Nyūmba ūla yaakiwe mbee kwoondū wa andū onthe ma nthi nŋ ūla yŋ Bakka, mwanda wa Makka yusūŋtwe nŋ maūathimo na ūtongoi kwa mbaa andū onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٥

98. Nthĩnĩ wayo ve Syama nthu, nĩ vandũ va Avalamu; na ūla ona wĩva ūmĩlikaa yo, alikaa mŭuonĩ. Na kũthi Haji Nyũmbanĩ ũsu, nĩ ũlũ wa kĩla andũ matonya kwona nzĩla ya kũthi kw'oonĩkũmwaĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthu. Na ūla ona wĩva ūleaa kwĩĩkĩla, *we nalilikane* kana Ngai Mwene Vinya W'onthu ndekwatasya syũmbe syonthu kwa ūndũ ona wĩva.

99. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Inyw'ĩ mwĩmĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthu nĩkĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'onthu nĩ Mũsyaĩĩsya wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa?

100. Asya, 'Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku! Nĩkĩ inyw'ĩ mũũmasĩĩla etĩkĩli nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthu, mũĩmantha kũmĩthyoekya, oyĩla mwĩ ngũsĩ *syayo*? Na Ngai Mwene Vinya W'onthu ndaleaa kũmanyũ ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.'

101. Inyw'ĩ ala mwĩĩkĩlaa! Ethwa inyw'ĩ mũkamĩw'a nguthu ĩmwe katĩ wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamũalyũla inyw'ĩ ngĩ nthĩnĩ wa alei ĩtina wa inyw'ĩ kwĩĩkĩla.

102. Na inyw'ĩ mũkalea kwĩĩkĩla ata, oyĩla mwĩna Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthu mĩtũngĩĩĩle, na Mũtũmwa Wake evo katĩ wenyu? Na we ūla ūkwataa alũmĩtye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthu ow'o nũtongoew'e nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلَوْ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ ۖ إِلَيْهِ سَبِيلُهُ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

قُلْ يَٰ أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبِعُونَهَا عَوَاجًا ۖ أَنْتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

يَٰ أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَوَاقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٥٤﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ ۖ أَنْتُمْ عَلَىٰ عَيْتِكُمْ أَيْتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِرْ بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwItkflaa! Mókfe! Ngai Mwene Vinya W'onthe 0ndü We waIfite nĩ kũkĩwa; na mũikaake kĩkw'ũ kĩmũkwate inyw'I ateo mwĩ mwĩkaloni wa wĩnyivyo.

104. Na kwatai ūlĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũlũmĩte inyw'onthe vamwe, na mũikaanĩke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla We waiie ūlũ wenyu yĩla mwaĩ amaitha na nĩwamũkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwať'ĩkie masyaanĩ; na inyw'I mwaĩ ūtee wa iĩma ya mwaki na We nĩwamũtangĩle kuma vo. Uũ nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũvaťhũkanĩasya inyw'I mĩao Yake kana mũtonye kũtongoew'a.

105. Na nĩvethwe nguthu Imwe ya aũme katĩ wenyu ĩla yĩtanĩaa ūseo, na kwĩyĩaa ūlũngalu na kũvatana ūthũku. Na asu nomo makaĩla.

106. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala maaanĩkie na ala maleile kwĩw'ana katĩ woo ene ĩtina wa mokũsĩ matheu kũmavikĩa mo. Na mo nomo ala ūsilĩlo mũnene ūkethwa kwoondũ woo,

107. Mũthenya ūla mothyũ amwe makethwa me meũ, na mothyũ amwe makethwa me maiũ, kwa asu mothyũ moo makethwa me maiũ- mo makatavw'a: 'Inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla ĩtina wa kwĩtkĩla? Samai, ĩndĩ, ūsilĩlo, nũndũ inyw'I nĩmwaleile kwĩtkĩla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ
وَأَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً
فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِرَعْمَتِهِ إِخْوَانًا
وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمُ
فِيهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
تَهْتَدُونَ ۝

وَلَنَتَكَلَّمَنَّ عَنْهُمْ نَفَسًا يُدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ ۚ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُقْبِلُونَ ۝

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ
اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا
الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

108.Na kwa asu ala, mothy0 moo
makethwa me me0, mo makeethwa
nthInI wa tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vo nIvo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضَتْ وُجُوهُهُمْ فِئْتَى رَحْمَةِ اللَّهِ
هُمْ فِيهَا خُلِدُوا ۖ ﴿٣٨﴾

109.Ino nĩ Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ithy! tũkũtũngĩĩĩĩla we oyĩla
yo yĩna w'o; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndendaa ũthũku ona wĩva kwa
syũmbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ
ظُلُمًا لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾

110.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya
W'ontho ila ona syĩva syĩ matunĩ na ila
ona syĩva syĩ 1010 wa nthĩ, na maOnd0
ontho makat0ngwa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho *kwoond0 wa ũw'io*.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلِلّٰهِ تُجِبُ
الْاُمُورُ ۝

LUKU 12

111. Inyw'ŋ mwŋ ando aseŋ vyŋ ala
mokoŋŋtwe kwoondŋ wa ŋseo wa mbaa
andŋ onthe ma nthŋ; inyw'ŋ mwŋŋlaa
kwoondŋ wa kŋla kŋseo na kŋvatana
ŋthŋku na kŋmwŋŋkŋla Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na takethwa kwaŋ ŋseo
kwoŋ. Amwe moo nŋ etŋkŋli, ŋndŋ aingŋ
mŋno moo nŋ mbaa-matŋ.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْعَدْلِ
وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ
أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْيُودُ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا ۚ وَالَّذِينَ يَبِغُونَ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَةَ

112. Mo maitonya kUmOkita inyw'I
mUno ateo Okite mUnini, na mo
mamOkita inyw'I, makamwony'a
inyuny syoo. IndI mo maikatetheew'a.

لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ إِلَّا أُولَٰئِكَ ۚ وَإِنْ يَتْلُوكُمْ بِأُكُلِ الْكَلَامِ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْكُمْ لَا تُمْسِكُوا بِعُرُوفِكُمْ ۖ إِنَّمَا تَعْلَمُونَ
أَسْمَاءَهُمْ ۚ إِنَّ الْعِلْمَ بِلَهُمْ يُحْصَىٰ ۚ وَلَئِنْ أُنذِرْتُمُ بِهِ
لَا تُؤْمِنُوا بِهِ ۚ وَلَئِنْ أُنذِرْتُمُ بِهِ لَرَبِّكُمْ لَعَذَابٌ أَلِيمٌ ۚ

113. Mo makeethwa me akonku
k'osonokw'a ovala vonthe meethilwa
ateo methwe na usov'lo kuma kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, kana usov'lo
kuma kwa andu. Mo n'makwasite uthatu
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo
n'makuntwe na okya. K'itumi nund'u mo
ni mai matonya kumilela Misoa ya Ngai

خُصِرَتْ عَلَيْهِمُ الذَّلَّةُ إِنَّ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ إِلَّا جَعَلَهُم مِّنَ اللَّهِ
وَحِجَابًا مِّنَ النَّاسِ وَكَانُوا يُخَصِّصُونَ لِمَن لَّيْسَ بِهِمْ عِلْمٌ
عَلَيْهِمُ السَّكْرَةُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ

Mwene Vinya W'onthe na kúmoaa Athani vate úlúngalu. Kítumi nündú mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothúku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٤﴾

114. Katĩ wa Andú ma Ivuku ve nguthu ĩla ĩngamaa na úlúmu nthĩnĩ wa *Utianĩo wayo*; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma útukú na kwĩvalúkyá-nthĩ na mothyú matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَتَمَّةً الْبَيْتِ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ ﴿١١٥﴾

115. Mo nĩmamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Múthenya wa Múminúkĩlyo na meylaa maúndú ala maseo, na matanaa maúndú ala mathúku, na kwĩkalaataa, maikĩlany'a múndú na úla úngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alúngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْعُرْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٦﴾

116. Na úseo ona wĩva w'onthe úla mo mekaa, maikavatwa ĩtuvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe númesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِاللَّهِ عَلَيْهِمْ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٧﴾

117. Na kwa asu ala matetkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndú kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٨﴾

118. Ngelekany'o ya syĩndú ĩla mo maumasya kwoondú wa thayú wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkúnaa ngetha sya andú ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٩﴾

119. Inyw'I ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose andũ angĩ mate menyu kwĩthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kũmũthyoekya inyw'I. Mo nĩmenda kũmwona inyw'I mwĩ thĩnanĩ. Kĩmena nĩkĩminĩte kwĩyonany'a kyo mbene kwĩsĩla mĩneenelenĩ ya makanyw'a moo, na maũndũ ala ithũi syoo ivithaa nĩ manene mbee. Ithĩ nĩtũmũvuanĩtye mĩao Yaitũ kwenyu ethwa inyw'I mũkamanya.

120. Sisyai, inyw'I ninyw'I mũmenda mo, Indĩ mo maimwendaa inyw'I. Na inyw'I nĩmũyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe. Yĩla mo makomana nenyu maasya, 'Ithĩ nĩtũtĩkĩlĩte,' Indĩ yĩla mo me oka, maũmangaa mĩthya ya syaa syoo nũndũ wa ũthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ũthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ithũi syenyu.

121 Ethwa ũseo nĩwamũvalũkĩla inyw'I, nũmamakasya mo; na ethwa inyw'I nĩmwakwatwa nĩ ũthũku, mo nĩmaũtanĩaa. Indĩ ethwa inyw'I mwĩ omĩsya na alũngalu, mawalany'o moo maikamũthũkya inyw'I ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũkĩte maũndũ ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana ñvinda yĩla we waendie kĩoko tene kuma nyũmba kwaku, kũmaia nesa etĩkĩli vandũ va kũkitĩla. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'w'I- W'on the, ũmanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطَانَةً مِنْ دُونِكُمْ لَا يَأْمُرُكُمْ بِحَالٍ وَذُوا مَا عَنْتُمْ قَدْ بَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٩﴾

هَآئِنَّمْ أَوْلَآءُ تُجِبُونَهُمْ وَلَا يَجِيبُونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمُ الْأَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعِظِكُمْ إِنْ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٢٠﴾

إِنْ تَسْتَكْمِلُوا حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِبرُوا وَتَتَّقُوا لَا يُضْرَّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا إِنْ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢١﴾

وَإِذْ عَدُوَّتُ مِنْ أَهْلِكَ تَبْوِيءُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٢﴾

123.Yŋla nguthu ilŋ syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋ mūnyanyae woo. Na etŋkŋli nŋmaŋle nŋ kŋmwŋkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبْتَ ظِلَّ يَفْتِنَ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلُوا اللَّهَ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamŋtethetye inyw'ŋ nŋhŋnŋ wa kaŋwa Vatili yŋla inyw'ŋ mwaŋ onzu. Kwa ŋu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŋthwa Mŋsŋvŋi wenyu nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125.Yŋla we wamatavisye etŋkŋli: 'Kŋimwŋanŋa inyw'ŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itatŋ matŋmŋtwe kuma ŋŋlŋ?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126.ŋ, ethwa inyw'ŋ mwŋ omŋŋsya na alŋngalu, nŋmo mayŋka na mŋtŋkŋ ŋŋlŋ wenyu mekalaatŋte, Mwŋai wenyu akamŋtetheesya inyw'ŋ na alaŋka ngili itano, mavithŋkŋte na vinya mŋno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُجَاهٍ
هَذَا يُبَدِّلُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُتَوَسِّينَ ﴿١٢٦﴾

127.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŋtw'ŋkŋthŋtye w'o ta ŋvoo mŋseo kwenyu tŋ na nŋkana ngoo syenyu itonye kwŋthwa na ŋthŋmŋo nŋndŋ waw'o; na ŋtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wŋ-Vinya, Ula-Mŋŋ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128.Ngai akeeka ŋŋ nŋkana We atonye kŋtila kŋlungu kŋmwe kya alei kana amanyivye mo, nŋkana matonye kŋsyoka na ŋtina me asonokye.

لَيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129.We ndwŋna ŋndŋ ŋndŋnŋ ŋŋ; We nŋtonya kŋmethiŋfa mo na tei kana kŋmasilŋla, nŋndŋ mo nŋ eki-ma-naŋ.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ila syĩ tũlũ wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'ontho ũla We wendaa na amũsilĩlaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikaye Liva ũyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkana mũtonye kwaĩla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَ اتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

133. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

134. Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũkeko kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦٤﴾

135. Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩlaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُلُوبِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْحَسَنِينَ ﴿٦٥﴾

136. Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na kwĩtya ũkeko wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omw'isĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ūekeeo
kuma kwa Mwĩai woo, na Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathũkũmaa!

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَامِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩo nyingĩ ĩla
syai mbee wenyu; kwa ūu angangai ĩũũ
wa nthĩ mwone ūndũ wathũkĩte
mũminũkĩlyo wa asu ala
mamatuw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, ĩno nĩ Otavany'a mũtheu
kwa andũ, na ūtongoi na ūtao kwa akĩi-
ma-Ngai.

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mũikaleele, ona mũikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa na ūkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmũkwatĩte ūkite ona
ũmwe onamo alei nĩmaminĩte kũkwata
ũkite ūilyĩ ota ūsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mũthemba ūũ ithyĩ
tũmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathũkany'o nĩkana *matonye kũtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a asu ala metĩkĩlaa
na atonye kwosa ngũsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن نَّبَسَّطْنَا لُكُم مَّقَالِدًا فَذَرْنَا أَيْدِيكُمْ
وَأَقْبِرُوا حِمْلًا بَيْنَ يَدَيْكُمْ وَيَخَذَلْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kũmathesya asu ala
metĩkĩlaa na kũmaananga alei.

وَلِيَبْخَصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsũanĩ kana nĩmũkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambĩte kũvathũkany'a asu ala katĩ wenyu mokitaa *kwoondũ* wa *nzĩa* ya *Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambĩte kũmanya ala momĩlasya?

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّيِّقِينَ ④

144. Na inyw'ĩ mweeliĩlaa kĩkw'ũ kĩĩ mbee wa mũtakomanĩte nakyo, yu nũndũ nĩmũkyonete mũminũkĩlyonĩ, inyw'ĩ mũũngeme ta mwĩ oveyo.

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ⑤

LUKU 15

145. Na Mũamati nĩ Mũtũmwa tũ. Nĩw'o 'Atũmwa onthe ala maĩ mbee wake nĩmakw'ie. Ethwa Indĩ wĩ nũnũũkw'a, kana oawe, mũkakĩa mũsyoke na ĩtina na itiinyo syenyu? Na ũla ũsyokaa ĩtina na itiinyo syake nde ũthũku ũkamwĩka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matũngaa mũvea.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَأَنْتَ تَأْتِىَ أَوْ قِيلَ أَنْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ⑥

146. Na vai thayũ ũtonya kũkw'a ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ũtw'io wĩna ĩvinda yĩtw'e. Na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũũ wa nthĩ ĩno, ĩthyĩ tũkamũnenga w'o; na ũla ona wĩva wendaa ĩtuvi ya thayũ ũla ũkoka, vate nzika ĩthyĩ tũkamatuva ala mena mũvea.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا مُوَجَلًّا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجْزَى الشَّاكِرِينَ ⑦

147. Na nĩveethĩtwe Athani aingĩ ala katĩ woo mokitie nguthu nyingĩ sya *aatiĩ moo*.

وَلَا يَمُنُّ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مَعَهُ رَبِّيَنَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ⑧

Mo mayaaleela nūndū wa maŋndū ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthiny'a mo ene mbee wa mŋmaitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmŋsyo.*¹

148. Na mo mayaaneena ndeto Indī maisye; 'Mwŋai waitū, tūkeke ithyī mavītyo maitū na kūvŋta kīthimo kw'itū nthŋnī wa mwŋkalo witū, na lūlūmŋŋŋya matambya maitū na tūkeethwa ithyī tūlū wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwamanengie ŋtuvi ya thayū wa nthŋ ŋno, na ota ūu ŋtuvi ŋseo mūno ya nthŋ ŋla ŋngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150. Inyw'ī ala mwŋtkŋŋlaa! Ethwa inyw'ī nŋmūmew'a asu ala matetŋkŋŋŋte, mo makatuma inyw'ī mūsyoka ŋtina na itiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151. Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mūsūvŋi wenyu, na nŋ We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152. Ithyī tūkeekŋa wia nthŋnī wa ngoo sya asu ala matetŋkŋŋŋte nūndū mamwŋanasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwŋao. Utūo woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِأْنَا فِي أَمْرِنَا وَنُتِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

قَالَتْهُمْ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ⑦

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ⑧

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ
وَلَيْسَ مَتْوًى الظَّالِمِينَ ⑨

* Ndeto 'Ribbiyun' yo ŋalyūŋŋtwe ta nguthu sya aatŋi moo---- vate ngwatanŋo ya ūngai ŋla yŋkwoneka ndetonī ŋno "Ribbiyun" Ithyī twŋetē kŋosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ *Ūla* Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ
ũtianiŵo Wake yĩla inyw'ĩ
mwamatemangaa na kũmananga mo kwa
ũthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ
mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu
kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe*
ĩũlũ wake, na mwambĩĩĩĩla kũkaananĩ
katĩ wenyu ene, ĩũlũ wa kĩeleelo kya w'o
kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a
ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa
ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We
nĩwawetangie ūtethyo Wake. Katĩ wenyu
vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya
yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla
ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamumisye inyw'ĩ katĩ
woo, nĩkana We atonye kũmũtata
inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete
inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasembete na
mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o
Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ
We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũlũ wa
kyeva nĩkana mũikamew'ĩte kyeve
maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala
mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحَضَّرْتُمْ بِآذَانِهِ
عَلَيْكُمْ إِذَا فُتِنْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ
بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

إِذْ تُصِيدُونَ وَلَا تَلُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَجَكُمْ فَأَتَابَكُمْ عَمَّا بَغِمْتُمْ لَكَيْلًا
تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا أَصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ
nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155.Na Indĩ, Itina wa kyeva We
nŵatheeisye mŵuo ūlū wenyu – too ūla
wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla
nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendi woo ene,
makĩsŵanĩ naĩ ūlū wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ta ūsŵanĩo wa ūtumanu.
Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandū waitū
tũkwete ūvoonĩ ūū?' Asya, 'Usumbĩki
w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩĩkonĩ syoo
maūndū ala matakumbūĩĩlaa we. Mo
maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandū
tūūngamĩe maūndūnĩ aa, tūyĩthwa
twooafwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ
mwekalile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala
meeyĩafwe kũkita methwa maumaalile
makathi vandū voo va kũkwĩla nĩkana
Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye
kūeteūtwio Wake na nĩkana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atonye kũmatata
maūndū ala maĩ nthĩnĩ wa ithūi syenyu,
na nĩkana We atonye kũtheesya maūndū
ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maūndū ala
me ĩĩkonĩ;

156.Asu menyu ala maalyūlile mĩlango
yoo masyoka Itina, mŪthenya ūla nguthu

ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمْنَةً نَافِلَةً
طَافِقَةً مِنْكُمْ وَطَافِقَةٌ قَدْ آمَنَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
يُظَنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ
هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ
يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ
كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَتَلْنَا هَؤُلَاءِ قُلْ لَوْ
كَنتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ
إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ
وَلِيُنْجِصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŪnene
nŪvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maūndū manini
ala meekĩkie vu mbeenĩ. ūndū ta ūsu nĩweekĩkie
nthĩnĩ wa kaū wa Uuti, yĩla kĩkw'ū kya MŪtŪmwa
MŪamati mŪuo w'ĩthwe ūlū wake kyeew'Tkie,
Ūwetango ūsu nĩwanyāĩkisye vyū mathĩna onthe
ma kĩ-mūndū na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu
maminĩte kwona. Na ĩndĩ ūvoo wa kŪlea kũkw'a
kwake nĩkwaalyūlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa
kwĩanĩwa kŪnene na ūtŪngi wa mŪvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaŭ wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiŭŭka nūndū wa maŭndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīsyā.

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikethwe mūily'ī ta asu ala metetkīlīte, na ala mamatavasya anaa--īthe moo yīla mekwanganga īlūŭ wa nthī kana yīla maendete kaŭnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kŭawa.' Ūŭ nīw'o, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maŭndū ala inyw'ī mwīkaa.

158. Na inyw'ī mwoowa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kŭvīta syīndū ila mo mombanasya.

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kŭawa, vate nzika, inyw'ī mŭkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mŭmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkie kuma vala we ūī. Kwa ūu,

اَسْتَرْلَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعُضُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ٤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
لَاخَوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٥

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِتُّمْ كَغَفَرَةٍ فَمِنَ
اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ٦

وَلَيْنَ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَا إِلَى اللَّهِ تَحْشَرُونَ ٧

فِيمَا رَحِمَهُ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَأْمُرْ فَظَلَّ
غُلِظَ الْقَلْبُ لَا نَقْضُ مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ٨

maackee mo na Itya ūkeo kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbiki; na yīla we watw'a, Indī ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda; Indī We akŭtia we, Indī nŭŭ ūla wīvo ūtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli Indī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kŭīkīlīka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīlīka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīlīkaa nthīnī waw'o, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīvwa vyŭ kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfīw'a.

163. We ūla ūatīlīaa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na we ūla wīyoseaa tīthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngienanī? Na w'o nī ūalŭko mŭthŭku!

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o sya mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndū mo mekaa.

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte īnee tŭlŭ wa etīkīli kwa kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَنَنْ دَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلُ وَ مَنْ يَغْلُ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تُمْرُ تَوْفَى كُلِّ نَفْسٍ مَا سَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ﴿١٦٢﴾

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كُنَّ بَاءً بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَا أُولَئِهِمْ جَهَنَّمُ وَبَسَّ النَّاصِيَةُ ﴿١٦٣﴾

هُمْ دَرَجَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيْرٍ بِمَا يَعْلَمُونَ ﴿١٦٤﴾

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ إِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na Uti; na mbee wa Ou, mo vate
nzika, ma! Ivityoni yi Otheini.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّبِعُوْا اَمْرَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝۱۰

166.Kya0! Ytla kyeve kyam0kwata
inyw'i----- nenyu nIm0meklIte mo
kyeva k0nd0 kwIli kwa kyu---inyw'i
mwaasya, 'Kli kyumIte va?' Asya,
'kyumIte katI wenyu ene.' Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
0tonyi I0l0 wa syIndu syonthe.

اَوَلَمْ نَّصٰبِتْكُمْ مَّصِيْبَةً قَدْ اَصٰبَتْكُمْ وَشٰكِيْهَا
قُلْتُمْ اَنّٰى هٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ
اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝۱۱

167.Na kIla kyam0kwatie inyw'i,
m0thenya 0la nguthu iIi sya ita
syakomanie, kaU wa Uuti kyaI kwoond0
wa mwIao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na vailyi Ou nIkana We atonye
k0mavath0kany'a etIkli.

وَمَا اَصٰبَكُمْ يَوْمَ التَّفَكُّ الْجَنْعِيْنَ فَبٰذَنَ اللّٰهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۱۲

168.Na nIkana We atonye
k0mavath0kany'a angangani. Na mo
nImataviw'e, 'Ukai inyw'i m0kite nzIani
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siItai
m0vith0ko wa amaitha.' Mo maisye,
'Takethwa ithyi nItweesi k0kita, ithyi
vate nzika, twIthwa twam0atIte inyw'i.'
Mo m0thenya 0su maI vakuvI m0no na
0lei mbee wa m0IkIlo. Mo nImaneenaa
na makanyw'a moo ma0nd0 ala mataI
ngooni syoo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwIsI nesa ma0nd0 ala mo
mavithaa.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نٰفَقُوْا ۝۱۳ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعٰلَوْا
قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوْ اَدْفَعُوْا قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ جَمٰلًا
لَّاٰتَّبَعْنٰكُمْ هُمْ لِلْكَفٰرِ يَوْمِيْنِ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ
يَقُوْلُوْنَ يٰۤاَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ وَاللّٰهُ
اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۝۱۴

169. Aa nImo maisye kwa anaa--Ithe
moo, oyIla mo ene matiIte Itina,
'Takethwa mo nImatwIwie ithyi, mo
mayIthwa mooaiwe na 0vyU.' Asya,
'IsiIlei kIkwa'0 IndI kuma kwenyu ene
ethwa mwImaw'o.'

الَّذِيْنَ قَالُوْا اِلٰحُوْنَهُمْ وَقَعَدُوْا لَوْ اَطَاعُوْنَا مَا
قُتِلُوْا قُلْ قٰدَرُوْا عَن اَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ
صٰدِقِيْنَ ۝۱۵

170.M0ikas0aniIe kana ala moaItwe na
0vyU nzIani ya Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ
اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّوْنَ ۝۱۶

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0,
mbee wa Mwŵai woo, *na nŵmanengetwe*
mŵthŵnzŵlo kuma Kwake,

171.Me atanu nŵndŵ wa maŵndŵ ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŵmanengete mo katŵ wa mumo Wake; na
maitana nŵndŵ wa asu ala matanamba
kŵkwatana namo kuma Itina woo, nŵndŵ
ŵlŵlŵ woo *vaikethwa* na wia, ona mo
maikew'a kyeva.

172.Mo matanŵaa Inee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo Wake, na
kwŵanana na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndaekaa Ituvi ya etŵkŵlŵ yae.

LUKU 18

173.Ta asu ala meetŵkie wŵtano wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa
Itina wa makwata Ŵkite----ala moo ta
asu mekaa Ŵseo kwa Ŵlŵngalu na kwŵka
Ŵlŵngalu makeethwa na Ituvi Inene;

174.Asu ala andŵ mamatavisye, 'Andu
nŵmamŵsukŵte inyw'ŵ, kwa Ŵu, makŵei
mo; Inŵŵ Ŵu wongeleele mŵŵkŵŵ woo *tŵ*,
namo maisye, Ŵla Ŵwŵanŵe ithyŵ nŵ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na nŵ Mŵsŵŵŵi-
Ŵla-Mŵseo Vyŵ-Ŵe.

175.Kwa Ŵu mo nŵmasyokie mena Inee
yŵna Ŵtonyi kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na mumo *mwingŵ*, oyŵla
vai Ŵthŵku wamakŵiŵŵte mo; namo
maaŵŵŵe Ŵtanu wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŵ Mwŵai wa Wŵngŵvo mwingŵ.

فَوَجَّهْنِي بِمَا أَنْتَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ بِأَمْرِي
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَشِيرُهُمْ وَيَنْعِمُ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُفْضِلُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ ۚ الَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاغْلِبُوهُمْ فَزَادَهُمُ إِيمَانًا ۖ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٤﴾

فَاثْقَلُوا بِهِمْ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ أَمْ تَمَسَّهُمْ سَوَاءٌ
وَأَتَّبَعُوا رِضْوَانِ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٥﴾

176.No Satani tū Ūla Ūmateelemasya anyanyae make; kwa Ūu, mŪikamakŭe mo Indŭ Ngŭei Nyie, ethwa inyw'ŭ mŵl etŭkŭli.

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَكَافُورٌ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

177.Na asu ala malikaa Ūleini na mŭtŭkŭ maikakwŭw'ŭthye kyeve we; vate nzika, mŪitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe naŭ kwa nzŭa ona yŭva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kŭmaaŭa kŭfanda ona kŭmwe nthŭni wa thayŭ Ūla Ūkŭte; namo makeethwa na Ūsilŭlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حِطَاءً فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٧﴾

178.Vate nzika, asu ala mathooete Ūlei na thooa wa mŪkŭŭlo, maitonya kŭmwŭka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthŭku ona vanini; namo makeethwa na Ūsilŭlo wŭ woo.

إِنَّ الَّذِينَ اسْتَرَوْا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

179.Na alei maikasŭanŭe kana kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭ kŭseo kwoo, ūsyao wa kŭmanenge ŭvinda Kwitŭ nŭkana mo mongeleke nthŭni wa naŭ tŭ; namo makeethwa na Ūsilŭlo ūthŭnasya.'

وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ غَيْرَ الْثَبَاتِ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ زِلْزَلًا وَآخِثًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٩﴾

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etŭkŭli mekale ūndŭ inyw'ŭ mŭilyŭ, kŭvika yŭla We wamavathŭkanisye ala athŭku kuma kwa ala ase. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŭ amŭvuanŭsya inyw'ŭ maūndŭ ala matonekaa. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa katŭ wa Atŭmwa Make Ūla We wendaa. Kwa Ūu, ŭtŭkŭlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make. Ethwa inyw'ŭ nŭmŵlŭtŭkŭlaa na kwŭthwa alŭngalŭ, mŭkeethwa na ŭtuvi ŭnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذِلَّ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَيْبَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُطْلِعَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَسَتَقْبَلُوا لَهُمْ أَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٠﴾

181.Na mo ala methlawa na Otoonu kwoondū wa syIndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo.Isu meethlawa na Otoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheko Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Na ūtīlwa w'onthe wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا يَخْلَوْنَ بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'īte ūneeni wa *mana* wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَ
نَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بَغْيًا حَتَّى دُفِنُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥١﴾

183.Uu nūndū wa maūndū ala moko menyū matōngoisye kwīka mbee *wenyu ene* na *U-w'o nī* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwīyīaīe ithyī tūikamwītīkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthīe kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'o?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عٰهَدَ إِلَيْنَا آلَ تَوْرَةٍ لَّنُرْسِلَ
بِحَمْلِ بَنَاتِنَا يُقْرَأْنَ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلَكُمْ آيَاتُكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٣﴾

185.Na ethwa mo measya we nūūkengana, now'o mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزَّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٥٤﴾

Syama syĩ Ōtheinĩ na mavuku ma Ōĩ na Ivuku yĩmulikaa.

186. Kĩla thayũ Ōkasama kĩkw'ũ: Na inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ. Kwa Ōu, oũla ona wĩva Ōkavetangwa kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩla kĩleleelo kyake. Na thayũ wa nthĩ ĩno nĩ vathei na ūtanu wa Ōkengani.

187. Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na mokwati menyu na mathayũ menyu na vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma kwa asu ala mamwĩananasya Ngai na atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a ūlũmu na kwĩka ūlũngalu, vate nzika, asu nĩ ūndũ wa kĩthito kĩnene.

188. Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho woosie ūtianĩo kuma kwa asu ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye yo ĩtheka ĩtina wa inyunnyu syoo, na mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla mo mathooete nĩ kĩthũku.

189. Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa kũkathĩwa nũndũ wa maũndũ ala matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte ūsilĩlo. Mo makakwata ūsilĩlo wĩ woo.

190. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na ūtonyi ĩlũlũ wa syĩndũ syontho.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا تَوَفُّونَ أَجُورَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهِ
فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَمَعَاتُ الْغُدُورِ ۝

تَسْلُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَسَمَعْنَا مِنَ الَّذِينَ
أُولُوا الْكِتَابِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى
كَثِيرًا وَإِنْ تَصِدُّوا وَسْتَقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ ۝

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كُفُونَهُ فَبَيَّنَّوهُ وَسَاءَ ظُهُورُهُمْ
وَاشْتَرَوْا بِهِ تَمَتًّا قَلِيلًا فَبُيِّنَ مَا يَشْتَرُونَ ۝

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ
يُعَذِّبُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارِفَةٍ مِنْ
الْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

وَاللَّهُ مَلِكُ السُّلُوتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ۝

LUKU 20

191. Nthĩnĩ wa mŭmbĩlwe wa matu na nthĩ na mŭalyŭkĩlenĩ wa ūtukŭ na mŭthenya ow'o vena Syama kwa andŭ ala mena ūmanyi;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

192. Asu ala mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭngeme, mailĩ-nthĩ, na makomete na wea, na masŭanĩaa ūvoo wa mŭmbĩlwe wa matu na nthĩ: 'Mwĩai waitŭ, We ndŭsyŭmbĩte syĩndŭ ii mana, aiee, We wĩ Mŭtheu; tŭtangĩĩe ithyĩ ĩndĩ, kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

193. 'Mwĩai waitŭ, ūla ona wĩva We ūtumĩte alika Mwakinĩ, vate nzika, ūsu nĩwe ūmŭsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن أَنصَابٍ ۝

194. 'Mwĩai waitŭ, Ithyĩ nĩtŭmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩ tŭlike mŭĩkĩlonĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩ nĩtwĩĩkĩlĩte. Mwĩai waitŭ, tŭekeee ithyĩ naĩ sitŭ, na tŭvetangĩe ithyĩ mothuku maitŭ, na nthĩnĩ wa kĩkw'ŭ kitŭ, tŭtale ithyĩ vamwe na ala alŭngalu.

رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ۝

195. 'Mwĩai waitŭ, tŭnenge ithyĩ maŭndŭ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atŭmwani Maku; na ndŭkatŭsonokye ithyĩ nthĩnĩ wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِنَّا مِمَّا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْوَعْدَ ۝

196. Kwa ūu, Mwĩai woo nĩwamasŭngĩie mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩla wa mŭthŭkŭmĩ ona ūmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mŭndŭŭme kana e mŭndŭmŭka. Inyw'ĩ mumĩte nthĩnĩ wa

فَأَسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَابِدٍ وَنُفُوسُكُمْ مِن دُونِكُمْ وَأَن تَتْلُوا كِتَابَ اللَّهِ فَإِنَّ أَضْعَافَ نِعْمِهِ كَثِيرَةٌ مِّنْ أَضْعَافِ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ۝

mündü na ūla ūngĩ. Kwa ūu, asu, ala mathamĩte na malūngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nūndū wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaĩtwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothūku moo na ngatuma mo malika Mĩũdanĩ ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ nthĩnĩ wayo---ĩtũvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na matũvi ala maseo vyū mena Ngai Mwene Vinya W'onthē.'

هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَتَلُوا وَقَتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا نُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا لِمَنْ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ۝

197. Myangangĩle ya alei ĩlũlũ wa nthĩ ndĩkaũkenge we.

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ۝

198. Nĩ ūtandĩthyo mũnini na mŭkuvĩ na ĩndĩ lia-ya-Mwaki nĩyo yĩkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandũ vathũku mũno ata va kũthũmũa!

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝

199. ĩndĩ asu ala mamũkĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na Mĩũnda ĩla ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ ūthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ kĩseo mbee kwa ala alũngalu.

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نَزَّلْنَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِّالْبَرَارِ ۝

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-ĩvuku mevo ala mamwĩĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthē na maũndũ ala matheetw'e kwenyu, na ala matheeiw'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خُشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo
maimikũanasya Mĩsoa ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na thooa mũvũthũ. Aa
nĩmo makethwa na ĩtuvi yoo kwa Mwĩai
woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kwosa ũtalo.

بَايَتِ اللّٰهَ تَسْمًا قَلِيلًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠﴾

201. Inyw'ĩ ala mwĩtũkĩlaa! Umĩĩsyai na
ĩthing'ĩĩsyai kwĩkala nthĩnĩ wa ũmĩĩsyoy
na ĩthĩwai mũsyaiĩsyey na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩkana mũtonye
kwaĩla.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا صَبِرُوْا وَصَابِرُوْا وَاٰبِطُوْا
وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٢١﴾

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NISAA
(Wavuanfw'e Medina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ! Mũkĩei Mwĩai wenyu,
Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũndũnĩ
ũmwe, na kuma vau nĩwoombie
mũtindany'a wake, na kuma asu eli,
manyafĩka aũme aingĩ na iveti; na
mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla syitwanĩ Yake mũnyanyanaa mũndũ
na ūla ūngĩ, na mũkĩei We na mũno
mũno kũnenge ndũũ sya mũkautĩ ndaĩa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũsyaĩsya ūlũ wenyu.

3. Na nengei ndiwa syĩndũ syasyo, na
mũikakũany'e syĩndũ nzeo na nthũku,
ona mũikaĩsanĩsy'e syĩndũ syasyo
vamwe na syĩndũ syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* nĩ naĩ nene.

4. Na ethwa inyw'ĩ mwĩ ngwatanĩo
nĩmũũkĩa kana nĩmũtonya kũlea kwĩka
ũlũngalu ūlũ wa maũndũ makoniĩ ndiwa
ĩtina wa kaũ *wathela*, Indĩ twaai iveti ila
mũkwenda ili, kana itatũ kana inya. Na
ethwa nĩmũũkĩa kana mũitonya kũsyĩka
nesa na ūlũngalu, Indĩ twaai o *kĩmwe tũ*
kana ila moko menyu ma aũme
maũngamĩe. *Isu* nĩyo Nzĩa ĩla nguvĩ vyũ
kwenyu ya kwĩvathana na ūla ūte
ũlũngalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. Indĩ syo kwa kwenda kwasyo,
syamũkeka kĩndũ nthĩnĩ wayo, Indĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأُولُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالُهُمْ وَلَا تَبْدِلُوا الْحَيْثُ بِالْيَتَامَىٰ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُزْبًا
كَبِيرًا ③

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَاكْمُلُوا مَا بَابُ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِثْلَهُ وَتِلْكَ وَرِثَةُ الْيَتَامَىٰ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكُمْ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأُولُوا النِّسَاءِ صَدَقَتُهُنَّ زَيْحَةً فَإِنْ طَلَّقَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُ نَفْسًا فُكِّلَتْ هُنَا مَرْثًا ⑤

kItanIei ta kIndŭ kya kwendeesya na kyaflu.

6.Mŭikanengane ōŌngamfi wa ōthwii wenyu ōla Ngai Mwene Vinya W'onthe ōseōvfiye kwoondŭ wenyu ta syIndŭ sya kŭmŭtwiika inyw'I, kwa ala mena iIlko nthŭku itatonya kŭŌngamfi nesa. Kwa ōu manengei mo Iflu, na mavw'Ikei ngŭa nesa na neenai namo na Ōneeni mŭseo.
1*2

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ①

7.Na ōtatei ōmanyi wa ndiwa kŭvika ivikIfe ōkŭŭ wa kŭtwaana; na IndI mwoona syIna kIIfko kIani kŭtw'a kŭseo, IndI inengei syIndŭ syasyo; na mŭikaye syIndŭ syasyo na mItŭkI mŭthaIte na wanango itaneana. Na ōla mŭthwii nIesiIfe; na ōla ngya, nIaye syIndŭ nesa kwiIana na mIao. Na yIla inyw'I mŭkwinenge syo ndiwa syIndŭ syasyo, IndI Itai ngŭsI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIani ta Mŭtali.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارَ أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَغْفِرْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَىٰ بِأَلْفٍ حَسِيبًا ①

8.Kwa aŭme ve kIanda katI wa syIndŭ ila asyai na ndŭŭ sya mŭkautI matiaa: na

الْبِغَالِ نَوِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ وَمَا قُلْنَا مِنْهُ لَكَ نَوِيبًا مِمَّا قُرِئَ ①

¹ Vaa wanda nŌtavItw'e w'onthe vamwe, oyIla Ōthwii Ōsu ōŌwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Ōtalo wasyo wongelekaa mŌno Itina wa makaŭ. NIkwIsIkIwe nesa kana Ōthwii wa nthI nŭŌmIkaa nthInI wa maŌndŭ ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndŭŌsŌvIa Ōthw'ii ta Ōsu, na iiŌtia ŌsŌvIonI wa syana nini vyŭ itena ōmanyi na itatonya kŭŌsŌvIa Ōthwii wasyo na kIIfko; Ōu nŭtuma Ōthwii wa nthI yonthe Ōkiitwa. KŌmina Ōndŭ ŌŌ IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe Ōtonyi wa kŭŌngamfi na ŌsŌvfi mŭseo wa Ōthwii Ōsu ta wayo. KŌu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe ŌtiIwa wasyo kana kŭvenwa w'o, IndI nI kwa Iwinda. MŌsoa wa I1 nŭŌthesya nesa IŌIŌ wa Ōndŭ ŌŌ

iveti nasyo syfina klanda kya syfnd0 ila asyai na nd00 sya m0kauti matiaa ota 00, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kftw'e.

9.Na yila andu ala ang'i ma nd00 sya m0kauti na ndiwa na ngya syivo ivinda ya k0aanw'a kwa *Otiwa*; manengei *kmd0* kuma syfnd0ni isu na neenai namo na ndeto sya 0seo.

10.Na asu n1mam0k1e Ngai ala, ethwa n1matonya k0tia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia 1010 woo. Kwa 0u, mo n1mam0k1e Ngai Mwene Vinya W'onthe na n1maneene ndeto 1la ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala mafsaa syfnd0 sya ndiwa na nzila 1te nd0ngalu, mo mamelasya mwaki mavuni moo t0; na makavya nth1ni wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amw1y1afaa inyw'i 1010 wa syana syenyu; m0nd00me akakwata klanda k1ana 0nd0 0mwe na kya iveti ili; Ind1 ethwa ni iveti nthei t0 nyingi mbee wa ili, Ind1 syo ikakwata ilungu ili kat1 wa itat0 2/3 ya syfnd0 ila 0la m0kw'0 0ti1te; na ethwa ve k1mwe, kyo k1 nyunzu 1/6. Na asyai make k1la 0mwe nanengwe k1lungu k1mwe kat1 wa thanthat0 1/6 kya 0ti1wa, ethwa e kana; Ind1 ethwa nde kana, na n1we m0ti1wa wa asyai make, Ind1 nyinyia wake akakwata k1lungu k1mwe kat1 wa itat0 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na estu a nyinyia, Ind1 nyinyia wake akakwata k1lungu k1mwe

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ فِيهَا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرَّمِلْ خَلِّ الْإِنثَيْنِ
فَإِنْ كُنْ نِسَاءً فَوَاقِي اثْنَتَيْنِ فَكَهْنٌ ثَلَاثًا مَا تَرَكَ
وَأِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا بَوَاءَ لَكُمْ
وَاحِدٍ مِنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأَبِيهِ الثُّلُثُ
فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ
يُوصِي بِهَا أَوْ دِينَ أَبَاكُمْ وَأَبْنَاكُمْ لَكُمْ لَا تَدْرُونَ
إِنَّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفَعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ كَانَ
عَلَيْكُمْ حَكِيمًا ۝

akatuma we alika nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla
ĩvĩĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo
makekalaa; na ũsu nĩ ũtanu mũnene.

15.Na ũla ona wĩva ũtamwĩw'aa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na kũmĩkĩla mĩvaka Yake, We
akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo
we ũkekalaa; na we akeethwa na ũsilĩlo
wa kũthĩny'a.

LUKU 3

16.Na ĩla katĩ wa iveti syenyu syĩna
ĩvĩtyo ya ũlaalai-----ĩtai ngũsĩ inya ĩolũ
wasyo kuma katĩ wenyu na syakũsĩĩla,
isĩĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyũmba kũvika yĩla
kĩkw'o kĩkaivikĩla syo kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe aivingũĩe nzĩa.

17.Na ethwa aũme eĩĩ mena ĩvĩtyo yu,
masĩĩlei onthe eĩĩ. Na ethwa mo
nĩmeelila na kũseũv'ya, ĩndĩ ekanai
namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ũla-ũsyokeaa andũ Kaingĩ
ena ũuu na Ausũĩtwe nĩ tei.

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eyũmbanasya kwĩĩkĩla wĩlilo
wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmanyi
na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa ũu. Aa nĩmo
ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmelekelaa na tei; na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe,
Mũĩ.

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩlilo kwa asu ala
maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kĩmũvikĩlaa ũmwe woo, we
aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
فِي الْأَخْلَاءِ الَّذِينَ هُمْ فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنِ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهَدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً شَاهِدًا فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسَكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ۝

وَالَّذِينَ يَلْمِزْنَهَا مِنْكُمْ فَاذْهَبُوا بِهَا وَاصْلَحُوا
فَاَعْرِضُوا عَنْهَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۝

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَبِئْسَ حَكِيمًا ۝

وَلَيْسَ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَلَا
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ لَعَارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala lthyf
tūmasevūsyē ūsilfio wī woo.

لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٩

20. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Ti kwītīkīlye
kwenyu kūsyosa iveti ta ūtīlwa syo
itekwenda; ona mūyālītwe nī kwivingīa
kwa mavītyo nīkana mūtonye kwosa
syīndū imwe katī wa ila inyw'ī
mwinengete syo, ateo syīna ūthūku wī
ūtheinī; na īkalai nasyo kwa ūseo, na
ethwa mūiūsyenda, nīvatonyeka inyw'ī
mūkalea kwenda kīndū kīla nthīnī
wakyō Ngai Mwene Vinya W'onthē
wīkītē ūseo mwingī.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا النِّسَاءَ كُرْهًا
وَلَا تَعْصُوهُنَّ لَتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا أَنْتُمْ مُوَدِّعُونَ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَعَايِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ٢٠

21. Na ethwa inyw'ī nīmōkwenda kwosa
kīveti kīmwe vandū va kīngī, na kīmwe
katī wasyo nīmōkīnenge kīnandū,
mūikose kīndū kuma vo. Inyw'ī
mūkakyosa na kūkengana na naī
yīyonanītye?

وَأَنْ أَرْتُمْ اسْتَبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ لَا وَ
أَنْتُمْ أَحَدُهُنَّ فَطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَ بِهِمَا كَمَا وَرِثْتُمُوهُنَّ ٢١

22. Na inyw'ī mūtonya ata kūkyosa
kīndū oyīla kīla ūmwe wenyu ethīawa
eweka atena ūla ūngī, nasyo iveti
nīsyosete ūtianīo wī vinya. kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَ بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَأَخَذَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ٢٢

23. Na mūikatwae iveti ila maaīthe
menyu matwaie, ateo maūndū ala
maminie kūvīta. Nī kīndū kyathe na kya
ūthatyo na nī nzla nthūku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ٢٣

LUKU 4

24. Inyw'ī nīmūvatītwe maanyinyia
menyu, na ētu menyu, na ētu-a-nyinyia
menyu, na ētu a nyinyia ma maaīthe
menyu, na ētu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na ētu ma anaa nyinyia menyu,
na ētu ma ētu – a – nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَتُكُمْ وَعَتَتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ

eŭtu ma iveti ila syamwongisye inyw'ŭ, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na maa-nyinyia ma iveti syenyu, na eŭtu ma maaŭthe menyu, na eŭtu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----Indŭ ethwa mŭikomete nasyo, vaikethwa naŭ ŭlŭlŭ wenyu---na iveti sya syana syenyu, ila syumŭte inyunyunŭ syenyu; na nŭkŭvatanŭtwe kŭtwaa eŭtu eŭl masyaanŭw'e ateo maŭndŭ ala mavŭtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi - Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

25.Na *inyw'ŭ nŭmŭvatŭtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe. Ŭu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmwŭyŭaŭe inyw'ŭ. Na nŭmwŭtŭkŭlŭtwe kŭtwaa iveti ila ingŭ ŭtee wa isu, nŭkana mwimanthe syo na syŭndŭ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwŭka ŭlaalai. Na kwoondŭ wa ŭtandŭthyo ŭla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasyo syasyo, ŭla ŭtw'ŭtwe, ona vaikethwa ŭthŭku kwenyu kaŭ wa syŭndŭ ila mwŭw'anŭte, ŭtina wa kumya ngaasya ŭla ŭtw'ŭtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ŭmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

26.Na ŭla ona wŭva ŭtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbŭtŭkŭlŭi we nŭatwae ila moko menyu ma aŭme maŭngamŭe, ta athŭkŭmŭi ma mŭsyŭ ala metŭkŭlŭte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ mŭtŭkŭlŭo wenyu nesa vyŭ; inyw'ŭ *inyw'onthe* mumŭte mŭndŭnŭl o ŭmwe; kwa ŭu, itwaaei mŭnengetwe ŭthei nŭ eŭaŭi masyo na inengei ngaasya syasyo kwŭanana na ŭla ŭseo, syo syŭ ntheu, itekwŭka ŭlaalai, kana ila syŭna ndŭsyoyo sya kŭmbithŭ. Na ethwa, syŭna ŭlaalai

الَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوْنَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَأَمَهُتُ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِكُمْ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمُ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَالٌ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَإِجْلَ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ مِمَّا
اسْتَنْعَمْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَإِنَّهُنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةٌ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرْضَيْنَ لَهُ مِنْ بَدَلِ الْفَرِيضَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٧﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَظِرَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ مِنْ فَتْيَتِكُمْ
الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَإِنَّهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأَنَّهُنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْعُرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مَتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنْ أَتَيْنَ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syŭna ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsiŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭ sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekela inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭa inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭa mawendi *moo* mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭŭŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭlao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

بِقَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الذَّخَنَاتِ مِنَ
الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مَنْ قَبْلَكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُلُوا مِيرَاثًا عَظِيمًا ﴿٥٩﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالَ
رَيْحَانٍ ﴿٦٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِضَا مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيُ
كَرًّا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٦٢﴾

32. Ethwa inyw'I nĩmũkwĩvathana na syĩndũ ila nthũku vyũ ila inyw'I mũvafĩtwe, Ithĩĩ tũkavetanga mothũku ala *manini* kuma kwenyu, na kũmwĩtĩkĩlya inyw'I vandũ va ndaĩa nene.

إِنْ تَحِبُّوا كِبَارَ مَا تَهْوَنَ عَنْهُ نَكْفِرْ عَنْكُمْ بِمَا أَنْتُمْ
وَدَدْخَلَكُمْ مَدْخَلَ كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mũikasyĩw'ĩe kĩw'ĩu syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'ontho ũmanengege amwe menyu kũvĩta ala angĩ. Aũme makeethwa na kĩanda kya syĩndũ ila mo mamanthĩte na iveti kĩanda kya syĩndũ ila syo imanthĩte. Na mwĩtyei Ngai Mwene Vinya W'ontho mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ũmanyi mwĩanĩu wa syĩndũ syontho.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
اَكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kĩla ũmwe Ithĩĩ nĩtũmũnyuvĩte atĩfwa ma syĩndũ ila asyai na ndũũ sya mũkauĩ matiaa, na *ota ũu* ala matieny'e nenyu kwa nzĩla ya kũĩsana kĩthitũ. Kwa ũu manengei kĩanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyaĩsya ũũũ wa syĩndũ syontho.

وَلِكُلٍّ جَلْنَا مَوَالِيًّا مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aũme nĩ asũvĩ ma iveti nũndũ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmatonyethetye amwe moo kũvĩta ala angĩ, na nũndũ mo *aũme* nĩmaumasya syĩndũ syoo. Kwa ũu iveti ila ndũngalu *nĩ ila* mbĩw'i, na isũvĩaa syĩmbithĩ *sya aũme masyo* kwa ũsũvĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na isu *kwa* ila inyw'I mwĩna w'ia ngalĩ yasyo nũndũ wa wau wa matũ, itaei syo na itiei syĩsyoka mokomonĩ masyo, na isilĩlei. Na Indĩ ethwa syo nĩsyamwĩw'a inyw'I, Indĩ

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَلْتُ
فَإِنَّكَ حِفْظُكَ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرَبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمُ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ﴿٣٥﴾

mŌnyanyae we nalilikane kana we nŀ
mŌnyanyae mŌthŌku.

40. Na mo methŀwa makwatiwe nŀ
ŌthŌku mwaŌ, kethwa nŀmamwŀtkŀŀŀte
Ngai Mwene Vinya W'onthē na
MŌthenya wa MŌminŌkŀŀyo, na kumya
katŀ wa kŀŀa Ngai Mwene Vinya
W'onthē wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē nŀmesŀ mo nesa
vyŌ.

41. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndamwŀkaa mŌndŌ ona ōmwe
naŀ ona ya ōito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kŀko kŀseo, We nŀkingŀvasya
kyo na kŀnengane kuma Kwake-Mwene
ŀtuvi ŀnene.

42. Na kŀkeethwa ata kwoo, yŀŀa ŀthyŀ
tŀkaete ngŀsŀ kuma kŀŀa nguthu ya andŌ,
na tŀkakŀete we kwŀthwa ngŀsŀ ŀŀŀŀ wa
aa!

43. MŌthenya Ōsu, asu ala maleile
kwŀŀtkŀŀa na maleile kŀmwŀw'a
MŌtŀmwa, mo makenda takethwa nthŀ
nŀyŀananw'a ŀŀŀŀ woo, na mo
maikatonya kŀmŀvitha Ngai Mwene
Vinya W'onthē kŀndŀ.

LUKU 7

44. Inyw'ŀ ala mwŀŀtkŀŀaa!
Mŀikamŀthengee Mboya yŀŀa mŀtena
kŀŀtko kŀanŀ, okŀvika mŀmanyē vyŀ

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوِ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
وَمَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا وَلَوْ أَنَّ تَكَ حَسَنَةً
يُضَعِفَهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

تَكَلِّفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدٌ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ۝

يُؤْمِنُ يَوْمَ يُؤْذَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَارَى
مَعَكُمْ تَعْلَمُونَ مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا مِمَّنْ سَبِيلُ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí Ovuku, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzlaní, mwí kOndú kOasa okOvika mwíthwe mOthambíte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní mÚte atheu, kana ethwa Úmwe wenyu auma kyoóní kana nImOkiiítte iveti na mÚilea kwona kÍw'Ú, Indí Ivakei inyw'Í ene mOthanga Úla mÚtheu kÚtayamamu na vakai mothyÚ menyu na moko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍ We Mwene-Úuu Mwingí, MÚekaní MÚno VyÚ.

45. We noÚmesí amwe ma asu ala manengiwe kÍlungu kya Ivuku? Mo mathooaa IvÍtyo na mendaa kana inyw'Í ota Úu mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚmesí nesa mÚno amaita menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthé nÍwlaníe kwíthwa ta MÚtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÚlaa ndeto kuma vandÚ vasyo vala vaÍÍíe, namo maasya, 'Íthyí nÍtwíw'aa na nÍtÚleaa,' na we Íw'a Útekwíka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÚmÍalyÚla na nÍmí syoo kwÍlanana na Ondú wÍ nthíní wa ilÍko syoo makÍmantha kÚkita na MÚtkÍto. Na takethwa mo maÍtye, 'Íthyí nÍtwíw'aa na nÍtwítkÍlaa,' na we Íw'a'

² *Úneeni ÚÚ "Úvuku" ti mÚtheu. Ndeto Íno ya KÍalavu "Junuban" Íwetetwe ÍÚÚ wa mÚndÚ Ítina wa kÚkoma na mÚndÚ mÚka kana Ítina wa kÚkÍtya ona Útakomete na mÚndÚ mÚka. Nthíní wa maÚndÚ ta asu kÚthamba nÍ kÍndÚ kya vata mÚno mbee wa kÚthi kÚvoya.

هَٰذَا نَعْتَصِلُ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُم مِّنَ الْغَائِطِ أَوْ لَبَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٥﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكَنْزِ يَشْتَرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٦﴾

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٧﴾

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَارْعِنَا لَيْتَ أَلَسْتَبِهِمْ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمِعْ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨﴾

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo kwo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmaumanĩe mo nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩsya ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ tũtanaete ũnyamao tũlũ wa atongoi amwe menyu tũituma mo maalituma mo maalyũka na inyonyu syoo na kũsemba, kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ndwĩ ndĩ ya kũlea kwĩanĩw'a.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ قَبْلُ أَنْ نَقُولَ دَرُّهُمْ عَلٰى
أَذْبَارِهِمْ أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَهْلَ الْتَابِثِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٨﴾

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndakaekea We kwĩananw'a na mũtindany'a ona ũmwe, na We akakaekea kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla ona wĩva ũmeananasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'ontho, we aseũvĩtye naĩ nene mũno.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

³ * Ūw'o ndũtonya kũatĩwa ũndũ kwafĩe nthĩnĩ wa Kĩlungu kĩnĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto Imwe naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũmĩ mena kĩeleelo kya kũmũma Mwathani Mũtheu. Etĩkĩli nĩmawetaa ndeto ii, "Same" na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ va kwasya, 'nĩtwew'ie, angangani maisye, 'nĩtwaleile.' Ndeto tĩla tĩandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na kũvũthya mena kĩeleelo kya kũmũthyoekya mwĩthukĩsya etĩkĩle kana mo maitye 'ata'na' vandũ va 'asai' na.' Mwĩthukĩsya wĩna kĩnĩko ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka vau katĩ wa 'Rai' na 'Racena.' 'Rai' na nĩ 'tĩthwa wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Racena' nĩ 'we mwololo wa malondũ maitũ.' Kũu onakw'o kwafĩ o kwenda kũmũma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele yoo.

50. We noŭmesĩ asu ala metusaa kwĩthwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmŭtheasya we ona wĩva ũla We wendaa, namo maikavĩtw'a ona vanini.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكُوا
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يَرْحَمُونَ ۝

51. Sisyai, ũndũ mo maseŭvasya ũvũngũ ũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na ĩsu nĩyĩanĩe kwĩthwa naĩ yĩ ũtheinĩ.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَى بِهِ
إِنَّمَا مُبِينًا ۝

LUKU 8

52. We noŭmesĩ asu ala manengiwe kĩlungu kya ĩvuku? Mo metĩkĩlaa syĩndũ nthũku na kũmaatĩĩa asu ala mekaa naĩ, na maasya ũlũ wa alei, 'Aa nĩmo matongoew'e nesa nthĩnĩ wa ndĩni mbee wa asu ala metĩkĩlaa.'

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmaumanĩĩte; na ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭumanĩaa, we ndũkamwonea mŭtetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Mo mena kĩanda ũsumbĩnĩ? Indĩ mo maimanenge andũ kasamũ kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يَرَوْنَهُ النَّاسَ
تَقِيرًا ۝

55. Kana mo memew'ĩa andũ kĩw'ĩu nũndũ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengete kuma katĩ wa mumo Wake? *Ethwa ũu nĩw'o*, vate nzika, Ithyĩ nĩtwamanengie Aana ma Avalamu ĩvuku na Ũĩ, *ota ũu, na ota ũu*, Ithyĩ nĩtwamanengie ũsumbĩ mŭnene.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُقَدَّامًا عَظِيمًا ۝

56. Na katĩ woo ve ala mamwĩtĩkĩlile we; na katĩ woo ve angĩ ala maalyũkile kuma vala we ũĩ. Na ĩia-ya-Mwaki nĩyĩanĩe ta mwaki wakene.

فِيْنَهُمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

57. Asu ala mam̄leaa M̄soa Yaitū, Ithyī o m̄tūkī, tūkatuma malika nthīnī wa Mwaki. Kīla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyī tūkamakūanfasya na ikonde ingī nīkana mo masame ūsilīlo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mwene-Vinya, MŪī.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كَلِمَاتًا
نُصِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَنِّهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا
عَذَابَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ٥٧

58. Na asu ala met̄kīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkamatonyethya kūlika nthīnī wa M̄tūnda İla İvītīlaa tūlūsī katīwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nī Ithyī, na Ithyī tūkamet̄kīlyā mo kūlika vandū va kwendeesya, na muunyī mwingī.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ٥٨

59. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē emwīyīfaa inyw'ī mūtūnge syīndū kwa ala imaīlīte, na kana yīla inyw'ī mūtūsila katī wa andū, inyw'ī mūsile mwīna ūlūngalu sila wa katī. Na vate nzika, maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmūtaaa namo nīmo maseo mūno! Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Wīw'i-W'onthē, Woni W'onthē.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيحًا بَصِيرًا ٥٩

60. Inyw'ī ala mwīt̄kīlaa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mwīw'ei Mūtūmwa Wake, na asu ala mena ūkūmū ūlū wenyu. Na ethwa inyw'ī nīm̄walea kwīw'ana ūlū wa ūndū ona wīva katī wenyu ene, ūtūngei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake ethwa inyw'ī mwī et̄kīli ma Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūthenya wa Mūminūkīlyo. Ūu

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ٦٠

nĩw'o ūseo vyū na wa kūkathĩĩwa
mūminūkĩlyonĩ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noŭmesĩ asu ala metusaa kana
nĩmametĩkĩlaa maŭndū ala mavuanĩtw'e
kwaku na ala mavuanĩtw'e mbee waku?
Mo mendaa kūmantha ūtwio kuma kwa
mbaa-matū, onakau mo nĩmeeyĩaĩwe
maikamew'e mo, Na Satani endaa
kūmūthyokya inyw'ĩ na kūmwathūkya
ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنزَلَ
إِلَيْكَ وَمَا أَنزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَكَّمُوا
إِلَى الظَّالِمِينَ وَقَدْ أُفْرِغَ أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ⑩

62. Na yĩla mo matavw'a, ūkai inyw'ĩ
maŭndūnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthē ūtheetye kwa Mūtūmwa
Wake,' we nūmonaa angangani
makĩalyūka na kuma vala ūĩ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ
رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ⑪

63. Kūilyĩ ata ĩndĩ, yĩla thĩna wamakwata
mo nūndū wa maŭndū ala moko moo
matongoetye mbee woo, mokaa vala ūĩ
we makĩvĩta na Ngai Mwene Vinya
W'onthē makĩyasya, 'Ithĩ tūiendaa ūndū
ateo kĩko kya ūseo na mwĩw'ano.'

كَفَيْكَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءَكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَلْسِنًا
وَتُوفِيقًا ⑫

64. Aa nĩmo, Ngai Mwene Vinya
W'onthē, wĩsĩ syĩmbithĩ sya mathayū

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ⑬

⁴ *Mŭseŭĩlye wa Kĩalavu wa ūneeni 'Oulil min
kum' ala mena ūkūmū tūū wenyu nĩmanyĩkĩte
nesa nĩ amwe. Mŭno tūū wa ndeto 'minkum,' 'ĩla
nĩhĩnĩ wayo ve ndeto ilĩ ikwatanĩtw'e vamwe'
'min' na 'kum' min nĩ 'kuma' na kum nĩ 'inyw'ĩ'.
Aalyūli amwe yĩla mekūalyūla ūneeni ūū mendaa
kwasya kuma kafi wenyu ene.' Uu nĩtakwasya
kana mwafĩtw'e nĩ kŭmew'a tū ala mena ūkūmū
ūla umite kafi wenyu ene, ūkūmū wa Kĩsilamu wĩ
w'oka. Nĩhĩnĩ wa ūneeni ūū min tkūnĩte wĩa wa
kwikwatany'a syelĩ kum na Oulil amre
ngwatanĩonĩ yasyo syelĩ ūalyūlo wafĩwe nĩ
kwĩthwa ūilyĩ ta ūū----'Asu ala mena ūkūmū tūū
wenyu.'

moo nesa, kwa ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna ūuno imakony'e mo ene.

65.Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlya ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo *ota ūu* mo vate nzika, methwa mamwĩthĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ *ena ūuu*, na Usũtwe nĩ tei.

66.Indĩ tiw'o, Nyie *nĩnĩĩ* na Mwĩlai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūilea kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

67.Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩafe mo, 'Ūaai andũ menyu' * kana tiaĩ mĩsyĩ yenyu'. Mo mayĩthwa meekie ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongeleka kwa vinya kũnene.⁵

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا يَطَاعُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٥٥﴾

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحِبُّوكَ فِيمَا شَجَرِ
بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ
وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ أَوْ احْجُوا
مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ
فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ
تَثْبِيثًا ﴿٥٧﴾

⁵ *Uneeni wa "Ūaai andũ menyu" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waalĩftwe kwĩthwa ĩyũaei inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o ūu ti kwasya kana meewa meyũae mo ene Indĩ no ūneeni wa kũmaingĩĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهِمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ۝

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzlanī ūla ya w'o.

وَلَهَدَيْنَهُمْ جِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa ūŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maūthimo Make.....namo nī, Athani, Atkīī, na Ngūsī na Ene-ūlūngalu. Na anyanya aseū vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالضَّاكِرِينَ وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ۝

71.Mumo ūŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, ūmanyi-W'onthe.

۞ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عِلْمًا ۝

LUKU 10

72.Inyw'ī ala mwītkīlāa! ūsūvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathūkany'o kana mūende inyw'onthe vamwe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانفِرُوا ثُبَاتٍ أَوْ تَنْفِرُوا جَمِيعًا ۝

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamūkwata inyw'ī, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīttwe E-Mūlau, kwakwa, nūndū nyie ndinaī vamwe namo.'

وَأَن مِّنكُمْ لَمَن لَّبِطَلَنَ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مُّؤِيبُهُ قَالِ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَمِيمًا ۝

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamūvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwatīte ūkīlyo mūnene!'

وَلَمَّا أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبَسْنِي كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

75.Eka asu Indī ala matonya kūthoosya thayū wa nthī Ino kwoondū wa Itunī. Na ūūla ūkitaā nzlanī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَلَاقِ الْوَيْتَ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mĩtũkĩ
Ithyĩ tũkamũnenge ĩtuvi ĩnene.

76. Na mwĩna kĩ inyw'ĩ Ondũ mũtekũkita
nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na ya ala onzu---aũme, iveti na
syana....ala maasya, 'Mwĩafi waitũ,
tumye ithyĩ nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ, ũla andũ
maw'o nĩ athĩnany'a, tũseũvĩsyeyethyĩ
mũnyanya kuma Kwaku-Mwene, na
tũseũvĩsyeyethyĩ mũtetheesya ũmwe
kuma Kwaku-Mwene?'

77. Asu ala metfĩkĩlaa, nĩmokitaa
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na ala matetfĩkĩlaa mokitaa
kwoondũ wa ũla-Mũthũku. Kwa ũu,
ũkitai na anyanyae ma Satani; vate
nzika, ũĩ wa Satani nĩ mwonzu!

LUKU 11

78. We noũmesĩ asu ala matawiw'e.
'Sĩĩtai moko menyu, lũlũmĩĩlayi Mboya
na ĩvai Saka?' Na yĩla mo meeyĩafwa
kũkita, sisyai! nguthu ĩmwe yoo
ĩmakĩlaa andũ ta kũmũkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona mena wia
mũnenange; namo maasya, 'Mwĩafi
waitũ, We ũtwĩyĩafeyethyĩ kũkita nĩkĩ?
No ũtũnenge ithyĩ kavinda kanini?
Asya, 'Ŭtandĩthyo wa nthĩ ĩno nĩ mũnini
na ĩtunĩ vakeethwa vandũ vaseo mũno
kwa ũla we ũmũkĩlaa Ngai; na inyw'ĩ
mũikavĩfwa ona vanini.'

79. Ouala vonthe inyw'ĩ mwĩthwa mũĩ,
kĩkw'ũ kĩkamũkwata inyw'ĩ, ona mwĩ
nthĩnĩ wa mbeenge yakĩtwe nũmu. Na
ethwa mo nĩmakwatwa nĩ ũseo ũmwe,
maasya, 'Ŭũ nĩ kuma kwa Ngai Mwene

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ نَصِيرًا ۝

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقَاتِلُوا أَكْثَرَ الشُّرَطِ
وَإِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝

أَمَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا
الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ
أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا
الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ
الدُّنْيَا قَلِيلٌ ۝ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا
تُظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكْكُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ
مُشِيدَةٍ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ حَسَنَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ūthŭku, maasya, Ūŭ nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkīte ata kwa andŭ aa ūndŭ matekŭthengeea kŭmanyā kīndŭ?

80. Useo ona wīva ūla ūkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūthŭku ona wīva ūla ūkaa ūlŭ waku we nī kuma kwaku mwene. Na ūthŭkŭ tŭtŭmīte we ta Mŭtŭmwa kwa mbaa andŭ -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngŭsī.

81. Ula ūmwīw'aa Mŭtŭmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno; na ūla ūalyŭkaa, Indī, ūthŭkŭ tŭtŭmīte we ta mŭsŭvī ūlŭ woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ūndŭ ūla mŭnene wītŭ wa kŭtŭtongoesya ūthŭkŭ; Indī mo mauma vala we ūl, nguthu ūmwe yoo ūsŭanīaa ūtukŭ ūlŭ wa ūndŭ we ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭandīkaa maŭndŭ ala mo masŭanīa ūtukŭ. Kwa ūu, we ūvetange vala māl, na ūa wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mŭsŭvī wa maŭndŭ.

83. Indī mo nomamīsŭanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kŭlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِندِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ٥٩

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ٦٠

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَوًّا
أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ٦١

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّنُونَ
فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ٦٢

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ٦٣

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikIwa nI *movoo* ma mUuo kana ma wia, mo nImaUnyaIkaSya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kaI woo, vate nzika, asu ala matonya kUkunIkaIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti OndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndOtW'itwe mUOngamIi wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye eIkaIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkaIla; na Ngai Mwene Vinya

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأْسِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنكِيلًا

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingI' veonany'a mUcenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkie Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIitavany'a kana nI vinya mUno na kUitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai.

*UalyUlo UU wIonany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kaI woo mayaI matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU maI na OtW'Io mUseo wa kIItko nIimo maI matonya kUmanyia U - w'o. Ithyl twIete UalyUlo OngyI ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kaI woo aI na Otunyi wa kUmanyia U-w'o ethwa we nIwakunIkaIite ngewa Isu. 'YIla meew'a ndeto sya mana ikony'e OndU wa mUuo kana kaU mo nImaUnyaIkaSya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kaI woo vate nzika kaI wa asu ala maUkunIkaIle Uvoo Usu ta mUthUku maI matonya kUmanyia U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mūthūku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mūthūku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūitwe nī ūtonyi ūlū wa kīla kīndū.

مَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعُ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيتًا ۝

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi* sya mboya, kethekai na *ngethi* sya mboya nzeango kana mūketheke oūdū mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalō wa syīndū syonthe.

وَإِذَا حُيْتُمْ بِبَحْتِهِمْ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ دُونََهَا
لَئِنْ كَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ۝

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī walīitwe nī kūthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kūmūmbany'a inyw'ī kūvika Mūthenya wa ūthayūkyo, ūla ūtena nzika nthini waw'o. Na nūū ūla waw'o kwa ndeto yake kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجْعَلُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝

LUKU 12

89. Kūtw'Tkīte ata kwenyu ūndū mūaanīkīte nguthu iīl' ūlū wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasindīte mo nūndū wa maūdū ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kūmūtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

هَذَا لَكُمْ فِي الْمُتَّقِينَ فَوْتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسُهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَتَرِيدُونَ أَنْ تَهْتَدُوا مِنْ أَصْلِ اللَّهِ
وَمَنْ يَضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَهْدِيَهُ سَبِيلًا ۝

* W'o ndūŭneena ūlū wa ngethi kanyw'a tū īndī wīna kīfeelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kūsūngīwa na ūlau mūnen kana kūsūngīwa o kwīanana nondū yaetwe yīlīyī.

LUKU 13

93. Kūimwaŋlīte mwītkīlī kūmūaa mwītkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūaaa mwītkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbītkīlī ūthasyo, na *akīŋva* mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make ateo mo makamūekea ta nthembo. Indī ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala ang'endu kwenyu, e mwītkīlī, indī *mūaani* akamīnenge ngombo yītkīlīte ūthasyo; na ethwa *mūndū ūla mūae* nī wa andū ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, indī *mūaani* akāŋva mbesa sya nthakame inengwe atīŋwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yītkīlīte. Indī ūla ūtona īmwe, indī akatīŋa kūya kwa myei īī īatīanīe----
nī nzīa ya kūmantha ūekea ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī ūmanyi-
W'onthē, MŪī. {

94. Na o ūla ūaaa mwītkīlī kwa kwenda, ītuvi yake yīkeethwa īia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē akamūthatīa na akamūumanīa na akamūseūvīsyā ūsīlīlo mūnene.

95. Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Yīla mūūthi kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īkai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnūmūkethya na ngethi sya mūuo mūīkamwīe 'We ndwī mwītkīlī.' Inyw'ī mūmanthaa syīndū sya thayū ūū, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē ena syīndū īla nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūu, indī Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnengie inyw'ī īnee Yake ya *mwanya*; kwa ūu

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ
قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ
قَوْمٍ عَلَى لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ
وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَكْفُرُونَ فَلَهُمْ فِثْقَانُ ذِيَّةٍ
مُسْلِمَةٍ إِلَى أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ
لَمْ يَجِدْ فُصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِنَ
اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٤﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا
فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا
عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِيتُوا
وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ الْيَوْمِ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا
تَلْعَنُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ
كَثِيرَةٌ مِثْلُ ذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَمِيتُوا إِنْ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٣٦﴾

Ikai ūkunŭkŭli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ maŭndū ala inyw'I mwŭkaa.

96. Asu katŭ wa eŭkŭli ala mekalaa vyū, ateo asu ala iema; na asu ala mething'ŭlasya kwoondū wa nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭŭkŭlŭlŭtye ivŭla sya asu ala mokitaa kwa nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Iŭlū wa ala mekalaa mŭsyŭ. Na kŭla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathŭte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmokŭlŭlŭtye asu Iŭlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŭtuvi ŭnene.

97. Ta, ivŭla sya ūtaŭlo inenganŭtwe nŭ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyū, ūsŭtŭtwe nŭ tei.

LUKU 14

98. Nŭw'o, asu ala alaŭka matumaa makw'a mamavŭtŭsye mathayū moo ene, alaŭka makamakŭlya: 'Inyw'I mwaatŭŭ kyaŭ?' Namu makasŭngŭla' Ithyl twoosiwe ta andū onzu Iŭlū wa nthŭ. Namu alaŭka makaasya, Nthŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŭ nene nesa kwenyu kŭmŭlŭthamŭla? Aa nŭmo ala ūtūo woo ūkethwa ŭianŭ-ya-Mwaki, naw'o nŭ wŭkalo mŭthŭku.

99. Ateo ala onzu katŭ wa aŭme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŭnyuvŭla walany'o ona wŭva kana matamyona nzŭla ona yŭva.

لَا يَسْتَوِي الْقَوْدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَزَّ ذِي الْعَرْشِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَوْدِينَ دَرَجَةً ۚ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَوْدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٦﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٩٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْفَالِغَةَ ظَالِمِينَ لِّنَفْسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا قَالُوا لَوْلَا
مَا وَدَّعْنَاهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٨﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لَا
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿٩٩﴾

100. Iŭlŭ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭvetangi-wa-Naĩ, na nĩ Mŭekanĩ - M-ŭno.

101. Na ŭla ŭthamaa kuma nthĩ yake kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kŭndŭ kwingĩ kwa kwĩvitha ŭlŭlŭ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mŭŭthi kyalo ŭlŭlŭ wa nthĩ, ti ŭthŭku kwenyu kŭkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmŭŭkĩa kana ala matetkĩĩte nĩmatonya kŭmŭvithŭkĩa na kŭmŭthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaita me ŭtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kŭmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩŭngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaŭ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kŭmŭsŭnĩa inyw'ĩ*, na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yŭke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaŭ, alei nomende inyw'ĩ mŭlwe nĩ mĩio yenyu ya kaŭ na ngŭa syenyu nĩkana mo mamŭvithŭkĩe na mĩtŭkĩ. Na kŭikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kŭvetanga mĩio ya kaŭ ŭtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaiĩlwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩĩla. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvĩtye ŭsilĩlo ŭthĩnasya kwa alei.

قَالَ لَكَ عَنِ اللَّهِ أَنْ يَغْفِرَ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
غَفُورًا ⑤

وَمَنْ يَهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ⑥

وَإِذَا خَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْكُفْرَانَ كَحَبْلٌ شَنَاقٌ ⑦

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَافِقًا
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِأَسْلِحَتِهِمْ تَفَافًا زَادُوا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكَمْ وَلَتَأْتِ طَافِقَةٌ أُخْرَى لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتَكُمْ
فَيَبْيَئُونَ عَلَيْكُمْ قَبِيلًا وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذَى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرَضًا أَنْ تَقْصُرُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ⑧

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondŭ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkalġte-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġlai Mboya tondŭ kwaġġġw'e. Ow'o, Mboya nġyġlaġwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭkitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtye kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ إِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَأَنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرَجُونَ مِنَ اللَّهِ ۖ لَا يَزْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyġ vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtye we. Na we ndŭkamġtetee nzġa ya asu ala mavŭnyanġaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَاتًا أَتِيماً ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ ۚ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرَوْنَهُ مِنَ الْقَوْلِ ۚ

mUima maisUanfa maUndu ala We
Utametikila. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe amathyoUluUkhte maUndu ala
mo mekaa.

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I
mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu.
IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai
Mwene Vinya W'on the Muthenyani wa
UthayUkyo, kana nUu Ula Ukethwa e
mUsUvii woo?

111.Na Ula wika Uthuku kana Uvifasya
thayU wake, na IndI akitya Ukeo kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, *vate nzika*,
we akamwifha Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-MUekanfi Muno Vy0,
UsUfwe nI tei.

112.Na Ula wika naI, amika kwoond0
wa thayU wake mwene tU. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MUf.

113.Na oUla wika ivityo kana naI na
IndI akimilila mUndu Utena ivityo, vate
nzika, we akuaa *mUo wa willanli* na naI
yI UtheinI.

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake,
nguthu Imwe yoo nIyatw'Ite
kUmUthyoekya inyw'I, IndI We
nIwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula
w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo
mo ene namo maitonya kUmUthOkya
inyw'I ona vanini.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝١٤

هَٰذَا نُمَّا هَٰذَا جَدَّ لَكُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ
عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝١٥

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ
يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝١٦

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّا نَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝١٧

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا
فَقَدْ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ۝١٨

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ
مِّنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا
يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝١٩

115. Vai ūseo umaa nthlŋl wa mbŭmbano syoo sya kŋmbithl, ateo yŋla momatw'a kumya syŋndŭ kwoondŭ wa ngya kana kŭthŭkŭma wŋa wa andŭ onthe kana kŭseŭvya wŋw'anŋthya na ŭalyŭko katŋ wa andŭ.

116. Na ŋŭlŭ wa ūla ōmŭkaananŋasya Mŭtŭmwa ŋtina wa ŭtongoi kŭmwŋvuanŋsywa we, na ŭatŋŋaa nzŋa ŋngŋ ŋte ŋla ya efŋkŋli, ŋthyŋ tŭkamŭeka we aatŋŋe nzŋa ŋla we ŭatŋŋe na ŋthyŋ tŭkamwŋkya ŋianŋ-ya-Mwaki; naw'o nŋ wŋkalo mŭthŭku.

LUKU 18

117. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kŋndŭ ona kŋmwe kwŋananw'a Nake ta mŭtindany'a, ŋndŋ We akaekaa kŋla kŋngŋ ŭtee wa kyu kwa ūla ona wŋva We wendaa. Na o ūla wŋananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋndŭ kŋngŋ ona kŋva, vate nzika, we nŭminŋte kwaŋa vaasa.

118. Mo mathaithaa ngai sya mŋvw'anano ya iveti sya ŭvŭngŭ vandŭ Vake, oyŋla kwa ūla w'o mo maithaithaa kŋndŭ ateo Satani, ūla mbaa-matŭ.

119. ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ōmŭumanŋŋte. Na we aisye, 'Nyie ngoosa kŋlungu kŋna kuma kwa athŭkŭmi Maku.'

120. 'Na kwa ūla w'o, Nyie ngameyŋlaŋa mo na makavana matŭ ma ngamŋŋe na indo ŋla ŋngŋ na kwa ūla w'o nyie ngamathing'ŋŋsywa mo na makaalyŭla mŭmbŋlwe wa syŭmbe sya Ngai Mwene

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنَ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ١١٥

وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَىٰ
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُسْلِمِينَ نُؤْتِهِ مَا أَوَّلَىٰ وَلِصْلِهِ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ١١٦

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ١١٧

إِنْ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَّزِيدًا ١١٨

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخِذَنَّ مِنَّ عِبَادِي نَصِيبًا
مَّعْرُوفًا ١١٩

وَلَا ضَلَالَتُهُمْ وَلَا مَنِيَّتُهُمْ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَتَّبِعْكُنَّ
أَذَانَ الْإِنْعَامِ وَلَا أَمْرُهُمْ فَلْيَغْفِرْ لَنَّا خَلَقَ اللَّهُ
وَمَن يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَلْيَا قَوْمَ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خَسْرَانًا مُّبِينًا ١٢٠

Vinya W'onthe. Na we ūla ūmwosaa Satani ta mūnyanyae vandū vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathūku nthīnī woo, na Satani nde kīndū ūmanthaa ateo syīndū nthūku.

يَعِدُّهُمْ وَيُؤَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

122. Aa nīmo ala ūtūo woo ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kūkīa kuma vo.

أُولَٰئِكَ مَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ لَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيضًا ﴿١٢٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithyī tūkametīkīlya mo kūlika nthīnī wa Mīūnda, ūla ūvītīlaa tūlūsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kūvika; na nūū ūla ūtonya kwīthwa wa w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

124. Kūikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma Andū-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ūthūku, akatuvwa nūndū waw'o; na we mwene ndakeyonea mūnyanyae kana mūtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِي أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٤﴾

125. Indī o ūla wīkaa mawīa maseo, e mūndūūme kana e mūndū mūka na nī mwītīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavītīw'a o na ūthūku wīana ta kalima kanini kala ke ūtina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْظَلُونَ نَهِيرًا ﴿١٢٥﴾

126. Na nūū ūla mūseo mbee nthīnī wa mūkīkīto kūmūvīta ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩĩaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mũlũngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mũnyanyae wa mwanya.

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ
اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٨﴾

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ tũlũ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
يَكْبُرُ كُلَّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٩﴾

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa Mwĩao tũlũ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmũngae inyw'ĩ ūtwio tũlũ wasyo. Na ota ūu ūndũ mũsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku tũlũ wa eĩtu ndiwa ila mũtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na tũlũ wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We amwĩĩĩĩaa inyw'ĩ kwĩka ūlũngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ nesa.

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ
مَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّتِي لَا
تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ
وَالْمُسْتَضَعِّفِينَ مِنَ الْوُلْدَانِ أَنْ تَقُوּمُوا لِلنِّسَاءِ
بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ
عَلِيمًا ﴿٢٠﴾

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩũkĩa kũthĩnw'a kana kũthokoana na mũũme, kũtaanĩsya; ti ūthũku kwoo kwĩw'anĩthw'a mũndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mũseo mũno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ũ. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alũngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

وَلَرَأٰ اِمْرَاَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُوْرًا اَوْ اِعْرَاضًا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا اَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ
خَيْرٌ وَاُخْضِرَتِ الْاَنْفُسُ الشُّحَّ وَلَرَنْ تَخْسَبُوْا
وَتَتَّقُوْا اِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرًا ﴿٢١﴾

130. Na inyw'ĩ mũitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mũikelekele ngalĩ

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوْا اَنْ تَعْدِلُوْا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا يَبْلُغُوْا كُلَّ النِّبْلِ فَقَدْ رُوِّهَآ كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ

Imwe vyū Ila Ingī ndīkese kūtiwa yīlyī
ta Tsūnzūŭlīte, na Ite nzisye nesa. Na
ethwa inyw'ī nīmwalūnga na kwīka kwa
ūlūngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Ula Mūekanī Mūno Vyū,
Usūŭtwe nī tei.

131.Na ethwa mo nīmataanīsyā, Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamaia elī na
ūthasyo kwīanana na mumo Wake, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe
nī mumo Mūf.

132.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī. Na vate
nzika, Ithyī nītūmeyīāte asu ala
manengetwe Ivuku mbee wenyu, na
twamwīhīāte inyw'ī ota ūu, kūmūkīa
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī
ethwa inyw'ī nīmūŭlea kwītīkīla,
Indīlīlikanai kana nī syā Ngai Mwene
Vinya W'onthe ila ona syīva syī matunī
na ila ona syīva syī ūlū wa nthī, Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanītye-We-Mwene, ūla
Mūtaŭwa.

133.Na nī syā Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila ona syīva syī matunī na ila
ona syīva syī ūlū wa nthī, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe
kwīthwa ta Mūsūvī.

134.We akenda, nūtonya kūmūvetanga
inyw'ī andū na kūmaete angī vandū
venyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-na ūtonyi mwīanīu wa kwīka ūu.

135.Ula ona wīva wendaa ītuvi ya nthī
īno, Indī we nī alīlikane kana ītuvi

تَصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٠﴾

وَأَن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِّن سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ
وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿٣١﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا
الَّذِينَ اٰتَيْنَا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَاَيَّاكُمْ اَنِ اتَّقُوا اللَّهَ
وَاِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيْدًا ﴿٣٢﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكَيْنًا ﴿٣٣﴾

اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ اَيْهَا النَّاسُ وَيَاْتِ بِآخَرِيْنَ
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذٰلِكَ قَدِيْرًا ﴿٣٤﴾

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthē; na Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩwi-W'onthē, Woni-W'onthē.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ūlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ona ethwa nĩ *ũũũ* wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthē E vakuvĩ namo onthe elĩ *mbee wenyu inyw'ĩ*. Kwa ūu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ūlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ūla w'o kana kũwelelũka, ĩndĩ *lilikanai kana* Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ūvuantye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ūla ona wĩva ūleaa kũmwĩtkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtkĩla *ĩngĩ*, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ūlei, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakamaekea mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ūvoo kana ve ūsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّ

يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أُولَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا ۚ وَإِنْ تَلَوَّا أَوْ تَعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢١﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا الْكُفْرَ ۚ لَمْ يَكُنِ اللَّهُ يُلْهِمُهُمْ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۚ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٣﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kwithwa anyanyae mbee wa etfiki. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo nmalilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ يَتَخَذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عَنْهُمْ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We nūminthe kūmūvuanīsyā inyw'ī nthīnī wa Ivuku kana, yīla inyw'ī mweew'a Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe īilewa na kūvūīwa ngūī, mūikekale vamwe namo, okūvika mae ngewa īngī eka īsu; nūndū inyw'ī mwekala vo, mūkeethwa ūndū ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na, alei nthīnī wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ آبَاءَ
اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيَسْتَهْزِئُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّى يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذَا أَقْبَلْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa ūvoo ūmūkonī inyw'ī. Ethwa inyw'ī mwīna ūkīlyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithyī tūyaī vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena kīlanda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithyī tūyaamūsinda inyw'ī na kūmasīīla etfiki? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila katī wenyu Mūthenya wa ūthayūūkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nzīa ya kūmasinda etfiki.

الَّذِينَ يَكْرَهُونَ بَيْعَكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحِذْ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
فِي الْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamantaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondũ wa Mboya, maŭngamaa me aleelu moneke nĩ andũ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَىٰ يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

144. Ma sŭnzũũlĩte katĩ wa ũũ na ũya mate ma aa kana aya. Na ũla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndũkona nzĩa kwoondũ wake.

مَذَّابِدَيْنَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝

145. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩũũ wenyu ene?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلَهَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مِثْلَنَا ۝

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mũno vyũ kya Mwaki; na we ndũkona mŭtetheesya kwoondũ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الذَّرِكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ۝

147. Ateo asu ala melilaa na kũlũnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malũmĩtye na me aĩkĩku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩũũ wa etĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mũvea na ethwa nĩmwĩtĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mũvea, ũmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَامْتَنَعْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ۝

149. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendete k'lonzo kya ndeto nthūku mbee wa andū ateo *kwa ngal'ila* ūnūvīfw'a; nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīw'i-W'onthe, Ūmanyi-W'onthe.

لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَنِينًا ﴿١٤٩﴾

150. Inyw'ī mwakyumbūla k'ko k'leo kana mwak'ivitha, kana k'ūkeka ūthūku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi - wa naī, na nī ūtonyi W'onthe.

إِنْ تَبَدُّوا حَيْرًا أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفْوًا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151. Vate nzika, asu ala mamūleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Atūmwa Make, na kwenda k'uvathūkany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make, na kwasya 'Ithyī tūmetīk'īlaa amwe na k'ūmalea ala angī, na kwenda k'ūkwa na nīla ya vu katī,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ
ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

152. Aa ow'o nīmo alei ala aīk'īku, na Ithyī nītūseūvītye ūsīllo ūthīnasya kwoondū wa alei.

أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ حَقًّا وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٥٢﴾

153. Na tūlū wa asu ala mamwīk'īlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make *onthe* na mailea kwīk'īla k'ivathūkany'o katī wa ūmwe woo, aa nīmo omītūkī We ūkamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī - Mūno Vyū, ūsūitwe nī tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154. Andū ma Ivuku maūkūlasya we ūtume Ivuku yīthee kuma Itunī. Mo nīmamūkūlīlye Mose ūndū mūnene k'ūvīta ūū: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheinī.' Na īndī ūsīllo wa kwananga nīwamakwatīe nūndū wa ūthūku woo. Na īndī nīmoosie kasaū

يُنَالِكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْكَبِيرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْدَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ تَوَلَّوْا الْوَعْلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

kwoondũ wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikŭa; Indĩ Ithyĩ nĩtwamaekeie na w'ŭo. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose ngaananĩo ntheu yĩna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُبِينًا ۝

155. Na Ithyĩ nĩtwookĩlilye Kĩĩma ūlũ woo yĩla tweekĩlaa ūtianĩo namo. Na Ithyĩ nĩtwamatavisye mo 'Likai mbingĩlonĩ mwĩnyivĩtye,' na nĩtwamatavisye, 'Mũikatũle mwĩao ūlũ wa ūwo wa Savato.' Na Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo mŭlũmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ وَقُلْنَا لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

156. Na Indĩ kwoondũ wa kwananga kwa ūtianĩo kwoo, na kũlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthi, na kũmantha kwoo kwa kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kwa kũneena kwoo kwa kwasya kana: 'ngoo sitũ nĩ mbove ikakunĩkĩlw'a ngunĩko,' -----aiee, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthi nĩwisĩĩĩte syo nũndũ wa ūlei woo, kwoondũ wa ūmo metĩkĩlaa o vanini.

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرِهِمْ بِآيَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بَغْيًا وَحَنِ قَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَعَّ اللَّهُ عَلَيْهَا يَكْفُرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

157. Na nũndũ wa ūlei woo na ūneeni woo ūlũ wa Malia wa wilfanĩli mwai,

وَيَكْفُرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْثِمَ بُهْتَانًا عَظِيمًا ۝

158. Na kũneena kwoo; Ithyĩ nĩtwamũaie Yesũ, Masia, Mwana wa Malia, Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْثِمَ

W'onthe;' oyla mo mayaamŭaa we ona
mayaamwamba mŭkelany'onŭ!*

رَسُولُ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ

¹ *Ŭndŭ ūla mŭnene vaa nŭ wa Ayuti kŭemwa nŭ
kŭmŭaa Yesŭ kwa nzŭa ona yŭva. Mŭsomi
nŭnŭŭlilikanw'a kana kuma mwambŭlŭlŭyo Ayuti
mayŭkathŭlŭa kana nŭmatonyŭe kŭmŭaa Yesu.
Ngewa ŭno ya Ayuti nŭlŭlumiŭlŭ'e kŭlewa nŭ
Kulani Ntheu; na nŭkyo kŭtumi mŭminŭkŭlŭoni wa
mŭsoa ŭŭ, ŭneeni wa mŭthya nŭ kana ona ethwa
kweekŭkie ata mo vate nzika nŭmaemiwe nŭ
kŭmŭaa Yesŭ. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa
Yesŭ nŭkŭŭlewa, ŭndŭ kŭla kŭleetwe nŭ kŭkw'a
kwake mŭkela ny'onŭ. Ndeto ŭno 'shubbiha' nthŭnŭ
wa mŭsoa ŭŭ nŭ ya kŭsŭanŭwa mŭno. Ngewa ŭno
yŭ nthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ ndŭkwŭlŭkŭla mŭndŭ ŭngŭ
ateo Yesŭ kana kwa nzŭa ŭngŭ, nŭtonya kŭweta
ŭndŭ ŭsu wŭ w'onthe. Kwŭanana na mŭao ya
ŭneeni nthŭnŭ wa ndeto ŭno 'shubbiha' ndŭneenaa
ŭlŭ wa mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ Klisto we mwene.
Ŭu nŭ kwasya kana we nŭwe woolanilŭ'e na
ooneka nŭmo avw'anene na mŭndŭ ŭngŭ. Otondŭ
Yesŭ wambiwe mŭkelany'onŭ ena mŭvw'ano wa
mŭndŭ ŭngŭ. Indŭ kŭlea ti kwa kwambwa
mŭkelany'onŭ kana kŭkw'a kwake, indŭ ŭlei nŭ
kŭkw'ŭ kyake mŭkelany'onŭ. Vate nzika, vo vaf
kŭthokoo kŭnene kya ŭndŭ kŭtonya kwŭthwa
kweekŭkie. Kwa ŭu, mŭsoa ŭŭ ŭndee kŭseŭvya
wonany'o wa kŭthokoany'o na nzika. Maŭndŭ ala
angŭ onthe nŭ kŭtalŭthya tŭ. Uu nŭw'o waf wa
mŭminŭkŭlŭyo. Ethwa ndeto ŭno 'shubbiha'
yŭneena ŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ. Ŭu nŭkw'onany'a ngewa
ya nguthu ilŭ syakaanafaa ŭlŭ wa ŭndŭ
kweekŭkŭte. Vai nguthu ŭmwe yasyo yaf na ŭ-w'o
ŭlŭ wa ŭneeni wayo, kwa ngelekany'o ya
mŭŭkŭtŭ wa Aklisto wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ na ŭtina ŭthayŭŭkyo ndwaneenetwe
na itumi mbŭanŭ indŭ waf ŭtalŭthyo tŭ. Ota ŭu
ŭneeni wa Ayuti ŭlŭ wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ
mŭkelany'onŭ waf ŭtalŭthyo ona w'o, nŭndŭ wamo
kwŭŭya kiimba kya Yesŭ. Ow'o mo nŭmoonanisyŭ
nzika syoo ila maf nasyo ŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ w'onthe
wa kŭkw'ŭ kŭla kŭwetawa na mamŭkaany'a Vilato
makyasya kana we nŭtonya kuma vo na kumŭla
mbee wa andŭ akyasya kana we nŭthayŭŭkŭte
kuma kwa akw'ŭ *Mathayo 27:63-64*
Nŭndŭ wa kŭtumi kŭlŭ mŭminŭkŭlŭyo wa mŭsoa ŭŭ
nŭŭkunŭkŭlŭa ŭkyasya, 'Wa innallazeena' kwaŭla
w'o asu ala methŭwa na kŭvathŭkany'o ŭlŭ
waky'o kana ŭlŭ wa wake we ŭla kyamŭkwatie, mo
maf na nzika katŭ woo ene.

Bal Rafa'a hullaho ilaihi' Masilamu angŭ mŭno
nŭmafŭkŭlŭa kuma kŭlungunŭ kŭlŭ kya mŭsoa ŭŭ kana
wonany'o ŭŭ wa 'Bal' kyonanasya kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ ŭŭ nŭ; vandŭ va kŭmŭeka
we akw'e mŭkelany'onŭ, Ngai nŭwamŭtangŭŭe we
kwa kŭmŭkŭlŭya we kŭmwŭlŭ kŭthi vandŭ matunŭ.
Kwa ŭu we aŭlŭtwe kwŭthwa e thayŭ vandŭ
yayayanŭ ena mŭmbŭlŭwe oŭla we waf naw'o mbee
wa kŭtata kŭmwamba mŭkelany'onŭ. Ualyŭlo ŭŭ
nŭetae makŭlŭyo maingŭ me vinya, na mŭno ta:

(a)Ethwa Yesŭ ndaambwa mŭkelany'onŭ ona
vanini ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kwambwa
mŭkelany'onŭ nŭŭlewa vyŭ na kŭko kŭlŭ kyonthe no
ŭvŭngŭ kana kŭlea kumanya kŭla kwaŭ na Ayuti,
Aklisto na Alomi ota ŭu?

(b)Nŭ wa nthŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ vala vekwasya kana
Yesŭ nŭwookŭlŭlŭ'e kŭ-mwŭlŭ atwawa ŭtunŭ? W'on
he ŭla ŭwetetwe nŭ kwasya kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŭwamŭkŭlŭlŭe we Kwake- Mwene.
Kwŭanana na ŭkŭlŭyo ya mbee nzŭa ya kŭseŭvya
wonany'o wa ŭsengy'o kwŭanana nondŭ kŭko kya
kwambwa mŭkelany'onŭ kŭteŭlewa indŭ
nŭkŭwetawa kana mŭndŭ ŭla wambiwe
mŭkelany'onŭ ti Yesŭ indŭ nŭ mŭndŭ ŭngŭ ŭla
wanengiwe mŭvw'ano wa Yesŭ nŭ alaŭka amwe
kwa mwŭao wa Ngai. Nŭndŭ wa nzika na
motalŭthyo ŭlŭ wa mŭndŭ ŭla wambiwe. Nŭ ŭtheu
kana ngewa ŭno yongeleelaa makŭlŭyo maingŭ na
maŭndŭ me vinya tŭ mbee wa kmamina. Mbee wa
ŭu, ngewa ŭno yonthe ndŭna wambŭlŭlŭyo ona
vanini. Vai ŭkŭsŭ wa kŭveva kana ŭkŭsŭ umŭtw'e
nthŭnŭ wa ngewa sya Mwathani Mŭtheu mŭuo

We, Indĩ nĩwawv'ananiw'e kwoo ooneka ta *Umwe Ūla mwambe*; na ala mena kĩvathũkany'o ūvoonĩ ūũ vate nzika me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa nzika tũũ waw'o, mo mai na ūmanyi *mũtheu* waw'o; Indĩ mo maatiĩaa kũtalĩthya tũ; namo mayaaĩsa kũalyũla *ũtalĩhyo* ūũ ūkatw'Tka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَقِيَ شَاقٌّ مِنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا تَتْلُوهُ
يَقِينًا ۝

159. Kũleana na ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwamũkĩlilye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene Vinya, MŪI.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

160. Na vai katĩ wa Andũ ma Ivuku ūtakayĩtĩkĩla mbee wa kĩkw'ũ kyake; na Mũthenya wa ūthayũũkyo, we *Yesũ* akeethwa ngũsĩ tũũ woo.^{2*}

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ۝

² * *Wĩhwe tũũ wake* waaumĩw'a kũtw'Tka ūndũ ūũ wa ūseny'o na ūtaoneka ūla wongeleelaa kũtalĩthya kwĩna kĩthokoo.

Ngewa ĩno ya mũsoa ūũ nĩta yaetiwe tene tũ nĩ asomi ĩvinda yĩla Mũũmwwa wa Ngai *mũuo wĩhwe tũũ wake* wekalile we mwene atawĩsĩ vyũ. tũũ wa ĩkũlyo ya kelĩ wonzu wa ūneeni ūũ nĩwĩyonanĩtye kuma ndetonĩ sya Kulani Ntheu. Ndeto ĩno 'Rafa'a' yaasyaa ūkĩĩtw'e. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩlyi mũndũ, ūkĩĩtũ ūsu mavinda onthe ūneenaa tũũ wa mwĩkalo wa mũndũ no ti kwa mwĩ wake. Ow'o kũĩtonyeka kũalyũla mũsoa ūũ kwa nzĩa ĩngĩ ona yĩva mbee wa ūalyũlo ūũ, ūkĩĩtũ wa mwĩkalo wa kĩveva. Mũsoa ūũ wĩasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamũkĩlilye Yesũ Kwake-Mwene. Nĩ ūtheu kana vai vandũ yayayanĩ ya ĩtu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamũkĩlilye we amũtwaa. Amũkĩlilye we Kwake-Mwene o yĩla We wai vo vala Yesũ wai. Vai vandũ ĩtunĩ kana tũũ wa nthĩ vatheĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūte vo. Kwa ūu yĩla ūmwe ūnũkwĩwa kana nĩwookĩlilye Kwake-Mwene, mũendelee wa mwĩ ndũtonyeka na ndwoneka.

Kwĩanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mũsoanĩ ūũ, nzĩa ya 'kũlea' yĩwetwa nũndũ wa Ayuti kũweta kĩkw'ũ kya kũmo kya Yesũ. Nĩ ūtheu kana kũlea kũumanĩwa nĩ kũthengeanĩ na Ngai.

*Mũsoa ūũ nĩwĩthĩtwe wĩ wambĩĩĩlyo wa ngaananĩo nthĩnĩ wa umo waw'o. Asomi amwe nĩmetĩkĩlaa kana w'o ūneenaa tũũ wa ĩvinda yũkĩte yĩ vaasa ūndũ ūkonĩ ĩvinda ya kwambwa mũkelany'onĩ ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyũ mũthenya ūmwe makeethwa na mũkĩtũ nthĩnĩ wa Yesũ Klisto na kũmwĩtĩkĩla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota ūu mo maasya kana kyama kĩĩ kĩkooneka ĩvinda ya Yesũ Klisto e thayũ. ūu umanaa na ndeto ii: 'qable mautehi' ĩla syĩkwasya, mbee wa kĩkw'ũ kyake.

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno*
ala malūmasya Mboya na ala maIva
Saka na ala mamwItIkIlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mūthenya wa
MūminOkIlyo. IthyI vate nzika,
tūkamanenge aa Ituvi Inene.

الصلوةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٤﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyĩ nĩtũetete ũvũany'o
kwaku we, Ũndũ Ithyĩ twatwaie
ũvũany'o kwa Noa na Athani ala maĩ
ĩtina wake; Na Ithyĩ nĩtwatwaie
ũvũany'o kwa Avalamu na Isumaeli na
Isaka na Yakovo na syana syake na Yesũ
na Yovu na Alũni na Solomoni, na
Ndaviti Ithyĩ nĩtwamũnengie 'Savulĩ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّحِيشِ
مِنْ بَعْدِهِ ۖ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ
زَكَرِيَّا ۗ

165.Na *Ithyĩ nĩwamatũmie Atũmwa*
amwe ala tũminĩte kũũwetea we----na
Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaneenie
na Mose we mwene.**

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٠﴾

166. Atūmwa, Aeti ma ūvoo mūseo na
Akaanany'a, nīkana andū maikethwe na
ūndū wa kūmūkūlya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ītina wa *kūvika kwa* Atūmwa;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mwene-Vinya, Mūī.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ ۖ بَعْدَ الرُّسُلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿١٧﴾

167.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe
nūkūsīaa kwa nzīa ya *Ovuany'o* ūla We

لَكِنَّ اللَّهَ يُشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يُشْهَدُونَ وَقَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝۱۶

⁴ *'Zaboora' ĩla yaasya Savulĩ.

****Kwifanana na ūneeni wa Kfaluva Ūla Itina wa ndeto yatŪngitŪlwa tondŪ *Takleeman* ItŪngitŪlwe nthinŵa mŪsoa ŪŪ, ItŪngitŪlawa na kfeleelo kwonany'a kŵtumi kŵna kana mwŵkalo wa ŵŪŪ kana kŵmina nzika. Mawoni aa onthe nŵmatonya kŵthŵkŵmŵth'w'a ŵvindanŵ o yŵmwe.**

Okũtheesya we kana We aũtheetye
usũwe nĩ ũmanyi Wake; na alaĩka
namo mena Okũsĩ ota ũu; na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ Mwĩanũ
kwĩthwa ta ngũsĩ.

168. Asu ala matetĩkĩlaa na kũmasĩĩla
angĩ nziĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaĩa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩĩkĩla, na meeka meko mate ma
ũũngalu, Ngai Mwene Vinya W'ontho
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nziĩa ona yĩva.

170. Ateo nziĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa Ivinde Iasa mũno.
Na ũu nĩ ũvũthũ kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho.

171. Inyw'ĩ mbaa-andũ, Mũtũmwa
nĩmũvikũ kwenyu ena ũla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyũ; kwa ũu ĩĩkĩlai, na
kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩĩkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ ĩũũũ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'ontho nĩ ũmanyi-
W'ontho, Mũĩ.

172. Inyw'ĩ Andũ ma Ivuku!
Mũikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩnĩ
yenyũ, na mũikaneene ĩũũũ wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho ateo ũla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesũ, mwana wa Malia,
aĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'ontho tũ na wĩanĩũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ذَلُوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Ila We watheesye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa Ou, mwitfiki lei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atumwa Make, na mŭikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kŭkeethwa kwĩ ũseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ũmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ũtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩw'ianĩe kwĩthwa ta Mũŭngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُآ إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحُ قَوْلِهِ
فَأَمْنًا بِاللهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثًا ۖ إِنَّمَا
خَبِيرًا ۚ لَكُمْ إِذَا اللهُ إِلَهُ وَاحِدٌ سُبْحَنَهُ أَنْ يَكُونَ
لَهُ وَلَدٌ ۚ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ

بِاللهِ وَكِيلًا ﴿٦٣﴾

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alafika ala me vakuvĩ na Ngai; na ũla ũvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ ۚ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي
يَسْتَكْبِرْ ۖ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَيَّ جِجَعًا ﴿٦٤﴾

174.Indĩ kwa asu ala meetfiki lile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanĩu na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ũlau Wake; Indĩ asu ala mavũthisye na mĩ na ngathĩlo, We akamasilĩla mo na ũsilĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكَفُوا
وَيَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۖ وَلَا يَجِدُونَ
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا يُصِيرُهُمْ

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ũkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩalĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ ۚ
وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا ﴿٦٥﴾

176.Kwa ūu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu yelekele Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ
فِي رَحْمَتِهِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا
مُسْتَقِيمًا ۝

177.Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo Yake ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ilĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa atĩĩwa nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩanda kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ آمَرُوا
هَٰلِكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ
وَهُوَ بِرِثَتِهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا أُخْتَيْنِ
فَلَهُمَا الشُّلُّنِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا
وَنِسَاءً فَلِلَّذَكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ أَنْ تَضِلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano *menyu*. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, *sya mũthemba* wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye Iwinda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيمَةُ الْأَنْعَامِ إِلَّا مَا يُنْتَهَى عَلَيْكُمْ غَيْرَ عَلَى الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikaivukye imwe katĩ wa syĩndũ*¹ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩlĩtwe masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَيَضَافُوا وَإِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجِبُ عَلَيْكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ صَدَّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

* Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilĩlo.

4.Nĩmũvatĩtwe kũya *nyama sya nyamũ*
ĩla yĩyũafĩte, na nthakamema nyama sya
ngũlũe; na ıla syathĩĩw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ıla sya
kw'itwa, na ıla syũafĩtwe na kũkũnwa,
kana ıla syũafĩtwe nĩ kũvalũka kana
kũtũĩĩka *Okongonĩ*; na ıla syũafĩtwe kwa
kũtũlangwa mbya, na kĩĩĩku kya nyamũ
ngaĩ ateo ıla inyw'ĩ mũng'eete nesa; na
ıla syũafĩtwe tũlũ wa ūthembeo. Na
inyw'ĩ nĩmũvatĩtwe kũmánya ĩvuso ĩseo
kana ĩthũku kwa nzĩla ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩko kya wau wa matũ. Umũnthĩ ūũ
asu ala matetĩkĩlaa nĩmeyĩtũkĩte
kũmɔyananga ndĩni yenyu. Kwa ūũ
mũikamakĩe mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umũnthĩ ūũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmũnyuvĩĩte inyw'ĩ
Isilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ūla
ũnũkĩngĩĩw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekela kwĩĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩla mo metĩkĩĩtwe'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ıla nzeo
nĩsyĩtĩkĩĩtwe'e kwoondũ wenyu; na ıla
mw'imanyĩĩtwe nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩma *kũmOkwatĩla* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩma na
kw'imanyĩsya syo ūndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūmũmanyĩĩtwe inyw'ĩ.
Kwa ūũ, yai katĩ wa ıla syo iũmũkwatĩla,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

خُزِمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا
أَهْلُ بَيْتِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمُتَوَشَّجَةُ وَالْمُتَوَشَّجَةُ
وَالنَّطِيطَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ
عَلَى الْقَصَبِ وَآن تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَلِكُمْ فَسُقُ
الْيَوْمَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ
وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَمْتَمْتُ عَلَيْكُمْ
نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتِمِّمِنِ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ الْفَاحِشَةُ
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَ اللَّهُ فُكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَرِيعُ الْحِسَابِ ٥

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ
kwa kũtala.

6.Umũnthĩ 00 syĩndũ syonthe ila nzeo
nĩmbĩtĩkĩlye kwoondũ wenyu. Na lĩu wa
Andũ-Ma-Ivuku nĩmwĩtĩkĩlye kwenyu,
na lĩu wenyu naw'o nĩmwĩtĩkĩlye kwoo.
Na iveti nthu *Na* mbĩtĩkĩli na iveti nthu
kuma katĩ wa ala manengetwe Ivuku
mbee wenyu nĩmbĩtĩkĩlye kwenyu; yĩla
mwainenge ngaasya syasyo, mũkĩtwaana
nasyo kwa mwĩlao, mũtekũka ũlaalai,
ona mũikaie ndũsyoy sya kĩmbithĩ. Na
ũla ona wĩva ũleaa mũĩkĩllo, vate nzika,
wĩla wake ũtw'ĩkĩte vathei na Itunĩ
akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlloo! Yĩla inyw'ĩ
mwaũngama Mboyanĩ, thambyai
mothyũ menyu, na moko menyu kũvika
ikokoanĩ, na vũũsyai mĩtwe yenyu na
moko mena kĩw'ũ, na thambyai maũũ
menyu kũvika ngũlimũnĩ. Na ethwa
mwĩ awau kana mwĩ kyalonĩ, kana
ũmwe wenyu nĩwauma kyoonĩ kana
nĩmũkiitĩte iveti, na mũileaa kwona
kĩw'ũ, ĩndĩ ĩvakei mũthanga ũla mũtheu,
kũtayamamu kũvaka moko na mothyũ
menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndendaa kũmwĩkĩla inyw'ĩ thĩnanĩ, ĩndĩ
We nĩwendaa kũmũthesya inyw'ĩ na
kwĩfanĩsya manee Make ĩũlũ wenyu,
nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

8.Na lilikanai ĩnee ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe yĩla yĩ ĩũlũ wenyu na
ũtianĩ ũla We weekĩie nenyu, yĩla

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الْظَّيْتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
حُلٌّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حُلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ آجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا بَعْدَ حَيْثُ حِطَّ عَنْهُ ذُنُوبُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ

الْخَيْرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُتِلُوا إِلَى الصَّلَاةِ فَاعْسَلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى السَّرَافِقِ وَأَمْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَرُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْمَخَائِطِ أَوْ لَسْتُمْ أَنْسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ
مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ②

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ③

inyw'ī mwaisye, 'Ithyī nītwīw'aa na nītūatīīaa.' Na mōkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī nesa maūndū ala me ilīkonī.

9. Inyw'ī ala mwītīkīīaa! Ikalai mwīlūmītye kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mōkyumya ūkūsī kwa ūlūngalu; na ūmaitha wa andū ndūkamūteelemye mwīke ūla ūte ūlūngalu. Ithīwai mwī ma w'o *mavinda onthe*, ūu nīw'o ūthengeanīe mūno na ūlūngalu. Na mōkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

10. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte ala metīkīīaa na kwīka meko maseo, kana mo makeethwa na ūkeo na ītuvi īnene.

11. Na kwa asu ala maleaa kwītīkīīa na kūlea Mīsoa Yaitū, mo nī andū ma Mwakinī.

12. Inyw'ī ala mwītīkīīaa! Lilikanai mumo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wī īūlū wenyu, yīla andū maeleele kūtambūūkyā moko moo īūlū wenyu, īndī we nīwang'uthie moko moo kuma īūlū wenyu; na mōkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na etīkīlī nīmaīlītwe nī kūmwīkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

LUKU 3

13. Na mūno mūno Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwoosie ūtianīo kuma kwa Aana-ma-Isīlaeli. Na Ithyī

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَحِبُّوا مَنَافِعَكُمُ شَرًّا قَوْمٍ عَلَىٰ لَا تَعْدُوا أَعْدَاؤَهُمْ
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ⑩

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑪

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجْمِ ⑫

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ
قَوْمٌ أَنْ يَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑬

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nĩtwookĩliye atongoi*² Ikũmi na eĩĩ kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nenyu. Ethwa inyw'ĩ nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmatw'ĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩliya inyw'ĩ *kũlika* nthĩnĩ wa Mĩũnda ĩla ĩvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwaĩtye nzĩla ĩla ya w'o.

14.Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩtye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valĩe na nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَّا تُكْفِرُونَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَا دَخِلْتُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ مَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقُضُهُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqceb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ indĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndũkaeka kwona ūseleke ngalĩ ũla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avũthũ moo. Kwa ūu, maekee mo na onany'a ūmĩĩsyo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ūu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ūtianĩo, ĩndĩ o namo nĩmolĩtwe nĩ kĩlungu *kĩeo* kya maũndũ ala mo mataiwe namo. Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ūmaitha na kĩmena katĩ woo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtũkĩ, akamamanyĩthya maũndũ ala mo mekaa,*

16.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nĩũkĩte kwenyu ūla ūmumbũĩĩlaa inyw'ĩ maũndũ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kũmaekaa angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyũkĩte kwenyu mũno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ivuku yĩvathũkanasya.

17.Nũndũ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthe amatongoeasya asu ala mamanthaa ūtanu wake na mũuo, na kũmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu na

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَخَذْنَا مِنَّا قَهُم فَسَوُوا
حَقًّا وَمِنَّا زُكْرًا ۖ فَآغَرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَّةَ وَالْبَغْضَاءَ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ ۖ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

يَا هَلْ الْكِتَابُ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kũalyũka kwonanyasya kĩko kya ūmĩĩsyo na kũlea kwona mavĩtyo ma *andũ* angĩ kwa ūmĩĩsyo na *tei*.

*Ndeto ya Kĩtalavu 'Aghrainia' yĩna ūalyũlo wa kũkwatany'a kĩndũ na kĩngĩ ūkethĩa kĩtĩtonya kũlekany'a kana kũtaanyĩsya. Kwa ūu ūalyũlo ūla ūkwendeka nĩ ta: "Kwa ūu ithyĩ nĩtweekĩte ūmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndũ kyoo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

kumatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatongoesya nzianĩ ũla ya w'o.

18.Ow'o mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.' Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vathei na onthe ala me ũlũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithĩ twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsĩlĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩlo andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsĩlĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'o kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ũtina wa ũvinda ya ũatĩanũ wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'o nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَنَ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرَ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ذُو إِلَهِ الْحَيُّ ١٩

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِنَ الْأَوَّلِ أَنَّ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ
لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠

LUKU 4

21. Na lilikanai y'la Mose wamaatavisye andũ make, 'Inyw'I andũ makwa, lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe y'la y' Iŭŭ wenyu y'la We wamũnyuv'le Athani kuma kat' wenyu na amũtw'lk'ithya inyw'I asumbĩ, na We nĩwamũnengie inyw'I k'ila ūtaamanenge ang'ĩ ona meva nthĩn'ĩ wa nthĩ yonthe.*⁴

وَرَأَى قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآسَكُم مَّا لَمْ يُوْتِ أَحَدٌ مِنَ الْعَالَمِينَ ٥١

22. Inyw'I andũ makwa, Likai nthĩn'ĩ wa Nthĩ Ntheu ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'ie Itw'ike yenyu, na, mũikasyoke na ūtina nũndũ ĩndĩ mũkeethwa na wasyo.

يَقُومُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خِيسِينَ ٥٢

23. Namo maisye, 'We Mose nthĩ ūsu y'ina andũ ang'endu na mena vinya, na ithy'ĩ tũikam'lika yo kũvika asu mamyume. Na ĩndĩ mo mauma nthĩn'ĩ wayo, ĩndĩ ithy'ĩ tũkam'lika yo;

قَالُوا يَبُوسَى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ٥٣ وَإِنَّا لَنَنْتَذِلُّهَا خَرًّا نَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ٥٤

24. Ovau, andũ el' ala mamũk'iaa Mw'iai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete Inee Yake, maisye, 'Likai mbing'lon'ĩ mũmavithũk'ie mo; na mwamina kũlik'ila vo, ĩndĩ vate nzika, inyw'I mũkeethwa mw'ĩ asindi. Na iai wĩkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mw'ĩ ef'k'li.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اللَّهَ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٥٥

25. Mo maisye, 'We Mose, ithy'ĩ tũikalika vo ona ĩndĩ mo me vo. Kwa

قَالُوا يَبُوسَى إِنَّا لَنَدْخُلُهَا أَبَدًا نَادًا وَمَا فِيهَا فَاهْبِ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَوِّدُونَ ٥٦

* Kwasya 'nthĩ yonthe' n'ĩ kũweta andũ ma ūvinda yu

Ūu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, *na*
ithyĩ twĩĩkala vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa,
Nyie ndina ūtonyi ʔŭlŭ wa ona ūmwe
woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa
Ūu, We vathŭkany'a katĩ waitŭ na andŭ
mbaa-matŭ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَأُقَرِّبُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٦

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ ʔsu
ʔkavatanwa kwoo kwa myaka mʔongo
ʔna; mo makangangaa mena kʔvŭavŭano
ʔlŭ wa nthĩ. Kwa Ūu, we ndŭkew'e
kyeva ʔlŭ wa andŭ mbaa-matŭ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَكْفِهُونَ
فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٢٧

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana eʔi
ma Atamu, yʔla kʔla ūmwe *Woo*
waumisye nthembo, na nʔyeetʔkʔlilwe ya
ūmwe woo na ya ūla ūngʔ yalewa. Ula
wa mbee asya, 'Nyie vate nzika,
nʔngŭkŭaa we; Ula wa ʔtina asya, 'Ngai
Mwene Vinya W'onthe etʔkʔlaa kuma
kwa ala alŭngalu tŭ.

وَإِذْ قَالَ لَهُمُ نَبَأُ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا أُقْبَلُكَ قَالَ إِنَّمَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٨

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko
kwaku ʔŭlŭ wakwa ūmbŭae, nyie
nditambŭŭkya kw'oko kwakwa ʔlŭ
waku ngŭae. Nyie nʔngŭmŭkʔa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ
yonthe.

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ٢٩

30. Nyie nʔenda we wĩkuʔe naʔ yakwa
oŭndŭ ūmwe na naʔ yaku, na ūitw'ʔka
mwĩkali wa Mwakinĩ, na yu nʔyo ʔtuvi
ya ala mekaa naʔ.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْغُوا بِرَأْسِي وَإِيَّاكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ٣٠

31. Indĩ kʔĩʔko kyake nʔkyamŭsesengie
kŭmŭaa mwanaa nyinyia, kwa Ūu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ٣١

nIwamUaie na atw'Tka Umwe wa ala mena wasyo.

32.Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamItUmie ngUngUÜ Ila yenzie ñma nthI nIkana We atonye kUmwony'a we ÜndÜ Ütonya kÜvitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nI wakwa! Nyie nditonya kwIthwa ÜndÜ Ümwe na ngUngUÜ ñno nIkana ngatonya kÜvitha kimba kya mwanaaia?' Na IndI we atw'Tkie wa kwIthwa.

33.Na kwoondÜ wa ÜndÜ ÜÜ, Ithyl nItwamatwIle Aana ma Isilaeli kana Üla ona wIva Ükoa mÜndÜ ateo we oañe mÜndÜ kana kÜete kIthokoo ÜÜÜ wa nthI---- akeethwa nI ta Üañte mbaI yonthe; na Üla ona wIva wamÜnengie Ümwe thayÜ, akeethwa nI ta Ümanengete thayÜ andÜ onthe ma nthI. Na AtÜmwa MaitÜ nImamavikIle mo mena Syama ntheu, IndI ona Itina wa Üu, aingI moo nImeekaa mothÜku maingI ÜÜÜ wa nthI.

34.Ituvi ya ala mamÜkwatIasya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaÜ na MÜtÜmwa Wake, na kwIthing'IIsya kÜete kIthokoo ÜÜÜ wa nthI, no asu tÜ ala maIñte nI kÜawa na ÜvyÜ kana kwambwa mÜkelany'onI kana moko moo na maÜÜ moo makatilwa, kw'oko kÜmwe ngalI Imwe na kw'oko kÜla kÜngI ngalI Ila IngI, kana makalÜngw'a kuma nthI Isu. Isu Ikeethwa yI nthoni kwoo ÜÜÜ wa nthI ñno,nakw'o ItunI makeethwa na ÜsilÜlo mÜnene.

بَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ
يُؤَارِي سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُؤْتِلْنِي أَعْجُزْتُ أَنَّ الْأَرْضَ
وَمِنْ هَذَا الْغُرَابِ فَأُؤَارِي سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَائِبِينَ ﴿٦٢﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَن
قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا
قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ
جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَازَ
كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَسْرِفُونَ ﴿٦٣﴾

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَسْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ
ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٦٤﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِقُدْرَةِ اللَّهِ عَفْوُهُمْ ۖ جِيمٌ ٥

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklāa! Mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzila ya kūmūthengeea We na ithing'itsyei nzlanī Yake nīkana inyw'i mūtonye kwaŵla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيَّ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٥

37. Vate nzika, ala matetfklāa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlū wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfloni wa Mūthenya wa Uthayūkyo, ayitfklāa, namo makeethwa na ūsilflo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ ٥

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, indī maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilflo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ الدَّارِ مَا هُمْ بِخَارِجِينَ
مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ٥

39. Na ūlū wa mūdūūme ūla ūyaa na kīveti kīla kyūyaa, tilai moko moo to ūlvanīsyō wa naī yoo na ūsilflo wīna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, Mōi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٥

40. Indī ūla ona wīva umbūlaa itina wa wīki-wa-naī wake na kūseūvyā, indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mōekanfi Mūno Vyū, Usūftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ٥

41. We nowīsi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amūsilflāa ūla We

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ٥

wendaa na amûekeaa Òla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Òtonyi wa kwîka syîndû syonthe.

42. We Mûtûmwa! Maikakwîw'îthye kyeve asu ala mekalaataa kûvalûka nthîñ wa Òlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyî nîtwîtkîlaa,' îndî ngoo syoo iyîtkîlaa. Na katî wa Ayuti ota Òu ve asu ala mendeew'a mûno nî kwîthukîlîsyaa movûngû ala mamethukîlîsyaa nîkana mamatwaie andu angî ala mataavika vala we Òî. Mo maalyûlaa ndeto îtina wa kwîkîwa vandû vasyo vala va w'ò, na kwasya, 'Ethwa inyw'î mûkanengwe maûndû aa, îndî metîkîlei, îndî ethwa mûîonengwe aa, îndî îsûvlei!' Na Òla Ngai Mwene Vinya W'onthe òmûtw'île kûmûtata, we ndûkamwonea kîndû ona kîva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nîmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Òtaaenda kûthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni îûîû wa nthî Ìno, na Itunî makeethwa na Òsilîlo mwai.

43. Mo nîmamanyîlîte kwîthwa ethukîlîsyaa ma òvûngû, ayî ma syîndû îla mbatane. Ethwa îndî nîmekûka kwaku we kwoondû wa Òtw'io, tw'a katî woo kana wîvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kûkwîka Òthûku ona vanini ethwa we nîwatw'a, tw'a katî woo na Òlûngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alûngalu.

44. Na mo makaûtw'îkîthya we mûsili ata oyîla mo mena Tola vamwe namo, îla nthîñ wayo ve Òtw'ic wa Ngai

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا وَهُمْ سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحْزِنُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوا
وَإِنْ لَمْ تَأْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يَهْدِ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَعَظِيمٌ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥٠

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥١

وَكَيْفَ يُحْشَرُونَ لَهُ وَعِنْدَهُمُ الثَّوَابُ فِيهَا حَكَمَ
اللَّهُ ثُمَّ يَقُولُونَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ

بِالْمُؤْمِنِينَ ٥٢

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyi
Ou; mo nĩmasyokaa na itina na mo
maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithyl nĩtwatheeisye Tola
yĩna ūtongoi na kyeni. Ila kwoondũ
wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ
nĩmamatw'ile Ayuti, oũndũ andũ
alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao
nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ūu,
mũikamakĩe andũ Indĩ ngĩei Nyie; na
mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thoaa
mũvũthũ. Na ūla ona wĩva ūtatusaa na
maũndũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithyl
nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na
itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na
kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa
maũkite ala angĩ ūĩvanũsyoo wĩanĩe. Na
ũla ona wĩva ūtatusaa kwĩanana na
maũndũ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Yesu,
mwana, wa Malia, aatĩla nyaĩĩ syoo,
akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e
mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithyl
nĩtwamũnengie we Uvoo-Mũseo ūla wai
na ūtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni,
ũkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuaniw'e
mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ūtongoi
na ūtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo
masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّحْمَنُ
وَالْأَعْبَادُ إِنَّمَا اسْتَخَفُّوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَخَشَوْنَ
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

وَكُنَّا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنفَ بِالْأَنفِ وَالْأُذُنَ بِالْأُذُنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ مَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٦﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٧﴾

وَنَحْكُمُ أَهْلَ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū
nī mbaa-matū.

51. Mo ṽndī, memantha ūtw'io wa ala
matukū ma Utumanu? Na nū ūla
mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya
W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena
mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Mūikamose
Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo
nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla
ona wīva wenyu ūmosaa mo ta
anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53. Na we ūkamona ala mena ūwau
ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele
mo, makyasya 'Ithyī nītūūkīa tūikese
kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete
ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-
Mwene. Na ṽndū mo makeethwa ene
kwīlila nūndū wa maūndū ala mo
mavithie ilīkonī syoo.

54. Na asu ala metīkīlaa makasya, 'Aa
nīmo ala meevītīe na Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana
mo vate nzika, mai vamwe nenyu?
Mawīa moo nī vathei namo nīmatw'īkīte
ene wasyo.

55. Inyw'ī ala mwītīkīlaa! Ula ona wīva
katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake,
ṽndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe vandū vake omītūkī
akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاءَهُمْ يُعْجَبُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
فِي حُكْمٍ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ٥١

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَمِنْكُمْ فَإِنَّمَا
فِيهِمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥٢

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
 يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ ۚ فَكَسَّ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
 بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرَوْا فِيهِ
 أَنفُسُهُمْ فَدَمِمْنَ ٥٣

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَعَنَكُمْ حِطَّتْ أَعْيَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا
 خَيْرِينَ ٥٤

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
 يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa
me auuu na menyivitye kwa etikili, omu
na alumu kwa alei. Mo
makeething'itsya *kOkita* nzlan' ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na maikakla
kimenya kya mumanthi wa ivityo. Usu ni
mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe;
We amunengae Ola We wendaa; na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene
mumo, Umanyi-W'onthe.

اعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Mũnyanyae wenyu nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe tũ na Mũtũmwa Wake
na etĩkĩli ala malũmasya Mboya na
kũĩva Saka makĩmũkumanĩa We *mena*
wĩw'i w'onthe.

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make na etiĩli kwĩthwa anyanyae, nĩmekale mesi nesa vyũ kana no nguthu ĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩkasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنْ حِزَبَ
اللَّهُ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٢٤﴾

LUKU 9

58. Inyw'i ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamose
ala mavũaa ngũĩ na kũmĩthaukĩla ndĩnĩ
yenyu kuma katĩ wa asu ala manengiwe
Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mũkĩlei
Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa
inyw'i mwĩ etĩkĩli.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخْذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُذُوءًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَاللَّفْظَ أَوَّلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُم مَّوْءِنِينَ ﴿٥٥﴾

59. Na ala, yīla inyw'ī mweeta andŭ
Mboyanī, matusaa ta ngŭī na īthaŭ.
Kītumi nŭndŭ mo nī andŭ ala
matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوءًا وَرَعِبَاءَ
ذَلِكَ بَأْسُهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Asya, 'Inyw'I AndÜ-Ma-Ivuku!
Inyw'I mwítwona twína Ivítyo nÜndÜ
ithyí tÜmwítíkílaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا هَلْ أَكْتَبُ هَلْ تَعْمُونَ مِنَّا إِلَّا أَن أَمَّا يَأْتِلَهُ وَمَا أُنْزِلَ
الْبَنَّا وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قُلٍّ وَأَن أَلْتَكُم فُصْقُونَ ﴿٦﴾

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingĩ m0no menyu matamw'w'aa Ngai?

61. Asya, 'Nye nĩm0manyĩthe asu ala Ituvi yoo nĩ Ith0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0vĩta Ou? Mo nĩmo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanĩte na ala 0thatu Wake 0maval0kĩle na ala We 0matw'ĩkĩthĩthe malaĩ na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mwĩkalonĩ m0th0ku m0no, na nĩmalte vaasa m0no kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

62. Na yĩla mo mooka kwenyu mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; oyĩla mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63. Na we n0monaa aingĩ moo mekalaatĩte melekele naĩ na 0t0li wa mĩfao na 0yi wa syĩnd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nĩ math0ku.

64. Nĩkĩ Elei na Asomi ma mĩfao matamavataa mo k0neena 0v0ng0 na k0ya syĩnd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nĩ math0ku.

65. Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kwove, 'Moko moo ene makoovwa na mo makaumanĩwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make eĩ nĩmathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أَنْتُمْ بِشِرِّ مِنَ ذَلِكَ مُتَوَبِّةٌ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
لَعْنَةِ اللَّهِ وَعِقَابِ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ⑤

وَلَا جَازِمٌ لَكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ⑥

وَرَأَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَسْعَايُونَ فِي الْأَثَرِ وَالْعُدْرَانِ وَ
أَكْثَرُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑦

وَلَا يَنْهَهُمُ الرَّيْبُ يَتَوَّبُونَ وَالْأَجْبَادُ عَنْ قَوْلِهِمْ إِلَّا نَحْمُ
وَأَكْثَرُهُمُ الشُّعْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ⑧

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَحْنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthl'i wa wau wa matf0 na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'it'e Omaitha na k'fmena kat'i woo k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'f'asya k0ete k'fthokoo f0f0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'fthokoo.

رَبِّكَ طَغَيْنَا وَكُفَرْنَا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعِدَاةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ٦٥

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'imeet'k'f'ite na kw'ithwa me al0ngalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'f'e moth0ku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'f'ilile k0lika nthl'i wa M'0nda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَيِّئِينَ ٦٦

67.Na takethwa mo n'fmal0f0m'f'lye Tola na Uvoo-M0seo na ma0nd0 ala matheetw'e kwoo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'f'e kat'i wa sy'nd0 nzeo kuma f0f0 woo na kuma uungu wa nya'f' syoo. Kat'i woo ve nguthu f'la y'i vu kat'i; f'nd'f' 0nd0 aing'i m0no mekaa n'f 0th0ku.

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَةٌ مَقْصُودَةٌ ٦٧

LUKU 10

68.We M0t0mwa! Matw'ale and0 ma0nd0 ala mavuan'f'w'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'f' we nd0navikya 0t0mane Wake ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s0v'f'ana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ٦٨

69.Asya, 'Inyw'f' And0-Ma-Ivuku! Inyw'f' m0ngeme f0f0 wa vathei

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُّقِيمُوا التَّوْرَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongelela aingŭ moo nthŭnŭ wa ŭemu na ŭlei; kwa ŭu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70. Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭŭte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtŭkŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71. Vate nzika, Ithŭyŭ nŭtwoosie ŭtianŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭtŭwatŭmie Atŭmw'a kwoo. Indŭ kŭla ŭvinda Mŭtŭmw'a wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamaw'ŭkŭlŭthisye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72. Namo masŭanŭŭe kana vaikethwa ŭsilŭlo, kwa ŭu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyallŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73. Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'ŭ Aana ma Isŭlaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيُزِيدَنَّ
كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَّا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفْيَانًا وَلَظْمًا
فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ⑥

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
رُسُلًا قُلْنَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُهُمْ
فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ ⑦

وَحَسِبُوا أَلَّا تَكُونَ فِتْنَةٌ فَصَبَّوْا وَصَبَّوْا ثُمَّ تَابَ إِلَهُهُم
عَلَيْهِمْ ثُمَّ صَبَّوْا وَصَبَّوْا كَثِيرًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
يَعْمَلُونَ ⑧

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
وَقَالَ الْمَسِيحُ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ عِبُدُوا اللَّهَ عِزِّي
وَرَبِّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ⑨

'Vate nzika, ūla Ōmwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingi, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatŭte Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ōmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo Ula Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsilŭlo mwai ūkamakwata asu ala mateŭkīŭlaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkeko Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūŭtwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlōngalu. Onthe eŭ nīmaŭsaa ŭtu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyōlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mōkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kīte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka ūndūnī wa ndīni yenyu vate ūlōngalu, kana kūatīŭla mawendi mathōku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ
إِلَهِ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ
لَيَسَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٥٤

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٥٥

مَا تَسْبِيحُ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ
قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَمَّا صَلَافُهُمْ كَانُوا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
أَنْظُرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَتَى يُؤْكُلُونَ ٥٦

قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ صَرًا
وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٥٧

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي زِينَتِكُمْ غَيْرِ الْبَاقِي وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا
عَنْ سَوَاءٍ السَّبِيلِ ٥٨

mathyoe kie tene na matuma angĩ
mathyoe ka, na ala melelókĩte kuma
nzlanĩ ũla ya w'o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala
maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ
wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa
Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile
kwĩw'a na nĩmeekaa mothũku.

80. Mo mayaĩ matonya kũvatana mũndũ
na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa
maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo
meekaa maĩ mathũku mũno.

81. We Okamona aingĩ moo
maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta
anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala
mo matongoetye mbee woo ene nĩ
mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene
Vinya W'ontho ndendeaw'a nĩmo;
namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte
Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Mwathani ũũ, na maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwake, mo mayĩthwa
mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ
moo nĩ mbaa-matũ.

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu
ala mamwĩlanasya Ngai Mwene Vinya
W'ontho na ngai ingĩ nĩmo andũ mena
ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla
w'o we Okamona kana ala me vakuvĩ
mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ
ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi
nũndũ mevo katĩ woo asomĩ anene na
alei na nũndũ mo mayĩkathĩaa.

لَعَنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
فَعَلْتُمْ لَكُمْ آفُسُ هُمْ أَنْ يَخِطَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
مَا اتَّخَذُوا هَؤُلَاءِ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَتْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَرُّوْا بِذَلِكَ إِنَّا مِنْكُمْ فَنَسِينِ
وَرَبُّنَا إِنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٣﴾

84. Na ylla mo meew'a maöndü ala mavuanfw'e Mötümwa öü, we nfwonaa metho moo metfktwe nĩ methoi nöndü wa öw'o öla mo mamanyfte. Mo maasya, 'Mwłai waitö, ithyĩ nĩtwfktfllfte, kwa öu, töandfke ithyĩ katf wa asu ala mena ökösf.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ
تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ
رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

85. Na ithyĩ twaflle nĩ kölea kömwfktfla Ngai Mwene Vinya W'onthe ata, na öw'o öla ötövikfe ithyĩ, oylla ithyĩ nĩtökwenda möno Mwłai waitö atölikye ithyĩ katf wa andü ala alöngalu?

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَ
نَقْطَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٥٩﴾

86. Kwa öu Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwamatuvie mo, kwoöndü wa maöndü ala mo maneenie, na Mfönda flä İvffllaa tölösf uungu wayo. Vo nfw mo makekalaa; na yu nfwy İtuvi ya asu ala mekaa öseo.

فَأَنبَأَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّبَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾

87. Na asu ala maleile kwfktfla na mamfleile Mfösa Yaitö, aa nfw ala ekali ma Mwakinf.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٦١﴾

LUKU 12

88. Inyw'f ala mwfktflaa! Moikavatane syfndü nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ömwfktfllye inyw'f, na möikeke naf. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa eki-ma-naf.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنْوا طَبِيتَ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٢﴾

89. Na yai katf wa syfndü ila Ngai Mwene Vinya W'onthe önenganfte kwoöndü wenyu katf wa ila mbfktfllye na nzeo. Na mökfei Ngai Mwene Vinya W'onthe öla inyw'f mömwfktflaa.

وَكُونُوا مِثْلَ رُسُلِكُمْ اللَّهُ هَلَّا طَبِيتَ وَتَقُولُ اللَّهُ الَّذِي
أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthé ndakamükülya inyw'i Iŭlū wa ithitū syenyu sya mana, Indī We akamwīta inyw'i amükülye nūndū wa ithitū ila inyw'i mwaŭe mwīna mŭtkŭlo. Ndŭvi ya ūndū ūū nī kŭŭthya ngya ŭkŭmi na *lū ūla* we ūthasya andū maku kana kŭmaŭŭa mo ngŭa kana kŭmŭnenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzīa* akatīŭa kŭya kwa matukū atatū. Isu nīyo ndŭvi ya ithitū syenyu yīla mwamina kwīŭta. Na masŭvŭei mawīŭto menyū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthé ūnŭmŭvathŭkanīsyā Mīsoa Yake nīkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

91. Inyw'i ala mwītkīŭlaa! Syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma kŭtalīthya na mīvw'anano na kwaŭsyā na mbūū nī ūvukyo tū na wīa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ŭvathaneī na *kīla kīmwē* kyasyo nīkana inyw'i mŭtonye kwaŭla.

92. Satani endaa kŭseŭvya ūmaitha na kīmena katī wenyū tū na *nzīa* ya syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma ŭvuso, na kŭmŭtŭnga inyw'i ŭtina kwa kŭmŭlīlikana Ngai Mwene Vinya W'onthé na kuma Mboyanī Indī inyw'i mŭkekalaa ŭtina?

93. Na mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthé na mwīw'ei Mŭtŭmwa, na syaŭsyai. Indī ethwa inyw'i mwīsyoka ŭtina, Indī manyai kana wīa wa Mŭtŭmwa Waitū no kŭvikya Utŭmane tū.

94. Iŭlū wa asu ala metkīŭlaa na kwīka mawīa maseo, ndīkethwa yī na Iŭlū wa

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْسَارِكُمْ وَلَكِنْ يُؤْخِذُكُمْ
بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنْ أَوْسَطِ مَا نَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْفُكُمْ أَوْ تَحْرِيرُ
رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
أَيْسَارِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَلِكَ
يُتِمِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْبَيْسُ وَالْإِنْتَصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ①

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْبَيْسِ وَاصْطَادَكُمْ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ②

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاعْبُدُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ
قَاتِلُوا أَلَمَّا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلْغُ الْبَيِّنُ ③

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

syIndũ ila mo meũya, ethwa nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na kwĩka mawĩa maseo, na Ingĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na o Ingĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amendaa ala mekaa moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũtata inyw'ĩ na ũndũ *mũhĩni*; nyamũ sya nzyĩma ila moko menyu na matumo menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye kũvathũkany'a asu ala mamũkĩaa We kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu Indĩ, ũla ona wĩva, ũkeka ũthũku Itina wa ũu, akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ elĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte, nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we akeethwa *aĩwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya *meana ũna*, kana atĩle kũya kwa *matukũ* ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa kĩko kyake. *ĩũũ* wa maũndũ ala mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'ontho nũekeaa, Indĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu* Ngai Mwene Vinya W'ontho akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩĩĩyo* yake. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فَمِمَّا ظَعَنُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَاحْسِنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ

الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ لَكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الضَّيِّدِ
ثُمَّ لَكُمْ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الضَّيِّدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنْ
النَّعْمِ بِكُمْ يُحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهُ عَنِ اللَّهِ عَنَّا سَلَفًا وَمَنْ عَادَ
فَيَنْقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٩٦﴾

97. Nyamu sya Okanga na ūyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩye kwenyu ta kyaŭya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyũmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake.

أَجَلٌ لَّكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَخَزِيرَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmĩtw'ĩkĩthĩye Kaava kwĩthwa Nyũmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mũtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ningo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmanyā kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ maũndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْيَمِينُ الْحَرَامَ قِيَمًا لِلنَّاسِ وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kũsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ ذَرِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. ĩũũ wa Mũtũmwa no kũvikya Utũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyāa maũndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mũvithaa.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Asya, 'Uthũku na ūseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthũku nũtonya kũtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mũtonye kwafĩla.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠١﴾

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mũikakũlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kũmũetee thĩna; ona kau

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ سَوَؤُكُمْ وَإِنْ تَتَّبِعُوا عَنْهَا جِنَّةٌ يَنْزِلُ الْفَرَّانُ

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ Mũno, Mũmĩsya.

103.Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu,
nĩmakũliye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo
nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104.Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndeyĩafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva'
kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala
matetĩkĩlaa maseũvasya ũvũũgũ ĩũũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ
mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105.Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai
maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa,
mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩie
maafĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.'
Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai
na ũmanyi na ũtongoi?

106.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Isũvĩei
inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekaa ndatonya
kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene
mũtongoew'e nesa.Kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ
inyw'ĩthe mũkasyoka; na ĩndĩ We
akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ
mweekaa.

107.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukũsĩ ũla
wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ
kyeeyĩete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya
kwĩyĩlaa, nĩ wa aũme eĩĩ alũngalu kuma
katĩ wenyu; kana wa angĩ eĩĩ mate katĩ
wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa
nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩimũvikĩa -
inyw'ĩ. Mũkamaia eĩĩ ĩtina wa mboya
maumye Ukũsĩ, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا
كُفْرِينَ ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيَّةٍ
وَلَا حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ
الْكَذِبَ وَآكَرَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى
الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ
ضَلَّ إِذَا اهْتَدَى يَتُومُ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ
الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَلْنِ ذَوَا عَدَلٍ مِنْكُمْ أَوْ
آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسِبُوهُمَا مِنْ بَعْدِ.

makeevita eIf kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'IthyI tũikwosa Ituvi tũlũ wa ūndũ ūũ, ona e mũndũ wa mũsyĩ *witũ* na tũiũvitha ūkũsĩ wĩyĩatwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ūndũnĩ ūũ, ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa ene naĩ.'

الصَّلَاةَ فَيُقْسِمِينَ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ
ثَنًا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ⑤

108.Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ūvũngũ* Indĩ ala angĩ eIf meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ūkũsĩ makĩleana na asu eIf ma mbee makĩĩkĩthya kana 'Ūkũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ūla wa ala eIf ma mbee na ithyĩ tũvĩĩtwe. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa katĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*²

فَإِنْ عُرِضَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأُخْرِجُوا يَوْمَئِذٍ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَىٰ فَيُقْسِمِينَ
بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا
إِنَّا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ⑥

109. Uu nĩ kwasya kana vinya *Okongekeelwa tũlũ wa ngũsĩ nĩkana* syĩthwe ilũmĩte ūkũsĩnĩ wasyo iikĩa kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩĩkĩĩka.

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا
أَن تَرُدَّ آيَاتُكَ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا
بِاللَّهِ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑦

LUKU 15

110.Sũanĩai tũlũ wa mũthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'I mwanengiwe ūsũngĩo mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũi na ūmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرُّسُلَ يَقُولُ مَاذَا أُجِنْتُمْ قَالُوا
لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ⑧

² * Mũsoa ūũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ila syĩvo, na ūndũ wa kumya ūkũsĩ nĩkũnenganĩtwe kwa ngũsĩ ila sya mbee syĩ ūko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ūla ūtongoetye.

Nue t0 Ula M0manyi-M0seo Vy0 wa syfnd0 ila mbithe.'

111. Ylā Ngai Mwene Vinya W'onthe Okasya; 'We Yesu, mwana wa Malia, lilikana Inee Yakwa ūlū waku, na ūlū wa nyinyia waku,ylā Nyie nakwongelelele we vinya na Veva wa ūtheu waneena na andū nthīnī wa waana waku na wī nthele; na ylā Nyie naūmanyīsiye we Ivuku na Ūī na Tola na Ūvoo-Mūseo; na ylā we waseūvisye *kyūmbe* kuma mūthanganī, kwa mūvw'ano wa nyūnyi kwa mwīlao Wakwa; na waveveea nthīnī wakyo *veva mweū* na kyatw'ika kīndū kīūveva kwa mwīlao Wakwa; na wasalukya ilalinda na ala maī na ūkoma mavow'a kwa mwīlao Wakwa; na ylā we wathayūūkisiye akw'0 kwa mwīlao Wakwa; na ylā nyie namasiīle Aana ma īsilaeli maikakūae ylā we wookie kwoo wīna Syama syī ūtheinī, na asu ala maleile kwīfkīla kuma katī woo maisiye, 'KŦī ti kīndū ateo nī ūvūngū wī ūtheinī.'*³

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ
وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ اِذْ اَيْدَتْكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ
النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَاِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَ
الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَاِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِاِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُوْنُ طَيْرًا بِاِذْنِي
وَتُبْرِئُ الْاَكْمَةَ وَاَلَا بَرَصَ بِاِذْنِي وَاِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى
بِاِذْنِي وَاِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرٰٓءِيْلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَا اِلَّا
سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١١١﴾

³ Ū0 nī ūneeni ūkwonany'a kana Yesū nīwaneenie ndeto sya Ūī na Ūlūngalu kuma waananī wake na acendee kwīka ūu kūvikīlā matukūnī ma ūkŪ0 wake. Ndeto īno 'kahlan' yīonany'a īvinda ylā nzw'īī sya mŪndŪ syambīlīlīya kŪmea mbuī na īndī kuma vu kŪvika ūkŪūnī wake.

MŪsoa Ū0 nī ta ngelekany'o kana nthimo īlā īetawe nī ūalyūko wa kīveva ūlā ūetawe nī Athani on the ma Ngai. Ino nī ndafa ya mwanya kwa mwīkalo wa Yesū ūlā katī wa Athani on the ma Ngai wanyuviwe ta ngelekany'o ya kŪete maŪndŪ ma Syama sya ūseng'yo.

112. Na yila Nyie namavevee amanyfw'a ma Yesu mambitfkle Nyie na Mütömwä Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nütwtfkläa na We İthwa na Okösl kana ithyl nltwİnenganİte.'

وَلَاذَ أَوحَيْتَ إِلَى الْوَارِثِينَ أَنَّ اَوْثَانِي وَرَسُولِي
قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١٣﴾

113. Yİla amanyfw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwİai waku nütönya kütötetheesya ithyl na İmisi yusöfte İfu kuma İtunİ? Nake asya Mükİei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwİ etfklİli.'

إِذْ قَالَ الْوَارِثُونَ لِيَعْسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ
رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّبِعُوا
اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

114. Mo maisye, 'Ithyl twİenda tütönye kÜÖya, na kana ngoo sitÜ İthÜmÜe na nİkana tütönye kÜmanyä kana we ütÜtavİtye ithyl w'o, na kana tütönye kÜkÜsİİa Üu.'

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبُنَا وَلَعَلَّ
لَهُ أَنْ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَكَوْنُ عَلَيْهِمَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١٥﴾

115. Yesu, mwana wa Malia, aİsye, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwİai waitÜ, tütöthesye ithyl İmisi kuma İtunİ yusöfte kyaÜya nİkana yİthwe müthenya münene kwitÜ, kwa ala ma mbee maitÜ ana ala maitÜ ma müminÜkİlyo, na Kyama kuma kwaku; na tünenge kyaÜya kitÜ, nündÜ We Nue Münengani wa kyaÜya Ula Müseo VyÜ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ هَلَّلْنَا وَبَخَّرْنَا وَإِيَّاهُ
مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١٦﴾

116. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aİsye, 'Vate nzika, Nyie nİngÜmÜthesya inyw'I, İndİ Üla wenyu ona wİwa ÜnÜÜleä kwİtfklİla İtina wa Üu----- Nyie vate nzika ngamasİİİla mona Üsİİİlo Üla Nyie ndakamasİİİla andÜ angİ katİ wa andÜ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنْزِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ
إِنِّي أَعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 16

117. Na yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ükasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَاذَ قَالَ اللَّهُ لِيَعْسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, 'Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' We akasūngīa, 'Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīśī maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīśī maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mōmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِنْ كُنْتُ
قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَكَلَّمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ
مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥

لِي
تَكَلَّمُ
مَا فِي
نَفْسِي

118. 'Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambiyīāle..... Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. 'Na nyie nāī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw'a, We nīweethīwe wī Mōsyāīśya ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthe.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَرَثَتِي
وَرَبِّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَكُنَّا
نُوفِينَكُمْ كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبُ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ٥

119. 'Ethwa We nūōmasīlīla mo, mo nī athōkūmī Maku; na ethwa We nūōmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūī.

إِنْ تَعَذَّلْتُمْ عَنْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَعُودْ لَهُمْ فَإِنَّكَ
أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥

120. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'Uū nī mūthenya tū ūla ene-w'ō mekūunīka nī ū-w'ō woo. Ve Mīūnda īla īvīlīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeeaw'a mūno nīmo; namo nīmendeeaw'a mūno nī We; ow'ō ūsu nī ūtanu mūnene.'

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٥

121. Usumbō wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīlīnī wasyo; nīśya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthe.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٥

سُورَةُ الْأَنْعَامِ مَكِّيَّةٌ

(٦)

AL-AN'AAM
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ūla woombie matu na
nthĩ, na atw'ŵkĩthya kĩla m'Ūthemba wa
kĩvindu na kyeŵi; ateo ala matetĩkĩlaa
mamwĩananasya Mwĩai woo na ngai
ingĩ.

الْحَدُّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ
الظُّلُمَ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ②

3. We nĩ We Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma
mũthanganĩ yũmba na ĩndĩ We atw'a
ĩvinda. Na ve ĩvinda yĩngĩ yĩtw'e yĩ
vamwe Nake. Ateo inyw'ĩ mwĩna nzika
nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَكُمْ وَأَجَلٌ
مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4. Na we nĩ We Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ngai wa kwelĩ matunĩ na ĩũũ
wa nthĩ. We nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syenyũ, na
ota ūu maũndũ ala me ūtheinĩ. Na We
nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ
وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5. Na kwoo vaivikaa Kyama ona kĩmwe
katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ateo mo
nĩmaalyũkaa na makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا
مُعْرِضِينَ ⑤

6. Kwa ūu, mo nĩmaũleile ūla w'o yĩla
wookie kwoo; ĩndĩ o mĩtũkĩ ūvoo wa
maũndũ ala mo mamavũfaa ngũĩ
ũkamavikĩa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7. Mo nomonaa nĩ maika meana ata ala
twamanangie ala maĩ mbee woo? Ithĩ
nĩtwamanengete mo vinya ĩũũ wa nthĩ
ũndũ Ithĩ tũtamũnengete inyw'ĩ na Ithĩ
nĩtwatwaie mathweo ĩũũ woo, metĩkĩte

الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَا هَلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَوْمٍ مَكَانَهُمْ
فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نَكُنْ لَكُمْ وَالرَّسُلَ السَّامِيَّ عَلَيْهِمُ
قُدْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَهُمْ كَانُوا

mbua nyingi; na Ithyi nltwatumie tuloſi
toviſila uungu woo; na Indſi Ithyi
nltwamanangie mo nŵndŵ wa naſi syoo
na nltwookſilile andŵ angſi ſtina woo.

يَذُنُّوهُمْ وَأَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twaŵtheesye
maandſko maandſkſtwe ſŵlo wa ŵa na
makſthwa mamakiitie na moko moo, *ona*
kŵilyi ŵu indſi alei vate nzika methwa
maisye, 'Kſi ti kſndŵ indſi nſi ŵoi wſi
ŵtheinſi.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَسُوهُ يُبَدِّلُكُمْ
لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ②

9.Namo maasya, 'Nſki mŵlaſka
ndaſheetw'e kwake?' Indſi takethwa
Ithyi twaſheetye mŵlaſka, ŵvoo wſthwa
watw'iwe, *na* indſi mo mayſthwa
manengiwe ſvinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَقُذِّبُوا
الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ③

10.Na takethwa Ithyi twamŵnyuvſte
mŵlaſka *ta Mŵŵmwa*, Ithyi twſthwa
twamŵseŵvisye ta mŵvw'ano wa mŵndŵ;
na ŵu twſthwa twamavſngſie maŵndŵnſi
ala mo ene mavſngſanſaa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ④

11.Na vate nzika. Atŵmwa ala maſi mbee
waku nſmavŵſwe ngŵſi, indſi maŵndŵ ala
mo mavŵſaa ngŵſi nſmamathyŵŵloŵkile
asu amwe kaſi wa ala mavŵaa ngŵſi.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِآلِيزِينَ
سَخَرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

LUKU 2

12.Asyā, 'angangai ſŵlo wa nthſi, mwone
ŵndŵ wailyſi mŵminŵkſlyo wa ala
mamatw'ſkſŵthisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكْذِبِينَ ⑥

13.Asyā, 'ſla syſi matunſi na ſŵlo wa nthſi
nſi syaŵ?' Asyā, 'Nſi sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' We nſwſyumſtye We
Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika,
akaendee na kŵmŵmbany'a inyw'ſi
kŵvika Mŵthenya wa Uthayŵkyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَا فِي السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتُبٌ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑦

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala
meyanangŋte mo ene maiketŋkŋla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ūtukū na
mūthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالتَّهَارُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ١٤

15.Asa, 'Nyie ngamwosa mūsūvfi ūngŋ
ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mūseūvya wa matu na nthŋ,
Ūla ūnenganae ŋŋu nake ndanengawe
ŋŋu?' Asya, 'Nyie nŋnŋylawe nŋthwe wa
mbee wa ala menenganae.' Na we
ndūkethwe wa ala meananasya Ngai na
ngai ingŋ.

قُلْ أَغْنَى اللَّهُ أَنْتَ وَلِيَّتَا فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمَشْرِكِينَ ١٥

16.Asa, 'Kwa ūla w'o, ethwa nyie
ndiūmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie
nŋngūkŋla ūsilŋlo wa ūla mūthenya
mūnene. *¹

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٦

17.We ūla ūkavŋtūkanw'a na mūthenya
ūsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
akeethwa amwŋw'ŋŋte tei. Na ūsu ow'o
ni ūtanu mūnene.

مَنْ يُضَرِّفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ
الْبَاقِي ١٧

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋwaūkiita we na nthŋna, vai
ona ūmwe ūtonya kūūvetanga ateo We,
na ethwa We amūkiita na ŋvuso ŋseo, ŋndŋ
We ena ūtonyi wa kwŋka ūndū w'onthe
ūla We wendaa.

وَلَنْ يَسْأَلَكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَلَنْ يَسْأَلَكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٨

¹ * Ithŋi twŋasya ūalyūloūū ūalyūlwe kuma
'mūthenya mūthūku ūandŋkwe' mūthenya
mūnene ūla wŋna ūalyūlo w'onthe wa ndeto.
'adhiim' ūvoonŋ ūū.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūl, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

20.Asya, 'Nī kyaū klīto mūno vyū klīvīta ngūsī?' Asya, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngūsī katī wakwa nenyu. Na Kulani ūno nīvuanītw'e kwakwa nyie nīkana ndonye kūmūkaany'a nayo na ūla w'onthe ūmūvikīlaa. Ata! Inyw'ī mwīna ūkūsī vyū kana ve ngai īngī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asya, 'Nyie ndina ūkūsī wa ūu.' Asya, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nīnīmūvetangie vaasa mūno vyū na ila inyw'ī mūmwīananasya *We nasyo*

قُلْ أَيْ مَنِ الْكُبْرُ شَهَادَةٌ قُلِ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَفَيْتُكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَ

وَاللَّهُ

إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

21.Asu ala Ithyī twamanengie Ivuku, nīmamūmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī. Indī ala manangaa mathayū moo maiketīklīa.

الَّذِينَ آمَنَهُمُ الْكِتَابُ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمُ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ لَا يَتُوبُونَ ﴿٢١﴾

وَاللَّهُ

LUKU 3

22.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūmūvīta we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū kana ūla witwīklīthasya Syama Syake sya ūvūngū? Vate nzika, ala mate alūngalu maikaūla.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na sūanīai mūthenya ūla Ithyī tūkamombany'a onthe vamwe; na Indī tūkamatavya ala meananisyē Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai īngī, 'Mēūva ala atindany'a inyw'ī mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ī mwawetaa?'

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِثَامًا تَمْرُقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنِّي شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٣﴾

24.Indī mOminūkīlyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

لَمْ تَكُنْ فَنَنْتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25. Sisyai ũndũ mo mekengaa mo ene. Na ũndũ ũla mo maseũvisye ndwaĩ na ũuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ تَاكَانُوا
يَفْتَرُونَ ⑤

26. Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩũũ wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o kũĩlyĩ yĩla mo mooka vala ũĩ, maikaananĩa naku, asu ala matetĩkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَعِ الْبَيْتَ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ بُرْهَانٌ
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ⑥

27. Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ũmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتَوُونَ عَنْهُ وَيَنْوَنُ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ⑦

28. Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ũvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etĩkĩĩli.

وَلَوْ تَرَى إِذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا نُرَدُّو
لَا نَكْذِبَ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑧

29. Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeenĩ yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رَدُّوا
لَعَادُوا إِنَّمَا لَهُمْ رِجَابٌ عَنْ عَذَابِهِمْ وَكَانُوا
كَافِرِينَ ⑨

30. Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ũũwĩtũwa yu, na ithyĩ tũĩkokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ إِلهَاتُنَا الْأَنْثِيَا مَا عَلْنَا بِالْمُرْسَلِينَ ⑩

31. Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŋgamw'a mbee wa Mwīfai woo! We akaasya, 'Thayō ōō wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'If, w'o wa Mwīfai waitō,' We akaasya, 'Samai īndī ōsīllō nūndū nīm̄waleile kwītīkīla'.

LUKU 4

32. Asu ow'o nīmō mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ōkamavikīla mo mateūmanya, mo makaasya, 'Aa, kyeve nī kīlltū nūndū wa kūvūthya Saa ōō! 'Namo makakua mīlo yoo tūlū wa inyūnyu syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthōku.

33. Na thayū wa nthī ti kīndū ateo no tīthāu na ngūfī. Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa ala alūngalu. Indī inyw'fī nomūkamanya?

34. Ithiyī nītwīfī nesa vyō kana maūndū ala mo maneenaa ow'o nīmāūthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maūwetanīasya na ōvūngū īndī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

35. Na ow'o Atūmwā ala māf mbee waku nīmāleilwe; īndī ona kōilyī ōu, mo nīmēkalile me omīlīsyā ma kōlewa na kōthīnw'a nīmēkalile me omīlīsyā kūvika ūtethyo Wītū yīla wamavikīlie. Vai ona ōmwe ūla ūtonya kūalyūla ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ōvoo wa Atūmwā ala ma tene nūmūvikīlīte we.

36. Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, īndī, ethwa nūtonya kōmantha nīla

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ دُفِعُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمُ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِأَلْحَقًا
قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿٣١﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ إِذَا جَاءَتْهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَخِيلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يُرِيدُونَ ﴿٣٢﴾

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٣﴾

قَدْ عَلِمُوا أَنَّهُ يُخْزِنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا
يَكْذِبُونَكَ وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا
وَأَوْذُوا عَلَىٰ أَنَّهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مَبْدَلُ لِكَلْبَتِ اللَّهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْأُرْسَلِينَ ﴿٣٥﴾

وَأَن كَانَ كِبَرُ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ

uungu wa nthl kana mbaasya ūkambata Itunl, na ūmaetee mo Kyama, we *nŭtonya kwika ūu*. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nŭweekŭe* kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethlwa amaetie mo vamwe ūtongoinl. Kwa ūu, we ndŭkethwe wa ala matena ūmanyi.

تَبْتَغِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بَآيَاتُهُ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ⑥

37.No asu tū ala methukŭlsyaa na ūtkŭlku metŭklŭlaa. Na ūlŭlŭ wa ala akw'ŭ, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokŭlya mo *methwe thayŭ*, na ūndŭl mo makatŭngwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالْمَوْتَى يَبْعَثُهُمْ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ⑥

38.Namo maasya, Nŭkŭl we ndaatheew'a Kyama kuma kwa Mwŭlŭli wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kŭtheesyaa Kyama, ūndŭl aingŭl mŭno moo mayŭsŭl.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
كَادِبٌ عَلَى أَنْ يَنْزِلَ آيَةٌ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ⑥

39.Vai nyamŭ ūkungaa ūlŭlŭ wa nthl kana nyŭnyi ūlŭlŭkaa na nthwau syayo iŭl, ateo nŭl mbaŭ otenyu. Ithyl tŭitiŭte kŭndŭ Ivukunl. ūndŭl kwa Mwŭlŭli woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا ظَلِيمٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّا أَمَرَ أَمَّا لَكُمْ مَا قَوَّضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ⑥

40.Asu ala maleete Syama Siitŭ mai matŭ na maineenaa -----me nthŭnŭl wa kŭvindu kŭnene. ūlŭlŭ wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona wŭva, We nŭmwŭlŭkŭlŭlasya kŭthyoeaka. Na ūla, We wendaa amŭtongoeasya nzŭlanŭl ūla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَكُلُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأْ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَنْ يَشَأْ يُعْطِلْهُ عَلَىٰ عِلَاقٍ
مُسْتَقِيمٍ ⑥

41.Asya, Inyw'ŭl mwŭlsŭanŭla ūsŭngŭlo wenyu ūkeethwa ūilyŭl ata ethwa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkooka ūlŭlŭ wenyu kana ūla Saa ūtw'ŭtwe ūvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ
أَعْبُدُوا اللَّهَ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑥

mOkamwIkaIla OngI ona Umwe eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe, ethwa We
akenda, na ila mOmwiIananasya nasyo
ikamUla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka Ula inyw'I
mOkamwIkaIla; na IndI We akaveta kIla
inyw'I mOmwiIftaa We avetange ethwa
We akenda, na ila mOmwiIananasya
nasyo ikamUla inyw'I.

بَلْ إِنَّمَا تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن كُنَّا
عِندَ وَتَنْسَوْنَ مَا تَشْكُرُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Na ow'o IthyI nItwatUmie AtUmwa
kwa andU ala maI mbee waku we; na
nItwamathInisye na Ukya na mbanga
nIkana matonye kwInyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ
وَالْفُسَادِ أَلَعَلَّهُمْ تَبْتَلُونَ ﴿٤٣﴾

44.NIkI IndI, yIla UsilIlo WitU wookie
I0lU woo, mo mayaaIthwa menyivItye?
IndI ngoo syoo nIsyoomIthiw'e na Satani
amatw'IkIthya maUndU onthe ala mo
meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكَانُوا لِلْهَمِّ شَيْطَانٌ مُّعْتَدُونَ ﴿٤٤﴾

45.IndI, yIla mo moolilwe nI maUndU ala
mataiwe namo, IthyI nItwavingUie
mbingIlo syonthe sya syIndU kwoondU
woo, kUvika yIla mamatanIaa maUndU
ala manengiwe, IthyI nItwamakwatie na
kIthU0mUkIlo, na wee! Mekw'a nthInI
wa mwIkalo wa kUyItUka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٥﴾

46.Kwa Ou mIi yonthe ya andU ala
meekie naI nIyatiliIwe; na ndafa syonthe
nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
MwIai wa nthI syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

47.Asya, 'Inyw'I mwIsuanIa ata? Ngai
Mwene Vinya W'onthe akaveta kwIw'a
kwenyu na kwona kwenyu, na kUsiIla
ngoo syenyu, nI ngai UngI wIwa eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَهْبَارَكُمْ وَخَتَمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ĩ *syĩndũ* isu?' Sisyai ūndũ Ithyĩ tŭalyŭlaa Syama, Indĩ mo nĩmaalyŭkaa na makaitia.

48. Asya, 'Mwĩsŭanfa ata inyw'ĩ? Usilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka tŭlũ wenyu kwa kĩthŭlũmŭkĩlo kana ūtheinĩ, ve amwe makanangwa ateo eki ma naĩ?'

49. Na Ithyĩ tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondũ wa ūndũ ūngĩ ateo nĩ aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metĩkĩlaa na kŭyĩalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia tŭlũ woo ona maikakwatwa nĩ kyeve.

50. Na asu ala maleaa Syama Sitũ, ūsilĩlo ūkamavalũkĩla mo, nũndũ nĩmaleile kwĩw'a.

51. Asya, 'Nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ kana: Nye nĩna inandũ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nye ndyĩsĩ maŭndũ ala matonekaa; ona nye ndiŭmwĩla inyw'ĩ: Nye nĩ ĩlaĩka.' Nye nĩmaatĩla tũ, maŭndũ ala mavuanĩtw'e kwakwa.' Asya, 'Kĩlalinda na mŭndũ ūla wonaa nthĩ nĩ ūndũ ūmwe? Indĩ inyw'ĩ nomŭsŭanfaa?

LUKU 6

52. Na makaany'e nayo asu ala methĩawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwĩafi woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwĩw'anĩthya ūtee Wake, nĩkana matonye kwĩthwa alũngalu.

عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ الْأَنْفُسُ
كَيْفَ لَصَفَىٰ الْأَوَّلِينَ ثُمَّ هُمْ يَصْذَقُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ لَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٣﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَآ
يُؤْتَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ إِنَّمَا
تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَمَسَّهُمْ لَوْلَا إِلَهُ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

53. Na ndOkamalÜngye ala mamwĩkaĩlaa Mwĩafi woo kĩoko na wĩoo, maimantha kwona ūthyū Wake. We ndOkakŭlw'a ūvoo woo namo maikakŭlw'a ūvoo waku we, nĩkana ndOkamalÜngye ūtw'ĩke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْخِيَارِ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ
 مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

54. Na ota ūu Ithyĩ nĩtŭmatatĩte amwe moo na ala āngĩ, nĩkana mo matonye kwasya, 'Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete Inee Yake katĩ waitŭ?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesĩ vyŭ ala matÜngaa mŭvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. Na yĩla ala metĩkĩlaa Mĩsoa yakwa mooka vala we ūĩ asya, 'Mŭuo wĩthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nĩwĩyumĩtye We-Mwene kwĩthwa Mwĩw'anĩ-Wa-Tei, nĩkana ūla katĩ wenyu wĩkaa ūthŭku nŭndŭ wa kŭlea kŭmanya, na akaumbŭla ĩtina wa ūu na akaseŭvya, ĩndĩ We nĩ Mŭekanĩ-Mŭno, Vyŭ, Usŭĩtwe nĩ tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَمٌ
عَلَيْكُمْ كُتِبَ عَلَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمُ الرَّحْمَةُ إِنَّهُ مَنْ
عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ
وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mĩsoa nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha ūkeo na nĩkana nzĩa ya ene naĩ yĩyonany'e.

وَكَذَلِكَ لِنُقَضِّلَ الْآيَاتِ لِّلْمُتَدَبِّرِينَ ﴿٥٦﴾

LUKU 7

57. Asya, 'Nyie nĩmbatĩtwe kŭmathaitha ala inyw'ĩ mŭmekaaĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatĩla mawendi menyu mathŭku. Undŭnĩ ūsu, nyie ngeethwa nĩ mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58. Asya, 'Nyie nĩÜngama ĩlŭl wa ūkŭsĩ mŭtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ĩ nĩmŭkŭlea. Undŭ ūla inyw'ĩ

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَا
يَ مَا تَسْتَعِجُونَ بِهِ إِنَّ إِلَٰهَكُمْ إِلَّا إِلَٰهُ يَقْضُ الْحَقَّ

mŭkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa.
Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene
Vinya W'ontho. We atavanasya w'o, na
We nĩ We Ula Mŭseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَصِيلَيْنِ ۝

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mŭkwenda
kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate
nzika, ūvoo nĩŭtuwa katĩ wakwa nenyu.
Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŭmesĩ
nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَّوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُتِحَ الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ۝

60.Na mbungũo sya maũndũ ala
matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩsĩ ateo
We; na We nĩwĩsĩ kyonthe ona kĩva kĩla
kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ. Na
vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩsĩ; ona
vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ
kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ
nĩkĩandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْبَرْوِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلَّتٍ إِيَّالَهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ
menyu ūtukũ na nĩwĩsĩ maũndũ ala
inyw'ĩ mwĩkaa mŭthenya; na ĩndĩ
nũmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o
nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e.
Ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ
We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala
mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُمْ
بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ
يُنْفِخُ إِلَيْهِمْ فَرْجَهُمْ ثُمَّ يُعَذِّبُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 8

62.Na We nĩ mŭnene ūlũ wa athũkũmi
Make, na We nũmatũmaa asũvĩ
kũsyalĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla
kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu,
Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na
mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ
لَا يُفْقَرُونَ ۝

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene
Vinya W'ontho, Mwĩafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ
أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ۝

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ
We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ
mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ,
yĩla mwamwĩkĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ
mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma
ũndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala
mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُخَيِّتُكُمْ مِنْ ظُلُمَاتِ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ
تَخْرُجًا وَخَفِيَّةً لِّئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na
kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, ĩndĩ
nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّتُكُمْ فِيهَا وَمِنْ كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
نَجَرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilĩlo
ĩũlũ wenyu kuma ĩũlũ wenyu kana
uungu wa nyaĩ syenyu, kana
kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩĩkanga
nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na
kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ
na ūla Ongĩ.' Sisyaĩ ūndũ ithyĩ
tũvuanasya Mĩsoa na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye
kũmanya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَى أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيْعًا
وَيُبدِّلَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ أَنْظُرْكُمْ صَرَفٍ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau
nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ĩũlũ
wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بُوعِيدٌ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ĩvinda yĩtw'e;
na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبَأٍ مُسْتَعَرَّذٍ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala
meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ
na ndeto sya mana, ĩndĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۚ وَإِنَّمَا
يُنْسِيكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الدِّكْرِ مَعَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

* Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonasya kyyu kya
mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩla yĩtw'ĩkaa
kĩlungu kĩmwe kya mwĩĩ ta ngũa. Kwa ūu,
ũalyũko mũĩkĩĩku wendaa ūnceni ūmwe wa
kwĩkalaa.

okŌvika mace ngewa ŋgĩ eka ŋsu. Indĩ ethwa Satani nĩwakũlĩthya we, Indĩ we ndũkekale vo na andũ mate alũngalu ūtina wa kũlilikana.

70. Ona ūtalo woo tiw'o mwingĩ kũvĩta ala alũngalu ona vanini, Indĩ wĩa woo nĩ kũmataa mo nĩkana matonye kũmũkĩa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa ndĩni yoo ta ūthaũ na ngũĩ, na ala thayũ wa nthĩ ūmakengete. Na mate ūndũ nayo, nĩkana thayũ ona wĩva ndũkese kwaa tene na tene kwoondũ wa ūthyoe ku na maũndũ ala w'o weekie. W'o ndũkethwa na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona kĩva kũketĩkĩlwa. Aa nĩmo ala matwaĩtwe wanangĩkonĩ nũndũ wa meko moo. Mo makeethwa na kyaũnyw'a kya kĩw'o kũũtheũka na ūsilĩlo wĩ woo nũndũ nĩmaleile kwĩtĩkĩla.

LUKU 9

72. Asya, 'ĩthyĩ tũkamwĩkaĩla ūla ūte Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla ūtatonya kũtũuna ithyĩ kana kũtũthũkya, na ithyĩ tũkatũngwa ūtina na itiinyo sitũ ūtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtũtongoesya, ta ūmwe ala athũku mamũsesengaa na kũmũtia akyanganga ūũlo wa nthĩ, na ūla wĩna anyanyae meũmwĩta makyasya. 'Uka kwitũ?' Asya, 'Vate nzika, ūtongoi ūla wa w'o nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ithyĩ nĩtwĩyĩafwe twĩnengane kwa Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَكِنْ ذَكَرُوا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑥

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُغَاً وَلَهُمْ أَعْرَضَتْهُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَّ أَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ۚ وَإِنْ
تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُسْلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَلَلَّ
جُ الْعِلْمُ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ⑦

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُودٍ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي
اسْتَفْهَمَهُ الشَّيْطَانُ فِي الْأَرْضِ حَتَّى لَّا يَخْتَبِ
يَدْعُوهُ إِلَى الْهُدَى اثْنَا عَشَرَ قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ
هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ⑧

73.'Na ithyī nītūnengetwe mwīao:
'Lūlūmīllyai Mboya na mūkīei We;' na
We nī We Ula mūkombanīw'a Kwake.

وَأَن آتَيْنَا الصَّلَاةَ وَالتَّقْوَةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa ūlūngalu; na mūthenya ūla We
ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
ئَاقٍ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَعْلَمَ اللَّهُ يَوْمَ

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu
wamūtavisye īthe wake Aasali, 'We
wīosa mīvw'anano ta Ngai?' Vate
nzika, nyīe nīkwona we na andū maku
mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

يُنْفَعُ فِي الصُّورِ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٤﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu
ūsumbī wa matu na nthī nīkana we
atonye kūtongow'e nesa na nīkana we
atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o
wa mūkīkīo.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ أَذِرْ أُتِّخَذُ صَاحِبًا مَّا هِيَ
إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

وَكَذَلِكَ نُبَيِّنُ إِبْرَاهِيمَ كُلَّ شَيْءٍ
وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

77.Na yīla ūtukū wamūvikīe, oona
ndata. We asya, 'Uū nī Mwīāfī wakwa!'
Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie
ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّي
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٧٧﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna
kyeni kīnyaīku, aisye, 'Uū nī Mwīāfī
wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa
Mwīāfī wakwa ndendongoesya Nyie,
vate nzika, nīthwa katī wa andū ala
maaa.

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ
قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma
yīna kyeni kīnyaīku, aisye, 'Uu nī
Mwīāfī wakwa!' Yī nīyo īnene vyū.
'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا الْكَبْرُ
فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

* Ndeto īno īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya
Ūndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei
vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai
wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na
mūmbīwe na o mītukī ūkīkīka Ūndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie nīnaimanya
nesa ila mwīananasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekelye ūthyū wakwa kwa
Ula woombie matu na nthī, nīnenganīte
vyū anyie ndi katī wa ala
mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَئِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٨٠

81. Na andū make nīmakaanānīe nake.
Nake asya, 'Inyw'ī mwīkaanānīa nakwa
īūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē
oyīla We ūndongoesye nesa?' Na nyie
ndikw'ikīla ila mūmwīananasya We
nasyo, Ateo Mwīālī wakwa enda ūndū.
Mwīālī wakwa aithyūlūlūkīte syīndū
syonthē nthīnī wa ūmanyi Wake. Inyw'ī
īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٨١

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīla ata ila
inyw'ī mūmwīananasya Ngai nasyo ila
We ūtaaitheesya mwīao īūlū wasyo? Nī
nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi
kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'o
inyw'ī nīmwsī?

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَتَأْتِي الْفَرِيقَيْنِ نَارُ الْأَمْنِ أَنْ لَكُمْ تَعْمَلُونَ ٨٢

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya
wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu.....mo
nīmō ala makethwa na mūuo, na ala
matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ٨٣

LUKU 10

84. Na kyu nīkyo īitumi Kīitū kīla Ithyī
twamūnengie Avalamu kwa andū make.
Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī
twendaa. Ow'o, Mwīālī waku nī Mūī,
Umanyi-W'onthē.

وَلِلَّهِ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ نَرْفَعُ
وَرَجَّتْ مَنْ نَشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ٨٤

85. Na Ithyī nītwamūnengie we Isaka na
Yakovo; kīla ūmwe Ithyī
nītwamūtongoesye nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nĩtwamũtongoesye nesa tene, na katĩ wa nzyawa syake, Ndaviti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na Ithyĩ nĩtwamũtongoesye Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; kĩla ũmwe woo aĩ katĩ wa ala alũngalu.

87.Na Ithyĩ ota ũu nĩtwamũtongoesye Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na kĩla ũmwe Ithyĩ nĩtwamũnenevisye tũlũ wa andũ.

88.Na Ithyĩ nĩtwamanenevisye amwe katĩ wa maaĩthe moo na syana syoo na anaaĩthe moo, na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo na twamatongoesya nzĩanĩ ĩla ndũngalu.

89.Usu nĩ ũtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We amũtongoeasya na w'o ũla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make. Na takethwa mo nĩmamũthaithĩte ũngĩ ũtee Wake We, vate nzika, w'ontho ũla meekĩte wĩthwa ũtena ũuno kwoo.

90.Aa nĩmo ala Ithyĩ twamanengie Ivuku na kĩĩĩko kya ũtw'io na wathani. Indĩ andũ aa mai na mũvea kwoo, ti ũndũ, nũndũ yu Ithyĩ nĩtũmanenganĩte kwa andu ala matena mũvea kwoo.

91.Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'ontho wamatongoesye nesa, kwa ũu, we aĩĩla ũtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwĩtya ĩtuvi kwenyu nũndũ wa w'o. Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ũtao kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ.

هَدَيْنَا مَنْ قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكَذَلِكَ
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٨﴾

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٩﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٩٠﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٩١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمُ افْتَدَتْهُ قُلُوبُ كَثِيرَةٍ
مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَّا سَأَلَهُمْ عَلَيْهِمْ أَجْرًا إِنَّ هُوَ الْذَكْرُ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

LUKU 11

92.Namo nīmaleile kūmūnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŵa tondū We waŵlŵtwe nī kūtaŵa yŵla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanītye kīndū kwa mūndū ona wīwa.' Nūū ūla wavuanisye Ivuku yŵla Mose waetie, kyenī na ūtongoi kwa andū ona kau inyw'ī mūyosaa ta tūtani twa mathangū matembūange ala inyw'ī mwonanasya amwe na kūvitha maingī mamo; na inyw'ī nīmūmanyŵtwe maūndū ala inyw'ī ona maaŵthe menyu matamesī?..... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī maeke mo metanīthye mo ene na ngewa syoo sya mana.

93.Na yŵl nī Ivuku yŵla Ithyī tūvuanītye, yusūŵte maūathimo, kwŵanīŵsya kŵla kya kŵtongoesye, na kŵutonyethye we kūūkany'a Nyinyia-wa-mŵsyī na ala maūthyūlūlūkŵte. Na ala metŵkīlaa Itu nīmayŵtŵkīlaa na nīmasyaŵŵsya ŵlū wa Mboya yoo.

94.Na nūū ūla ūte mūlūngalu mbee wake we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, kana waasya, 'nīkūvuanītw'e kwakwa,'oyŵla vai kīndū kŵvuanītw'e kwake; na ūla waasya, 'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai Mwene

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa we nīwīsa kūmona, eki-ma-naī me nthīnī wa kyalya kya kŵkw'ū, na alaŵka maitambūūkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayū menyu. Umūnthī inyw'ī nīmūkūŵvwa ūsilŵlo wa nthoni, nūndū wa maūndū ala inyw'ī mwaneenie ŵlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَى بَعْضِ رُسُلِهِ شَيْءٌ قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ يُبَدِّلُونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمَّا ذَرَاهُمْ فِي خُوفِهِمْ يُلَاحِظُونَ ﴿٩٦﴾

وَهَذَا كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٧﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ إِنَّهُنَّ إِلَاتٌ وَلَمْ يُوْحِ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ سَأُنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٨﴾

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'I nĩmwaalyÜkile
mwamĩtia Mĩsoa Yake na Üng'endu.

95. Na yu inyw'I mwĩŭka KwitÜ ũmwe
kwa ũmwe tondÜ Ithyĩ twamũmbie
inyw'I İvinda ya mbee, na inyw'I
nĩmÜtiĩte İtina wenyu kĩla Ithyĩ
tÜnenganĩte İÜlÜ wenyu, na Ithyĩ
tÜiÜmwona inyw'I mwĩna ew'anĩthya
menyu ala mwawetaa kana nĩmeanene
na Ngai *maÜndÜnĩ* menyu. Yu inyw'I
nĩmÜtilanĩtw'e mÜndÜ na Üla Üngĩ na
maÜndÜ ala inyw'I mwawetaa
nĩmamwaĩe.

LUKU 12

96. Nĩw'o, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula ũtumaa mbeÜ sya nĩtende
na ngii imea. We aetae kĩla kĩ thayÜ
kuma nthĩnĩ wa kĩla kĩkw'Ü, na We nĩ
MÜeti wa kĩla kĩkw'Ü kuma nthĩnĩ wa
kĩla kĩ thayÜ. Usu *nĩwe* Ngai Mwene
Vinya W'onthe; kwa Üu İndĩ, inyw'I
mwĩtÜngwa İtina naku?

97. We nĩ We Ula ũthandĩkasya kĩoko,
na We nĩwaseÜvisye ũtukÜ ta ũthÜmÜo
na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu
nĩ ũtw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-
MÜl.

98. Na We nĩ We Ula ũseÜvĩtye ndata
kwoondÜ wenyu nĩkana mÜtonye kÜatĩla
ngalĩ İla ya w'o nÜndÜ wa ũtethyo wasyo
nthĩnĩ wa kĩvindu kĩnene kya nthĩ na
Ükanga. Ithyĩ tÜtavanĩtye Mĩsoa kwa
Ükuvĩ kwa andÜ ala mena ũmanyi.

99. Na We nĩ We Ula ũmumĩtye inyw'I
kuma mÜndÜnĩ ũmwe na ve mÜsyĩ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ لَكُمْ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ
لَقَدْ قَطَعْنَا بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَبِّ ذَلِكُمُ اللَّهُ فَالِقُ
تُؤْفَكُونَ ﴿١٣﴾

فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمْ فَنسٍ وَأَجْدَدٍ فَاسْتَقْرَرُ
وَمُسْتَوْدِعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

104. Metho maitonya kũmũvikĩa We ĩndĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ

اللطيف الخبير ﴿٥٠﴾

105. Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa ũu, ũla w'onthē
Omonaa, nĩ kwoondũ wa ũseo wake
mwene; na ũla ũtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٥١﴾

106. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o ũmanyĩke, ĩndĩ ũsũngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩitye
nesa; na Ithyĩ nĩtũalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَعْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَسَّاتُ وَلِيِّينَا

يَقُولُونَ ﴿٥٢﴾

107. Atĩĩa maũndũ ala we ũvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ũtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

إِتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ

اعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٣﴾

108. Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithyĩ
tũĩũtw'ĩkĩthĩitye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ

حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٥٤﴾

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmánya kwoo. Uu kwa kŵla ūko Ithyi nŵtŵamatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَلَيْهِمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵla, mo vate nzika, makakŵŵkŵla. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmánya kana Syama syooka. Mo maikasyŵŵkŵla?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهَدَ آيَاتِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشِيرُكُمْ إِلَّا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَنَقِيبَ أُفٍّ لَّهُمْ وَابْصَارُهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَدَّاهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵŵkŵla, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵla kwerŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَاهُ إِلَيْهِمُ الْمَلِئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَخَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبْلًا مَا كَانُوا يُولَئِقُوا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneeenanasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mündü na üla üngĩ nĩkana makengane---
-na takethwa Mwĩafi waku nĩweekĩie
kwenda kwake vinya, mo mayĩthwa
meekie üu; kwa üu ekana namo vamwe
na maündü ala maseüvasya.

114.Na nĩkana ngoo sya asu ala
matetĩkĩlaa Itu syelekele maündünĩ asu
nĩkana mo matonye kwendeew'a nĩkw'o
na nĩkana mo matonye kũendea na
kwĩka maündü ala mo mekwĩka.

وَلْيَتَصَحَّ إِلَيْهِ أَفْدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُمْ مُقْتَرِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamümantha müsilĩ ingĩ eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nĩ
we ükütheesye Ivuku, yĩtavanĩtye nesa?
Na asu ala Ithyĩ twamanengie Ivuku
nĩmesĩ nesa kana yo yĩtheetw'e kuma
kwa Mwĩafi waku na üla w'o; kwa üu,
we ndükethwe katĩ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْنَا لَعَلَّكُمْ تَكُونُونَ مِنَ السَّائِغِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya Mwĩafi waku
nĩyanĩtw'e nthĩnĩ wa w'o na ülungalu.
Vai ütonya kũalyüla ndeto Syake; na We
nĩ Wĩwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَتَّ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we ükamew'a aingĩ ala
me iüü wa nthĩ, makaüthyoekeya we
kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatĩlaa vathei ateo
ütalĩthyo müthei, na mai ündü mekaa
ateo kükengana. *¹

وَأَن نُّطِغَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, Mwĩafi waku nũmesĩ
müno vyü ala maendaa ütee wa nzĩa
Yake; na We nĩwĩsĩ nesa vyü ala
matongow'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto İno 'Yakhoroosoon' İÜngamaa vandü va
mawonay'o manene ta kÜseÜvya ÜvÜngÜ kana
kw'itÜngĩthya kÜmanyi kwathana maÜndü ala
makoka oyİla mo malikaa nthĩnĩ wa motalĩthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etīkīli ma Mīsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّمَا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kōmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingīlw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kōmanyā. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرَرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِنْ كَثُرَ الْيَغْلُوتُونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمِرِ وَبَاطِنَهُ إِن الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ
الْإِسْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syīṭwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīe nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَرَنَّ الشَّيَاطِينَ يُوْحُونَ إِلَىٰ أُولِيهِمْ
لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūenge thayū na twamūseūvīsyā kyeinī, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvīdunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwoo.

أَوْ مَن كَانَ مَبْتَغًى فَآخِزْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنْشِئُ بِهِ فِي النَّارِ مَكِّنَ مَشَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na ūu Ithyī nītweetīkīlīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kīla mūsūyī kŭseŭvye nzuukū nthīnī waw'o mokīte na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayū moo ene; īndī mo mayonaa.^{2*}

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مِّنْهَا لِيُذَكِّرُوا
فِيهَا وَمَا يَتَذَكَّرُونَ إِلَّا بَأَنفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٤﴾

125. Na yīla Kyama kyamavikīla mo maasya, 'Ithyī tūiketīkīla o kŭvika tūnengwe maŭndū ta ala manengetwe Atūmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsf nesa vyū vala va kw'ia Utūmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilīlo mwai ikamakūna avītany'a nūndū wa nzukū syoo.

وَاِذَا جَاءَهُمْ اٰیَةٌ قَالُوا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى
مِثْلَ مَا اُوْتِیَ رُسُلَ اللّٰهِ ۚ اَلَمْ نَحِثْ بِجَعْلِ
رِسَالَتِهِۦ سُبْحٰنَ الَّذِیْنَ اَجْرَمُوْا صَعًا عِنْدَ
اللّٰهِ وَعَذَابٌ شَدِیْدٌۢ بِمَا كَانُوْا یَنْكُرُوْنَ ﴿٢٥﴾

126. Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondū wa kwīkīla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīthasya ngoo yake ta wambatīte kyambato kyūmū. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilīlo tūlū wa asu matetīkīlaa.

مَنْ یُّرِدِ اللّٰهُ اَنْ یَّهْدِیْهُ یَسْرِحْ صَدْرُهُ ۚ اِلَّا سَلَامًا
وَمَنْ یُّرِدْ اَنْ یُّضِلَّهُ یَجْعَلْ صَدْرَهُ ضِیقًا حَرَجًا
كَأَنَّمَا یَصْعَدُ فِی السَّمَاءِ ۚ كَذٰلِكَ یَجْعَلُ اللّٰهُ الْوَجْنَ
عَلِ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ ﴿٢٦﴾

127. Na īno nīyo nzīla ya Mwīfī waku īla īendete īlūngele Kwake. Ithyī nītŭmīfalyūlīte Mīsoa kwa ūkuvī kwa andū ala matonya kŭtaīka.

وَهٰذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِیْمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْاٰیٰتِ
لِقَوْمٍ یَّذْكُرُوْنَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtūo wa mŭuo wī vamwe na Mwīfī woo kwoondū woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلٰمِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ یُخْرِجُهُمْ بِمَا
كَانُوْا یَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremcha' nīkwasya kana, 'ala anene katī wa eki ma naī ma mūsūyī ūsu'. Ndeto īno 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maŭngeme katī woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī.

*Ndeto īno ītonya kŭalyūlīwa ta "ngoo." Sisyā Al-Miyind Sadsu.

Mũnyanyae woo nũndũ wa mawĩa ala meekie.

129.Na mũthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'I nguthu ya Mayini! Inyw'I nĩmwamanthie kwĩthwa na aatĩi aingĩ mũno *inyw'I ene* kuma katĩ wa andũ!' Na anyanyae moo katĩ wa andũ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, Ithyĩ nĩtweetandĩthĩsyie ithyĩ kwa ithyĩ, Indĩ *yu* nĩtũvikĩte ĩvinda yitũ yĩla We watũtw'ĩe. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nĩyo ūtũo wenyu inyw'I, mũkekalaa vo kũvika yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūkenda.' Vate nzika, Mwĩafi waku nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

130.Na ota ūu Ithyĩ nĩtũmaiaa amwe ma eki-ma-naĩ ĩũũ wa ala angĩ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

LUKU 16

131.Inyw'I nguthu sya Mayini na andũ! Atũmwa mayaaũka kwenyu kuma katĩ wenyu ene ala mamũtavisye inyw'I ĩũũ wa Mĩsoa Yakwa na ala mamũkaanisye inyw'I ĩũũ wa kũkomana na mũthenya ūũ wenyu?' Mo makasũngĩa, 'Ithyĩ nĩtũkwĩkũsĩla ene.' Na thayũ wa nthĩ nĩwamakengie mo. Na makeekũsĩla mo ene kana mo maĩ alei.

132.Kĩtumi nũndũ Mwĩai waku ndatonya kwananga mĩsyĩ na kyoneo andũ mayo matakaanĩtw'e.

133.Na kwa onthe ve ivĩla sya ūnene, kwĩanana na maũndũ ala mo mekaa, na

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جُنُودًا يُعَشِّرُ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَ الْإِنْسِ وَقَالَ أُولِيُّهُمْ مِنَ الْإِنْسِ رَبَّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خَالِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ١٤

وَكَذَلِكَ نُفَوِّي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ١٥

يُعْصَمُ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يُقَضُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنْذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّبْنَاهُمْ حَيَاةَ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ١٦

ذَلِكَ أَنْ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَ أَهْلَهَا غُفْلُونَ ١٧

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ عَمَلًا وَمَا رَبُّكَ بِظَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٨

Mwĩafi waku ndaleaa kũmanyanya maũndũ ala mo mekaa.

134. Na Mwĩafi waku Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Usũtwe nĩ tei, We akenda, We nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ na kũmũatĩsya inyw'ĩ na kĩla We wendaa, tondu We wamũkĩlilye inyw'ĩ kuma oĩaonĩ wa andũ angĩ.

135. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathitwe kĩkeanĩa na inyw'ĩ mũitonya kũkĩsiĩa.

136. Asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa vyũ ũndũ mũtonya. Nyie ota ũu nonĩkĩte. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya ĩtuvi ya mũminũkĩlyo ya wĩkalo ũu yĩkeethwa yĩ yaũ. 'Vate nzika, eki-ma-naĩ maikaĩla.

137. Na mo nĩmamũnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseũvĩtye, namo maasya, 'Kĩĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwĩanana na masũanĩo moo*, na kĩĩ nĩ kwoondũ wa mĩvw'anano yaitũ.' Indĩ kĩla kya mĩvw'anano yoo kĩimũvikĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yĩla kĩla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nĩkĩmĩvikĩaa mĩvw'anano yoo. Mo nĩmatusaa maũndũ mathũku.

138. Na ota ũu now'o atindany'a moo maseũvisye kũawa kwa syana syoo *kwoneka* kwĩ kwanake kwa aingĩ ma athaithi ma mĩvw'anano nĩkana mo matonye kũmananga mo na kũmaetee kĩthokoany'o nthĩnĩ wa ndĩni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nĩweekĩĩte* kwenda Kwake vinya, mo

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿١٣٤﴾

إِنْ مَأْتَوْكُمْ ذُنُوبٌ لَأَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٥﴾

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٦﴾

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِنْ ذُرِّيٍّ مِنَ الْحَرِيِّ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِرَعْمِهِمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٧﴾

وَكَذَلِكَ زَيْنَ لَبِيشٍ مِنَ الشُّرَكِيِّ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَاءُ هُمْ لِيَدُودِهِمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوا فَعَدَّ هُمْ وَمَا يَفْعَلُونَ ﴿١٣٨﴾

mayithwa meekie ūu; kwa ūu, ekana namo vamwe na klla mo meŭseŭvya.

139.Namo maasya, 'Nyamŭ na na mĩtĩ mĩna nĩmbatane. Vai ūkaiya ateo ūla ithyĩ tũkwenda, na ve Ng'ombe ila mĩongo yasyo İvatanĩtwe, na ng'ombe ila itaweteawa syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makĩseŭvya ūvũngũ tũlũ wake. O mĩtũkĩ we akamaĩva nũndũ wa klla mo maseŭvĩtye.syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseŭvya tũlũ Wake We. O mĩtũkĩ akamaĩva mo nũndũ wa maũndũ ala mo maseŭvĩtye.

وَقَالُوا هَذِهِ الْأَنْعَامُ وَحَرِّثُ جَحْشٍ لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ يَرْعِيهِمْ وَأَنْعَامٌ حَرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِمْ يَجْعَلْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٩﴾

140.Na mo maasya,'İla syĩ nthĩnĩ wa mavu ma ng'ombe na na nĩ kwoondũ wa aũme maitũ na nĩmbatane kwa iveti siitũ, İndĩ kyasyawa kĩ kĩkw'ũ, İndĩ nĩ kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondũ wa ūneeni ūsu woo. Vate nzika, We nĩ Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُعَزٌّ عَلَ الْأَوْجَانِ وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفِهِمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nĩ ala moaa syana syoo kwa ūtumanu nũndũ wa kũlea kwĩthwa na ūmanyi, na kũvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete mo, makĩseŭvya ūvũngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nĩmaĩte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
بُغًى ۖ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤١﴾

LUKU 17

142.Na We nĩ We ūla ūmĩtw'ĩkĩthasya mĩũnda, mĩteme mĩtaũ na ĩte mĩteme mĩtaũ, na mĩtende na mĩũnda ya malĩũ ala mosyao mayo nĩ ma mĩthembamba mingĩ, na mũsamo wĩ kĩvathũkany'o, na mĩthata na mĩkomamanga ĩvw'anene na ĩtavw'anene. Yai mosyao mayo yĩla yasyaa, na ĩvai klla Kyake ĩvinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرُ ۚ وَالزَّيْتُونَ وَالْأَوْثَانَ
مُتَشَابِهًا ۚ وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتَوُا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۚ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭŭe imwe* sya kŭkua mŭlio na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'ŭ, na mŭikaatŭle nyaŭŭ sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولُهُ وَفَرَسًا مَّا كُنَّا مِنَّا زَكَّاءُ ۚ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُّبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭŭe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malundu eŭŭ na mbŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭtheyi nyie na ŭmanyi ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.

ثَنِينِيَّةُ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ النَّعِيرِ
اِثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ حَزَمَ أَمْرَ الْأَنْثِيَيْنِ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأَنْثِيَيْنِ نَسُوْنِي بِعِلْمٍ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭle ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'ŭ yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyŭaie maŭndŭ aa ŭlŭlŭ wenyu? Nŭ ŭndŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ النَّعِيرِ اِثْنَيْنِ قُلْ مَّا الذَّكَرَيْنِ
حَزَمَ أَمْرَ الْأَنْثِيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأَنْثِيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ فِي هَٰذَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ
بَعْضُ عِلْمِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtwe kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭlŭe; na syonthe ila ite nthu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭte ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَائِفَةٍ مِّنْهُمْ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مِيتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خِنزِيرٍ
فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطَرَّ
غَيْرُ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ
ūtathŭkīka,³ * kana ūemu kana kŭkīla
mīvaka, Indī vate nzika, Mwīāfi waku nī
Mūekanfi-Mūno-Vyū, Usŭtwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī
nītwavatanie nyamū syonthe ila syī
mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī
nītwamavatie mauta masyo ateo ila
inyunyū syasyo ikuŭte kana mīlthi na
maa, kana ala mavulene na mavIndī. Yu
nīyo Ituvi yīla twamanengie mo
kwoondū wa wau wa matū woo. Na
vate nzika vyū, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvūngū, asya,
'Mwīāfi wenyū nī We ūkwatene na tei
w'onthe, na ūthatu Wake
ndŭkavetangwa kuma kwa andŭ ala
avītan'y'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai
na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e,
ithyī tŭyīthwa twakwatanītye ngai ingī
Nake We, ona maaŭthe maitū; o naitū
tūyaī tūtonya kŭvatana kīndū. 'Na ota
ūu now'o asu ala maī mbee woo
mamavinganīsyē Atūmwa ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, kŭvika
yīla mo masamie ūthatu Witū. Asya.
'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī
tŭeteēi ithyī w'o. Inyw'ī mŭiatīlaa kīndū
ateo kŭtalīthya tū. Na inyw'ī mŭi ūndū
mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُلْمٍ وَ مِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُحُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَقِهِمْ ذَلِكَ
جَزْيُهُمْ بِغَنَمِهِمْ ۖ وَإِنَّا لَصَدِّقُونَ ﴿٣٥﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٦﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَ
لَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِهِمْ كَتَبُوا بِأَسْنَانِهِمْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾

³ Vaa ndeto Ino 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa
yavika mbee wa vala mŭndū ūtatonya kŭmīlasya
ŭito ūsu wa nzaa.

mūminūkīlyo. Takethwa We nīweekīie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.'

151. Asya, 'Etei ngūsī syenyu ila iōkūsīla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvatanīte syīndū ii.' Na ethwa syo nīsyau mya ōkūsī, we ndūkaumye ōkūsī nasyo, ona we ndūkaatīte mawendi mathūku ma asu ala mamyosaa Mīsoa Yaitū ta ya ūvūngū na ala matayītkīflaa Itu na ala mamwīlanasya Mwīafi woo na ngai ingī.

LUKU 19

152. Asya, 'Ukai, Nyie nīngūmūtūngīlīla inyw'ī kīla Mwīafi wenyu ōkītw'īkīthītye kīte kya kwanangīka kwenyu: kana mūikamwīlanany'e We na kīndū ona kīva ta mūtindany'a na kana nokūvika inyw'ī mūmekae asyai nesa na ūseo mūvītūku, na kana mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kūkīa ōkya, Ithīyī Nithīyī tūmūnengae inyw'ī o nasyo—na kana inyw'ī mūikaathengee meko mathūku, ūtheinīkana kīmbithīnī; na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtwt'īkīthītye mūtheu, ateo kwa ūla w'o. Uu nīw'o We ūmwīlyīaīe inyw'ī nīkana mūtonye kūmanyā.

153. Na mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa īla yaīle vyū, kūvika yīlanīe ūima wayo. Na īanīīsyai kīthimo na ithimi nzeo kwa ūlūngalu. Ithīyī tūiūthūkūmīthasya thayū ona wīva mbee wa ūtonyi waw'o. Na yīla mūūneena ūlūngalu, ona ethwa mūndū ūla ūūneena īlūlū wake nī wa ndūū ya mūkaufī, na īanīīsyai ūtīanīo wa Ngai

قُلْ هَلْ مَشَهِدَاءُ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرْبِهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرِزُقُهُمْ وَإِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَكْنِ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعَتْ
بِهِ لَعْنَكُمْ تَقُولُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَافُوا الْوَعْدَ الْكَيْلَ وَالْبَيْزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُوا
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعَتْ بِهِ لَعْنَكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

Mwene Vinya W'onthe. Uu nIw'o We
On00mwIy0aIa inyw'I nIkana m0tonye
k0lilikana.'

154.Na asya, 'Ino nI nzIa Yakwa
nIongoetye nIungele. Kwa 0u, mIatIlei
yo; na m0ikaatIle nzIa ingI, iikese
k0m0tongoesya inyw'I 0tee wa nzIa
Yake. Uu nIw'o We 0n0kwIyIaa t0l0
wenyu, nIkana mwIthwe m0tonya
kwIisiq moth0ku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَنَازِقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذِكْرُكُمْ وَضَعُكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

155.Na IngI Ithyl nItwam0nengie Mose
Ivuku yIla yIaIaIasya vy0 mavata ma
0la we wIa mwIkalo m0seo vy0 na
yIvuanasya kIla kInd0 k0vika ndeto ya
m0thya na nI 0tongoi na 0athimo
nIkana mo metIkIle k0komana kwoo na
MwIafi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

LUKU 20

156.Na yII nIyo Ivuku yIla Ithyl
t0theetye; yus0Iawe nI ma0athimo. Kwa
0u, yIatIlei yo, na Is0vIaneI na naI nIkana
inyw'I m0tonye kwIw'Iwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

157.Inyw'I m0ikese kwasya, 'Ivuku
yatheeiw'e kwa mbaI iIi mbee wait0, na
ithyl t0yaamanya 0nd0 syo syayIsomaa;'

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِنَ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٧﴾

158.Kana inyw'I m0ikese kwasya,
'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwit0 ithyl,
vate nzika, twIthwa t0tongoeW'e nesa
m0no mbee woo. 'Na yu 0k0sI m0seo
n0m0vikIe inyw'I kuma kwa MwIafi
wenyu, na 0tongoi na tei. N00 IndI, 0la
0te m0l0ngalu k0m0vIa we 0la w'ileaa
Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe
na kwitia? Ithyl t0kamaIva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
وَنُؤَذِّبُهُمْ فَتَدَّجَاءُ كُفْرًا بَيْنَهُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةً فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّقَ
عَنْهَا سِبْغِي الَّذِينَ يَصْدُقُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصْدُقُونَ ﴿٥٨﴾

164. 'We nde mütindany'a. Na ūu nīw'o Nyie nīyāfawe, na nyie nī wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبَدَّلِكَ أَمْرُكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ۝

165. Na vai thayū ūkwataa kīndū kya ūthūku īndī ūkuaa mūio waw'o mwene. Na vai mūkw'ii ūkakua mūio wa ūngī. Na īndī kwa Mwīfāi waku nīw'o ūkethwa wī ūalūko wenyu, na We akamūmanyīthya inyw'ī katī wa maūndū ala inyw'ī mwavathūkanganīaa.

قُلْ أَغَيَّرَ اللَّهُ ابْنِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝

166. Na We nī We Ula wamūtw'īkīthiye inyw'ī atīwa ma ala angī ūlū wa nthī na nūmanenevetye amwe menyu ūlū wa ala angī nthīnī wa ivīla, nīkana We atonye kūmūtata inyw'ī na syīndū ila We ūmūnengete inyw'ī. Vate nzika, Mwīfāi waku E-mītūkī nthīnī wa ūsililo; na vate nzika, We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūfwe nī tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ إِنَّ رَبَّكَ لَظَّاهِقٌ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(٤١)

AL - A'RAAF
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ōlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nŵi Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵiŵi na
Nyie nŵibathŵkanasya.

التَّص ②

3.Yŵi nŵi Ivuku yŵivuanŵtw'e kwaku
we...kwa ōu, vaikethwe ōŵmŵ nthŵnŵi wa
kŵthŵi kyaku ŵŵŵ wayo...nŵkana we
ŵtonye kŵkaanany'a nayo, na kana yo
yŵw'ŵke ŵtao kwa etŵkŵli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْنَدِكَ حِجَابٌ ③
لِتُنذِرَ بِهِ ذُرِّيَّةَ الْمُؤْمِنِينَ ④

4.Atiŵai maŵndŵ ala matheetw'e kwenyu
kuma kwa Mwŵaŵi wenyu; na
mŵikamaatŵle asŵvŵi angŵ eka We.
Inyw'ŵi mŵililikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ ⑤
أُولَئِكَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ⑥

5.Nŵi mŵsyŵi yŵana ata ŵla Ithyŵi
tŵmyanangŵte! Na ŵsilŵŵo Witŵ nŵwookie
ŵŵŵ wayo ŵtukŵ kana yŵla mo
mathŵmŵŵte katambaanga.

وَمَنْ مِنْ قَوْمِهِ اهْتَكَمَ إِلَيْهَا بِمَا نَسِيْنَا أَوْ هُمْ قَابِلُونَ ⑦

6.Kwa ōu, yŵla ŵsilŵŵo Witŵ wookie ŵŵŵ
woo, kŵŵo kyoo kyaŵi vathei ateo mo
maisye: Ithyŵi ow'o twaŵi eki-ma-naŵi!

فَمَا كَانَ دَعْوُهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ بِأَسْأَارًا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا ⑧
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑨

7.Na Ithyŵi nŵtŵkamakŵŵlya asu ala
matŵmiwe Atŵmwa, na vate nzika, Ithyŵi
tŵkamakŵŵlya Atŵmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑩

8.Na ŵndŵi Ithyŵi vate nzika, tŵkamataavya
mo meko moo kwa ŵmanyi, nŵndŵi Ithyŵi
tŵyaaŵthŵwa tŵtevo ona ŵndŵi.

فَلَنَقْضَنَّ عَلَيْهِمْ عِلْمَهُ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑪

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na īndī ūlū wa ala ithimo syoo ikethwa syī ngito, asu nīmo makalla

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَن تَقَلَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ①

10.Na ūlū wa asu ala ithimo syoo ikethwa syī mbūthū, asu nīmo makethwa manangīte mathayū moo nūndū wa kwīthwa mate alūngalu kwa Mīsoa Yaitū.

وَمَن خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ بِنَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī ūlū wa nthī, na tūkamūnge inyw'ī syīndū sya kwīthetheesya vo. Inyw'ī mūtūngaa mūvea mūnini –ata!

وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyī nītūmw'īlīte inyw'ī na twamūnge inyw'ī mūvwanīle; na īndī twamatavya alaīka, 'Mwīnyivīsyei Atamu;' na *onthe* nīmeenivisye īndī īvilisi ndaaīnyivya; na ndaaīthwa katī wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nīkyaū kyaūsīlīte we kwīnyivya yīla Nyie nakwīyāle?' We aisye, 'Nyie nī mūseo kwī we. Nyie ūmbūmbīte na mwaki oyīla we ūmūmbīte na yūmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ خَلْقَتَنِي مِنْ نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'Indī uma vaa; ti vandū vaku kwīthwa wī mūng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wī ūmwe wa ala manyivītw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَآ يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge īvinda Nyie kūvika mūthenya ūla mo makokīlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe īvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'ŋe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzānī Yaku ūla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٧

18. Na īndī Nyie vate nzika, ngamaumīlīlīla kuma mbee woo na kuma ūtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka, na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٨

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatīlīa we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٩

20. 'Na we Atamu, ūkala we na mūkau Mūūndanī na yai kuma vo vala vonthe mūkwenda, īndī mūikaūthengee mūtfī ūū mūikese kwīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَيَا دَمْرُ اسْكُنِ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ٢٠

21. īndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīō mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'Mwīai wenyu amūvatīte mūtfī ūū tū nīkana mūikese kūtw'īka alaīka kana ta andū ma kwīkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ٢١

22. Na we nīweevītie mbee woo, akyasya, 'Vate nzika, Nyie nī mūtai mūtkīlku kwenyu.'

وَقَاَسَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ٢٢

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalūka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yīla mo masamie ma mūtfī ūu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambīlīlīya kwīvwīka na matū ma

فَدَلَّهُمَا بِقُرْوَةٍ فَلَمَّا دَاخَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا

mŭŭnda ŭlŭ woo ene. Na Mwŭlŭ woo nŭwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamŭvata inyw'ŭ mŭtŭ ŭsu na namŭtavya inyw'ŭ: nŭw'o Satani nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwŭlŭ waitŭ, ithyŭ nŭtwŭvŭtsye ithyŭ-ene; na We walea kŭtŭokea na kwŭw'a tei ŭlŭ waitŭ, vate nzika, ithyŭ tŭkeethwa katŭ wa ala maŭte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwŭ* amaitha ma ala angŭ. Na ve wŭkala ŭlŭ nthŭ na kyaŭya kya ŭvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ŭ mŭkekalaa vo, na mŭkakw'ŭaa vo, na vau nŭvo inyw'ŭ mŭkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ŭ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyŭ nŭtŭmŭtheesye inyw'ŭ kŭtonyeo kya kwŭvw'ŭka nthoni syenyu, na kwŭthwa ta wanake: ŭndŭ ngŭa ya ŭlŭngalu ----- ŭsu nŭyo nzeo vyŭ. Kyu nŭ Kyama *kŭmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭkana mo matonye kŭlilikana.

28. Inyw'ŭ Aana ma Atamu! Satani ndakamŭsesenge inyw'ŭ, tondŭ wamaumisye asyai menyu kuma mŭŭndanŭ, amaumŭte ngŭa yoo nŭkana we atonye kŭmony'a nthoni syoo. Kwa ŭla wo, we nŭmwene inyw'ŭ, we na mbaŭ yake, kuma vala inyw'ŭ mutamona mo. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭmatw'ŭkŭthŭte masatani anyanya kwa asu ala matetŭkŭlŭaa.

سَوَاتُهُمَا وَطِفَقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ
الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ
الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ
مُبِينٌ ١٥

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَنْفِرْ لَنَا وَ
تَرَحُّنًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ١٦
قَالَ اهْبِطَا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَفْزَعٌ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ١٧

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا
تُخْرَجُونَ ١٨

يَذَرِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُورِي سَوَاتِنَكَ
وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ذَٰلِكَ مِنْ
آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ١٩

يَذَرِي آدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ
مِنَ الْجَنَّةِ يَنْدِعُ عَنْهُمَا لِبَاسُهُمَا لِيُرِيَهُمَا
سَوَاتِيَهُمَا إِنَّهُ يَرَكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا
تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ ٢٠

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maaſthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyale ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنْ اللَّهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwila wakwa eyaſte ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukitu'kithya afikku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'ikite ituvi yoo. Mo nīmamoseſe ala athuku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masuanlaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ آهْدَى وَفَرِيقًا حَتَّىٰ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanaſe menyu kila ivinda na vandū wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikav'itūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitukasya mūvaka.

يَبْقَىٰ أَمْرُ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
وَشَارِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umitye kwa athukūmi Make, na syindū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa efikili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syi syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَزَمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwĩafi wakwa avatanĩte meko mathũku tũ, me ũtheinĩ kana kĩmbithĩnĩ, na naĩ na ũtũli-wa-mĩao, na kana inyw'ĩ kũmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'ontha na kĩla We ũtakĩtheesye mwĩao, na kana inyw'ĩ kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ
وَالْإِنَّمَاءَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kĩla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ĩtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvĩtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ ۖ وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْذِنُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'ĩ Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩla inyw'ĩ Mĩsoa Yakwa, ĩndĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'ontha na kwĩka meko maseo, kũikethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyea.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقْضُونَ عَلَيْكُمْ
أَمْرًا مِمَّا تَقْبَلُونَ أَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يُخْزَوْنَ ﴿٣٦﴾

37. ĩndĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthĩnĩ waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ ĩndĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontha ũvũngũ kana ũmĩkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kĩanda kyoo kĩla kĩtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'ĩ mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontha? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwaĩe ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَقٌّ
إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَقَّعُهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, 'Likai nthlŋ wa Mwaki inyw'ŋ katŋ wa mbaŋ sya Mayini na andũ ala makw'ie mbee wenyu.' Kŋla İvinda mbaŋ ikalikaa, ikamŋumanŋaa mbaŋ İla İngŋ, kũvika yŋla onthe makalika nthlŋ waw'o, ala ma mwambŋlŋlŋloo moo makamatavya ala ma mũminũkŋlŋloo moo, Mwŋaŋi waitũ, aa nŋmo matũthyoekisyey, kwa ũu manenge mo ũsilŋlo wa Mwaki kũndũ kwŋlŋ. We akamatavya, 'Kwa kŋla nguthu itongoetye vakeethwa ũsilŋlo kũndũ kwŋlŋ, İndŋ inyw'ŋ mũyŋsŋ.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا كُنُوا فِيهَا جُنُودًا قَالَتْ أَخْرِضْنَاهُمْ لِرَبِّهِمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا ضِعْفًا مِنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya ala ma mũminũkŋlŋloo moo: 'Inyw'ŋ İndŋ, mũi na ũnene İũlũ waitũ; kwa ũu samai ũsilŋlo wa ũndũ w'onthe ũla inyw'ŋ mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَئِكَ لَئِنْ كُنْتُمْ نَذِيرُونَ لَنَكُونُنَّ عَنْ يَمِينِكُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mŋsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmŋtia na ngathŋlo, mbingŋlo sya İtu iikavingũwa kwoondũ woo, ona mo maikalika İtunŋ kũvika ngamŋle İvŋŋle İmanŋ ya singano. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmatuvaa avŋtany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَبَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

42. Mo makeethwa na ũkomo wa İia-ya-Mwaki, na ngunŋko syaw'o İũlũ woo. Na ũu nŋw'o İthyŋ tũmaŋvaa ala mate alũngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43. İndŋ İũlũ wa asu ala metŋkŋlaa na kwŋka mawŋa maseo---İthyŋ tũİũkuŋthasya thayũ mbee wa ũtonyi wa w'o---asu nŋmo ekali-ma-İtunŋ; vo nŋvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا وِزْرًا وَسِعَها آوَالِكُ الْأَصْحَابِ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٣﴾

44. Na İthyŋ tũkaveta kŋmena ona kŋva kŋla kŋkethwa kŋ ngoonŋ syoo. Uungu woo kũkavŋŋlaa mbũsŋ. Namo makaasya,

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ يُبْجَى مِنْ تَحْتِهِمْ إِنَّهُمْ هُمُ الْمُتَكَبِّرُونَ ﴿٤٤﴾

'Ndaŋa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyĩ ūndūnĩ ūū. Na ithyĩ tūyaĩ tūtunya kwĩthwa tʊoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyĩ. Atūmwa ma Mwĩafi waitū ow'o maetie w'o.' Na ĩndĩ kwoo kūkatavanw'a, 'Yĩ nĩyo Itu yĩla inyw'ĩ mŭnengetwe ta ūtĩwa ta ĩruvi nŭndū wa maŭndū ala inyw'ĩ mweekaa.'

45. Na ekali-ma-Itunĩ makameta ekali-ma-Iianĩ ya Mwaki: Ow'o ithyĩ nĩtwĩthĩte ūndū Mwĩai waitū watwathie wĩ wa w'o. Inyw'ĩ ota ūu nĩmwĩthĩte ūndū Mwĩafi wenyu wamwathie wĩ wa w'o? Na mo makasŭngĩa, 'II, 'Na mŭtavany'a akatavany'a katĩ woo akyasya, 'Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩ ĩŭlŭ wa eki-ma-naĩ---

46. Ala mamaalyŭlaa andū kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mendaa kŭmĩthyoekya, na ala mo nĩ alei ma Itu.'

47. Na katĩ wa isu syeĩ vakeethwa na tūtŭ, na ĩŭlŭ wa kŭndū kŭkĩĩĩlu vakeethwa andū ala makamamany'a onthe na movano moo. Namo makameta andū ma Itunĩ: 'Mŭuo nĩwĩthwe ĩŭlŭ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŭyĩlika ona kau makeethwa mekwatĩtye kĩĩka ūu.

48. Na yĩla metho moo makathiŭwa kwelekela andū ma Mwakinĩ, mo makaasya, 'Mwĩafi waitū, ndŭkatw'ie ithyĩ vamwe na andū mate alŭngalu.'

كُنَّا لِنَهْدِي لَوْلَا اَنْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ تَكْلُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتَّبُوْهَا

۞ اِنَّا لَنَنْتُمْ تَسْلُوْنَ ۝

وَنَادٰى اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَخْبَبُ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوا لَعَنَهُ قَاذَنَ مَوْذَنٌ يَّبْعَثُ اَنْ لَعَنَهُ اللّٰهُ
عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ۝

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْعَثُوْنَهَا عِوَجًا
۝ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ كٰفِرُوْنَ ۝

وَيَنْتَهٰى جَنَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُوْنَ كَلَامَ
بَيْنِهِمْ ۚ وَنَادٰٓؤُا اَخْبَبُ الْجَنَّةَ اَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِمْ
لَمَنْ يَدْعُوْهَا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ۝

وَاِذَا حُصِفَتْ اَبْصَارُهُمْ تَلَقَّوْا اَخْبَبُ النَّارِ قَالُوْا رَبِّنَا
۝ لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۝

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜtÜllu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona üng'endu wenyu.

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsya tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka TÖlÜ wenyu, ona inyw'I mÜikew'a kyeva.'

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyei kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nüvatanÜte isu syelI kwa alei.....

52.'Asu ala mamyoisye ndÜni yoo ta ngÜf na IthaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, IthyI nÜtÜkÜlwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nI Ümbano wa mÜthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

53.Na vate nzika, IthyI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla IthyI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? MÜthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwaa ma MwÜafi waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. IthyI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana ithyI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala ithyI tweekaa? Mo ow'o

وَنَادَىٰ اصْحَابَ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَ هُمُ بَيْنَهُمْ
قَالُوا مَا أَفْعَىٰ عَلَيْكُمْ جَعَلَكُمُ وَمَا كُنْتُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٩﴾

أَهْلُوا الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ
أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ اصْحَابَ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا
مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ خَرَجَهُمَا
عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَبَتْهُمْ أَجْيُوهُ
الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسَوُا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَٰذَا
وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَاهُمْ رِجَالًا فَعَصَىٰ فَعَلَهُ عَلَىٰ عِلْمِهِ هَٰذَا
رَحْمَةً مِنَّا يَوْمَ تَقُومُ يَوْمَئِذٍ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلٌ مِّنَّا بِالْحَقِّ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُعَاءٍ فَيَسْأَلُونَكُمَا أَوْ تَزِيدُنَا مَعَمَلٍ
غَيْرِ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَيْرُ مَا أَنْفَعَهُمْ وَضَلُّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala
mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

يَعْنِي عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie
matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda
thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnĩka
Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mĩtũkĩ.
Na We nĩwoombie syũa na mwei na
ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩt'w'e nĩ mwĩao
Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao.
Kũathamwa nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
يَطْلُبُهُ حِينًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُتَحَرِّتٍ
بِأَمْرِهُ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ كَبُرَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaĩlei Mwĩafi wenyu na wĩnyivyo
kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa
eki-ma-naĩ.

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩũũũ wa nthĩ
ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na
mwĩkaĩlei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo.
Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa
ũseo.

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ
خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta
ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika,
yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ
tũyĩtwaa ĩũũũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ
tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na
tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao
nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya
ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye
kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
كَهَيِّثَ إِذَا أَقْلَتِ سَحَابًا نَقَلًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيْتٍ فَأَنْزَلْنَا
بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ
الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩũũũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea
syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa
Mwĩafi

وَالْبَلَدُ الظَّالِمُ يُخْرِجُ بَنَاتَهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
حَبُطَ لَا يُخْرِجُ إِلَّا مَكْدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaana ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

قَالُوا يَسْكُرُونَ ۖ
۱۳

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّبِعُونَ عِبَادًا
اللَّهُ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِي ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَتَّبِعُونَ كَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ ۖ وَكَذَّبَنِي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۝

63. 'Nyie n1n1m0uttee inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k11ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتُبْعُكُمْ رَسُولِي رَبِّي وَأَنْصَحَ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحَيْتُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ
لِيُنْذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang1le we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَابِدِينَ ۝

LUKU 9

66.Na kwa Aati IthyI twamOtUmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyie, 'Inyw'I andU makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'I m0i na ngai ingI ateo We. IndI inyw'I nom0katw'Tka akIi-ma-Ngai?'

وَرَأَى عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٦﴾

67.Alei Anene ma andU make maisyie, 'IthyI twIkwna we wI mwaU nthInI wa Utumanu,na vate nzika, ithyI twIs0anIa kana we wI Omwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرِيكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٦٧﴾

68.We as0ngIie, 'Inyw'I andU makwa, vai Utumanu wI nthInI wakwa, IndI Nyie nI M0tUmwa kuma kwa mwIai wa nthI syonthe.'

قَالَ يَقُومُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٨﴾

69.'Nyie nIm0etee inyw'I movoo kuma kwa MwIafi wakwa na Nyie nI m0tai wa w'o na m0IkI7ku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٩﴾

70.'Inyw'I kom00seng'a nI 0tao kuma kwa MwIafi wenyu kwIsIla m0nd0nI 0mwe kuma katI wenyu ene nIkana we atonye k0m0kaany'a inyw'I? Na lilikanai Ivinda yIla We wam0tw'ie inyw'I kwIthwa atiIwa ma manee Make Itina wa andU ma Noa, na amwingIvya inyw'I m0no nthInI wa mIkallle. Lilikanai, IndI, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana inyw'I m0tonye kwaIla.

أَوْعِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرُنَا قُلْ رَبِّكُمْ عَلَى سُرَجِلٍ فَتُكْمَلُونَ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً فَادْكُرُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71.Mo maisyie, 'We 0kIte k00 kwit0 nIkana ithyI t0tonye k0m0thaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe mait0 mathaitaa? T0etee IndI, kIla we 00t0teelemangya naky0, ethwa we wI wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nūmināe* kūvalūka tūlū wenyu na ūthatu kuma kwa Mwāfi wenyu. Inyw'ī mwīkaananfa nakwa tūlū wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mwīlao? Eteelai Indī, Nyie nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبْتُ
أَنْجَادَ لَوْثِي فِي أَسْأَةِ سَيِّئَتُوهَا أَنْتُمْ وَأَبَاءُكُمْ
مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِنِّي مُعَذِّبُ
مَنِ الظَّالِمِينَ ۝

73. Na Ithyī nftwamūtang'fie we vamwe na ala maī nake, kwa tei Witū, na Ithyī nftwatilile vyū matialyo ma asu ala mamfleile Mīsoa Yaitū. Namo mayai etikili.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَعْنَا دَاوُدَ
الَّذِينَ كَذَبُوا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ۝

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī nftwamūmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mūi na ngai ingī ateo We. Nftw'o ūkūsī mūseo nūmūvikle inyw'ī kuma kwa Mwāfi wenyu ngamfle Ino nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkyama kwenyu. Kwa ūu mīekei Iye vala yīkwenda tūlū wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikamike naī, ūsilflo wī woo ndūkese kūmūkwata inyw'ī.'

وَالِىُّ شُودَ أَخَاهُ ضِلْحًا قَالَ يَوْمَ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنَ إِلَهِ غَيْرِهِ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ إِلِيمٍ ۝

75. Na lilikanai *hinda* yīla We wamūtw'īkīthisye inyw'ī atiwa *ma manee Make* Itina wa Aati, na We nftwamūnengie inyw'ī ūtūo tūlū wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya kīsumbī myandanī yayo, na nīmwasaā īma ikatw'īka nyūmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūikeke ūemu tūlū wa nthī, mūkietae kīthokoo.

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُوءِهَا بُسُوءًا وَتَكْفُرُونَ
الْجِبَالِ بُيُوتًا فَأَذْكُرُوا الْآلَمَ اللَّهُ وَلَا تَعْسُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

76. Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile – inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩfaĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ
انْتَضَعُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ طُحَيِّمًا
مُرْسَلًا مِنْ رَبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٦﴾

77. Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَتُمْ بِهِ كَاذِبُونَ ﴿٦٧﴾

78. Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩfaĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũetee kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْطَفَى
ابْنَتَا بِمَا نَعْبُدُ نَا إِنَّ لَكُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٨﴾

79. Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoom.

فَاخَذَ لَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَيْنَ ﴿٦٩﴾

80. Na Indĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩfaĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩtĩku, Indĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩtĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ
رَبِّي وَاصْبِرُوا لِكُلِّ مَوْعِدٍ مِمَّنْ تَتَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

81. Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaatĩkwa tũtũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْ طَآءَ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُمْ
بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

82. Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٧٢﴾

83. Na ũsũngĩo wa andũ make ndwaĩ ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mŭsyĩ wenyu, nŭndũ mo nĩ andũ ala metheasya mũno.'

ثَمِنْ قَرِيْبِكُمْ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَّتَطَهَّرُوْنَ ۝٣٧

84.Na Ithyĩ nĩtwamŭtangĩte we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake: kyo kyaĩ kya asu ala matiwe ĩtina.

فَاَنْجَيْنَاهُ وَاَهْلَهُ اِلَّا امْرَاَتَهُ ۚ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِيْنَ ۝٣٨

85.Na Ithyĩ nĩtwauisye mbua ĩũlũ woo. Yu kwa sisyai, mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ waĩ mwaũ!

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِيْنَ ۝٣٩

LUKU 11

86.Na kwa Amitiani Ithyĩ twamŭtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĩ mũi na ngai ũngĩ ateo We. Kyama kĩtheu ow'o nĩkĩmũvikile inyw'ĩ kuma kwa Mwĩali wenyu. Kwa ũu, nenganei kĩthimo kĩanĩu na ithimi mbĩanĩu, na mũikamanenge andũ syĩndũ nini kũvĩta ila syoo imaĩĩte, na mũikaete kĩthokoo ĩũlũ wa nthĩ ĩtina wa mũuo kũseũvw'a. Uu nĩw'o ũseo vyũ kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

وَالِى مَدْيَنَ اَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لِقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَاقُوْهُوا اَلْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَافَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۝٤٠

87.'Na mũikekale kĩla nzĩanĩ, mũimateelemya na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwĩtkĩlaa We, mũimantha kũmĩthyoekya. Na lilikanai yĩla inyw'ĩ mwĩ avũthũ na We nĩwamw'ingĩĩsye inyw'ĩ. Na sisyai mũminũkĩlyo wa asu ala maetie kĩthokoo wailĩ ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَتَبْغُوا نَفْسًا عَوجًا ۝٤١ وَاذْكُرُوْا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا نَّكَثْتُمْ وَاَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ۝٤٢

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yīfīkīlaa maŋdū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingī Itetikilaa, Indī It̄hwa na ūmīsyō kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asilī'.

وَأَنَّ كَانَ طَافَةً قَتَلَكُمْ أَمَّا بِالَّذِي أُرْسِلَتْ
بِهِ وَطَافَةً لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ
بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ⑤

89. Andū anene ma andū make ala maī ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nīfūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etīkīli *ala me* vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīf̄ yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ
يَشْعَبٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا وَلَتَنْجُوُنَّ
فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ⑥

90. Ow'o, ithyī twīthīf̄twe tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīf̄te ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīf̄ali waitū akenda ūu. Mwīf̄ali waitū nūsyusūf̄te syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īf̄te wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīf̄ali waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ
إِذْ جِئْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا
إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا
عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا
بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ⑦

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīf̄kīla maisye, 'Ethwa inyw'ī nīfūmūmatīla Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنْ ابْتَعْتُمْ
شُعَبًا إِتَّكُمُ إِذَا لَخِيسُرُونَ ⑧

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatie na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعِينَ ⑨

93. Asu ala mamwītīe Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَبًا كَانَ لَمْ يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا
شُعَبًا كَانُوا هُمُ الْخَاسِرِينَ ⑩

mamwītie Suaivu mŭkengani---mo nīmo maī na wasyo.

94.Indī we nīwaumie vala maī na asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, 'ow'o Nyie nīnaetie movoo ma Mwīafi wakwa kwenyu na nīnamŭnengie inyw'ī ūtao mŭīkītku. Nyie īndī, ngeew'a kyeve ata kwoondŭ wa andŭ matetīkīlīte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَوْمَ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولِي مِنْ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَىٰ عَلَىٰ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 12

95.Na Ithyī tŭyaamŭtŭma Mŭtŭmwa ona īndī nthīnī wa mŭsyī ona wīva, īndī Ithyī nītwamakwatie andŭ maw'o na thīna na ūnyamao, nīkana mo matonye kwīnyivya.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ وَالْخَضَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

96.Indī Ithyī nītwaalyŭlile mwīkalo woo mŭthŭku weethwa wī mŭseo kŭvika yīla mo mongelekile kwa ūtalo na ūtonyi maasya, 'Mathina na ūtanu nīsyamakwatie maalthe maitŭ ota ūu. 'Indī Ithyī nītwamakwatie mo na kīthŭŭlŭmŭkīlo, mateŭmanya.

ثُمَّ بَدَلْنَا لَهَا مَكَانَ النَّبِيِّ الْحَسَنَةَ خَيْرَ عَقَوَاءَ قَالُوا
قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

97.Na takethwa andŭ ma mīsyī īsu nīmeetīkīlīte na kwīthwa alŭngalu, Ithyī vate nzika, twīthwa twamavingŭle maŭathimo kuma matunī na nthī; īndī mo nīmaleile kwītkīla, kwa ūu, Ithyī nītwamakwatie mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمُ
بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98.Mo andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo nŭndŭ wa kŭvika kwa ūsilīlo Witŭ ūlŭ woo ūtukŭ yīla makomete?

فَأَمِنْ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٨﴾

99.Na andŭ ma mīsyī īmo mena mŭuo kumana na ūsilīlo Witŭ ūlŭ woo nthīnī wa kīlungu kya mbee kya kīoko mbee wa

وَأَمِنْ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرًا وَهُمْ لَا يُحِبُّونَ ﴿٩٩﴾

katambanga yīla mo makwatene na kŭthaŭka?

100. Mo īndī, mena ūsŭvīo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wīw'aa e vaseo nthīnī wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala manangīkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwīlanu kwa ala matīfwe nthī vandū va ala mamāŭdaa tene kana ona Ithyī tŭkenda, tŭtonya kŭmakŭna nŭndū wa mavītyo moo na kŭsīŭla ngoo syoo nīkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ آيِهَا أَنْ تَوَسَّاءُ أَصْبَنَهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَطَبَعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَهُمْ لَا يَسْعَوْنَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaī ndŭa imwe ila Ithyī twakŭtavisye we ūvoo wasyo. Na Atŭmwa moo ow'o nīmamavikīŭle mo na Syama nthēu. Indī mo mayaametkīŭla maŭndū ala matametkīŭlīte mbee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsīŭlaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقَرْيُ نَقَضُ عَلَيْكَ مِنْ آبَائِهَا ۖ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyī tŭyaaŭthīa katī wa aingī moo ūsŭvī wa ūtianīo ona ūmwe na vate nzika, Ithyī tweethīe aingī mŭno moo me eki-ma-naī.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ ۚ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Indī ŭtina woo, Ithyī nītwamŭtŭmie Mose ena Syama Siitŭ kwa Valao na anene make īndī mo nīmamaleile vate ūlŭngalu. Sisyaī īndī, ūndŭ mŭminŭkīŭlyo wa asu ala maetie kīthokoo ŭlŭ wa nthī waily!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۚ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nī Mŭtŭmwa kuma kwa Mwīaī wa nthī syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرِعُونَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kūneena kīndū kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nīnūkīte kwenyu nīna Kyama kītheu' kuma kwa Mwīālī wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنِّمْتُ
يَمِينَتِهِ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ٥

107. Valao asūngīie, 'Ethwa ow'o we nīōkīte na Kyama, īndī kyumīlie, ethwa we wī ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ حَقًّا بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ٥

108. Kwa ūu we nīwamīlekīlie ndata yake nthī, na sisya! Yaī nzoka yenekee ūtheinī.

فَأْتِنِي عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ٥

109. Na nīwamīlīlie kw'oko kwake, na sisya! Kwaī kweū kwa ala makwona.

١٠ وَتَزَعْ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَاءُ لِلنُّظُورِ ٥

LUKU 14

110. Anene ma andū ma Valao maisye, 'Uō vate nzika, nī mūoi mūnene mūno mūī.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا لَكِبَرٌ عَلَيْهِمْ ٥

111. 'We eenda kūmumya inyw'ī nthīnī wa nthī yenyu. Yu īndī inyw'ī mwītūtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ٥

112. Mo maisye, 'Mōekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tūmanai nthīnī wa mūsyī makete kīla mūoi wīna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خَبْرِينَ ٥

113. 'Ala matonya kūkūtee we kīla mūoi mūī.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَجَةٍ عَلِيمَةٍ ٥

114. Na aoi nīmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyī vate nzika, tūkakwata ītuvi ethwa nītūōsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ٥

115. We aisye, 'Iī, ona inyw'ī mūkeethwa mwī asu ala maiītwe vakuvī nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَبِئْسَ الْمَقَرَّةَ ٥

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يَنْوَسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَنْ تَكُونَ خُنُ
الْمُؤْمِنِينَ ۝

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisy'e nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩla w'ia na maumya ũoi mwĩngĩ.

قَالَ الْفَوَّاءُ فَلَنَّا الْقَوَا سَحَرُوا أَعْيَنَ النَّاسِ
وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِخِزْيَانِ عِظِيمٍ ۝

118.Na Ithyĩ nĩitwamũvuanĩsy'e Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimeliye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَءَىٰ
تَلْفُفًا مَّا يَأْكُفُونَ ۝

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبِلُوا هَٰذَا لَكَ وَانْقَلَبُوا خَائِرِينَ ۝

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَأَلْقَىٰ السَّحَرَةُ سِحْرَ بَنِينَ ۝

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوا أَمَّا رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ امْنَتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ أَدْنَىٰ لَكُمْ إِنَّ
هَٰذَا لَكُم مَكْرُومَةٌ فِي الْمَدِينَةِ لِنُخْرِجُوا مِنْهَا
أَهْلَهَا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyũ ngalĩ ivĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا قِطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأَجْلِبَنَّ
أَجْمَعِينَ ۝

126.Mo masũngĩe, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوا إِنَّمَا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ۝

127.'Na we ndũmĩna ōthatu tũtũ waitũ
nũndũ ūngĩateo nũndũ ithyĩ tũsyĩtũkĩĩte
Syama sya Mwĩfai witũ yĩla syatũvikĩie
ithyĩ Mwĩfai waitũ, twonoesye ūmĩĩsyo
tũtũ waitũ na tũke tũkw'e tũĩnenganĩte
kwaku We.

وَمَا تَنْقُصُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِكَ رَبَّنَا لِمَا جَاءَنَا مِنَّا
رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٧٤﴾

LUKU 15

128. Na anene ma andŭ ma Valao maisye,
'We wŭmŭeka Mose na andŭ make maete
kŭthokoo nthŭ ūno na kŭŭtia we na ngai
syaku?' We asŭngŭie na asya, 'Ithŭyŭ
nŭtŭkŭsyŭaa syana syoo sya ivŭsi vate tei
na kŭtia iveti syoo syŭ thayŭ. Na vate
nzika, ithŭyŭ twŭna ŭtonyi ŭlŭ woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتَّخَذَ مُوسَى ذِكْرَهُ
لِيُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ قَالَ
سَنُقْطِلُ آبَاءَهُمْ وَإِبنَاءَهُمْ وَنَسْجِي سَاءَهُمْ
وَأَنَّا فُوقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿٧٦﴾

129Mose amatavisye andũ make,
'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ƙthĩwai na ūmĩsyo.
Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
ūla We wendaa katĩ wa athũkũmi Make,
na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩi-ma-
Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٠﴾

130. Mo masung'ie, 'Ithy! ntwathiniwe mbee wa we Utanoka kwitū *ona* itina wa kuka kwaku kwitū.' We ameie, 'Mwafi wenyu evakuv! kumananga amaita menyū na kumotw'ikithya inyw'i asumbiki nthi'no, *nkana* indī We atonye kwona ūndū mukwika.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلُ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَ
يَسْتَفَاقِمَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ۝

LUKU 16

131.Na Ithyi n̄twamasill̄le andū ma
Valao na m̄nyao na ūnyivu wa mosyao
n̄kana mo matonye kūtaika.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِمَّا
الْتَمَرْتِ لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٧﴾

132.Indī yīla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nī kwoondū witū.' Indī ethwa ūthūku wamavalūkīla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kīlumi kya* ivuso yoo ūthūku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indī aingī mūno moo mayīśī.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبْهُمْ
سَيِّئُهُ يَنْظُرُوا بِمُحْتَمَلٍ وَمَنْ مَعَهُ إِلَّا إِنْسَانًا
ظَلَمَ هُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kīva kīla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyī tūikwītīkīla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَسْحَرَتْنَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

134.Indī Ithyī nītwatūmie kīutani kī vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indī mo nīmeekie maūndū na ngūlū na maī andū ene-naī.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالْذَّمَارَ أَيُّ مَفْضَلٍ قَالُوا فَاسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

135.Na yīla ūsilīlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwīlāi waku kwīlanana na maūndū ala We ūtathīte we. Ethwa we nūūūvetangīa ūsilīlo ūū, Ithyī vate nzika, nītūūkwītīkīla we na nītūūkwītīkīlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا دَفَعَ عَلَيْهِمُ الْيَجْرَ قَالُوا يُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لِئِنْ كَشَفْتَ عَنْآ الْيَجْرَ كُنَّا مِنْ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٣٣﴾

136.Indī yīla Ithyī twavetangie ūsilīlo kwa kavinda kala waī nevika, wee! Mo nīmaanangie ūtianīlo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْيَجْرَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ ﴿٣٤﴾

137.Kwa ūu, Ithyī nītwēeyīlvanīsyē ūlū woo na twamanyw'īthya kīw'ū ūkanganī, nūndū mo maitw'īkīthisyē Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūvīa.

فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَعْرِفْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٥﴾

138.Na Ithyī nītwamatw'ie ala masūanīawa ta onzu atīwa ma ilungu sya Umīlonī wa nthī na ilungu sya ūthūlonī wayo, ila ithyī twaathimie. Na ndeto ya ūlau nīyeantw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nīmoomīlīsyē; na Ithyī

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَقَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا لَهُ وَكَثُرَتْ
كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَهُمْ صَبْرًا

nĩtwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakĩte na ila maŪngamĩtye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا
يَعْرِشُونَ ١٣٩

139.Na ithyĩ nĩtwamaetie Aana-ma-Isilaeli mũingo wa ūkanga na mooka kwa andũ ala meeyumĩtye kwoondũ wa mĩvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvĩsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ andũ mũtamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يَعْلِفُونَ عَلَى آصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَبْسُ يَبْسُ
يَعْلِفُونَ ١٤٠

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'ontho ūla mo meekaa ūkatw'ĩka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِغَالِبُونَ ١٤٠

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthĩa inyw'ĩ ngai ūngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nũmũkĩlĩtye inyw'ĩ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَيْنَ الْهَآ وَهُوَ فَضْلُكُمْ عَلَى
الْعَالَمِينَ ١٤١

142.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twamumisye inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ūsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtia iveti syenyu. Navo vafĩtatwa ĩnene kwenyu kuma kwa Mwĩafĩ wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ
الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ
وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ١٤٢

LUKU 17

143.Na Ithyĩ nĩtwamwathie Mose motukũ mĩlongo itatũ, na twamwongela angĩ ĩkũmi. Yu nĩyo ĩvinda yĩla yatw'ĩtwe nĩ Mwĩafĩ wake yĩla yeantw'e----matukũ mĩlongo ĩna. Na Mose nĩtwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatĩla vandũ vakwa katĩ wa andũ makwa yĩla nyie ndevo, na maŪngamĩte nesa, na ndũkaatĩte nzĩla ya asu ala maetae kĩthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ
فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى
لَاخِيهِ هَؤُلَاءِ خَلْفَتِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ
سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ١٤٣

144. Na yġla Mose wookie ħvandanġ Yġitū yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ūkwona We.' We amūsūngġa, 'We ndūkambona Nyie ġndġ sisya kġġma, na kyalūma vandū vamwe, ġndġ ūkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye We-Mwene kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tūlungu-tūlungu na Mose avalūka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mūtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġtġkġla.'

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
ارِنِّيْ اَنْظُرْ اِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرِنِّيْ وَلَكِنِ اَنْظُرْ
اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرِنِّيْ فَلَمَّا
تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَوِقًا
فَلَمَّا اَقَامَ قَالَ سُبْحَنَكَ بُدْ اِلَيْكَ وَاَنَا اَوْ
الْمُؤْمِنِيْنَ ⑤

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngūnyuvġte we ūlū wa andū ma *ħvinda* yaku kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ūu, kwata ūlūmġtye maūndū ala Nyie ngūnengete we na ġthwa wa ala matūngaa mūvea.'

قَالَ يُوسَىٰ اِنِّ اصْطَفَيْتَكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَكَلِّفْنِيْ ۚ فَعَدَّ مَا اَتَيْتَكَ وَكَانَ مِنَ الشَّاكِرِيْنَ ⑥

146. Na Ithyġ nġtwamūandġkġe we ūvoo wa kġla kġndū ūlū wa ūvwaū---ūtao na ūalyūlo wa syġndū syonthe. Kwa ūu, makwate ūlūmġtye na maingġsye andū maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtūkġ Nyie ngakwony'a ūtūo wa eki-ma-naġ.'

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْاُولَاجِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّوْعِظَةً وَفَتِيحًا
لِّكُلِّ شَيْءٍ فَخَذَهَا بِقُوَّةٍ وَاَمْرًا قَوْمَكَ يَأْخُذُوْا بِاَخِيْنَا
سَاوَرِيْكُمْ دَارَ الْفٰسِقِيْنَ ⑦

147. Nyie omġtūkġ ngamaumya Syamanġ Syakwa asu ala methġawa na ngūlū ūlū wa nthġ na mwġkalo ūte wa ūlūngalu; na ona mo makona Syama syonthe, maikasyġtġkġla; na makamyona nzġa ya ūlūngalu maimyosa ta nzġa yoo. ġndġ mo makona nzġa ya ġvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nūndū mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitū ta ya ūvūngū na mayaamġsūvġa.

سَاَصْرِفُ عَنْ اِلٰهِي الَّذِيْنَ يَتَكَبَّرُوْنَ فِي الْاَرْضِ
بَغَيْرِ الْحَقِّ وَاِن يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوْا بِهَا وَاِن
يَّرَوْا سَبِيْلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا وَاِن يَّرَوْا
سَبِيْلَ الْغٰثِي يَتَّخِذُوْهُ سَبِيْلًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَذَّبُوْا
بِاٰتِنَا وَكَانُوْا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ⑧

148.Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwikwatya* kūīvwa ūlū wa *kīndū* ona *kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْيُنُهُمْ
هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149.Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī na mathaa moo we atevo,---mwīi *ŭte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneenaa namo, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *ŭthaithi* namo maī eki-ma-naī.

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خُلَئِفَتِهِمْ عِجْلًا
جَسَدًا لَهُ خُوارٌ لَهُ الْمَرْبُورُ أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150.Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moonaa kana vate nzika nīmāite, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūtūkeka ithyī, vate nzika, ithyī tūkeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَاطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَيْنَ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151.Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmūneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūrya nzīa syenyu ene mūtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwata mūtwe wa mwanaa nyinyia amūkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُونِي مِنْ بَعْدِي أَفَعِلْتُمْ أَمْرًا لَكُمْ
وَأَلْقَى الْأَلْوَابَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّ إِيْسَ الْقَوْمِ اسْتَزَعِفُونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي فَلَا تُشِيتْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152.We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na tūlikye ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْوَتِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaũ* kwa ũthaihi ũthatu kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَاءُ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ دُونِ
ذَلِكَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْفَاتِرِينَ ۝

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila* mbwaũ, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضِبَ أَخَذَ الْأَلْوَابَ وَفِي
نُحُجَّتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَرْبَعِينَ يَنْهَوْنَ ۝

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩ waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَاخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيشًا قَانًا فَلَمَّا
أَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَإِنِّي أَأَنُهِلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشَّافِعَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَتَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ۝

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَأَتُوبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُذُنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŭenda; Indĩ tei Wakwa ūthyūlūlūkŭte syIndū syonthe; kwa ūu, Nyie ngaŭathimĩa asu ala mekaa ūlūngalu, na kŭĩva Saka na asu ala metĩkĩlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الَّذِينَ يَتَوَنَّوْنَ
وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158. Asu ala mamŭatĩlaa Mŭtŭmwa, Mwathani, ūla ūte mŭsomu, ūla mamwĩthĩaa awetetwe nthĩnĩ wa Tola na Uvoo-Mŭseo o *ila mo mena syo*. We eyĩaa ūlū woo na nŭmavataa mo ūthŭku, na ametĩkĩlasya syIndū nzeo na nŭmavataa syIndū ila nthŭku, na nŭmavetangĩaa mŭio woo na mĩnyololo ūla yaĩ ūlū woo. Kwa ūu, asu ala makamwĩtkĩla we, na kŭmŭtaĩla na kŭmŭtw'ĩka na kŭmŭtetheesya we, na kŭatĩla kyenĩ kĩla kĩtheetw'e vamwe nake----aa nĩ makaĩla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
مَلَكُوتًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَا مَرْهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُخْلِصُهُمُ الظُّلُمَاتِ
وَيُخْرِجُهُمُ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ كَاذِبُونَ
عِزَّةً وَنَصْرًا وَابْتِغَاءَ مَوْلَاكَ
أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 20

159. Asya, 'Inyw'ĩ mbaa andŭ! Nyie ow'o nĩ Mŭtŭmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. ūla ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Vai Ngai ateo We. We nŭnenganae thayŭ na nŭetae kĩkw'ŭ. Kwa ūu, mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, ūla-Mwathani, ūla ūtemŭsomu, ūla ūmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mŭatĩlei we nĩkana mŭtonye kŭtongoe'w'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
وَيُمِيتُ فَأَمُونا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٧﴾

160. Na katĩ wa andŭ ma Mose ve Nguthu ūla ūtongoasya na ūla w'o na kwĩka ūlūngalu katĩ woo.

وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٦٨﴾

161. Na Ithyĩ nĩtwamaanisye mo nthĩnĩ wa mbaĩ ūkŭmi na ilĩ, andŭ me kŭnathŭkany'o. Na Ithyĩ

وَقَطَّعْنَاهُمْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
إِلَى مُوسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمُهُ أَنَّ أَهْرَبَ يَحْبُوكَ

nItwamUvuanIsye Mose, yIla andU make mamwItisye kIw'U, tUkyasya 'KUna Ivia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti tKUmI na iIf; kIla mbaI nIyamanyie vandU vayo va kUnyw'Ila. Na IthyI nItwatumie mathweo mamekIa muunyI tUlU woo, na twamatheesya Manna na Salwaa: 'Yai katI wa syIndU nzeo ila ithyI tUnenganIte kwoondU wenyu! Namo ,mayaatUvItIsya IthyI, IndI nImo meevItIsye ene.

الْحَجَرِ فَانْبَجَسَتْ مِنْهُ اِثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَاتَزَلْنَا عَلَيْهِمُ الشَّقَاۗءَ وَالسَّلٰوٰى كُلُّوْا مِنْ كَيْبَتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٣٠﴾

162.Na yIla mo mataviw'e, 'TUai nthInI wa mUsyI Uu na yai kIla mUkwenda, na asyai, 'Ngai! VUthya moio witU,' na likai mbingIlonI mwIna wInyivyo, IthyI tUkamUkeka inyw'I naI syenyu, na vate nzika, IthyI tUkamongeela asu ala mekaa moseo.'

وَاذْقِيلَ لَهُمْ اَسْكُنُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوْا حِطَّةٌ وَاَدْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيْئَتِكُمْ سَرَّيْذُ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣١﴾

163.IndI ala eki-ma-naI katI woo nImaalyUtile ndeto eka ila mo matavItw'e.kwa Uu, IthyI nItwatUmie UsilfIo tUlU woo kuma ItunI, nUndU wa wIki-wa-naI woo.

بَدَّلَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِيْ قِيلَ لَهُمْ فَاَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيْجًا مِّنَ السَّمَاءِ يَمَسُّ مَا كَانُوْا يَفْعَلُوْنَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makUlyei mo tUlU wa mUsyI Ula waUngeme Utee wa Ukanga. YIla mo mavukisye Savato; yIla makUyU moo mookie kwoo mUthenya wa Savato maumIItite tUlU wa kIn'U, IndI mUthenya Ula mo mataI na Savato, mayaamokIa mo. Uu nIw'o IthyI twamatatie mo nUndU maI mbaa-matU.

وَسَلَّمْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاصِرَةً الْبَحْرِ اِذْ يَبْعُدُوْنَ فِي السَّبْتِ اِذْ تَاْتِيْهِمْ حَيْثَ تَاْتِيْهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ سُرْعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُوْنَ لَا تَاْتِيْهِمْ كَذٰلِكَ يَنْبَلُوْهُمْ يَمَّا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٣٣﴾

165.Na yIla nguthu Imwe katI woo yamakUliIye, 'NtKI inyw'I mUUmataVya andU ala Ngai Mwene Vinya W'onthe UnUumananga kana kUmasiIla na UsilfIo wI woo? 'Mo maisye, 'NtKana ithyI

وَاِذْ قَالَتْ اِنَّهُ مِنْهُمْ لِمِ يَعْظُوْنَ قَوْمًا لِلّٰهِ مُهْلِكُهُمْ اَوْ مَعْدِبُهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا قَالُوْا مَعْدِرَةٌ اِلٰى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٣٤﴾

t0thaŋke mbee wa 0thy0 wa Mwŋaŋi waku
na ona vangi mo matonye k0m0kŋa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.

166.Na yŋla mo moolilwe nŋ ma0nd0
onthe ala mataŋtwe namo, Ithyŋ
nŋtwamatangŋle ala mavatanie moth0ku,
na nŋtwamakwatie eki-ma-naŋ na 0silŋlo
wŋ woo n0nd0 wa naŋ ila mo meekaa.

167.Na yŋla mo maleile na ng0l0 k0eka
ma0nd0 ala mavatŋtwe, Ithyŋ twameie,
'Tw'ŋkai malaŋ inyw'ŋ, m0sonoketw'e!'

168.Na lilikana ŋvinda yŋla Mwŋaŋi waku
watavanisye, kana kwa 0la w'o We
akamokŋŋya and0, 0uvika M0thenya wa
Uthay00kyo, ala makamathŋny'a na
0thŋny'o mwai. Vate nzika, Mwŋaŋi waku
E-mŋt0kŋ kwa 0ŋvanŋsya, na vate nzika
We ota 0u nŋ M0ekanŋi M0no vy0,
Us0ŋtwe nŋ tei.

169.Na Ithyŋ nŋtwamaanisye mo nthŋnŋ
wa mbaŋ sya and0 me *kŋvath0kany'o* ŋ0l0
wa nthŋ. Katŋ woo ve asu ala al0ngalu.
Na katŋ woo ve asu mate al0ngalu. Na
Ithyŋ nŋtwamatatie mo na syŋnd0 nzeo na
syŋnd0 nth0ku nŋkana mo matonye
k0syoka.

170.Indŋ nŋvokŋte nzyawa *nŋh0ku* ŋtina
woo ala moosie Ivuku ta 0tiŋwa. Mo
mosaa syŋnd0 mb0th0 sya nthŋ ŋno ya
ŋheo na kwasya, Ithyŋ t0kaekewa w'o!
Indŋ syŋnd0 ingŋ ta isu *ŋngŋ* ikamavikŋa
mo nok0syosa. Utianŋo wa Ivuku
ndwaaoswa kuma kwoo, Nŋkana mo
maikaneene *0nd0 ona 0mwe* ŋ0l0 wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo 0la
w'o? Namonŋmasomete nesa ma0nd0

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهَوْنَ عَنِ
السُّوءِ وَآخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينَ يَمَينِ يَمَينَا
كَأَنَّهُمْ يَسْفُحُونَ ﴿١٦٦﴾

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً
خَاسِيَةً ﴿١٦٧﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْفِتْنَةِ
مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ
الْعِقَابِ ﴿١٦٨﴾ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦٩﴾

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَمْمًا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ
دُونُ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَهُمْ بِالْجَسَنِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿١٧٠﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ
عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ
يَأْتِيَهُمْ عَرَصٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلُ
الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا
فِيهِمْ وَالَّذَارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

ala me nthInI wayo. Na Ut0o wa ItunI nI mUseo kwa asu ala alUngalu. IndI inyw'I nomUkamanya?

171.Na tUlu wa asu maylUumItye Ivuku na kUlUUmItya Mboya, vate nzika, IthyU tUiekaa matuvi ma ta asu alUngalu mae.

172.Na yIla IthyI twakyeekisye kIima kyeethwa ta muunyI tUlu woo na mo masUanIa kana nI Ithweo yI vakuvI kUmalelUkIla, IthyI twaisye, 'Kwatai mUlUumItye maUndU ala IthyI tUmUnengete inyw'I, na lilikanai maUndU ala me nthInI wayo nIkana mUtonye kUtangIwa.'

LUKU 22

173.Na yIla MwIafi waku UmIetae nzyawa AananI-ma-Atamu—kuma inyunyunI syoo na kUmatw'IkIthya ngUsI syoo ene na kwasya, 'Nye ndi MwIafi wenyu?' Mo maasya, 'II, ithyI twIina UkUsI,' We eekie Ou nIkana mUikese kwasya, MUthenya wa UthayUkyo, ithyI vate nzika tUyamanyaa Ou.'

174.Kana inyw'I mUikese kwasya, 'No maaIthe maitU tU ala mawetie atindany'a ma Ngai Ivinda ya tene na ithyI twaI o nzyawa tU Itina woo. We IndI, We nUUtwananga nUndU wa maUndU ala meekiwe nI asu ala makenganie?'

175.Na uU nIw'o IthyI tUvuanasya MIsa, nIkana mo matonye kUtaIka na nIkana mo matonye kUsyoka KwitU IthyI.

176.Na matavye mo Uvoo wa Ula we IthyI twamUnengie MIsa YaitU, na IndI

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا

لَا نُضِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾

وَأَرَادْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ

وَأَفْعٌ بِهِمْ أَخْذُوا مَا أَتَيْنَهُمْ بِقُوَّةٍ وَأَذْكُرُوا مَا

فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَأَرَادَ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ

وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ

شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ

هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً

مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَهِيَكَانَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصِّلُ الْأَيَّاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

وَأَنزِلْ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخَ مِنْهَا

فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ كَانَ مِنَ الْغَوِينَ ﴿٣٦﴾

we nŵaendie amŵtia; kwa ōu Satani nŵamŵatŵle we, na we atw'ŵka ōmwe wa asu ala maaa.

177. Na takethwa Ithyī nŵwendie ōu, Ithyī twaŵ tŵtonya kwŵthwa twamŵkŵlilye we nayo, ŵndī we eelekele nthī na aatŵla wendi wake mŵthŵku. Ngelekany'o yake nī ta ya ngitī ŵla ŵlekasya ŵŵmī wayo nī mŵnoo yŵla yŵkŵkŵmŵa we ŵyenda kŵmŵkya ŵvia na ŵteŵmŵkya, yo ŵniinasya ŵŵmī wayo. Isu nī ngelekany'o ya andŵ ala mamŵleaa Mŵsoa Yaitū. Kwa ōu, tavany'a ŵvoo wa tene nŵkana mo matonye kwosa masomo nthīnī waw'o.

178. Mŵŵkalo wa andŵ ala mamŵtw'ŵkŵthasya Mŵsoa Yaitū ta ya ŵvŵngŵ nī mŵthŵku. Na nomo ene ala meevŵŵsye.

179. We ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵmŵtongoeasya e nzŵanī ŵla ya w'o. Na mo ala We ŵmatw'ŵlaa ma kwaa, aa nŵmo makethwa mena wasyo.

180. Nŵw'o, Ithyi nŵtŵmombŵte aingī ma Mayini na andŵ ala mŵminŵkŵllyo woo ŵkeethwa ŵianī-ya-Mwaki! Mo mena ngoo ŵndī maimanyaa nayo, na mena metho ŵndī mayonaa nthī namo, na mena matŵ ŵndī mayŵw'aa nthī. Mo nī ta ng'ombe; aiee, ona mo nī au mbeange. Ow'o mo maisŵvŵaa ona vanini.

181. Na ndaŵa syonthe ŵla mbŵanŵ nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Kwa ōu, mŵŵtai We na nasyo. Na ekanai na asu ala melelŵkaa ŵtee kuma nzŵanī ŵla ya w'o ŵŵlŵ wa ndaŵa Syake. Mo makaŵw'a kwoondŵ wa maŵndŵ ala

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ
وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَشَبَّهُ لُكُلِبَ إِنْ تُحْمَلْ عَلَيْهِ
يَلْهَثُ أَوْ تَتَوَكَّه يَلْهَثُ ذَلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ
كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَانْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مَثَلًا لِلْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَانْفُسُهُمْ كَانُوا
يَظْلُمُونَ ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَا وَلِيَّكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ دَرَأْنَا لِحِبْنِهِمْ كَثِيرًا مِّنَ الْجِبِّ وَالْإِنسِ
لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أَذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ كَانُوا لَكَ
بَلًا هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

mo meekaa.

182. Na katī wa ala Ithyī tūmbīte ve andū ala mamatongoeasya *andū* na w'o na mekaa ūlūngalu.

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 23

183. Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū, Ithyī tūkamakusya mo *wanang'konī* ūambya kwa ūtambya kwa nzīa ūla mo matamīsī.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٣﴾

184. Na Nyie nīnīmanengae mo ūvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wī vinya.

وَأَمَّا لَهُمْ إِنَّ كَيِّدِي مَتِينٌ ﴿٢٨٤﴾

185. Mo nomasūanīte *kana* mūnyanyae woo ndena ndūūka? We nī Mūkaanany'a wī ūtheinī tū.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جُنَّةٍ إِنَّ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo nomasyaītye ūsumbīnī wa matu na nthī, na syīndū syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte? Na *mo nomonaa* kana, noīthwa ūvinda yoo ene yīminīte kūthengeea? Namo īndī, makeetīkīla kīngī kyaū ūtina wa ūu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٨٦﴾

187. Ula w'onthe ona wīva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtw'īlaa wa kwaa, vaitonya kwīthwa na mūtongoi kwoondū wake. Na We nūmatiaa ta asu nthīnī wa wīki-wa-naī woo, makyanganga na kīvūavūano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٨٧﴾

188. Mo meūkūlya we ūlū wa ūla Saa: 'Ukavika īndī?' Asya, 'Umanyi wa w'o wīna Mwīaī wakwa tū. Vai ūtonya kūvuany'a ūvinda ya w'o ateo We. W'o wīkalaa wī mūito matunī na ūlū wa nthī. W'o ndūkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِيبُنَا رُوحُهَا إِلَّا هُوَ تَنَزَّلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨٨﴾

193. Nasyo iitonya kũmanenge mo ūtethyo; ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٣﴾

194. Na ūkameta mo ūtongoinĩ, maikũatĩĩa we. No ūndũ ūmwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأَن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْهُمْ أَمْ لَمْ تَدْعُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَاغِتُونَ ﴿١٩٤﴾

195. Vate nzika, ala mũmekafĩlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ athũkũmi otenyu iũ. Mekaĩlei ĩndĩ, na nĩmamũsũngĩe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَشْتَكُوا ۚ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا أَلْعَمَّ إِنَّ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Syo syĩna maũũ ma kũthi namo, kana syĩna moko ma kũkwata namo, kana syo syĩna matũ ma kwĩw'a nthĩ namo? Asya, 'Meteti atindany'a ala mũmwĩananasya Ngai Mwene Vinya W'ontho namo, na ĩndĩ, ĩyũmbany'ei inyw'ĩ inyw'ontho mũkĩĩlany'e nakwa na mũikanenge ĩvinda.

أَلَهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَن أَرْلَهُمْ أُبْدٌ يَنْظُرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آخِرٌ يَصْعَدُونَ بِهَا أَن أَرْلَهُمْ أَزْكَاءُ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ ۚ فَلْيَدْعُوا شُرَكَاءَ لَهُمْ ۚ كَيْدٌ وَلَا يَنْظُرُونَ ﴿١٩٦﴾

197. Kwa ūla w'o, Mũsũvĩi wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla wavuanisye Ivuku. Na We nũmasũvĩfaa ala alũngalu.

إِنَّ وَلِيََّ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ ۖ وَهُوَ يُتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Nasyo ila inyw'ĩ mũsyĩkafĩlaa ūtee Wake We, ii na ūtonyi wa kũmũtetheesya inyw'ĩ, ona iitonya kwĩtethya syo mbene.

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٨﴾

199. Na wameta ūtongoinĩ, mo mayĩw'aa. Na we nũmonaa maũsyiaĩsyie we, ĩndĩ mo mayonaa.

وَأَن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَوْا وَتَرْبَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٩﴾

200. Kwatai ūekee, na ĩyĩaei kwĩkwe nesa, na taanĩsyai na andũ atumanu.

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٢٠٠﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, Indŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭlŭlŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَافٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na Indŭ mo maileela. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭatŭŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama ŭla imulŭkaa kuma kwa Mwŭŭaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlaa.'

وَأَنخَاهُمْ بَسُودًا وَهُمْ فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾ وَإِذَا أَمَرْتَهُمْ بِأَيِّهَا قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْنَاهَا قُلْ إِنَّمَا اتَّبَعْتُ مَا يَأْتِي إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهَدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭmwa, mŭthukŭŭsyei na vindyai ki, nŭkana mŭtŭnye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭŭaŭi waku kŭlŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭlŭnzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭŭaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, Indŭ mo nŭmamŭtaŭaa We nŭ kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَجِيبُونَ لَهُ وَيَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَكِّيَّةٌ

(٨)

AL - ANFAAL
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Mo meũkũlya we ũvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katĩ wenyu ene na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.'

3. Etĩkĩli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syĩwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũĩkĩio woo, na ala maiaa wĩkwatyo woo kwa Mwĩafi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithĩ tũnenganĩte kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etĩkĩli ma w'o. Mo mena ianda sya ivĩla kwa Mwĩafi woo, oũndũ ũmwe na ũekeo na kyaũya kya ndaĩa.

6. Otondũ aĩ Mwĩafi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanĩ yaku kwa ũlũngalu, oyĩla nguthu ya etĩkĩli nĩyaleaa: kwa ũu We nĩwaũtetheesye we kwa amaita maku.

7. Mo mekaanĩfa naku ĩlũlũ wa w'o ĩtina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaĩtwe kĩkw'ũnĩ o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتِ بَيْنَكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى رُبِّهِمْ يُتَوَكَّلُونَ ٣

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ٤

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنْ فَرِقْنَا
بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ لَکَرِهُونَ ٦

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ٧

8. Na lilikanai *ivinda* yila Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe katl wa nguthu il¹* yalle kwithwa yl yenyu, nenyu nlmwendie ila itena mlio ylthwe yl yenyu, Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe nlmwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kutila mui wa alei vyu,

وَإِذْ يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشُّكَّةِ تَكُونُ لَكُمْ وَرَبُّكُمُ اللَّهُ إِنَّ يَجْعَلَ الْحَقَّ بَكَلَّتِهِ وَيَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ①

9. Nkana We atonye kwonany'a u-w'o na kukitungithya vathei kila kya uvungu, onakau avitany'a nmatonya kukimena.

لِيُحَقِّقَ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ①

10. Yila inyw'i mweetisye utethyo wa Mwila wenyu, na We nlmwamsungie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nlmumutethya inyw'i na alaka ngili, maatlantle umwe na ula ung'i.'

إِذْ تَسْتَخِينُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِآلِافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّفِينَ ①

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nlmawutw'ikithisye undu uu ta uvoo museo tu, na nkana ngoo syenyu sylthwe syl uthumunl. Indl utethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mui.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ ۚ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

12. Yila We watumie too wooka lulu wenyu ta *ovano* wa mUuo kuma Kwake, na We nlmawutheesye klu'u lulu wenyu kuma mathweonl nkana We atonye kumutthesya inyw'i nakyo, na kuvetanga kiko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwikla ngoo syenyu vinya na kululumuila matambya menyua nakyo.

إِذْ يُغَيِّثُكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ①

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka ila ya na mlio ya kaU mwlanu na mukwili ula, wa na mlio o muvuthu wa kaU, yeelekele Makka kuma ngali ya lulu north.

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu *nñw'o kweekikie*; na *manyai* kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكَافِرِيْنَ ۝۱۹

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩũkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmũkwĩsiĩla, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
Ūng'endilĩnĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنْ تَسْتَفْتِہُمْ فَقَدْ جَاءَکُمُ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَہِبْہُمْ فَہُوَ
خَيْرٌ لَّکُمْ وَاِنْ تُعَوِّدُوْا نَعْدًا وَلَنْ تُفْنِیَ عَنْکُمْ فِئَتُکُمْ
ۚ شَیْئًا وَلَوْ کَثُرَتْ ۚ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝۲۰

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْہٗ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ۝۲۱

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَہُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝۲۲

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنْ سَرَ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الضُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ۝۲۳

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisye kwĩw'a. Na yu We
akatumo mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْہُمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَتْہُمْ وَلَوْ اَسْمَعَتْہُمْ
لَتَوَلَّوْا وَہُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝۲۴

25. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'I kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'I mũkombanĩw'a Kwake,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũĩvanĩsya.

وَاقْبُوا فَتَنَةَ اللَّيْلِ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٦﴾

27. Na lilikanai ĩvĩnda yĩla inyw'I mwai avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwai na w'ia andũ maikese kũmũvũlya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'I syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَادْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَتَخَفَكَمُ النَّاسُ فَوَكَّرُوا وَآيَدُكُمْ بِضَرْبِهِ وَزَرَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'I nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'I nomwĩsĩ ũu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَآنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyũ nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ وَآوَاكُمُ فَتَنَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

LUKU 4

30. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Inyw'I mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'I maũndũ me kĩvathũkany'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'I; na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّبِعُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَّكُمْ قُرْآنًا وَيَكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31.Na lilikana ñinda yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlũngye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَنْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

32.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ite. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَأُنْثَاءً لَقَلْنَاهُ مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33.Na lilikani ñinda yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ إِنَّا بِكَ عَدَاوٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34.Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35.Na yu mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasilĩla, yĩla mo mekũmasilĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أُولِيَاءُهُ إِلَّا الْمُتَفَقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36.Na mboya yoo Nyũmbanĩ Īsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũĩ na ũkũnangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مَكَاةً وَنَصِيدَةً قَدْ وَقَّاهُ الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbĩ. 'Samai ĩndĩ ūsilĩlo nũndũ
nĩmwaleile kwĩtĩkĩla.'

37. Vate nzika, asu ala metĩkĩlaa
maumasya ūthwui woo kũmaalyũla andũ
kũmaumya nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; ĩndĩ
kũkamaumĩa mo vathei ateo kũmeta na
kũĩa nũndũ wa ūvalũku woo mũnene na
ĩndĩ mo makathyũlũlũkwa me akĩlye
vinya vyũ.

38. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũvathũkany'a ala athũku na ala
aseo, na kwĩĩanĩya ala athũku ūmwe
ũũlũ wa ūla ūngĩ; na kũmomba mbumbu
onthe vamwe, na ĩndĩ, kũmekya ĩianĩ-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nĩmo mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصْدُوعًا
سَبِيلَ اللَّهِ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŵa, maŵndŵ ala mavŵtie mo makaekewa; Indŵi masyoka *nthĩĩ wamo*, nŵw'o Indŵi, ngelekany'o ya andŵ ala ma mbee nIminŵte kŵvŵta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ŵkitai namo kŵvika vaikethwe na mŵthŵnany'o, na ndŵni yŵthwe yŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indŵi mo maeka, Indŵi vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŵsyafŵsya wa ŵndŵ mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَهْلَ الْأَوَّلَ إِنَّمَا يَمْلِكُونَ بِصِغِيرِ ﴿٤٠﴾

41. Indŵi mo masyoka na ŵtina, Indŵi manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We Mŵsŵvŵi wenyu. Nŵ Mŵsŵvŵi Mŵseo mŵno ata na Mŵtetheesya mŵseo mŵno ata!

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَكُمْ نِعَمَ الْمَوْلَى وَنِعَمَ النَّصِيرِ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŵva kŵla inyw'ŵ mŵkwosa ta mŵtavo wa *kaŵ*, kŵlungu kŵmwe katŵ wa itano kyaw'o nŵ kwoondŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa na andŵ make, na ndiwa, na ngya na mŵendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŵ nŵmŵmwŵtŵkŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŵndŵ ala lthyŵ twatheeisye kwa mŵthŵkŵmi Waitŵ mŵthenya wa Kŵvathŵkany'a *kaŵ wa Vatili*---- mŵthenya ŵla nguthu sya ita ilŵ syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŵtonyi wa kŵŵka syŵndŵ syonthe.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّفَاقُ الْجُنُودِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŵla inyw'ŵ mwaŵ ŵtee wa *mwanda* ŵla mwathengeanŵe naw'o, namo maŵ ŵtee wa *mwanda*, ngall ya kŵasa, naw'o mŵkwŵll waŵ ltheo wenyu. Na ethwa inyw'ŵ nguthu ilŵ ila syŵkŵkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدَّةِ الدِّينِ وَهُمْ بِالْعُدَّةِ الْقُصَايَ وَالرَّكْبَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَوَاعِدْتُمْ لَأَخْتَلَفْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe ĩvinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwaeaniĩe ĩũũũ wa ĩvinda nĩkana kwĩanĩsyĩ mawendi menyu. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'onthĩ akatw'a ĩvinda ya kwĩanĩsyĩ kĩĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maaĩĩtwe nĩ kũvĩta ĩũũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'ũ, Ngai Mwene Vinya W'onthĩ nĩ W'ĩw'i- W'onthĩ Umanyi-W'onthĩ.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِّيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبَيِّعِكُمْ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

44.Yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthĩ wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthĩ nĩwamũtangĩĩe inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũĩ syenyũ.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكٍ قَلِيلًا وَلَوْ أَمَرْدَكُمُ
كَثِيرًا لَّفَسَلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٠﴾

45.Na yĩla ĩvinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyu, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthĩ atonye kũete kĩĩndũ kĩĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ onthe matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthĩ kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَا الْفَتْحُكُمْ قَلِيلًا وَ
يُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضَىٰ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤١﴾

LUKU 6

46.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ĩta, ĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneyĩ Ngai Mwene Vinya W'onthĩ mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِتْنَةً فَاتَّبِعُوا وَلَا تَوَلَّوْا
اللَّهُ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٢﴾

47.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na mũikakaanani mũndũ na ūla Ongĩ, mũikese kũleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na omĩĩsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na omĩĩsyai.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَعَفَلُوا بَلْ رِجْكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

48.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala mookie kuma mĩsyĩ kwoo kũkathĩla meko moo na kwĩyonany'a kwa andũ, namo masiĩlaa andũ maikamĩvikĩe nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmathyũlũlũkaa maũndũ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ۝

49.Na yĩla Satani wamatw'ĩkĩthisye meko moo kwoneka me maseo kwoo, aisye, 'Vai katĩ wa andũ ūkamũsinda inyw'ĩ ona ūmwe mũthenya ūũ, na Nyie nĩ mũsũvĩ wenyu.' Indĩ yĩla nguthu iĩl sya ita syoonanie ĩmwe na ĩla ĩngĩ, we nĩwasyokie ĩtina na ĩtiinyo syake na asya, Vate nzika, nyie ndi ūndũ ndonya kũmwĩka inyw'ĩ; vate nzika, Nyie nĩngwona kĩla inyw'ĩ mũtakyene. Vate nzika, Nyie nĩngũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَلَا ذَنْبَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَّا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْهُ الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

LUKU 7

50.Yĩla angangani na asu ala mena ūwau nthĩnĩ wa ngoo syoo maisye, 'Ndĩni yoo nĩmakengete andũ aa.' Na ūla ona wĩva wĩaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءُ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

51.Na takethwa nũtonya kwĩsa kwona, yĩla alaĩka mekwosa mathayũ ma asu ala

وَلَا تَرَىٰ إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

matetĩkĩlaa, maimakũna mothyũ moo na
mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ
Osiĩllo wa kũvĩvw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko
menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi
Make ona vanini.

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٥٢﴾

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma
Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo
nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamasĩlle nũndũ wa naĩ
syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa
kũsilĩla.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بَاٰتِىَ اللهِ فَاَخَذَهُمُ اللهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿٥٣﴾

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We
ũmanengete andũ ateo mo maalyũle
mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللهَ لَمْ يَكُ مُغْتَبَرًا تَعْمَةً اَنْعَمَ اَعْمٰى عَلَى قَوْمٍ
حَتّٰى يُعَذِّبُوْهُمَا بِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَّ اللهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٤﴾

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma
Valao na ala maĩ mbee woo; mo
nĩmaileile Syama sya Mwĩalĩ woo, kwa
ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa
naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ
eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بَاٰتِىَ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَغْرَقْنٰ اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كٰنُوْثٰلِيْنِ ﴿٥٥﴾

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno
vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene
Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa
mũvea. Kwa ũu mo maiketĩkĩla.

اِنَّ سَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٦﴾

57.Asu ala we weeklie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla ūvinda, namo maimūkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥٧

58.Kwa ūu, mwamakwata kaūnī, Indī kwa kūmasembethya, mekīei wia ala me ūtina woo, nīkana mo matonye kūtaika.

فَأَمَّا تَثَقَّفَتْهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرَّدْنَاهُمْ مَنْ خَلَقْنَاهُمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ٥٨

59.Na ethwa we nūūkīa ūseleke wa andū, mekīsyē ūtianŋo woo ūtina kwa ūlūngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيفَتَهُ فَأَيَّدَ إِلَهُهُمْ عَلَى
كُلِّ سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُبَيِّتُ الْكَافِرِينَ ٥٩

LUKU 8

60.Na ala matetīkīlaa maikasūanīe kana nīmatūvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kūkaananīsyā kīeleelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ٦٠

61.Na meyūmbanīsyēi mo ūndū mūtonya kwa kaū na mbalasi syovetwe mūvakanī, vala mūtonya kūteelemya mūmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mūmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mūtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mūkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mūkaīvwa kyusūfte na inyw'ī mūikavītīw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تَظْلُمُونَ ٦١

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mūuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأِنْ جَاءُوا لِلْسَّلَامِ فَأَجْزِ لَهَا وَقُولْ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّيِّغُ الْعَلِيمُ ٦٢

63.Na ethwa mo mena kīeleelo kya kūūkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwoondū waku we. We

وَأَنْ يُرِيدَ أَنْ يَمْلِكَ عَلَيْكَ فَانْصَبْكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي آيَدُكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأَلْمُومِينَ ٦٣

nĩ We ūla ūkūnengete we vinya na
Otethyo Wake vamwe na etĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩite wendo katĩ wa ngoo
syoo. Na ona takethwa we waumisiye
syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa
watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo
syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthē
nĩwĩkĩite wendo katĩ woo. Vate nzika
We E-vinya, Mũĩ.

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya
W'onthē nĩwĩanĩe kwoondũ waku we na
asu ala makũatĩĩaas we katĩ wa etĩkĩli.

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etĩkĩli kũkita.
Ethwa katĩ wenyu ve mĩlango ĩĩ ala
meyũmĩĩsye, mo makamasinda maana
elĩ; na ethwa ve ĩana menyũ,
makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala
matetĩkĩĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ
matamanyaa.

67. Ivinda yĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthē nũvũthĩye mũio wenyũ, nũndũ
We nĩwĩĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyũ.
Kwa ūu ethwa ve ĩana menyũ ala
meyũmĩĩsye, makamasinda maana elĩ; na
ethwa ve ngili ĩmwe menyũ, mo
makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩlao wa
Ngai Mwene Vinya W'onthē. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē E-vamwe na asu
ala momĩĩfasya.

68. Kũimwaĩĩte Mwathani kwĩthwa na
ngombo o kũvika we mwene alike kũnĩ
nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ
sya nthĩ, oyĩla Ngai Mwene Vinya
W'onthē endaa ĩtu kwoondũ wenyũ. Na

وَأَلَفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبَرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ⑦

إِنَّ خَفَافَ اللَّهِ عَثَرُكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ
أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ⑧

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُبْدِ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑨

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya,
Mŭĩ.

69. Takethwa vayaĩ ūtw'io kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
watongoetye mbee, vate nzika thĩna
mūnene wĩthwa wamūkwatie inyw'ĩ
ūndũ ūkwatene na kĩla inyw'ĩ mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيمَا آخَذْتُمْ
عَذَابَ عَظِيمٍ ⑥

70. Kwa ūu, yai kĩla mūtavĩte kaŭnĩ ta
kĩĩtkĩlye na kĩseo, na mūkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mūekanĩ
Mūno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑦

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl
mokonĩ maku, 'Ethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūseo ona wĩwa wĩ
nthĩnĩ wa ngoo syenyu, We akamūnenge
inyw'ĩ syĩndũ nzeo mbee wa ila syosetwe
kuma kwenyu, na akamūkeka inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mūekanĩ
Mūno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ قُلْ لِّمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى
إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا آخَذَ
مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

72. Na ethwa mo mena kĩeleelo kya
kūūsuka we, mo nĩmaminĩte kūmūsuka
Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa
ūu nĩwamatw'ĩkĩthisye mo andũ mate
ūtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭĩ.

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَانَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑨

73. Vate nzika, asu ala meetĩkĩĩte na
makatia mĩsyĩ yoo na mokiĩte na ūthw'ii
woo na mathayũ moo kwoondũ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo-----
mo nĩ anyanyae ma w'o vyũ. Indĩ kwa
asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiĩĩte na makalea kuma mĩsyĩ kwoo,
we ndwĩna ūtonyi ūlũ wa ūsũvĩ woo
ona vanini o kũvika maume mĩsyĩ kwoo.
Indĩ ethwa mo mekwĩtya ūtethyo ūlũ wa
ndĩni, Indĩ nĩ ūlũ waku kũmatethya, ateo
katĩ wenyu na andũ ala mwĩna
mwĩw'ano namo inyw'ĩ-ene ve
ngwatanĩo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwona ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ شَيْءٌ خِ
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٧﴾

74.Na asu ala metetĩĩlaa---mo nĩ
anyanya ma mũndũ na ūla ūngĩ. Ethwa
inyw'ĩ mũikwĩka ūndũ mwĩtyaĩwe,
kũkeethwa kĩmena ūlũ wa nthĩ na
kĩthokoo kĩnene.

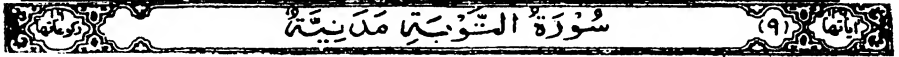
وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضُهُمْ إِلَّا تَفْعَلُوا
تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٨﴾

75.Na asu ala metfkiĩĩte na matie mĩsyĩ
yoo na mokitĩte kwoondũ wa nzĩa ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala
mamanengete mo wĩkalo na ūtethyo--
ow'o'aa nĩ etĩkĩli ma w'o. Mo
makeethwa na ūkeo na kyaũya kya
ndaĩa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ أُولُوا نَصْرًا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَّهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٩﴾

76.Na asu ala metfkiĩĩte kuma ĩvinda yu
na matie mĩsyĩ yoo na mokitĩte
kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe vamwe nenyu----aa nĩ amwe
menyu; na ūlũ wa ndũũ sya mũkautĩ,
mo me vakuvĩ mũno mũndũ na ūla ūngĩ
nthĩnĩ wa ĩvuku ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe
nesa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُدَا مَعَكُمْ
فَأُولَٰئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

AL – TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1.Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na mwĩw'ano w'onthe na avoyi ma mĩvwanano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ①

2.Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasonokya alei.

فَيُنْجُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُعْزِي الْكَافِرِينَ ②

3.Na kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũtaanĩsye na athaihi ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na matavye asu ala matetĩkĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبَيَّنَ فُتُوحٌ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4.Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kafi wa athaihi ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo ũla inyw'ĩ mwĩkĩĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alũngalu.

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ
شَيْئًا وَلَمْ يَظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتُوا إِلَيْهِمْ
عَاهِدُهُمْ إِلَى مَدِينَتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5.Na yġla myei ġla ġtheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mġvw'anano ovala mwamethġġla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyŋlŋlŋkei, na moveesyei mo kġla vandŋ ve wġvitho. Ĥndġ ethwa nġmeelila na kŋlŋmya Mboya na kŋġva Saka, Ĥndġ ekanai na nzġa yoo yġ nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŋŋekanġi Mŋno Vyŋ, Usŋŋtwe nġ tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشَّرِيكَينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُّوهُمْ وَاحْكُمُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ٥

6.Na ethwa ŋmwe wa athaithi ma mġvw'anano nġwakwġtya we ŋsŋvġo, mŋnenge ŋsŋvġo nġkana atonye kwġw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ĥndġ ŋimŋtwaa vandŋ vake va mŋuo. Kġtumi nŋndŋ mo nġ andŋ matena ŋmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشَّرِيكَينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ
كَلِمَ اللَّهِ ثُمَّ ابْلِغْهُ مَا مَنَعَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ٦

LUKU 2

7.Vatonyeka ata kwġthwa mwġw'ano wa athaithi ma mġvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwawake, ateo asu ala inyw'ġ mweekġie wġw'ano namo nthġnġ wa Mŋsikiti Mŋtheu? Kwa ŋu, ŋndŋ mo mekŋendee kwġthwa me ma w'o kwenyu, ġthġwai mwġ ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alŋngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشَّرِيكَينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَهُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يَحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ٧

8.Kŋtonyeka ata ethwa yġla mo mamŋsinda inyw'ġ, maisŋanġaa ndŋŋ sya mŋkautġ ona yġva kana mwġw'ano ġŋlŋ wenyu? Mo nġmatonya kŋmwendeesya inyw'ġ na makanyw'a moo, oyġla ngoo syoo niŋlea, na aingġ mŋno moo nġ mbaa-matŋ.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرْ عَلَيْكُمْ لَا يَرِيقُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةٌ يُرْضُونَكُمْ بِأَنُوتَاهِهِمْ وَأَبَى قُلُوبُهُمْ
وَاللَّهُهُمْ فَسَقُونَ ٨

9. Mo makūanasya Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzīanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمًّا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ①

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufi kana ūtiano kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْجُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ②

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūlva Saka, mo Indī nī aneethe menyu katī wa mūfkīto. Na lthyī nīūtavanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفَأَخَذْتُمُ
فِي الدِّينِ وَنَفَضِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ③

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyu, makūnei Indī atongoi aa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndafa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأِنْ تَكَفَّتُوا أَيُّهَا النَّهْمُ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنُوا
فِي دِينِهِمْ فَقَاتِلُوا إِنَّهُ الْكُفْرُ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ④

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlīya mong'endu kwenyu? Inyw'ī komūūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīlī!.

إِلَّا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَعُوا قَوْلَ مَرْءٍ أَنْخَشَوْهُمْ فَلَّهْ
أَحَقُّ أَنْ يَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑤

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīlīla kwīlīla mokonī menyu, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo ūlū woo, na kūkiakisya īlīko sya andū ala metfkīlaa;

فَاتِلُوا هُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسْخَرُ
عَلَيْهِمْ وَيُسْفُفُ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ⑥

15.Na nĩkana We atonye kūveta ūthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ūla ona wĩva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŭl.

وَيَذِھِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللّٰهُ عَلٰی مَنْ يَّشَآءُ
وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝

16.Inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mŭkatiwa mwĩ inyw'oka, oyĩla Ngai Mwene Vinya W'on the ūtanamba kũmanya ala mokitaa *kwa nzĩa* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ūmwe* kwĩthwa mũnyanya wa w'o ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtũmwa Wake na etĩkĩli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanya mũno ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوْا وَلَنْ يَّعْلَمَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَّهْدُوْا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخْذُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلَا رُسُوْلِهِ وَ
يُجِزِ الْاٰمُوْنِيْنَ وَرَيْجَةً وَاللّٰهُ خَبِيْرٌ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝

LUKU 3

17.Ti ūlũ wa athaithi ma mĩvw'anano kwĩka ūlũngalu kwa ieleelo ila Mĩsikiti yakĩwe kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmĩkalya yĩ mĩseo kwĩfanana nondũ kwalle oyĩla mo nĩ ngũsĩ sya ūlei woo ene. Mo nĩmo ala mawĩa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĩnĩ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَكِيّٰ اَنْ يَّعْبُرُوْا بِمِحْجَدِ اللّٰهِ شٰهِيْدِيْنَ
عَلٰی اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ اُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ وَ
فِي النَّارِ هُمْ خٰلِدُوْنَ ۝

18.Nĩw'o, we eweka nĩwe wailwe nĩ kũmĩsũvĩa Mĩsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūmwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, na ūsyafĩsyaa Mboya, na ūĩvaa Saka, na ūtamũkĩlaa ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, aa nĩmo melekele mũno kwĩthwa. matalĩka katĩ wa ala matongoew'e.

اِنَّمَا يَّعْبُرُ مَنِعِدِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ
وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَحَسْبُ
اُولٰٓئِكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ۝

19.Inyw'ĩ mwĩtw'ĩkĩthya kũmanenge kyaũnyw'a mahaji na kũseũvyaa Mũsikiti Mũtheu ūndũ ūmwe na mawĩa make ūla

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَآجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهِدَ فِيْ سَبِيْلِ

Umwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ ūmwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alŭngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

20. Asu ala metĩkĩlaa na *mathamaa kuma mĩsyĩĩyoo kwoondũ* wa Ngai na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلَّهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٦٠﴾

21. Mwĩlaĩ woo amanengae mo ūvoo mŭseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّتْ لَهُمْ
فِيهَا أَعْيُنُهُمْ مُقِيمٌ ﴿٦١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٦٢﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyu na anaa-nyinyia menyu ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũĩkĩllo. Na ūla ona wĩwa ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyu, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ
أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّمْ
مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٣﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyu, na syana syenyu, na anaa-ĩthe menyu, na iveti syenyu, na ndũũ sya mũkauĩ syenyu, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyu ūla mũũkĩla ndũkaũngame, na nyũmba syenyu ĩla mwendete mũno, nĩsyoo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ
كِسَادَهَا وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, īndī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولُهُ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
بِآيَةٍ مِنَ اللَّهِ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٠﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla īndī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na īndī nīmwaalyūkile mūsyokete ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
إِذْ أَجَبْتَكُمْ لَقَدْ تَفَعَّلْنَا عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
صَافَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
مُدْبِرِينَ ﴿٥١﴾

26.Na īndī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūuū īūlū wa Mūtūmwa Wake na īūlū wa etīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwītkīla. Na yīlī nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekela ūla w'onthe We wendaa ena ūuū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

28.Inyw'ī ala mwītkīllaa! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīla ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mōī.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشُّرُكُونَ بَحْسٌ فَلَا يَقْرَبُوا
السَّجْدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ
عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

29. Ukitali na ala katika wa Andu ma Ivuku ala matamwiti kila Ngai Mwene Vinya W'ontha kana Muthenya wa Muminokiliyo, kana makwata maundu ala Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mutoywa Wake mavatanite, kana kuatila ndini Ila ya w'o, okuvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivithye* na kwonany'a w'w'i woo.

LUKU 5

30. Na Ayuti maasya, 'Esala ni Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'ontha, na Aklisto maasya, 'Masia ni mwana wa Ngai Mwene Vinya W'ontha; ii ni ndeto sya makanyw'a moo. Mo meytelekanasya na Uenei wa asu ala maleile kwitika mbee w'o. Kifumo kya Ngai Mwene Vinya W'ontha kithwe lulu woo! Mo maalyulangawa ata!

31. Mo mamosete asomi moo na alei moo kwitika elai moo vandu wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na ota *du now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, indini mo mayafyafwa *du* ateo kumuthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We ni Muthu Muno lulu wa kila mo mamwananasya We nakyo!

32. Mo mendaa kuvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'ontha na makanyw'a moo; indini Ngai Mwene Vinya W'ontha ndaketika kundi ateo We akeanitsya kyeni Kyake, ona kau alei nimatonya kulea kukienda.

33. We ni We Ula wamutumie Mutoywa Wake ena utongoi na ndini ya w'o, nikana We atonye kumisindithya lulu wa kila ndini *ing'i*, ona ethwa avoyi ma m'vw'anano nimatonya kumimena.

قَالُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ عَتَىٰ يَعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٥﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عِزِّيْزُنَا اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْتُمُوهُ اللَّهُ أَتَىٰ يَوْمُكُمُ ﴿٦﴾

اتَّخَذُوا أَحِبَّاءَهُمْ دِينًا لَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا
إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٧﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يَتِمَّ نُورُهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَ
عَلَى الدِّينِ الْحَقِّ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'ŭkĩthĩtw'e kwoneka wĩ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩna kyaũ inyw'ĩ yĩla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩthikaa mŭkakumanĩa na nthĩ? Inyw'ĩ mŭkeanĩwa nĩ thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa thayũ wa Itunĩ? Motandĩthyo ma thayũ ũũ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunĩ.

39. Ethwa inyw'ĩ mŭiũthi kũkita, We akamũsilĩla na ũsilĩlo wĩ woo, na akanyuva andũ angĩ vandũ venyu eka inyw'ĩ, na inyw'ĩ mŭikamwĩka naĩ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi mwĩanũ ĩũlũ wa syĩndũ syonthe.

40. Ethwa inyw'ĩ mŭiũmũtetheesya we, ĩndĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamũtetheesye we ona yĩla alei mamũlũngilye we yĩla waĩ ũmwe wa ala elĩ yĩla maĩ ngunganĩ, yĩla we wamũtavisye mũnyanyae, Ndũkew'e kyeve, nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitũ. 'Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatheesye mũuo Wake ĩũlũ wake, na nĩwamwĩkie we vinya na nguthu sya ita ila mũtaasyona, na nĩwamĩsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwĩtĩkĩla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ĩla nĩyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُوا الْقُلُوبَ إِلَى الْأَرْضِ أَنْزَلْتُمُوهَا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبُكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوْهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَتَضَرَّوْهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avũthũ kana mwĩ aito, na ūkitai na syĩndũ syenyu na mathayũ menyu kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uu nĩw'o ūseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tũ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

42. Takethwa waĩ ūtandĩthyo wa mĩtũkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makũatĩĩe we, ĩndĩ kyalo kyu kyũmũ kyoonekie kĩ kĩasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tũtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendanisye nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayũ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ الشَّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthe navetange? tei. Wametĩkĩlĩlye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa ūtambĩte kũmamanya ala maneenie w'o na ūkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعَنَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٢﴾

44. Asu ala metĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa mũminũkĩlyo maikakwĩtya we ūthei wa *kũekewa* maikokite na ūthw'ii woo na mathayũ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala alũngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٣﴾

45. No asu tũ ala matamwĩtĩkĩlĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na ala ngoo syoo syusũtwe nĩ nzika makakwĩtya ūthei wa kũlea kũkita, namo nĩmeũseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَزْوَاجًا قُلْ لَهُمْ قُلُوبُهُمْ فِي رِيحٍ مُّزْمَزَةٍ ﴿١٤﴾

46. Na takethwa mo mañ na kñeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũmbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ امْتِعَانَهُمْ فَتَبَطَّحَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٤٦﴾

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَوْلَا أَوَّعُوا عَلَيْكُمْ سَيْغُونَ لَمُ الْفِتْنَةُ وَفِيكُمْ سُنَّوْنَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ũũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kñeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتَدَأُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَالُوا إِنَّكَ الْأَمُورُ خَفَىٰ جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَرِهُونَ ﴿٤٨﴾

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbĩĩkĩĩtye nyie nĩiweĩĩna na mũĩkambĩkĩle nthĩnĩ wa ĩtatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte ĩtatwanĩ. Na vate nzika, ĩia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَنِي لِي وَلَا تَقْبَلِي الْأَدْنَى الْفِتْنَةَ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمُ لَحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩlaa mo kyeve, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithĩ nĩĩtweesũvĩĩte vau mbeenĩ.' Namu masyokaa ĩtina matanĩte.

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فُسْوِمُهُمْ وَإِنْ تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرًا مِنْ قَبْلٍ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُرِجُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

W'onthe ūtūw'ŵe ithyŵ. We nŵ Mōsūvŵi waitū.Na ŵndŵ etŵkŵli maŵŵe nŵ kwia wŵkwatyō woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'ŵ mōitweteelye ithyŵ kŵndū ateo kŵmwe nthŵnŵ wa syŵndū ila nzeo; oyŵla kwa ngalŵ yenyu, ithyŵ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amōutee ūsilŵlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwŵsŵla mōkonŵ maitū. Eteelai ŵndŵ, ithyŵ naitū ota Ūu notwetele twŵ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِنَا إِلَّا إِيَّاهُ الْحُسَيْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْتَبُوا إِيَّاكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kōlea kwenda, iiketŵkŵlwa kuma kwenyu. Inyw'ŵ mwŵ andū mbaa-matū mōno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ فَاسِقُونَ ﴿٥٣﴾
كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kŵndū kŵmavafŵte mo kwŵtŵkŵlŵla mŵvothi yoo ateo mo nŵmamōleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mōtūmwa Wake. Na mayōkaa Mboyanŵ ateo kwa ūtulu na mayumasya mŵvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa Ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeelaa kōmasilŵla mo nasyo nthŵnŵ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanŵsyē namo me alei.

فَلَا تَعْجَبْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nŵmevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nŵ menyū, oyŵla mo ti menyū, ŵndŵ mo nŵ andū me w'ia.

وَيَخْلُقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَكَاِفِرُونَ وَمَا هُمْ بِمُتَّقِينَ
لِلَّهِ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nŵmoonie vandū va kwŵvitha, kana ngunga, ona kana ŵima ya kōluka mo vate nzika methwa masyokie vo, na mŵtōkŵ ŵtasiŵka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغْرَبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na katī wamo ve asu ala monaa we wīna İvityo İolİ wa nthembo. Ethwa mo nīmanengwe İmwe, nīmeanİawa; İndİ malea kŭnengwe İmwe, sisyai! mŭ ti canfe.

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَفْخِرُونَ ٥٨

59.Takethwa mo nīmeanİwe nī kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtwānİe ithyİ -----na Mŭtŭmwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake İolİ waitŭ; na Mŭtŭmwa Wake ota ŭu; ithyİ nİtwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' ŭu wāhİwa wāİ ŭseo kwoo.

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ ۖ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ٥٩

LUKU 8

60.Nthembo nī kwoondŭ wa ngya tŭ na ala mena vata, na ala maandİkİwe kŭthŭkŭmanaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo nī syakwİw'anİthw'a, na kwa kwinenge ngoombo ŭthasyo, na kwa ala mena thiİ, na kwoondŭ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa mŭendi-wa-kyalo----- mwİao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mŭİ.

إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالسَّكِينِ وَالْمُعِيلِينَ عَلَيْهَا وَالْوَلَفَةُ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرِينِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٦٠

61.Na katī woo ve asu ala mamŭthatasya Mŭtŭmwa na kwasya, 'We nİwāhukİsyaa onthe.' Asya, 'Kwāhukİsyaa kwake kwa onthe nī kŭseo kwenyu; we nŭmwİtkİİaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nŭmetİkİİaa Aİkİİi, na nī tei kwa asu ala menyu metİkİİaa. Na ala mamŭthatasya Mŭtŭmwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدْنَىٰ قُلْ أَذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٦١

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62. Mo mevŋtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nŋkana mamwendeesye inyw'i; Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake nŋmo maŋŋtwe nŋ kwendeew'a mŋno nŋwe na Ngai, ethwa mo nŋ etŋkŋli.

يَقُولُونَ يَا لِلّٰهِ لَكُمْ لِرُسُلِكُمْ وَاللّٰهُ وَرَسُولُهُ اَحَقُّ
۞ اَنْ يُرْسِلَ اِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ

63. Mo nomaamanya kana ŋla ona wŋva ŋmŋkaananŋasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoondŋ wake, vala we ŋkekala? Usu nŋ ŋnyamao mŋnene.

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنْهٗ مِنْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَرُسُوْلُهُ فَآَنَ
لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيْهَا ذٰلِكَ اَلْجِزَآءُ الْعَظِيْمُ ۝

64. Angangani nŋmakŋaa Kŋlungu kŋikese kŋvuanw'a ŋŋŋ woo, kŋimamanyŋthya mo maŋndŋ ala me nthŋnŋ wa ngoo syoo. Asya, 'Vŋai ngŋŋ inyw'i! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakŋete kyeninŋ kŋla inyw'i mŋkŋaa.'

يَحْذَرُ الْمُنٰفِقُوْنَ اَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِءُوْا ۚ اِنَّ اللّٰهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحْذَرُوْنَ ۝

65. Na we ŋkamakŋlya mo, kwa ŋla w'o vyŋ mo masya, 'Ithyŋ nŋtwathaŋkaa tŋ na kŋvŋa ngŋŋ.' Asya 'Nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋtŋmwa Wake na Syama Syake ala inyw'i mwavŋlaa ngŋŋ?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ اِبٰهٖنَا اللّٰهُ وَآٰتِيْهِ وَرُسُوْلُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ۝

66. 'Mŋikaete wŋkwatyo. Inyw'i vate nzika nŋmwaleile kwŋŋŋŋla ŋtina wa kwŋŋŋŋla kwenyu. Ethwa Ithyŋ nŋtŋmŋlekea nguthu ŋmwe kuma katŋ wenyu, Ithyŋ tŋkamŋŋŋŋla ŋla nguthu ŋngŋ, nŋndŋ mo methŋtwe me avŋtany'a.'

لَا تَعْتَدُوا ۚ قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ اَنْ تَقْعَبُوا
۝ طٰٓئِفَةٌ مِّنْكُمْ تَعْدِبُ طٰٓئِفَةًۭ اٰلَافَةًۭ اٰلَافَةًۭ ۝

LUKU 9

67. Angangani aŋme na aka, onthe nŋmakwatanŋe mŋndŋ ŋla ŋngŋ. Mo

۝ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالنَّفٰثَتُ بَعْضُهُمْ رِيْضٌ يَّأْمُرُوْنَ
بِالنَّكْرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُوْنَ اَيْدِيَهُمْ

meylaaa kwikwe ūthŭku na kūvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŭleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŭmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŭ.

68.Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŭme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifflō wīkalaa,

69.Otondŭ ala maī mbee wenyu inyw'ī. Mo maī na vinya mŪnene nthīnī wa Ūtonyi mbee wenyu na Ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīe Ūthw'ii woo kwa īvinda īkuvī, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŭ ala maī mbee wenyu matanīe kīanda kyoo. Na inyw'ī nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŭ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno īŪīŪ wa nthī īno na ītūnī. Namo nomo mena wasyo.

70.Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—Andŭ-ma-Noa na Aati, na Athamŭti, na Andŭ-ma-Avalamu, na Atŭi-ma-Mitiani na mīsyī īla yaanangiwe? Atŭmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa Ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsye mo ene.

71.Na etīkīli aŭme na aka, nī anyanya mŭndŭ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kūvatana ūthŭku na

نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ السُّفُفِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٨﴾

وَعَدَ اللَّهُ السُّفُفِينَ وَالْكَافِرَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنُهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَآلًا أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا فَاسْتَمْتَعُوا بِخَلَائِقِهِمْ فَاسْتَمْتَحْتُمْ بِخَلَائِقِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِخَلَائِقِهِمْ وَخُضُّمٌ كَالَّذِينَ خَاصُوا أُولَئِكَ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ يَأْنِهِمْ نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَةٍ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَحْبَبِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧١﴾

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

kölümya Mboya na kōlva Saka na kōmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamew'īa tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mūl.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathīte etīkīli aūme na aka, Mīŭnda īla īvīfīlaa tūlūsī uungu wayo, vala nthīnī wayo mo makekalaa, na kūndū kwa motūo ma ūtanu nthīnī wa Mīŭnda ya Tene-W'onthe. Na ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'o ūla mūnene vyū wa syonthe. Usu nī ūkīlyo mūnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na īthwa wī mwai kwoo. Utūo woo nī Ngienanī, na nī vandū vathūku.

74. Mo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ūndū, īndī mo matūmfīe kīthyomo kya kōumana, na malea kwīfīkīla ītina wa kōkumbatīlya Isilamu. Namo nīmasūanīe mūno tūlū wa maūndū ala *mesie* kōlea kōmakwata. Namo nīmaeie kīmena tū nūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake nīwamathuītye mo kuma mumonī Wake. Kwa ūu, ethwa mō nīmekwīlila, kōkeethwa kwī kōseo kwoo; īndī mo maalyūka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla na ūsīlīlo wī woo tūlū wa nthī īno na Itunī, namo maikethwa na mūnyanya kana mūtetheesya tūlū wa nthī.

يَا مُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ④

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي
جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَزُفْرَانٌ مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑤

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصِيرِ ⑥

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا وَمَا
نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ
عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ
مِنْ دُونِ ذَلِكَ نَصِيرٌ ⑦

75.Na katĩ woo ve ala meeklie Otianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatũenge ithyĩ katĩ wa mumo Wake, vate nzika vyũ, ithyĩ tũkaumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِنْ اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

76.Indĩ yĩla We wamanengie katĩ wa mumo Wake, mo nĩmeethiwe na ngoa naw'o na maalyũka masyoka ĩtina mena ũlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلّٰوْا وُجُوْهُهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ۝

77.Kwa ũu, We nĩwamatuvie mo wangangani *Ūla Ūkekala* ngoonĩ syoo kũvika mũthenya ũla mo makakomana Nake We, nũndũ mo nĩmaanangie ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo nĩmakenganie.

فَاَعْبَهُمْ يَنْفَاقًا فِيْ اٰلٰهِيَّتِهِمْ اِلٰى يَوْمٍ يَلْقَوْنَ رَبَّهٗمْ اَخْلَفُوْا اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبَخِلُوْا كَاٰنُوْا يَكْذِبُوْنَ ۝

78.Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syoo oũndũ ũmwe na mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi-Ula-Mũseo Vyũ wa syĩndũ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ۝

79.Asu ala mamanthaa ĩvĩtyo kwa etĩkĩli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kĩndũ kya kumya ateo *mokwati ma wĩla* woo mũmũ. Indĩ asu nĩmamavũfaa ngũĩ mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaĩva ngũĩ *ĩsu* yoo, na ve ũsĩĩlo wĩw'ĩthasya woo kwoondũ woo.

اَلَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطٰوْعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِيْ الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يُجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ يَخِرُّ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

80.We ĩtya ūekeo kwoondũ woo, kana ūlee kũmetĩsya ūekeo; ona ūkameĩsya ūekeo kũndũ mĩlongo mũonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. Kĩtumi nũndũ nĩmamũleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ۝

W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamatongoeasya andŭ mbaa-matŭ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kŭtiwa ĩtina nĩ
matanie nŭndŭ wa kŭtiwa ĩtina kwoo,
ĩtina wa kŭleana na Mŭtŭmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile
kŭkita na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo
kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Namu maisye, 'Mŭikathi naku
kwĩ ŭvyŭvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna
ŭvyŭvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo
nĩmaĩ matonya kŭmanyanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kŭtheke vanini na kŭĪa
mŭno ta ĩtuvi ya maŭndŭ ala mo
meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
akaŭtŭnga we nguthunĩ yoo, namo
maikwĩtya ŭthei mathi makokite, ĩndĩ
asya, 'Inyw'ĩ mŭikathi nakwa ona
vanini, ona mŭikamŭkita mŭmaitha mwĩ
vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie
kwĩkala mŭsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ŭu,
ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa
ĩtina.'

84.Ndŭkamŭvoyee ŭmwe woo yĩla
wakw'a ona vanini ona kana kŭŭngama
ŭtee wa mbŭa yake kŭvoya; nŭndŭ mo
nĩmaleile kŭmwĩtĩkĩla Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na
makw'ie me mbaa-matŭ.wa nthĩ ĩno na
kana mathayŭ moo matonye kŭtaanĩsya
na mo me alei.

فَوَحَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كِرْهُوْا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨١﴾

فَلْيَصْحُقُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا
لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاعْبُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَمَا تَأْوَى
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasilŭla tŭ nasyo tŭlŭ wa nthĩ ũno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭkitai *nzŭtanŭ* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmw Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ŭthei we makyasya, 'Tŭe ke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ*.'

وَإِذَا أَنْزَلَتْ سُورَةً أَنْ أَمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطُّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقُعْدِيِّينَ ﴿٥٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzilŭle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmw na asu ala metŭkŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ* wa *nzŭta* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makaŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'ontha nUseŭvitye Mŭŭnda ũla ũvŭŭŭlaa tũlũsĩ uungu wayo kwoondũ woo; nthĩnĩ wayo nĩvo mo makekalaa. Usu nĩ ũtanu mũnene.

أَمَّا اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتِي تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يُخْلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syŭkwatyo kuma katĩ wa Aalavu ma weũnĩ, nĩmookie nĩkana manengwe Ŭthei Ŭsu. Na asu ala maneenie ŭvũngũ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake mekalile mũsyĩ. Usiĩflo mwai ũkamavalũkĩla asu ala amwe moo matetĩkĩlaa.

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai ũvĩtyo ũlũlũ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kĩndũ kya kumya, ethwa mo nĩ aĩkĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake. Vai nzĩla ya kũmatũla mũtĩ asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtĩwe nĩ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَفَقُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona ũlũlũ wa asu ala mookie kwaku nĩkana ũmalĩsyie ũlũlũ wa nyamũ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kũmũlĩsya inyw'ĩ; namo masyoka metho moo metĩkĩte methoi nĩ kyeve kya kwaĩwa nĩ kĩndũ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzĩla ya kũmatũla mũtĩ no kwa asu tũ ala meũkwĩtya we Ŭthei, me athw'ii Mo nĩmeanĩawa nĩ kwĩthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩwĩkĩte ũsiĩflo ũlũlũ wa ngoo syoo nĩkana maikamanye.

إِنَّا السَّبِيلَ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūnenge inyw’i sylkwatyo mwasyoka vala maŋ. Asya, ‘Mūikaete sylkwatyo; ithyŋ tūimwītŋkŋla inyw’i. Ngai Mwene Vinya W’onthē nūŋtūmanyīthītye ithyŋ ō-w’o ūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē akasyaŋsya mwŋkalo wenyu na Mūŋtūmwa Wake ota ōu; na Indŋ inyw’i mūkatūngwa ūtina Kwake, Ula wŋsŋ maŋdū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw’i maŋdū onthe ala inyw’i mweekaa.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْنَا إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُونَ لَنَا نُوَدِّعُكُمْ قَدْ بَيَّنَّا أَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُزَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنْزِلُكُمْ فِيهَا لَمُبْنُونَ ﴿٣٥﴾

95. Mo makeevŋta na Ngai Mwene Vinya W’onthē Kwaku, we wasyoka kwoo, nŋkana ōekane namo. Kwa ōu, ekana namo. Vate nzika, mo nŋ avuku, na ūtūo woo nŋ Ngienanŋ----nŋ ūtuvi yaŋle nūndū wa maŋdū ala mo meekaa.

سَيُلْقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِيُتْرَكُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا فِيهِمْ مِنْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٦﴾

96. Mo makeevŋta kwaku nŋkana wendeew’e nŋmo. Indŋ we ona wendeew’a nŋmo, Ngai Mwene Vinya W’onthē ndakendeew’a nŋ andū mbaa-matū.

يُلْقُونَ لَكُمْ لِيُتْرَكُوا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرَئَوْهُمْ عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٣٧﴾

97. Aalavu ma weŋnŋ nŋmo athūku mūno vyū nthŋnŋ wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nŋmakothete kūlea kūmanyā mŋao ya Uvuany’o ūla Ngai Mwene Vinya W’onthē ūtheetye kwa Mūŋtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nŋ Umanyi-W’onthē, Mūŋ.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

98. Na katŋ wa Aalavu ma weŋnŋ ve asu ala masūanŋaa kana kŋla maumasya nzŋanŋya Ngai Mwene Vinya W’onthē nŋ ūvŋtyo na mo meteelaa na wendi mbaanga ūmūkwate inyw’i. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū venyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرْسِلُ فِيهِمْ الدَّائِرَةَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْرِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weŋnĩ ve ala
mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo
na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya
kũmathengeesya vala ve Ngai na
kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ,
vate nzika, kwoo nĩ nzĩla ya kũthengeea
vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ
Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَهَا قُرْبَةً لَهُمْ سَبَدٌ خَلَاهُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli
ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na
asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na
mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo
nĩmendeew'e nĩ We nesa na We
nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Iĩvĩtĩlaa mbũsĩ
uungu wayo kwoondũ woo. Mo
makekalaa vo tene na tene. Usu nĩw'o
ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْفُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِلِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْغَوْزُ الْعَظِيمُ

101.Na katĩ wa Alaavu ma weŋnĩ
kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ
angangani; na amwe ma andũ ma
Madina ota ūu. Mo maendee nthĩnĩ wa
wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ
nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩlĩla mo keli;
na Indĩ makanengeleanĩlw'e ūsilĩlo
mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ؕ وَمِن
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَبَدٌ لَّهُمْ مَّرَاتٍ ؕ ثُمَّ يَرْدُونَ إِلَى
عَذَابٍ عَظِيمٍ

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanĩlye wĩla mũseo na ũngĩ *ŵa waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'ontho akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Ušũtwe nĩ tei.

وَأَخْرَجُوا مِنْ دُونِهِمْ طَائِفَةً أُخْرَىٰ قَالُوا أَيُّهَا الضَّالُّونَ الضَّالُّونَ إِنَّ اللَّهَ لَمَنَّكُمْ وَالَّذِينَ أَتَوْكُمْ يُسْتَكْبَرُونَ ۖ فَخَرِّبُوا مَا بَنَوْا لَكُمْ بِلُغَتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَهْتَكُونَ ۚ فَجَعَلْنَاهُمْ نَوْمًا كَأَنَّهُمْ شجرَةٌ خَالِدِينَ فِيهِ ۚ وَسَوْفَ يُعْرَفُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ يُنْفَخُ الصُّورُ ۚ فَسَأَلْتَهُم نَارُ رَبِّهِمْ إِمَّاءُ مَيِّتَةٍ ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا رَبُّهُمْ يُسْأَلُونَ ۚ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْبَاقِعُونَ ۖ وَلَئِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ لَبَاسٌ مُتَقَنٌ ۚ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْخَاسِرُونَ ۖ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْغَافِقُونَ ۖ

103. Osa nthembo kuma ūthw'iinī woo, nīkana ūtonye kūmathesya na kūmathambya nayo. Na voya kwoondū woo; ow'o, mboya yaku nī wambīlīlīyo wa mūuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩtĩkĩlaa
nthembo kuma kwa athũkũmi Make na
Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-
Andũ-Kaingĩ *na Ouu, na Ausũtwe* nĩ tei.

الْم يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ
يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْقَوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٧﴾

105. Na asya, 'Ikai ūndū inyw' mūtunya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menyu na Mūtūmwa Wake ota ūu na eti kili. Na inyw' mōkatūngwa Kwake ūla wisi, Mōmanyi wa maūndu ala matonekaa na ala monekaa; Indī akamūtavya maūndū ala inyw' mweekaa.

وَقُلْ اَعْمَلُوا فَاَسِيرَے اللّٰهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ اِلٰی عَلِيمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ يَنْبِئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele
 ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
 We nūtonya kūtwa kōmasiŋŋa mo kana
 We nūtonya kōmelekela mo na ūuu. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-
 W'onthe, MŪŦ.

وَالْآخَرُونَ مُرْجُونَ لِمِزْمِ اللَّهِ أَمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَأَمَّا يُتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

107. Na *katī* wa *angangani* ve asu ala
makīte mūsikiti nīkana manange *Isilamu*

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا

na *kUetheesya* ūlei na *kUete* ūaanŭku kaŭ
wa eŭŭŭli, na *kUnengane* vandŭ va
kwŭvitha kwa asu ala maminŭte
kŭmŭkwaŭsya Ngai Mwene Vinya
W'ontha kaŭ na Mŭtŭmwa Wake;
Namo vate nzika, makeevŭta: 'Ithŭŭ
tŭiendaa Ondŭ ateo Ūseo;' Indŭ Ngai
Mwene Vinya W'ontha E-na Ūkŭsŭ kana
mo vate nzika nŭ akengani.

يَبَيِّنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِصْرًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
مِنْ قَبْلُ وَيُحْلِفُ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
أَنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٥٠﴾

108.Ndokaŭgame *kŭvoya* nthĩnĩ waw'ŏ.
Mŭsikiti ūla waakiwe nthĩnĩ wa Őtheu
kuma mŭthenya ūla wa mbee vate nzika
nĩw'ŏ waliĩte mŭno mbee wa kŭŭngama
ŭvoyee nthĩnĩ waw'ŏ. Nthĩnĩ wa w'ŏ ve
andŭ ala mendaa kŭthew'a, na Ngai
Mwene Vinya W'onthē amēndaa asu ala
metheasya mo ene.

لَا تَقْرُؤْ فِيهِ أَبَدًا لِّلَّذِينَ اسْتَخْسِرُوا عَلَى النَّفْسِ مِنْ أَوَّلِ
يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رِجَالٌ يَتَخَبَّطُونَ فِي الْعَصَا
وَأَلَّهُ يَكْفِيكَ الْغَلِيظِينَ ﴿١٦﴾

109. We Indl, ūla waiie wambITITlyo
wake Tŭŭ wa w'ia wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŭwe
mŭseo kana nŭ we ūla waiie wambITITlyo
wake Tŭŭ wa ngŭka Tla yololoetw'e nŭ
kŭw'ŭ Tla yavalŭkile vamwe nake nthŭnŭ
wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ
ala mekaa naŭ.

أَفَمَنْ أَتَقْوَىٰ عَلَىٰ تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ
خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَتَقْوَىٰ عَلَىٰ شَقَا جُرْفٍ هَارٍ
فَأَنهَارِبُهُ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

110. Mwako ū woo, mo mok'itŋye,
 ōkeethwa wī wamb'itŋlyo wa kŋlea
 kw'w'ana na nzika ngoonī syoo, kŋvika
 ngoo syoo itaanīsyē na kŋtilangwa
 tŋlungu. Na Ngai Mwene Vinya
 W'onthē nī Umanyi-W'onthē, Mŋf.

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ
إِلَّا أَنْ تَقُطَعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿١٣﴾

LUKU 14

111.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'ontho nŭthooete mathayŭ ma eŭkŭli a
ŭthw'ii woo vandŭ va Mŭŭnda wa Itunŭ

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنَّهُمْ لَهِمُ الْجَنَّةِ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَفْتِكُلُونَ

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŭmoaa namo nŭmoaawa---- Ūtianŭ Ūla Ūtalea kwŭthŭwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŭnŭ wa Tola, na Ūvoo-Mŭseo, na Kulani. Na nŭŭ Ūla wakŭŭkŭŭka Ūtianŭnŭ Wake kŭvŭta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŭndŭ, nŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla mwatianŭe Nake; na Ūsu nŭw'o ūkŭlyo mŭnene.

112. *Mo nŭ mo* ala mamŭalyŭkŭŭlaa *Ngai* na *wŭilo*, ala mamŭthaithaa *We*, ala mamŭtaŭaa *We* ala maendaa ŭŭŭ wa nthŭ *maimŭthŭkŭma We*, ala mamŭkumanŭaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŭ moo *Mboyanŭ*, ala meylaa kwŭkwe nesa na kŭvatana ŭthŭku, na ala masyaŭasya mŭvaka ŭla *yiŭwe* nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŭmanenge ŭvoo mŭseo asu ala metŭkŭlaa.

113. Ti ŭŭŭ wa Mwathani na asu ala metŭkŭlaa kŭmetŭsya athaithi ma mŭvw'anano ūkeo *kwa Ngai*, ona ethwa nŭ ma ndŭŭ ya mŭkautŭ, ŭtina wa kŭmanyŭka vyŭ ŭtheinŭ kana mo nŭ andŭ ma Ngienanŭ.

114. Na Avalamu kŭmwŭŭsya ŭthe ūkeo no ŭndŭ wa Ūtianŭ Ūla we watianŭe Nake ŭndŭ yŭla wavyanŭw'e kana we nŭ mŭmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŭweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŭ na ngoo mbololo, mŭmŭŭsya.

115. Na ti ŭŭŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭtuma andŭ mathyoeka ŭtina

وَيَقُولُونَ قَدْ عَلِمْنَا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا
بِمَبْعَثِ اللَّهِ إِلَيْنَا بَايِعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٠﴾

الشَّاهِدُونَ الْعِيدُونَ الْحِدُّونَ السَّابِقُونَ الزُّكُوفُ
الشَّجِدُونَ الْأُمُورُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالشَّاهُونَ عَنْ
الْمُنْكَرِ وَالْحَفِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَلَبِشِرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٢﴾

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِابْنِهِ إِيْلَاعَنَ قُوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا إِيْلَاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَهُمْ
حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ لَبَلِيْلٌ شَيْءٍ عَالِمٌ ﴿٥٤﴾

wa We kúmatongoesya kúvika We amony'e nesa vyú ma0nd0 ala mo malítwe ní kwísúviana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0syísí syínd0 syonthe nesa.

116.Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula 0sumbí wa matu na nthí ne Wake. We n0nenganae thayú na n0etae kíkw'0. Na inyw'í m0i na m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika n0mwelekele na tei M0t0mwa Wake na Athami na Atetheesya ala mam0atfle we nthíní wa saa wa thína, ítina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mal vakuvi kwelel0ka. We níwamelekele na tei íngí. Vate nzika, We ní M0uu kwoo, Us0ftwe ní tei.

118.Na ala atatú ala matiiwe ítina, kúvika nthí yooneka yí ntheke m0no kwoo vamwe na 0nene wayo w'onthe, na mathayú moo *ota Ou* mathekevwa kwoo, namo mamanya vyú kana vai wívitho vandú vangí ateo Kwake-Mwene. Indí We níwamelekele mo na tei níkana mo matonye k0aly0ka k0mwelekela We. Vate nzika, ní Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula *usyokeaa-KaingíE-na Ou* na Aus0ftwe ní tei.

LUKU 15

119.Inyw'í ala mwítíkílaa! M0kíei Ngai Mwene Vinya W'onthe na íthíwai vamwe na ala ma w'0.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِحَسْبِ
وَيْبُتٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
ثَلَمٍ وَلَا نَصِيرٍ ⑤

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا
كَادَ يَزِيدُ قُلُوبَ فِرْيَاقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ
إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ⑥

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا
رَحَبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ
مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ
هُوَ الثَّوَابُ الرَّحِيمُ ⑦

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ⑧

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخَصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطُونُ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْلَوْنَ مِنْ عَذَابٍ نِيلًا إِلَّا كَيْبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْحَسَنِينَ ﴿٣٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩlasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يَنْفَعُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَيْبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũvĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na ala alũngalu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْتَائِبِينَ ﴿٣٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyaatheew'a, ve

وَلَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ أَكُنْمْ زَادَنَاهُ

amwe moo maasya, 'N00 katĩ wenyu 0la Kĩlungu kĩĩ kĩmwongelelee m0ũkĩĩo?'

هَذِهِ آيَاتُ مَا آتَيْنَا مُؤْمِنًا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا
وَهُمْ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٧﴾

Indĩ kwa ala metĩkĩlaa, nĩkĩmongelaa m0ũkĩĩo woo namo nĩmatanaa.

125.Indĩ kwa ala mena 0wau nthĩnĩ wa ngoo syoo, kĩmongeleelaa lko yingangĩ 000 wa lko yĩla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَرَادَتْهُمْ رِجْسًا
إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

126.Mo nomonaa kana nĩmekĩlawa 0tatwanĩ kĩla mwaka 0mwe kana kelĩ? Namu mayĩlilaa, ona maitonya k0ũtaĩka.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَقْرَةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

127.Na oyĩla Kĩlungu kyatheew'a, masyaanasya m0ũnd0 na 0la Ongĩ, makyasya, 'Ve m0ũnd0 ona 0mwe 0mwonaa inyw'ĩ?' Indĩ mo nĩmaaly0kaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'ontho n0aly0ĩlfe ngoo syoo n0ũnd0 mo nĩ and0 ala matatonya k0ũmanyaa.

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَاهُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٤٠﴾

128.Vate nzika, M0t0mwa nĩ0kĩte kwenyu kuma katĩ wenyu ene; ma0ũnd0 ala mamwĩw'ĩthasya kyevea nĩ ala matonya k0m0likya inyw'ĩ thĩnanĩ; we e kĩthito n0ũnd0 wa k0ũmanyaa mwĩkalo wenyu; na kwa etĩkĩli we nĩ M0uuu, Us0ĩtwe nĩ tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿٤١﴾

129.Indĩ mo maaly0kaa, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'ontho n0mbĩanĩ nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nĩlfe wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ Wake, na We nĩ Mwĩafi wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ kĩ vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٤٢﴾

6. We nĩ We Ula woombie syŭa yĩna kyeŋi kĩtheu na mwei ūmulĩkaa, na aitw'ĩla ithŭmŭo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmanyā ūtalo wa myaka na ūtalo wa ñinda. Ngai Mwene Vinya W'onthē ndombĩte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvĩ kwa andũ ala mena ūmanyi.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ①

7. Nĩw'o, nthĩnĩ wa ūalyŭko wa ūtukũ na mŭthenya, na nthĩnĩ wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matunĩ na ūlũ wa nthĩ ve Syama kwa andũ ala akĩma-Ngai.

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

8. Asu ala matamanthaa kŭkomana Naitũ na meanĩwe nĩ thayũ wa nthĩ ĩno, na mew'aa mathŭmŭĩte nthĩnĩ wayo, na ala matasyaĩsyaa Syama Siitũ---

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

9. Aa nĩmo ala wĩkalo woo nĩ Mwakinĩ, nŭndũ wa ūndũ mo meekie.

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

10. Indĩ kwa asu ala metĩkĩlaa, na kwĩka meko maseo---Mwĩafi woo akamatongoesya nŭndũ wa mŭĩkĩlũ woo. Mbũsĩ ikavĩĩlaa uungu woo Mĩũndanĩ ya utanu.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِآيَاتِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ⑤

11. Mboya syoo vau nthĩnĩ ikeethwa 'Utheu wĩthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthē!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mŭuo.' Na mŭminŭkĩlyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaĩa syonthe syĩthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē, Mwĩafi wa nthĩ syonthe.

دَعَوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمُكَ فِيهَا سَلَامٌ ۖ وَأُخْرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nŭmakalaatĩlaa andũ athŭku ūla

وَلَوْ يَخِفُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ لَاسْتَبَخَّ لَهُمُ بِالْخَيْرِ لَقِيمَهُ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ قَدَرُ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondū mo mekalaatle *kūmbany'a* ūthw'ii, mūminūkīlyo wa īvinda yoo ya thayū yīthwa yaetiwe ūlū woo. Indī Ithyī nītūmaekaa asu ala matamanthaa kūkomana Naitū mangange mana nthīnī wa ūthūku woo.

13. Na yīla thīna wamūvalūkīla mūndū, we nūtūwīkaīlaa Ithyī, akomete na wea, kana ailyī nthī, kana aūngeme; Indī yīla Ithyī twamūthīnūkyā, aendaa we ta ūtaatūthaita Ithyī ona vanini tūsisye thīna ūla ūmūkwatīte. Uu nīw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonī moo.

وَلَمَّا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنَّتِهِ أَوْ قَاعِدَا
أَوْ قَالِيْمَا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَذْعُرَا
إِلَّا صُرْمَتَهُ كَذَلِكَ زَيْنٌ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na Ithyī nītwasyanangie nzyawa mbingī ila syai mbee wenyu yīla syeekie mothūku, oyīla Atūmwā nīmookīte kwoo *mbee wa ūu* mena Syama nthēu, Indī mo mayaaītkīla. Uu nīw'o Ithyī tūmaīvaa avītany'a.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَ نَهُمُ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. Indī, Ithyī nītwamūtw'īkīthisye inyw'ī atīwā ūlū wa nthī ītina woo, nīkana Ithyī tūtōnye kwona ūndū inyw'ī mūtōnya kwīka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yīla mo meūsomewa Mīsoa Yaitū Mītheu, asu ala matamanthaa kūkomana Naitū maasya, 'Etei Kulani Ingī eka īno kana mūmīkūany'e.' Asya, 'Ti ūlū wakwa kūmīkūany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nīatīlaa maūndū ala navuanīw'a tū. Ow'o, nyie nīngūkīla, ethwa nīngūlea kūmwīw'a Mwīaī wakwa, nūndū wa ūsīllo wa ūla Mūthenya Mūnene.'

وَإِذَا نُنَظَّرُ عَلَيْهِمْ أَيَّامُنَا يَنْتَوِي إِلَيْنَا لَعَنُونَ
يَقَادَرْنَا أَنْتَ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَنْ أُبَدِّلَ مِنْ بَلَاغِي نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُؤْتَى
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendie, Nyie ndyīthwa

قُلْ تَوَشَّاءَ اللَّهُ مَا تُلَوْنَهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِكُهُ بِهِ ۚ

namúsomeie inyw'I, ona We ndethwa amúmanyithiye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nĩĩkalĩte katĩ wenyu nthĩnĩ wa thayũ wakwa w'ontho mbee wa ũũ. Indĩ inyw'I nomúkamanya?'

18.Nũũ ũla wanangaa ũlũngalu na kĩlonzo mbee wa ũla ũseũvasya ũvũngũ ĩũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kana we ũla ũmĩtusaa Mĩsoa Yake ta ya ũvũngũ? Vate nzika, avĩtany'a maikaĩla ona vanini.

19.Na mo nĩmathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩtamaunaa kana kũmaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nĩmo ew'anĩthya maitũ na Ngai Mwene Vinya W'ontho.' Asya, Inyw'I mũkamũmanyĩthya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩndũ kĩla We ũtakĩsĩ matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ?' We nĩ Mũtheu, E-ĩũlũ Mũno kũasa na ila mamwĩananasya *We nasyo*.

20.Na andũ onthe ma nthĩ maĩ nguthu o ĩmwe, Indĩ mo nĩmavathũkanganie; na kethwa ti ndeto ĩla yatongoetye mbee kuma kwa Mwĩafi wenyu, ũvoo woo wĩthwa weekĩtwe ũsiĩlo kwĩanana na maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa nthĩnĩ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kũtheew'a Kyama kuma Kwa Mwĩafi wake nĩkĩ?' Asya, 'Maũndũ ala matonekaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'ontho. Kwa ũu, eteelai; Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ala meteelaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمَجْرُمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ ۚ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ ۖ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ فِي السَّمَاءِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ تُحْجَتُهُ وَيَطْعَمُهُ عَنَّا يَشِرُّونَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً ۖ فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِي يَوْمٍ ۖ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٥﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَاصْطَبِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٥﴾

LUKU 3

22. Iivinda yila Ithyl twamasamithya tei andu ala malumitw'e ni kyeva, mo mambililasya kumisuka Misoa Yaitu. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mituki muno kwa kusevya nzaama: vate nzika, Atumwa Maitu nimasuvite utalo wa nzaama sya maundu ala inyw'i mousama.

23. We ni We Ula umotonyethasya inyw'i kuthi kyalo tulu wa nthi nyomu na ukangan'i kuvika yila mwi nthini wa Ngalawa na nimaendaa nasyo vamwe na kiseve kyai na nmatanlaa nthini wayo, kiseve kyai nikimivitukaa na itulumo nisyukilaa tulu wayo kuma kila ngali namo nimasuanlaa ni athyololoke, inda mamwikilaa Ngai Mwene Vinya W'onthe makyathana Otkiku wa motkilo Kwake We, makyasya, 'We watumya nthini wa undu uu, vate nzika, tukeethwa kat'i wa ala matungaa muvea.'

24. Inyw'i andu, mothoku menyu me tulu wenyu ene tu—Otani wa thayu uu wa yu tu. Na indi kwitu nikw'o kokethwa kw' ualoko wenyu; na Ithyl tukamomanyithya inyw'i undu inyw'i mweekaa.

25. Ngelekany'o ya thayu tulu wa nthi ni ta ya kiw'o kila Ithyl tuthesasya kuma ituni. Na indi kyo kuvulanasya imea sya nthi ila syeli andu na indo maisaa. Iendeeaa kwithwa ou kuvika nthi tkanakava na malaa yina wanake mwianu na w'aa okatw'ika wendo—Inda asu ala methawa naw'o, nivatheeaa utw'io Witu na kithoolomokilo otuko kana muthenya. Na indi Ithyl

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّنِهِمْ
إِذَا هُمْ مَكْرُوفٌ إِنَّا بِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْمَعُ مَكْرُوفًا
رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ مَا تَنكُرُونَ ۝

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ
فِي الْفُلِكِ وَجَدْتُمْ بِهِم يَرِيحَ طَيْبَةٍ وَفَرَّحُوا بِهَا
جَاءَ نَهَا يَرِيحَ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُم أُحْضِرُوا دَعْوَى اللَّهِ فَتُخْلِعُونَ
لَهُ الَّذِينَ هَ لَيْنَ أَنْجَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكَوِّنَ مِنَ
الشَّاكِرِينَ ۝

فَلَمَّا أَجَلُهُمْ لَ إِذَا هُمْ يُنْفَخُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَنَيْنَاكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ فَتَنَّا الْخُلُوعَ
الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝

إِنَّمَا مَثَلُ الْخُلُوعِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
فَأَخْتَلَفْنَا فِيهِ نَبَاتَ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ
الْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ
ازْدَيَّتْ وَكُنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَدَرُوا عَلَىهَا أَنَّهُ

túÚtw'íkĩthasya ta mÚÚnda mÚfme ta útanáf vo íoo. Uu nfw'o Ithyĩ tÚvuanasya Syama kwa andÚ ala masÚanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wĩkalo wa mÚuo, na amÚtongoeasya nzĩanĩ İla ya w'o ÚlaWe wendaa.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ñuvi İseo vyÚ na İÚÚ wa Úu, *maÚathimo* maingĩ. Na kĩvindu kana ntheko iikamavw'İka mothyÚ moo. Aa nĩmo ekali-ma-İtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathÚku, Úsilİlo wa ÚthÚku Úkeethwa wĩanene naw'o, na ntheko ikamavw'İka mo. Makeethwa matena mÚndÚ wa kÚmasÚvİa vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyÚ moo tamavw'İkĩtwe nĩ isio sya ÚtukÚ. Aa nĩmo ekali-ma-Mwakinĩ, vo nĩvo mo makekalaa.

29.İsÚvİei mÚthenya Úla Ithyĩ tÚkamombany'a mo onthe vamwe, na İndĩ Ithyĩ tÚkamatavya asu ala masyİananasya ngai ingĩ na Ngai, 'İkalai ovala mÚf---inyw'İ na ngai atindany'a menyú.' İndĩ Ithyĩ tÚkamataanany'a mo; na asu ala mamasÚanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyĩ ala inyw'İ mwathaithaa.'

30.'Kwa Úu Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ NgÚsĩ mbİanİu katĩ wenyu naitÚ. Ithyĩ tÚyaamanya Úthaiti wenyu ona vanini.'

أَمَرْنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَّمْ تَكُنْ
بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْخُسَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ
قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَنَةٍ أَوْ بَعْضِهَا
تَرَهُهُمْ ذُلًّا ۚ مَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ حَاجِمٍ ۚ كَانُوا
أَعْيَتْ وَوُجُوهُهُمْ قَطَعًا مِنَ الْإِلِّ مُظْلِمًا ۚ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٣﴾

وَيَوْمَ نَخْشِرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا
مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ فَرَلَيْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ
شُرَكَاءُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِلَّا نَارًا تَحْبُونَ ﴿٥٤﴾

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغَوِيلِينَ ﴿٥٥﴾

31. Kila thayu Okamanya kila waafile ni kutongosya mbee. Namo makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwila wo wa w'o, na maundu onthe ala mo meeseuvise makamafa.

هَذَاكَ بَلُوا كُلِّ نَفْسٍ مَّا اسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ
لِقَابِهِمْ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ قَاكَاؤُا يَفْتَرُونَ ۝

LUKU 4

32. Asya, 'Nuu ula umunengae inyw' i utethyo kuma tulu na nthi? Kana nuu ula wina utonyi tulu wa matu na metho? Na nuu ula umasya ula mukw'u kuma kwa ula wi thayu? Na nuu ula umasumbika maundu onthe? Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indl asyai, 'Inyw' i nomukauma m'endeleni yenyu m'ihoku?'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ
السَّعْيَ وَالْإِبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْأُمُورَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

33. Usu ni We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwila wenyu wa w'o, kwa ou ni kya kutiele itina waw'o ateo ityio yiyonanitye? Inyw' i Indl, mwila ulwa ata kuma nthi wa w'o?

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالُ ۝ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ۝

34. Uu ni w'o ndeto ya Mwila waku yitkithitw'e ya w'o kwa asu ala matulaa miao, nikana maiketkile.

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَيْدُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

35. Asya, 'Ve umwe katl wa atindany'a menyu ula wambitilasya umbi, na Indl akutungitila?' Asya, 'No Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka Ula wambitilasya umbi na Indl akutungitila. Inyw' i mwal mutonya ata Indl kuthyockw'a?'

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَدْعُوا الْإِلَهَ ثُمَّ
يُعْبَدُ قُلْ اللَّهُ يَدْعُوا الْإِلَهَ ثُمَّ يُعْبَدُ ۝ فَأَنَّى
تُؤْمِنُونَ ۝

36. Asya, 'Ve imwe katl wa ngai --- mutindany'a wenyu itongoasya nthini wa w'o? Asya, 'Ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula utongoasya nthini wa w'o. Indl We Ula utongoasya nthini waw'o ni We wailwe ni kutitwa kana ni we ula

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ
اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ
أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ
بِكَيْفِ تَحْكُمُونَ ۝

Utamyona nzĩa we mwene ateo e mŭtongoesye? Indĩ inyw'ĩ mwĩna kĩ? Inyw'ĩ mŭtusaa ata?

37. Na aingĩ moo maatlĩaa vathei ateo kŭtalĩthya. Vate nzika, kŭtalĩthya kŭitonya kwĩkala vandũ wa ũw'o ona vanini.

38. Na Kulani ĩno ndĩtonya kwĩthwa yaumiw'e nĩ mŭndũ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũtee wa ũu, yĩanĩtasya maŭndũ ala me mbee wayo na nĩ ũalyũlo wa Mwĩfao wa Ngai. Vai nzika nthĩnĩ wayo. Yo yumĩte kwa mwĩfai wa nthĩ syonthe.

39. Mo measya, 'We nŭyĩseŭvĩtye?' Asya, 'Etei Indĩ Kĩlungu kĩlilyĩ takyo, na ĩtyai ũtethyo kuma kwa onthe ala mŭtonya ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o.'

40. Aiee, Indĩ mo nĩmaleete maŭndũ ala mate na ũmanyi wamo na ũ-w'o wamo ndwaamavikĩa. Na ota ũu ala maĩ mbee woo nĩmaũleile ũla w'o. Indĩ kwa sisyai ũndũ mŭminũkĩlyo wa asu ala meekie naĩ!

41. Na katĩ woo ve *amwe* ala mawĩtĩkĩlaa, na Mwĩfai wenyu nŭmešĩ nesa asu ala maetae kĩthokoo.

LUKU 5

42. Na ethwa mo meŭweta we ta mŭkengani, asya, 'Nyie ngakũlw'a ĩũũ wa meko makwa nenyu kwoondũ wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يَغْنَىٰ
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَتُفَكَّرَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ الْكِتَابِ
لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَكِنَّا إِنَّمَا أُنْزِلَتْ
كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۝

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
۝ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ۝

وَأَن كَذَّبَوكَ فَقُلْ إِنِّي عَبْدٌ لِّكَ وَكَلَّمَكَ اللَّهُ إِنَّمَا
بَرَّيْتُنَّ وَمِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ وَمِمَّا تَعْمَلُونَ ۝

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِينُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصُّمَّ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ۝

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlalinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصِرُونَ ۝

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthē ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaikala ūlū wa nthī ateo kwa īsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla ūngī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ عَنْهُمْ حُجُوبُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّفُونَ
الْأَبْصَارَ يَتَنَبَّهُونَ بَيْنَهُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۝

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthē akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَقَّعُكَ فَاِنَّكَ
مَنْجُوعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ۝

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۝

49. Namo maasya, 'Utianī ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o'?

وَيَقُولُونَ حَتَّىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنَّكُمْ صَادِقِينَ ۝
قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْذِنُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

Utandĩthyo ateo ūndū Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kīla andū *matetīkīlaa* ve īvinda yītw'ītwe. Na īvinda yoo yavika, maitonya kōtiwa ītina ona kavinda kamwe, ona maitonya kūyīvītūka mbee.'

51. Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilīlo Wake ūkoka īūlū wenyu ūtukū kana mūthenya, mūvītany'a akatonya kūkīla ata ona ethwa nī kwa mītūkī?

قُلْ ارْمِئْتُمْ إِنِ اشْكُرْ عَذَابِي بَيِّنًا أَوْ هَرَاءَ مَاذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ⑤

52. 'Yīla īndī, ūkamūvalūkīla nīw'o mūkawītīkīla? Kyaū! Yu! Na mbee wa ūu inyw'ī nīmwendaa kūvika kwaw'o kwīkalaate?

أَتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ امْتَحِرْتُمْ أَنِ الثَّنَى وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ⑥

53. Na īndī nīvo ala meeīie naī makatavw'a, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wīkalaa. Inyw'ī mūiūtuvw'a ateo kwa ūndū inyw'ī mweekaa.'

ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ⑦

54. Namo meūkūlya we, 'Uu nīw'o? Asya, 'Iī, nīvīta na Mwīlāfī wakwa! Vate nzika, ūū nīw'o vyū; na inyw'ī mūitonya kūsiīīa.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِنِّي وَرَقِيَ إِنَّهُ أَحَقُّ
وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ⑧

LUKU 6

55. Na ona kīla thayū wīkaa naī ūkethwa na syonthe īla syī īūlū wa nthī, nokūsyumya syonthe kwīyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wīlilo woo mawona ūsilīlo. Na ūtw'īto ūkaumw'a katī woo kwa ūlūngalu, namo maikavītīw'a.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَا فِتْنَةً
بِهِمْ وَأَسْرَوْا النَّدَامَةَ لَتَرَاؤُا الْعَذَابَ وَفِيهِمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ⑨

56. Asi! Vate nzika, kīla kyonthe ona kīva kī matunī na īūlū wa nthī, nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nīw'o

إِلَّا إِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا إِنْ شَاءَ
اللَّهُ حَقٌّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ wa w'o. Indĩ aingĩ mũno moo mayĩsĩ.

57. We nĩ We Ula Ōnenganae thayŋ
akaete kĩkw'ũ, na Kwake We nĩkw'o
inyw'ĩ mŋkatũngwa.

هُوَ يَبِي وَيُنَيْتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٥٧

58. Inyw'ĩ mbaa andũ! Ow'o ūtao
nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩfĩ
wenyu na mũito kwa kĩla ūwau ona wĩwa
wĩ nthĩnĩ wa ngoo, na ūtongoi na tei kwa
etikĩli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَسِفَاءٌ لِنَافِي الضُّرُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٨

59. Asya, *Uũ w'onthe nĩkwĩsĩla nthĩnĩ* wa
ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na
kwĩsĩla teinĩ Wake; kwa ūu, mo
nĩmatanĩe ūvoo ūsu. Uu nĩw'o ūseo
mbee kũvĩta kĩla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبِذْ إِلَيْكَ فليَفْرَحُوا هُوَ
خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٩

60. Asya, 'Inyw'ĩ mũsũanĩte kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe amũtheesye
inyw'ĩ kyaũya, na Indĩ mwĩkĩtw'ĩkĩthya
kĩmwe kĩtĩkĩlye na kĩmwe kĩvatane?'
Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmwĩtĩkĩlĩtye inyw'ĩ ūu kana
mwĩseũvya ūvũngũ ūlũ wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ
فِيهِ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ إِذِينَ لَكُمْ أَمْرٌ عَلَى اللَّهِ
تَقْتَرُونَ ٦٠

61. Asu ala maseũvasya ūvũngũ ūlũ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanĩaa
ata ūlũ wa Mũthenya wa Uthayũũkyo?
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ausũĩtwe nĩ ūlau kwa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ aingĩ mũno moo maitũngaa
mũvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦١

LUKU 7

62. Na inyw'ĩ mũi ūndũ mũkwĩka, na
mũisomaa kuma Kwake kĩlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani, na inyw'ĩ mũĩ ũndũ mwĩkaa, ĩndĩ irthĩ nĩtũmũsyallĩsyaa inyw'ĩ mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndũ kĩvithĩku ũthyũnĩ wa Mwĩfĩ wenyu---ona kĩa kĩa ũito wa kaveke kanini kana mũnini mbee wa ũu, kana kĩnene mbee wa ũu ũũũ wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مَنْ عَمِلَ إِلَّا نَحْنُ عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُنْفِصُونَ
فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

63. Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, maikethwa na w'ia, ona maikew'a kyeve----

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ اللَّهُ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝

64. Asu ala meetĩkĩlile na meekie ũlũgalu vyũ.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝

65. Ve ũvoo mũseo kwoo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ *ota ũu*---vai ũalyũko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho; ow'o ũsu nĩ ũtanu mũnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُ
إِلَّا اللَّهُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

66. Na ndeto syoo iikakwĩw'ĩthye kyeve we. Vate nzika, ũtonyi w'ontho nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. We nĩ Wĩw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

وَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝

67. Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩa ona kĩa kĩ matunĩ na kĩa ona kĩa kĩ ũũũ wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany'a ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho ow'o mo maimaatĩlaa mo. Mo mai kĩndũ maatĩlaa ateo ũsũanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maũndũ ma kũtalĩthya.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءُ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

68. We nĩ Ula ũseũvĩtye ũtukũ kwoondũ wenyu nĩkana mũtonye kũthũmũa nthĩnĩ waw'o, na mũthenya ũmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andũ ala methukĩĩsyaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبْجِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَةٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwiyoseete mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu!.' We nĩwĩyanĩtye-Mwene na nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ. Inyw'ĩ mũĩ na Utonyi ũũũ wa ũndũ ũũ. Inyw'ĩ mwĩneena ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũndũ ũla mũtesĩ?

70. Asya, 'Asu ala maseũvasya Ovũngũ ũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaĩla.'

71. Mo makeethwa na ũtandĩthyo wa kavinda ũũũ wa nthĩ ĩno. ĩndĩ ũalũko woo nĩ Kwitũ. ĩndĩ ĩthyĩ tũkamasamĩthya ũsilĩlo wĩ woo; nũndũ mo mayaĩ metikĩla.

LUKU 8

72. Na masomee mo ũvoo wa Noa, yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ethwa kwĩkala kwakwa vamwe na Ngai na kũmũlilikany'a inyw'ĩ wĩ wenyu kwĩsĩla nthĩnĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkũũmũthatya inyw'ĩ---Nyie nĩia wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- ĩndĩ tũngĩanĩai masũanĩlo menyu onthe, inyw'ĩ na "atindany'a" menyu; na maũndũ ala inyw'ĩ mũkwĩka maikavithĩke kwenyu; ĩndĩ seũvyai mawalany'o menyu ũũũ wakwa na mũikanenge nyie ĩvinda.

73. ĩndĩ inyw'ĩ mwasyoka ĩtina, *lilikanai*, Nyie ndimwĩĩtye inyw'ĩ ĩtuvi ona yĩva. ĩtuvi yakwa yĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا اَتَقُولُوْنَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٩﴾

قُلْ اِنَّ الدِّينَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُوْنَ ﴿٧٠﴾

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِيْقُهُمْ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧١﴾

وَاٰتٰلِ عَلَيْهِمْ نَبَا نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يَقُوْمِر اِنْ كُنْتُمْ عَلَيَّكُمْ مَّقَامًا وَاْتَدْكِرْنِيْ بِآيٰتِ اللَّهِ فَطَلَّ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْبِعُوْا اَمْرَكُمْ وَشُرْكَاكُمْ ثُمَّ لَا يُكُنْ اَمْرَكُمْ عَلَيَّكُمْ غَبَةً ثُمَّ اقْضَوْا اِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنْ جَرِّ اِنْ اَجْرِيْ اِلَّا عَلَى اللَّهِ وَامُرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٣﴾

nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamūleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamūtangīte we na asu ala maī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisye mo atīlwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū asu ala maleile Syama Siitū. Sisyai Indī, ūndū mūminūkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailī!

75.Na Indī Ithyī nītwatūmie ītina wake Atūmwa angī kwa andū *moo*, namo nīmamaeteie Mokūsī matheu. Indī mayaametīkīla, nūndū mo nīmamaleete mbeeni. Uu nīw'o Ithyī tūsīlāa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatūmie Mose na Aluni ītina woo kwa Valao na anene make mena Syama Siitū, Indī mo nīmeekathīte. Namō maī andū ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'Uū vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu tūlū wa w'o yīla ūmūvikīte? Uū nī ūoi? Na aoi mayāīlāa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kūū kwitū nīkana ūtūmye nthīnī wa maūndū ala tweethīe maaīthe maitū maatīte, na nīkana inyw'eīlī mwīthwe na ūnene wa nthī *mo*? Indī ithyī tūiūmwītkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mūndū mūe mūī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَبَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَجَعَلْنَاهُمْ
خَلِيفَ وَاعْرِضْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَرِّينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ جَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ لَمَّا جَاءَكُمْ بِسِحْرِهِ هَذَا
وَلَا يُفْلِحُ الشَّارِكُونَ ⑧

قَالُوا اجْعَلْنَا مِثْلَهُ لَمَّا قَفَّيْنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْيَكَدِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عُنْ لَكُمُ
بِئُؤْمِينٍ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْفُوا بِكُلِّ صَبَاحٍ عَلَيْهِمْ ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose
nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī
mūkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ
مُلْقُونَ ۝

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose
aisye, 'Kīla inyw'ī mūetete nī ūoi mūthei
īū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akaūt'w'īkīthya vathei. Nīw'o,
Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa
wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ
سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ۝

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
aūlūlūmīlasya w'o na ndeto Syake, ona
ene naī maūlea.'

۞ وَيُحْيِي اللَّهُ الْخَبْثَ بَكَلْبَتِهِمْ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose
ateo nzyawa īmwe katī wa andū make,
nūndū wa wia wa Valao na anene make,
we ndakese kūmathīny'a. Na nīw'o,
Valao aī mūsumbī mūng'endu nthīnī wa
nthī *śu*, na kwa ūla w'o, we aī katī wa
eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّتُهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ
مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنْ فِرْعَوْنَ
لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ السُّفْرِينَ ۝

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andū makwa,
ethwa nīmūmwītīkīte Ngai Mwene Vinya
W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī
Wake, ethwa inyw'ī ow'o
nīmwīnenganīte *kwendanī Kwake*.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ
تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ۝

86. Na mo maisye, 'Ithyī tw'īlte
wīkwatyo witū kwa Ngai Mwene Vinya
W'on the. Mwīai witū,
ndūkatūt'w'īkīthye ithyī ta ūtato kwa andū
eki-ma-naī.

فَعَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ
الظَّالِمِينَ ۝

87. Na tumye ithyī na tei Waku kuma
andūnī matetīkīlaa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ۝

88.Na ithyĩ n̄tʷaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na l̄l̄l̄mĩĩlayi Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.¹*

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَا لِقَوْمِكُمَا
بِصَّرِيٍّ وَبَوَّاءٍ لِّقَوْمِكُمَا قَبْلَةً وَأَقِمْوَا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

89.Na mose aisye, 'Mwĩai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai l̄l̄l̄ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَآئِهِ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوهُ
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٥٦﴾

90.We *Ngai* asya, 'Mboya yaku n̄īyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩla ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتِ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعِنَّ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ n̄ĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaĩ kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isilaeli mbee wa kwakwa kwa yĩla lkalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa keli nũkũatĩlwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ila syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩla mũuo. Ithyĩ twĩendeew'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũĩ onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩlao ũũ, etĩkĩli n̄ĩmataviw'e malũmye Mboya ila il̄l̄l̄mĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'iyĩlaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩlaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya ando aingĩ.

91. Na Ithyī nītwaimakīlīlye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nīwamaatīle mo ena kīeleelo kīthūku na ūmaitha, kvika, yīla mbanga ya kūthitw'a yamūkwatie we, we aisye, 'Nyie nīngwītīkīla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metīkīlaa, na Nyie nī wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّى إِذَا أَذْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩١

92. Ata! Yu! Oyīla inyw'ī mwīthītwe mwī mbaa-matū mbeeni na mwai katī wa asu ala mwīkaa mawathavu.

النَّ وَكَانَ عَصِيْبَةً قَبْلَ وَكَانَتْ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ٩٢

93. Kwa ūu mūthenya ūū Ithyī nītūkūtangīla mwī waku wī w'oka nīkana we ūtonye kwīthwa wī Kyama kwa asu ala makoka ītina waku. Na vate nzika, aingī katī wa andū maisūvīaa Syama Siitū.

فَالْيَوْمَ نَبْيِّئُكَ بِمَا كُنتَ لَمِنَ خَلْقِكَ آيَةً إِنَّكَ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ٩٣

LUKU 10

94. Na Ithyī nītwamaiīle Aana ma Isilaeli ūtūo mūseo vyū, na nītwamanengie mo syīndū nzeo, namo mayaavathūkangana kūvika yīla ūmanyi wamavikīle. Vate nzika, Mwīai waku akatw'a katī woo Mūthenyanī wa Uthayūūkyo tūlū wa maūndū ala mo mavathūkanganīaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَآئِدَ وَرَرَقْنَهُمْ مِنَ الْكِبِدِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٩٤

95. Na ethwa we wīna nzika tūlū wa maūndū ala Ithyī tūūtheesye we, makūlye asu ala methītwe maiyīsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nūkūvikīle we, kuma kwa mwīai waku; kwa ūu, ndūkethwe katī wa asu ala mena nzika.

إِن كُنتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُتَارِكِينَ ٩٥ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَكَانُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٦

96. Na we ndūkethwe katī wa asu ala mamīleaa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndūkethwe katī wa ala mena nzika.

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilŭlo
ŭminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a ŭlŭlŭ woo,
maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikŭwa nŭ Kyama ona kŭva,
no mŭvaka mone ūsilŭlo wŭ woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Nŭkŭ vayai andŭ angŭ, ateo andŭ ma
Yona, ala maafŭlŭte nŭ kwŭtkŭla nŭkana
wŭtkŭlŭ woo ūmaune? Yŭla mo
meetŭkŭlŭle, Ithyŭ nŭtwamavetangŭ ūsilŭlo
wŭ nthoni kuma kwoo ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno, na
nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ŭvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةً آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا لَهَا الْوَلِيُّ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَبْدَ آبَ الْجَحْرِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwŭlŭi waku nŭweekŭne
kvenda kwake vinya, vate nzika, onthe
ala me ŭlŭlŭ wa nthŭ methwa meetŭkŭlŭle
me vamwe. Indŭ we, ŭkamaingŭtsya andŭ
kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جِئِمًا
فَأَنَّتْ تَكْرِيهُ النَّاسِ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo
kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake
ŭtheea ŭlŭlŭ wa asu ala
matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلْجَنَسِ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kŭ kwŭkŭka
matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ.' Indŭ Syama na
Akaanany'a ŭimauna andŭ ala
metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي
الْآيَاتِ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nŭ kyaŭ indŭ mo mekwatŭte ateo
ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilŭlo ŭla
wamakwatŭ asu ala makw'ie mbee woo?
Asya, 'Eteelai indŭ, na Nyie nŭ vamwe
nenyu katŭ wa ala meteela.

فَهُلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِلِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indī Ithyī tūkamatangīla Atūmwa
Maitū na asu ala metkīlaa. Uu *nāw'o*
kwīkīkaa mavinda onthe; nīkōtwaīlīte
Ithyī kūmatangīla etkīlī.

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ٥٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ī andū! Ethwa inyw'ī
māina nzika na ndīni yakwa, Indī *manyai*
kana Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ī
mūthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Indī Nyie nthaitaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula
ūtumaa inyw'ī mūkw'a, na Nyie
nīnīyāīwe kwīthwa katī wa etkīlī.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٥٥

106.'Na ota ūu, Nyie *nīnīyāīwe kwasya*:
Elekelya ūthyū waku vala ve ndīni ta
ūmwe ūla wīnenganīte kwa Ngai kīla
īvinda, na we ndūkethwe katī wa asu ala
mamwīananasya *We* na ngai ingī.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ٥٦

107.'Na ndūkekaīle *kīndū ona kīna* ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla
kītatonya kūkūuna we kana kīkawkīka
naī. Na we weeka ūu, vate nzika,
ūkeethwa Indī katī wa eki-ma-naī.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَأَنْ تَعْلَمَ أَنْ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ٥٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nīwaūkiita we na ūthūku, vai
ūtonya kūvetanga ateo We: na ethwa We
endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kūsīla
īnee Yake. We atumaa yo yīmūvikīa ūla
ona wīva We wendaa katī wa athūkūmi
Make. Na We nī We Mūekanī-Ula-
Mūnene Vyū, Usūītwe nī tei.

وَأَنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِخَيْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُخَيِّبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ٥٨

109.Asya, 'Inyw'ī andū, yu w'o nūminīte
kūmūvikīa inyw'ī kuma kwa Mwīai
wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ
اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ٥٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīi TŌlŌ wenyu.

110. Na atīīa kīīa kīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīasya kūvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ūla-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَخْلُكَ اللَّهُ بِهِ

خَيْرُ الْخَالِقِينَ ۝

سُورَةُ هُودٍ مَكِّيَّةٌ

(11)

HUUD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ũlau, Usũŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Ra Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yŵi nŵ Ivuku yŵla Mŵsoa yayo ŵlũlũmŵŵŵ'e na ŵkeanŵŵ'a na ŵndŵ ŵkavuanw'a kwa ŵkuvŵ. Nŵ kuma kwa Umwe Mũŵ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ ثُمَّ نَحَوْنَهُمْ عَنْ قُرْآنِهِمْ ②
حَكِيمٌ خَبِيرٌ ③

3. Yo yŵmanyŵasya kana inyw'ŵi mũyaŵle nŵ kũthaitha ŵngŵi ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ الْقُرْآنَ مِنْ نَذِيرٍ وَنَذِيرٌ ④

4. Na kana inyw'ŵi mũmanthe ŵekeo wa Mŵŵai wenyu, na ŵndŵ mũimwelekelala We. We akaumya kyaũya kŵseo kwenyu kũvika ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe. Na We akamũenge mumo Wake kŵla ŵmwe wŵna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ŵi nŵmũkũalyũka, vate nzika ŵndŵ, Nyie nŵna w'ia ŵlũlũ wenyu nũndũ wa ŵsilŵlo wa ŵla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوَابُوا إِلَيْهِ يُسْتَغْفَرَ عَنْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ⑤ وَيُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ ⑥ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ⑦

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkwa ŵalũko wenyu; na We ena ŵtonyi ŵlũlũ wa syŵndũ syonthe.

إِلَىٰ اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nŵkana matonye kwŵvitha mo ene vala ŵŵi. Iŵi ona yŵla meevw'ŵka na ngũa syoo ene, We nũmesŵ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

أَلَا إِنَّهُمْ يَشْنَوْنَ صُدُورَهُمْ لَيَسْتَفْخُوا مِنْهُ ⑨
إِنْ يَسْتَفْخُونَ يَسْتَفْخُونَ يَسْتَفْخُونَ يَسْتَفْخُونَ ⑩
يُسْتَفْخُونَ ⑪

We nūmesī nesa maŭndū ala me nthīnī
wa ithūi syoo.

7. Na vai kyūmbe kīendaa ūlū wa nthī,
Indī nī ūlū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kŭkīnenge ūtethyo. Na We
nīwīsī vandū vakyō va kwīkala kwa
īvinda na va kŭtīnīka. Maŭndū aa onthe
nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑦

8. Na We nī We Ula woombie matu na
nthī kwa mavinda thanthatū, na kīvīla
Kyake kya Usumbī kīthūmūite ūlū wa
kīw'ū, nīkana We atonye kŭmŭtata
inyw'ī kaī wenyu ūla wīna mwīkalīle
mūseo mūno. Na ethwa we wīasya,
'Inyw'ī vate nzika mŭkathayūŭkw'a
ītina wa kīkw'ū, asu ala metetīkīlaa
makaasya, 'Kīī ti kīndū Indī nī ūvūngū
mūthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِنْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَقْبُوعُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُؤْتَمِرٌ ⑧

9. Na Ithyī tŭkatīsyā ūsīllo kŭvika īvinda
yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya,
'W'o ūkwetwe nī kyaū?' Yu vate nzika,
mūthenya ūla ūkavika kwoo,
ndūkaveteka kuma kwoo, na maŭndū ala
mo mamavūīaa ngūī makamathyūlūlūka.

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجِبُ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَا تَبِيعِهِمْ مُصْرَفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑨

LUKU 2

10. Na Ithyī tŭkamŭsamīthya mŭndū tei
kuma Kwitū, na Indī tŭkīŭvetanga kuma
kwake, nīw'o we nūyītŭkaa na
ndatŭngaa mūvea.

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَكْفُرُ ⑩

11. Na ethwa ītina wa thīna kŭmŭkiita we
Ithyī tŭmŭsamīthasya mumo, na vate
nzika asya, 'Mothŭku nīmaendū kuma
vala nīī.' Asi! We nīwenenevasya na
kwīkathīa;

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ الشَّيْءُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحَ فَخُورٌ ⑪

12. Ateo asu ala momfiasya, na kwika mawia maseo. Asu nimo ala makethwa na uekeo na ituvi inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑩

13. Mo matalihasya kana we okaeka kflungu klmwe katl wa ila we uvuanlw'e; na ngoo yaku yilithlnka muno nundu wa uvoo usu nundu mo maasya, 'Aleile kothew'a klnandu ntki kana molaika akoka nake?' Ow'o we wI Mookaanany'a tu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUsuvi tulu wa syindu syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنَّمَا أَنْتَ نَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ⑪

14. Mo maasya, 'We nuyiseuvitye?' Asya, 'Etei indl, ilungu tkumi iilyi ta kll, nzeuvye, na mwikailei Ola mOtonya Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

لَمْ يَقُولُوا افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيٍّ وَادْعُوا مَنِ اسْتَعْظَمُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑫

15. Na indl malea kOmwlitka inyw'I, indl manyai kana yo ylvuanltw'e yusOhe Omanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indl inyw'I nImOkwInengane Kwake?

فَلَمْ يَنْجِبْنَاهُمْ لَكُمْ فَاعْلَمُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ⑬

16. Ula ona wIva Uwendaa thayO uu na motanu maw'o, lthyI tOkamalva nesa kwlanana na mawia moo nthlnI wa athayO uu namo maikavltw'a nthlnI waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزَيْنَتَهَا نُؤْتِ
إِيَّاهُمْ أَجْمَعًا لَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ ⑭

17. Asu nimo matakethIwa na kIndO ItunI ateo Ola Mwaki, na maOndO ala mo meekie nthlnI wa thayO uu, makatw'Tka vathei, na maOndO ala mo meekaa makatw'Tka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑮

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīla ūla w'o* ūla ngūsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtōo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika īōlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّن كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ⑤

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmanyā ndeto īno *mo* īweta aaō. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūō nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngūsī Nītheu ila imōatīle we. undū Ōkonīī Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīōwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtīaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīōwetwa nthīnī wa mōsoa ūō. Na ndeto īno ndīōneena īōlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngūsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūō nīwālīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngūsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīla w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīī moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwālīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmamanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meōwetwa.

19. Na nūŭ ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngŭ? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīfali woo.' Na ngŭsī ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīfali woo.' Yu vate nzika, kīumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَٰئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَىٰ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20. Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekeya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا جَعًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفَرُونَ ﴿٢٠﴾

21. Ta asu maitonya kūsīlā mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usīllo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīlī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّعْيَ وَمَا كَانُوا يَبْصُرُونَ ﴿٢١﴾

22. Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamafa.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْخَسِرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivya mo ene mbee wa Mwīfali woo-----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَانْتَبَهُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25. Ngewa ya nguthu ilī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syelī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomŭkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْنَمِ ۚ وَالْأَصْنَمُ وَالْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow'o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ow'o Nyie nĩna w'ia ũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْبَاسِ ۝

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, ĩndĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe ĩndĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'ontho, nĩ ala onzu vyũ katĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũlũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا تَرَكُ أَتَّبِعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَادُوا لَنَا بَأْدَىٰ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ۝

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَيْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعَيَّنْتُ عَلَيْكُمْ أَنْ لَأُنْزِلَنَّ مَكُونَهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَاذِبُونَ ۝

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩva ũlũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. ĩndĩ Nyie nĩmũsũanĩaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلْكُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ۝

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'ontho, ethwa Nyie

وَيَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَلا تَذَكَّرُونَ ۝

ngamalungya mo? Inyw'I IndI
nomUsOanfaa?

32.'Na Nyie ndiUmwIa inyw'I, 'Nyie
nIa inandU sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,' ona Nyie ndimesI maUndU
ala matonekaa, ona Nyie ndiUneena IULU
wa maUndU ala metho menyu
mavUthasya, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndakanengane Useo ona wIva
IULU woo----Ngai Mwene Vinya
W'onthe nIwIsI nesa
vyU maUndU ala me ilIkonI syoo---- vate
nzika, Nyie IndI nIthwa katI wa ala mate
alOngalu.'

33.Mo maisye, 'We Noa, we
nOkanaanIte naitU mOno kwa Ivinda Iasa
na nOkanaanIte naitU kwa mavinda
maingI; yu tUetee maUndU ala we
UtUtelemangasya namo, ethwa we wI
katI wa asu ala maneenaa w'o.'

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka akamUetee inyw'I enda,
na inyw'I mUitonya kUsiIla kieleelo kya
Ngai.

35.'Na Otao wakwa ndOkamUuna inyw'I,
ona Nyie nenda kUmOtaa inyw'I, ata,
ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nUelelele kUmwananga inyw'I. We nI
MwIaIi wenyu na Kwake nIkw'o inyw'I
mOkatUngwa.'

36.Mo maasya, 'We nUyIseUvItye?'
Asya, 'Ethwa Nyie nInIyIseUvItye, naI
yakwa yIthwe IULU wakwa na Nyie nI
mUtheu kuma kwa naI ila inyw'I
mwIkaa.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّعَرَىٰ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَسَ الظَّالِمِينَ ⑤

قَالُوا يَتُوحَّ قَدْ جَدَلْتَنَا فَكَفَرْتَ بِمَا كُنَّا قَائِمِينَ
بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيَكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ⑦

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ رَبُّكُمْ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ⑧

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلِيَ إِجْرِي
وَإِنَّا بَرِيٌّ مِمَّا تَجْرُمُونَ ⑨

LUKU 4

37.Na nŋkwavuanŋw'e kwa Noa, 'Vai katŋ wa andŋ maku maketŋkŋla ateo ala maminŋte kwŋtŋkŋla; kwa ŋu we ndŋkew'e kyeva ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala mo methŋtwe makŋka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

38.Na we seŋvya Ngalawa uungu wa metho Maitŋ na kwŋanana nondŋ wŋyŋaŋwe nŋ ŋvuanŋ'o Witŋ. Na ndŋkaneene Nakwa Nyie ŋŋlŋ wa andŋ eki-ma-naŋ. Mo vate nzika, nŋmekŋthitw'a nŋ kŋw'ŋ.

وَأَصْنَعُ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَلَا تَخَاطِبُنِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na we nŋwaseŋvasya Ngalawa; na kŋla ŋvinda anene ma andŋ make nŋmesŋlaa vala ŋŋ, na mo nŋmamŋthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ŋ nŋmŋŋtŋthekeea ithyŋ, ŋvinda nŋyŋkŋte yŋla ithyŋ tŋkamŋthekeea inyw'ŋ tondŋ inyw'ŋ mŋŋtŋthekeea yu.

وَيَصْنَعُ الْفُلَ وَكُنَّا مَرَءِيَةً مَّلَأْنَا مِنْ قَوْمِهِ سِغْرًا مِنْهُ قَالَ إِنْ تَسْحَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْحَرُكُمْ ﴿٣٩﴾ كَمَا تَسْحَرُونَ ﴿٤٠﴾

40.'Indŋ inyw'ŋ mŋkamanya nŋŋ we ŋla ŋsilŋlo wa kŋmŋsonokya ŋkamŋvikŋa, na ŋla ŋsilŋlo wa mŋminŋkŋlyo ŋkamŋvalŋkŋla.'

تَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41.Kŋvika, yŋla mwŋao Witŋ wookie, na mbulutŋ sya nthŋ syavulutangya. Ithyŋ twaisye, 'Ikiai nyamu iŋ sya kŋla mŋthemba nŋme na nga, na andŋ ma nyŋmba yaku, ateo asu ala ŋtw'io ŋminŋte kŋtuwa ŋŋlŋ woo, na asu ala metŋkŋlaa.' Namayaafŋkŋla na kwŋkala vamwe nake ateo avŋthŋ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ قُلْنَا اهْبِطْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42.Na we aisye, 'Likai nthŋnŋ. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُزْسِمُهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũŋgama kwayo. Kwa ūla w'o, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syĩana iĩma. Na Noa nĩwamwĩtie

mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũĩĩsa kĩĩma kĩnzĩĩle kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ūmwe ūmũnthĩ, kuma kwa ūtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo asu ala We ūmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ūu we aĩ katĩ wa ala mooaiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we iĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ūvoo nĩwaminiwe. Na Ngai wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe iĩlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩai wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'o mwana wakwa nĩ ūmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ūtianĩo Waku nĩ wa w'o, na We Nue wa W'o vyũ katĩ wa asili.

47. We Ngai aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ūte wa ūlũngalu. Kwa ūu, ndũkangũlye Nyie ūvoo wa maũndũ ala ūtena ūmanyi wamo. Nyie nĩngũũta wa ndũkese kwĩthwa ūmwe wa ala atumanu.'

وَبِهِ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبْنَىٰ اِرْكَبْ مَعَنَا
وَلَا تَكُن مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِي اِلَىٰ جَبَلٍ يَخَصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ اَيُّوْمٍ مِنْ اَمْرِ اللّٰهِ اِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ ۝

وَقِيلَ يَا اَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّاءِ اَقْلَعِي
وَاغِيضِ الْمَاءَ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَىٰ عَلَى الْبُورِ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظّٰلِمِينَ ۝

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِي مِنْ اَهْلِي
وَ اِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحٰكِمِيْنَ ۝

قَالَ يُنُوْحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهُ عَلِيٌّ غَيْرُ
صَالِحٍ ۚ فَلَا تَسْئَلْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۚ اِنِّ
اَعْطَاكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'Uvoya We ūnziŋle k'Uk'Ulya We maūndū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'Undekea Nyie na kw'ŋthwa na tei ūlū wakwa, Nyie ngeethwa kat' wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ
عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ⑤

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea ūnd' na m'Uuo kuma Kwitū na maūathimo ūlū waku na ūlū wa mba' sya andū alamakasyawa n' ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū ang' ala Ithy' t'okamanenge kyaūya kwa ūvinda, na ūnd' ūsil'ŋlo w' woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يٰ نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَ
عَلَىٰ أَمِيرٍ مِّنْ مَّعَكَ وَأُمْرٌ سَنُبَيِّنُكَ لِيَوْمٍ
مِّنْآدَابِ الْيَوْمِ ⑤

50. Ūū n' kat' wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithy' t'Uk'Uvuan'Isya we. We ndwames' mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūm'Isya; n'undū m'umin'Uk'ŋlo n' wa ak'ŋi-ma-Ngai.

يٰلَيْكَ مِنَ الْغَيْبِ الْغَيْبُ لَوْ جِئْتَهُمَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ
تَعْلَمُهُمَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا فَاصْبِرْ
إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ⑤

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithy' n'ŋwam'Uŋmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'ŋ andū makwa, m'Uthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'ŋ m'ui na Ngai ūtee Wake. Inyw'ŋ mw' aseūvya ma mov'Ungū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرِهِ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ⑤

52. 'Inyw'ŋ andū makwa, Nyie ndiūmw'ŋtya ūtuvi ūnd'ŋn' ūū. ūtuvi yakwa y'ŋ vakuv' ateo kuma Kwake We ūla wamb'Umbie Nyie. Inyw'ŋ ūnd' nom'Umanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ
الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑤

53. 'Na inyw'ŋ andū makwa, ūtyai ūekea wa Mw'fai wenyu, na ūnd' mwelekelei We, We akaete mathweo ūlū wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُكُمْ وَارْجِعْكُمْ ثُمَّ ثَوَّلُوا إِلَيْهِ يُرْسِلُ
السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ فِدْرَارًا وَيُرْزَقُكُمْ قَوْلًا إِلَىٰ ثَوَّتِكُمْ
وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ⑤

metfikiite mbua mbingi, na akongela vinya wenyu. Na mûikamalûngye ene naŋ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndûnatûetee ôkûsî mûtheu ona vanini na ithyî tûitia ngai siitû nûndû wa ûneeni waku tû ona ithyî tûikwîfkiŋa we.

55. 'Ithyî tûtonya kwasya tû kana imwe sya ngai siitû nikûthûkfiŋye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nîngûmwîta Ngai Mwene Vinya W'onthe ta ngûsî, nenyu ota ûu fthîwai na ôkûsî kana Nyie nî vaasa na isu mûmwîlanasya Ngai nasyo.

56. 'Utee Wake.' Kwa ûu nzeûvîsyei nzaama nyie *inyw'î* *inyw'onthe* ya kûmbîka naŋ, ona mûikanenge fivinda.

57. 'Ow'o, Nyie nîŋte wîkwatyô wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwîai wakwa na Mwîai wenyu. Vai kyumbe kîendaa *tûlû* wa *nthî* ateo We nûkîkwete ôthîa. Vate nzika, Mwîai wakwa *aûngamaa* nzîanî fîa ndûngalu.

58. 'Ethwa fndî, *inyw'î* nîmûkûalyûka, Nyie nînfîminîte kûmûvikîsya *inyw'î* kîla Nyie natûmiwe nakyo kwenyu, na Mwîai wakwa akamaete andû angî mekale vandû venyu. Na *inyw'î* mûitonya kûmwîka naŋ We ona vanini. Vate nzika, Mwîafi; wakwa nî Mûsyaŋsya *tûlû* wa syfndû syonthe.'

59. Na yîla mwîao Witû wookie, Ithyî nîftwamûtangfiŋe Uuti na asu ala meetfkiŋile vamwe nake, kwa tei Witû wa

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي
إِلَهِتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ۝

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَدِلْ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ أَنَّهُ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ وَمِمَّا تَشْرِكُونَ ۝

مِنْ دُونِهِ فَبِكَيْدٍ ذِي حِينٍ مَا لَا تَنْظُرُونَ ۝

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنْ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma
oŵilŵlonĩ mwai.

60. Na aa maĩ Aati. Mo nĩmaleile Syama
sya Mwĩafi woo na malea kũmew'a
Atũmwa Make na maatiĩa ũneeni wa
nthũ ya ũla w'o ĩla ng'endu.

61. Na kĩumo kyaekwa kĩmaatĩŵe kũũ
nthĩ ĩno, na Mũthenya wa Uthayũũkyo.
Sisyai mbaĩ ya Aati nĩyekalile ĩte
kũtũnga mũvea kwa mwĩafi woo.
Sisyai, Aati nĩ aumanĩŵe, andũ ma Uuti!

LUKU 6

62. Na kwa mbaĩ ya Athamuti Ithyl
nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo
Salee. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa,
mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe;
inyw'ĩ mũĩ Ngai ateo We. We
nĩwamũkĩlilye inyw'ĩ kuma ĩlũlũ wa nthĩ,
na amũtũsya inyw'ĩ nthĩnĩ wayo. Kwa
ũu, ĩtyai ũekeo Wake, na ĩndĩ
mwelekelei

We na *ngoo-syonthe*. Nĩw'o Mwĩafi
wakwa e vakuvĩ, na *nũũngĩaa mboya*.

63. Mo maisye, 'We Salee, we wĩ ũmwe
kaĩ wa andũ maitũ ala tũneekwetye.
We wĩtũvata ithyl kũthaitha kĩla maaĩthe
maitũ mathaitħaa? Vate nzika, ithyl
twĩna nzika itathela ĩlũlũ wa maũndũ ala
we ũũtwĩĩa.'

64. We Salee aisye, Inyw'ĩ andũ makwa,
ndavyei Nyie, ethwa Nyie nĩũngeme ĩlũlũ
wa ũkũsĩ mũseo kuma kwa Mwĩafi
wakwa, na We nũnengete Nyie tei kuma
Kwake-Mwene, nũũ ĩndĩ, ũla

وَذَلِكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاجْتَبَعُوا أَمْرَ كِبَرٍ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ٥

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ
إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدُ لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ٥

وَالِى ثُودَ أَخَاهُمْ ضِلْحًا قَالَ يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تَوْبُوا إِلَيْهِ
إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ٥

قَالُوا يَصْلِحْ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا
أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا
تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ٥

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
وَأَتَّبَعْتُمْ مِنْهُ رَحْمَةً فَهَلْ يَقْنَعُ بَنِي إِسْرَافِيلَ
عَصِيَّتَهُ فَأْتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ تَحِيَّتِي ٥

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie nĩngũlea kũmwĩw'a We? Kwa ũu inyw'ĩ mũkeethwa mũimbonge leela wanangĩko wakwa.

65.'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ino nĩ ngamĩle-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ũu mĩekei Iye Iũũũ wa nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũikamĩkiite na ũthũku ũsilĩlo wa vakuvĩ ndũkese kũmũkwata inyw'ĩ.

66.Indĩ mo nĩmamĩtilangile maũũ; na Indĩ we nĩwamatavisye, 'Itanĩthyei nthĩnĩ wa nyũmba syenyu kwa matukũ atatũ. Kĩĩ nĩ kyathĩ kĩla kĩte ũvũngũ.'

67.Kwa ũu yĩla mwĩao Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Salee na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake na tei Witũ wa mwanya, na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo kuma nthekonĩ ya mũthenya ũsu. Vate nzika, Mwĩalĩ waku E-na ũtonyi, Wĩ-Vinya.

68.Na kĩtundumo kya kĩtalalĩki nĩkyamakwatie asu ala meekĩte naĩ, na kũikya kĩoko mo mavalũkangĩte na mothyũ moo nthĩnĩ wa nyũmba syoo.

69.Mo ta matasyĩkalĩte nthĩnĩ wasyo. Sisyai! Athamuti nĩmeekie maũndũ mate ma kũtũnga mũvea kwa Mwĩalĩ woo; sisyai! mbaĩya Athamuti nĩ numanĩe.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَتَّبِعُوا بِسُوءِ قِيَادِكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ⑤

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَتَّبِعُونِي دَرَكُوا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ⑥

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ خَالِدِينَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةِ رَبِّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑦

وَاخْذِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جُثَّةٍ ⑧

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا إِلَّا أَن تَبُودَ أَكْفَرُوا لِبَعْضٍ ⑨
فَإِلَّا بَعْدَ السُّوءِ ⑩

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atũmwa Maitũ nĩmookie kwa Avalamu mena ũvoo mũseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mũuo we.' Nake aisye, 'Mũuo wĩhwe nenyu,' na we ndaaĩkala mũno atanaete nyama ya kasaũ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni mate ase, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩla, 'Ndũkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ũvoo mũseo wa ĩsyawa ya Isaaka, na ĩtina wa Isaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utaĩawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرِ وَالْزُلْفَىٰ
قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بَلِّغُوا إِلَيْنَا بَشَرَكُمْ لَسْتُ بِمُتَّبِعٍ لِّكُمْ

فَلَمَّا رَأَىٰ أَن يُدْيِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ
قَوْمٍ لُّوطٍ

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَلَبَسَ بَعْضُهَا مِنَّا
مِنْ ذَوَاءِ إِنْسِنَا يَعْقُوبُ

قَالَتْ يُؤْتِيكُمُ الْإِلَهُ وَالْأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ

75. Na yġla w'ia wamŭlekilye Avalamu, na ŭvoo mŭseo wamŭvikġa, we nġwambġġilye kŭkaananġa Naitŭ ŭlŭlŭ wa andŭ ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
نَجَّاهُ لَنَا فِي قَوْمٍ لُوطٍ ۝

76. Ow'o Avalamu aġ mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelġ-wa-Ngai Kaingġ.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ŭndŭnġ ŭŭ. Vate nzika, mwġao wa Mwġaġi waku nġmŭvġtŭku, na vate nzika, ŭsilġġlo nġŭkġte kwoo ŭla ŭtatonya kŭsilġġka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَانْهَمْ أَنْيْهِمْ عَذَابٌ غَيْرَ مُرْدُودٍ ۝

78. Na yġla Atumwa Maitŭ mavikie kwa Loto, we nġweew'ie kyeva nŭndŭ woo na eethwa atetonya ŭlŭlŭ woo na asya, 'Ŭŭ nġ mŭthenya wa thġna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ
ذَرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andŭ make nġmookie masembete kŭmwalekela we, makġthġġla nġ ŭuthatu; na mbee wa ŭu mo nġmeekaa naġ. We aisye, 'Inyw'ġ andŭ makwa, aa nġ eġtu makwa. Mo nġ atheu mŭno kwenyu. Kwa ŭu mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŭikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ŭmwe katġ wenyu wġna kġġġko kġseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا
يَعْمَلُونَ الشَّيَاطِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُجُوا فِي صُفِيِّ الْأَيْسِ
وَنُكْمٍ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۝

80. Na mo nġmamŭsŭngġie, 'We vate nzika, nġwġsġ nesa kana ithyġ tŭi na ŭndŭ na eġtu maku, we vate nzika, nġwġsġ kġla ithyġ tŭkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waġġu vyŭ na wa kŭmina vinya vyŭ kwa andŭ ala matendeeaw'a nġ wanake wa iveti. Kwa ŭla w'o, iveti nġsyo syaġ ntheu kwoo. Na nġkyo kġtumi we waisye 'nġ atheu mŭno.' Indġ andŭ athŭku nġmaalyŭlile ŭneeni ŭŭ namaŭtw'ġkġthya Loto ta wamanengie eitu make nġkana ndaġa ya aeni make ġsŭvġke nŭndŭ woo. Na ta we wamathokasya mo nġkana manange ŭlŭngalu woo. Nġ ŭtheinġ kana ŭsŭngġo ŭŭ waġ ŭlŭlŭ wa mwġkalo woo wa ŭlei.

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٥٠﴾

[illegible]

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا
عَلَيْهَا حِجَابًا ۖ فَمِنْ سَحَابٍ مَفْضُودٍ ﴿٨٧﴾

مُسُومَةً عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
يَبْعِدُ

وَالِى مَدِيْنَتِى اَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقُوْمُ عَبْدُ
اللّٰهِ مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهِ غَيْرِهٖ وَلَا تَتَّقُوا الْمِيكَالَ
وَالْبِيْرَانَ اِنِّى اَرَاكُمْ يَخِيْرُوْنِى اَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّبِيْنٍ ۝

Mûi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mûikathimanĩe ithimo iteanĩe na ithimi ngoleku. Nyie nĩngwona inyw'ĩ mwĩ mwĩkaloni wa ūthw'ii na Nyie nĩna w'ia ūlũ wenyu nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya wa wanangĩko.

86. Na inyw'ĩ andũ makwa, nenganei kĩthimo kyusũu na kĩanũ mwĩna ūlũngalu, na mûikamavene andũ syĩndũ ila syaĩĩte kwĩthĩwa syĩ syo ona mûikeke ūthyoeuku ūlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.

87. 'Kyu kĩla kĩtĩtwe *vamwe nenyu* nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo kwenyu, ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli. Na Nyie ndi mũsũvĩ ūlũ wenyu.'

88. Mo mamũsũngĩe, 'We Suaivu, Mboya yaku yĩkwĩa kana ithyĩ twaĩĩtwe nĩ kũeka ila maaĩthe maitũ mathaithaa, kana tũeke kwĩka ūndũ tũkwenda na ūthw'ii witũ? We wĩ mũĩ *mũno* vyũ na wĩna kĩĩko kĩseo.'

89. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nĩūngeme ūlũ wa ūkũsĩ mũtheu kuma kwa mwĩafi wakwa, na We nũnengete nyie kyaũya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ĩ mũkamũenge ūsũngĩo mwau?* Na Nyie ndikwenda kũmũkaananĩsya ūlũ wa maũndũ ala Nyie ngũmwĩa mũikeke. Nyie nĩenda waĩlu ūndũ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wĩ nthĩnĩ wakwa ateo kwĩsĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nĩĩkĩtaa nthĩnĩ Wake na Kwake nĩkw'o Nyie nzyokaa.'

وَيَقُومُوا إِلَيْكَ وَالْيَمِينُ وَالْأَيْمَانُ بِالْقَسَطِ وَلَا
تُبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

يَقِيَّتَ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيفٍ ۝

قَالُوا يَشْعَبُ أَصْلُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ مَا
يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَآتٍ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

قَالَ يَقُومُ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيْتَةٍ مِنْ
رَبِّي وَرَزَقْنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَى مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, ūng'endu wenyu kwakwa ndũkamũtwae ūmũvĩtũkye mũkwatwe nĩ ūndũ ūla wamavalũkĩle andũ ma Noa kana andũ ma Uuti kana andũ ma Salee; na andũ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'ĩ.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَنْ يُصِيبَكُمْ قَتْلٌ
مَّا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بِعَبِيدٍ ⑩

91. Na manthai ūkeo wa Mwĩali wenyu na Indĩ mwelekelei We na ngoo Imwe. Nĩw'o Mwĩali wakwa Ausũltwe nĩ tei, Mwendani Mũno Vyũ.

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ⑪

92. Na mo mamũsũngĩie, 'We Suaivu, ithyĩ tũĩmamanya maũndũ maingĩ ma ala we ūũneena, na vate nzika, ithyĩ twĩkwona we wĩ mwonzu katĩ waitũ. Na takethwa ti ūndũ wa mbaĩ yaku, ithyĩ vate nzika, nĩũkũkimanga na mavia we. Na ta we ndwĩna ūtonyi ūlũ waitũ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا قِمًا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِينَا ضِعْفًا وَلَوْلَا دَهْطُكَ لَرَجَّكَ وَ
مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ⑫

93. We aisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mbaĩ yakwa yĩna vinya mbee kwenyu kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mũkamwĩkya We ĩtina wa mĩongo yenyu ta ūla ūtĩltwe. Vate nzika, Mwĩali wakwa nũmathyũlũlũkĩle maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمْ
وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيْ ۚ اِنَّ رَبِّيْ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيرٌ ⑬

94. 'Na inyw'ĩ andũ makwa, Ikai nesa mũno vyũ ūndũ mũtonya, nakwa Nyie nongwĩka ota ūu. O mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ ūla ūnũũvalũkĩlwa nĩ ūsilĩlo wa kũmũsonokya; na nũũ ūla mũkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nĩneteele nĩ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ اِنِّيْ اَعْمَلُ سَوَافٍ
تَعْمَلُوْنَ مَنْ يَّاتِيْهِ عَذَابٌ يُخْزِيْهِ وَمَنْ هُوَ كَارِبٌ
وَاَنْتُمْ يٰقَوْمِ اِنِّيْ مَعَكُمْ وَاقِبٌ ⑭

95. Na yĩla ūtw'io Witũ wookie, Ithyĩ nĩtwamũtangĩle Suaivu na asu ala meetĩkĩlile vamwe nake kwa tei Witũ wa mwanya; na ūsilĩlo nĩwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ اٰمُرُنَا بَنَيْنَا شُعَبًا وَالدِّينَ اٰمَنَّا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَاتَّخَذَتِ الدِّينَ كَلِمًا الصَّيِّمَةَ فَاصْبِرْ
فِيْ دِيَارِهِمْ خَمْسِينَ ⑮

ala meekĩte naĩ, namo nĩmaval0kangile
na mothy0 moo nthĩnĩ wa nyumba syoo.

96.ĩ. Io komataaĩkala nthĩnĩ wasyo.
Sisyai! Und0 Mitiani yatililwe otond0
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بَعْدَ الْمَدِينِ كَذَّبَتْ
نُوحٌ ۝٤٦

LUKU 9

97. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwam0t0mie
Mose ena Syama Siit0 na 0tonyi
wĩyonanĩtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝٥٧

98. Kwa Valao na anene make; ĩndĩ mo
nĩmaatĩle mwĩao wa Valao, na mwĩao
wa Valao ndwaĩ wa w'ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَتْبَعُوا فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
فَإَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ۝٥٨

99. We akaenda mbee wa and0 make
M0thenya wa Uthay00kyo na
akamatwaa
mo nthĩnĩ wa ĩima ya Mwaki tond0
ng'ombe ĩtwaawa kĩnyw'ĩlonĩ kya
kĩw'0. Na nĩ kĩnyw'ĩlo kĩth0ku ata kĩla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْمُورِدُونَ ۝٥٩

100. Mo nĩmal0ngĩtw'e nĩ kĩumo nthĩnĩ
wa thay0 00 na M0thenyanĩ wa
Uthay00kyo. Nĩ m0thĩnzĩlo m0th0ku na
asu ala ma0nengetwe.

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ بِئْسَ الْمُورِدُونَ ۝٦٠

101. Usu nĩ katĩ wa movoo ma mĩsyĩ ĩla
myanange, Ithyĩ t00k0tavya we. Imwe
yayo nĩyĩ0ngeme na ĩmwe nĩ mĩmĩle
nthĩ ta ĩia.

ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ الْقرْآنِ نَقُضُهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَائِمٌ
وَحَصِيدٌ ۝٦١

102. Na ithyĩ t0iaameka naĩ mo, ĩndĩ
nĩmo meevĩĩsyie ene, na ngai syoo ĩla
masyĩkaĩlaa vand0 va Ngai Mwene
Vinya W'onthē ĩyaĩ na 0uno kwoo ona
vanini yĩla 0tw'io wa Mwĩlaĩ waku

وَمَا كَانُوا لَهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ
عَنْهُمْ إِلَهُتُهُمْ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ لَنَا جَاءَ أَمْرُنَا وَكَانَ آدَمُ غَيْرَ مُتَّبِعٍ ۝٦٢

wookie; Indī syo syamongelelee vathei
ateo kwaa vyū.

103.Ukumbatŵlyo wa Mwīaŵi waku nī ta
ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ŵa andū
mayo mekwīka naŵi. Vate nzika,
kūkumbatŵlyo Kwake kwī woo na nī
kwai.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهُوَ طَائِلَةٌ
إِنْ أَخَذَ إِلَيْهِمْ شَيْئٌ ۝

104.Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve
Kyama kwake we ūla ūkŵaa ūsīŵlo wa
Itunī. Usu nīw'o mūthenya ūla mbaa-
andū onthe makombanw'a vamwe na
ūsu nīw'o mūthenya ūla kūvika kwaw'o
kūkakūŵŵwa nī andū onthe ma nthī.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝

105.Na Ithyī tūiyŵkalasya mūno ateo
kwa ūvinda yīla yītalŵtwe.

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ۝

106.Mūthenya nīūkīte, vai thayū
ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe
moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَمِنْهُمْ سُوقٍ
وَسَعِيدٌ ۝

107.Na ta kwa asu ala makethwa na
ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa
Mwaki, vala nthīnī waw'o vakethwa
kīmeto, na kūkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ سُقُوا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شِهيقٌ ۝

108.Makīkala nthīnī wa w'o kūvika yīla
matu na nthī ikethŵawa vo, ateo ūndū
Mwīaŵi waku ūkenda vate nzika, Mwīaŵi
waku aetae kīla We wendaa.

خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

109.Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso
ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo
kūvika ūndū matu na nthī ikethŵawa vo,
ateo ūndū Mwīaŵi waku ūkenda-----
mūthīnzīo ūla ūtakatīlwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُودُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدَيْنَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرَ مُجَدَّدٍ ۝

110.Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūōlō
wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na lthyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusŋe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نَصِيبُهُمْ غَيْرُ مَنْقُوصٍ ۝

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, lthyī
nŋtwamŋengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nŋhŋnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwŋaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katī
woo tene mŋno mbee; na yu andū aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlū ŋyo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةُ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَرَأَاهُمْ لِنِ
شَاكِ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝

112.Na vate nzika, mawŋa ma aa onthe
mayambŋŋe kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwŋaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawŋa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَنَّا يُبَوِّقُفِيهِمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka inyw'ī etŋkŋli; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ī
mawŋkaa.

فَأَسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ī.
Na inyw'ī mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ī mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋlŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvī na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋgalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي الشَّهَارِ وَزَلْفًا مِنَ الْيَلِّ إِنَّ

kililikany'a kwa asu ala matonya
kölilikana.

116.Na we İthwa wİyümİİsyey; nÜndÜ
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthey
ndaekaa müthİnzİlo wa ala alÜngalu
wanangİke.

117.Nİkİ, İndİ, vayaİ andÜ mena kİİko
katİ wa nzyawa İla syaİ mbee wenyu, ala
maaiİtwe nİ küvatana ÜthyoeKu İÜlÜ wa
nthİ-----ateo avÜthÜ ma ala İthyİ
twamatangİe kuma katİ woo? İndİ eki-
ma-naİ maatiİe maÜndÜ ala mavÜthÜ ala
mamanengie Ütanu na wololo, na mo
matw'İka avİtany'a.

118.Na Mwİaİi waku ndaİ atonya
kwananga mİsyİ vate ÜlÜngalu yİla andÜ
mayo maİ alÜngalu.

119.Na kethwa Mwİaİi waku *nİwee kİİe*
kwenda Kwake vinya, We vate nzika,
ethwa amatw'İkİthisyey mbaa andÜ onthe
andÜ o amwe; İndİ mo mayaİ maeka
küvathÜkangana,

120.Ateo asu ala Mwİaİi waku
wamew'İte tei, na We Üu nİw'o
wamombİe mo. İndİ ndeto ya Mwİaİi
waku İkeanİw'a; Nİw'o, Nyie
ngausİsyey İia-ya-Mwaki na Mayini *ala*
mbaa-matÜ na andÜ onthe vamwe.'

121.Na movoo onthe ma AtÜmwaya ala
İthyİ tÜlÜlÜmİİlasyy ngoo yaku namo
nİtÜÜtavasyey we. Na nthİnİ wa w'o
nİvokİte w'o na Ütao na kİlilikany'a kwa
etİkİli.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرُ
لِّذِكْرِنَا ۝

وَاصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضَيِّعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ
أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أَتَوْا فِيهِ
وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۝

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلِهَا
مُصْلِحُونَ ۝

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا
يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ۝

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِلَّهِ الْخَلْقُ كُلُّهُمْ وَتَبَّتْ كَلِمَةُ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ لَهُمْ جَهَنَّمُ مِنَ النَّارِ وَالتَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

وَمَا تَقْصُصْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ
فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ ۝

122.Na matavye asu ala metetŋkŋlaa;
'Ikai nesa mŋno vyŋ Ōndŋ mŋtonya,
ithyŋ ota ŋu notwŋkŋte.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَمَا تَبُوءُونَ ۖ إِنَّا نَعْلَمُونَ ۝

123.'Na ŋnyw'ŋ eteelai, ithyŋ ota ŋu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

124.Na syŋdŋ ila mbithe sya matunŋ na
nthŋ nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ŋvoo w'onthe ŋkatŋngwa Kwake.
Kwa ŋu, mŋthaithei We na iai wŋkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mwŋfŋli waku
ndaleaa kŋmanyā maŋndŋ ala inyw'ŋ
mwŋkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمْرِ رُجْعُ الْأُمُورِ لَهُ
فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmanya.

4.Ithyŵ twŵkŵee a ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waf ŵmwe kafŵ wa ala
matamanyaa.

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

6.Nake amwŵla, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyē anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵafŵ waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵlŵlŵ waku na ŵlŵlŵ wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الذِّكَرُ تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ١

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا تَعْلَمُكُمْ تُعْقِلُونَ ٢

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا
إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنُ ۖ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنَّ

الْغَافِلِينَ ٣

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كُوكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ٤

قَالَ يَبْنَىٰ لَا تَقْصُصْ رُءْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا
لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٥

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ

Weanĩsye ũlũ wa maaĩthe maku eĩĩ ma mbee---Avalamu na Isaaka. Nĩw'o Mwĩafi waku nĩ Umanyi-W'ontha, Mũĩ

كَمَا أَتَتْهَا عَلَى أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

LUKU 2

8.Vate nzika, nthĩnĩ wa Yosevu na aneethe ve Syama kwa ala makũlasya.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّأُولِيْئِنَّ ①

9.Yĩla mo maisye, 'Ow'o Yosevu na mwanaa nyinyia me vata mũno mbee waitũ nĩ ĩthe waitũ, onakau ithyĩ twĩ nguthu yĩna vinya. Vate nzika, ĩthe witũ ena ĩvĩtyo yĩ ũtheinĩ.

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا نَحْنُ غُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ②

10.'Mũaei Yosevu kana mũmũtwae nthĩ yĩ vaasa, nĩkana wendo wa ĩthe wenyu wĩthwe wĩ wenyu mwĩ inyw'oka, na ĩndĩ ĩtina inyw'ĩ nĩmũtonya kwĩthwa andũ alũngalu.'

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا ضَالِّينَ ③

11.Umwe woo aisye, 'Tũkamũae Yosevu, ĩndĩ ethwa inyw'ĩ no kũvika mũmwĩke ũndũ, mwĩkyei nthĩnĩ wa kĩthima kĩliku; amwe ma aendi-ma-kyalo makamumya vo.'

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَقْتُلُوا فِي عَجَبٍ الْجَبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ④

12.Namo maisye, 'Ame asa waitũ, we wĩlea kũtũĩkĩĩa ithyĩ nĩkĩ ũlũ wa Yosevu' oyĩla ithyĩ twĩthĩfawa twĩ aĩkĩku nthĩnĩ wa kũmwenda?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَصِحُونَ ⑤

13.Mũtũme we vamwe naitũ ũnĩ nĩkana atonye kwĩtanĩthya mwene na kũthaũka, na ithyĩ vate nzika, tũkamũsũvĩa.

أَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفُظُونَ ⑥

14.Nake aisye, 'Kũthi nake kwenyu nĩkũũmbĩkĩa kyeve, na nĩna w'ia nzũĩ ndĩkese kũmũya yĩla inyw'ĩ mũtamũsyaĩsye.

قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ⑦

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, īndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

قَالُوا لَيْنَ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, lthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatavya ūvoo ūū woo oyīla mo matakethwa maikūmanya.'

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْبَيْتِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo mookie kwa īthe woo ī-ya wīoo, maīīte.

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

18.Namo mamwīa, 'Ame īthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na īndī nzūi yamūya, īndī we ndūtonya kūtūkīla onakau twīneena w'o.'

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, īndī īlīko syenyu nitumīte kīko kīl kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīlīsyō mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waīlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَبِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يٰشَرِّى هَذَا عَلْمُ وَاسْرُوءٍ بِضَاعَةِ وَاللَّهُ عٰلِمُۢمَّا يَعمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwa thoosa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّهُ بِشَمَنِ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ٢١

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisye mŭka wake, 'Utw'ŭkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'ŭkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī *tweekie ūu* n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya *ota ūu* ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭ wa ūtw'io wake, ūndī andŭ aingī mŭno mayīŋ ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ مُرَاتِبَةٍ أَكْرَمَى
مُتَوَهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَنْجِدَنِي وَلَدًا وَكَذَلِكَ
مَكْنَأُ لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٢٢

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄twamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نُجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٢٣

24. Nakyo *k̄veti* kīla waī nyŭmbanī yakyo n̄kyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄kyathongisye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaī wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa *vamwe nenyu* kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naī mayaīlaa ona ūndī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنُ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُغْلِقُ الظُّلُمُونَ ٢٤

25. Nakyo n̄kyasŭanīe kīlīkonī kyakyo ūlŭ wake, na we n̄wasŭanīe kīlīkonī kyake ūlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaī wake, we *ndethwa oonanisye kīthing'īisyo ta kyu*. ūu n̄w'o kweethīwe, n̄kana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَاهَا رَبِّي
كَذَلِكَ لِنَصْرَفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٥

tūtonye kūvetanga ūthūku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū anyuve.

26. Na mo eī nīmasembanisye mūomonī, na kīveti kyu nīkyatembūie kītonyeo kyake ngalī ya ītina, na nīmamwīthīe mūūme wakyo mūomonī; nakyo kyamūkūlya, 'Ukeethwa ūsilīlo mwaū kwa ūmwe ūla eīina kīeleelo kīthūku kwa kīveti kyaku ateo kyovo kana ūsilīlo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nīkyo kyamanthie kūnguua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngūsī yakyo ya mūsī yaumya ūkūsī īkyasya, 'Ethwa kītonyeo kyake kītembūkīle ngalī ya mbee, īndī kyo nīkīneenete w'o, na we e katī wa akengani.

28. 'Indī ethwa kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, īndī kyo nīkīkenganīte, na we nī ūmwe wa ala ma w'o.

29. Kwa ūu. yīla we woonie kītonyeo kyake kītembūkīte ngalī ya ītina, aisye, 'Vate nzika, ūū nī ūī wenyu iveti.' Ūī wenyu wī vinya mūno.

30. 'We Yosevu, thiūūka ume ūndūnī ūū na we kīveti, ītya ūekeo wa naī yaku. Kwa ū---w'o, we nue mūvītany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthīnī wa mūsī syaisye, 'Kīveti kya mūnene Aziz kīlenda kūkuua kīvīsī ngombo yakyo īteūkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْصَةُ مِنْ دُبُرِهِ
الْفَيَّا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جِئْتُ إِلَّا أَنْ
يَأْهَلَكَ سُوءٌ إِلَّا أَنْ يُنْجِنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑤

قَالَ هِيَ رَاوَدَتْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَذِبِينَ ⑥

وَإِنْ كَانَ قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

فَلَمَّا رَأَى قَيْصَةُ قَدْ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ عَظِيمٌ ⑧

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ لَدُنْكَ
يَا إِلَهَ أَنْتَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ⑨

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑩

nĩkĩtumanĩtye kyo na wendo. Ithĩyĩ
ow'o, twĩona kyo kĩna Iwĩtyo
yĩyonanĩtye.'

32. Na yĩla kyo kyeew'ie walany'o wa
maũĩ nĩkyaitũmanie na kyaiseũvĩsya
mboka na kyainenge kĩla kĩmwe kavyũ,
na *ĩndĩ* kyatavya Yosevu, 'Umĩla mbee
wasyo.' Na yĩla syamwonie we
nĩsyasũanĩe mũno Iũlũ wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uũ ti mũndũ;
ĩndĩ nĩ mũlaĩka mũtaĩtũku.' *¹

33. Kyo kyaisye, 'Na ũũ nĩwe ũla inyw'ĩ
mwandũĩlaa mũtĩ Nyie nĩnendie
kũmũkuua we vate kwenda kwake, ĩndĩ
we nĩweesũvĩe mwene *kuma naĩĩ*. Na
yu ethwa we ndekwĩka ũndũ nyie
ngũmũtavya, vate nzika, we
nũnũkwovwa na akĩthwa *ũmwe* wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُتْكًا وَأَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ يَكِينًا
قَالَتْ أَخْرِجِي عَنْهُنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ رَاودْنَهُ
عَنِ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ
لَيَسْجَنَ وَ يُكُونًا مِنَ الصُّورِينَ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto ĩno 'Qutt'ana aidiyahunna' *syatilanga moko masyo*; nĩtonya kũmanyĩka oũndũ yĩĩyĩ kana ta nthimo tondũ Imamu Raghīb ũwetete mĩneenelenĩ yelĩ kwĩanana nondũ yĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Vaa ũalyũlo wa ndeto ĩno ĩte nthimo nĩ 'Qutt'ana aidiyahunna' kũtema kw'oko kwa mũndũ na kĩndũ kyũĩ. Na ũu tiw'o Kulani ĩelelele na ndĩandĩkĩka ũvoo ta ũsu. Na kũalyũla, asomi amwe nĩmatatĩte kũnyivya kĩko kĩĩ kya kũtila, makyonany'a nthoo nini, ĩndĩ kwĩanana na ũneeni wa Kĩtalavu ũu ndũkwĩtũkĩĩka, ũndũ ũla wa kwĩka, nĩ kwĩtũkĩla ũ-w'o yĩ nthimo na ĩte nthimo. Ndeto ĩno nĩtonya kũmanyĩka ta nthimo kwa ũkuvĩ ĩkyasya *nthĩnĩ wa kũhimo kya 'Qatta'* ndĩkwĩtũkĩĩka nĩzĩla ĩno ĩte ntheu. Kwa ũu ĩndĩ ũnyuvi ũla wĩvo tũ nĩ katĩ waw'o na nthimo. Ithĩyĩ nĩtũkwĩtũkĩĩka kana ũneeni ũũ ũnenganĩtwe nthĩnĩ wa ũneeni ũũ ũtonya tũ kũmanyĩka nthĩnĩ wa ũalyũlo wa nthĩnĩ wa kĩ-nthimo ũkyasya kana syo nĩsyeeetũkĩĩle kũsindwa nũndũ wa kũmũsũanĩia we kana ti mũndũ mbee wa vala moko masyo mataĩ matonya kũvika.

34. We *Yosevu* aisye, 'Ame Mwĩafi wakwa, Nyie nĩngwĩtkĩla kyovo mbee wa maũdũ ala syo iũmbĩtĩa nyie; na We walea kũmbetangĩa maũĩ masyo, Nyie nĩngũsyelekela na ngĩthwa katĩ wa ala atumanu.'

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ũu Mwĩafi wake nĩweew'ie mboya yake, na nĩwawetangie maũĩ masyo kuma kwake. Nĩw'o We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَأَسْتَجِبَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

36. Indĩ nĩkvaumĩlile kwoo *aũme* itina wa kwona *movano ma we atena mavĩyo*, nĩkana *mo masũũe syĩwa yoo ĩseo*, nĩmoonie kana we nĩwaĩlĩtwe nĩ kwovwa kwa ĩvinda.

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لِيَسْجُنَنَّهُ
حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

LUKU 5

37. Na andũ elĩ ma mũika nĩmalikile kyovonĩ vanĩwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* ngĩviva ndivai.' Na ũla ũngĩ aisye, 'Nyie mwene nĩnonie *nthĩnĩ wa ndoto* nguĩte mĩkate ĩũũo wa mũtwe wakwa na nyũnyi iimĩĩsaa. Tũtavye ũalyũlo wayo; nũndũ ithyĩ twĩona we wĩ katĩ wa ala alũngalu.'

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَعْجُلُ
نُوقَ رَأْسِي أَخْبَارًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَاوِيلِهِ
إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

38. We *Yosevu* amũsũngĩe, 'Lĩu ũla inyw'ĩ mũnengawe ndwĩthwa ũnaetwe ndamũnengete ũalyũlo wayo. Uũ nĩ ũndũ ũmwe katĩ wa ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanyĩĩtye Nyie. Nyie nĩnĩmĩleete ndĩni ya andũ ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala nĩ alei ma ĩtu.

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُؤْرَقُونَ إِلَّا بَنَّاكُمْ إِنَّمَا يُؤْتِي
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ
كَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

39. 'Na Nyie nīatīle ndīni ya maaīthe makwa, Avalamu na Isaaka na Yakovo. Ithyī tūitonya kŭkīanany'a kīndū ona kīva na Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indī. Yīī nī Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū waitū na tūlū wa mbaa andū onthe, Indī andū aingī mūno maitūngaa mūvea.

وَاتَّبَعْتُ يَلَّةَ أَبِي عَمِّي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ۝

40. 'Inyw'ī atindany'a makwa, elī nthīnī wa kyovo, eīafi menyu me ivathūkany'o nīmo aseō kana nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Umwē, Mūnene Mūno Vyū?

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَزْيَابَ فَمَتَّعَ قَوْمٌ خَيْرَ أَمْرِ
اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

41. Inyw'ī mūthaihaa vathei ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indī nī masyītwa mathei tū ala mūmatw'īte, inyw'ī na maaīthe menyu; Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatheetye watho tūlū wamo. Utw'io wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. We eyīafite kana inyw'ī mūikakīthaiha kīndū ona kīmwe ateo We. Isu nīyo ndīni īla ya w'o, Indī andū aingī mūno maimīsi.^{2*}

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسَاءٌ سَيِّئُ مَوْحَا
أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ
الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ
الَّذِينَ الْفَتِمَ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

42. Inyw'ī atindany'a makwa nthīnī wa kyovo, ūmwē katī wenyu, akamwīkīlīya Mwīafi wake ndivai anyw'e; nake ūla ūngī, akambwa mūkelany'onī nyūnyi ikāīsa kuma tūlū wa mūtwē wake. Uvoo ūla inyw'ī mūkūlītye nūminīte kūtuwa.'

يُصَاحِبِي السَّجْنَاءَ أَمَّا أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا
وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطَّلِيمَ مِنْ رَأْسِهِ
فُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ۝

² *Ndeto 'Quyim' kwīanana na mūandīkīle wa Kulani Ntheu wīna nzīla yīna vinya, yīna ūtonyi w'o na yīna wīkali. Yo ota ūu yonanyasa kana ūtonyi wa kūlungalya na kūseūvyā mavītyo. Uu isio īla ītaalyūlīka sya mūlīkīto nthīnī wa ndīni syonthe nthīnī wa Kulani Ntheu syītawā 'Deemul-Qayyimah' sisya 98:6 *Al-bayyina*

43. Na Umwe wa efi, Yosevu nŵamŵtaviseye ūla wasŵanŵaa ta ŵnŵŵlekw'a, 'Ukangweta nyie kwa mwŵafi waku.' Indŵi Satani nŵamŵlŵthisye kŵmŵweta kwa mwŵafi wake, kwa ŵu nŵwekalile kyovonŵi kwa myaka mŵina.

LUKU 6

44. Na Mŵumbŵi aiseye, 'Nyie nŵnonie nŵhŵnŵi wa ndoto ng'ombe mŵonza mosu, na ithuke mŵonza nziŵ na ingŵi mŵonza mbŵmŵ sya mbemba. Inyw'ŵi anene, ndavyei nyie ŵalyŵlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ŵi nŵmŵtonya kŵalyŵla ndoto.'

45. Mo masŵngŵie, 'Syo nŵ ndoto nthokoanu na ithyŵi tŵyŵŵŵ ŵalyŵlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na Umwe wa ala mavonokie, na ŵla yu walilikanile ŵtina wa ŵvinda ŵasa, aiseye, 'Nyie nŵngŵmŵmanyŵthya ŵalyŵlo wayo, kwa ŵu inyw'ŵi ndŵmei.

47. Yosevu! 'We mŵndŵ wa w'o, tŵtavye ŵalyŵlo wa ng'ombe mŵonza nou ikŵŵa nŵ ng'ombe mŵonza mosu, na iia mŵonza nziŵ sya mbemba na ingŵi mŵonza mbŵmŵ; nŵkana ndonye kŵsyoka kwa andŵ nŵkana mo matonye kŵmany'a.'

48. We asŵngŵie, 'Inyw'ŵi mŵkavanda kwa myaka mŵonza, ŵatŵanŵe mwŵina kŵthito, na yŵla mŵŵketha mŵieka syŵna makonde, ateo nini ila inyw'ŵi mwŵŵsaa.

49. Na ŵtina wa myaka ŵsu myŵmŵ

وَقَالَ الَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا أَذْكُرُنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِّيَّةً فَوَلَّى فِي السَّجْنِ يُضَعِّ سِنِينَ ⑤

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَبَّاحَاتٍ يَأْكُلْنَ سَنَعَ عِجَافٍ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرٍ يُسَبِّحُ بِآيَاتِنَا أَلَسْنَا أَقْتُوْنِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ⑥

قَالُوا أَضَلَّتْ أَحْلَامُهُ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعِلْمَيْنِ ⑦

وَقَالَ الَّذِي بَخَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أَمْرِ أَنَا أَبْتِئْتُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ⑧

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَنَعَ بَقَرَاتٍ سَبَّاحَاتٍ يَأْكُلْنَ سَنَعَ عِجَافٍ وَسَنَعَ سُنبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأُخْرٍ يُسَبِّحُ بِآيَاتِنَا لَعَلَّكَ تَعْلَمُ ⑨

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنَعَ سِنِينَ دَابَّاءَ فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرَوْهُ فِي سُنْبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا فَمَا تَأْكُلُونَ ⑩
تَحَرَّيْنِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنَعَ شِدَادٍ يَأْكُلْنَ مَا

mũonza, ūla ūkethwa ūminŭthe kyonthe kŭla inyw'ŭ mũkethwa mũmbanŭtye kŭla mũnaŭ mũnaketha, ateo kŭnini kŭla mwŭlŭthwa mwŭiyiŭle *makũmbĩnĩ*.

50. 'Na ūndĩ mwaka ūmwe wathela, andũ makanengwa mbua nyiingĩ na nthĩnĩ wayo vakeethwa na mosyao maingĩ na mbeũ sya kumya mauta na syaũnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mũsumbĩ aisyeye 'Mũetei we kwakwa.' ūndĩ yŭla mũtũmwa wavikie vala ūŭ we aisyeye, 'Syoka kwa mwŭlŭfi waku na ūimũkũlye ūndũ kwailiyĩ ūũũ wa ūla iveti syatilangile moko masyo; Nũndũ, Mwŭlŭfi wakwa nũmesĩ mũno mawalany'o ma maũŭ masyo.^{3*}

52. We Mũsumbĩ aikũlye ūla iveti, 'Inyw'ŭ mwŭlŭfi na kyaũ yŭla mwamanthie kũmũkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataŭwe nũndũ wa kũmũmba mũndũ ta ūũ----, ithyĩ tũyaaona ūthũku wake.' Kĩveti kya Mũnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nũmũlŭthe kyeninĩ. Nyie ninyie nendaa kũmũkuua we atekwenda, na vate nzika, we nĩ mũndũ wa w'o.'

53. Yosevu aisyeye, 'Nyie nĩnakũlilye nĩkana ūkunĩkĩli wĩkwe nĩkana we Mũnene atonye kũmanyanya kana Nyie ndyaasuka ūĩkĩŭku wake we atevo na ota ūũ kũmanyĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetĩkĩlasya maũŭ ma ala mate aikĩŭku maendee.

قَدْ مَتَّمُّوْهُنَّ إِلَّا قَلِيْلًا مِّمَّا نَحْصُوْنَ ۝

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيْهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيْهِ يَعْصُرُوْنَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُوْنِيْ بِهٖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُوْلُ قَالَ اَرْجِعْ اِلٰى رَبِّكَ فَسْئَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ الَّتِي تَقْطَعْنَ اَيْدِيَهُنَّ اِنَّ رَبِّيْ بِكَيْدِهِنَّ عَلِيْمٌ ۝

قَالَ مَا خَطْبُكُمْ اِذْ رَاوَدْتُنَّ يُسُفَ عَنْ نَفْسِهٖ فُلْنَّ حَاشَ لِلّٰهِ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوءٍ قَالَتِ امْرَاَتُ الْعَزِيْزِ اِنَّنِىْ حَصَصْتُ الْاَحْيَ اَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهٖ وَاِنَّهٗ لَيَنْ الضَّالِّيْنَ ۝

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ اَنِّىْ لَمْ اَخْنِهٖ بِالْغَيْبِ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِيْ كَيْدَ الْخٰاِيْنِيْنَ ۝

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي إِلَّا مَعَ النَّفْسِ لَا مَارَةَ بِالشُّوْءِ
إِلَّا مَا رَجِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٤﴾

55.Na Mũsumbĩ aisye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ أَلَيْكَ اتُّوْنِي يَهَ اسْتَخْلَصَهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا
كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أُمِينٌ ﴿٥٥﴾

56.We aisye, Nyuve Nyie ĩũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْهَا ﴿٥٦﴾

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtuvi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدَّبُورُهَا حَيْثُ
يَشَاءُ نُمِيبٌ رَّحِيمٌ مَنْ نَّشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na vate nzika, ĩtuvi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩa Ngai.

وَلَا جُرْأِخِةَ عَلَيْهِ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59.Na anaaĩthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَ أَخُوهُ يُوسُفَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٩﴾

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndeteei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. ĩnyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnege ĩnyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُوْنِي بِأَجْ لَكُمْ
فِنْ أَيْبِكُمْ أَتَاتُونَ أِنِّي أَوْفِي الْمَكِيلَ وَأَنَا خَيْرُ
الْمُنْزِلِينَ ﴿٦٠﴾

61. 'Indī inyw'ī mwalea kŭmŭete vaa nī nyie, Indī vaikethwa kīthimo kya lū Ingi kwenyu kuma vala nī, ona inyw'ī mŭikanthengea nyie.'

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ③

62. Mo masong'ie masya, 'Ithyī tŭkatata kŭmŭsesenga ūthe wake *etkile* kŭtaanīsyā nake, na Indī vate nzika, ithyī tŭkeeka ūu.'

قَالُوا سُرَّادُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athŭkŭmi make, 'Ikīai mbesa syoo nthīnī wa mīio yoo *ota ūu* nīkana matonye kwimanya masyoka kwa andū ma nyŭmba yoo; vangī nīmatonya kŭsyoka.'

وَقَالَ لِفَتِيلِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yīla mo masyokie kwa ūthe woo maisye, 'Ame ūthe waitū, ithyī nītŭvatiwe kīthimo *kīngī kya lū*, kwa ūu tŭtŭme twīna mwanaa mwaitū nīkana tŭkathimīwe kīthimo kitū, na vate nzika, ithyī tŭkamŭsŭvīa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَهْلِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَ مِنَّا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَكُنُّ لَهُ رَافِقًا لَّحَفْظُونَ ③

65. We *ūthe woo* aisye, 'Nyie nditonya ūmŭtkīa inyw'ī tŭlŭ wake, ateo nīmŭtkīe oŭndū namŭtkīe tŭlŭ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Mŭsŭvī Ula Mŭseo Vyū, na We nī We Usŭftwe nī Tei Mŭno wa ala mew'anīaa tei.

قَالَ هَلْ أَمْنَكُمُ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْسَكْتُمْ عَلَى آخِيهِ مِنْ قَبْلُ ③ قَالُوا خَيْرٌ حِفْظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yīla mo mathaisye mīio yoo, moona matŭngīwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitū, tŭtonya kwenda kyaŭ kīngī ithyī? Mbasa sitū syī vaa tŭtŭngīwe. Ithyī tŭkaete kyaŭya kwa andū maitū, na kŭmŭsŭvīa mwanaa nyinyia waitū ona tŭkeethwa na mŭio wa ngamīle nima. Kyu nī kīthimo kīla nī ūvŭthū *kŭkīkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هَذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيرُ أَهْلُنَا وَنَحْفَظُ أَخَانًا وَنَزِدُكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ③

67. We aisye, 'Nye ndiUmütüma vamwe nake mütanengete wiv'ito syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana vate nzika, inyw'ĩ mükamütünga vaa nĩ, ateo münathyüüüükwā; Na mamina kümünenge wiv'ito woo, aisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmasyaĩsyaa maūndū ala ithyĩ tūneenaa.'

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا نَحْنُ طَائِفَةٌ مِّمَّنْ أَوْهَ مَوْثِقُهُمْ
قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ⑤

68. Na Yakovo aisye 'Inyw'ĩ aana makwa, mÜikavotele müomonĩ ümwe, ĩndĩ votelai mĩomonĩ yĩ kīvathükany'o; na Nye ndi ündū ndonya kūmwĩka inyw'ĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Nye nĩte wĩkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wĩkwatyo nĩmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْنَى لَا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ⑥

69. Na yĩla mo malikile ündū ĩthe woo wameyĩāie kÜiaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwĩthwa kana Yakovo aĩ na woni nthĩnĩ wake ūla we weanĩsyie kwa kūneena ūu; na vate nzika, we aĩ na ūmanyi mūnene nūndū ĩthyĩ nĩtwamūmanyĩĩtye we, ĩndĩ andū aingĩ mūno mayĩsĩ.

وَلَتَدْخُلُوا مِن حَيْثُ أَمَرَهُمُ بُوْهُم مَّا كَانَ لِفِتْنٍ عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَبْعَثُ بِقَضَائِهِمْ وَرِئَاسَةً لَهُمْ لِنَا عَلَيْنَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمُ الْفَاسِقُونَ ⑦

LUKU 9

70. Na yĩla mo mamüthokeie Yosevu, we amwĩkalilye mwanaa nyinyia vakuvĩ nake mwene. Na we asya, 'Nye nĩ mwanaa mwenyu; kwā Ūu yu we ndÜkew'e kyeva nūndū wa maūndū ala mo meethĩwe mayĩka!

وَلَتَدْخُلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوْى إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

71. Na yĩla we waminie kūmanenge kyaūya kyoo, we nĩweekĩie kĩkombe kya kūnyw'a kĩw'ū nthĩnĩ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ĩndĩ mūnyaĩkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِمَهَاجِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَحِبِّهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا آلُكُمْ لَسِرَتُون ⑨

Uvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī
anŭu ma mŭkwīlī, nīmweeka İvītyo ya
ŭng'ei.'

72.Mo maisye mamelekele mamakŭlya,
'Nī kyaŭ kīla inyw'ī mwaasya?

73.Mo masŭngīe, 'İthyī nītwaasya
kīkombe kya Mŭsumbī kya kŭthima na
ŭla ŭnŭŭkīete enengwa mŭio wa
ngamīle, na Nyie nīngŭŭngamīa ŭu.'

74.Mo masŭngīe, 'Syītwanī ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwiśi
nesa vyŭ kana ithyī tŭyaaŭka kŭŭ kwīka
ŭthyoeuku nthī İno, na ithyī tŭi ing'ei.'

75.Mo maisye, 'Usilīlo wīlthwa wī
mwaŭ İndī, mweethwa inyw'ī
nīmŭŭkengana?'

76.Mo masŭngīe, 'Usilīlo wa ŭu nī
kana, ŭla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī
ngusunī yake, we nīwe İtuvi yakyo. Uu
nīw'o ithyī tŭmasilīlaa eki-ma-naī.'

77.İndī we ambīlīlīya kŭmantha
makunianī moo mbee wa ikunia ya
mwanaa nyinyia; na İndī akyumya kyo
İkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o
ithyī twalanilye İŭİŭ wa Yosevu. We
ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa
mwīlao ma Mŭsumbī ateo kwīthwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nīwendete ŭu.
İthyī tŭnenevasya kwa ŭnene wa İvīla
ŭla ona wīva İthyī twendaa; na İŭİŭ wa
kīla mwene ŭmanyi nī Umwe, Mŭmanyi
Mŭno Vyŭ.

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَقْعُدُونَ ۝

قَالُوا تَقْعُدُونَ صَوَاعِ الْمَلِكِ وَلِمَنْ جَاءَ بِهِ حِمْلُ
بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتَنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ
وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ۝

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ۝

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَجُلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ
نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝

قَبْدًا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا
مِنْ وَعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا لِبُيُوسُفَ مَا كَانَ
إِلَّا نَحْنُ آخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ
عَلِيمٌ ۝

78. Mo maisye, 'Ethwa we nĩũyĩte, mwanaa nyinya wake nĩwooyĩte tene.' Indĩ Yosevu aia ũndũ ũũ kĩmbithĩ ngoonĩ yake na ndaamaumbũlĩla mo. Na we aisye, 'Inyw'ĩ mwĩoneka mwĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo mũthũku mũno vyũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũneenaa.'

79. Mo maisye, We Mũnenevyē we ena ĩthe mũkũũ mũno, kwa ũu, osa ũmwe waitũ vandũ vake; nũndũ ithyĩ twĩkwona we wĩ wa ala mekaa nesa.'

80. We asũngĩe, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tũikamwose ũngĩ eka ũla ithyĩ tweethĩa kĩndũ kitũ nake; nũndũ tweeka ũu, vate nzika, twĩthwa katĩ wa ala mate alũngalu.'

LUKU 10

81. Na yĩla mo maminie kũyĩtũka nũndũ wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ũtee. Mwanaa nyinya ũla mũkũũ aisye, 'Inyw'ĩ nomwĩsĩ kana ĩthe wenyu nĩwoosie wĩvĩto kuma kwenyu syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũla ũte ũlũngalu mwamwĩkie Yosevu. Kwa ũu, Nyie ndiũma, nthĩ ĩno kũvika nau ambĩtĩkĩlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ĩũlũ wakwa. Na We nĩ We Mũseo Mũno Vyũ katĩ wa asili.

82. Inyw'ĩ syokai kwa ĩthe wenyu na mũimwĩa, 'Ame ĩthe waitũ, mwana waku nĩũyĩte, na ithyĩ tũneenete ũndũ twĩsĩ tũ na tũinaĩ tũtonya kwĩthwa asũvĩi ma maũndũ ala matonekaa.'

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالُ
أَنْتُمْ شَرٌّ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ⑤

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ⑥

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ تَأْخُذَ إِلَّا مِنْ وَجْدِنَا مَتَاعًا
عِنْدَكَ إِنَّا رَاؤُا لَظُلْمُونَ ⑦

فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَالَصُوا بِحَيَّتَا قَالَ كَيْدُهُمْ أَنْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَلَيْ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ⑧

ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَوَافِينَ ⑨

83.'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'o, na ma mūkwīlī ūla tūnookanīsyē naw'o, na ow'o ithyī twīneena w'o.'

84.We asūngīie, 'Aiee, īndī ilfko syenyu nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūu nyīe nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyīe; nūndū We nī Umanyi-W'onthe, Ūla-Mūlī.'

85.Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeve kyakwa īūlū wa Yosevū! Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeve, na we nīwasiīlaa kīmako kyake.

86.Mo maisye, 'Ithyī twīlvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoo wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87.We *Yakovo* asūngīie, 'Nyīe nītwaa kyeve kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyīe nīnīlī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88.'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo īūlū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetīkīlaa.'

89.Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manīwīie, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yayīū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْغِيَا الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْسَفُ عَلَيَّ يُوسُفَ وَأَبِيعْتُمْ مِنْهُ مِنَ الْخُرْبِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَوْنَا لَنُرِيَّ يُوسُفَ حَيْثُ تَكُونُ حَرَضًا أَوْ تَكُونُ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَخُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَلْبَسِي أَزْهَبُ أَفَن حَسَسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَجِبَهُ وَلَا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَا وَأَهْلُنَا الْحَزْنَ وَجِئْنَا بِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũenge kĩthimo
kyusĩe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth
amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ
nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na
mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يَوْسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ⑩

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue
Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩi, Nyie
ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ.
Ngai Mwene Vinya W'onth nĩwĩthĩtwe
e mũlau mũno kwitũ ithyeli. Ow'o, ũla
w'onth mũlũngalu na e mũmĩĩsya----
Ngai Mwene Vinya W'onth ndaekaa
ĩtuvi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا أَرَأَيْكَ لَا تَتَّيُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا
أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ يَتَّقِ وَيَصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ⑪

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na
Ngai Mwene Vinya W'onth nũkũnenevetye
we ĩũũ waitũ na ithyĩ
nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا
لَخٰطِئِينَ ⑫

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũũ
wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya
W'onth namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ
Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala
mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ⑬

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa
mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we
akakĩmanyaa. Na ĩndĩ mũindete mũsyĩ
wenyu w'onth.

إِذْ هَبُوا بَعْضُنَا هَذَا فَأَلْقَوْهُ عَلَى ذِرَاعِي يَاسَ
بَصِيرًا وَأَتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْعَلُنَّ ⑭

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo
aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a
mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ
mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena
kĩĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِبَاحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ⑮

96. Mo masÜng'ie, 'Kwa w'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we vate nzika, w'io nthĩnĩ wa İvĩtyo yĩla İkũũ.'

97. Na yĩla mÜeti wa Üvoo mÜseo wookie, nĩwakiie *kĩtonyeo kya Yosevu mbee* wake na İndĩ atheew'a. İndĩ we *Yakovo* akũlya, 'Nye ndyaamũtavya inyw'ĩ; Nye nĩnĩsĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ündũ ũla inyw'ĩ mütawĩsĩ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twĩĩsye ũkeo wa naĩ sitũ; ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W'o Nye nĩngũmwĩĩsya ũkeo wa Mwĩafi wakwa. Vate nzika, We nĩ We Mũekanĩ Mũnene Mũno, Usũĩtwe nĩ tei.'

100. Na yĩla mo mookie kwa Yosevu nĩwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mÜuo, ethwa nĩkũũmwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

101. Na we nĩwamokĩlilye asyai make İũlũ wa kĩvĩla kya Üsumbĩ, na onthe mavalũka nthĩ na mothyũ moo matulĩtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nĩ wĩanũ wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwĩafi wakwa nũmĩtw'İkĩthĩtye ya w'o. Na We nĩweethĩwe na İnee İũlũ wakwa yĩla We wanumisye kyovonĩ na amÜete inyw'ĩ kuma weũnĩ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany'a ngwatanĩo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũuu kwa ũla ona wĩva We wendaa; nũndũ We nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلٍ اَقْدٰمٍ ۝

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيرَ اَلْقٰهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيْرًا ۚ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ۝

قَالُوا يَا بَنٰٓاَنَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّكَ كُنَّا خٰطِيْنَ ۝

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ۝

فَلَمَّا وَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ اَدٰى اِلَيْهِ اَبْوِيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوْا مِصْرَ اِنَّ شَآءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ۝

وَرَفَعَ اَبُوْٓيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوْا لَهُ سُجَّدًا ۚ وَقَالَ يٰٓاَبَتِ هٰذَا تَاْوِيْلُ رُّءْيَايَ مِنْ قَبْلُ ۚ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّيْ حَقًّا ۚ وَقَدْ اَحْسَنَ اِلَيَّ اِذَا اَخْرَجَنِيْ مِنَ السِّجْنِ وَجَآءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدَنِ ۚ وَمِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرٰٓءَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رَبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمَآ يَشَآءُ ۚ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ۝

102.'Ame Mwĩaĩi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ũũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketĩkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtuvi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩe ũũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũũũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ũũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتْنِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ١٠٢

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَبَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَنْكُرُونَ ١٠٣

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٤

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ١٠٥

وَكَايُنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٦

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ١٠٧

أَقَامُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةً بَقِيَّةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٠٨

W'onthe. Nyie n'ngwete kilio kya ūmanyi mūtheu, ona asu ala mambikīlaa Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūtheu; na Nyie ndi katī wa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī.

110.Na Ithyī tūyaatūma mbee waku andū Atūmwa ateo aūme, ala Ithyī twamavuanīsyē, kuma katī wa andū ma mīsyī. Mo īndī, nomangangīte ūlū wa nthī na makona ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo wailī? Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mūseo kwa asu ala mamūkīaa Ngai. Inyw'ī īndī nomūkamanya?

111.Kūvika ūvinda, yīla Atūmwa meeyītūkie na meeyona mo ene matw'kīthītw'e ta akenganni, ūtethyo Witū nīwawikie na mītūkī kwoo na īndī atangīwa ūla Ithyī twendaa. Na ūsilīlo Witū ndūtonya kūsiīka kuma kwa andū ene naī.

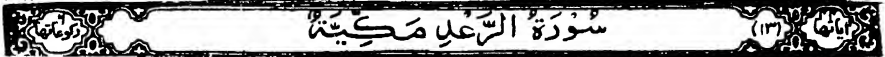
112.Kwa ūla W'o, nthīnī wa ngewa yoo ve kīsomo kwa andū ala mena kīlīko. Ti kīndū kīseūvītw'e, īndī nī wīanīu wa ūndū ūla waī mbee wayo na ūalyūlo wa syīndū syonthe kwa ūkuvī, na ūtongoi na tei kwa andū ala metīkīlaa.

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيصٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّا الْأَخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَتَوْا أَمَّا لَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُفِخَتِ مِنْ تَحْتِ الْأَرْضِ سَاحَابٌ مِمَّا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

AL-RA'D

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-
W'onthe, Woni W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa
ya Ivuku. Na maũndũ ala mavuanĩtw'e
kwaku nĩ ma w'o, ĩndĩ andũ aingĩ mũno
mayĩĩtkĩlaa.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
رَبِّكَ الْحَقَّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla wookĩlilye matu vate ituĩ ila inyw'ĩ
mũtonya kũsyona. Na ĩndĩ We atĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Na
We aivinyĩĩa syua na mwei syalika
wĩanĩ; kĩla kĩmw'e kĩatĩĩlaa nzĩla yakyo
kũvika ĩvĩdandĩ yĩla yĩtw'e. We
asyumĩasya mĩao syonthe. We
avuanasya Mĩsoa nesa ūtheinĩ nĩkana
inyw'ĩ mwĩthwe na mũĩkĩĩlo mũĩũmu
tũlũ wa kũkomana na Mwĩai wenyu.

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّيُوتَ بِغَيْرِ عِلْدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْقَى
عَلَى الْعُرْسِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ
رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ②

4. Na We nĩ We Ūla wanyaĩĩkisye nthĩ na
eekĩla ĩĩma na mbũsĩ nthĩnĩ wayo. Na
matunda We aseũvĩtye elĩ elĩ, ĩũme na
ĩka. We atumaa ūtukũ ūvw'ĩka
mũthenya. Nthĩnĩ waw'o, nĩw'o ve
Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَ
أَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِزْقَيْنِ اشْهَدُوا
لِنَفْسِهِ أَتَيْتُ النَّهَارَ أَنْ فِي ذَلِكَ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ③

5. Na nthĩnĩ wa nthĩ ve ilungu syĩ
kĩvathũkany'o ikwatene kĩmw'e na kĩla
kĩngĩ, na mĩũnda ya mĩsavivũ, na
mĩũnda ya mĩllũ, na mĩtende, ĩmeete
mwĩnĩ ūmwe vamwe na ing'ĩ itameete
ũu; syo ing'ĩhaw'a na kĩw'ũ o kyu, ĩndĩ
ĩthyĩ nĩtũtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مَتَجَوَّزٌ وَجَنَّتْ مِنْ عَذَابٍ وَ
زَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ
وَاحِدٍ وَنُقُضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْثَلِ إِنَّ

maingĩ kũvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve
Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑤

6.Na ethwa we nũũseng'a, ĩndĩ ũneeni
woo nĩw'o wa kũsengy'a mũno; 'Ata!
Ĩla ithyĩ tũkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ,
nĩtũkethwa na mwĩkalo wa kyũmbe
kyeũ?' Aa nĩmo ala maleaa
kũmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo
makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo,
namo makeethwa me ekali-ma-Mwakini,
vala nĩvo mo makekalaa.

وَأَن تَعْبَ فَجَبَّ قَوْلُهُمْ إِذْ أَكْثَرُوا تَرْبَاءَ إِنَّا لَنَاقِي
خَلْقٍ جَدِيدٍ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
الْأَغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَهْلُ النَّارِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ⑥

7.Na mo mena wendi wa kũkũlya kuma
kwaku nĩkana mo maetewe ũthũku ĩũũ
woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla
mũthemba nũminĩe kumĩla mbee woo.
Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ
ũkeo kwa mbaa andũ onthe ona wĩki
wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku
ota ũu nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ
عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ⑦

8.Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩitheetw'e kwake kuma kwa
Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ
Mũkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla
mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَّبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ⑧

LUKU 2

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩĩ
kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na
ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo
kyakyo kĩanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ امْنَى وَمَا يَفْقِصُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَزْدَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ⑨

10.We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula
Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-
ĩũũ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ النَّتْعَالِ ⑩

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَبْلَكُمْ مَنْ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِآيَاتِهِ وَسَارِبٌ بِآيَاتِهِ ۝

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake na ĩtina wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlaa mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ ۚ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُعْزِرُوا ۚ مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءَ أَفْلًا مَرَدَّدًا لَهُ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ۝

13. We nĩ We ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyo, na We nũũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنَشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ۝

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩa Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaananaĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُتَّبِعُ الرِّعْدَ بُحْدَهُ ۚ وَالْمَلَكُ مِنَ خَيْفَتِهِ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ ۚ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ ۚ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَالِ ۝

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlaa ūtee Wake iimasũngĩaa ona vanini, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekele kĩw'ũ nĩkana kĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩawa, ĩndĩ kĩũvikĩlaa. Na mboya ya alei nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ ۚ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ أَيْمَانُهُ إِلَى السَّمَاءِ لِيَلْبِغَ قَاهُ ۚ وَمَا هُوَ بِأَلِخَةٍ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ۝

16. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nĩ ūla w'onthe ona wĩva wĩ matunĩ na ūlũ wa nthĩ akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syĩkaa, ma-kĩoko na ma-wĩoo.

17. Asya, 'Nũũ ūla Mwĩai wa matu na nthĩ?' Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ĩ Indĩ mwosete atetheesya angĩ ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthũku ona ūlũ woo ene?' Asya, 'Kĩlalinda na mũndũ ūnũkwona nthĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndũ ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombĩte ila ivw'anene na ūmbi Wake nĩkana syelĩ syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We Mũmbi wa syĩndũ syonthe na We nĩ Umwe, Ula Mũnene Vyũ.

18. We atheesya kĩw'ũ kuma ĩtunĩ, nĩkana syanda itheesye kĩw'ũ kwĩanana na kĩthimo kyasyo, na kĩw'ũ kyu nĩkĩkuua ĩvũyũ yimbu ūlũ wakyo. Na kuma nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla mavyũvasya na mwaki, maimantha kũseũvya mathaa kana mĩio ya kũkita, *nĩvaumaa* ĩvũyũ yĩvw'anene nayo. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvũngũ. Yu, ūlũ wa ĩvũyũ, nĩyĩendaa ta mavuti, ĩndĩ kwa kĩla kĩmaunaa andũ, kĩkalaa ūlũ wa nthĩ. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

19. Kwa asu ala mamwĩĩkaa Mwĩai woo nĩ ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwĩĩkaa We, ona makethwa na

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا
كَرْهًا وَظِلَّلَهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْاَصَالِ ۝

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ
اَفَاتَّخَذْتُ مَرْءًا دُوْبَةً اَوْ لِيَاۤءٌ لَا يَمْلِكُوْنَ اَنْفُسِهِمْ
نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيْرُ
اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَالنُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ
شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ
قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةٌۭ بِقَدَرِهَا
فَاَنْتَحَلَ الشَّيْطٰنُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُوْنَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهٗ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ هٗ فَاَمَّا الزَّبَدُ
فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَّ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ
فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝

لِّلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ الْخُسْنٰى وَالَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِیْبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ Tũlũ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ũtalo mũthũku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathũkĩte ata ĩndĩ va kũthũmũa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَنَاحًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَهُمْ
نَارُهَا ۖ وَبِئْسَ الْيَهَادُ ﴿٥٩﴾

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ũla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ũndũ ũmwe na ũla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manengetwe mĩthĩnzĩo ya ũmanyi tũ makasũanĩa:

أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ
هُوَ عَمِيَ إِن تَائِيْتُمْ كُرْهُوهُ إِلَّا الْبَابُ ﴿٦٠﴾

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ũtianĩo;

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَيْثَ ﴿٦١﴾

22. Na ala makwatanasya ũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩĩte makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ũtalo mũthũku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا آمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يَوْصَلَ وَ
يَنْشُونَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٦٢﴾

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ũtheinĩ, na kũkũany'a ũthũku na ũseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mũminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عِظَةُ
الدَّارِ ﴿٦٣﴾

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ũu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتْ عَذْبٍ يَدُ خُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّتِهِمْ وَاللَّيْلَةُ يَدُ خُلُونِ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٦٤﴾

25.'Mũuo wĩthwe nenyu, nũndũ
nĩmwoomĩsye; sisyai ũndũ ĩtuvi ya
Utũo wa mũminũkĩlyo yĩseũvĩte mũno
wĩana.

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ũtianĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho, ĩtina wa
kũtianiĩa na kũaany'a ũndũ Ngai Mwene
Vinya W'ontho wĩyĩĩte ũkwatanw'e, na
kwĩka ũthyoeku ĩũũũ wa nthĩ---ĩũũũ woo
ve kĩfumo namo makeethwa na ũtũo wĩ
woo.

وَالَّذِينَ يَقْتُلُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوَصَّلَ وَيُفْسَدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'ontho
athanthaasya kyaũya Kyake kwa ũla
w'ontho ona wĩva We wendaa na
kũkĩnyivya kwa ũla w'ontho we wendaa.
Namo nĩmatanĩaa thayũ wa nthĩ ĩno,
oyĩla thayũ wa nthĩ ĩno no ũtanu wa
ĩvinda ũkĩlekanw'a na ũla ũkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
لَمَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ
Kyama kĩĩtũmawa kwake kuma kwa
Mwĩĩĩ wake?' Asya, 'Ngai Mwene
Vinya W'ontho amaekaa mae asu ala We
wendaa na kũmatongoesya Kwake-
Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ
رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ يُهْدِي لِمَنْ يُشَاءُ وَيَهْدِي إِلَى الْبُرْجَانِ
مَنْ أُنَابَ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkĩlaa, na ala ngoo syoo
syonaa ũthũmũo nthĩnĩ wa kũmũlilikana
Ngai Mwene Vinya W'ontho. ĩĩ, no
nthĩnĩ wa kũmũlilikana Ngai Mwene
Vinya W'ontho vala ngoo itonya kwona
ũthũmũo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا
بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkĩlaa na kwĩka mawĩa
maseo---Utanu ũkeethwa wĩ woo, na
vandũ vaseo mũno vyũ va kũsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ
وَحُسْنُ مَا بَ ﴿٣٠﴾

31. Uu nŵ'o Ithyĩ tũũtũmĩte kwa andũ, ala angĩ maminie kũkw'a, nĩkana we ũtonye kũmasomea mo kĩla Ithyĩ tũũvuanĩsy'e we, na nomeũlea kũmwĩtĩkĩla Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau. Asya, 'We nĩ Mwĩlaĩ wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mũtĩkĩlo wakwa nthĩnĩ Wake na kũmwelekela We nŵ'o ũalũko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُونَ
يَا زACHIN قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَالْيَهُ مَتَاب ①

32. Na takethwa kwaĩ Kulani ĩla nũndũ wayo ĩima syaĩ itonya kũthamw'a kana nũndũ wayo nthĩ ĩkatũanĩlw'a katĩ kana nũndũ wayo akw'ũ makaneenw'a namo, mo, maikamĩtĩkĩla yo. Aiee, ũvoo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onth'e vyũ. Mo etĩkĩli nomaamba kũmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onth'e nŵendie kwĩkĩla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kũmatongoesya mbaa andũ onthe? Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, Mbanga ndĩkaeka kũmavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte kana kũvika vakuvĩ na mũsyĩ woo, kũvika ũtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth'e ndaleaa kwĩanĩsy'a ũtianĩlo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ
الْأَرْضُ أَوْ كُتِبَ بِهِ الْمَوْتُ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا
أَفَلَمْ يَأْنَسِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى
النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا تُصِيبُهُمْ بِئْسَ
صُنْعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرِيبًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّى
يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ②

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atũmwa ala maĩ mbee waku nĩmavũthiw'e; ĩndĩ Nyie nĩnamanengie ĩvinda asu ala maleile kwĩtĩkĩla. Na ĩndĩ Nyie nĩnamakwatie mo, na ũsilĩlo Wakwa wailĩ ata ĩndĩ!

وَلَقَدْ اسْتَفْهَمْتُ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ③

34. We ĩndĩ, Ula ũũngamaa ĩũũ wa kĩla thayũ kũmanya ũndũ wĩkaa, akamaeka mo mathi mate asilĩle? Namo no

أَفَنَنْتُمْ أَنْتُمْ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ
شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ تُنْتَوْنَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'i mŭkamŭmanyithya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei to? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwe Itina kuma nzīanī ūla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

35. Ve ūsīŭlo kwoo nthīnī wa thayū ūu wa yu, na vate nzika, ūsīŭlo wa Itunī nī mŭmangū, namo maikethwa na mŭmasīŭli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tūŭsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī Ituvi ya asu ala alŭngalu; na Ituvi ya alei nī Mwaki.

37. Na asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku, nīmatanaa nūndū wa maūndū ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwē kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfawe kŭmŭthaiŭtha Ngai Mwene Vinya W'onthe tū na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

38. Na ūu nīw'o Ithyī tūyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendi moo mathŭku Itina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīŭli kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ نُرِيَنَّ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدَّوْا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يَضِلْ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٦﴾

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ كُلُّهَا دَائِمٌ وَظُلُمَاتُهَا تَنْقُورًا
وَعُقْبَى الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ
أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُوا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٨﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْغَضْتَ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
﴿٣٩﴾ وَلَا وَاقٍ ﴿٤٠﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَمْ أَزْوَاجًا
وَدَّرِيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ③

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaffaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُشَاءُ وَيُنْهَوْنَ عَنْهُ وَأَمَّا إِلَهُكُمْ
فَعَلَمُ الْغُيُوبِ ④

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ithya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيكَ
فَأَنَّا عَلَيْنَا الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ⑤

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ⑥

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَعِيلًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفْرُ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارُ ⑦

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ⑧

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yŵĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsilĩlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasiĩla andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo syĩndũ. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũĩ.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, tũyasya, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla mũthemba wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

الرَّحْمَنُ كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ٢

اللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ٣
الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا
أُولَئِكَ فِي صُلًى بَعِيدٍ ٤

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِآيَاتِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ٦

7. Na lilikanai yġla Mose wamatavisye andū make, 'Lilikanai ġnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē ġulū wenyu, yġla We wamumisyē inyw'ġ kuma kwa andū ma Valao ala mamūthġnisyē inyw'ġ na ūsilġlo wġ woo, makġsyūaa syana syenyu sya ivġsġ na kŭtġalya iveti syenyu,; na nthġnġ wa ūndū ūsu vaġ ūtato mŭnene kwenyu kuma kwa Mwġaġi wenyu.

LUKU 2

8. Na ota ūu lilikanai ġvinda yġla Mwġaġi wenyu watavanisyē, 'Ethwa inyw'ġ nġmŭŭtŭnga mŭvea, Nyie vate nzika, ngamŭnenge inyw'ġ manee maingġ, ġndġ ethwa inyw'ġ mŭi na mŭvea, ġndġ manyai kana ūsilġlo Wakwa nġ mwai mŭno.

9. Na Mose aisye, 'Ethwa inyw'ġ nġmŭŭlea kwġtkġla, inyw'ġ vamwe na asu ala me ġulū wa nthġ inyw'onthē, mŭitonya kŭmwġka Ngai Mwene Vinya W'onthē naġ; ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nġ Wġyġanġe-We-Mwene, Ula Waġlwe-Nġ-Kŭtaġwa.'

10. Uvoo wa ala maġ mbee wenyu nowaamŭvikġa inyw'ġ, Andū ma Noa na mbaġ ya Aati na Athamuti, na ala maġ ġtina woo? Vai ūmesġ yu ateo Ngai Mwene Vinya W'onthē. Atŭmwa moo nġmookie kwoo mena Syama nthēu, ġndġ mo nġmakunġkie makanyw'a moo na moko moo, na maasya, 'ġthyġ nġtŭŭmalea maŭndū ala we ūtŭmġtwe namo, na vate nzika, ġthyġ twġna nzika ġtathela-ġulū wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَلَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِمَّنْ رَبُّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ لَنَبِيٍّ حِينٌ ①

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ فَجَّ وَعَادَ وَكَفَرُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَرُّوْا أَيْدِيَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndÜ ala we ÜÜtwĩŧa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwā moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvyā wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteēi Üküŧĩ mÜtheu.'

12. AtÜmwā moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũlÜ waitÜ kÜmÜeteē inyw'ĩ Üküŧĩ ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla etĩkĩli maİİŧwe nĩ kw'ia mÜtkĩŧo woo.

13. Na ithyĩ twaİİŧwe nĩ kÜlea kw'ia mÜtkĩŧo witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, 'oyĩla We nÜtwonetye ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩŧya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maİkĩŧaa nĩmaie mÜtkĩŧo woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِّي إِلَهُ شَكَ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَذْعَبُكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ فَمِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخَوِّدْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى قَالُوا إِنَّا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَنْ
تَصُدُّوَنَا عَمَّا كَانُ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ⑤

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنَّا نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑥

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا مُبَلِّغًا
وَلَنَصِيرَنَّ عَلَىٰ مَا أَدْعِيَتُونَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُتَوَكِّلُونَ ⑦

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩmoo* yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekİŧe moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaİŧwe nĩ kÜmanya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kİŧ nİ ũlÜ wa alei, kwa Üu kİna moalyÜlo elİ, ala mekwĩŧĩkĩŧka. Nİvatonyā

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩtkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlũngya kuma nthĩ ĩno yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩalĩ woo nĩwamatũmĩe ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩlĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeke kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maikatawany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩlĩ ũũlũ wa kĩla we ũũtwĩfa ithyĩ.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّيَ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ

لَهُمْ لَكِنَّ الْغَالِبِينَ ﴿٦﴾

وَلَنُكَفِّرَنَّكُمْ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعَبَدَ ﴿٧﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٨﴾

مِنْ زُرَّارِهِ جَهَنَّمَ يُنْفَخُ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿٩﴾

يُتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

تَلْفٍ مَكَّانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ زُرَّارِهِ حَذَّابٌ

عَلِيظٌ ﴿١٠﴾

19. Uvoo wa asu ala metikila Mwila
woo nĩ kana mawila moo nĩ ta mOu ūla
ūvalaanaw'a nĩ kĩseve kĩ vinya
mũthenya wa kũutani kĩnene. Mo
Maikethwa na ūtonyi ūlũ wa maũndũ
ala mo meekie. Usu ow'o, nĩ wanangĩko
mũnene.

20. Inyw'ĩ nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe oombie matu na nthĩ na
ūla W'o. We akenda nĩũmũvetanga
inyw'ĩ, na kũete kyũmbe kyeũ.

21. Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ona vanini.

22. Mo makaumila onthe mbee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na indĩ ala
onzu makamatavya ala mekaa
mong'endu; 'Vate nzika, ithyĩ twaĩ aatĩi
menyu; inyw'ĩ indĩ, mũitonya
kũtũtethya na kĩndũ ūlũ wa ūsilĩlo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo
makamasũngĩ, 'Takethwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwatũtongoesye ithyĩ,
vate nzika, ithyĩ twĩthwa
twamũtongoesye inyw'ĩ. Indĩ yu no
ũndũ ūmwe kwitũ, twoonany'a kũlea
kũmĩsya kana twoonany'a ūmĩsyo;
kwitũ vai ūkĩllo.

LUKU 4

23. Na yĩla ūvoo ūkatuwa, Satani
akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe
amwathie kyathĩ kya w'o, indĩ nyie
nĩnamwathie inyw'ĩ na nĩnamũvalũkilye.
Na nyie ndyaĩ na ūtonyi ūlũ wenyu ateo
nyie nĩnamwĩtie nenyu nĩmwambĩw'ie
nyie. Kwa ūu, mũikandũle mũtĩ nyie,
indĩ itũlei inyw'ĩ ene. Nyie nditonya
kũmũtetheesya inyw'ĩ onenyu mũitonya
kũndetheesya nyie. Nyie nĩnĩminĩte
kũlea kũmbĩanany'a na Ngai kwenyu.
Nũndũ vate nzika, vakeethwa na ūsilĩlo
wĩ woo kwa eki-ma-naĩ.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
إِشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعَ كَسْبِهِمْ عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبُعِيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِمُكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الصُّعْفِيُّ لِلَّذِينَ اسْتَغْبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَبَلَّ أَنْتُمْ مَغْنُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
يَا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرُ عَنَّا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِنْ نَجِيٍّ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ
وَعَدَ الْحَقِّ وَوَعَدَ كُفْرًا فَخَلَفْتُمْ تَارَةً وَكَانَ لِي
مَلِكُكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَكُونُونَ وَلَوْ مَوْءَا أَنفُسَكُمْ مَا أَنَا بِبَصِيرَةٍ
وَمَا أَنْتُمْ بِبَصِيرَةٍ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24. Na asu ala metikila na kwika meko maseo makeetikila'a kulika nthini wa Mfunda ila ivitila mbusi kati wayo, nivo mo makekalaa kwa mwiao wa Mwali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Muuu.'

25. We nowonaa undu Ngai Mwene Vinya W'onthe unenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Ni ta mufi museo, ula mwfi waw'o ni mulumu na ula mbonge syaw'o ivikaa ituni.

26. Usyaaa usyao waw'o mavinda onthe kwa Mwiao wa Mwali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o kwa andu nkana matonya kusunfa.

27. Na uvoo wa ndeto nthuku ni ta ula wa mufi muthuku, ula ukawa kuma fulu wa nthi na ndwina ulumu.

28. Ngai Mwene Vinya W'onthe amekila etikili vinya na ndeto ila ivanditwe ikaluma nesa nthini wa thayu uu wa yu na ituni; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa undu We wendaa.

LUKU5

29. We noumona asu ala maalyulile inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ilei wa kutunga muvea na mamalikia andu moo nthini wa wikaloo wa wanangiko-----
30. Ngiena ni yiva? Vo nivo mo makavila; na ni vandu vathuku vau va kuthuma.

31. Na mo nimasevitye akilany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe kumathyoekya andu kuma nziani Yake. Asya. 'Itanithye inywi ene kwa ivinda, na inda, vate nzika, kyalo kyenye kyelekele Mwakin.'

وَأَدْخِلِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحِبُّونَ فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً كَلِمَةً لِشَجَرَةٍ طَلَبَهُ أَصْلَاهَا ثَابِتٌ وَفَرَعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْطَافَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ مِنْ قَوِّ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ

يُخَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَبِيعُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athókúmi Makwa ala metíkííte, kana mo mállítwe ní kúsyáíísyá Mboya, na kumya káí wa íla íthyí túmanengete mo, kímíthíní na útheíní, mbee wa útanavika múthenya úla nthíní wa w'o vatakethwa mwíw'ano kana únyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We Ula woombie matu na nthí na atúma kíw'ú kítheea kuma mathweoní, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondú wa kyaúya kyenyu, na atúma ngalawa imwíw'a inyw'í níkana itonye kwísíla úkanganí kwa mwíao Wake, na mbúsf ota úu atuma imwíw'a inyw'í.

34. Na We atumíte syua na mwei ilika wílaní wenyu iendete kavola. Na ota úu We núsíyífafe útukú na múthenya imúthókúme inyw'í.

35. Na We níwamúnengie inyw'í syonthe íla mwendaa kuma Kwake; na múkatata kútala maúathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, múitonya kúmatalíkya. Ow'o mündú ní úla úte mülúngalu muno, úte múvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yíla Avalamu waisye, 'Mwíafi wakwa, útúngíthye músíyí úu músíyí wa múuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma úthaithíní wa mív'w'anano.

37. 'Mwíafi wakwa, ow'o mo nímamathyoeketye aingí káí wa andú ma nthí. Kwa úu úla ona wíva úmbíkílaa nyie, vate nzika, we ní wakwa. Na úla ona wíva úleaa kúmbíw'a nyie---We vate nzika, Wí Múekaní Múno Vyú, Usúítwe ní Ulau.

38. 'Mwíafi waitú, Nyie níndúthye syana syakwa imwe nthíní wa mwanda útaímka vakuví na Nyúmba Ntheu---

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنْفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَجْعَلُ فِيهِ وَلَا حِلَّ ۝

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَاحَ لِيَجْزِيَ فِي الْبَحْرِ بَأْسًا مِّنْهُ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْأَنْهَارَ ۝

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ۝

وَأَشْكُرُ مِمَّنْ قَبْلِ مَا سَأَلْتُهُمْ وَإِن تُعَدَّ وَافِعَاتٍ
فِي اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ۝

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آمِنًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ۝

رَبِّ إِنِّي أَضَلُّكَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ مَن يَبْعَثُ
فَاتَهُ مِيتَى وَمَنْ عَصَانِي فَأَنْتَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

رَبِّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ دُورَتَيْهِ بِوَادٍ غَيْرِي زُرِعَ
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'o We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, itĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na etĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae İvinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwo kũtũmasyokea, na iĩko syoo syĩ nthi vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsilĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũenge ithyĩ İvinda İkuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩla Atũmwa.' İnyw'i mũyaaİvĩta mbee wa ũu kana İnyw'i mũikethwa na ũvalũku?

أَفِدَّةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقَهُمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥١﴾

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٥٢﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَارِئًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخُصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٥٥﴾

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ رُدُّوهُمْ إِلَى مَا بَعَدُ الْحَيَاةِ فَمَبْطُورُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ الْوَحِيدَ أَذْهَبْنَا أَفْسَدْنَا مِنْ قَبْلُ مَا لَكُم مِّنْ ذُلَالٍ ﴿٥٧﴾

46.'Na inyw'i mŋtŋaa nthĩnĩ wa mawĩkalo ma asu meevĩĩsy'e ene, na nĩkwonekete ūtheinĩ kwenyu ūndũ Ithyĩ tweekanie namo; na Ithyĩ tũseũvĩtye ngelekany'o ntheu kwoondũ wenyu.

47.Na mo nĩmathũkũmĩthisy'e ūvũngũ ona wĩva w'onthe ūla mo maĩ matonya, ĩndĩ mumĩĩĩĩlo wa ūvũngũ woo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvũngũ woo waĩ na ūtonyi wĩanĩe kũthamya ĩĩma.

48.Mũikasũanĩe ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nĩ kũlũmya ūtianĩo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩafi-Wa-Uĩvanĩsyo.

49.Mũthenya ūla nthĩ ĩno ĩkaalyũlwa kwĩthwa nthĩ ingĩ, na matu ota ūu, na mo makaumĩla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũnene Vyũ.

50.Na we ūkamona avĩtany'a mũthenya ūsu movetwe na mĩnyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syĩ sya lami, na mwaki ūkamavw'ĩka mothyũ moo.

52.Kũkeethwa kũĩlyĩ ūu nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũĩva kĩla thayũ kwĩanana nondũ w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ kwa kũtala.

53.Uu nĩ ūtũmane ūetetwe ūtheinĩ kwa ūtandĩthyo wa mbaa andũ onthe ma nthĩ nĩkana mo matonye kũkanw'a naw'o, na matonye kũmanyanya kana We nĩ We Ngai Umwe tũ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũanĩa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَاهُمْ لَكُمْ الْأَمْثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكَرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكَرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكَرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفًا وَّعِبْدَهُ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَتَرَىٰ الْوَاحِدَ الْقَهَّارَ ۝

وَتَرَى الْجَبْرِيْنَ بَوْمِيذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَأَنْفُسُهُمْ فِي جَهَنَّمَ الْكَاثِرِ ۝

يَعِزَّى اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ تَاكَبَّتْ إِنَّ اللَّهَ سَوِيْعٌ الْخَبِيرَ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ

عِندَ اللَّهِ وَاحِدٌ قَلِيلٌ كَرُّوا أُولَ الْأَنْبِيَاءِ ۝

AL - HIJR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Woni-W'onthe. Ino nĩ mĩsoa ya Ivuku yĩanũ na ya Kulani ĩla ĩmulĩkaa.

3. Kaingĩ alei makenda takethwa nĩmatw'ĩka Masilamu.

4. Ekanai namo nĩkana mo matonye kūya na kwĩtanĩthya mo-ene nĩkana wĩkwatyo wa mana ūtonye kūmakenga; ĩndĩ o mĩtũkĩ-mo makamanya.

5. Na Ithyĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo vaĩ ūtw'ĩo mũtw'e nũndũ wa w'o.

6. Vai ūndũ matonya kūvĩtũka ĩvinda yoo yĩla ĩtw'e, ona maitonya kūtiwa ĩtina.

7. Namu maasya, 'Ame we ūla ūtheew'e ūtao ūũ, vate nzika, we wĩ mũndũ wa ndũũka.

8. 'We wĩlea kūtũetee alaĩka nĩkĩ, ethwa we wĩ wa ala ma w'o?'

9. Ithyĩ tũitheeasya alaĩka ateo ve vata wamo, na ĩndĩ, mo mainengawe ĩvinda.

10. Nĩw'o Ithyĩ-Ene nĩtũtheetye ūtao ūũ, na kwa ūla w'o vyũ, Ithyĩ tũkeethwa twĩ Mũsũvĩi waw'o.

11. Na Ithyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa mbee waku katĩ wa nguthu sya andũ ala maĩ ma mbee syĩna kĩvathũkany'o.

12. Na vayaaũka Mũtũmwa ona wĩva kwoo ateo mo nĩmamũvũte ngũĩ.

13. Uu nĩw'o Ithyĩ tũtũmaa mwĩkalo ūũ wa kũũũa ngũĩ ūlika ngoonĩ sya andũ ene-naĩ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ①

رَبِّمَا يُوذُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيُلْهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعَلَّمٌ ④

مَا تَتَّبِعُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑥

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ مُنْظَرِينَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ ⑨

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑩

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑫

14. Mo maimItkila, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee n'endete mbee woo.

15. Na ona takethwa Ithyi twamavingoŋe mo mūomo kuma itunī, na makambīlīya kwambata mawīslīŋe,

16. Mo vate nzika, māsyā 'Metho maitū nīmatūlūlany'e tū; ateo ithyī twī andū aoe.

LUKU 2

17. Nīw'o nthīnī wa matu, Ithyī nītūseūvīŋe syīkalo sya ndata na tūkasyanakavya kwa ala masyīloelaa.

18. Na Ithyī nītūyīsiŋe itu kwa kīla Satani mūlee.

19. Indī ethwa ūmwe ona wīva ew'aa kavola na kīmbithī, we aatīlawa nī ūmū mūtisu.

20. Na nthīnī Ithyī nītūmīnyātkīŋe, na tūkaia īlma nōmu tōlū wayo na tūkatūma kīla kīndū kīmea tōlū wayo na mūaanīye mwīanīu.

21. Na Ithyī nītūmūseūvīŋe inyw'ī maōndū ma kōmwīkalya thayū nthīnī wayo, ona ota ūu kwa asu ala onthe inyw'ī mūtamanengae.

22. Na vai kīndū indī ateo Twīna inandū syakyo na Ithyī tūikītheesya kwa kīthimo kīskīe.

23. Na Ithyī nītūw'itūmaa iseve ila ikuaa, mbeū, na indī tūitheesya kīw'ū kuma mathweonī, na indī Ithyī nītūmūnengae kyo inyw'ī mōkanyw'a; na inyw'ī mōikīfūvīaa.

24. Na Nīw'o, Nithyī tūnenganae thayū, na Nithyī Ala tūetae kīkwū; na Nithyī Mūtīwa tū.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا مِّنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمُوتُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ عَنَّا قَوْمٌ مَّتَمُوتُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّعَةَ فَالْسَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضُ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَّزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَّنُشْكُرَ لَهُ

يُزَيِّقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَنسَقَيْنَا لَهُ مِزَاجًا لَّيْمُونٍ ﴿٢٣﴾

وَأَنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala maendaa mbee katĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũmesĩ asu ala matiawa Itina.

26.Na vate nzika, nĩ Mwĩai waku Ula ūkamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We nĩ MŌĩ, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtwamũmbie mũndũ kuma yũmbanĩ yũmũ yumasya wasya, yĩseũvĩtw'e kuma ndakanĩ ngamu.

28.Na Mayini Ithyĩ nĩtwamombĩte mbeange kuma nthĩnĩ wa iseve sya mwaki iutanaa.

29.Na lilikanai yĩla Mwĩai wenyu wamatavisye alaĩka, 'Nye ngĩĩlye kũmba mũndũ na yũmba yũmũ yĩkũuuma, kuma ndakanĩ nziũ yĩkĩĩtwe mũvw'anĩle;

30.'Kwa ūu Nye namina kũmũseũvya we na wĩanĩũ, na kũmũveveea Veva Wakwa nthĩnĩ wake, mũvalũkĩlei nthĩ inyw'ĩ na mothyũ menyu mũmwĩnyivĩsyeye.

31.Kwa ūu alaĩka nĩmamwĩnyivĩsyeye, onthe vamwe,

32.Ateo Ivilisi; we nĩwaleile kwĩthwa katĩ wa asu ala menyivasya.

33.Ngai aisye, 'We Ivilisi, wĩna kĩ we ūndũ ūtanethwa katĩ wa asu ala menyivasya?'

34.We asũngĩe, 'Nye ndikwĩnyivĩsya mũndũ ūla We ūmbĩte na yũmba yũmũ yĩkumya wasya, kuma ndakanĩ nziũ yĩna mũmbĩlwe.'

35.Ngai aisye, 'Uma vaa ĩndĩ, nũndũ we vate nzika wĩ mũlee.

36.'Na vate nzika, ĩlũlũ waku kũkethwa kĩumo Kyakwa kũvika Mũthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُتَأَخِّرِينَ ۝

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَشْرُهُمْ إِنَّهُ خَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ
مَسْنُونٍ ۝

وَالْجِبَانِ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّمُورِ ۝

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَلَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رَوْحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجُودًا ۝

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أجمعُونَ ۝

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ۝

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۝

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ۝

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ۝

37. We aisye, 'Mwŵai wakwa, ūndī nenge ūvinda, kūvika mūthenya ūla mo makokŵa.''

38. Ngai aisye, 'We wī ūmwe wa asu ala manengetwe ūvinda.

39. 'Kūvika mūthenya wa ūvinda yīla yītw'ītwe.'

40. We asūngŵie, 'Mwŵaŵi wakwa, nūndū We nūndw'īte ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma ūthoku woneka ta mwanake kwoo kūū nthī, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athokūmi Maku ala anyuve katī woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nī nzīa yōkŵe kwakwa ūlōngalīte.

43. 'Vate nzika, we ndūkethīwa na ūtonyi ūlū wa athokūmi Makwa, ateo ala mavīŵite makanyuva kūkūatīa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nī vandū vathanīwe kwoondū woo onthe.

45. Yo yī mbingīlo mūonza: na kīla mbingīlo yīna kīlungu kyayo kīla ūnengetwe.

LUKU 4

46. Nīw'o, ala alūngalu makaiwa katī wa mīūnda na mbuluti.

47. 'Likai nthīnī na mūuo, ūsūvīonī.'

48. Na ūthyī tūkavetanga kīla ūthyoeuku ona wīwa ūkethwa nthīnī wa ūthūi syoo na ūu, mo makeethwa ta masyaanīw'e maŵte mīto, meleanīle mūndū na ūla ūngī.

49. Mīnoo ndīkamakiita mō vau, onamo maikaumw'a vo ona ūndī.

50. Matavye athokūmi Makwa kana vate nzika, Nyie nī Umwe Mūekanī Mūno Vyū, ūla ūsūŵte nī tei.

51. Na ūta ūu kana ūsīllo Wakwa nī ūsīllo wī woo mūno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أُوْعِيَتُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٠﴾

الْأَعْبَادَ مِنْهُمْ الْخَالَصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَايِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْعِلْهُمْ ﴿٤٤﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ فِيهَا جَزَاءٌ مَقْسُومٌ ﴿٤٥﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٦﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٧﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٨﴾

لَا يَسْمَعُ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُمْ مِنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٩﴾

نَبِيِّ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٠﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥١﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'o ithyī nītūūmūkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana ūla wīthwa ausūftwe nī ūmanyi.'

55. Nake amūkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'o; kwa ūu; we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa ītina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'o inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aīee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'o.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'o, vate nzika, ithyī twī ma w'o.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya mbee kya ūtuku, naku ūimaatīla ītina woo. Na ūmwe wenyu

وَيَنْتَهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجَلُونَ ۝

قَالُوا لَا تَوَجَلْ إِنَّا نَبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَالِمٍ ۝

قَالَ أَبَشِّرْنِي عَلَىٰ أَنْ فَتَنَهُ الْكِبَرُ فَقِمْتَ بَشَرُونَ ۝

قَالُوا بَشِّرْكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِنَ الْقَاطِئِينَ ۝

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۝

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

يَا أَيُّهَا امْرَأَتُ قَدْ ذَرَيْنَا إِنَّا لَبِئْسَ الْغَابِرِينَ ۝

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مّنْكَرُونَ ۝

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ يَا كَاذِبٌ فِيهِ يَنْتَرُونَ ۝

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

فَأَنشَرْنَا بِهَؤُلَاءِ يَاقُطْعَ مِنَ الْبَيْتِ وَاتَّبَعُوا أَزْوَاجَهُمْ وَلَا يَلْتَفَتُونَ ۝

مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝

ndakasisye itina, na yu endeea kŭvika
vala we wlyfalwe.'

67.Na IthyI nŭtwamŭvikŭsywe we ŭtw'io
ŭŭ kana mŭi yoo ŭkatilangwa kŭloko.

68.Na andŭ ma mŭsyI nŭmookie
matanŭte.

69.Nake amea, 'Aa nŭ aeni makwa, kwa
ŭu mŭikambŭkŭle nthoni;

70.'Na mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mŭikanzonokye!

71.Namo mamŭkŭlya, 'Tŭyaakŭvata we
kŭmathokya andŭ ma mŭhempa yonthe?'

72.Nake asya, 'Etu makwa ota ŭu
maŭngeme vaa. Sŭanŭai ŭndŭ ŭŭ ethwa
inyw'I nŭmŭkwenda kwŭka ŭndŭ ona
wŭva.'

73.IthyI twŭlvŭta na thayŭ waku, aa ota
ŭu nŭndŭ wa kŭtoonw'a nŭ ndŭŭka yoo
meanganga na kŭvŭavŭano-----

74.Indŭ ŭsilŭlo nŭwamakwatie mo syua
yŭkyuma.

75.IthyI nŭtwaŭkulumanilye w'o, na
nŭtwamaŭsywe mo mbua ya mavia ma
yŭmba ŭlŭ woo.

76.Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve
Syama kwa asu ala matonya kŭsoma
movano.

77.Na w'o wŭ ŭlŭ wa leŭ ŭla ŭtŭaa ona
yu.

78.Vate nzika, ŭndŭnŭ ŭŭ ve Kyama kwa
etŭkŭli.

79.Na Andŭ-ma-Kŭthekanŭ ota ŭu vate
nzika, maŭ eki-ma-naŭ.

80.Kwa ŭu, IthyI nŭtwamasilŭle mo. Na
yellŭ ŭvw'ŭkŭtwe nŭ nzŭa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na Andŭ-ma-Ayili ota ŭu
nŭmamaw'ŭkŭthisye Atŭmwa ta
akengani.

82.Na IthyI nŭtwamanengie mo Syama
Siitŭ, Indŭ mo nŭmaalyŭkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ

مُضْعِفِينَ ⑤

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ⑥

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُون ⑦

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزَوْنَ ⑧

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْكُمْ قَبْلَ هَؤُلَاءِ الْأَنْبِيَاءِ ⑨

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُوعِلِينَ ⑩

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑪

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ⑫

فَجَعَلْنَاهَا عَلَيْهِمْ سَاوِيَةً وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً

مِنْ سِجِّيلٍ ⑬

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّلِينَ ⑭

وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسَ بِلَيْسٍ ⑮

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ⑯

وَأَن كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ⑰

فَاتَّقِنَا مِنهُمْ وَأَنهَآ لَيْسَ بِلَيْسٍ ⑱

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْأَسْرُسِينَ ⑲

وَاتَّبَعْنَاهُمْ أَنبِيَاءَ فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑳

83. Na mo makothaa kwasa nyumba
iImani, nundu wa Osuvfo.

84. Indl' Osil'lo n'wamakwatie mo k'oko,

85. Na maundu onthe ala mo meekite
mayaamauna.

86. Na Ithyl' t'uyumbite matu na nthl' na
ila syl' katl' wasyo syell' ateo kwa ula
w'o; na ula Saa Okavika vate nzika.
Kwa Ou, taan'isya namo ume vala mal',
kwa m'utaan'isyo w'l' mumo.

87. N'w'o, Mw'ai waku n'l' We Ula
M'umbi-M'Unene, Umanyi W'onthe.

88. Na m'uno Ithyl' n'tu'nengete we
M'Isa m'Onza lla l'syokeawa kaing'l, na
Kulani lla Nene.*

89. M'ukatamb'ukye metho menyua na
t'omo t'ulu wa Otanu wa kavinda ula Ithyl'
t'ungenanite kwa nguthu l'mwe kuma katl'
woo, na nd'ukew'e kyeva t'ulu woo, na
theesya Othwau waku na tei kwoond'u wa
et'k'li.

90. Na asya 'Nyie n'l' M'okaanany'a w'l'
Othein' vyu.'

وَكَاثُوا يَنْجُوْنَ مِنَ الْجِبَالِ يَبُوتًا اٰمِيْنَ ۝۴۳

فَاَخَذَ تَهُمُ الصَّيْحَةُ مُصِيبًا ۝۴۴

فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُوْنَ ۝۴۵

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بَیِّنٰتٍ

وَرَانَ السَّاعَةَ لَآتِيَةً فَاَصْفَحْ الصَّفْحَ الْجَبِيْلَ ۝۴۶

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلْقُ الْعَلِيْمُ ۝۴۷

وَلَقَدْ اَتَيْنَكَ سَبْعًا مِّنَ التَّحٰفِي وَالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ ۝۴۸

لَا تَبْدُنْ عَيْنِيْكَ اِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهٖ اَزْوَاجًا فَتَهُمُوْا

لَا تَعُوْنَ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ ۝۴۹

وَقُلْ اِنِّيْ اَنَا النَّذِيْرُ الْمُبِيْنُ ۝۵۰

*Ithyl' tw'endeew'a n'l' k'ualy'ula m'Isa 88-92 Ou
kwa l'vinda y'Okite m'bee wa l'vinda l'vitu
y'landik'itwe ta l'vinda y'vitu nundu tw'Osuan'a
kw'ithwa na Okaany'o w'l' woo kwa M'Usilamu. Vai
l'vityo kwona l'vinda y'vitu y'landik'itwe ta l'vinda
y'Okite, nundu mawathani maing'l m'uno ala no
k'ovika mean'lw'e maandik'itwe nthl'n'l wa l'vinda
l'vitu nthl'n'l wa Kulani Ntheu. l'vinda y'vitu
y'ialy'ul'ka. Mawathani me nthl'n'l wa l'vinda y'vitu
mal'ul'm'Ilasya O-w'o. Kwa Ou, Oaly'ulo walle
kw'ithwa ta Ou: 'Na Ithyl' n'tu'nengete m'Isa
m'Onza lla l'syokeawa kaing'l na Kulani Ntheu lla
Nene. Nd'Okakoote metho maku na t'omo
kwelekelala Otanu wa l'vinda y'lla Ithyl' t'ungenanite
kwa nguthu l'mwe katl' woo, na we nd'ukew'e kyeva
t'ulu woo; na theesya Othwau waku wa tei
kwoond'u wa et'k'li. Na asya, Nyie n'l'
M'okaanany'a w'l' Othein'. Ota k'lla l'vinda, Ithyl'
t'Okatheesya Osil'lo t'ulu wa asu ala makaan'ka
t'ulungu, na ala matonya k'uaany'a Kulani Ntheu
t'ulungu.'

91.Ota kila ivinda, Ithyi tukatheesya
usililo ilu wa asu ala matilikanganaa
tulungu,

92.Na asu ala makamtilanga Kulani
itwike tumisevu.

93.Kwa uu, Ithyi twilvita na Mwai
waku, vate nzika, Ithyi tukamakulya mo
onthe.

94.Ilu wa undu mo meekaa.

95.Kwa uu, tavany'a utheini maundu ala
we weeyafwe namo na ivete utee wa asu
ala mamwifanasya Ngai na ngai ingi.

96.Ithyi vate nzika, tukakwifanila we ilu
wa asu ala mavuaa ngui;

97.Ala masevasya Ngai ungi utee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, indli o
mituki mo makamanyaa.

98.Na, muno, Ithyi nitwisi kana kithui
kyaku nikiuthina nundu wa maundu ala
mo maneenaa.

99.Indli mufate Mwai waku uimukumya
We, na ithwa wa asu ala mevalokasya
nthi na mothyu moo ene mbee Wake.

100.Na endeea kumuthaitha Mwai
waku, kuvika kikiw'u kithvike we.*

كَمَا اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِبِينَ ۝

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝

فَوَرَبِّكَ لَنَسْتَلْتَهُمْ اَجَعَبُونَ ۝

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

فَاَصْدَعُ بِنَاؤُهُمْ وَعَرِضَ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ۝

اِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ۝

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَصْنِقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ۝

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۝

*Ualyulo uu wltw'ika kana niwafite muno
twasuanila kileelo kya misoa lno na tukamanyaa
kana misoa lla itongoetye yambililye wambililyo
wa usengyo wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene.
Kwa uu, onthe ala, ona eka kwisa kutetheesya
Uendeei wa na mbee wa Kulani, mo
nimauvuthasya uvoo ula munene muno wa
ngwatanio, na makfaanika na kumfaany'a Kulani
tulungu; kila nguthu ilumite misoani imwe
maimfalyula kwifanana na mawendi moo na
kuthilithya maulyulo moo ene matw'ike ma w'o,
muminukilyo woo ni kuaanika na kumtilanga
tulungu maimakaanisa ala anga. Uaaniku uu
Utavanitw'e kwithwa wi mwai muno na
muminukilyo vai mwif'ano woneka katl wa
nguthu ila syikukita. Uu utumaa andu ma mba
imwe Ummah maanika nthini wa nguthu na kwa
nzila o isu, makfaany'a Kulani tulungu.

سُورَةُ النَّحْلِ مَكِّيَّةٌ

(١٦)

AL - NAHL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ūla Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ
mũikamanthe 'kũũkalaata. We nĩ
Mũtheu na E-Iũlũ mbee wa syĩndũ ila
mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ②

3. We amatheeasya alaĩka mena
ũvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi
Make, akyasya, 'Makaany'e andũ, kana
vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngĩei Nyie
Nĩnyioka.

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ③

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na
mavata ma ūĩ. We E-Iũlũ Mũno mbee
wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا
يُشْرِكُونَ ④

5. We ombĩte mũndũ na ĩlovoto ya kĩw'ũ
kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mũkaananĩ
wĩyumĩĩtaye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُوحٍ فَلَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ⑤

6. Na ng'ombe ota ūu We nũsyũmbĩte;
inyw'ĩ nĩmũkwataa muutfa kuma
kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na
imwe syasyo nĩmũsĩsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ⑥

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondũ
wenyu ala yĩla mũsyĩnũkĩtaye ĩya wĩoo na
yĩla mũsyumaalya mũkasyĩĩthye kĩloko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحْنَ ⑦

8. Na nikuaa mĩio yenyu kũtwaa kũla
inyw'ĩ mũtatonya kũvika ateo kwa thĩna
mũnene kwenyu ene. Vate nzika,
Mwĩafi wenyu nĩ Mũuu, Usũtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَثْقَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا بِلَاغِيهِ إِلَّا بَشِقِ
الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَذُو فَحْشٍ مُّبِينٌ ⑧

9. Na We nūsyūmbīe mbalasi na nyūmbū na mang'oi nīkana mailīsaē syo, ikamūkua inyw'ī, ta wambīlīlyo wa wanake. Na We akoomba kīla inyw'ī mūtānamba kūkīmanya.

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīvo ve wonany'o wa nzīa īla ya w'o, na ve nzīa īngī syathūkīle ūtee na nzīa īla ya w'o. Na takethwa We nīweekīle kwenda Kwake vinya, We ethwa amūtongoesye inyw'ī inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ ۚ لَهُدٍ لَكُمْ أَجْمَعِينَ ⑤

LUKU2

11. We nī We Ula ūmūtheeasya inyw'ī kīw'ū kuma mathweonī; na kuma nthīnī wakyo, inyw'ī mwīna kyaūnyw'a, na nūndū wakyo nīvameaa mīlī īla inyw'ī mūtīthasya indo syenyū nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑥

12. We nūmeasya imea sya kīla mūthemba kwoondū wenyū nakyo, na mīthata na mītende, na mīsavivū, na mīthemba yonthe ya matunda.

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الرِّزْقَ وَالزَّيْتُونَ وَالْخَيْلَ وَالْأَنْعَابَ ۚ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ⑦

13. Na We nūsyīkīlīte ūtukū na mūthenya wīanī wasyo kwoondū wenyū, na syua na mwei; na ndata ota ūu nīsyīkīlītwe wīanī kwa mwīao Wake. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Syama kwa andū ala mathūkūmīthasya īlīko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۚ وَالتَّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑧

14. Na We nūsyīkīlīte wīanī syīndū īla We ūmbīte kwoondū wenyū īlū wa nthī, syīna malangi mena kīvathūkany'o. Vate nzika, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa andū ala masūvīaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑨

15. Na We nī We Ula ūtumaa ūkanga ūmwīw'a inyw'ī nīkana mūīsaē nyama nzeo, na mūtōnye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'ī mwīkīlaa. Na inyw'ī

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَكُمْ آيَاتٍ وَهُوَ الْعَظِيمُ ۚ وَتَسَخَّرُ بِأَمْرِهِ جُلُودُهُ لَكُمْ ۚ وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ
waw'o syatũite kĩw'ũ, *nĩkana mũtonye*
kũthi kyalo na kana mũtonye kũmantha
mumo Wake, na mũtonye kũtũnga
mũvea.

الْفَلَكَ مَوَاجِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ⑤

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũtũ wa
nthĩ nĩkana imũsũvĩe inyw'ĩ na mbũsĩ na
nzĩa nĩkana mũendele nzĩanĩ tĩa ya
w'o.*

وَأَنقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنهَضَا
سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

17. Na movano *angĩ* ota ũu; *ala nũndũ*
wamo na ndata mo maatĩĩaa ngalĩ tĩa
nzeo.

وَعَلَيْتُ وَبِالْجِبِّ هُمْ يَهْتَدُونَ ⑦

18. Indĩ We, Ula ũmbaa nũndũ ũmwe na
we ũla ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ
nomũsũvĩaa?

أَفَن يَخْلُقُ كَن لاَّ يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑧

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta
kĩthingitho, ethwa tĩa nĩyĩkwĩtĩkĩlwa nĩ kwasya
kana Ngai etala mumo Wake tũtũ wa andũ onthe
ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthĩ
nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na
wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ĩvuso ĩthũku,
nileetwe nũndũ 'tameeda' yũmĩtw'e nthĩnĩ wa
'maaida' tĩa ĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu tĩa
yĩkwasya kũnengane ĩtũ! Ndeto ĩno 'maaida' tĩa
yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yũmĩte nthĩnĩ
wayo. Vamwe na ũalyũlo ũũ wĩovo, ũmanyi
w'ontha wa mũsoa ũũ nũkũalyũlwa.
Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai
Mwene Vinya w'ontha nĩũmbĩte iĩma ĩla nĩ sya
vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ĩla ĩtũaa
thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlaw'a kuma maianĩ na
nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩuke ĩkakuwa
nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu
maito. ĩma nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla
mĩuke ĩkatw'ĩka kĩw'ũ ĩngĩ, na ĩndĩ nĩkuua mbua
ĩnyatĩkĩte tĩa ĩtũngawa ĩngĩ tũtũ wa nthĩ ĩkaete ĩfu
mwingĩ. Uu nĩw'o ũalyũlo ũla ũkwaĩla mĩsoa ĩno
na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩla kĩngĩ kyatĩala.
Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ĩfu nĩyĩsĩkle. Nthĩnĩ wa
ũvoo ũendeci wa na mbee *civilisation* mbũsĩ
nikũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ
kũkĩĩĩlu nzĩa ĩlingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'I *mOkatata* kUmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mUikethwa mUtonya kUmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MÜekanfi MÜno Vyü, UsÜftwe nI tei.

وَأَن تَعَدَّ وَانْعَمَ اللَّهُ لَأَن تُصَوِّهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٩﴾

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala inyw'I mÜvithaa na ala mumbÜlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٦٠﴾

21. Na asu ala mo mamekaÜlaa Ütee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayÜmbaa kIndÜ, IndI mo ene nImombIte.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٦١﴾

22. *Mo nI* akw'Ü, mai thayÜ, namo mayIsI yIla makokIw'a.

بِأَمْوَاتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 3

23. Ngai wenyu nI Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matetI kÜlaa Itu, ngoo syoo nI ngeni kwa Üla w'o, namo mausÜftwe nI ngathÜo.

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُم مُّنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٦٣﴾

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesI maÜndÜ ala mo mavithaa na ala maumbÜlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathÜlaa.

لَا جَرَءَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٦٤﴾

25. Na yIla mo makÜw'a, *MwIsÜanI* ata inyw'I *ÜÜ* wa kÜla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ütheetye?' Mo maasya, 'NÜ movoo ma tene.'

وَلَاذِقُوا لَهُمْ مَذَآءَ أَنزَلْ رَجَبُكُمْ قَالُوا أَطَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٥﴾

26. NÜkana mo matonye kÜkua mÜio yoo yI mÜima nthInI wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo, na *ota Üu*, kÜlungu kya mÜio ya ala mamathyoekasya matena Ümanyi. SÜsyai! MaÜndÜ ala makuÜte nI mathÜku.

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَمِنْ أَوَّلِهَا الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 4

27. Asu ala maI mbee woo nImaseÜvisye walany'o *ota Üu*, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwookie *ÜÜ* wa myambIÜÜlyo ya mwako woo kwa Üu

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَاتَى اللَّهُ بَيْنَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kfala nkyamavalokile kuma TULU woo;
na usillo nwookie TULU woo kuma vala
mo matavesi.

الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

28.Na Indī Mūthenya wa Uthayūkyo,
We akamasonokya mo na akamakūlya,
'Meiva atindany'a Makwa ala kwoondū
woo inyw'ī mwamakaanāfasya
Athani?' Asu manengetwe ūmanyi
makasūng'ā, 'Umūnthī nthoni na thīna
vate nzika, *niDvalūka* TULU wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزَوْنَ وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29.Asu ala alaika mamakw'ithasya yila
mavitsye mathayū moo. Na Indī mo
makoonany'a winyivyo *makyasya*, 'Ithyī
tūyeekaa na ona yīva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī
nesa maūndū ala inyw'ī mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30.Kwa ūu, likai mbingilonī sya Ngiena
mwikalae vo. Wīkalo wa ala mekathīlaa
nī mūthūku mūno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبَشِّرْ
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Na yīla ala alūngalu makūlw'a,
inyw'ī *mwīsūanīa* ata TULU wa kīla Mwai
wenyu ūvuanītye?' mo maasya, 'Nī
kīseo vyū,' nūndū kwa asu ala mekaa
moseo ve ūseo TULU wa nthī īno, na
mūsyī wa Itunī nī mūseango mbee.
Wīkalo wa ala alūngalu nī mūseo mūno
vyū----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَبَرُ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ، وَلَدُنَا
الْآخِرَةُ خَيْرٌ، وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32.Mūnda ya Tene-W'onthe, īla mo
makamīlika; katī wayo vavīfīlaa tūlūsī.
Mo makeethwa na kīla kyonthe makenda
vo. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmatuvaa ala alūngalu.

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

33.Asu ala alaika mamakw'ithasya me
atheu. Mo maasya, 'Mūuo wīthwe
nenyu!' Likai Itunī nūndū wa maūndū
ala inyw'ī mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَاشِحِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaalka moke
 ɪɔɪɔ woo kana ɔtw'io wa Mwɪai waku
 wɪanle? Uu nɪw'o ala maɪ mbee woo
 meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 ndaamavɪɪsya mo, ɪndɪ mo nɪmo
 meevɪɪsya ene.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
 أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
 اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ɔu, ɔsɔngɪo mʊthʊku wa ʊndʊ
 mo meekie nɪwamavalʊkɪle, na kɪla mo
 mavʊɪaa ngʊɪ nɪkyamathyoɪʊɪʊkɪle.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا
 بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 5

36. Asu ala mamwɪananisye Ngai na ngai
 ingɪ maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe nɪwendie ɔu, ithyɪ
 tʊyɪthwa twakɪthaithe kɪndʊ ona kɪva
 ɔtee Wake, ithyɪ kana maaɪthe maitʊ,
 ona ithyɪ tʊyɪthwa twavatanie kɪndʊ vate
 mwɪao kuma Kwake. 'Uʊ nɪw'o ala maɪ
 mbee woo meekie. ɪndɪ mo Atʊmwa
 mena ɔtonyi wa ʊndʊ ateo kʊvikya
 Utʊmane wɪ ʊtheinɪ?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ
 دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
 فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٦﴾

37. Na Ithyɪ vate nzika, nɪtwamʊkɪlɪlye
 Mʊtʊmwa kuma kwa kɪla andʊ,
 aɪtavany'a, 'Mʊthaitheɪ Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na ɪvathanei na Ula-
 Mʊthʊku.' Na ɪndɪ amwe katɪ woo ve
 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe
 wamatongoesye na katɪ woo ve ala
 maaɪɪte nɪ kʊminwa. Kwa ɔu, tambʊkai
 ɪɔɪɔ wa nthɪ, mwone ʊndʊ wailyɪ
 mʊminʊkɪlyo wa ala mamatw'ɪkɪthisye
 Athani ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
 وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَيَنْهَاهُمْ عَنْ هَذَا اللَّهُ
 وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَعَبَّدُوا فِي الْأَرْضِ
 مَا تَلَّوْا كَيْفَ كَانَ عَادِيَّةَ السُّكُوتِ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa we wɪna vata na kʊtongoew'a
 kwoo, ɪndɪ manya kana Ngai Mwene
 Vinya W'onthe vate nzika,
 ndamatongoeasya asu ala
 mamathyoekasya ala angɪ. Na ta kwa
 asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِضْ عَلَى هَذَا لَهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
 يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ لُصْرَيْنِ ﴿٣٨﴾

39. Namo mevītaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawīvīto moo me vinya mūno, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamathayūōkyā ala makusaa. Aiee, *We kwa ūla w'o akamokīlyā mo* --- ūtianīo *We mwene ūtw'īte*, Indī andū aingī mūno mayīsī.

40. *We akamokīlyā mo* nīkana atonye kūmavathūkanīsya katī wa maōndū ala mo mavathūkanganīaa, na nīkana asu ala maleile kwītkīla matonye kūmanya kana mo māī akengani.

41. Ndeto Yaitū ūlū wa kīndū, yīla Ithyl twakyenda kyo, Ithyl tūkītavasya tū, 'Tw'īka!' na ūu nūu.

LUKU 6

42. Nata asu ala matiie mīsyī yoo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ītina wa kūvīfīw'a kwōo, Ithyl vate nzika, tūkamanenge ūtūo mūseo ūlū wa nthī īno; na kwa ūla w'o ītuvi ya Itunī nī īnenange mūno, Indī takethwa mo nīmamanya---

43. Asu ala momīfasya na kw'ia wīkwatyo woo nthīnī wa Mwīai woo.

44. Na Ithyl tūyaatūma *ta Atūmwa* mbee waku ateo aūme ala Ithyl twamatwale ūvuan'y'o, kwa ūu, makūlye asu ala nīmo aūngamī ma Maandīko Matheu, ethwa we ndwīsī.

45. Ithyl twamatūmie mo mena Syama na Maandīko Matheu. Na Ithyl nītūtheesyē we Kīlīlīkany'a nīkana we ūtonye kūtavany'a kwa mbāa-andū onthe ma nthī kīla kītheetw'e kwōo; na nīkana mo matonye kūśūanīa.

46. Mo Indī, ala maseūvasya nzaama nthūku, mew'aa me mūuonī na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَأَقْسُوا بِاللهِ جَهْدَ إِنْسَانِهِمْ لَّا يَتَّعِثَ اللهُ مَنْ
يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَلِيُعَلِّمَ الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنَنُوبَهُمْ
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَلَا جَزَاءَ الْاَجْرِ الْكَبِيرِ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٣﴾
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ فَتَلَوْا
أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ
لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٥﴾

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَمْسِفَ اللهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يُبَاقِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٦﴾

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana
ũsilĩlo ndũkavika tũlũ woo kuma vandũ
matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo
mũendelenĩ woo kũũ na kũũ nĩkana
maikethwe matonya kwananga
mawalany'o ma Ngai?

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa*
nzĩa ya wanangĩko wa kavola? Ow'o,
Mwĩai waku nĩ Mũuu, Usũĩtwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla
kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa
aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye
nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ
na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ tũlũ wa nthĩ
kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ũu*,
namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo tũlũ
woo, na mo mekaa ũndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye,
'Mũikose *kwa ũthaihi* ngai ilĩ. Ve Ngai
o Umwe tũ. Kwa ũu, ngĩei Nyie
nĩnyioka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ
matunĩ na tũlũ wa nthĩ na ũtonyi wa
kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene.
Inyw'ĩ indĩ mũkamũkĩa ũngĩ ona wĩva
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ũathimo ona wĩva ũla inyw'ĩ
mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna
wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ũtethyo*
kuma kwake.

55.Indĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ
thĩna, sisya! Nguthu imwe katĩ wenyu

أَوَيَأْخُذُكُمْ فِي تَقْلِيدِهِمْ مَا هُمْ بِمُتَّبِعِينَ ۝

أَوَيَأْخُذُكُمْ عَلَى تَقْوِيمٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرْءُوفٌ رَحِيمٌ ۝

أَوَلَمْ يَرْوِ إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ

عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ۝

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ

دَابَّةٍ وَالنَّاسِ وَهُمْ لَا يَسْجُدُونَ ۝

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ۝

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْهَادِينَ الَّذِينَ إِنَّمَا هُمْ زُلَالٌ

وَاحِدٌ قَائِلًا قَارِهُونَ ۝

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا

أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ۝

وَمَا يَكُمُ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَنَّكُمُ الضَّرُّ

قَالِيهِ تَجْرُدُونَ ۝

ثُمَّ إِذَا أَكْشَفَ الضَّرَّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ

yambĩĩĩĩĩasya kũseũvya ngai ingĩ ũtee
wa Mwĩai woo,

56.Kwa ũu mo nĩmaleaa syĩndũ ila Ithĩĩ
tũnenganĩte ũũũ woo. Nũseo, Itanĩthyei
inyw'ĩ ene o vanini, Indĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

57.Namo mavetangaa ũtee kĩlungu kya
syĩndũ ila Ithĩĩ tũmanengete kwoondũ
wa ngai syoo sya ũvũngũ ila itesĩ ũvoo-
wasyo. Nĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya
W'onthe, inyw'ĩ vate nzika, mũkeetwa
mũkũlw'e ũũũ wa maũndũ onthe ala
inyw'ĩ mũseũvĩtye.

58.Na mo mamũwetanĩasya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na eĩtu----We nĩ
Mũtheu!--- - O yĩla mo-ene mena kĩla
mo mendaa.

59.Na yĩla ũmwe wenyu watawv'a ũvoo
wa ĩsyawa ya mũndũ mũka ũthyũ wake
nũtukaa, avinganĩsyee ũthatu nthĩĩ wake.

60.We nĩwĩvithaa mwene kwa
andũ nũndũ wa ũvoo mothoku ũla
ũmũkwatĩte; we ona ethwa ena
nthoni, akamũsoviĩ mwana kana
akamwĩnzĩa nthĩ mothanganĩ?'
Nĩw'o, mo nĩmatusaa maũndũ
mathoku.

61.Asu ala matetkĩĩlaa Itu mena
ngelekany'o nthũku mũno vyũ; oyĩla
kĩla kĩlaa mũno vyũ nĩ kya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwene Vinya, Ula
Mũĩ.

LUKU 8

62.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kũmasĩĩla andũ kwoondũ
wa wĩki-wa-naĩ woo, We ndakĩĩtialya
kyũmbe ona kĩmwĩ kĩ thayũ, Indĩ We
ainengac ĩvinda kũvika ĩvinda yĩla
yĩtw'ĩtwe; na yĩla ĩvinda yoo yavika, mo

يُشْرِكُونَ ۝

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَسُّوا فَسُوفَ تَعْلَمُونَ ۝

وَيَجْعَلُونَ لَنَا لَا يَعْلَمُونَ قَوْبًا وَنَا زَرَقْنَاهُمْ

تَاللَّهِ لَنَسْلَقَنَّ عَنْكَ لَكُنْمُ تَقْتَرُونَ ۝

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ ابْنَتٍ سُبْحَنَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۝

وَإِذَا ابْتَرَأَ أَحَدُ هُم بِالْآخَرِ قَالَ وَجْهَهُ مَسُودًا

وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُمْسِكُهُ

عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا

يَعْمَلُونَ ۝

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوَةِ ۝ وَلِلَّهِ

فِي السَّمَاءِ الْأَعْلَى وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

وَلَوْ يُوَاعِدُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا

مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ۝ فَلَآذَا

maitonya kŭtiwa Itina ona saa ūmwe, ona maitonya kŭvŭtŭka mbee wayo.

63. Namo nŭmamwŭlŭlŭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŭndŭ ila mo ene matasyendete na nŭmŭ syoo ineenaa ūvŭngŭ kana mo makeethwa na kŭla kŭndŭ kŭseo mŭno. Vate nzika vyŭ, Mwaki ūkeethwa wŭ woo, namo makavinganŭ'a vau nthŭnŭ, na makatiwa vo.

64. Nŭlvŭta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŭl nŭtwamatŭmie Atŭmwa kwa mbaŭ syonthe sya andŭ mbee waku we; Indŭ Satani nŭwamanakavisye mawŭa moo mooneka me manake kwoo. Kwa ūu, we nŭwe mŭsyaŭŭsya woo ūmŭnthŭ, namo makeethwa na ūsilŭlo wŭ woo.

65. Na Ithŭl tŭyaakŭtheesya Ivuku we ateo we ūtonye kŭmatavya mo ŭlŭlŭ wa maŭndŭ ala mo mavathŭkanganŭaa, na ta ūtongoi, na tei kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

66. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye kŭw'ŭ kuma Ituni, na nŭmŭthayŭŭkŭtye nthŭ Itina wa kŭkw'ŭ kyayo. Vate nzika, nthŭnŭ wa ūndŭ ūu ve Kyama kwa andŭ ala matonya kwŭw'a.

LUKU 9

67. Na vate nzika, nthŭnŭ wa ng'ombe ūta ūu ve kŭsomo kwenyu. Ithŭl nŭtŭmŭnengae inyw'ŭ kŭnyw'a kŭla kyumaa mavunŭ masyo, kuma katŭ wa kyaa na nthakame, ŭia ŭthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŭnyusaa.

68. Na katŭ wa mosyao ma mŭtende na mŭsavivu, vala inyw'ŭ mumasya kyaŭnyw'a kya kŭtoony'a na ŭlu mŭseo. Nŭw'o, nthŭnŭ wa ūndŭ ūu ve Kyama kwa andŭ ala mathŭkŭmŭthasya kŭlŭko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَتَقَدِّمُونَ ٣٥

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكُونُونَ وَتَصِفُ إِلَيْهِمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَى لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ٣٦

ثُمَّ قَالَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ فِيهِمْ أَيُّومٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٧

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتْلَى ۚ أَلَمْ يَخْلُقْنَا
فِيهِ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٨

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَأَ بِهِ الْأَرْضَ بِغَدٍ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٩

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نَتَّبِعُكُمْ مَتَافِي بُطُونِهِ
مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدُمٍ أَبْنَاءَ أَخَاصٍ سَابِقًا لِلْأَشْرَارِينَ ٤٠

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٤١

kuma matunī na ʾIʾlū wa nthī, ona syo iikethīwa na Ōtonyi ta Ōsu ona *Indī*.

75. Kwa Ōu, mŌikaseŌvye mīvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīśī na inyw'ī mŌyīśī.

76. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yī mwene, ʾItena Ōtonyi ʾIʾlū wa kīndū ona kīva; na mŌndū wīna Ōhasyo Ōla ʾIthyl tŌmŌnengete kuma Kwitū-Ene kyaŌya kīseo, na we aumasya Ōtheinī na kīmbithīnī. Mo nŌndū Ōmwe? Ndaſa syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indī aingī mŌno moo mayīśī.

77. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andū eī, Ōmwe woo ndaneena, atena Ōtonyi wa Ōndū, na nī mŌio kwa mwīai wake; yīla we wamŌtŌma, ndaetae Ōseo. NŌtonya kwīthwa Ōndū Ōmwe na Ōla wīyīaa ŌlŌngalu na Ōla we mwene wī nzīanī ʾIla ndŌngalu?

LUKU 11

78. Na ʾila itonekaa syī ʾIʾlū wa nthī na matunī nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ōvoo wa Ōla Saa nī ta kŌveny'a kwa itho, aiee, yī vakuvangī mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ōtonyi ʾIʾlū wa syīndū syonthe.

79. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŌetie inyw'ī kuma mavunī ma maa-nyinyia menyu yīla inyw'ī mŌteesī kīndū, na nīwamŌnengie inyw'ī metho na matū na ngoo, nīkana mŌtonye kŌtŌnga mŌvea.

80. Mo nomasyaasya nyŌnyi ilŌmīte ʾIʾlū yayayanī katī wa ʾItu. Vai Ōtuma iluma ʾIʾlū mŌno yayayanī ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَ الْأَمْثَالِ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَوْمًا لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ مِنْ رِزْقِهِ مَتَا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا زُجَاجَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْنُكُمْ لَا يَقْبِذُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوَالِهِ إِنَّهُمَا يُوجِهُهُ لَأَيَاتٍ يُخَالِفُ هَلْ يَسْتَوِي هُوَذَا مَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑦

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑧

وَاللَّهُ اخْرَجَكُمْ مِنْ بَطُونٍ مُهْتَكَمٍ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑨

الْعَبِيدُ إِلَى الظُّلُمِ مُسْتَعَرَبِينَ فِي جُحَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑩

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlñi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metkĩlĩaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvĩsyeyinyw'i mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na ĩvinda yĩla mwaũngama; na nthlñi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'i*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwaĩla kwa ĩvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsyeyinyw'i, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩla* muunyĩ; na
akamũseũvĩsyeyinyw'i syĩvitho nthlñi wa
ĩlma *ngunga*, na akamũseũvĩsyeyinyw'i
ityeyo ila imũsũvĩaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsiĩlĩaa inyw'i ĩvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanĩlĩasya mumo
Wake ĩũũũ wenyu, nĩkana inyw'i
mũtonye kũmwĩnyĩvĩsyeyi We.

83.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, Indĩ
wĩla waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa Indĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla Ithyl
tũkamyũkĩlĩya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na Indĩ asu ala matetkĩlĩaa
maiketkĩlĩw'a *kũthaithana* ona
kũthaithana kwoo kũiketkĩlĩwa.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilĩlo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa ĩvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا أَنْتَ وَمَتَاعُ إِلَىٰ حِينٍ ۝

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْجِبَالِ الْكُنَاتِ وَجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بِاسِئْسَ كَذَلِكَ يُتَعَزَّزُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسَلِّمُونَ ۝

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ۝
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمْ
فِي الْكُفْرُونَ ۝

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنِّقُ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝
وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا عَنْهُمْ
وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَشْرَكَاهُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَؤُلَاءِ شَرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwĩtai waitũ, ii nĩsyo ngai siitũ ila ithyĩ twasyĩkaĩlaa vandũ Vaku We.' Kavindanĩ kau-syo ikamakũũthũkĩla na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ akengani.'

88.Namo makaumya wĩnyivyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanĩ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaĩla.

89.Ta kwa asu ala matetĩkĩlaa na kũmalũngya andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ tũkongeleela ũsilĩlo tũlũ wa ũsilĩlo woo nũndũ mo nĩmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyĩ tũkamyũkĩlya ngũsĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla mbaĩ katĩ woo ene, na Ithyĩ tũkakũete we ta ngũsĩ tũlũ wa aa. Na Ithyĩ nĩtũũtheesye we Ivuku ya kũtavany'a kĩla kĩndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwĩkalae na ũlũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wĩyonanĩtye, wa wĩki-wa-naĩ. We nũmũtaaa inyw'ĩ nĩkana mũtonye kwĩsũvĩla.

92.Na ĩanĩĩsyai ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla mwatianĩla; na mũikatũle mawĩvĩto menyu ĩtina wa kũmalũlũmĩĩlya, oyĩla mũmũtw'ĩkĩthĩtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamĩ wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَالْقُوا إِلَهُمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكُلُوبُونَ ﴿٥٠﴾

وَالْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَتَرْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ تَبْيِهَا نَآئِلٌ شَيْءٌ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۖ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٥٥﴾

93. Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *k̄veti* k̄la, Itina wa kwokotha mŭŭmu, kyatilangile k̄linga kyakyo tŭlungu. Inyw'ĩ n̄lmŭmatw'ĩk̄ĩthiye mawĩvĩto menyu ta nzĩla sya kŭkengana katĩ wenyu, *mŭik̄la* nguthu Imwe ya andũ ndĩkese kwĩthwa na vinya mbee wa Itĩ Ingĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amŭtaa inyw'ĩ kwa nzĩla Isu, na Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanĩsya inyw'ĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwavathŭkanganĩaa.

94. Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *n̄week̄iē* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethĩwa amŭtw'ĩk̄ĩthisye inyw'ĩ *inyw'ontha* kwĩthwa o andũ amwe; Indĩ We amŭekaa ae ūla we wenda; na amŭtongoeasya ūla We wenda; na vate nzika, inyw'ĩ mŭkakŭlw'a tŭlũ wa ūndũ ūla inyw'ĩ mweethĩlawa mŭk̄ĩka.

95. Na mŭikaitw'ĩk̄ĩthye ithitũ syenyu ta nzĩla sya ūkengani katĩ wenyu; kana kŭũ *kwenyu* kŭikese kŭtiŭka Itina wa kwĩthwa kwĩ kŭlũmu, na inyw'ĩ mŭkasama ŭthŭku nũndũ n̄mwaaalyŭlile andũ kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, na inyw'ĩ mŭkeethwa na ūsilĩlo wĩ woo.

96. Na mŭikakũany'e ŭtianĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na thoŭa mŭvũthũ. Vate nzika, k̄la k̄ĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ k̄iseo mbee kwenyu takethwa inyw'ĩ n̄mwamanyie tũ.

97. K̄la inyw'ĩ mwĩna kyo k̄ĩkeethwa vathei, na k̄la ona k̄ĩva k̄ĩna Ngai Mwene Vinya W'ontha k̄ĩkekala tene na tene. Na Ithĩ vate nzika, tŭkamanenge asu ala momĩĩasya Ituvi yoo kwĩanana na mawĩla moo ala maseo mŭno vyũ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَفَضَتْ غُرْلَهُا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنْكَارًا تَتَخَدُّونَ آيَاتِنَا أَنْتُمْ دَعَا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
أَمَةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أَمَةٍ إِنَّا بِلَوْمِ اللَّهِ بِهِ وَلَيَبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ⑤

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِنَا أَنْتُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَرِلَ قَدَمُ
بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْءَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ⑧

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَئِنَّ
الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ⑨

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa ūlŋgalu, e mūndūme kana e mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate nzika, tūkamūenge we thayū mūtheu; na Ithyī tūkamanenge ala mailī ta asu ūtvi yoo kwīanana na ūseo mūnene vyū wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi ūlū wa asu ala metfkīlaa na maiaa wīkwatyo woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī ūlū wa ala matumaa ndūō nake tū na ala mamwīananasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū va kīngī—na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi nesa vyū kīla We ūvuanasya—mo maasya. 'We wī mūkengani' Aiee, ūndī andū aingī mūno mayīsi.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheetye yo kuma kwa Mwīai waku na w'o, kana We atonye kūmekīa mo vinya asu ala metfkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo kwa Masilamu.'

104. Na ow'o Ithyī nītwīsi kana mo maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya we. ūndī kīthyomo kyake ūla mo mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na kīlŋgalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the ndakamatongoesya mo, namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرَ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿٩٩﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠١﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنْزِلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٣﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ
لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجِبُ ۖ وَهَذَا لِسَانُ
عَرَبٍ مُّبِينٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ لَا يَهْدِيَهُمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thayO wovanŵtwe nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maūndū ala mo meekaa.

114.Na ow'o Mūtūmwa nūkŵte kwoo kuma katŵ woo ene, Indŵ mo nŵmamūtw'ŵkŵthisye we ta mūkengani, kwa ūu ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.Kwoondū wa ūu yai katŵ wa syŵndū ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete inyw'ŵ; na ŵthŵwai mwŵna mūvea nūndū wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'ŵ mūthaitaa.

116.We nūmūvatŵte inyw'ŵ tū kūya nyama sya nyamū ila ngw'ū na nthakame na nyama sya ngūlūe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ūla ūnūkūngŵw'a nŵ ūndū ūtathūkŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kŵŵka naŵ, Indŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ Mūekanŵ Mūno Vyū, ūsŵŵtwe nŵ tei.

117.Na mūikasye-- nūndū wa ūvūngū ūla nŵmŵ syenyu ineenaa----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kūseūvya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseūvasya ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa ūtandŵthyo mūnini. Ve ūsilŵlo wŵ woo kwoondū woo.

119.Na kwa asu ota ūu ala nŵ Ayuti, Ithŵ nŵtawatanŵe mbee wa ūu syŵndū ii syonthe ila Ithŵ tūūtavŵtye we. Na Ithŵ tūyaamavŵŵsya mo, Indŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

إِذَا حَرَّمْ عَلَيْكُمُ الْبَيْتَةَ وَالَّذِينَ فِيهَا مِنْ أَوْلِيَاءِ أَهْلِ الْبَيْتِ فَإِذَا حَرَّمُوا عَلَيْكُمْ شَيْئًا مِنْهُمَا فَخُذُوا مِنْهُ وَلَا تُنْفِرُوا مِنْهُ قَدْ كُنْتُمْ لِنِعْمَتِ اللَّهِ غَافِلِينَ

وَلَا تَقُولُوا إِنَّمَا أَصَبَدْنَا الْقَدْرَ الَّذِي كُنَّا عَلَىٰ سَبِيلِهِ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَقْتُلُوا عَلَىٰ اللَّهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ
وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَنَنَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa nā matena ūmanyi na kwīlila na kŭseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mŭekanī Mŭno Vyū, Usŭtwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *ŭla weenenganīte*; Kwake kīla īvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.' ^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondū wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī ūla ndŭngalu.

123.Na Ithyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī ūno, na Ituni vate nzika, we akeethwa katī wa ala alŭngalu.

124.Na *yu* Ithyī nītŭkŭvuanīsyē we, *tŭkyasya*, 'Atīla nzīa ya Avalamu *ŭla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe ūlŭ wa asu ala mavathŭkanganie ūlŭ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٦﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿١٧﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٨﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَوَرَّانَاهُ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٩﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الشِّرْكِينَ ﴿٢٠﴾

إِنَّمَا جُعِلَ الشَّكُّ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَيَسْأَلُهُمْ فِيهِ يَخْتَفُونَ ﴿٢١﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeū na wīkwatyo wa mbaī nene ūla wathiwe.

ndini yake na Mwai waku vate nzika, akatw'a katl woo Muthenyanl wa Uthay00kyo 1010 wa ma0nd0 ala mo mavath0kangan1aa.^{2*}

126. Itana nzlanl ya Mwai waku wina 0f na 0tao wina 0seo, na kaananla namo na nzla 1la yalle muno vy0. Vate nzika, Mwai waku n1w1s1 nesa vy0 0la welel0k1te kuma nzlanl Yake; na We n0mes1 asu ala matongoew'e nesa.

127. Na ethwa inyw'1 *mwenda* k0masil1la *avinyan1i*, 1nd1 masil1lei kw1anana nond0 inyw'1 mw1k1twe 0th0ku w1ana; 1nd1 mwoonany'a 0m11syo, vate nzika, 0u n1 0seo muno vy0 kwa asu ala mom11sya.

128. Na we 0m11sya wina 0m11syo; na n1w'o 0m11syo waku *n0tonyeka* t0 vamwe na *0tethyo* wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na we nd0kamew'1e kyeve mo, ona nd0ka00ye n0nd0 wa mawalany'o moo math0ku.

129. N1w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala al0ngalu na asu ala mekaa moseo

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَعَادِلُهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسِوَالِ مَا عُوِّقْتُمْ بِهِ
وَلَيْنَ صَبْرَتْمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٧﴾

وَأَضْيِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَخْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُ فِي ضَلَالٍ مِمَّا يَتَكَبَّرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

² *Uvoo n1 m0seo. Vai k1nd0 k1ng1 k10neenwa vaa ateo Avalamu na kw1yumya kwake k0tathingith1ka na w1nengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o n1w'o 00neenan1wa. Na n0nd0 'wa Avalamu 00wetwa, na ivath0kany'o ila A1silaeli mal nasyo katl woo ene 1010 wa m0fk1to wake naw'o na mw1kalo wake. Aing1 katl woo n1matw'1k1te ngombo m1thaith1len1 ya m1vw'anano y1 k1vath0kany'o na n1 0thein1 kana n1kana maendee na m1k1le yoo n1matonya kw1thwa meekwatanisye na Avalamu ota 0u.

Savato nth1n1 wa ngewa 1no w1oneka 0te m0thenya wa k0th0m0a 1nd1 n1 m0thenya wa kw1thesya na kw1lila.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ

BANI ISRAIL

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩtei.

2. Utheu wĩthwe Kwake We Ula
wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ
kuma Mũsikitiĩ Mũtheu kũvika
Mũsikitiĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe
vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana,
Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ
wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka
nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

3. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku,
na nĩtwayĩtw'ĩkĩthiye yo ta ũtongoi kwa
Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose
mũsũvĩ ũtee Wakwa Nyie.

4. Inyw'i nzyawa sya asu ala ithyĩ
twamakuie nĩhĩnĩ wa ngalawa vamwe na
Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndaĩ
mũno.

5. Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsye Aana-ma-
Isilaeli nĩhĩnĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate
nzika, inyw'i mũkeeka mawathavu keli
nĩhĩnĩ wa nĩhĩ, na inyw'i vate nzika,
mũkeethwa andũ mũtomĩka,

6. Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa
mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ
nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ
mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala
malikile nĩhĩnĩ wa nyũmba syoo vyũ; na
w'o waĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea
kwĩanĩw'a.

7. Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'i
ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na
twamũtetheesya inyw'i na ũthw'ii na
syana, na twamwingĩvya inyw'i nĩhĩnĩ
wa ũtalo.

8. Ethwa inyw'i mũkeeyĩkalya nesa
inyw'i-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ ۚ لَيْلًا مِنْ السَّجْدِ
الْحَرَامِ إِلَى السَّجْدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَوَّأْنَا حَذْلَهُ
لِئُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

وَأَتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي
إِسْرَائِيلَ أَلَّا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ③

فَمَرِيتَهُ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَوِّينَ وَلَتَتَلَنَّنَّ عَلَوًا كَبِيرًا ⑤

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ إِبْرَاهِيمَ أَخَذْنَاهُ بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا
أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا
مَفْعُولًا ⑥

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ
وَبَيْنَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لَا تَنْفُسَكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyalkalya nesa, ni kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa ou, yila ula saa wathanitwe wa matuk0 ma m0min0kilyo ukavika, mo makamwika inyw'i nthini wa nthoni, na k0lika m0sikiti ni tond0 malikile nthini waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kila k0nd0 mo makikilile vinya.

9. Nokwithwa Mwai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; indii mwasyoka nthini wa mwikalo wenyu ula m0k00, Ithyi ota ou t0kasyoka, na Ithyi nituyitw'ikithitye lia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei. 10. Vate nzika, Kulani Ino Itongoasya unduni ula wa w'o m0no vy0; na Imatavasya etikili Ovoo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na Ituvi Inene.

11. Na kana kwa asu ala matetikila maund0 ala makoka Itina, Ithyi nitusevitye usiflo mwai.

LUKU 2

12. Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta 0n00voya 0seo; na m0nd0 e mit0ki.

13. Na Ithyi nit0tw'ikithitye 0tuk0 na m0thenya Syama ili, na Ithyi nitwavetie Kyama kya 0tuk0 tweeka m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyi twikithe kyeni, nkana inyw'i m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mwai wenyu, na nkana inyw'i m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa k0tala. Na Ithyi nit0vuanitye kila k0nd0 kwa ngewa nguvi.

14. Na Ithyi nit0moveee motalo ma meko ma kila m0nd0 ngingoni yake, na M0thenyani wa Uthay0kyo Ithyi t0kam0tee we Ivuku yila we 0kayitha yi Ivuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءَ وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا ①

وَقَدْ نَدِمَ هُنَا رَجُلُهُمْ أَنْ يَرَحَمَكَ وَإِنْ عَذَّبْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ①

لَئِنْ هَذَا الْقُرْآنُ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ①

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اعتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا ①

وَيَذَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ①

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ فَحَسْبَ آيَةَ الْيَلِّ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ وَتَعْلَمُوا عَدَدَ الْيَمِينِ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ①

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لِرَبِّهِ ظَلَمَةٌ ظَلَمَةٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ كِتَابًا يَنْقُلُهُ مَشْهُودًا ①

15. 'Soma ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmŭnthī kwīthwa ta mŭtali tŭlŭ waku we.'

16. We ūla ōmīatīflaa nzīa tīa ya w'o, we amīatīflaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mŭkw'ii wa mīio ūkakua mŭio wa ūngī. Ithyī tŭisīflaa o kŭvika tŭmŭtŭme Mŭtŭmwa.

17. Na yīla Ithyī twaeleela kŭwananga mŭsyī, Ithyī nītŭmetīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndū mo mekwenda kaī woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kŭvika ūtw'io wa kŭŭvalŭkīla ūkavika. Na īndī Ithyī nītŭwanangaa vyū.

18. Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tŭsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mŭmanyi na Mwoni wa naī sya athŭkŭmi Make.

19. Ūla ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītŭkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndū Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndū Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītŭnyuvīte īia-ya-Mwaki kwoondū wake we; we akavīa vo, e mŭumanīe na e mŭlee.

20. Na we ūla wendaa Itu, na aiyŭkitīa ūndū yo yaīlwe nī kŭkitīwa, na we e mwītfkīli----aa nīmo ala kīthing'īIsyo kyoo kīkona īnee ya Ngai.

21. Kwa onthe Ithyī nītŭmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mŭthīnzlŭ kuma kwa Mwīai waku. Na mŭthīnzlŭ wa mwīai waku ti mŭsīfle.

22. Sisyai, ūndū Ithyī tŭmanenevetye amwe moo tŭlŭ wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ūtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَأِنَّا يَضِلُّ عَلَيْهِ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِهِ خَشْيَةٌ نَبْعَثْ رَسُولًا ۝١٦

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا
فَتَفْسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِلَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
ثَوْبٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مِنْ مുമًا
فَذُخْرًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَهُوَ الَّذِي يُعْطِيكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ
وَرَجَبٌ وَالْأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ۝٢٢

23. Mōikamūseūvīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe Ngai ūngī we ndūkese kwīkala nthī wī mūsonokye na wīmūkīte.

LUKU 3

24. Mwīai waku nīwīyīfāte, 'Mōikamūthaithe ūngī ateo We na onany'ai ūseo kwa asyai menyū. Ethwa ūmwe woo kana eīfī nīmatumīa me vamwe naku, mōikamatavye ndeto ona yīva ya kwonany'a ūthatu ona mōikamatetye mo, īndī neenai namo na ndeto nduu.

25. Na matheesyei asyai ūthwau wa ūuu wīna wololo. Na asya, 'Mwīai wakwa, īthwa na tei tūlū woo tondū mo mandeie nthīnī wa wana wakwa.'

26. Mwīai wenyū nīwīfī nesa vyū maūndū ala me īlīkonī syenyū; ethwa inyw'ī mwī alūngalu, īndī vate nzika, We nī Mōekanī Mūno Vyū, kwa asu ala mamwelekelaa We īngī na īngī.

27. Na we mōnenge mōndū wa ndūū ya mōkautī kīla kīmwāīfīte, na ngya, na mōendi-wa-kyalo, na ndūkanange ūthw'īi waku kwa nzīa ya wanango.

28. Nīw'o, aanangi nī anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mūvea kwa Mwīai wake.

29. Na ona ethwa we nōūtaanīsyā namo ūkīmantha tei wa Mwīaī waku, ūla we wīkwāīfīte, ona kōīlyī ūu īndī, maneeny'e na ndeto yīna ūuu.

30. Na ndūkekale woveee kw'oko kwaku ngingonī yaku nōndū wa ngoa ona ndūkakūtambūūkye kwa wanango; we ndūkese kūminūkīlyā wī mūumanīe na ūkathelēlwa.

31. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla We Wendaa, na We akīnyivasya

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ تَتَقَدَّ مَذْمُومًا
مَخْذُولًا ۝

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا إِذَا يُلَاقُ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آفٍ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ۝

وَاخْضَعْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَبِّ اذْهَبْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا ۝
رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ
فَإِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ أَعْيُنٌ عَوْرًا ۝

وَإِنَّ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالنَّسَبَ
وَلَا تَبْذُرْ بَنِيكَ ۝

إِنَّ الْمُبَلَّغِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ۝

وَإِذَا تَعَرَّضَ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ۝

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسِطِ تَتَقَدَّدَ مَلُومًا مَحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

kwa ūla We Wendaa. Nt'w'o, We nūmanyaa na nūmonaa athōkūmi Make nesa vyū.

LUKU 4

32. Mūikasyūae syana syenyu nūndū wa kōkīa ūkya. Ithyī Nithyī tw'inengae syo līu ōnenyu. Vate nzika, kūsūyūaa syo nī naī nene mūno.

33. Na mūikathi vakuvī na ūlaalai; vate nzika, w'o nī kīndū kyathe na nzīa nthūku.

34. Na mūikaūae thayū ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanīte ateo kwa ūlūngalu. Na ūla ūaītwe kwa mavītyo, Ithyī vate nzika, nītūmūnengete mūtīlwa wake mwīao kwīya ndīvi ya ūīvanīsyō īndī we ndakavītūkye mīlvaka īla ītw'ītwe ya kūaana; nūndū nthīmī wayo we nūtetheew'e nīmwīao.

35. Na inyw'ī mūikaithengee syīndū sya ndiwa, ateo kwa nzīa nzeo mūno, okūvika īvikye wīanīu wa ūima wayo, na īanīsyai ūtīanīo; nūndū ūtīanīo nūkakūlw'a.

36. Na nenganei kīthimo kyusūu yīla mūūthima na thimai na kīthimi kyaw'o; ūndū ūsu nīw'o mūseo vyū na mūkathītku mūminūkīlyonī.

37. Na ndūkaatīte kīla ūtena ūmanyi wakyo. Nt'w'o, kūtū na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikūlw'e.

38. Na ndūkatambūke īlūlū wa nthī na ngathīlo, nūndū we ndūtonya kūmīlvondolya nthī, ona ndūtonya kūasava ūkeanana na mīthya ya īlma.

39. Uthūku wa maūndū aa onthe nī ūthatyo mbee wa metho ma Mwīai waku.

40. Ktī nī kīlungu kya ūla ūī Mwīai waku ūkūvuanīsyē we. Na ndūkaseūvyē Ngai ūngī ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا لَكُمْ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِنَّا كُمْرَانٌ فَتَقْتُلُهُمْ كَانَ خَطَاً كَبِيراً ⑤

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّوْجَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ⑥

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلْيُشْرِفْ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا ⑦

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا ⑧

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كُنْتُمْ وَزِنًا بِالْقَوَاسِ الْمُسَوِّغَةِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑨

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑩

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑪

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑫

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kw'k'wa IianI-ya-Mwaki, wI mUumanIe na wI mUlee.

41. We IndI, MwIai wenyu amUnengete inyw'I ndaIa na syana sya iviIi, na akeyosea We-Mwene aka kuma katI wa alaIka? Vate nzika, inyw'I mUneenaa Uneeni wI woo.

LUKU 5

42. IthyI nItUtavanItye Ola w'o nthInI wa Kulani Ino kwa nzIa syI kIvathUkany'o, nI kana mo matonye kUtaIka, IndI yo Imongeleelaa mo Uleini.

43. Asya, 'Takethwa kwaI ngai ingI vamwe Nake We, tondU mo maasya, IndI mo avoyi ma mIw'anano methwa mamanthie nzIa ya kUthi kwa Mwene-wa-KIvIla kya UsumbI.

44. We nI MUtheu, na mUnenevye IÜÜ vaasa wa ÜndÜ mo maasya.

45. Ala matu mUonza na nthI na syonthe ila syI nthInI wasyo itaIaa Ütheu Wake; na vai kIndÜ ona kImwe kItamÜtaIaa We na ndaIa Yake; IndI inyw'I mUimanyaa ÜtaIa wasyo. NIw'o, We nI MÜmIIsya, MÜekanIi MÜno VyÜ.

46. Na yIla we ÜÜmIsoma Kulani, IthyI nItwIkiIaa tÜtÜ mÜvithe katI waku na asu ala mateIkiIaa Itu;

47. Na IÜÜ wa ngoo syoo IthyI nItwIkiIte ngunIko nIkana mo maikamanye w'o na matÜnI moo tweekIe kÜlea kw'w'a.

48. IthyI nItwIiI nesa vyÜ kIla mo methukIIsye, yIla makwIthukIIsye we, na yIla meÜsÜanIa me oka, yIla eki-ma-naI maasya, 'Inyw'I mÜatIlaa vathei ateo no mÜndÜ usÜIwe nI Ükengani.'

49. Sisya, ÜndÜ mo maseÜvasya ngelekany'o kwoondÜ waku na Üu mo nImathyokete vyÜ, ÜkethIa mo maitonya kwona nzIa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلَقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَوْلَاكُمْ شَرًّا ۖ

أَفَأَصْفُكُمْ رَبَّكُمُ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۝

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۝

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ ۚ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَإِنْسُحُ بِحَمْدِهِ ۚ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ۝

وَإِذَا اقْرَأَتِ الْقُرْآنَ حَجَلْنَا نَبْكَ وَبَيْنَ أَلْيَدَيْنِ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ۝

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمُ أَلْهَةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِذَا ذُكِّرْتُ بِهِ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ أَنَّا عَلَىٰ آذَانِهِمْ نُفُورًا ۝

مَنْ أَعْمَىٰ بَصَارَهُمْ يَتَّبِعُونَ آيَاتَكَ وَإِذْ هُمْ بِخُشُوعٍ ۖ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَتَحُورًا ۝

أَنظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَكَانُوا يَسْتَعْجِلُونَ

سَبِيلًا ۝

50. Namo makūlasya, 'Yŵla ithyŵ tūkatw'ŵka mav'indŵ na tūlungu tūtilŵkangu, ithyŵ ow'o nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

51. Asya, 'Inyw'ŵ tw'ŵkai mavia kana kŵaa,

52. Kana kŵndū kyūmbe kya kŵla mūthemba ona wŵva kŵla kyonekaa kŵ kyūmū mūno vyū ilŵkonŵ syenyū, indŵ ona kūilyi ta ōu inyw'ŵ nīmūkathayūūkw'a.' Indŵ mo makakūlya, 'Nūū ōla ōkatūtūnga thayū?' Asya, 'We Ula wamūmbie inyw'ŵ ŵvinda ya mbee.' Na indŵ mo makavyūly'a mŵtwe yoo vala we ōŵ na kwasya, 'Uū ōkeethwa indŵ?' Asya, 'Nokwŵthwa wŵ vakuvŵ.'

53. 'W'o ōkeethwa mūthenya ōla We ōkamwŵta inyw'ŵ; na indŵ inyw'ŵ mūkeetŵka mūimūtafa We na mūkasūanfa kana inyw'ŵ mwŵkalŵte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54. Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maŵŵtwe nŵ kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kŵthokoo katŵ woo. Vate nzika, Satani nŵ mūmaitha wa mūndū wŵ ōtheinŵ.

55. Mwŵai wenyū nūmwŵŵŵ inyw'ŵ nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei ŵlū ŵenyū; na We enda, akamūsilŵla inyw'ŵ. Na Ithyŵ tūiŵtūmŵte we kwŵthwa mūŵŵvŵ ŵlū woo.

56. Na Mwŵai waku nūmesŵ nesa vyū asu ala me matunŵ na ŵlū wa nthŵ. Na Ithyŵ nŵtwamanenevisye amwe ma Athani ŵlū wa angŵ na Ndaviti Ithyŵ nŵtwamūnengie Zaboor 'Savuli.'^{1*}

وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْكَا لَبِيعُونَ

عَلَقًا جَدِيدًا ⑤

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ⑥

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يَعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيَنْفِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِينًا ⑦

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

بِعِ لَيْسَ إِلَهِ إِلَّا قَلِيلًا ⑧

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ⑨

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُرْسِلْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ⑩

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَاكَ دَاوُدَ

زَبُورًا ⑪

¹ *Zaboor' yŵasya mbūa sya malondu ila syaandŵkawa Maandŵko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na *ĩndĩ* inyw'ĩ mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangĩa inyw'ĩ thĩna kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyĩtfaa mo ene onamo mamanthaa kŭthengeanĩa na Mwĩai woo----- ona asu ala moo me vakuvĩ mŭno vyŭ--- na kwĩkwatya tei Wake, na kŭkĩa ūsilĩlo Wake. Vate nzika, ūsilĩlo waku nĩ kĩndũ kya ūkĩwa.

59. Vai mŭsyĩ Ithyĩ tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, kana kŭsilĩla w'o na ūsilĩlo mwai. Uu nĩ ūandĩke nthĩnĩ wa Ivuku.

60. Na vai kĩndũ kĩtonya kŭtŭsilĩla Ithyĩ kŭete Syama, ateo ethwa andũ ala mai mbee nĩmaileile, *ĩndĩ kĩĩ ti kĩsiĩĩ*. Na Ithyĩ nĩtwamanengie Athamuti ngamĩle-nga ta Kyama kĩtheu, *ĩndĩ* mo nĩmakĩleile vate ūlŭngalu. Na Ithyĩ tŭitŭmaa Syama *ĩndĩ* nĩ kŭkaany'a.

61. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* twakŭtavisyeye we: 'Vate nzika, Mwĩai waku nŭmathyŭlŭlŭkĩte andũ; Na Ithyĩ tŭyaaŭtw'ĩkĩthya woni ūla Ithyĩ twakwonisyeye we *ĩndĩ* ta ūtato kwa andũ, ota mŭtĩ ūla mŭumanĩe nthĩnĩ wa Kulani. Na Ithyĩ nĩtŭmakanasya mo, *ĩndĩ* w'o ūmongeleelaa mo nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ mŭnene.

LUKU 7

62. Na *lilikanai ĩvinda yĩla* ithyĩ twatavisyeye alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyeyi Atamu,' na *onthe* nĩmeenivisyeye, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivĩsyaya ūmwe ūla We ūmŭmbĩte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wĩsŭanfa ata? Uu ūmŭnengete ndaĩa iŭlŭ wakwa nŭtonya kwĩthwa mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ اَدْعُوا الَّذِيْنَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُوْنِهٖ فَلَا يَنْفَكُوْنَ
كَشَفَ الضُّرَّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْزِنُوْا ۝

اَوَلَيْكَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ يَتَّبِعُوْنَ اِلٰى دِيْنِهِمُ الْوَسِيْلَةَ
اِنَّهُمْ اَقْرَبُ وَيَزْجُوْنَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُوْنَ عَذَابَهٗ
اِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُوْرًا ۝

وَاِنْ مِنْ قَرْيَةٍ اِلَّا نَحْنُ مُّهِلُّوْهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ
اَوْ مَعَدَّيْنٰهَا عَذَابًا اَسَدًّۢا اِنْ كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ
مَسْطُوْرًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا اَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْاَوَّلُوْنَ وَاَتَيْنَا شُعُوْبَ النَّاٰفَةِ مُبْصِرًا فَظَلَمُوْا
بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰيٰتِ اِلَّا تَحْوِيْلًا ۝
وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الْاَوَّلِيْنَ الَّذِيْنَ اَرَيْنَاكَ اِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُوْنَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنَحْنُ فَهُمْ مَّا يَزِيْدُهُمْ
يَوْمَ الْاٰفَاقِ اِتَّكٰبًا ۝

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا اِلَّا
اِبْلٰسَ قَالَ اَسْجُدْ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ۝

قَالَ اَرَاَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلٰى لَوْنٍ اٰخَرْتَنِيْ
اِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَاحْتَبٰتِكَ ذُرِّيَّتَهٗ اِلَّا وَلِيْدًا ۝

Ūkanenga ūvinda kūvika Mūthenya wa Uthayūkyo, Nyie vate nzika vyū, ngaia nzyawa syake uungu wa nzīa yakwa nthyoeku ateo avūthū.'

64. Ngai amwīa, 'Thi! na ūla ona wīva ūkakūatīa we kuma katī woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yīkeethwa nīyo ūtuvi yenyu inyw'onthē --- ūtuvi yīanīu.

65. 'Na we mūsesenge oūla ona wīva woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanīsyē mo andū maku ala malīsa mbalasi na andū maku ala maendaa na maaū na ūthwa mūtindany'a woo katī wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathī.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athūkūmi Makwa, we vate nzika, ndūkethwa na ūtonyi ūlū woo, na Mwīai waku nīwīanīe kwīthwa ta mūsūvīi.

67. Mwīai wenyu nī We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganī kwoondū wenyu, nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake. Vate nzika, We nī Mwene-Tei kwa kūmwelekelā inyw'ī.

68. Na yīla ūthūku wamūkiita inyw'ī ūkanganī, syonthē isu ila mūsyaīkaīlaa eka We, nimwīfaa inyw'ī. Indī yīla We wamūvikya nthī nyūmū kwa mūuo, inyw'ī nīmawathūkaa ūtee; na mūndū nde mūvea ona vanini.

69. Inyw'ī Indī nīmawīw'aa mwīo vaseo kana We ndakatuma inyw'ī mūthelekelya nthī, ūtee wa nthī kana amūtūmīe inyw'ī kīutani kīnene kya mūthanga na mavia na Indī mūīlea kwona mūsūvīi kwoondū wenyu ene?

70. Kana inyw'ī mwīw'aa mwīo vaseo kana We ndakamūtūnga nthīnī wayo ūvinda ya kēlī, na Indī aimūtee kīutani kya kīw'ū kyai, na kūmūthitya inyw'ī

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاءُكُمْ
جَزَاءً مَوْفُورًا ①

وَاسْتَغْفِرْ مَنْ اسْتَلْطَعَتْ مِنْهُمْ بَصُوتَكَ وَاجْلِبْ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدُّهُمْ وَمَا يَعْلَمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُودًا ②

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ
وَكِيلًا ③

رَبِّكُمْ الَّذِي يُرْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَحْرِ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ④

وَإِذَا مَنَّكَ الْفُضْلُ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَنَّا بَجْعُكُمْ إِلَى الْبَحْرِ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ⑤

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيفَكُمْ حَاجِبُ الْبَحْرِ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ⑥

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ⑦

n0nd0 wa 0lei wenyu? Inyw'i Indl m0ikona vo m0tetheesya kwoond0 wenyu mbee Wait0 IthyI.

71.IthyI ow'o nIt0mataItte Aana ma Atamu, na nItwamakuie mo nthI ny0m0 na 0kanganI, na nIt0manengete mo syInd0 nzeo na k0manenevya mo m0no mbee wa aingI ma asu ala IthyI t0mbItte.

LUKU 8

72.Lilikanai m0thenya 0la IthyI t0kameta kIta and0 na M0tongoi woo. Na Indl 0la ona wIva 0kanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa a0me----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavItfw'a ona vanini.

73.Na o0la kItalinda t0l0 wa nthI Ino, we akeethwa e kItalinda ItunI na k0asa m0no kuma nzlanI.

74.Namo maI vakuvI m0no k0tuma we 0lika thInanI mwai na m0nene m0no vy0 t0l0 wa ma0nd0 ala t00vuanIsye we, nItkana 0tonye k0t0se0vIsya IthyI kInd0 kIngI eka kyu; na Indl mo methwa makwosie we vate nzika, ta m0nyanyae wa mwanya.

75.Na takethwa IthyI t0yaakwIkfa we vinya na Kulani, we wItwa wamelekele mo o vanini.

76.Na n0nd0 wa 0u IthyI twItwa twat0mie we 0sama mathIna mailyI ta asu ma kItkw'0 na Indl we ndwItwa woonie m0tetheesya kwoond0 waku-mwene ona 0mwe mbee wa IthyI.

77.Na ow'o mo me vakuvI k00thamya we kuma nthI Ino nItkana ma0l0ngye we kuma vo; Indl 0voonI 0su mo ene mayItwa mekalile vo Itina waku ateo vanini.

78.Ino nIyo yItItwe yI nzIa Yait0 vamwe na Athani Mait0 ala IthyI

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَوْفَىٰ كِتَابِهِ
يَمِينِهِ قُلُوبُهُمْ تَعْرِفُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَرْبَطُونَ بَيْنَهُمَا
وَمَن كَانَ فِي هَذِهِ أُنْعَمَ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَكْثَرُ وَأَضَلُّ
سَبِيلًا ②

وَأَن كَادُوا لَيَفْتِنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
لَتُفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَا تَعْدُوكَ غِيلًا ③

وَلَوْلَا أَن تَبَعْتَنكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنُ إِلَيْهِمْ شَرًّا
قَلِيلًا ④

إِذَا لَأَقْنُوكَ ضَعْفَ الْحَيَّةِ وَضَعْفَ الْمَسَاتِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ⑤

وَأَن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ⑥
سَنَةٌ مِّنْ قَدَرٍ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatŭmie mbee waku; na we ndŭkona
ŭalyŭlo ona wŭa nzŭlanŭ Yaitŭ.

LUKU 9

79.Syaŭŭsyai Mboya yŭla syua yeeka na
kŭthŭa kŭvika kŭvinduŭ kya ŭtukŭ na
ŭsomi wa *Kulani Mboyanŭ masangya*.
Nŭw'o, ŭsomi wa *Kulani masangya*
nŭkwŭtkŭlŭlka na nzŭla ya mwanya mŭno
nŭ Ngai.

80.Na amŭkai kwoondŭ wayo *Kulani*
nthŭnŭ wa *kŭlungu kya mbee kya ŭtukŭ* ta
w'o wŭa wa mbee ŭla mŭnene kwaku
we. Vangŭ nokwŭthwa Mwŭai waku
akakŭkŭŭya we kŭvika kŭkalonŭ kŭtŭŭlu
mŭno.

81.Na asya, 'Ame Mwŭai wakwa,
twŭtkŭthya kŭlika kwakwa kŭlika kŭseo
na Indŭ ŭinumya na uumi mŭseo. Na
nenga nyie ŭtonyi wa kŭndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nŭ mŭviku na ŭvŭngŭ
nŭ mwau. Ow'o ŭvŭngŭ ŭthelaa mŭtŭkŭ.'

83.Na Ithyŭ notŭvuanŭŭye *Kulani* kavola
kavola ŭla nŭ ŭvosyo na tei kwa etŭkŭli;
Indŭ yo ŭmongeleelaa alei wasyo tŭ.

84.Na yŭla Ithyŭ twamŭnenga mŭndŭ
manee Maitŭ, we nŭsyokaa ŭtina na
kwathŭka ŭtee; na yŭla we wakwatwa nŭ
ŭthŭku, we nŭwŭnenganae mwene kŭvika
kŭyŭtŭka.

85.Asa, 'Kŭla mŭndŭ ekaa kwŭanana na
nzŭla yake mwene, na Mwŭai waku nŭwŭŭŭ
nesa vyŭ ŭla ŭtongoew'e nesa vyŭ.

LUKU10

86.Na mo meŭkŭŭya we ŭlŭlŭ wa thayŭ.
Asya, 'Thayŭ nŭ kwa mwŭao wa Mwŭai
wakwa; na ŭlŭlŭ wa ŭmanyi waw'o
inyw'ŭ nŭmŭnengetwe Indŭ o vanini.
Nenyu mŭnengetwe ŭmanyi mŭnini wa
w'o.

عِيسَىٰ سَمِعْنَا نَحْيَا

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَىٰ عَشِيِّ الْيَوْمِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ بِحَمْدِ اللَّهِ نَافِلَةً لَّكَ عَمَّا أَنْ تَبْتَغِيَ
رَبَّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِي مَدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مَخْرَجَ
صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا ۝

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَّقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوقًا ۝

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝
وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْمَانِيهِ ۖ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ۝

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِنَ هُوَ
إِذْ هَدَىٰ سَبِيلًا ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ۝

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũvuanĩsye we na ĩndĩ *Undũnĩ ũsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu ĩno, maitonya kũmĩseũvya yĩliĩ tayo, ona makatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani ĩno, ĩndĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ũlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtĩkĩla we ona vanini kũvika we ũtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na ĩndĩ ũivulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ũtũvalũkangĩlye ilungu sya ĩtu ĩũũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ũmũete Ngai Mwene Vinya W'ontha na alaĩka mbee waitũ ũthyũ kwa ũthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ĩtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ũtũtheesye ithyĩ ĩvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ ĩndĩ nĩo mũndũ *ũtũmĩwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasiĩte andũ kwĩtĩkĩla yĩla ũtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنُدْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لِّمَنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِبُّ عَلَى أَن يَأْتُوا بِشَيْءٍ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ خُذْ نَفَجْرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَتَّبِعُونَكَ ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّحِيلٍ وَعَلَيْ فَتُفَجَّرَ الْأَنْهَارُ خِلَالَهَا فَتُجِيرُوا ۝

أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسْفًا أَوْ تَأْتِي بِلَهُ اللَّهِ وَالْمَلِكِ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِذَوِّكَ خُذْ نَزْلَ عَلَيْنَا لَنُنَاقِرُكَ ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŋ alaŋka ŋŋlŋ wa nthŋ ŋla mo matambŋkaa na mŋuo makilŋtŋe, vate nzika, Ithyŋ twŋthwa twamatheesyŋ mo mŋlaŋka kuma ŋtunŋ ta mŋtŋmwa!

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋanŋe kwŋthwa ta Ngŋsŋ katŋ wakwa nenyu; vate nzika, We nŋwŋsŋ na nŋmonaa athŋkŋmi Make nesa vyŋ.'

98.Na we ŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtongoeasya, nowŋ eweka ŋtongoeŋ'e nesa tŋndŋ kwa asu ala We wŋtŋkŋlaa manangŋke, we ndŋkamonea atetheesyŋ ŋtee Wake. Na Mŋthenyanŋ wa Uthayŋŋkyo Ithyŋ tŋkamombany'a onthe vamwe mavalŋkŋte na mothyŋ moo, me ilalinda, mateŋneena na mate matŋ. Utŋo woo ŋkeethwa nŋ lŋanŋ-ya-Mwaki; kŋla ŋvinda waleelanga, Ithyŋ tŋkongeleelaa ŋlŋlŋnzŋ wa Mwaki kwoondŋ woo.

99.Yu nŋyo ŋtŋvi yoo, nŋndŋ mo nŋmaileile Syama Siitŋ na maasya, 'Kyaŋ! Yŋla ithyŋ tŋkatw'ŋka mavŋndŋ na tŋlungu, ow'o ithyŋ nŋtŋkathayŋŋkw'a ta kŋŋmbe kyeŋ?'

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŋ ena ŋtonyi wa kŋmba andŋ mailyŋ tamo? Na We nŋmanyuvŋe mo ŋvinda, yŋte nzika nthŋnŋ wayo. Indŋ eki-ma-naŋ nŋmaleete kŋla kŋndŋ ateo ŋlei.

101.Asya, 'Ona mŋkethwa na inandŋ sya tei wa Mwŋai wakwa, inyŋ'ŋ vate nzika, nŋkwisiŋŋa nŋndŋ wa w'ia wa kŋsyanaŋga; nŋndŋ mŋndŋ nŋ mŋtoonu.

LUKU 12

102.Na kwa ŋ-w'o Ithyŋ nŋtwamŋnengie Mose Syama kenda nthŋ. Kwa ŋu, makŋleye ŋndŋ Aana-ma-Isilaeli. Yŋla we wamavikŋie mo, Valao amwŋie, 'Nye

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَتَّبِعُونَ مُطِيعِينَ
لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمُ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا وَرَسُولًا ۝

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ
بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لُغْوُهُ لَأُضِلَّ وَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابًا ذَلِيلًا وَأَمَّا مَنْ هُمْ

الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عَذَابًا ذَلِيلًا وَأَمَّا مَنْ هُمْ
فَإِنَّ جَهَنَّمَ كُلًّا خَبَتْ زِينَتُهُمْ سَعِيرًا ۝

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا لِمَ إِذَا
كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَرَأَيْتُمْ لَتُبْعَوْتُونَ عَلَاقًا جَدِيدًا ۝

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا
رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَتْلُونَ خُرَاقِينَ رَحِمَهُ رَبِّي إِذَا لَاغَمَّكُمْ
فَإِنَّ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَقَالَ إِنِّي إِسْرَافِلٌ

nIs0anIa kana we Mose wI m0nd0
usuItwe nI 0kengani.'

103.We Mose aiseye, 'We nIwIsI nesa
kana vai 0theetye Syama ii ateo nI
MwIai wa matu na nthI ta mokUsI
maingI; na Nyie kwa 0la w'o nIs0anIa
we Valao kwIthwa m0nd0
mwanangIku.'

104.Kwa 0u, we nIwatw'ie k0mal0ngya
kuma nthI Isu; IndI IthyI
nItwam0nyw'Ithisye kIw'0 vamwe na
ala maI nake onthe vamwe.

105.Na Itina wake IthyI nItwamatavisye
Aana-ma-Isilaeli, 'T0ai-inyw'I nthI Ino;
na yIla Ivinda ya watho ya matuk0 ala
mokIte yIkavika, IthyI t0kam0ete inyw'I
vamwe IngI.

106.Na kwa 0la w'o, IthyI
nItwamItheisye yo nayo nIyatheeie na
0la w'o. Na IthyI t0ut0mIte we ta m0eti-
wa-0voo t0 na M0kaanany'a.

107.Na IthyI nItwamIaanisye Kulani
ilungu nIkana inyw'I m0tonye
k0mIsomea mbaa-and0 onthe kwa
mavinda, na IthyI t0mItheetye yo kavola.

108.Asa, 'Inyw'I MwamItIkIla kana
mwamIlea, asu ala manengetwe 0manyi
nImaval0kaa nthI na mothy0 moo yIla
me0mIsomewa.

109.Na kwasya, 'MwIai wait0 nI
M0theu. Vate nzika, 0tianI0 wa MwIai
wait0 nd0lea kwIanIw'a.

110.Mo maval0kaa nthI na mothy0 moo
maIte, na yo Imongeeleela mo 0uu
nthInI woo.

111.Asa, MwIkaIlei Ngai Mwene
Vinya W'onthe kana m0mwIkaIlei
Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla
inyw'I m00m0voya We nayo, masyItwa
onthe ala manake na maseo m0no vy0 nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُدْعَى
مَسْحُورًا ۝

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يُفْرَعُونَ مُنْذَرًا ۝

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِذَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ۝

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ۝

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

وَقَرَأْنَا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْنٍ
وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ۝

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْوَحْيَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ
سُجَّدًا ۝

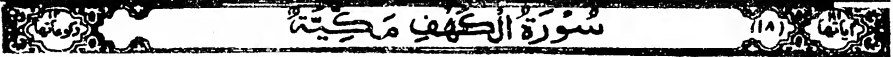
وَيَقُولُونَ سُبْحَنَ رَبِّنَا إِن كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ۝
وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا ۝

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّسُولَ أَيُّمَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا ۝
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ۝

Make.' Na ndūkavoye Mboya yaku na wasya mūtūŋlu, ona ndūkaneene na wasya wī ītheo mūno, īndī mantha nzīa ya vu kaŋf.

112.Na asya, 'Ndaŋa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūtaaŋyosea mwana We-Mwene, na Ula ūte mūtindany'a nthīnī wa Usumbī Wake, ona We nde ūmwe ona wīva wa kūmūtetheesya nūndū wa wonzu.' Na taŋai Utheu Wake na Utaŋo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذَّلِيلِ
وَكَثِيرٌ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula ũtheetye Ivuku kwa
mũthũkũmi Wake na We ndaĩkĩa
ũthyoeku nthĩnĩ wake kana ũseũvyanĩ
wayo ona wĩva.^{1*}

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝١

3. We nũyĩw'ĩkĩhĩye yo mũsũvĩi nĩkana
yĩtonye kũnengane ũkaany'o ũlũ wa
ũsilĩlo wĩ woo kuma Kwake, na nĩkana
yĩtonye kũmanenge etĩkĩli ala mekaa
meko maseo ũvoo mũseo kana mo
makeethĩwa na ĩtuvi ĩseo,

قَبْلَ أَنْ يَنْزِلَ رَسُولًا شَدِيدًا مِنْ لَدُنْهُ وَيُنْشِرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الصُّلْحِ أَنْ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝٢

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

مَا كُنْتَ فِيهِ أَبَدًا ۝٣

5. Na nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩyosee mwana We-Mwene.'

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝٤

6. Mo mai na ũmanyi ũndũnĩ ũũ, ona
maaĩthe moo mayaĩ naw'o. Ndeto ĩno
ila yumaa makanyw'anĩ moo ni ya

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝٥

¹ *Ndeto ĩno 'hoo' nthĩnĩ wa 'lahoo' yaasyaa
mũthũkũmi wa Ngai ota ũu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Nũndũ yĩtonya kũalyũlwa na
Kĩngelesaa ndeto ĩno yĩ nthĩnĩ ĩvindanĩ yĩmwe
iandĩkĩtwe syelfĩ vamwe. Umwe akaalyũla ta ũu
'Ngai ndekĩĩte ũthyoeku nthĩnĩ wayo,' yĩthwa
yamũvetanga Mũtũmwa Mũtheu mũuo wĩthwe
ũũ wake kuma nthĩnĩ wa ũtianĩ ũũ wa ũtheu.
Ethwa ũmwe emĩalyũla yo ta We ndekĩĩte
ũthyoeku ona wĩva nthĩnĩ wake we, ' ĩndĩ Ivuku
nĩyatiwa ũtee wa ũtheu ũũ. Kũlũngalya ũneeni ũũ
ĩthĩ nĩtũalyũlĩte mũsoa ũũ kwa nzĩa
yĩkĩvathũkany'o twĩthĩĩtwe twĩ aĩkĩĩku vyũ kwa
kĩveva vandũ va kwongelelela ĩ ndeto vinya.

kwIw'Ithya woo mUno. Mo maineenaa
kIndU ateo OvUngU.

7.Kwa Ou, vangI we nUtonya kwIyIw'la
kyeva we mwene Ukakw'a nUndU woo
Itina wa mo kUmIlea ngewa Ino.

فَلَمَّا بَايَعَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ①

8.NIw'o, Ithyl nItwitwIkIthIye syIndU
syonthe ila syl IolU wa nthI ta mathaa
kwoondU wayo, nIkana Ithyl tUtonye
kUmatata mo tUmanyane Ola wIna mwIkalo
mUseo mUno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوهُمْ
أَيُّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ②

9.Na Ithyl tUkaitw'IkIthya syonthe ila syl
IolU wayo mUthanga mUthei Ute Usyao.

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُؤًا ③

10.We wIsOanIa kana AndU-ma-Ngunga
na M0andIko maI Osengy'o katI wa
Syama SiitU?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنَ الْآيَاتِنَا عَجَبًا ④

11.YIla ala anake masembie kwIvitha
NgunganI na maasya, 'MwIai waitU,
tUenge ithyl tei kuma Kwaku-Mwene,
na tUenge Utongoi Ola mOlUngalu
UndUnI UU witU.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ⑤

12.Kwa Ou, Ithyl nItwamasiIle kwIw'a
na matU moo Ovoo wa nthI kuma nza
kwa myaka mIvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ⑥

13.IndI Ithyl nItwamokIlilye mo nIkana
Ithyl tUtonye kUmanyane nI nguthu yIva
katI wa syelI ala matonya kUmanyane
Ivinda yIla mo mekalIte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ ابْنَ الْمَرْيَمَ ابْنُ الْعِزِّيزِ أَخْضَى لَنَا
لِيَشْهَدَ أَمَدًا ⑦

LUKU 2

14.Ithyl tUkaUtavya we Ovoo woo na Ola
w'o; mo maI andU ma mUika ala
meetIkIlile MwIai woo, na Ithyl
nItwamongelele mo UtongoinI.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ بَأْسَهُمُ بِالْعِزِّ إِنَّهُمْ فِي شِقَا
ئِهِمْ لَشَدِيدٌ ⑧ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ⑨

15. Na Ithyl n̄twasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŋgamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyl tũikamwĩta Ŋngĩ ūtee Wake ona vanini; na ethwa ithyl tũkeeka, ithyl tũkeethwa vate nzika, twaneena ūvŋngũ mŋvĩtũku.

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa ūthaithi ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu tũlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ ūla ūte mũlŋgalu mbee wake we ūla ūseũvasya ūvŋngũ tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē?

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthē, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete ūkiakisyo kwoondũ wenyu ūndũnĩ ūũ wenyu.'

18. Na we waĩ ūtonya kwona syua, ūndũ yaumie kwĩsĩla ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩlithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na ūthei. Kĩnĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthē. We ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmũtongoeasya, we nũtongow'e nesa; Indĩ we ūla We ūmũtw'ĩlaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩa kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyl tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطًا ⑤

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ لُتًا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَنٍ بَيْنَ يَدَيْهِمْ فَمَنْ أَظْلَمُ مِنْهُمْ
افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ⑥

وَلَاذِ اعْتَرَضْنَاهُمْ وَمَا يَحْدُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوَّا
إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيُخَيِّ
لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ⑦

وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَزْوُرُ عَنْ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذَاتَ
الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ
اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَن
يَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْسِدًا ⑧

وَنَحْسَبُهُمْ آيَةً قَالًا وَهُمْ سُوءٌ بِطَنَ
ذَاتِ الْيَمِينِ وَذَاتِ الشِّمَالِ ⑨ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aume na ya kw'oko kwa aka, ngiti yoo itambukitye maaŋ mayo ma mbee kituŋi. Na takethwa we ntwamasyaisye mo, vate nzika we wthwa waumie vala maŋ wina w'ia, na vate nzika, we wthwa usŋtwe nŋ kyeva nŋndŋ woo.

20. Na kwa ŋu, Ithyŋ ntwamokŋlilye mo nŋkana matonye kŋkŋlany'a ene kwa ene. Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwŋkalŋte kwa ŋvinda yŋana ata?' Mo masŋngŋie, 'Ithyŋ twŋkalŋte kwa mŋthenya ŋmwe kana kŋlungu kya mŋthenya.' Angŋ maisye, 'Mwŋai wenyu nŋwŋsŋ nesa vyŋ ŋvinda yŋla inyw'I mwŋkalŋte. Yu mŋtŋmei ŋmwe wenyu na mbesa ii syenyu nthŋnŋ wa mŋsyŋ; na aimŋumantha mwŋkali waw'o ŋla wŋna lŋu mŋseo vyŋ, amŋetee inyw'I kyaŋya kuma vo. Na nŋethŋwe esŋvŋŋte mŋno na ndakamŋtavye mŋndŋ ona ŋmwe ŋvoo wenyu.

21. Nŋndŋ, ethwa mo makamŋkŋlya vinya, nŋmatonya kŋmŋkimanga na mavia, kana makamŋtŋnga nthŋnŋ wa ndŋni yoo na ndŋ mailea kwŋsa kwaŋla.

22. Na ŋu nŋw'o Ithyŋ twamonanisye kwa andŋ nŋkana mo matonye kŋmanya kana ŋtianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe waŋ wa w'o, na kana, ŋŋlŋ wa ŋla Saa, vayaŋ na nzika nthŋnŋ waw'o. Na lilikanai ŋvinda yŋla andŋ makaananŋie katŋ woo ŋŋlŋ woo, na amwe masya, 'Akai mwako ŋŋlŋ woo.'²* Mwŋai woo nŋwamesŋ mŋno vyŋ. Asu ala masindie

وَرَأَيْنَاهُ بِالْوَحِيدِ لَوْ أَظْلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَهُمْ مِنْهُمْ
فَرَارًا وَلَمَلَّيْتَهُمْ مِنْهُمْ رُعْبًا ⑤

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِبَشَرٍ لَّوَّابِدْنَهُمْ قَالِ قَائِلُ
فَنَهُمُكُمْ لَيْسَ لَكُمْ لَيْسَتُمْ قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ
قَالُوا رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسَتُمْ قَابِعْتُ أَحَدَكُمْ
يُورِقُكُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرُوا أَيُّهَا أَزْوَاجُ
طَعَامًا فَلْيَأْكُلُوا يَوْمَ يَرْزُقُكُمْ وَهَذَا وَلَيْسَ لَكُمْ
وَلَا يُشْعِرُونَ بِكُمْ أَحَدًا ⑥

بَشَرٍ لَّوَّابِدْنَهُمْ

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعْدُّوكُمْ
فِي مَلَبِهِمْ وَكَانَ ثَقُلُوا إِذَا أَبَدًا ⑥

وَكَذَلِكَ أَعْرَضْنَا عَنْهُمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ
حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ
بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُيُوتًا رَأَيْنَاهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَى أَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ
عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ⑦

² *Akai mwako ŋŋlŋ woo' nŋ kwasya kwakwa ŋlilikany'o vala ngunga yoo yaŋ.

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya and0 eIf; Omwe woo Ithyl nIwamUnengie mI0nda III ya matunda, na twamIthy0I0I0kIlya na mItende, na katI wa yelI Ithyl tweeklie mI0nda ya malfu.

34. KIla Omwe wa mI0nda Isu nIwasyaie mosyao maw'o *kwa wingI*, nayo ndyaaola kInd0 ona kImwe. Na katI wa yelI Ithyl twavItIlya kaI0sI ka kIw'0.

35. Na we aI na matunda *kwa wingI*. Na nIwamUtavisye mUnyanyae wake aikaananIa nake ena ngathIlo, 'Nye nI m0thw'ii wa syInd0 k00vIt0ka we na nI na ndaIa nene mbee waku kwa and0.'

36. Na we nIwalikile m00ndanI wake evItIIsye thay0 wake. Na asya, 'Nye ndik0s0anIa kana ii nikanangIka;'

37. 'Na Nye ndi0s0anIa kana 0la saa n0kavika ona IndI. Na ona ethwa Nye ngat0ngwa Itina kwa MwIai wakwa, Nye vate nzika, ngeethIa wIkalo m0seango mbee wa 00.'

38. MUnyanyae nIwamUtavisye yIIa waneenanasya nake, 'We wIIea k0mwItIkIla Ula wak0mbie we kuma kItoonI, na IndI kuma IlovotonI ya manzI, na IndI We a0se0vya we watw'Ika m0nd0 *mwIa nI*?

39. 'IndI Nye *nIngwItIkIla kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nI We MwIai wakwa, na Nye ndikamwIaanany'a ona Omwe na MwIai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا زَجَلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بِنَخْلٍ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ۝

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا ۝

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ۝

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ۝

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ۝

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَفَفَرَّتْ بِآلِدُنِي خَلْقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُفْثَةٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ۝

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

40. 'Na yġla we walikile m00ndanġ waku waleile kwasya, 'Und0 Ngai Mwene Vinya W'onthewendaa *t0n'ġw'o 0rwġkaa* nġkġ. Vai 0tonyi ateo nthġnġ wa Ngai Mwene Vinya W'onthew?' Ethwa we wġmbona Nyie nġna 0thw'ii m0nini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ
لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَبِّىَ أَنَا أَكَلْتُ مِنْكَ مَا لَا
تُرِيدُ وَكَذَلِكَ

41.'Nokwĩthwa Mwĩai wakwa akanenge
kĩnd0 kĩseango kũvĩta m0ũnda 00 waku,
na akatũma kĩtalalĩki Tol0 wa w'o kuma
Itunĩ na 0ũtw'ĩka Ing'alata Itendeu.

فَعَسَىٰ رَبُّهُ أَنْ يُؤْتَيكَ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
مَلَائِكَهُ حُشْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُضْرِبُكَ صَعِيدًا
زَلَقًا ۝

42. 'Kana kīw'ŭ kyaw'o kīkang'ala
Ōkalea kwambīla kūkyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ طَلَبًا ﴿٣٢﴾

43. Na matunda make ow'o
nīmaanangiwe vyū, na ambīlīlīya
kūvuunza syaa syake nūndū wa syīndū
ila we waanangie mūūndanī Ōsu, naw'o
nīwawalōkīte w'onthē na mītaū yonthē
yaw'o yaī mīombokangu. Na we aisye;
'Takethwa Nyie ndyaamwīlanany'a ona
ūmwē na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِشَرِّهِ فَأَصْبَحَ يَقُولُ كَفَيْهِ عَلَى مَا أَنْفَقَ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ لِيَلَيْسَنِي
لَمْ أَشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿٥﴾

44. Na we ndaŵ na nguthu ya
kŵmŵtetheesya kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ona we ndaŵ atonya kwŵsiŵŵa
we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةً يَتَّبِعُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ﴿١٠﴾

45. Mavindanĩ ta asu Otethyo nĩumaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho tũ,
Ula-W'o. We nĩ Ula Mũseo mũno vyũ
kwa Ituvi, na Ula Mũseo mũno vyũ kwa
kũete ũsũngĩ.

هَذَاكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ مُوَخَّيْ ثَوَابًا وَ
خَيْرِ عُقْبَاءَ

LUKU 6

46.Na manengei mo ngelekany'o ya
thayū wa nthi Ino; ni ta k'w'o k'ila Ithi
tutheesya kuma Ituni na imea sya nthi

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَوةَ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ

iivulana nakyo, na Indl iitw'Tka nyeki mb0m0 ndilfkangu t0lungu t0la t0nyaafkaw'a nI kIseve. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi t0l0 wa kIla kInd0.

هَشِيمًا تَدْرُوهَ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

47.Uthw'ii na syana nI mathaa ma thay0 wa nthI Ino. Indl meko maseo ala mekalaa nI maseango mbee wa metho ma MwIai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuvI, na maseo t0l0 wa wIkwatyo wa Ivinda yIla y0kIle.

الْبَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

48.Na kwas0anIai m0thenya 0la Ithyl t0kavetanga iIma, na we Okasyona mbaI sya nthI iivith0kanIa mbaI na Ila IngI na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo Itina.

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَادِيَةً وَخَرَّتْ لَكُم مِّنْهَا رِجَالٌ وَرَمَتْهُم أَحَدًا ۝

49.Na mo makaetwe mbee wa MwIai waku, ma0ngamIle mIthIa 'Yu nImwooka Kwit0 tond0 inyw'I mwas0anIe kana Ithyl t0ikam0ila Ivinda kwoond0 wa wIanfu wa 0tianI0 Wit0 kwenyu.'

وَعَرِضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًا لَّقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَجْعَلُ لَكُمْ مَوَدَّةً ۝

50.Na Ivuku yIkaiwa mbee woo, na we 0kamona ala avItany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nthInI wayo; namo makaasya, 'Woo nI wit0! NI Ivuku ya m0themba mwa0 yI! YItitaa kInd0 kInene kana kInini Indl nIyIkIandIkIte! Namo makamethIa ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na MwIai waku ndam0vItfasya m0nd0 ona 0mwe.

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمَجْرُمِينَ مُسَوِّقِينَ وَمِنَ فِيهِ وَيَقُولُونَ يَوْنِلْتَنَا مَالٌ هَذَا الْكِتَابُ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أُخْضِفَهَا وَوَجَدَ مَا نَحْنُ عَلَيْهِمْ حَاضِرًا وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

LUKU 7

51.Na lilikanai Ivinda yIla Ithyl twamatavisye alafka, 'MwInyivIsyei Atamu,' na onthe mamwInyivIsya, ateo

وَرَأَوْا فَلَنَّا لِلْمَلِكَةِ اسْجُدُوا لِأَدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ

Ivilisi. We aI *Umwe* wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩlao wa Mwĩai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyũ? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanĩw'a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحْدُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ اُولَآئِىَّ مِنْ دُونِى وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ يَسَّ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا ۝

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . *ma* kũkĩsĩla ũmbi wa matu na nthĩ, ona ũmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya andũ ta atetheesya.

مَا اَشْهَدُ لَهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضٰدًا ۝

53. Na *lilikanai* mũthenya ũla . We ũkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩ; na Ithĩ tũkeekĩla tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآئِىَ الَّذِيْنَ رَعِمْتُ فَدَعُوهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوْا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ۝

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩla kuma vo.

وَرَا الْبُجُوْمِىْنَ النَّارَ فَظَنُّوْا اَنَّهُمْ مُّوَاقِعُوهَا وَ
لَمْ يَحِمْوْا عَنْهَا مَصْرَفًا ۝

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa *ũseo* wa mbaa andũ onthe, *mĩhemba yonthe ya* ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِىْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَكَانَ الْاِنْسَانُ اَكْثَرُ شَيْءٍ جَدَلًا ۝

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ũkeko wa Mwĩai woo, yĩla ũtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o *vamwe na* *ũsũngĩ* oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوْا اِذْ جَاءَهُمُ الْهُدٰى
وَيَسْتَغْفِرُوْا رَبَّهُمْ اِلَّا اَنْ تَاْتِيَهُمْ سُرَّةُ الْاَوَّلِيْنَ
اَوْ يَاْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝

meeteelile Usililo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe Umakwate Uthy0 kwa Uthy0.

57.Na Ithy1 t0imat0maa At0mwa ateo n1
aeti-ma-0voo m0seo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetfkl1aa makaanan1aa na
0v0ng0 n1kana matonye k0lea 0la w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
ma0nd0 ala mo mataawa namo ta ng0f
t0.

58.Na n00 0la 0te m0l0ngalu mbee wake
we 0la 0lilikanaw'a Syama sya Mw1ai
wake, ind1 ak1aly0ka na kwitia, na 0lawa
n1 ma0nd0 ala moko make matongoetye?
N1w'o Ithy1 n1tw1k1fte t0t0 t0l0 wa ngoo
syoo n1kana maikamanye, na k0lea
kw1w'a mat0n1 moo. Na we 0kameta
0tongoin1, maiw1fkl1a ona vanini.

59.Na Mw1ai waku n1 M0ekan1i M0no
Vy0, Us0twe n1 tei. Takethwa We
n1k0makwata kwoond0 wa ma0nd0 ala
mo meek1te, ind1 vate nzika, eth1wa
akalaat1te 0sil1lo kwoond0 woo. Ind1 mo
mena 1vinda y1tw'e y1la mo matakona
vand0 va kw1vitha.

60.Na m1sy1 Ino-Ithy1 n1twamyanangie
y1la mo meekie moth0ku. Na Ithy1
n1twanyuvie 1vinda y1tw'e kwoond0 wa
wanang1ko woo.

LUKU 9

61.Na lilikanai 1vinda y1la Mose
wam0tavisye mwanake m0nyanyae,
'Nye ndika0ngama k0vika n1vike
makoman1on1 ma nganga ill, kana Nye
n1lende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَمَتْ يَدُهُ إِلَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَكَّرْهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يُحْتَدُوا وَإِذَا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْيلًا ۝

وَتِلْكَ الْقُرَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ مَوَاقِدَ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتْلِهِ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanlonī ma nganga ilī, nīmoolilwe nī tkūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītōkī mūno.

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نِسِيَا حُرَّتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

63. Namo yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūetee ithyī Ifu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthlītwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīl kitū.'

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءٌ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

64. We amūsūngīe, 'We nīwone yīla twīkalile tūlū wa Onyanzaa wa Ivia tūthyūmūlīte, Nyie nīnūlilwe nī tkūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kōūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy'o,?'

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَيْنَاهُ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

65. We aisye, 'Uu nīw'o ithyī twīthlītwe tūimantha.' Kwa ūu elī nīmasyokie maatīle nyaīl syoo.

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّ عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

66. Indī mo nīmamwīthlīe ūmwe wa athōkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīlītye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

67. Mose nīwamūkōlīlye we, 'Nyie nīndonya kōkūatīla we ethwa we nūtonya kōmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīlītw'e?'

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّا حُلُمْتَ رُشْدًا ﴿٦٧﴾

68. Nake asūngīa, 'We ndūtonya kūendany'a nakwa wīna ūmīlīsyō.

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

69. 'Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīlīsyō tūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyō?'

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِط بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna ūmīlīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē enda, na nyie ndikalea kūkwīw'a nthīnī wa kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nōseo ethwa we nūūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wa kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ خَصَّ أَحَدًا مِنْكَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu eīlī nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayo mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا فَقَالَ إِذَا رَكِبْنَا فِي السَّيِّئَةِ خَوْفُهَا قَالَ أَعْرِفْتَهَا لِنُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīlīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wa kūlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَوَاجِدْ فِي يَمَائِي سَيْتٌ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīlī, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaite mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wa kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا فَقَالَ إِذَا رَكِبْنَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُ نَفْسًا رَكِبْتَهُ بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا ثَكْرًا ۝

76. Nake we amOkŭlya, 'Nye ndineekŭtava we kana ndŭtonya kŭendany'a nakwa na ŭmŭlŭsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŭngŭŭkŭlya kŭndŭ ŭtina wa ŭu kuma yu, ndŭkambie nthŭnŭ wa ngwatanŭo yaku, nŭndŭ yu wŭthwa ŭnakwata ŭkŭsŭ wakwa mwŭanŭ.

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنْ نَفْسِي بَعْدَهَا فَلَا تُصْرِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ŭu mo nŭmaendeeie kŭvika, yŭla mamavikŭie andŭ ma mŭsyŭ ŭmwe ala mametisyie ŭu, ŭndŭ mo nŭmaleile kŭmatw'ŭkŭthya mo ta aeni moo. Na meethŭa ngŭka nthŭnŭ waw'o ŭla yaŭ vakuvŭ kŭvalŭka, na we amŭtŭngŭla. Ta kethwa we nŭwendie wŭthwa weetisyie ŭtuvi nŭndŭ wa ŭu.

فَأَنظِرْنَاهُ إِذَا آتَىٰ أَهْلَ قَرْيَةٍ يَسْتَطِيعُ أَهْلُهَا قَائِرًا أَنْ يَضَيِّقُوا مِنْهَا فَوَجَدَ فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتُ لَتُحَدِّثَ عَلَيْهِ جِبْرًا ۝

79. Nake amwŭa, 'Uŭ nŭw'o mŭtaanŭsyo wa nzŭa katŭ wakwa naku we. Nye yu nŭngŭŭtava ŭalyŭŭ wa ŭndŭ ŭla we ŭtanaŭ ŭtonya kŭkua na ŭmŭlŭsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŭlŭŭ wa yŭla ŭtalŭ, yaŭ ya andŭ ana ngya ala mathŭkŭmaa ŭkanganŭ; na Nye nendaa kŭyananga, nŭndŭ ŭtina woo vaŭ mŭsumbŭ ŭla wakwataa kŭla ŭtalŭ na vinya.

أَمَّا التَّيْفُ فَكَانَتْ لِسُكَّانٍ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ نَارٌ يَأْكُلُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŭlŭŭ wa ŭla mwanake, asyai make maŭ etŭkŭli, na ithyŭ nŭtwakŭlaa we ndakese kŭmalikya thŭnanŭ eana kwa nzŭa ya ŭemu na ŭlei.

وَأَمَّا الْعُلَمَاءُ فَكَانَ أَبُوهُمُ الْمُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ŭu, ithyŭ nŭtwendaa kana Mwŭai woo amanenge mo kana kaseango mbee wa kau kwa ŭtheu na kathengee wendonŭ ta ŭla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحَمَاءَ ۝

83. 'Na t0l0 wa tla ng0ka, yaI ya t0vIsI twiI twa ndiwa nthInI wa m0syI, na uungu wayo vaI kInand0 kyatw'o, na tthe watw'o aI m0nd0 m0l0ngalu, kwa 0u MwIai waku nIwendie nIkana t0vikIle 0ima watw'o na twIthwe na vinya na t0kyumya kInand0 kyatw'o, na tei kuma kwa MwIai waku; Na Nyie ndineeIka 0u kwa kwenda kwakwa. Usu nIw'o 0aly0lo wa ma0nd0 ala we 0taI 0tonya k0makua na k0momiIsya.'

وَأَمَّا الْحَدَارُ فَكَانَ لِعُلَمَآئِنِ يَتَّبِعِينَ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَقْوِيلٌ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

LUKU 11

84. Namo me0k0lya we 0voo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie nga0somea we kInand0 t0l0 wa 0voo wake.'

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ
فَنَّهُ وَذُلَّا ﴿٨٤﴾

85. IthyI nItwam0nenevisye we t0l0 wa nthI na twam0nenge we kwIaniIsya 0tonyi wa kIla kInand0 t0l0 wa 0voo wake.'

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٨٥﴾

86. IndI we nIwaatIle nzIa na.

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٦﴾

87. K0vika yIla wavikie 0th0fIonI wa syua, eethIa yIith0a nthInI wa ndia yI kIw'0 kIthokoanu, na vakuvI nayo, nIweethIe and0. IthyI twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masilIle kana 0math0k0me kwa 0seo.'

كَهَّ إِذَا بَلَغَ الْفَسْ وَجَدَهَا تَعْرَبُ فِي
عَيْنِ حَيْمَتِهِ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَدْ
الْقَرْنَيْنِ إِنَّمَا أَنْ تُعَذِّبَ وَإِنَّمَا أَنْ تُجِدَ فِيهِمْ
حَسَنًا ﴿٨٧﴾

88. Nake asya, 'Kwa 0la we wIkaa naI, vate nzika, ithyI t0kam0silIla; na IndI we akat0ngwa kwa MwIai wake, Ula 0kam0silIla we na 0silIlo wI w'ia.'

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نَعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَى
رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ عَذَابًا مُكْرًا ﴿٨٨﴾

89. IndI kwa 0la wItkIlaa na wIkaa mol0ngalu, we akeethwa na Ituvi Iseo,

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحَسَنَى
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mbũthũ
sya mwĩao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑤

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa
syua, eethĩa yĩmaumĩa andũ ala Ithyĩ
tũtaamaseũvisya muunyĩ wa kũyĩsiĩla
naw'o.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ
قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ⑥

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiĩyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ
nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ
kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ⑦

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑧

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ
wa iĩma iĩlĩ, eethĩa uungu wasyo andũ ala
mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا
لَّيْسَ بِذَوْنٍ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ⑨

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain,
Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya
kĩthokoo lũlũ wa nthĩ; ithyĩ Indĩ,
nĩtũkumĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩle
kĩsiĩti katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يٰذَا الْفَرَّيْنِ إِنَّ يُاجُوجَ وَمَأُجُوجَ مُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ
بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑩

96.We asũngĩle, Utonyi ũla Mwĩai
wakwa ũnengete lũlũ wa ũndũ ũũ nĩ
mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya
Nyie na vinya wa mĩlĩ; Nyie nĩgwĩkĩla
wiiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَكْنِيَ فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑪

97.'Ndetei ilungu sya kĩaa.' Mo
nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye
myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya,
'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo
nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya,
'Ndetei lũlũ yĩtheũku ya kwĩtĩkĩsya
lũlũ wakyu.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَاهُ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ
قَالَ انْفَعُوا حَتَّىٰ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُفْرِغْ
عَلَيْهِ قَطْرًا ⑫

98.Kwa Ou mo Ngoki na Makoki
mayaatonya kOlisa kana kOvOthOa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ou we aisye, 'Uu nĩ tei
kuma kwa Mwĩai wakwa. Indĩ yĩla
Otianĩo wa Mwĩai wakwa ūkeanĩw'a,
We akaŪtilanga w'o tŪlungu. Na kyathĩ
kya Mwĩai wakwa vate nzika nĩ kya
w'o.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي
جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mŪthenyanĩ Ūsu Ithyĩ tūkamaeka
amwe mamokĩlĩle ala angĩ, na soo
Ōkavuvwa. Indĩ Ithyĩ tūkamombany'a
mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُودٌ فِي بَعْضٍ وَرَفَعْنَا
فِي الصُّورِ دَجَنَّهُمْ جَنَّاتٍ ۝

101.Na mŪthenyanĩ Ūsu tūkayumĩlya Iia-
ya-Mwaki, ŌthyŪ kwa ŌthyŪ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maĩ uungu wa tŪtŪ
nĩkana maikasŪvĩle Ōkaany'o Wakwa,
ona mayaĩ matonya kwĩw'a.

إِلَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا
لَا يَسْمَعُونَ سَعَاءٌ ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesŪanĩa kana nĩmatonya
kŪmosa athŪkŪmi Makwa ta amasŪvĩ
vandŪ Vakwa Nyie? Vate nzika, Ithyĩ
nĩtŪseŪvĩtye Iia-ya-Mwaki ta Ōthokyo
kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ
دُونِي أَوْلِيَاءُ إِنَّا أَعْتَدْنَا لَهُمْ لِلْكَافِرِينَ
نُزُلًا ۝

104.Asyā, 'Ithyĩ tŪmŪtavye inyw'ĩ asu
ala mena wasyo mŪnene vyŪ nŪndŪ wa
meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wĩa woo w'onthe waĩte
maimantha syĩndŪ ila ikwatene na
thayŪ wa nthĩ ĩno, namo masŪanĩaa kana
mekaa mawĩa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ
يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nĩmo ala matasyĩtĩkĩlaa Syama
sya Mwĩai woo na kŪkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ

Kwa ūu mawla moo nī vathei, na
Mūthenyanī wa Uthayūkyo, Ithyi
tūikamanenga mo ūito.

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وِزْرًا ۝

107.Yu nīyo Ituvi yoo----- Iia-ya-
Mwaki; nūndū mo nīmaleile kwītkīla,
na mavūa ngūī na Syama Syakwa, na
Atūmwa Makwa.

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِنَاءَ كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا الْبَنِيَّ
وَرُسُلَ هَرُورًا ۝

108.Vate nzika, asu ala metīkīlaa na
kwīka meko maseo, makeethwa na
Mūnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝
خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110.Asyā, 'Ona ūkanga ūkatw'īka ingi
kwoondū wa ndeto sya Mwīai wakwa,
vate nzika, ūkanga nīūng'ala mbee wa
ndeto sya Mwīai wakwa itanavika
mūthya ona tūkaete ūngī ta ūsu
kwongeleela ta ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكَلَّمْتُ رَبِّي لَنُفِذَ
الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا
بِشَيْءٍ مَدْدًا ۝

111.Asyā, Nyie nīo mūndū otenyu ene;
Indī Nyie nīngwatīte ūvuany'o kana
Ngai wenyu nī Ngai Umwe tū. Kwa ūu
we ūla wīkwatasya kūkomana na Mwīai
wake, nīeke meko maseo, na
ndakamwīanany'e We na ūmwe ona
wīva nthīnī wa ūthaithi wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ يُؤْتِي إِلَىٰ آمَنَّا إِلَهُكُمْ اللَّهُ
وَاحِدٌ فَسَنَ كَانَ يُزْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا
صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nĩwĩanĩe
kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o,
Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَذَٰلِكَ يَخْصِنُ ②

3. Uũ nI ũtalo wa tei wa Mwĩai waku
ũla wooniw'e mũthũkũmi wake,
Sakalia.

ذُكِّرَ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ ذُكِّرِيَ ③

4. Yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake,
wĩkaĩli wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ يَدَّاءَ خَفِيًّا ④

5. We aisye, 'Mwĩai wakwa, mavĩndĩ
makwa nI monzu, na mũtwe wakwa
nũkwakaka nI mbũi, ĩndĩ. Nyie
ndyaaĩthwa nde mũathimĩku mboyanĩ
yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ
شَيْبًا وَّلَمْ أَكُنْ بِدُعَايِكَ رَبِّ شَقِيًّا ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ĩũũ wa andũ ma
nyũmba yakwa ala me ĩtina wakwa,
nakyo kĩveti kyakwa nI ngũngũ. Nenga
Nyie ĩndĩ, mũtiĩwa kuma Kwaku-
Mwene,

وَرَأَيْتُ خِيفَتِ الْمَوَالِي مِنْ وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي
عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑥

7. 'Nĩkana atonye kũtwĩka mũtiĩwa
wakwa na nyũmba ya Yakovo. Na
Mwĩai wakwa, mũtw'ĩkĩthye we wa
kũkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلٍ يُتُوبُونَ ۖ وَاجْعَلْهُ رَبِّ
رَضِيًّا ⑦

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩũtavya we ũvoo
mũseo wa mwana ũla syĩtwa yake nI
Yoana Yahya. Ithyĩ tũyaaũmba ũngĩ ona
wĩva mbee wake wĩna syĩtwa yĩĩ.

يَزَكِّيًّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَسَّىٰ ۚ لَمْ يَكُنْ
لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيِّئًا ⑧

9. Nake akōlya 'Nye ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kōvikīla ūkūū mōvītūku?

قَالَ رَبِّ أَلَيْ يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا
وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

10. We aisye, 'Uu nīw'o kōilyī. 'Indī Mwīai waku easya, 'Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow'o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāi vathei.'

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْنٍ وَقَدْ
خَلَقْتَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ②

11. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.' Ngai asya, 'Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ
النَّاسَ تِلْكَ لَيَالٍ سَوِيًّا ③

12. Na Indī we amaumīlīle andū make kuma ūthembeonī nā amony'a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ④

13. 'We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. 'Na lthyī nītwamūnengie we ū ē kana.

يُنحِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيًّا ⑤

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

وَحَنَانًا مِنْ لَدُنَّا وَزَكَاةً وَكَانَ تَقِيًّا ⑥

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīli kana mbaa-matū.

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ⑦

16. Na mūuo wāi ūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw'ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūkw'a ethwe thayū *mgī*.

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ رُسُلًا يُبَيِّنُ
لَهُ حَقًّا ⑧

LUKU 2

17. Na tavany'a *ŭvoo* wa Malia *tondū ūwetwe* Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

وَأَوْكُفِّهِ الْكُتُبَ مَرْيَمَ إِذْ أَنْبَدَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْقِيًّا ⑨

18. Na eeyikila tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlila we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwīanlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ①

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ②

20. We asūngīe, 'Nyie nī Mūtūmwā wa Mwīai waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ③

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiīlīte Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ
قَدْ نَزَلَ أَيْ لَمْ أَكُ بَغِيًّا ④

22. We *Mūlaika* amūsūngīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwīai waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtū'kīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَى هَيْئٍ وَلِنَجْعَلَ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ⑤

23. Kwa ūu we nīwamūitavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ⑥

24. Na woo wa kūsyaā wamūtūwāa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūlīte vyū!'

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ⑦

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwīai waku nīwīlīte kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ⑧

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelekele vala we ūī; na nūŋkūvalŋkīlya we ndende nzeo na mbū.

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُ عَلَيْكِ وَطَبَا
جِيئَا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūdū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīfite kwa Ngai-Wa-Ulau kūtīla kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūdū ona wīva.'

فَكُنْ وَأَشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا قَامَا تَرَيْنِ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ
الْيَوْمَ إِنْسِيًّا ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuŋte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا يُبْرِمُ لَقَدْ جُنْدٍ
شَيْئًا فَرِيًّا ③

29.'We mwītū-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūdū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَاخْتِ هَؤُلَاءِ مَا كَانَ آبُوكِ أَمْرًا سَوْءًا مَا كَانَتْ
أُمُّكَ بَعِيًّا ④

30.Indī we ooloota kana. Namō makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي
الْأَهْدِ صَبِيًّا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthŋkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ إِنِّي أَدْعِي إِلَيْكُمُ وَحِيلَ إِلَيْنَا ⑥

32.'Na We nūndw'īkīthītye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīlāfe Nyie Mboya na kumya nthembo īvinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا إِنْ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالْصَّلَاةِ
وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑦

33.Na We nūndw'īkīthītye Nyie wa kūmūthŋkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthītye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَرَأًا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيًّا ⑧

34.'Na mūuo wāī īŋlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa īŋlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑨

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nĩthwe
thayŭ *ngĩ.*'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عَلَيَّ ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٣٥﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwĩyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aũtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاَتَمَّا يَاقُولُ لَهٗ كُنْ فَيَكُوْنُ ﴿٣٦﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa, na
Mwĩai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa ya w'o.

وَإِنَّ اللّٰهَ رَبِّنِيْ وَرَبَّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٣٧﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلٌ لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٣٨﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ŭmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَكَ لَكِنِ الظَّالِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٩﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭ wa mŭthenya
wa kyeve yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٤٠﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا نَحْنُ رَبُّ ثَرَاتِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu
tondU Owetwe IvukunI. We aI mUndU
wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِتَّهَ كَانَ صِدِّيقًا
نَبِيًّا ۝

43. Yīla we wamŭtavisye īthe wake, 'We
asa wakwa, nīkī we ūōkīthaita kīla
kītew'aa nthī kana kīkōna nthī, ōna
kītaŭenge we kīndŭ.

اِذْ قَالَ لِاٰتِيهِ يٰاَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ۝

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie
nĩmbikĩwe nĩ ũmanyi ũla ũtaũvikĩe we;
kwa ũu mbikĩla Nyie, ngaũtongoesya
nzĩlanĩ ũla ya w'o.

يَا أَبَا إِبْنِي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٣٧﴾

45.'We Asa wakwa, ndOkamŭthŭkŭme
Satani, vate nzika, Satani nĩ kĭema kwa
Ngai-wa Ulau.

يَا بَتِّ لَا تَعْمُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ﴿٥٠﴾

46.'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie
nīngŭkŭtā ūsīlŭlo wa Ngai-Wa-Ulau
ndŭkese kŭŭkwata we, na ūitw'ŭka
mŭnyanyae wa Satani.'

يَأْتِيَنِي أَخَافُ أَنْ يَمْسَكَ مَذَابُ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونُ لِلشَّيْطَانِ وَرِثَةً

47. We amūsōngfīe, ‘We nūŋitīa ngai
syakwa we Avalamu? Ethwa we
ndūkōeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū
ngwatanŋo yonthē yakwa naku we. Yu
ekana nakwa kwa ūvinda ūasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهَيْتِ يَا بَرَهَيْمُ لَئِنْ تَمْ
تَنَّهُ لَا رَجُومَكَ وَاهْجُرْنِي مَلَأًا ﴿٥٨﴾

48. Avalamu amwŵa, 'M'uo wŵhwe naku. Nyie nŵgwŵtya ōkeko wa Mwŵai wakwa kwoondŵ waku. We ow'o nŵ mŵlau kwakwa.

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ مَا سَخِفْتُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي خَفِيًّا ﴿٢٥﴾

49.'Na Nyie n'ngw'ivetanga k'asa naku
na syonthe ila we ūsy'kallaa ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie
n'ng'umūvoya Mw'iai wakwa; nokw'ithwa

وَأَمَّا لَكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا رَبِّي عَنِ الْإِلَاحِ ۖ كُونُوا بَدْعَاءُ رَبِّي سُنِّيًّا ﴿٥﴾

kana, nthlŋl wa kŋvoya kwakwa kwa Mwŋai wakwa, Nyie ndikew'ŋhwa woo.'

50. Kwa ūu, yŋla we waminie kwŋvathana namo we mwene na syŋndŋ ila mathaithaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŋ nŋtwamŋnengie we Isaaka na Yakovo, na kŋla *umwe woo* nŋtwamŋtw'ŋkŋthisye Mwathani.

فَلَمَّا اغْتَرَّ لَهُمْ وَمَا يَعْْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyŋ nŋtwamanengie mo tei Witŋ; na twamaseŋvŋsya ndafa syaw'o na sya ŋŋlŋ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
قَدْ صَدَقَ عَلَيْهَا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ŋvoo wa Mose tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. Ow'o we aŋ ŋla mŋnyuve; na we aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyŋ nŋtwamwŋtie we kuma ngall ya kw'oko kwa aŋme kwa Kŋma, na twamŋthengeesya we vakuvŋ Naitŋ kwa ŋthengeanŋu wa *mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyŋ kwa matei Maitŋ, nŋtwamŋnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ŋvoo wa Isumaeli tondŋ ŋwetetwe* Ivukunŋ. We ow'o aŋ na kŋthito kya *kwŋanŋsya motianŋo make*. Na We aŋ Mŋtŋmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nŋwamathing'ŋasya andŋ make Mboya na kumya nthembo na nŋwamwendeeasya Mwŋai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57. Na tavany'ai ūvoo wa Idris Enoko
tondū ūwetetwe nthĩĩ wa Ivuku. We aĩ
mŭndū wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58. Na Ithyĩ nĩtwamŭnenevisye we
kŭvika kĩkalonĩ kĩtŭŭlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59. Aa nĩ andū ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengie maŭathimo Make
kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa
Atamu, na ma ūsyao wa asu Ithyĩ
twamakuie nthĩĩ wa ngalawa vamwe na
Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na
Isilaeli; namo me katĩ wa asu ala Ithyĩ
twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla
Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe
kwoo, nĩmavalŭkile nthĩ na mothyŭ
moo, mo ene mbee wa Ngai maĩĩte.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ
ذُرِّيَّةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَّةِ
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَٰءِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا
إِذْ أَنْتَبَهْتُمْ عَلَىٰ آلِهِمْ أَيُّ الرَّاغِبِينَ خُذُوا بَعْدَ ذَلِكَ ٥٩

60. Na ĩtina woo nĩvookie nzyawa ĩla
syaekie Mboya, na maatiĩla mawendi
mathŭku. Kwa ūu mo makakomana na
wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا
الشَّهْوَةَ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا ٦٠

61. Ateo ala melilaa na kwĩtĩkĩla na
kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ,
namo maikavĩtw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ وَلَا يَظْلَمُونَ شَيْئًا ٦١

62. Mĩŭnda ya Tene na Tene ĩla Ngai-
Wa-Ulau wamathie athŭkŭmi Make kŭla
kŭtonekaa. Vate nzika, ūtianĩo Wake
nokŭvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ
إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63. Mo maikew'a kĩndū kĩthŭku vo, ĩndĩ
no ngethi sya Mŭuo; namo makeethwa
na motethyo moo vo, kĩloko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغَا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا
بَكْرَةٌ وَعَشِيًّا ٦٣

64. Yu nĩyo ĩtu yĩla Ithyĩ tŭmanengae
athŭkŭmi Maitū ala alŭngalu ta ūtĩĩwa.

لَٰكِ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًّا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũithecaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَسْتَرْزُلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ٥٦

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na Itĩĩwai na ũmĩĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ٥٧
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ تَعْلَمُونَ لَهُ سَيِّئًا ٥٨

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ Ingĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ٥٩

68.Mũndũ noũlilikanaa kana Ithyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْئًا ٦٠

69.Na nĩĩvĩta na Mwĩai wakwa, Ithyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na indĩ tũkamaete matulĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمُ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُخْصِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ٦١

70.Indĩ Ithiyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na Ngai -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ٦٢

71.Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala maĩĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا جِدْلِيًّا ٦٣

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَأَن فَتَكُمُ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَشِمًا مَّقْضِيًّا ٦٤

73.Indĩ Ithyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matulĩtye-ndu.

ثُمَّ نَبْغِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ٦٥

74. Na yīla Mīsoa Yaitū mītheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etīkīli, ‘Nī nguthu yīva katī wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yīna andū aingī?

وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمَا ابْنَتَا بَنِي قَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَقَامًا وَآخَسُنْ

نَدِيًّا ۝

75. Na nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte mbee woo, ila syaī nthw’ii mbee wasyo na ndūngalu ikyleneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَاثًا

وَرِيعًا ۝

76. Asya, ‘Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthīnī wa īvītyo īvinda īasa kūvika, yīla mo makona kīla mateelemaw’a nakyo- ethwa nī ūsilīlo kana ūla Saa—mo makamanya nūū ūla wī vathūku mūno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthīnī wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَبْذُذْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَثَلًا
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْئَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ۝

77. ‘Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nūmongelaa ūtongoinī ala maatīlaa ūtongoi. Na mawīa maseo ala mekalaa nī maseo vyū mbee wa metho ma Mwīai waku ta ītuvi, na maseo vyū ta ūsūngīo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ لِلطَّيِّفِ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًا ۝

78. We īndī, nūmwonete we ūla ūmīleaa Mīsoa Yaitū, na waasyaa, ‘Nyie vate nzika, nganengwe ūthw’ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَاؤْتِيَنَّ مَا لَا
وَدَلًا ۝

79. We nūmanyīte ūvoo na maūndū ala matonekaa, kana we nīwosete kyathī kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَظْلَعَ الْغَيْبِ أَمْ أَخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ۝

80. Aiee, Ithyī tūkaandīka maūndū ala we ūneenaa na Ithyī tūkaasavya ūsilīlo mūno kwoondū wake.

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ۝

81. Na Ithyī tūkamūnenge we maūndū onthe ala we ūneenaa ta ūtīwa, na we akooka Kwitū eweka vyū.

وَنَرْنَاهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ۝

82. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē, nīkana

وَأَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهًا لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ۝

itonye kwithwa uumo wa ūtonyi
kwoondū woo.

83. Tiw'o ona vanini! Mo makaūlea
ūthaithi woo, na maitwika amaitha moo.

﴿كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا﴾

LUKU 6

84. We nowonaa kana Ithyī nītūmatūmīte
masatani ūlū wa alei maimakathīa
kwika meko ma wau-wa-matū?

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْزُهُمْ
أَسْرًا﴾

85. Kwa ūu, we ndūkekalaate kwoondū
woo, Ithyī nītūmīte ūtalo mwīanīu wa
meko moo.

﴿فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا﴾

86. Lilikanai mūthenya ūla Ithyī
tūkamombany'a ala alūngalu mbee wa
Ngai wa-Ulau ta aeni ma ndaīa.

﴿يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا﴾

87. Na Ithyī tūkamatwaa avītany'a lianī-
ya-Mwaki ta ndīthya ya indo ītwaītwe
vandū va kūnyw'a kīw'ū.

﴿وَسَوْفَ الْمُجْرِمِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا﴾ وقت

88. Vai ūkethwa na vinya wa
kwīw'anīthya ateo we ūla wosete ūtianīo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

﴿لَا يَنْبَلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا﴾ عهد

89. Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau
nīwīyoseete mwana We-Mwene.'

﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا﴾

90. Kwa ūla w'o, inyw'ī nīmīkīte kīndū
kya ūsengy'o na kya kūmakya mūno!

﴿لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا﴾

91. Nī vakuvī matu kwatūkana nūndū
wakyō na nthī yatūkanīle katī na īlma
ivalūkange nthī syī ilungu.

﴿تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتْفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًا﴾

92. Nūndū mo mamūwetanīasya Ngai-
Wa-Ulau na mwana.

﴿أَن دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا﴾

93.Oyīla kūtatonyeka Ngai-Wa-Ulau
kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَشْفِقُ لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ۝٩٣

94.Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī
ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta
mūthūkūmi.

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ۝٩٤

95.Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na
ūmanyi Wake na nūmatallīte mo onthe
vyū.

لَقَدْ أَخْطَأْنَاهُمْ وَعَدَّ هُمْ عَدًّا ۝٩٥

96.Na kīla ūmwe woo akooka Kwake
eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَرْدًا ۝٩٦

97.Asu ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo
nthīnī wa ngoo syoo.

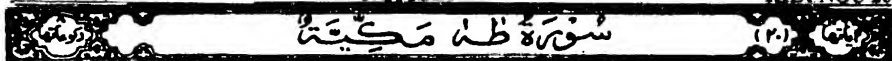
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ
وَرْدًا ۝٩٧

98.Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'īkīthītye
Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo
kyaku nīkana we ūtonye kūnengane
ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na
kūmakaany'a nayo andū ala
manengetwe kūkaanānīa.

فَأَنَّا يَتَسَوَّوْنَ فِي سُلَالِكِ الْمُنْتَقِينَ وَنُنْذِرُ
بِهِ قَوْمًا لَّدُنَّا ۝٩٨

99.Na nī nzyawa syāna ata ila ithyī
tūsyangīte mbee woo! We nūtonya
kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona
kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ
شَيْئًا ۝٩٩ قُلْ مَنْ أَحَدٌ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ۝١٠٠

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syŵtwaŋi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*

3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Uthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ③

4. Indĩ nĩ ta ũtao kwake we ũla ũmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّتَنبَخْشَى ④

5. *Na ũvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنزِيلًا لِّمَن خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْفُلا ⑤

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ũtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑥

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ũla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

تَحْتَ الثَّرَى ⑦

8. *Na ona we ũkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ũsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَوَاقَهُ يَعْلَمُ السِّرَ وَأَخْفَى ⑧

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑨

10. *Na ũvoo wa Mose nũkũvikĩe we?*

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ⑩

11. Yĩla we woonie mwaki, amatavisye
andũ make, 'Ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑪

kUmUtee inyw'I kIsinga kuma vo kana
ngona Utongoi u-mwakini.'

لَعَلَّ أَنْتُمْ قَرْنَهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدَ عَلَى النَّاسِ
هُدًى ⑤

12.Na yIla we wookie vala ōI,
nIkwetaniwe, 'We Mose,

فَلَمَّا أَتَاهَا نُذِي يَمُوسَى ⑥

13.NIw'o, Nyie nI MwIai waku, kwa ōu,
umya iatū syaku; nŌndū we wI
Mwandani mŌtheu wa Tuwaa.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ
طَوًى ⑦

14.Na Nyie nIngŌnyuvIte we; kwa ōu,
IthukIIsye maŌndū ala meŌvuanw'a.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَبِعْ بِأُيُوسَى ⑧

15.NIw'o Nyie nI Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vai Ngai ūtee Wakwa Nyie;
Kwa ōu, nthŌkŌmei Nyie, na IŌmyai
Mboya kwa Ōlilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ⑨

16.'Vate nzika, ōla Saa Ōkavika; Nyie
nIndonya kŌwumbŌla w'o, nIkana kIla
thayŌ ūtonye kŌtuvwa kwIlanana na
kIthing'IIsyo kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa ōu, we ōla ūtetIkiIlaa ūvoo ūsu,
na ūatIlaa mawendi make mathŌku,
ndakakumye vo, we ndūkese
kwanangIka.

لَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَهُ فَذُرُّهُ ⑪

18.'Na nI kyaŌ kyu kI kw'okonI kwaku
kwa aŪme, we Mose?'

وَمَا يَلِكُ يَسْمِينُكَ يَمُوسَى ⑫

19.Mose asŪngIa, 'Ino nI ndata yakwa,
Nyie nInImyaIlaa, na Nyie nIngŌnaa
matū nayo kwoondū wa malondu
makwa, na nIna mawIa angI na yo ōta
Ōu.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّؤُا عَلَيْهَا وَاهْتَسِبُ بِهَا
عَلَىٰ عَنِّي وَلِي فِيهَا مَارِبٌ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amwIa, 'Milekye nthI, we
Mose.'

قَالَ أَلْقَاهَا يَمُوسَى ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَ فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسَّةٌ ①

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتُعِيدُهَا سِيرَتَهَا
الْأُولَى ②

23. Na Tkīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوَءٍ آيَةً أُخْرَى ③

24. 'Kana Ithyī tūtōnye kūkwōny'a we
katī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ④

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nōkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ⑤

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ⑥

27. Na vōthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ⑦

28. 'Na kwatany'a Tkundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَهُ مِنْ لَدُنِّي ⑧

29. 'Nīkana mo matōnye kūmanyā
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ⑨

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي ⑩

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ أَخِي ⑪

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَشْدُدْ يَدِي أَدْرِي ⑫

33. 'Na mūtwtīkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكْ لِي أَمْرِي ⑬

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtaĩa We mũno.

كَيْ تَسْجَدَ كَثِيرًا ①

35. Na kũũlikana We mũno.

وَنَذَرَكَ كَثِيرًا ②

36. We wĩna ũmanyi mwĩanĩu witũ.'

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا ③

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يٰمُوسَى ④

38. Na ow'o, Ithĩ nĩtweew'anĩte kw'ia
Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ ota ũu,

وَأَقْدَمْنَا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ⑤

39. Yĩla Ithĩ twamũvuanĩsyeye nyinyia
waku, ũla waĩ ũvuany'o wa vata
tũkyasya,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤْمَى ⑥

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũimĩkya
ũsĩnĩ, na ĩndĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, na
ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu
mũmaitha wake akamwosa.' Na Nyie
nĩnaũlingile we na wendo kuma
Kwakwa; na Nyie neekie ũu nĩkana we
ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْدَفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدَفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلَقَاهُ
أَيُّمُ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذُهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَهُ ⑦
وَقَدْ لَازِمُ الْقَيْتِ عَلَيْكَ مَحَبَّةٌ قَبِيَّةٌ وَلَتَضَعُ عَلَىٰ عَيْنِي ⑧

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle
vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya
kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?'
Kwa ũu, Ithĩ nĩtwaũtũngie we kwa
nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe
na mũuo na ndakethĩwe na kyeva. Na
we nĩwooaie mũndũ, ĩndĩ Ithĩ
nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. ĩndĩ
Ithĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ
kĩvathũkany'o. Na we nĩwekalile myaka
mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. ĩndĩ we
weanĩĩa ũima ũla wendekaa, we Mose.

إِذْ تَنَسَّىٰ أَخْلُكَ تَقُولُ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ مَن يَكْفُلُهُ
فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُولَٰئِكَ كَيْ تَفَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ⑨
وَلَقَدْ فَتَنَّاكَ مِنَ الْعَمْرِ وَقَدْ تَنَكَّ فُتُونًا فَلَمِيتَ
سِينًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ⑩ ثُمَّ جِئْتَ عَلَىٰ قَدَرٍ يٰمُوسَى ⑪

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ
Wakwa-Mwene.

وَأَصْطَفَيْتَكَ لِنَفْسِي ⑫

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mŭikaleele nthĩnĩ wa kŭndilikana Nyie.

إِذْ هَبْ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِالنِّبِيِّ لَا تَبَيَّنَا فِي وَكْرِي ۝

44.'Endai, inyw'elĩ, kwa Valao, nŭndũ we nŭkĩlĩte mĩvaka yonthe vyũ.

إِذْ هَبْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَفَرٌ ۝

45.'Na neenai nake we inyw'elĩ, na ndeto nduu vangĩ we nŭtonya kŭsŭvĩa kana kŭkĩla.

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْمًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَنْفَعِي ۝

46.Namo masŭngĩla, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtũũkĩla we ndakese kŭtũetee kĩthokoo, kana kŭkĩla mĩvaka yonthe nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبُّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفَرْطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يَطْغَى ۝

47.Ngai amea, 'Mŭikakĩe; nŭndũ Nyie nĩnenyu inyw'elĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَغُ وَأَدَى ۝

48.'Kwa ũu endai kwake mwĩ elĩ na mŭimwĩla, 'Ithyĩ twĩ Atũmwa ma Mwĩai waku; kwa ũu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitũ; na ndŭkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tũkũetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mũuo ũkeethwa tũlũ wake we ũla ũatĩĩaa ũtongoi;

فَأَنبِئْهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا نُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى ۝

49.'Ow'o, nĩkũminĩte kũvuanwa kwitũ kana, ũsilĩlũ ũkooka kwake we ũla ũleaa na kũalyũka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

50.Valao akũlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ elĩ nũũ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ مَن رَّبُّكُمَا يَٰمُوسَى ۝

51.Asũngĩla, 'Mwĩai waitũ nĩ We ũla wakĩnengie kĩla kĩndũ mũmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ũla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَى ۝

52. Valao akūlya, 'Kōkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasyo wīna Mwīai wakwa *Uandikīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلِمْنَا عِنْدَ رَبِّنَا فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nŋmŋseŋvīsyē nzīa sya kwīstīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma Itunī, na Indī nŋndŋ wayo tūimesya imea syī kīvathŋkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ ثِبَاتٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na It̄hyai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndŋ ūŋ ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīlīko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النَّهْيِ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mŋthanga ūŋ, Ith̄yī nītŋmŋmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ith̄yī tūkatuma mŋsyoka, na Ith̄yī tūkamumya vo īngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُبِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ith̄yī nītwamwonisye Valao Syama Sitŋ, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīlīkīla*.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kŋŋ kwitŋ, we Mose, kŋtumya nthīnī wa nthī yaitŋ na ūŋi waku?'

قَالَ أَجِئْتُنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْؤُسَى ۝

59. Indī vate nzika, Ith̄yī nītŋŋkŋetee ūŋi ūilyī ūta ūŋ; kwa ūŋ, we tw'a kyathī katī waitŋ naku we mwene kīla ith̄yī tŋtalea kwīanīsyā; ith̄yī kana we vāndŋ vala vatwālīte *ith̄yelī*.'

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mŋthenya wa Mboka, na andŋ

قَالَ مَوْعِدٌ لَكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يُوْخْشَرِ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao nIwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we nIwookie nthInI kwIlanana na kyathI.

فَتَوَلَّى فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَى ۝

62.Mose ameie, 'Woo nI wenyu; mUikaseUvye UvUngU IuU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na UuIlo mUna; na vate nzika, we Ula UseUvasya UvUngU akaanangIka.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا ۖ فَيُسْجَنَكُمْ بَعْدَآيٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ ۝

63.Indi mo nImakaananIe Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithI.

فَتَنَزَّلُوا أَمْرُهُمْ بِهِمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ۝

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa eIfi nI aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthI yenyu na Uoi na kwananga syIthIlo syenyu ila nzeo mUno vyU.

قَالُوا إِن هَٰذِهِ سَجْدَةٌ يُزِيدُكَ أَنْ تَخْرُجَكَ ۖ مِّنْ أَرْضِكَ بِسُحْرِهِمَا وَيَذْهَبَ بِطَرِيقِكَ الْمَثَلُ ۝

65.Kwa Uu Iw'anai Indi, IuU wa walany'o wenyu na Indi mUika mbee waitU mwI mIthIa. Na vate nzika, we Ula UnUkwosa Unene mUthenya Uu,

فَأَجِيعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ ۖ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ۝

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwIky'a mbee, kana ithyI twIthwe ma mbee kwIky'a.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقَىٰ وَإِنَّمَا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ ۖ مَنِ الْفَىٰ ۝

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I Ikyai.' Indi we! Ndii syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaIkaIe nUndU wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا جَبَّاهُمْ وَوَعِيَهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِن سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ ۝

68.Na mose eethwa na w'ia kIlikoni kyake.

فَأَوَّسَ فِي نَفْسِهِ خِيَفَةُ مُوسَىٰ ۝

69.IthyI twamwIe, 'NdOkakIe, nUndU we nue UkuSinda.'

فَلَمَّا لَا تَخِفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ۝

70. 'Na Ikya kila kI kw'okonI kwaku kwa aUme; nIkIkw'imelya syonthe ila mo maseUvItye nUndU kIla mo maseUvItye nI maUfI ma mUoi tU. Na mUoi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفْ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدَ سِحْرٍ وَلَا يَقْلُحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ⑤

71. IndI aoi nImavalOkangilw'e nthI matulItye-ndu. Namo maasya, 'IthyI nItUkUmwItIkIla MwIai wa Aluni na Mose.'

فَأَتَى السَّحْرَةَ سَجْدًا قَالَوَا آمَنَّا بِرَبِّ هَارُونَ وَمُوسَى ⑥

72. Valao amakUlya, 'Inyw'I mwImwItIkIla We ndamUnengete Uthei? We nokUvika ethwe nIwe mUnene wenyu Ula UmUmanyItye inyw'I Uoi. Kwa Uu, Nyie vate nzika, nIngUtila moko menyu na maaU menyu ngall iVItene, na vate nzika, Nyie ngamwamba mUkelany'onI matinanI ma mItende; na inyw'I mUkamanya nUO Ula mwai mUno mbee waitU na wIa UsilIlo wIkala.

قَالَ آمَنُكُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَتَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَيْدٌ كَرِيمٌ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا فَطْعَنَ أَيُّدِيكُمْ وَأَرْجَلُكُمْ قَبْلَ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ فِي جُدُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَنْفَى ⑦

73. Namo mamwIa, IthyI tUitonya kUUVItUkya we mbee wa Syama Ntheu ila itUvikIe ithyI, ona tUikUvItUkya we mbee Wake We Ula watUmbie ithyI. Kwa Uu, we tw'a UndU UUtW'a; we Utonya kUtw'a tUitU wa thayU Uu wa yu tU.

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَشِيرَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفُ هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ⑧

74. 'Vate nzika; ithyI nItUmwItIkIItI MwIai waitU, nIkana We atonye kUtuKea naI sitU na atUekee ithyI Uoi Ula we UtUingItIse kwIka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUseo VyU, na MwIkali wa Tene na Tena.

إِنَّمَا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِئَاتِنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْكُمُ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَنْفَى ⑨

75. NItw'o, we Ula Ukaa kwa MwIai wake e mwene naI, Iia-ya-Mwaki nI kwoondU wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thayU nthInI wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑩

76.Indi we ūla ūkaa Kwake e mwĩtĩkĩli na ekĩte meko maseo, kwa ta ūsu ve ivĩla sya ūlũ mũno.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ۝

77.Mĩũnda ya Tene W'onthe, ĩla ĩvĩĩlaa mbũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene na tene. Na yu nĩyo ĩtuvi ya ala mayĩkalasya me atheu mo-ene.

جَعَلَتْ لَهُمْ دَرَجَاتٌ عَدِيدٌ ۖ فِيهَا وَمِنْهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا الْآَنُهَا ۝

LUKU 4

78.Na Ithyĩ nĩtwatũmie ūvuany'o kwa Mose tũkyasya, 'Matwae athũkũmi Makwa ūtukũ, na kũna kwoondũ woo nzĩa nyũmũ kwĩsĩla ūkanganĩ. Na we ndũkakĩe kũvĩtũkwa, ona ndũkethwe na w'ia ūngĩ ona wĩva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ لَهُمْ مَرِيقًا فِي الْبَحْرِ نَبِّئَا لَا تَخَفْ دَرَكَا وَلَا تَخْشَى ۝

79.Na ĩndĩ Valao nĩwamaatĩle mo ena nguthu syake sya ita, na nĩmavw'ĩkiwe ūkanganĩ nĩ kĩla kyamavw'ĩkie.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمْرِ مَا غَشِيَهُمْ ۝

80.Na Valao nĩwamathyoekisye andũ make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ ۝

81.'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, Ithyĩ nĩtwamumisye inyw'ĩ kuma kwa amaitha menyũ, na Ithyĩ nĩtweekĩie ūtianĩo nenyũ ngalĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na nĩtwatheeisye Manna na Salwaa ūlũ wenyũ.

يَلْبِسْ لِإِسْرَآئِيلَ قَدَآَنُجَيْنَكُمْ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَعَدَّ تَكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْاَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۝

82.Yai katĩ wa syĩndũ nzeo ĩla Ithyĩ tũnenganĩte kwoondũ wenyũ inyw'ĩ, na mũikeke naĩ nthĩnĩ wasyo, ūthatu Wakwa ndũkese kũtheea ūlũ wenyũ; na we ūla ūthatu Wakwa ūmũtheeaa, akaanangĩka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِي فَقَدْ هَوَىٰ ۝

83. Indī ow'o, Nyie nī Mūekei wa ūla we wīlilaa na wītīkīlāa na wīkaa meko maseo, na Indī ūlūmaa ūtongoinī.'

وَأَتَى لُغْفَارٌ لِّمَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝٣٧

84. Na nī kyaŭ kīla kīŭkalaatīte we kuma kwa andū maku, we Mose?"

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوسَى ۝٣٨

85. We aisye, 'Mo me vakuvī maatīte nyaīlī syakwa na Nyie nīnīkalaatīte Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We ūtonye kwendeew'a.'

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَى ۝٣٩

86. Ngai aisye, 'Ithyī nītūmataatīte andū maku we ūtevo, na Saamili nūmathyoekeye mo.'

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٤٠

87. Kwa ūu, Mose nīwasyokie kwa andū make e mūthatu na mūmaku. Nake asya, 'Inyw'I andū makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw'I ūtianŭo wa ūlau? Inyw'I Indī, īvinda ya kwīanīw'a kwaw'o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw'I mwendie ūthatu wa Mwīai wenyu ūtheee īlū ūwenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ūndū mūnaanangie ūtianŭo wenyu kwakwa?'

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقُومُ الْأَمِيحُ كَمْ رَبِّكُمْ وَعَدَا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَوْعِدِي ۝٤١

88. Namo masūngīa, 'Ithyī tūineeananga ūtianŭo wītū kwaku kwa kwenda kwītū ene; Indī ithyī nītwakūthiw'e mīio ya mathaa ma andū na twamekya ītheke na ūu now'o Saamili wekisyē.'

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمَلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ فَقَدْ تَفَنَّا كَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ۝٤٢

89. Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŭ—mūvw'ano tū waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, 'Uŭ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlītwe nī yo na we nīwoolilwe nī kŭmŭwetea yo inyw'I.'

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِنَّهُ لَشَيْءٌ مُوقَعٌ ۝٤٣

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatung'la mo ōsung'lo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kōmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ
شَيْءٌ سَرًّا وَلَا نَفْعًا ۝

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatav'itye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andū makwa, inyw'ŋ nŋmūtatiŋtwe na ko kasaŋ tū. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋaŋi wenyu; kwa ōu, mbik'ŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا إِنَّمَا
فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبَعُونِي وَاطِيعُوا
أَمْرِي ۝

92. Mo masung'ŋie, 'Ithyŋ tūikaeka kōkathaiŋa ko kōvika yŋla mose wŋtūsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ۝

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsiŋle we, yŋla woonie mathyoekeŋe,

قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ۝

94. Kōeka kōmbik'ŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنِي أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۝

95. We, asung'ŋie, 'Mwana wa mwaiŋtū, ndōkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mūtwe wakwa. Nyie nŋnakŋie we ndōkese kwasya, 'We nŋwŋkŋŋŋ ōaany'o katŋ wa Aana-ma-Isiŋaeli, na we ndwaaeteela ndeto yakwa.'*

قَالَ يَبْنَؤُمْ لَا تَأْخُذْ بِإِلْحِيَّتِي وَلَا بِرَأْسِي ۝ إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ۝

96. Mose akūlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا مَرْيَمُ ۝

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتْنِي فِي قَعْرِ
الْحِمَىٰ ۝

* 'Uneeni ōū 'Ndōkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mūtwe wakwa' ndyaŋle kwoswa ta ōndū waw'o. Nŋtonya kwasya: ndōkanthŋny'e nyie.

kImwè kya ōmanyĩsyō wā Mōtōmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheke ota ūu. Uu nĩw'o kIlĩko kyakwa kyambĩyale nyie.'

98.Mose amwĩie, 'Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndū waku nthĩnĩ wa thayō ū ū w'onthe kwasya, 'Ndōkangiite nyie;' na kyathĩ kya *Usililo* kwoondū waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw'a ūlōlō waku we. Yu sisya, ngai yaku ūla we ūtw'ĩkĩte mōthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtūmĩvĩvya na Indĩ tūimĩnyatĩkya ūkanganĩ'. Wayo mōlōmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtūmĩvĩvya na tūimĩnyatĩkya yo ūkanganĩ.'

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tū, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syĩndū syonthe nthĩnĩ wa ūmanyi Wake.

100.Uu nĩw'o Ithyĩ tūōkūtavya we ūvoo wa maūndū ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtūnengete we kuma Kwitū Kĩlilĩkany'a.

101.Ūla ona wĩva ūalyōkaa na kōkĩtia, we vate nzika, akakua mōio mōito nthĩnĩ wa Mōthenya wa Uthayōōkyo,

102.Makĩkala uungu waw'o, na mōio ūkeethwa wĩ mōthōku kwoo Mōthenyanĩ wa Uthayōōkyo,

103.Mōthenya ūla soo ūkavuvw'a. Na Ithyĩ tūkoombany'a ene naĩ vamwe, mōthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mōu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَّاسٌ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانْظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ⑤

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ⑥

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ⑦

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ⑧

خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ⑨

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ⑩

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makasya*, 'Inyw'ī mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۖ

105. Ithyī nītwīsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'ī mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَفْلَاحُ طَرِيقَةً
فَإِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۖ

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa iīma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyaītkya ta kītoo.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۖ

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīlananu.

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ۖ

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۖ

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۖ

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlītye na ūla ndeto yake ya *mūkītō* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَفِيَ لَهُ قَوْلًا ۖ

111. We nūmesī maūndū *onthe* ala me mbee woo na *onthe* ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ۖ

112. Na mothyū *onthe* makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalya* wa

وَعَنَى الرَّجُوعَ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ
ظُلُمًا ۖ

onthe. Na ow'o, ūla ūkuaa mūio wa ūthūku akaanangika.

113.Indī we ūla wīkaa mawīa maseo, e mwītīkīli, ndakakwata ūla ūte ūlūngalu kana wasyo.

114.Na ūu nīw'o Ithyī tūmītheetye Kulani na Kīalavu---na Ithyī nītūtavanītye nthīnī wayo mūthemba mūna wa mokaany'o, nīkana mo matonye kūmūkīa Ngai na kana yo itonye kūmekīa kīlīlikano kya kīveva nthīnī woo.

115.Ūla-Wī-Iolū Mūno Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī Wa-W'o! Na we ndūkethwe ūte mūmīlsya kwoondū wa Kulani mbee wa ūvuany'o wayo ūtathelete kwaku, Indī we asya tū, 'Mwīai wakwa, ongeleela ūmanyi nthīnī wakwa.'

116.Na nīw'o Ithyī nītweekīlīte ūtianīo na Atamu mbee, Indī we nīwoolilwe, na Ithyī nītwoonie vate kīlelelo kya kūlea kwīw'a nthīnī wake.

LUKU 7

117.Na yīla Ithyī twamatavisye alaika, 'Mwīnyivīsyeyi Atamu,' na onthe nīmamwīnyivīsyeyi. Indī Iivilisi ndaaīnyivya. We nīwaleile.

118.Indī Ithyī nītswamūtavisye, 'We Atamu, ūu nī mūmaitha waku, na wa kīveti kyaku; kwa ūu, mūikaake amūlūngye inyw'eīlī kuma mūūndanī, ndūkese kūkwatwa nī kyevea;

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ لَا يُخَفِّفُ
عَلَّمْنَا وَلَا مِصْمَاً ①

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ②

قَطَعَ اللَّهُ إِلَيْكَ الْخَبَرَ وَلَا تَتَّخِذِ بِالْعُزَابِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تُقَفِّضَ إِلَيْكَ وَحْيَهُ وَقَدْ رُفِثَ رِزْقِي
عَلَّمْنَا ③

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ قَنَسَى وَلَمْ يَجِدْ
لَهُ عَزْمًا ④

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَكَةِ اسْجُدِي لِآدَمَ فَسَجَدَ إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑤

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشَاءُ ⑥

123. Na Indī Mwāi wake nīwamūnyuvie
we *kwoondū wa īnee Yake* na
nīwamwelekele we na *tei na*
nīwamūtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ۝١٢٣

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'eīī,
kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma
ala angī. Na ethwa ūtongoi ūkooka
kwenyu kuma Kwakwa, ūla Indī, ona
wīva ūkaūatīīa ūtongoi wakwa, we
ndakathyoeke ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَصَصٍ لِّبَنِيهِ عَدُوٌّ قَرَأْنَا
يَا بَنِيكَ كَرِهْتِ هَدَى ۝ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا
يُضِلُّ وَلَا يَشْقَى ۝١٢٤

125. Indī ūla ūkaalyūka na kūtia
Ulilikany'o, Wakwa, thayū wake
ūkeethwa wī wa thīna na Mūthenyanī wa
Uthayūūkyo Ithyī tūkamūthayūūkyo e
kīlālinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْنَى ۝١٢٥

126. Nake akakūlya, 'Mwāi wakwa, We
wanthayūūkyo nī kīlālinda nīkī, na *mbee*
nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْنَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ۝١٢٦

127. Ngai akamūsūngīa, 'Uu nīw'o kwaī
na yīkala; Mīsoa Yaitū nīyookie kwaku
we na we ndwaamīnenge ndaīa; na ota
ūu we ndwīnengwe ndaīa mūthenyanī
ūū!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۝ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ
تُنْسَى ۝١٢٧

128. Na ūu nīw'o Ithyī tūmūtuvaa we ūla
mwanangi na ūtamīīkīīlaa Mīsoa ya
Mwāi wake; na ūsilīlo wa Itunī nī mwai
mūno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ۝١٢٨

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana
ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَتَشَوَّنَ فِي مَسْكِدِهِمْ ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي
الْبَصَرِ ۝١٢٩

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini
wa undu uo vate nzika, ve Syama
kwoondũ wa asu ala manengetwe kiko.
3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondũ wa ndeto
ila yaminite kutongosya kuma kwa
Mwai waku, na ivinda yw'awe, usililo
woo withwa utaaa.

131. Ithwa na umitsyo indĩ nũndũ wa
ũndũ mo meũneena na mũtafe Mwai
waku na ndala Syake mbee wa kuma
kwa syua na mbee wa kũthũa kwayo; na
mũtafe We mavinda ma utukũ na
ilungunĩ sya mũthenya, nkana we
ũtonye kwona ũtanu wa w'o.

132. Na ndũkaiketeerĩ syĩndũ imwe ila
ithyĩ tũmanengete andũ ma ivĩla imwe
katĩ woo nkana maitanĩ kwa ivinda
ikuvĩ nthĩni wa nthĩ ino, nkana tũtonye
kũmatata nasyo. Na kyaũya kya Mwai
waku nĩ kĩseo mbee na nkĩkalaa.

133. Na we mathing'ĩsye andũ ma
nyũmba yaku Mboya, na lũma nthĩni
wayo. Ithyĩ tũũkwĩtya we kyaũya, Ithyĩ
Nithyĩ tũnenganae kwoondũ waku we.
Na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa
ũlungalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ دَامًا زَاجِلٌ
فُسْحَى ⑤

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنْ آتَاكَ الْيَلِيلُ
فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَى ⑥

وَلَا تَسْتَدِنْ عَيْنُكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَاهُ أَزْوَاجًا فَهُمْ
زُهْرَةٌ الْحَيَوَاتِ الدُّنْيَا لِنَفْسِهِمْ فَيَنفَكُّ وَرَبُّكَ
خَبِيرٌ وَابْقَى ⑦

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى ⑧

³ mũnda nomũvaka mamanyĩke ta kĩ nthimo
metaphorically kwasya kũmantha wĩvitho kana
kwĩlingya uungu wa ũkeo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ũu nĩw'o vyũ Atamu weekie kwĩanana
na Kulani vala vawetwetwe ũtheinĩ kana Ngai We-
Mwene nĩwamũmanyĩsye we ndeto ila itonya
kũmũvetanga we kuma ivĩtyonĩ yake na kwoondũ
wa kwĩw'a ndeto isu, Ngai nĩwamwelekele we
vamwe na teĩ na ũkeo.

134.Namo maasya, 'Nĩkĩ we ndatũeteae ithyĩ Kyama kuma kwa Mwĩai wake?' Vo vayaaũka kwoo ũkũsĩ mũtheu nthĩnĩ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa Maandĩko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

135.Na takethwa Ithyĩ nĩtwamanangĩte mo na ũsilĩlo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwĩai waitũ, waleile kũtũetee Mũtũmwa nĩkĩ nũndũ ithyĩ twĩthwa twaatĩte mĩao Yaku mbee wa tũtananyivw'a na kũsonokw'a?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَى ۝

136.Asya, 'Kĩla ũmwe nĩweteete; kwa ũu, inyw'ĩ eteelai, na mũkamanya andũ ala ma nzĩa ya w'o naaũ na ala maatĩlaa ũtongoi wa w'o.'

قُلْ كُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَتَسْتَعْلِمُونَ مَنْ أَضَلَّ
فِي الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدَى ۝

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - ANBIYA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Andũ nŵmakuŵŵ'e ũtali woo, Indŵ mo
nŵmaalyũkaa me nthŵnŵ wa kũlea
kwĩthwa na wĩsũvŵi.

إِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ٥

3. Vayũkaa ũtao ona ũmwe mweũ kuma
kwa Mwŵai woo, Indŵ mo
nŵmawĩthũkŵĩsyaa na makũvũŵa ngũŵi.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ٦

4. Na ngoo syoo nŵsyũlawa. Na nŵmaiaa
mbũmbano syoo syŵ sya kĩmbithŵ-----
asu ala mekaa *makyasya Mũndũ* ũũ nŵ
kĩndũ ateo no mũndũ otenyu-inyw'ŵ ene?
Indŵ inyw'ŵ nŵmũkwĩtkĩla ũoi omũwene
w'o?

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ التَّجْرَ وَأَنْتُمْ
بُصِيرُونَ ٧

5. Ngai nŵwamũtavisye Mwathani, *Asya*,
Mwŵai wakwa, nũmesŵ maũndũ ala
maneenawa Itunŵ na Iũũ wa nthŵ. Na
We nŵ Wŵi-w'ŵ-onthe, Umanyi-
W'onth'e.'

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٨

6. Aiee, mo maasya, *Iŵ nŵ* ndoto
nthokoanu; aiee, we nŵwĩseũvŵtye; aiee,
we nŵwĩseũvŵtye; aiee, we nŵ mũtili wa
myalŵ. Indŵ we natũetee ithyŵ ũvano
tondũ *Athani* ala maŵ mbee matũmiwe
na *Syama*.'

بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ
فَلْيَأْتِنَا بآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ٩

7. Vai mũsyŵ *wal* mbee woo, ũla Ithyŵ
twawanangie, waalŵtkĩla ona vanini. Mo
Indŵ nŵmekwĩtkĩla?

مَا أَمَنْتَ قَبْلَهُمْ مِنْ قُرْيَةٍ أُهْلِكَهَا أَفَمِنْ قُرْيَةٍ ١٠

8.Na Ithyĩ tũyaatũma ona ōmwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwaĩe movuany'o. Kwa ōu makũlyei asu ala meĩ maandĩko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسُئِلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9.Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ ĩtaĩsaa ĩũ, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10.Ithyĩ ĩndĩ, nĩtweanĩsyee ōtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ وَأَهْلَكْنَا الْبَاقِينَ ⑩

11.Ithyĩ yu nĩtũmũtheesyee inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ōtao wenyu; inyw'ĩ ĩndĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رِسَالَتَيْنَا فِيهِ ذِكْرُنَا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ⑪

LUKU 2

12.Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeekee mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13.Na yĩla mo masamie ōsilĩlo Witũ, we nĩmambĩĩĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْتَضُونَ ⑬

14.'Mũikasembe, ĩndĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ōtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑭

15.Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَٰيُزَيْلَنَّا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16.Na ōũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩĩo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خِلْدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tūyaaŭmba matu na nthi na syonthe ila syi katĩ wasyo syeli na iŭthaŭ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَكَيْنِيهَا لَعِينًا ۝۱۷

18. Takethwa ithyi nĩtwendie kũmantha iŭthaŭ, Ithyi vate nzika, twiŭthwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twaŭ na yĩka ya kĩndŭ ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آلَاءَ تَتَّخِذُهُ مِنْ لَدُنَّا ۖ إِنْ كُنَّا فَعِلِينَ ۝۱۸

19. Aiee, Ithyi twiŭŭlaa w'o ŭŭlŭ wa ŭvũngũ na w'o niwanangaa mũtwe wa w'o, na nĩwanangĩkaa. Na woo nĩ wenyu nũndũ wa maũndũ ala inyw'i mũmũwetanĩasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ يَذْمُهُ قَوَادًا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِنْ أَنْصِفُونَ ۝۱۹

20. Ula wonthe ona wĩva wĩ iŭtunĩ na ŭŭlŭ wa nthi nĩ Wake. Na asu ala me mbee Wake maivũthasya kũmũthaita We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝۲۰

21. Mo nĩmamũtaŭlaa ŭtukũ na mũthenya na maileelaa.

يَسْتَحْسِرُونَ الْيَلْدَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ۝۲۱

22. Mo nĩmosete ngai kuma ŭŭlŭ wa nthi ŭla iŭthayũkasya akw'ũ?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ۝۲۲

23. Takethwa nĩveethĩtwe katĩ wa syeli ŭũ na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Indĩ syeli matu na nthi syiŭthwa syeethiwe na kĩthokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Indĩ nataŭwe, Mwĩai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ, ŭŭlŭ wa ŭndũ mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا أَتَسْبَحْنَ اللَّهَ رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝۲۳

24. We ndatonya kũkũlw'a ŭŭlŭ wa ŭndũ We wĩkaa, Indĩ mo makakũlw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُنْشَرُونَ ۝۲۴

25. Mo nĩmosete ngai ŭtee Wake We? Asya, 'Etei ŭkũsĩ wenyu. Yŭ nĩ Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala maĩ mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ ۝۲۵

aingĩ mūno moo mayĩsĩ ūla w'o, na kwa ūu, nĩmaalyōkaa.

26.Na Ithyĩ tūyaamūtūma Mūtūmwa mbee waku Indĩ Ithyĩ nĩtwamūvuanĩsye we tūkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩnyioaka.

27.Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mūtheu. Tiw'o mo nĩ athūkūmi ataĩku tū.

28.Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tū.

29.We nĩwĩsĩ maūndū ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩkĩlaa, namo mathūkūmaa mesūvĩte kwoondū wa w'ia Wake.

30.Na ūla ona wĩwa woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithyĩ tūkamūĩva na Ngiena. Uu nĩw'o Ithyĩ tūmaĩvaa eki-ma-naĩ.

LUKU 3

31.Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithyĩ twaithaany'a? Na Ithyĩ nĩtwaseūvisye kĩla kĩndū kĩ thayū kuma kĩw'ūnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

32.Na Ithyĩ nĩtūseūvĩtye ĩlma nōmu tūlū wa nthĩ ndĩkese kūthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtūseūvĩtye nzĩa nthanthau, nĩkana mo matonye kūtongew'a nesa.

هَذَا ذِكْرُ مَنْ قَبْلِي بَلْ أَكْذِبُكُمْ

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٥٨﴾

لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُقِرَّ هُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَقَدْ لَكَ نَجْرُهُ

فِي جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٦١﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٢﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا

فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٦٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ Ůla woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ
الْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ۚ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ
الْخَيْرِ فِتْنَةً ۚ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa Ngai-Wa-Ŭlau.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَخَذُوا مِنْكَ الْآهْزَا
أَهْلًا الَّذِي يَذْكُرُ إِلَهُكُمْ ۚ وَهُمْ يَذْكُرُ التَّحْنِ
هُمْ كَهْزُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mĩtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۚ وَإِنَّكُمْ لِرَبِّكُمْ لَأَبْتَرُونَ ۚ فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsĩĩla mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mĩlongonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونُ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُصَرُّونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla tũtũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا
وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngĩthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nĩmavũĩwe ngũĩ
mbee waku, Indĩ amwe katĩ wa ala
mavũĩaa ngũĩ nĩmamathyũlũlũkile asu
moo ala mavũthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 ūla ūtonya k0rĩn0s0vĩa
inyw'ĩ ūtuk0 na mũthenya vala ve Ngai-
Wa-Ulau?' Indĩ mo nĩmaalyũkaa
makauma ūlilikanonĩ wa Mwĩai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلَأُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44.Mo mena ngai ona Imwe ĩla ĩtonya
kũmasũvĩana Naitũ? Syo iitonya
kwĩtetheesya syo mbene ona iitonya
kwĩw'anĩthw'a Naitũ nĩ mũndũ ona
Omwe.

أَمَرَهُمُ اللَّهُ تَتَذَكَّرُ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَابٌ يَصْخَبُونَ ﴿٤٤﴾

45.Aiee, Ithyĩ nĩtwamanengie asu na
maaĩthe moo syĩndũ nzeo sya nthĩ ĩno
kũvika thayũ wamaasavĩa mũno mo.
Mo nomonaa kana ithyĩ nĩtũmĩthokeete
nthĩ tũkĩmĩnyivya mĩvakanĩ yayo? Mo
Indĩ, nĩmatonya kũtw'ĩka asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا إِنَّهُمْ لَافْطَبُونَ ﴿٤٥﴾

46.Asya, 'Nyie ndiũm0kaany'a inyw'ĩ
Indĩ nĩ kwĩanana na ūvuany'o mũtheu.'
Indĩ ala mate matũ maitonya kwĩw'a
wĩtano yĩla mo meũkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنَادُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na ona mĩvevo ya ūsilĩlo ya Mwĩai
waku ĩkamakiita mo, vate nzika, mo
nĩkũĩa, 'Woo nĩ witũ! Ow'o, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونُسًا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48.Na Ithyĩ tũkaseũvya ithimi sya w'o
sya ūlũngalu kwoondũ wa Mũthenya wa
Uthayũũkyo nĩkana kĩla thayũ

وَلَنَضْعُ الْمَوَارِينَ الْأَوْسَطَ لَيَوْمَ الْقِيَمَةِ لَا تَنْظُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ
أَبْتَنَّا بِهَا وَكُفَى بِهَا حَسِيبِينَ ﴿٤٨﴾

ndOkavItfw'e ona vanini. Ona ethwa nI
 ūito wIana wa kaveke ka kalandalI,
 IthyI tūkaumIlya. Na IthyI nItwIanIe
 kwIthwa ta atali.

49.Na IthyI nItwamŪnengie Mose na
 Aluni KIvathŪkany'a na Kyeni na
 KIililikany'a kwa ala alŪngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
 وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50.Asu ala mamŪkIaa MwIai woo
 kImbithini, na ala maŪkIaa ūla Saa wa
 Utw'io.

الَّذِينَ يَحْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ السَّاكِرَةِ
 مُشْفِقُونَ ۝

51.Na kII nI KIililikany'a kIathime kIIa
 IthyI tūkIttheeye, inyw'I IndI,
 nImŪOkIIea?

لَقَدْ هَدَىٰ ذُرِّيَّتَكَ أَنزَلْنَاهُ آفَاتَهُمْ لَهُ مُنَادُونَ ۝

LUKU 5

52.Na mbee wa kII IthyI nItwamŪnengie
 Avalamu Ūtongoi wake na IthyI
 nItwamwIsI we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
 بِهِ عَلِيمِينَ ۝

53.YIla we wamatavisye Ithe wake na
 andŪ make, Ino nI mIvw'anano myaŪ
 inyw'I mŪmIkwaItIye mŪno?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ السَّمَايِلُ الَّتِي
 أَنْتُمْ لَهَا عَاقِفُونَ ۝

54.Mo nImasŪngIie, 'IthyI tweethIie
 maaIthe maitŪ maimIthaitha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ۝

55.Nake amea, 'Ow'o, inyw'I inyw'I-
 ene oŪndŪ Ūmwe na maaIthe menyu
 nImwIthItwe nthInI wa IvItyo yI
 ūtheinI.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

56.Mo mamŪkŪlya, 'We ŪtŪetee ithyI
 w'o wa w'o kana we wI Ūmwe wa ala
 mavŪaa ngŪI?'

قَالُوا أَاجْتَنَّا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝

57.We amasŪngIie, 'Aiee, MwIai wenyu
 nI MwIai wa matu na nthI, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ŭmwe wa
asu ala mena ŭkŭsĩ wa ŭu.

فَطَرَهُنَّ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Nyie vate nzika,
nĩngŭsŭanĩa ŭlŭlŭ wa mĩvw'anano yenyu
ĩtina inyw'ĩ mwamina kŭthi na
mwathelekelya.'

وَقَالُوا لَا كَيْدَ لَنَا أَصْنَاكُمْ بَعْدَ أَنْ تُولَدُوا
مُذِيرِينَ ۝

59.Kwa ŭu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu
yonthe ateo ŭla waĩ mŭnene katĩ wayo,
nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa
makŭlyo.

يَجْعَلُهُمْ جُذَاءً إِلَّا كَيْدًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ۝

60.Mo makŭlya, 'Ula wĩkĩte ngai sitŭ ŭŭ
nŭŭ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e
mwĩki-wa-naĩ.

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie
mwanake ŭmwe aimĩneena yo naĩ, we
etawa Avalamu.'

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ۝

62.Namo maasya, 'Mŭetei ĩndĩ mbee wa
metho ma andŭ, nĩkana mo methwe na
ŭkŭsĩ.'

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ۝

63.Na ĩndĩ mo mamŭkŭlya Avalamu,
'We nue Ula wĩkĩte ngai sitŭ ŭŭ, we
Avalamu?'

قَالُوا أَنْتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ۝

64.We asŭngĩe, 'Iĩ, vate nzika mŭndŭ
mŭna nĩwĩkĩte ŭu. Vaa ve ŭla mŭnene

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ بَنُوهُمْ هَٰذَا فَقُسُوهُمْ إِنْ
كَانُوا يَنْطِقُونَ ۝

OnOŋtal ūhw'a. Indī mŋkŋlyei yo ethwa
nŋtonya kŋneena. ¹*

65. Na Indī mo nŋmeelekanŋle mŋndŋ na
ŋla ŋngī na maasya, 'Inyw'ī ene vate
nzika, mwī ŋvŋtonī.'

66. Na mŋtwe yoo *yakumanŋw'a nthī nī*
nthoni na mamwā, 'Kwa ŋla w'o, we
nŋwŋsī nesa kana yo ndŋneena.'

67. Avalamu amakŋlyā, 'Inyw'ī Indī
mŋthaiŋhaa vandŋ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe ila itamŋtandŋthŋasya kŋndŋ
ona vanini kana kŋmwŋka naŋ?

68. Nthoni syŋthwe ŋŋlŋ wenyu na ila
inyw'ī mŋthaiŋhaa vandŋ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī
nomŋkamanya?'

69. Mo maisye, 'Mŋvŋvyei na tetheesyai
ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nŋmŋtwŋe*
kwŋka ŋndŋ ona wŋa.'

فَرَجَعُوا إِلَى الْأَقْبِيمِ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَكَّسُوا عَلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَفَبِلَا إِلَٰهٍ دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزِقُوهُ وَأَنْصُرُوا إِلَهُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ فاعِلِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyŋli amwe ow'o nŋmeleŋkŋka ŋalyŋlo wa
mŋsoa ŋŋ maikŋa kana ŋu nŋtonya
kŋmŋtw'ŋkŋthya Avalamu ta mŋkengani. Ow'o ti
mŋvw'anano ŋla mŋnene waanangŋte mŋvw'anano
ŋla mŋnini Avalamu mwene nŋwe weekie ŋu.
Kwoondŋ wa ŋu, kwasya kana Avalamu nŋwe
waisye, 'ŋŋ nŋw'o mŋnene woo; kwŋthiwa kwŋ
kŋthŋku na nŋ kŋmwŋlŋla Avalamu ŋvŋngŋ. Kwa
ŋu, nŋkwŋllŋte nŋ kŋmanyŋka kana, kŋyŋl kŋlea
kŋandŋkŋka Indī nŋ ŋkany'o wŋ vinya. Mavinda
amwe kŋndŋ nŋkŋthŋwa kŋ ŋtheinŋ mŋno kwa
mŋndŋ kwŋtkŋla ŋvoo ta ŋsu. Ithŋl nŋtwŋtkŋla
kana Avalamu nŋwe waneenie atena kŋlelelo ona
vanini kya kŋmathyockya mo Indī kwa nzŋa ya
ngaanŋŋo yŋ vinya ŋŋlŋ wa ŋvŋngŋ wa mŋtkŋto
woo. ŋu nŋw'o mo moosie ŋvoo ŋsu. Mamina
kŋmwŋw'a Avalamu, vai ona ŋmwe waasyoka
kŋmwŋta mŋkengani. Indī kwŋanana na Kulani
Ntheu, yo yŋl nguthu ya kŋsisya maŋndŋ ma nthŋnŋ
ala maingŋtw'e kŋmanya ŋtumanu wa mŋtkŋto
woo. ŋndŋ ŋŋ nŋtheetw'e nesa nŋ mŋsoa ŋno sisya
mŋsoa wa 65-68. Na ŋngī nŋ kwŋllŋtwe nŋ
kŋlŋlŋkanwa kana mbee wa kŋko kŋl; Avalamu
mwene nŋwaetete mbee wa andŋ ŋtw'io wake wa
kŋmyananga mŋvw'anano yoo sisya mŋsoa wa 58.

70. Ithyĩ twaisye, 'We Mwaki, Ithwa wĩ mũvoo na Ithwa wĩ umo wa mũuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْٓنَ اٰتٰوْا الْاٰمٰنَ عَلٰٓى اٰبِهٰيمَ ۝

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩla ya kũmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mũnene vyũ.

وَاَرَادُوْا بِهٖ كَيْدًا فَجَعَلْنٰهُمْ الْاٰخِسِرِيْنَ ۝

72. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyĩ twamĩathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنٰهُ وَاَوْطٰٓا اِلَى الْاَرْضِ الَّتِيْ بَرَكْنَا فِيْهَا لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Isaaka na mwĩsũkũũe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَهَبْنَا لَهٗ اِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ نٰفِلَةً وَّوَكَّلًا ۝ جَعَلْنَا صٰلِحِيْنَ ۝

74. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyĩ nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩla kwĩka mawĩa maseo, na ũsyaĩĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّهْدُوْنَ بِاَمْرِنَا وَاَوْحَيْنَا اِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرٰتِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتٰٓا الزَّكٰوةَ وَكَانُوْا اٰتٰٓا عٰبِدِيْنَ ۝

75. Na Loto Ithyĩ nĩtwamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we kuma nthĩnĩ wa mũsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَلَوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُلُمًا وَّعِلْمًا وَنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيْثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سُوْٓءٍ فٰسِقِيْنَ ۝

76. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtĩkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

۝ وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũĩe Ithyĩ-tene, na Ithyĩ nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ۝

78.Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we Tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79.Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. Tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ ũtukũ; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلُكْنَ فِي الْحَرْبِ إِذْ
نَفَسْتُمْ فِيهِ غَمُّ الْقَوْمِ وَكُنَّا لَهُمْ شَهِيدِينَ ۝

80.Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa ũvoo ũsu na kĩa ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلًّا آتَيْنَاهُمْ حُكْمًا وَعِلْمًا وَرَأَوْا
سَعْنَائًا مَعَ دَاوُدَ الْجَبَالِ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فُؤَادِينَ ۝

81.Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لَتَنُصِتُمْ فَسَمِعُوا
بِأَمْرِهِمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ۝

82.Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩaĩe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyauutanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظَالِمِينَ ۝

83.Na Ithyĩ nĩtwameyĩaĩe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِيِينَ ۝

84.Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, akyasya, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَنبُوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسْنِيَ الْقُرُونَ
أَرْحَمَ الرَّحِيمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala
mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we waī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضِرٍّ وَأَيْنَهُ أَهْلُهُ
وَمَثَلَهُمْ فِي هَٰؤُلَاءِ وَقُورِهِمْ
لِلْعَالَمِينَ ٥٥

86.Na lilikanai Isumaeli na, na Enoko Idris na Esikieli Dhul Nun. Onthe maī katī wa omīīsyā.

وَأَسْمِعِيلَ وَأِدْرِيْسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنْ
الضَّالِّينَ ٥٦

87.Na Ithyī nītwametīkīlīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الضَّالِّينَ ٥٧

88.Na lilikanai Yona Dhul-Nun, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'īthya kyeve. Indī īfndīnī sya kīvindu we nīwalīe akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwē nī katī wa eki-ma-naī.'

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاطِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَنَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ٥٨

89.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etīkīlī.

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْعَمْرِ وَكَذَٰلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ٥٩

90.Na lilikanai yīla Sakalia wamwīkaīlīle Mwīai wake akyasya, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyū katī wa atīwa.'

وَدُرِّجُوا فِي آيَاتِنَا أَنْتَ وَرَبُّكَ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ٦٠

91.Kwa ūu Ithyī nītwew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana Yahya na twamūvoesya mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkaīlīle Ithyī

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ
وَرُوحَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَذْعَبُونَ رَغَبًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ٦١

mena wĩkwatyo na w'ia, na
nĩmeeniyivise mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvĩe
ũthei wakyō; kwa ũu Ithyĩ nĩtwavevee
nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na
nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō
Kyama kwa mbaa-andũ.

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

93. Ow'o, aa nĩmo andũ maku andũ
amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa
ũu, nthaithei Nyie.

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene
nthĩnĩ wa ũndũ woo; na onthe
makasyoka Kwitũ.

فَاقْطِعُوا آلَئِهِمْ يَنْتَهُمْ كُلَّ إِلَهٍ إِلَّا رَجُونَ ﴿٩٤﴾

LUKU 7

95. Kwa ũu, ũla ona wĩva wĩkaa mawĩa
maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake
kĩikalea kũkathĩĩwa na vate nzika, Ithyĩ
tũkakĩandĩka.

مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ لِسَعِيهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. Na w'o nĩ mwĩao ũtaalyũĩka kwa
mũsyĩ ũla Ithyĩ tũwanangĩte kana mo
maitonya kũsyoka.

وَحَرَّمَ عَلَى قُرَيْبٍ أَهْلُكُنْهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ũu* ona yĩla Ngoki
na Makoki makalekw'a na mo
makeekalaata mũno kuma kĩla ũkĩĩĩĩlunĩ.

حَتَّىٰ إِذَا فُتِنْتَ يَا جُوجُ وَمَا جُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٧﴾

98. Na kyathĩ kyaw'o nĩkĩthengee; Indĩ
sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa
makamaketea masyaĩsyie na mo
makaasya, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'o,
ithyĩ tũyaasũvĩa ũndũ ũũ; aiee, ithyĩ twaĩ
eki-ma-naĩ!

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُؤْنِسُنَا قَدْ كُنَّا فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

إِنَّمَا وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngŭ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmŭkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeehĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

لَوْ كَانَ هَؤُلَاءَ إِلَهَةً مَا وَرَدَّوْهَا وَكُلَّ فِيهَا
خُلْدًا وَنَّ ۝

101. Vau nthĩnĩ! Wĩa woo ũkeethwa nĩ
kŭluma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndŭ kĩngĩ.

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝

102. Indĩ tŭlŭ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi ĩseo kuma Kwitŭ, aa
makavetangwa kŭasa mŭno nayo.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ أُولَٰئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ۝

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
ŭla mathayŭ moo makendaa.

لَا يَسْمَعُونَ حَيْثُ سَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلْدُونَ ۝

104. Ula-Thĩna Mŭnene ndŭkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'Uŭ nĩw'o mŭthenya wenyu
ŭla inyw'I mwathiwe.'

لَا يَخْرُجُ لَهُمُ الْفَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ
هَٰذَا يَوْمُكُمُ الَّذِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

105. Lilikanai mŭthenya ŭla Ithyĩ
tŭkalinga matu tondŭ ĩthangŭ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mŭthembi. Tondŭ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
ŭmbi wa mbee, Ithyĩ tŭkaŭtŭngĩĩĩla ota
ŭu--- ŭtianĩo ŭla umanĩte Naitŭ; vate
nzika, Ithyĩ tŭkawĩka w'o.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّ الْمَكْتُوبِ ۝ كَمَا
بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ۝

106. Na Ithyĩ nĩtŭminĩte kŭandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, ĩtina w'a ŭtao kana
athŭkŭmi Makwa alŭngalu makatiĩwa
nthĩ.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرْثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۝

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ŭtŭmane wa vata kwa andŭ ala
mamŭthaiithaa Ngai.

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ۝

108. Na Ithyĩ tũĩtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta
ĩnee kwa mbaa andũ onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nĩkũvuanĩtw'e
kwakwa kana Ngai wenyu nĩ Ngai
Umwe. ĩndĩ inyw'ĩ mũkeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِي إِلَىٰ آتَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ ۚ
فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٩﴾

110. ĩndĩ mo masyoka ĩtina, asya, 'Nye
nĩnĩmũkaanĩtye inyw'ĩ inyw'onthe ũndũ
ũmwe, na Nye ndyĩsĩ kana kĩla inyw'ĩ
mwathĩtwe kĩ vakuvĩ kana kĩ vaasa.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِنْ آذَيْتُمُ
أَقْرَبِيكُمْ أَمْ يَبْعِدُكُمْ مَّا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ ndeto ĩla
mbumbũle, na We nĩwĩsĩ ĩla inyw'ĩ
mũvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyĩsĩ ĩndĩ ũu nũtonya
kwĩthwa wĩ ũtato kwenyu, na ũtanu wa
ĩvinda tũ.'

وَإِنْ آذَيْنَا نَعْلَهُ فِتْنَةً لِّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota ũu aisye, 'Mwĩai wakwa,
We umya ũtw'io wa w'o. Mwĩai waitũ
nĩ Ula-Ngai wa Ulau, Ula ũtethyo Wake
waĩĩte nĩ kũmanthwa tũlũ maũndũ ala
inyw'ĩ mũwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
لَقَدْ عَلَيْنَا مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

٢٢

AL - HAJJ
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'I andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'I mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩlito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananfaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatĩlaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'I andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithĩ nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũũ theinĩ kwenyu. Na Ithĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوْنها تَذْهَبُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسُ سُكَرَىٰ وَما هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَتَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مُّرِيدٍ

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاهُ مِن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسَمًّى

KOvika Ivinde ylla yltw'ltwe; na Ithyl
nltUmumasya vo mwI t00kenge; na
nltUm0eaa inyw'I nIkana *m0vikile* 0ima
wenyu mwIna vinya mwlanu. Na ve
amwe *menyu ala* makusaa me anini, na
ve amwe katI wenyu ala manengawe
0k00 mwingI makethwa mate0manya
0nd0 *ina wa* kwIthIwa na 0manyi. Na
we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla
Ithyl twatheesya kIw'0 I0I0 wayo,
nIkylulusanaa na nIyimbaa, na nImeasya
kIla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ
مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُصْرِ لَكُمْ
يَعْلَمُ مَنْ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئاً وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً
فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ وَأَنْتَبَتْ
مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe nI We W'o, na kana We nI We
Ula 0mekIaa ala
akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0I0
wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُخَيِّمُ الْوَسْوَ
أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

8.Na n0nd0 vate nzika, Ola Saa 0kooka,
ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0
Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ⑦

9.Na katI wa and0 ve we Ola 0kaananIaa
I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate
na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na
Ivuku yIm0mulIkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِعِزِّهِمْ وَ
لَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ⑧

10.AkImilanga na ng0I0, nIkana we
atonye k0mathyoekya and0 kuma nzlanI
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake
ve nthoni I0I0 wa nthI Ino; na nthInI wa

ثُمَّ إِنِّي عَظَمْتُ لِيُجَادِلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذَرْنَاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ
الْحَرِيقِ ⑨

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana
kwInana na mwambI00Ilyo kana katI vinya na
kaitonya kwIs0vIa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u e
nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI
ta 0su. NzIa Ino nIyI0twI0kwa nI m0soa 'man
noammirho nonakkisho fil khalq' *yasin ch: 36*
verse 69.

Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo Ithyĩ
tŭkamŭsamĩthya ņsĩfĩlo wa kŭvĩvw'a.

11.Uu nŭndŭ wa maŭndŭ ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ti ņla ņte
mŭlŭngalu kwa athŭkŭmi Make.

LUKU 2

12.Na katĩ wa andŭ ve we ņla
ŭmŭthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthē ņteenĩ wa mŭĩkĩĩ, ĩndĩ ethwa
ņseo nĩwamŭvikĩla we, nĩwĩanĩawa
nĩw'o; na ĩtatwa yamŭvalŭkĩla we,
nŭalyŭkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthē. Wē nĩwaasya ĩlŭlŭ wa
nthĩ ĩno na ĩtunĩ. Usu nĩ wasyo wĩ
ņtheinĩ.

13.We asyĩkaĩlaa ņtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthē ĩla ĩtamŭetee ņthŭku
kana kŭmŭuna kŭŭ ow'o nĩ kwelelŭka
kŭasa mŭno.

14.We nŭmwĩkaĩlaa ņla ņthŭku wake wĩ
vakuvĩ mŭno kŭvĩta ņtandĩthyo wake.
Usu nĩ mŭsŭvĩ, na mŭtindany'a
mŭthŭku.

15.Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē
akatuma asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo malika Mĩŭndanĩ ĩla ĩvĩfĩlaa
mbŭsĩ uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē ekaa ņndŭ We
wenda.

16.ņla ņsŭanĩlaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthē ndakamŭtetheesya we
Mwathani ĩlŭlŭ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, we
nĩækwe, ethwa we nŭtŭnya, amanthē

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
شَيْئًا لِّلْعَالَمِينَ ⑤

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ لِّطَمَآتٍ بِهِ لَٰكِنَ أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ
إِنْفَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ نَسَخَسَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ
ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑥

يَدْعُوا مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَمَا لَا
يَنْفَعُهُ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ⑦

يَدْعُوا لَمَن صُرَّهٗ أَقْرَبُ مِن تَفْعِلِهِ إِنَّمَا
النُّفُوسُ الْغَاشِيَةُ ⑧

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ
مَا يُرِيدُ ⑨

مَنْ كَانَ يَتَّقِنُ أَنْ لَّنْ يَنْفَعَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ⑩

nzila ya kŭvika Itunī, na nīaekwe atile
Ōethyo mŌtheu. Indī we nīaekwe one
kana maŭī make makamŭvetangīa we
kīla kīmŭthatasya we.

17.Na Ōu lthyī nītŭmītheetye yo *Kulani*
ta Syama nthēu, na vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya
ŭla We wendaa.

18.Ta asu ala metīkīlaa, na Ayuti, na
Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi
ma mīvw'anano, nīw'o Ngai Mwene
Vinya W'onthe akaumya ŭtw'io katī
woo nthīnī wa Mŭthenya wa
Uthayŭkyo; vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nī Ngŭsī ŭlŭ wa syīndŭ
syonthe.

19.We nowonete kana We nī We
wīnyivīaw'a nī kīla kyonthe kī ŭlŭ wa
nthī na kīla kyonthe kī matunī, na syua,
na mwei, na ndata, na īlma, na mītī, na
nyamŭ sya weŭ, na aingī katī wa mbaa-
andŭ? Indī kwī aingī ala maīlītwe nī
ŭsilīlo. Na ŭla ona wīva Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŭmŭsonokasya, vai
ŭtonya kŭmŭkīlya we akethwa na ndafa.
Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ekaa ūndŭ We wendaa.

20.Ii, nī nguthu ilī sya akaananī ala
makaanāfaa ŭlŭ wa Mwīai woo. Na ta
asu ala matetīkīlaa, itonyeo sya mwaki
ikatiwa kwoondŭ woo; na kīw'o
kītheŭkīte kīketīkīw'a ŭlŭ wa mītwe
yoo,

21.Nakyo kīkatheŭkya kīla kī nthīnī wa
mavu moo, na ikonde syoo, ŭta ŭu
ikoomīthw'a;

وَكَذَلِكَ أَنزَلْنَاهُ آيَاتٍ يُبَيِّنُ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن
يُرِيدُ ⑩

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالضَّالِّينَ وَ
التَّصَلَّى وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ
يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑪

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ لَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَمَن
فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ
وَالشَّجَرُ وَالذَّائِبُ وَكَثِيرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيرٌ
حَقٌّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ وَمَن يُهِنِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن
مُّكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ⑫

هَذِهِ خَصْمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمَا الَّذِينَ كَفَرُوا
قَاتَلَتْ لَهُمْ نِسَابٌ مِّنْ نَّارٍ يَصُبُّ مِنْ فَوْقٍ
رُّوسِهِمُ الْحَمِيمُ ⑬

يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ⑭

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kŭaa
kwoondŭ woo sya kŭmasilŭla-mo.

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yŭla mo makamantha kwenda kuma
nthŭnŭ wa woo; makatŭngawa nthŭnŭ; na
makatavw'a, 'Samai inyw'i ūsilŭlo wa
kŭvya!

كُلَّمَا أَدُودًا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۖ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo malika nthŭnŭ wa Mŭŭnda
ŭla ŭvŭtŭlaa mbŭsŭ uungu wayo. Na vo
mo makaanakavw'a na itang'a sya
thaavu na lŭlŭ; na ngŭa syoo vo
ikeethwa syŭ sya lŭlŭ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَزِيرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthŭnŭ wa
ŭneeni wa ŭlŭngalu tŭ, na
makatongoew'a nzŭanŭ ya Ngai-Ula-
Utaŭawa.

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۖ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَنِيدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetŭkŭlaa, na
kŭmasilŭla andŭ nzŭanŭ ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitinŭ ŭla
Mŭtheu, ŭla Ithŭyŭ tŭnyuvŭte kwoondŭ wa
andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana
me aeni kuma weŭnŭ wa mŭthanga, na
ŭla ona wŭva ŭmanthaa kwelelŭka na
ŭthyoe ku kuma nzŭanŭ ŭla ya w'o-----
Ithŭyŭ tŭkatuma mo masama ūsilŭlo wŭ
woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
لِلْعَالَمِ فِيهِ وَالْبَادِ وَمَنْ يَرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِّقْهُ مِنْ عَذَابِ آلِهِنَا ۝

LUKU 4

27.Na lilikanai ŭvinda yŭla Ithŭyŭ
twamŭafe Avalamu kŭtuto kya ŭla
Nyŭmba na twasya, 'Ndŭkambŭlanany'e
Nyie na kŭndŭ ona kŭva, na mŭkalye
Nyŭmba Yakwa yŭ nthu kwa asu ala

وَلَا يَتَوَاتَانِ لِبُرْهِنِهِمَا مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تَشْرَكَ
فِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamŋthy0l0l0kaa, na asu ala
maŋgamaa, ná asu ala makumanaa na
k0val0ka nthl matulŋtye ndu vamwe na
mothy0 moo nthlŋl wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe
0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0l
maendete na maa0, na 0l0l0 wa kŋla
ngamŋle mosu, maumŋte kŋla nzŋa ya
vaasa.

29.'Nŋkana mo matonye k0k0sŋla
motandŋthy mayo kwoo na matonye
k0weta sylŋwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, nthlŋl wa matuk0 ala
matw'ŋtwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana
ta m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u, ŋndŋ
inyw'ŋl yai katŋ wasyo na manengei ŋfu
ala mena thŋna, na ala mena vata.

30.ŋndŋ, maekei meanŋsye wŋa wa
kwŋthesya mo ene, na meanŋsye
mawŋvto moo, na maimŋthy0l0l0ka ŋla
Ny0mba Ng00.

31.Usu nŋ mwŋao wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na 0la ona wŋva winengae
ndaŋa sylŋnd0 ila nthu sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, kŋkeethwa kŋ kŋnd0
kŋseo kwake kwa Mwŋai wake. Na
ng'ombe nŋ mbŋŋkŋŋye kwenyu inyw'ŋl
ŋndŋ ti ila itavanŋtw'e kwenyu. Kwa 0u,
ŋvathanei na 0vukyo wa mŋvw'anano, na
ŋvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kŋkala mwŋnenganŋte kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kŋla ŋvinda,
m0tekwŋanany'a kŋnd0 Nake We. Na
0la ona wŋva wŋananasya kŋnd0 na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَأَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ۝

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ۝

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشْتَهُمْ وَيُلْجِئُوا نُدُورَهُمْ لِيَتَزَكَّوْا
بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأُجِّلَتْ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا بَيَّطَ عَلَيْكُمْ
فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ
الزُّورِ ۝

حُنْفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَانَتْ لَهُ مِنْ السَّمَاءِ مَخْطُفَةٌ ظَلِيمٌ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِينٍ ۝

umŋte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŋseve kŋkam0kua
kŋkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŋw'o. Na 0la w'itaŋaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ سَعَاءَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŋnŋ wasyo *nthembo* ve
motandŋthyo kwoond0 wenyu kwa
ŋvinda yŋtwe, ŋndŋ vand0 vasyo va
kumŋw'a nŋ nthŋnŋ wa ŋla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
۝ إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŋla mbaŋ ya and0, Ithyŋ
nŋtwamase0vŋsy e myumŋlye yoo ya
nthembo, nŋkana mo matonye k0weta
syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŋ0l0 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŋte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŋ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŋnenganei inyw'I inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرِهِمْ أَتَىٰ اللَّهُ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهُمْ
إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŋ w'ia yŋla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŋŋasya kŋla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŋŋasya Mboya,
na kumya katŋ wa ila Ithyŋ t0nenganŋte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّادِقِينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالنَّافِثِينَ الصَّلَوةَ وَمَن رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

37.Na katŋ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŋ nŋt0nyuvŋte
kwoond0 wenyu ngamŋle sya
k0thembwa. Nthŋnŋ wasyo *ve 0seo*
mwingŋ kwenyu. Kwa 0u, iwetei syŋtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَالْبَذَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ سَعَاءِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا خَيْرٌ ۖ قَدْ ذُكِرُوا اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ ۖ قَدْ
وَجَّهَتْ جَنُوبَهَا فَكَلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَهُ
الْمَعْرُودَ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mĩthĩanĩ. Na yĩla syavalũka nthĩ na wea *syĩ ngw'ũ*, ĩndĩ yai katĩ wasyo na mũnengei ĩlu ũla *wĩha vata* ĩndĩ e mwĩanĩe na ũla ũvoyaa. Uu nĩw'ũ Ithĩ tũtumĩte syĩthwe syĩ mbĩw'i kwenyu, nĩkana mũtonye kũtũnga mũvea.

38.Nyama syasyo iimũvikĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ĩndĩ ũlũngalu wenyu nĩw'ũ ũmũvikĩaa We. Uu nĩw'ũ We wainyivisye syo kwoondũ wenyu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmũtafa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondũ wa kũmũtongoesya inyw'ĩ. Na matavyei ũvoo mũseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُجُومَهَا وَلَا يَمُدَّهَا وَلَكِنْ يَنَالُهُ
التَّقْوَى مِنْكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكُونُوا لِلَّهِ
عَلَى مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْخَاسِرِينَ ﴿٥٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmasĩĩaa asu ala metĩkĩĩaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ũmwe ũla ũte mũĩkĩĩku kana ũla ũte mũvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَاسِقِينَ ﴿٥٩﴾ كُلِّي خَوَانٍ كَفُورٍ ﴿٦٠﴾

LUKU 6

40.Uthei wa *kũkita* nĩmũnengane kwa ala makwatĩw'e kaũ nũndũ mo nĩmavĩĩw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũtonyi wa kũmatethya mo--

أُولَئِكَ الَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٦١﴾

41.Asu ala malũngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo vate ũlũngalu kĩtumi nũndũ mo maisye, 'Mwĩai waitũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe tũ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalũngya andũ amwe kwoondũ wa ala angĩ, vate nzika, Makalũ na Makanisa na Nyũmba sya kũvoyea na Mĩsikiti na Masinakoke ĩla nthĩnĩ wasyo syĩtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَهَدَمَتْ صَوَامِعُ وَبُيُوعٌ وَصَلَوَاتٌ وَ
مَسَاجِدُ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَنْصُرَنَّ
اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٦٢﴾

Vinya W'onthe ylweteawa kaingl. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42. Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwilyaa kwikwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothōku. Na mūminūkīlyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوْا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالنُّعُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَلِيمُ الْأُمُورِ ﴿٣٧﴾

43. Na ethwa mo mekwīta we mōkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnametie Athani moo akengani.

وَأَنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٣٨﴾

44. Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٣٩﴾

45. Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mōkengani. Indī Nyie nīnamanengie alei īvinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthōku wīana ata ūla Nyie naetie nthīn wool!

وَاصْبِرْ مَدِينَةَ وَكَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثَمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٠﴾

46. Na nī mīsyī yīana ata ūla Ithyl tūmyanangīte, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syīana ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkīlīlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيبٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبْرِ مَعْظَلَةٍ وَفَصَّرِ
مَشِيدِ ﴿٤١﴾

47. Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo meÜkÜlya we Ükalaate Üsilfio, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga Ütianfio Wake. Na nIw'o, mÜthenya Ümwe kwa MwIai waku nI myaka ngili ÜtalinI wenyu.

49.Na nI mIsyI yIana ata Ila Nyie namInengie Ivinda, yIla ekali mayo matwIkie eki-ma-naI? Na Nyie IndI nInamIkwatie, yo na Kwakwa nIkw'o ÜalÜko.

LUKU 7

50.Asyä, 'Inyw'I mbaa andÜ, Nyie nI MÜkaanany'a wI ÜtheinI kwenyu.'

51.Asu ala metIklIaa na kwIka meko maseo, ve Üekeo kwoo na kyaÜya kya ndaIa.

52.IndI ala mething'Iasya kÜkita na Syama SiitÜ, makyenda kÜkyasya kIeleelo KitÜ vinya ,---aa nImo makatw'Tka ekali ma MwakinI.

53.IthyI tÜyaamÜtÜma Mwathani ona IndI kana MÜtÜmwa mbee waku we, IndI we yIla wendie kÜkÜna wIa wake Üla we waelele, Satani nIweeklie isiiIi nzIaniI Ila we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvetaa isiiIi ila Satani wIte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜlÜlÜmIasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Ümanyi W'onthe, MÜI.

تَعْمَ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ٤٨

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ
وَأَنْ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ٤٩

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا
فِي أَخَذْتَهَا وَإِلَى الْمَوْجِدِ ٥٠

قُلْ يَٰأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُدْعِي الْمُنِيبِينَ ٥١

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَوْ
رَاقٌ كَرِيمٌ ٥٢

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ ٥٣

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُولٍ وَلَا يَنْتَهِ إِلَّا
إِذَا تَنَسَّيَ الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا
يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ٥٤

54. We *n̄w̄n̄k̄l̄asya* Ou *n̄k̄ana isit̄i* ila Satani *w̄k̄l̄aa nzian̄i* sya Athani Utato kwa asu ala *n̄th̄l̄n̄i* wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syūm̄th̄l̄w'e---na vate nzika, eki-ma-naŋ n̄aendu vaasa mūno *n̄nyon̄i*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَتَنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe ōmanyi matonye kōmanyi kana n̄i w'o kuma kwa Mw̄ai waku, na n̄k̄ana mo matonye kw̄t̄k̄l̄a na ngoo syoo itonye kōmw̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nōmatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa nzlan̄i l̄a ya w'o.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄thwa na nzika l̄ol̄o wa w'o kōvika ōla Saa ōvike kwa k̄th̄ōōl̄om̄ok̄l̄o l̄ol̄o woo kana voke ōsil̄l̄o kwoo wa mūthenya wa wananḡko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i mūthenya ōsu ōkeethwa w̄i wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We akatw'a kat̄i woo. Kwa ōu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄ka meko maseo makeethwa M̄ōndan̄i ya Utanu.

أَنَّكَ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ يَنْهَكُمُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄i asu ala metet̄k̄l̄aa, na kwileā Syama Sit̄o, makeethwa na ōsil̄l̄o ōth̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَلَوْلِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٌ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄s̄ȳi yoo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na ind̄i makyōawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onthē vate nzika, akanengane kyaōya k̄seo kwoondū woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَبُدُّوا عَنْهُمْ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَخَبِيرُ الزُّرْقِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani-Ula-Mũseo Vyũ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika
vandũ vala vakamendeessa mo mũno.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

لَيْدَ خَلَّتْهُمْ مَدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
حَلِيمٌ ⑤

61. Uu *Okeethwa* Uu. Na Ula ona wĩva
ũĩvanĩsya kwĩanana na ũthũku Ula we
wĩkĩtwe, na ĩndĩ aivĩtĩw'a, Ngai Mwene
Vinya W'on the vate nzika akamũtethya.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũvetangi-wa-naĩ, na nĩ Mũekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهِ ثُمَّ يَأْتِ
عَلَيْهِ لِنَصْرَةِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ ⑤

62. Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe alikasya ũtukũ nthĩnĩ wa
mũthenya, na akalikya mũthenya nthĩnĩ
wa ũtukũ, na nũndũ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-
W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑤

63. Uu nũndũ, nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula nĩ We w'o, na kĩla mo
makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na
nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Ula-Wĩ-ĩũũ, Ula-Mũnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑤

64. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'o kuma
ĩtunĩ na nthĩ ĩitwĩka ya kĩsũnzũni? Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
Mũkunĩkĩli Mũno Vyũ, Mũmanyi-Wa-
Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتَصْبِغُ
الْأَرْضَ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑤

65. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila
syĩ ĩũũ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nĩwĩyĩanĩsye-We-Mwene, Ula-wa-
Kũtaĩwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑤

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwīw'īthīsyē inyw'ī kīla ona kīva kī ūlū wa nthī, na ngalawa ila syīslāa ūkanganī kwa mwīao Wake? Na We nūsīlāa syīndū sya matunī iikavalūke ūlū wa nthī vate ūthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mōuu na Ausūtwe nī tei kwa andū. ^{2*}

67. Na We nī We Ula wamūnengie inyw'ī. thayū, na īndī We akamūkw'īthya, na īndī akamūnenge thayū īngī. Vate nzika, mūdū nī mwene kūlea kūtūnga mōvea vyū.

68. Kwa kīla mbaī ya andū Ithī nītūnyuvīte nzīa sya ūthaihi ila mo maatīlāa; kwa ūu, mo maikakaanānīe naku ūlū wa ūndū; na we īthokye we kwa Mwīai waku, nūdū vate nzika, we ūatīle ūtongoi ūla wa w'ō.

69. Na ethwa mo nīmeūakaanānīa naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsl nesa vyū ūndū inyw'ī mwīkaa.

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katī wenyu Mōthenya wa Uthayūkyo ūlū wa maūdū ala inyw'ī mwavathūkanganīa.'

71. We nowīsl kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkīsl kīla ona kīva kīla kī matunī na ūlū wa nthī? Vate nzika, syonthe nīsūvīthwe nthīnī wa Ivuku, na

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَak
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنْزِلُ السَّمَاءَ مَاءً فَتَخ
عَلَى الْأَرْضِ لَأَ بِأَذِينَهُ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرؤُوفٌ
رَحِيمٌ ٢٧

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكُفُورٌ ٢٨

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا ثُمَّ نَاسُوهُ فَلَا يَنتَظِرُونَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى
مُسْتَقِيمٌ ٢٩

وَأَن جَدُّوكَ فَقِيلَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ٣٠

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٣١

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ٣٢

² *Veonany'a kana ndeto īno 'Ūthei' ūwetaa kūvalūkanga kwa īllo sya ītu, na syīndū īngī sya matunī ila īmīvalūkanganīa nthī kwa mavinda.

Ou nĩ Ovũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nĩmathaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩa We ūtakĩtheesye mwĩlao, na kĩa mo mate na ūmanyi wakyo. Na kwa asu ala mekaa mothũku vai mũtetheesya.

73.Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yĩ ūtheinĩ yasomwa kwoo, we ūkoona ūlei mothyũnĩ ma asu ala matetkĩlaa. Ovakuĩ / mamavithũkĩ ala meũmasomea Mĩsoa Yaitũ. Asya, 'Nĩmũtavye inyw'ĩ kĩndũ kĩthũku mũno vyũ kũvĩta kyu? Kyo nĩ ūla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwathanĩte w'o kwa asu ala metkĩlaa. Nĩw'o ūsu nĩ wĩkalo mũthũku!

LUKU 10

74.Inyw'ĩ andũ, ngelekany'o nĩnengane, kwa ūu, mĩthukĩĩsyei yo. Vate nzika, asu ala inyw'ĩ mũmekafĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kũmba ona ngĩ, ona makombana onthe vamwe nũndũ wa kĩleelo kĩĩ. Ona ngĩ ĩkavulya kĩndũ kuma kwoo, maitonya kũkyosa na kũkĩtũnga. Ow'o, *elĩ* nĩ onzu mũmanthĩ na mũmanthwa.

75.Mo maimũtaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndaĩla ĩla imwailĩte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvaa Atũmwa kuma katĩ wa alaĩka, na kuma katĩ wa andũ. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ أَنْبَاءُ بَيْنَتْ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ
الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرُ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ
يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمُوتٌ مِنْ
ذِكْرِ النَّارِ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبَشِّرِ
الْمُحْسِنِينَ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ ضَرْبٌ مَثَلٌ فَاسْتَعِزَّوْا لَهُ إِن
الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا
وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا
لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّى قَدَرَهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
W'iw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nIw'isI kIla kI mbee woo na kIla kI
Itina woo; na maOndÜ *onthe*
makatÜngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا يَنْ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ۝

78. Inyw'I ala mwItkIlaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothyÜ menyu MboyanI,
na mÜthaithei MwIai wenyu, na Itkai
meko maseo nIkana mÜtonye kwafla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْغَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

79. Na Itthing'IIsyei kwoondÜ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ÜndÜ kÜmwaItte
inyw'I kwItthing'IIsya. We nÜmÜnyuvItte
inyw'I, na ndailItte mÜio mÜito ItlÜ
wenyu nthInI wa ndInI; *kwa Üu atItai*
mÜItkItto wa Itte wenyu Avalamu; We
amwItte inyw'I Masilamu *kwelI* mbee na
nthInI wa *Ivuku* yIt, nIkana MÜtÜmwa
atonye kwItthwa ngÜsI ItlÜ wenyu, na
nIkana inyw'I mÜtonye kwItthwa ngÜsI
kwa mbaa-andÜ-onthe. Kwa Üu
syaItsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwItkwatItlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe mÜlÜmItye. We nI MÜnerÜ
wenyu. MÜnene MÜseo vyÜ na
MÜtetheesya MÜseo vyÜ!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ
أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَ مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَايَ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN
(Wavuanlw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Vate nzika, ũkĩlyo nĩũkaa kwa etĩkĩli,
3.Ala mena wĩnyivyo nthĩnĩ wa Mboya
syoo,

4.Na ala mevathanaa na maũndũ
mathũku onthe,

5.Na ala mena kĩthito nthĩnĩ wa kumya
Saka,

6.Na ala masũvĩaa ũthei woo----

7.Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aũme, nũndũ
Indĩ asu nĩmo mate nthoni namo;

8.Indĩ asu ala mamanthaa kĩndũ kĩngĩ
ĩũũũ wa ũu nĩ eki-ma-naĩ----

9.Na ala masũvĩaa mawĩvĩto moo na
motianĩto moo,

10.Na ala masũvĩaa nesa ũsyallĩsyaa wa
mboya syoo.

11.Aa nĩmo atĩwa,

12.Ala makatĩwa Itu. Mo nĩvo
makekalaa.

13.Nĩw'o, Ithiyĩ nĩtwamũmbie mũndũ
kuma kĩtoonĩ kya yũmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ٢
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ٣

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ٤

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ٥

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ٦

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرُ مَلُومِينَ ٧

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ٨

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْلِهِمْ زَعُونَ ٩

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ١٠

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ١١

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ١٢

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِّنْ طِينٍ ١٣

14. Na Indī Ithyī nītawmw'ie ta Tlovoto
ya manzī vandū vasūvŋku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْقَةً فِي قَرَارِ عَيْنَيْنِ ۝

15. Na Indī Ithyī nītwayŋseŋvisye Tlovoto
ya manzī yatwŋka yŋanga ya nthakame;
na Indī Ithyī nītwayŋseŋvisye yŋanga ya
nthakame yatwŋka kŋndŋ kŋe
mŋvw'anŋle; na nthŋnŋ wa kŋndŋ kyu kŋte
mŋvw'anŋle tweekŋa mavIndī na mavIndī
asu twamavw'ŋka na nyama; na kuma
vau Indī, twakŋany'a kwŋthwa kyŋmbe
kŋngŋ. Kwa ŋu, kŋathimwa nŋ Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula Mŋmbi
Mŋseo Vyŋ katŋ wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْقَةَ عَلَيْنَا خَلَقْنَا الْحَاقَّةَ مُضَعَةً فَلَقْنَا النُّشْرَةَ
فَكَسَوْنَا الْعِظَمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ۝

16. Na ŋtina wa ŋu Indī, vate nzika
mŋkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا بَعْدَ ذَلِكَ لَقِيَتُونَ ۝

17. Indī Mŋthenyanŋ wa Uthayŋŋkyo
inyw'ŋ mŋkathayŋŋkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ تَابِعُونَ ۝

18. Na Ithyī nŋtŋmbŋte matu mŋonza
ŋŋlŋ wenyu mekalanŋle yŋmwe ŋŋlŋ wa
yŋngŋ, na Ithyī tŋiŋvŋthasya ŋmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ۝ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ
غَافِلِينَ ۝

19. Na Ithyī nŋtwatheesye kŋw'ŋ kuma
ŋtunŋ kwŋanana na kŋthimo, na Ithyī
nŋtwatumie kyo kŋkala ŋŋlŋ wa nthŋ----na
ow'o Ithyī Nithyŋ twŋyŋaŋaa kwŋveta
kwakyo----

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَاهُ فِي الْأَرْضِ
وَرَأَيْنَا عَلَى دَهَايَ بِهِ لَقْدَرُونَ ۝

20. Na Ithyī nŋtwaseŋvisye mŋŋnda ya
mŋtende na mŋsavivŋ kwoondŋ wenyu;
na matunda maingŋ nthŋnŋ wayo; na
amwe mamŋ inyw'ŋ nŋmŋmaŋsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُم فِيهَا
فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝

21. Na mŋtŋ ŋla ŋmeaa Kŋŋmanŋ kya
Sinaŋ; umasya mauta na syaŋny'wa
nyingŋ kwa asu ala maŋsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدِّهْنِ
وَصَنِغٍ لِلْأَكْلَيْنِ ۝

22.Na nthInI wa ng'ombe ve Isomo ota Ou kwenyu. IthyI nItUm0nengae kya0nyw'a kIla kI mavunI masyo na nthInI wasyo mwIna motandIthyo maingI, na imwe syasyo ota Ou nIm0syIIsaa;

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نَتَّبِعُكُمْ مَتَاقِي بُطُونِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na I0l0 wasyo na nthInI wa ngalawa inyw'I nIm0kuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

LUKU 2

24.Na IthyI nItwam0t0mie Noa kwa and0 make, nake asya, 'Inyw'I and0 makwa, m0th0k0mei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Inyw'I nom0kethwa mwI alOngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَّقُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25.Na anene ma and0 make, ala maleile kwItfIkIla maisye, 'We no m0nd0 otenyu inyw'I; we amantha kwItw'7kIthya m0nene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie, vate nzika We aI atonya kwIthwa atheeisy alafka. IthyI t0yaaIw'a kInd0 ta kyu kuma katI wa maaIthe mait0 ala ma mbee ona vanini.

فَقَالَ الْبَلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ
مَلَكًا ۚ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26.We nI m0nd0 0kwatIwe nI nd00ka t0; kwa Ou, eteelai, 0voo wake kwa Ivinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جَنَّةٌ مِّثْلُ نَصْرِهِ حَتَّىٰ جِينِ ﴿٢٦﴾

27.We Noa aisye, 'Ame MwIai wakwa, ndethye Nyie n0nd0 mo nImandwIkIthItye nyie ta m0kengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ ﴿٢٧﴾

28.Kwa Ou, IthyI nItwam0twaIe we 0vuany'o t0kyasya, 'Se0vya Ngalawa uungu wa metho Mait0 na kwIanana na 0vuany'o Wit0. Na yIla mwIao Wit0 wavikie, na mbuluti sya nthI syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ۚ وَوَحَيْنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيلُ ۚ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنَ
كُلِّ نَفْسٍ مِّنْ ثَمْنِينَ ائْتَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَقَىٰ عَلَيْهِ

likya ilĩ ilĩ sya kĩla mũthemba, nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminĩte kũvĩtũkĩthw'a. Na we ndũkandavye Nyie ũvoo wa asu ala mekĩte naĩ; mo makanyw'ĩthw'a kĩw'ũ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٩﴾

29.'Na we wamina kwĩkala Ngalawanĩ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ũtũtangĩĩe ithyĩ kuma andũnĩ mate alũngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّيْنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

30.'Na asya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie kũũngama kũathime, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ wa ala matumaa andũ maũngama.'

وَقُلِ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٣١﴾

31.Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama. Na nĩw'o, ithyĩ nĩtwĩthĩĩtwe mavinda onthe tũimatwaa andũ itatwanĩ.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِن كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٣٢﴾

32.Na ĩndĩ ithyĩ nĩtwamyũkĩlĩlye nzyawa ĩngĩ ĩtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٣٣﴾

33.Na Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe moo ta Atũmwa kuma katĩ woo ene ala maisye, 'Mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mũi na Ngai ũngĩ ateo We. ĩndĩ inyw'ĩ nomũkamũkĩla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla na malea ũmbano wa Itunĩ na ala Ithyĩ twamatonyethisye kwĩkala nesa nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno, maisye, 'Uũ nĩ mũndũ otenyu inyw'ĩ. We aĩsaa okĩla inyw'ĩ mũĩsaa, na kũnyw'a okĩla inyw'ĩ mũnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِإِيعَاءِ الْآخِرَةِ وَاتَّرفَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَؤُلَاءِ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٥﴾

35.'Na ethwa inyw'I nIm00mwIw'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mwI'na wasyo.

وَلَيْنَ أَطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ فَأَتَكُمُ إِذَا الْخِيَرُونَ ﴿٣٥﴾

36.'We emwIa kana inyw'I yIla m0kakw'a na k0tw'Ika kItoo na mavIndI, nIm0kasyoka k0thay00kw'a IngI?

أَيَعِدُّكُمْ أَنْتُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْتُمْ مُخْرَجُونَ ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwathItwe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI twIkalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'I'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a IngI ona IndI.

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0vItye 0v0ng0 I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ithyI t0ikamwItI'kIla-we.'

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'MwIai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nImamboSete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَبْتُ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kwIlila nthInI wa Ivinda Ikuvi.'

قَالَ عَنَّا قَلِيلٌ لِيُضِخْنَ نَوْمَيْنِ ﴿٤١﴾

42.IndI 0silIlo nIwamakwatie mo kwIlanana na w'o, na IthyI nIwamatwIkIthisye mo ta mavuti. NI'methwe me aumanIe IndI, and0 ala mekaa naI!

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُلَامًا مَبْعُودًا إِلَى الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI nItwookIlilye nzyawa ingI Itina woo.

ثُمَّ أَنْتَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُونًا أُخْرِجْنَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0vIt0ka Ivinda yoo yIla yItw'I'twe, ona mo maitonya k0tiwa Itina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٤٤﴾

45.Indĩ Ithyl nĩtwamatũmie Atũmwa Maitũ ũmwe ĩtina wa ũla ũngĩ. Kĩla ĩvinda andũ mavikĩwe nĩ Mũtũmwa woo mo nĩmamũtw'ĩkĩthasya we ta mũkengani. Kwa ũu, Ithyl nĩtwamaatĩanĩsyie ũmwe ĩtina wa ũngĩ nthĩnĩ wa wanangĩko na Ithyl nĩtwamatwĩkĩthisyie mo ta mbano tũ. Methwe me aumanĩe, ĩndĩ, andũ ala matetĩkĩlaa!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةٌ رَّسُولَهَا
كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ
فَبَعْدًا لِأَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indĩ nĩtwamũtũmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitũ na ũtonyi mũtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَى وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; ĩndĩ mo nĩmeekathĩtie namo maĩ andũ ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَسْكَبُوا مَا كَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makũlilye, 'Ithyl twĩmetĩkĩla andũ elĩ ala mailyl otaitũ oyĩla andũ moo nĩ athũkũmi maitũ?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ بِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ũu, mo nĩmametie akengani, na mo maĩ katĩ wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyl nĩtwamũnengie Mose Ivuku, nĩkana mo matonye kũtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyl nĩtwamũtwĩkĩthisyie mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyl nĩtwamatangĩie mo na nĩtwamatetheeisyie mo kũvika nthĩ ĩla mbũkĩĩĩĩlu, vandũ va ũthũmũo na mbuluti ivĩĩĩtye kĩw'ũ.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ĩ Atũmwa, yai katĩ wa syĩndũ ĩla ntheu, na ĩkai mawĩla maseo. Nĩw'o, Nyie nĩĩĩĩ nesa ũndũ ũla inyw'ĩ mwĩkaa.

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ

فَاعْتَقِبُوا

54. Mo nĩmanyatĩkisye ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِّظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ جَبٍ بِأَلَدِهِمْ

فَرِحُوا

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoo kwa Iivinda.

فَدَرَّهُمْ فِي غَمَرَتِهِمْ حَتَّى جِينُوا

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila Ithyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ قَالٍ وَبَيْنٍ

57. Ithyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, ĩndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka---

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ

إِلَى رَبِّهِمْ رُجْعُونَ

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ

63. Na Ithyĩ tũĩũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ

بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ

Iseo Mũno Vyũ; na We nĩ Ula-
Mũnengani Mũseo Vyũ.

74.Na kwa Ūla w'o vyũ, we
Ūmathokasya nzĩanĩ ūla ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝

75.Na asu ala matetĩkĩlaa Itu, ow'o mo
nĩmelelũkĩte kuma nzĩanĩ ūsu.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنُكَيِّبُونَ ۝

76.Na takethwa Ithĩ nĩtweew'ĩte tei
ĩũũ woo, na kũmaumya thĩnanĩ woo,
mo vate nzika, methĩwa maendeeie
kwĩthĩwa nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

وَلَوْ رَجَعْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ قُرْبَىٰ لِلْجَوَابِ

فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝

77.Ithĩ nĩtwamakwatie mo na ūsilĩlo.
Indĩ mo mayaaĩnyivya mo ene kwa
Mwĩai woo ona kana makathaithana
mena wĩnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذَ لَهُم بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ

وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ۝

78.Kũvika yĩla Ithĩ twamavingũŕe
mũomo wa ūsilĩlo mwai, sisya, mo
nĩmeyĩtũkaa.

حَتَّىٰ إِذَا اتَّخَضْنَا عَلَيْهِمُ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَجْعَلُونَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ۝

LUKU 5

79.Na We nĩ We Ula wamũmbfie
inyw'ĩ matũ, na metho, na ngoo; indĩ
inyw'ĩ mũtũngaa mũvea mũnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

80.Na We nĩ We Ula ūmwĩngĩvĩtye
inyw'ĩ ūũũ wa nthĩ, na Kwake We
nĩkw'o inyw'ĩ mũkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

81.Na We nĩ We Ula ūnenganae thayũ,
na ūetae kĩkw'ũ, na mokonĩ Make ve
ũalyũko wa ūtukũ na mũthenya. Indĩ
inyw'ĩ nomũkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ وَهُوَ اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝

82.Indĩ mo maasya ūndũ andũ ala maĩ
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ۝

83. Mo maasya, 'Kya0! IthyI twakw'a na kŭtwika mŭthanga na mavindI t0, ow'o, ithyI nItŭkathay00kw'a IngI?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّنَا لَنَبْعُوَنُ ۝

84. 'Uu nIw'o ithyI twathiwe mbee, ithyI na maaIthe mait0. KI ti kInd0 IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

85. Asya, 'NthI na syonthe ila syI nthInI wayo nI sya0, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

86. 'Mo makasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'I IndI nomŭkataIka?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

87. Asya, 'N00 ūla MwIai wa matu mŭonza na MwIai wa KIvIla KIInene-kyai-UsumbI?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۝

88. Mo makaasya, 'Nl sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'IndI inyw'I nomŭkekala mwIna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ۝

89. Asya, 'N00 ūla kw'okonI Kwake ve ūsumbI wa syInd0 syonthe na ūla ūsŭvIaa, na ūla Kwake vate sŭvIka, ethwa inyw'I nImwIsI?'

قُلْ مَنْ يَدِيهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

90. Namo makaasya, 'Uu W'onthe nI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'I IndI, mŭkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَأَنَّى تُسْحَرُونَ ۝

91. Ii, IthyI nItŭmaetee mo ūla w'o, namo vate nzika, nI akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai IngI ona ūmwe wI vamwe Nake We; kŭkethwa ūu, kIla ngai yIthwa yoosie kIla yo yoombie, na vate nzika, imwe syIthwa syaisumbIkie ila ingI.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذَا أَذْهَبَ كُلَّ إِلَهٍ بِنَا خَلَقَ وَلَعَلَّا بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe Natafwe
Iŵlŵ wa syonthe ila mo mamwŵananasya
We nasyo!

93.Mŵmanyi wa maŴndŵ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa Ŵu, We E-Iŵlŵ
mŴno mbee wa syonthe ila mo
mamwŵananasya *We nasyo!*

﴿عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّمَ مِمَّا يَشْرُونَ﴾

LUKU 6

94.Asa, 'Mwŵai wakwa, ethwa We
Ŵkambony'a nyie maŴndŵ ala mo
mateelemetw'e namo.

﴿قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تَرِيَّتِي مَا يُوعَدُونَ﴾

95.'Mwŵai wakwa, Indŵ, ndŴkambie
nyie vamwe na andŵ eki-ma-naŵ.'

﴿رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾

96.Na vate nzika, Ithŵl twŵna Ŵtonyi wa
kŴkwony'a we kŵla Ithŵl
tŴmateelemasya nakyo.

﴿وَأَنَا عَلَى أَنْ تُرِيكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ﴾

97.LŴngyai ŴthŴku na Ŵla mŴseo vyŴ.
Ithŵl nŵtŴimanyŵlŵte syŵndŴ ila mo
mawetaa.

﴿إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ النَّيَّةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا
يَصِفُونَ﴾

98.Na asya, 'Mwŵai wakwa, Nyie
nŵmanthaa wŵvitho nthŵnŵ Waku nŴndŴ
wa mŵteelemangany'o ya Masatani.

﴿وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ﴾

99.'Na Nyie nŵmantha wŵvitho nthŵnŵ
Waku We, Mwŵai wakwa, mo maikese
kŴnthengea nyie,'

﴿وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضُّونَ﴾

100.KŴvika, yŵla kŵkw'Ŵ kŵamŴkŵa
Ŵmwe woo, akŵŴvana asya, 'Mwŵai
wakwa, ndŴnge ŵngŵ nyie,

﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِ﴾

101.'Nŵkana Nyie ndonye kŵŵka meko
ma ŴlŴngalu nthŵnŵ wa thayŴ Ŵla nyie
ndŵlŵte ŵŵina.' Tiw'o, ŵno no ndeto we

﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ
هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ
يُبْعَثُونَ﴾

On00neeha tũ. Na Itina woo ve tũtũ
kuvika muthenya ula mo
makathayũkw'a Ingĩ.

102.Na yĩla soo ūkavuvwa, vaikethwa
nd00 sya mũkautĩ katĩ woo mũthenyanĩ
0su, ona maikakũlany'a mũndũ na ūla
Ingĩ.

103.Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito nthĩnĩ wa meko, aa nĩmo ala
makethwa me aĩlu.

104.Indĩ ala mawĩa moo maseo
makethwa me mavũthũ—aa nĩmo ala
manangaa mathayũ moo; namo
makekala Iianĩ-ya-Mwaki.

105.Mwaki ūkavĩvya mothyũ moo
namo makamang'utha nĩ woo vau
nthĩnĩ.

106.'Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyw'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ũvũngũ?'

107.Mo makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũthũku witũ nĩwatũkĩlilye ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ andũ avĩtany'a.

108.'Mwĩai waitũ, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa wau wa matũ, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

109.Ngai akamatavya, Aĩai vau nthĩnĩ
na mũikaneene Nakwa Nyie.'

110.'Kwaĩ nguthu Imwe katĩ wa
athũkũmi Makwa ala maisye, 'Mwĩai
waitũ, ithyĩ nĩtwĩtĩkĩlaa; kwa ūu, tũekee
ithyĩ naĩ sitũ, na twĩw'ĩe tei; nũndũ We

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِقُونَ ﴿٢٣﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَيْرُ ذَا
أَنْفُسِهِمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

تَلْفَحُ دُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلَى عَلَيْهِمْ كُنُوزُهَا
تُكَذِّبُونَ ﴿٢٦﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلِّمُونِ ﴿٢٩﴾

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا

فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anīaa
tei.

111.'Indī inyw'ī nīmwmaw'ī Tkīthisye
mo kīndū kya kūthekeea na matwīka
kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī
ūlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī
mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ نَفْسَهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّى أَنْسَوْهُمْ ذِكْرِي وَلَكِنْ
مِنْهُمْ تَضَلَّوْنَ ۝

112.'Nyie ūmūnthī ū ū nīnīmatuvīte mo
nūndū wa ūmīlīsyō woo, kwa ūu nomo
tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْفَاكِرُونَ ۝

113.Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile
tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لَمْ يَلِثْكُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدُ سِنِينَ ۝

114.Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile
kwa mūthenya ūmwe kana kīlungu
kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ūtalo.'

قَالُوا لَيْسَ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَتَنِلِ الْعَاذِينَ ۝

115.We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile
o vanini tū, takethwa inyw'ī
nīmwmanyie!'

قُلْ إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَوْ أَنْتُمْ لَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

116.'Inyw'ī Indī mwasūanīe kana Ithyī
twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na
kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنْتُمْ خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

117. Ula-Wī-Iolū Mūno Indī nī ethwe
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We,
Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya
Usumbī.

فَقَطَّلَ اللَّهُ الْمَلِكَ الْحَيَّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
الْكَرِيمِ ۝

118.Na we ūla wīkaīlaa Ngai ūngī ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
ūtena ūkūlī wake, we akaumya ūtalo
kwa Mwīai wake. Kwa ūla w'o, alei
maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا
قَاتِلًا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ۝

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
 ĩw'a tei, na We Nue Ula-Mũseo Vyũ
 katĩ wa ala mew'anĩaa tei.'

﴿قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. *Kĩĩ nĩ* Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama nthu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3. Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa elĩ yĩla mũkwĩanĩĩsyā ũrw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtĩkĩĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etĩkĩli nĩkũsĩte ũsĩĩlo woo.

4. Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etĩkĩli.

5. Na asu mailĩĩlaa iveti mbĩtĩkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya---- makũnei myũnzyũ mĩlongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6. Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةُ التَّوْبَةِ مَدَنِيَّةٌ وَأَنْزَلْنَاهَا فَرَضَهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ يُبَيِّنُ لَكُمْ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُزْمٌ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْبُحْصَنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا بِمَا بَاذَرْنَ لَهُنَّ شَهَادَةً فَاجْلِدُوهُنَّ نِجْنِينَ جَلْدَةٍ وَلَا تَقْبَلُوا لَهُنَّ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7.Na asu ala maililaa iveti syoo Ovüŋgü, na matena Üküſi ateo mo ene---- Üküſi wa ümwe wa andü ta asu Ükeethwa wĩ mwĩanu ethwa we akeevĩta na syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ٥

8.Na wĩvĩto wake wa katano Ükeethwa nĩ kwasya kana kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa we e katĩ wa ala akengani, kĩthwe ũũũ wake.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ لَعَنَتِ اللَّهُ عَلَيْهِمْ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ٥

9.Indĩ Ūsilĩlo Ükavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kĩkeevĩta na kumya Üküſi mavinda ana syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *kĩkyasya* kana mũũme nĩ ūmwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعُ شَهَدَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذَّابِينَ ٥

10.Na kĩhitũ kya katano kyakyo kĩkeethwa nĩ kwasya kana, Kĩumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ũũũ wakyo ethwa mũũme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ٥

11.Na takethwa ti Ūndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake ũũũ wenyu, na kũtwĩka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu na Mũũ, *inyw'ĩ mwĩthwa mwakwatiwe nĩ kyeve*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِتَوَابِ حَكِيمٌ ٥

LUKU 2

12.Nĩw'o, asu ala maetie Ūvüŋgü nĩ nguthu ĩmwe katĩ wenyu *inyw'ĩ*. Mũũkasũanĩ kana Ūndũ Ūũ nĩ mũthũku kwenyu; aiee, nĩ Ūseo kwenyu. Kĩla ūmwe woo akoosa *kĩanda kyake kya* naĩ ĩla we weekie; na we ūla katĩ woo waĩ na kĩlungu kĩnene akakwata Ūsilĩlo mwai, na wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِآيَاتِنَا فِي غَضَبٍ مِنْكُمْ لَا تُحْسَبُوهُمْ شَرًا لَكُمْ بَلْ هُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ مَا أَلْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٥

13. Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ⑤

14. Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekeaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشَّهَدَاءِ قَالُوا لَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ هُمْ الْكَذِبُونَ ⑥

15. Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na ĩtunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwail nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَتَسَكَّمْتُمْ فِي مَا أَقَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑦

16. Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyu maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِالْإِسْتِخَارَةِ وَقَالُوا لَمْ يَأْتُواهُمْ بِبَيِّنَاتٍ لَّهُمْ بِهِمْ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ⑧

17. Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'ie mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. We wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbail

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَنَكَ هَذَا بَيِّنَاتٌ عَظِيمَةٌ ⑨

18. Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaal inyw'ĩ mũĩkasyokee ona vanini ũndũ ũĩlyĩ ta ũũ, ethwa inyw'ĩ mwail etĩkĩli.

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ⑩

19. Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyal inyw'ĩ mĩfao; na Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑪

20. Asu ala mendaa wathavu Onyafike katl wa etfiki, makeethwa na Usililo w woo nthini wa nthi Ino na Ituni. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ntwisi na inyw'i muyisi.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na nundu wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake Iulu wenyu, na kutwika kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Muii na Usitwe ni tei, inyw'i mwihwa mwaananghwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤِي
لَفَبَّحْتُمْ زُجُجِمُ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Inyw'i ala mwitkila! Muiikaatle nyaali sya Satani na ula ona wiva uatila nyaali sya Satani aliwe nikumanya kana we vate nzika atavanasya maundu ma wathe na uthuku wi utheni. Na nundu wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake Iulu wenyu, vai ona umwe wihwa e mtheu ona vanini, inda Ngai Mwene Vinya W'onthe amotheasya ula We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Wtwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Na ala mena uthwii na wingi wa syindu katl wenyu maikvite kolea kumanenge syindu ala ma ndu ya mukauti na ala mena vata na nya na ala matiie msiyi yoo kwoondwa wa nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo nimaakee na kumisiya. Inyw'i nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe alitwe ni umokea inyw'i? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Muekanli-Muno Vyü, Usitwe ni tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلْيَعْلَمُوا وَيَصْفَحُوا أَلَا يُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Ntw'o, asu ala mamailila uvungu aka atheu, mate wathavu, iveti mbitkili

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe Iŭlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ũsilĩlo mwai kwoondũ woo.

لَعَنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

25. Mũthenya ũla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa Iŭlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوبُهُمْ ﴿٣٦﴾ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

26. Mũthenya ũsu Ngai Mwene Vinya W'ontho akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka nĩ We W'o-Wĩ-Utheinĩ.

يَوْمَ يَدْعُ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ وَيَنْهَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٣٧﴾

27. Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na Iŭĩtyo Iŭlũ wa maũndũ onthe ala *ailĩanĩli* maneena. Ve ũkeo kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْخَيْثُوثُ لِلْخَيْثُوثِينَ وَالْخَيْثُوثُونَ لِلْخَيْثُوثِ وَأُولَئِكَ الْكَلْبَاتُ لِلْكَالِبِينَ وَالْكَالِبُونَ لِلْكَالِبِ وَأُولَئِكَ مُبَذَّوْنَ وَمَتَى يَقُولُوكُمْ لَكُمْ مَغْفِرَةٌ فَرِيضَةٌ كَرِيمَةٌ ﴿٣٨﴾

LUKU 4

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ ila ite syenyu ateo mwĩtĩtye ũthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ũseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٣٩﴾

29. Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ũmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ũthei. Na mweewa, 'Syokai', ĩndĩ syokai; ũu nĩ ũtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩsĩ nesa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٤٠﴾

30. Ti ũthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ila itekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٤١﴾

W'ontho nŵĩsĩ ŪndŪ inyw'ĩ mumbŭlaa
na ŪndŪ mŭvithaa.

31. Matavye aŭme ala etfktli
makumany'e metho moo na masŭvie
ŭthei woo. Uu nĩ ŭtheu mŭno kwoo.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵĩsĩ nesa ŪndŪ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ أَبْصَارَهُمْ وَيَحْفَظُونَ أَرْوَاحَهُمْ
ذَلِكَ أَزَلَىٰ لَهُمْ إِنْ اللَّهُ يُخَيِّرُ بَيْنَ يَصْنَعُونَ ﴿٥١﴾

32. Na itavyei iveti ila mbtftklli
ikumany'e metho masyo na isŭvfe
mothei masyo, na iikonany'e wanake
wasyo na mathaa ateo ala menekee, na
niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na
iikonany'e wanake wasyo ateo kwa
aŭme masyo kana maaĩthe masyo, kana
kwa maaĩthe ma aa mŭŭme masyo, kana
syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme
masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo,
kana syana sya anaa nyinyia masyo,
kana syana sya eitu a nyinyia masyo,
kana iveti syoo, kana ala moko moo me
uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme
ala mate ĩtomo yasyo, kana syana nini
ila itanamba kwĩthwa na ŭkŭŭ wa
kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti. Na iikaende
na mŭendele wa kwonany'a mathaa
masyo ala syo ivithaa. Na ĩthiŭei inyw'ĩ
kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho
inyw'ontho vamwe, inyw'ĩ etikili,
nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا
وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ بُحُورِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَاتِ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنَىٰ أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءً
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ نِسَاءً يُحْفَظْنَ أَوْ مَا
مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولَىٰ
الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا
عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ
مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا
إِنَّهُ الْتَوَّابُونَ ﴿٥٢﴾ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٣﴾

33. Na twaai iveti sya ndiwa kuma katĩ
wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na
ngombo syenyu sya aka ila *syaila nĩ*
kŭtwaanĩhw'a. Ethwa mo nĩ nya,
Ngai Mwene Vinya W'ontho
akamamanthĩa nzĩa sya ŭtethyo kuma
mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya
W'ontho nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-
W'ontho.

وَأَنِكْحُوا الْأَيَّامَ مِنْكُمْ وَالضَّالِّينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمَّا بِكُمْ إِنْ تَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْزِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

34. Na asu ala matekwona *syindū* *sya* mūtwaano nīmaŋŋite nī kwīyŋkalya me atheu ene, kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge syindū nthŋnī wa mumo Wake. Na ngombo ŋa yŋkwenda valūa wa ūthasyo nūndū wa kūnyivya ūkoombo, iandŋkŋei ethwa nīmūkwona ūseo nthŋnī wasyo na inengei kuma ūthw'iinī ūla *kwa ūla w'o* nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We ūnenganŋite ūlū wenyu. Na mūikamaingŋisye athūkūmi menyu nthŋnī wa thayū mūvuku *kwa kūmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwŋkala me atheu, nŋkana inyw'ŋ mūtonye kūmantha nzŋa ya thayū ūū wa yu. Indŋ ethwa ūmwe akamaingŋisya mo, Indŋ ŋtina wa kōingŋw'a kwōo Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa Mūekanŋi *na* Mwene tei *kwōo*.

35. Na Ithyŋ nŋtūtheetye Mŋsoa Mŋtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavŋtie mbee wenyu, na ūtao *kwa* akŋi-ma-Ngai.

LUKU 5

36. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Kyeni kya matu na nthŋ. Ngelekany'o ya kyeni Kyake nī ta ūvya ūla ūthinŋkŋtwe taa nthŋnī waw'o. Taa ūsu naw'o wŋ kŋsisyonŋ. Nakyo kŋsisyo kŋkekalā ta ndata ŋkūtisatisa. Yakanŋtw'e kuma kwa mūŋtŋ----- mūathime wa mūthata---- ūte wa umŋlonŋ kana ūthūŋlonŋ ūla mauta maw'o me vakuvŋ kwakana ona mwaki ūtaūvikŋe. Kyeni ūlū wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtongoeasya kyeni Kyake *kwa ūla* We wendaa. Na Ngai

وَلَيْسْتَ غَفِيفٌ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ رِجَالَ حَاجَةٍ يُغْنِيهِمْ
اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ وَمِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَانُكُمْ فَكَايُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَأُولَئِكَ
مَنْ قَالَ اللَّهُ الَّذِي أَنْكُرْتُمْ وَلَا تُكْرَهُوا فَتَيَّبْتُمْ
عَلَى الْبُعَاةِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْصُنَا لَتَبْتَغُوا عَرْضَ الْبَيْدَةِ
الَّذِينَ بَاءَ وَمَنْ يُكْرِهُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْكَرَاهِيَةِ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ③

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِمَنْ الدِّينِ
يَخْلُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ④

اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا
مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيئُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
كَاذِبٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyIsI syIndū syonthe nesa vyū.

وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝

37. Kyeni kII yu nIkyakene nthInI wa nyūmba Ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'ite kana nIsyakūnēnv'wa na kana syItwa Yake yIlilikaniIwe nthInI wasyo. Na MūtaIei We nthInI wasyo ma-kIloko na Iya mawIoo;

فِي يَبُوتِ إِذَنْ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعَ وَيُذَكِّرَ فِيهَا اسْمَهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۝

38. Andū ala mataalyūlawa nI ūtandIthya kana ūthoosya wa syIndū makolwa nI ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyallIya wa Mboya, na ūIvi wa Saka. Mo nImakIlaa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رَجَالٌ لَا تُلْمِزُهُمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ۝

39. NIkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthInzIo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingIvIsye syIndū kuma mumonI Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kIthimo.

لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

40. Na ta IūIū wa asu ala matetIkIlaa, meko moo nI ta kyuu kya kIw'ū kIla kIkengaa weūnI. Ula wIna waūni akasūanIa nI kIw'ū, IndI avika vala kII, akIthIa nI vathei. Na we amwIthIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ula ūmūIvaa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MItūkI kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّلْمَانُ مَاءً خَمًّا إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قُوَّةَهُ حِسَابُهُ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

41. Kana meko moo nI ta kIvindu kInene mūno IūIū wa ūkanga mūnene na mūliku, kIla kIvw'Tkawa nI kItulumo, vala itulumo syūkIlaa IūIū wa itulumo, I-ūIū wakyo ve mathweo, kIvindu kIyilIanIye ngoi IūIū wa ngoi. YIla we

أَوْ كَظُلُمٍ فِي بُحْرِ لَيْلٍ يَغْشَاهُ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَوْجٌ مِنْ قُوَّةٍ مَحَابٍ ظَلَمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكِدْ يَرَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ۝

watamb00kya kw'oko kwake, akwona
na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūtamŭnengae kyeni—vai
kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla ndaŭa Syake
itaŭawa nĩ onthe ala me matuŭĩ na ūlŭ
wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kĩye
nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsĩ nza
yakyo ya mboya na ndaŭa. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndŭ
mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ صَفِيَّتٌ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalŭko
ūkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

44. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na
ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na
aimomba mbumbu na ūkyona mbua
yuŭte kuma katĩ wamo? Na We
nŭtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta
ĩlma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na
ĩndĩ We nŭmŭkŭnaa nayo ūla We
wendaa, na nŭmĩvetangaa kuma kwa ūla
We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi
kŭvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِئُ سَمَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيطُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَآ
بَرْدِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ۝

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe
akŭanasya ūtukŭ na mŭthenya. Vate
nzika, nthĩnĩ wa ūndŭ ūu ve ūmanyĩsyoy
kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلَّ وَالتَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَوَبْرَةٌ
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩŭmbĩte kĩla nyamŭ kuma kĩw'ŭnĩ.
Katĩ wasyoy ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katl wasyo ve ila iendaa na maaũ elĩ, na katl wasyo ve *ila* iendaa na maaũ ana. Ngai Mwene Vinya W'ontho ombaa klla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na vinya wa kwĩka maũndũ onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَتُخِّصُّ عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَيَوْمَئِذٍ سَتَعْلَمُونَ
يَتُخِّصُّ عَلَىٰ أَرْجَحٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

47.Ow'o, Ithyl nftũtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho amũtongoeasy ūla We wendaa nzĩanĩ lla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦١﴾

48.Namo maasya, 'Ithyl nftũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa, na ithyl nftwĩw'aa,' na Indĩ Itina wa ūu, amwe moo nĩmaalyũkaa. Indĩ asu ti etĩkĩli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَخَوَّلُ قُرَيْشٌ مِّنْهُمْ مَّنْ يَكْفُرُ بِهِ ذَٰلِكَ وَمَا أَوْلَىٰكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

49.Na yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana we atonye kũmatw'ĩla katl woo, wee! Nguthu Imwe yoo nĩalyũkaa Ikasyoka.

وَلَٰذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

50.Na ethwa *mo mesũanĩ* kana ū-w'o wĩ ngalĩ lla yoo, mokaa kwake masembete mena wĩnyivyoo *w'ontho*.

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحُكْمُ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٦٤﴾

51.Uu nũndũ vena ūwau ngoonĩ syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeũkĩla makyona kana Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake akeethwa ate mũlũngalu kwoo? Aiee, mo nĩmo-ene eki-ma-naĩ.

إِنِّي قُلُوبُهُمْ مَّرْصُ أَمَّا تَابُوا أَمْ يَخَافُونَ أَنْ يَحِيفَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولَهُ بَلْ أُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

LUKU 7

52.Kwĩka kwa etĩkĩli, yĩla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mũtũmwa Wake nĩkana We atonye kũmatw'ĩla katl woo, mo maasya tũ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

'Ithyl nltw'lw'aa na nltwltk'laa.' Na mo nimo ala makalla.

53.Na Ola Umw'lw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mütümwa Wake, na Omök'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Umwosaa We ta ngao ya kw'si'la, asu nimo ala makasinda.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَّقِ اللَّهَ مَا بَلَغَ
هُمُ الْفَأْيُزُونَ ⑤

54.Namo mev'laa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitü syoo syi vinya kana, ethwa We nökümey'laa mo, vate nzika, mo nime küthi. Asya, 'Müikev'ite; k'laa k'kwendeka n'w'w'i wa w'o ündüni Ola wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'w'w'i nesa vyü ündü inyw'i mw'kaa.'

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْدِيكُمْ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
قُلْ لَا تَمْسُوا ظَمَامَةً مَعْرُوفَةً إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ⑥

55.Asya, 'Mw'lw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'lw'ei Mütümwa.' Na ethwa mo nimekü'alyüka Ind'i lilikanai, Ola ona w'wa w'kaa üu n'we ükakü'lw'a k'laa ki'twe nth'ni wake, otöndü nenyu mükakü'lw'a k'laa ki'twe nth'ni wenyu. Na ethwa inyw'i n'lmümw'lw'a we, mükatongoew'a nesa. Na Mütümwa ti mÜngam'i Ind'i no üeti w'i üthein'i wa Utümane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا
عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا
تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ⑦

56.Ngai Mwene Vinya W'onthe nüm'ath'ite asu kat'i wenyu ala met'k'laa na kw'ka meko maseo kana We vate nzika, akamatw'lk'ithya mo Ati'wa lölü wa nth'i, tondü We wamatw'lk'ithisye Ati'wa kat'i wa asu ala ma'i mbee woo; na kana We vate nzika, akam'lölü'm'ilya nd'ini yoo lla We üm'inyu'ite kwoondü woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo üsüv'lo na müuo amakü'an'isye itina wa w'ia woo; mo makanthait'haa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ
وَلَيُخَيِّرَنَّ لَهُمْ مِنْ بَيْنِ أَوْفِيَّتِهِمْ مَنْ يَنْصَرُّ
لَهُمْ يَنْصَرُّونَ فِي شَيْءٍ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ⑧

maikambianany'a Nyie na kIndu ona
kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea
Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57. Na syaŋŋsyai Mboya na Ivai Saka na
mwIw'ei Mōtūmwa, nIkana mūtonye
kwIw'Iwa tei.

58. MōikasūanIe kana asu ala matetIkIlaa
nImatonya kwananga *kIleelo Kitū* Iōlū
wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki;
na nI vandū vathūku mōno va kūthūmūa.

LUKU 8

59. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ekai ala moko
menyu ma aūme mamaŪngamIe, na ala
menyu matanamba kūvikIla ūima woo,
mamwItye inyw'I ūthei katatū *mbee wa
matanalika nthInIwa nyŪmba syenyu* sya
nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla
inyw'I mūkumya ngūa syenyu
katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina
wa Mboya ya ūtukū. *Aa nI* mavinda
atatū ma kImbithI kwenyu. *Mavinda* ala
angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana
kwoo; nŪndū makekalaa maithyŪlŪlŪka
vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe
menyu maimathŪkŪma ala angI. Uu
nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtheasya inyw'I MIsa; nŪndū Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, Ula-MŪI.

60. Na yIla syana katI wenyu syavikIla
ūima wasyo, ona syo ota ūu nomŪvaka
syItye ūthei, tondū asu ala *mawetetwe*
vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŪmŪtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا الرُّسُولَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ
يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ وَلَيْسَ النَّبِيُّ

بِأَيِّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنَكُمْ فِي مَلَكَةٍ
إِنَّمَا تُكَلِّمُوا الَّذِينَ لَا يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ
مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُومُونَ بَيْنَكُمْ
مِنَ الظُّهُورِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَرَضَاتٍ
لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ
طَوُّنَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ
اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

61. *Ido* wa iveti ila ngũũ, ila ivĩĩte
ĩvinda ya kũtwawa, vai ũthũku ƧoƧo
wasyo kũvetanga ngũa syasyo ila sya
ƧoƧo ũtee Indĩ iikanyonany'e ũtheinĩ
mawanake masyo. Na ethwa syo
nikwenda kwĩthwa na ũsũvĩo mbee wa
kũsũvĩa ũtheu wasyo nĩ ũseo mũno mbee
kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النَّسَاءِ الرَّبِّ لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ لَهُنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٥١

62. Vai ũthũku kwa kĩlalinda na vai
ũthuku kwa kĩema ona vai ũthũku kwa
ũla mũwau ona kwenyu ene, ethwa
nĩmũkũya Ifu nthĩnĩ wa nyũmba syenyu
ene kana sya maaĩthe menyu kana
nyũmba sya maa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya anaa nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eftu a nyinyia menyu, kana
nyũmba sya eftu a nyinyia ma maaĩthe
menyu, kana nyũmba sya eftu ma
nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana
kuma kwa ala mbungũo syĩ mokonĩ
menyu, kana nyũmba ya mũnyanyae
wenyu. Vai ũthũku kũya vamwe kana
kũya mũtaanĩsyee. Indĩ yĩla mwalika
nyũmba, kethyai andũ menyu, na ngethi
sya mũuo, ngethi kuma kwa mwĩai
wenyu, syusũĩte maũathimo na ũtheu.
Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe
ũmũvuanĩasya inyw'ĩ mĩao, nĩkana
mũtonye kũmanya.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَلِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتُمْ أَيْمَانَكُمْ أَوْ صَدِيقَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ كَذَلِكَ يَنْبَغِي اللَّهُ لَكُمْ أَنْ تَأْتُوا بِلَكُمْ
تَعْقِلُونَ ٥٢

LUKU 9

63. Nĩw'o, etĩkĩli ma w'o nĩ ala metĩkĩlaa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mũtũmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matetŵye ūthei kuma kwake yŵla mo me
nake nŵndŵ wa ūndŵ wa vata ūmakony'e
ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika,
asu ala metasya ūthei kwaku we, nŵmo
asu ala *ow'o* metŵkŵlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa wake.
Kwa ūu, yŵla mo makwŵtya we ūthei,
nŵndŵ wa ūndŵ woo, manenge ūthei asu
ala we ūkwenda, katŵ woo na metŵsy
ūkeo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŵ Mŵekanŵi Mŵno Vyŵ, Usŵŵtwe nŵ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا فِي يَتَادُونَ
إِنَّ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَكَ أَتْلِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَاِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغْضِ شَأْنَهُمْ
فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهُ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

64. Mŵikatw'ŵkŵthye wŵtano wa
Mŵtŵmwa ta ūndŵ ūmwe na ūmwe
wenyu aimwŵta ūngŵ. Ngai Mwene
Vinya W'onthe nŵmesi asu ala mevithaa
na kŵmbithŵ. Kwa ūu, ala maleaa kwŵw'a
mwŵlao Wake nŵmeesŵvŵe thŵna ndŵkese
kŵmethŵa kana kŵkwatwa nŵ ūsilŵlo wŵ
woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونُ مِنْكُمْ لَوْ اذًا فَلْيَحْذَرِ
الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑥

65. Ithukŵsyeyi inyw'ŵ! Nŵ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila syŵ matunŵ na
ŵŵlŵ wa nthŵ. Nŵw'o, We nŵwŵsŵ ūndŵ
inyw'ŵ mŵilyŵ. Na mŵthenya ūla mo
makatŵngwa Kwake We, We
akamamanyŵthya ūndŵ mo meekie. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ kŵla
kŵndŵ nesa vyŵ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩtĩte
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi ũlũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na w'loo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ kĩla kĩmbithĩ kĩ
matunĩ na ũlũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْعَالَمِينَ نَذِيرًا ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ
يَعْدِلُ ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْ نَنْفَعَهُمْ شَيْئًا وَلَا نَضُرَّ
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ
وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَتَأْتِنَا بِالْكِتَابِ فَأَنْبِئُنَا بِهِ
بُكْرَةً وَأَظْلًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8. Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İfu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kÜtheew'a mÜlaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mÜkaanany'a e vamwe nake?

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْشَوِي
فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ
ذَنْبِيرًا ۝

9. 'Kana kĩnandÜ kyaİle kwĩthwa kyekiw'e kÜla Üİ, kana kwake kwĩthwe na mÜÜnda we akaİsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naİ maasya, 'Inyw'İ mÜatİlaa mÜndÜ mÜoe.'

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا
وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْخُورًا ۝

10. Sisya ÜndÜ mo meÜkÜnenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoe ku na maitonya kwona nzİa.

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ
سَبِيلًا ۝

LUKU 2

11. KÜathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜnenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MÜÜnda İla İvİtİlaa tÜlÜsİ kafi wayo---na *ota Üu* nİÜkÜnenge we masÜmba ma kİ-Üsumbİ.

تَبَرَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ
قُصُورًا ۝

12. Aiee, Mo nİmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyİ nİtÜseÜvİtye mwaki wakene.

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاعْتَدْنَا بِكُذِّبٍ
بِالْآتَاءِ سَعِيرًا ۝

13. Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa mÜno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kİuumo.

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَبَحُوا بِهَا تَعَبًا
وَرَفِيرًا ۝

14. Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanİtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangİko.

وَإِذَا انْقَضَىٰ عَنْهَا رَبُّهُمْ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرًا
ثُبُورًا ۝

15. UmÜnthİ mÜikavoye kwoondÜ wa wanangİko Ümwe, İndİ voyai kwoondÜ wa mawanangİko maingİ.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ۝

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ Mũũnda wa Tene na Tene, Ūla wathiwe ala alũngalu? W'o Ūkeethwa mũthĩnzio woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ غَيْرُ أَمْرِ جَنَّةِ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَصِيدًا ۝١٦

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'ontho. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, Ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدٌ
مَسْئُولًا ۝١٧

18. Na mũthenya Ūla We Ūkamombany'a mo na asu ala mamathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, We akakũlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athũkũmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩĩthiye nzĩa?'

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي هَؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّبِيلَ ۝١٨

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ Mũtheu We! Ithyi tũyaalĩĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; ĩndĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syĩndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ Ūũ kũvika moolwa nĩ Ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ۝١٩

20. ĩndĩ Ithyi tũkamataavya athaithi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kũmũkenga mo mamũkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mũneenete, kwoondũ wa Ūu, inyw'ĩ mũitonya kũwathũkĩla ūsilĩlo kana mũkona ūtethyo.' Na Ūla w'ontho ona wĩva wĩkaa ūthũku katĩ wenyu, Ithyi tũkamũsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ فَنُكْمِ نُزِقْهُ عَذَابًا
كَبِيرًا ۝٢٠

21. Na Ithyl tūyaamatŭma Atŭmwa mbee waku we ateo mo nīmaīsaā līu na nīmangangaa moendelonī. Na Ithyl nītŭmatwīkīthasya amwe ūtato kwa ala angī. Inyw'ī Indī nomwīyŭmīlasya? Na Mwīai waku nī Woni-W'onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَنْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ

رَبُّكَ بِصِيرَةٍ ۝

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa ūmbano Naitŭ Ithyl maasya, 'Ithyl tŭleaa kŭtheew'a alaīka nīkī? Kana Ithyl tŭleaa kŭmwona Mwīai waitŭ nīkī? Vate nzika, mo nī ang'endu mŭno katī woo ene na nīmakīlīte mīvaka mŭno vaasa vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ۝

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsīŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na lthyī tūkathiŋkīŋa kīŋa meko moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya kītoō kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدْ مَنَّآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ حَبَآءً
مَّنْشُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kūthūmŋa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla itu yīkatūanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقَىٰ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنَزَلَ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūŋtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ۚ لَلَّذِينَ فِي الْأَرْضِ
أَلْقِيَاءٌ ۚ عَسِيرَاتٌ

28. Isŋvīeī mūthenya ūla mwīki-wa-naī ūkaŋmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī īmwe na Mūtūmwa!

وَيَوْمَ يَعْصُ الْأَمْرُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَلَيَّتَنِ الْأُمَمَاتُ
مَعَ الرَّسُولِ ۚ سُبْحَآءٌ ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamŋtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُوَلِّقُنِي يَلَيَّتَنِ لَمْ أَغْنِ فَلَا مَا خَلِيلًا ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ītina wa kūvikīwa nī Kīlīlikany'a.' Na Satani nī mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthysye Kulani īno ta kīndū kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. Uu nŵ'o Ithyī twamūseūvīsyē kīla Mwathani mūmaitha kuma katī wa ene-naī; na Mwīlai waku nŵlānīte kwīthwa ta Ndongoi na Mūtetheesya.

وَكُنَّا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَّ
رَبُّكَ مَا دِينًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetīkīlaa maasya, 'Kulani yalelle kūvuanw'a kwake oyīmwe nīkī?' Ithyī nīŵmīvuanītye yo ūu nīkana tūtonye kwīkīla ngoo yaku vinya nayo. Na Ithyī nītūmyalanītye na walany'o ūla mūseo vyū.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikūeteae we ngelekany'o īndī Ithyī tūŵnengae we ūla w'o na ūtavany'a ūla mūseo vyū.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ
تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulītye-ndu na mothyū moo lianī-ya Mwaki---mo makeethwa me ūthūkunī mūnene mwīkalonī woo, na me athyoeku mūno vyū kuma nzīanī īla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشِّوْنَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
۞ سَرْمَكَاثًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyī nītwamūnengie Mose Ivuku, na nītwamūnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mūtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَنَصِيرًا ۝

37. Na Ithyī twamea; 'Endai inyw'ī mwī elī kwa andū ala maleete Mīsoa Yaitū;' īndī Ithyī nītwamanangie mo, wanangīko mūnene.

فَقُلْنَا أَهْبَاءَ إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا فَذَرْنُهُمْ
تَذْمِيرًا ۝

38. Na ta kwa andū ma Noa yīla mo maleile Atūmwa, Ithyī nītwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andū onthe. Na Ithyī nītūseūvītye ūsilīlo wī woo kwoondū wa eki-ma-naī.

وَقَوْمٌ نُوْجٍ لَّنَا كَذَبُوا الزُّسْلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَاعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39.Na Ithyl *nñwamanengie* Aati na Athamuti na Andu-ma-Kithima, na nzyawa nyingi katl woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّوْا وَأَصْحَبَ الرَّيِّبَ وَقَرُّوْنَا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ۝

40.Na kwa klla amwe moo Ithyl nñtwamatavisye ngelekany'o ya andu ala ma ma mbee; na Ithyl nñtwamanangie umwe na onthe vyu.

وَلَمَّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأُمُتَالَ وَكَلَّا تَبَرَّأْنَا تَبِيرًا ۝

41.Na aa nokuvika methwe maüviklie müsyi üla wauwawe ni mbua nthüüku. Mo indl, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wkwatywa wa küthayüükw'a rina wa kkw'u.

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِطِرَتْ مَطَرُ السَّوَدِ أَفَلَمْ يَكُونُوا يَرُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ۝

42.Na ylla mo makwona we, maüvütaa ngüi tü: Uü ni we üla Ngai Mwene Vinya W'onthe ümütümte ta Mütümwa?

وَإِذَا دَاوُدُ إِذْ يَخِذُّ وَنَكَ إِلَّا هُزُلًا ۝ أَمَّا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ۝

43.'We ow'o, a vakuvi kütüthyoekeya tüeke ngai sitü, takethwa ithyl tüyaaüüümünya nthl wasyo.' Namo makamanya, ylla mo meona üsilülo, üla müthyoekeya müno vyü kuma nzlanl üla ya w'o.

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ الْبَيْتَيْنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ۝

44.We nümwonete üla ümatw'tkithasya mawendi make mathüku kwüthwa ngai yake? We indl nütonya kwüthwa wü müsvüli lölo wake?

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ۝

45.We wlsüanla kana nyingi syasyo nisyiw'aa nthl kana kümanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nmafte yaa lnene vyü kuma nzlanl.

أَمَرَ تَحْسَبُ أَنْ أَكْثَرُهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَفْقَهُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 5

46.We nowonaa ündü Mwüai waku üasavasya kyuu? Na takethwa We

أَلَمْ تَر إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ۝

nIwendete, ethIwa akIŋgamisye ki. Na
IndI IthyI tŋyItwIkIthasya syua kwIthwa
ndongoi yakyo.

47.Na IndI IthyI nItŋkIkusasya
kwelekela Kwitŋ-ene, kŋkusya
kŋvŋthŋ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ۝

48.Na We nI We Ula ŋtw'IkIthItye
ŋtŋkŋ kwIthwa kIIndŋ kya kŋmŋvw'Ika
inyw'I, na Ula ŋseŋvItye too kwoondŋ
wa ŋthŋmŋŋ, na We nŋseŋvItye
mŋthenya kwoondŋ wa kŋamŋkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْيَمْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nI We Ula ŋtŋmaa kIseve ta
ŋvoo mŋseo mbee wa tei Wake, na IthyI
nItŋtheeasya kIw'ŋ kItheu kuma ItŋnI,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.NIkana IthyI tŋtonye kŋnengane
thayŋ nakyo kwa nthI ila ngw'ŋ, na
kŋmIInenge kya kŋnyw'a kwoondŋ wa
kyŋmbe kiitŋ—ng'ombe na andŋ kwa
ŋtalo mwingI.

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً قَيْنًا وَنُفِيقَهُ وَمَا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنَاسًا إِلَّا كَتِيرًا ۝

51.Na IthyI nItŋmavuanIsye Kulani katI
woo na nzIa nyingI syI kIvathŋkany'o
nIkana masŋvIe, IndI andŋ aingI mŋno
moo nImaleaa kIla kIIndŋ ateo ŋlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ يُدْكَرُونَ ۝ فَآبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا الْكُفُورًا ۝

52.Takethwa IthyI nItwendie, IthyI vate
nzika, twIthwa twamŋkIliIye
Mŋkaanany'a kuma kIla mŋsyI.

وَلَوْ شِئْنَا لَافْتَقْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ۝

53.Kwa ŋu, mŋikamew'e alei, na
kaananIai namo nayo Kulani
kŋkaananIa kŋnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ۝

54.Na We nI We Ula ŋtŋmIte nganga iI
itheea, ŋmwe wIIna kIw'ŋ kI mŋyo
kIminaa waŋnI, na ŋngI wIIna kIw'ŋ kI

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ũũ; na kati wasyo We
nĩwĩkĩte kĩvingo na tũtũ mũnene.

55. Na We nĩ We Ula ũmũmbĩte mũndũ
kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsy'e we
ndũũ sya mũkauĩ kwa kũsyawa na
kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ
Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56. Namo nĩmathaithaa ũtee wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ila itatonya
kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na
mũlei mavinda onthe athũkũmaa
aimatw'ĩka asu ala mokitaa na
Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithĩ tũĩtũmĩte we ateo ta mũeti-
wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ
ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ũla ona
wĩva ũnũkwenda kwĩnyuvĩ atonye
kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59. Na we mũĩkĩte Umwe Ula-Wĩ-
Thayũ, Ula ũtakusaa, na mũtaĩe We na
ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta
Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الرَّبِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَيَجْزِي عَمَلَكُمْ
وَكَفَىٰ بِهِ يَذُنُوبَ عِبَادٍ خَيْرًا ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na
syonthe ila syĩ kati wasyo nthĩnĩ wa
mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We aĩĩĩka
We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ.
Ngai Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, kũlyai
kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩĩĩ nesa.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَرَىٰ
آيَاتِهِمْ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
خَيْرًا ۝

61. Na yĩla mo matavw'a, 'Inyivyei kwa
Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-
wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyĩvasya o
kĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ũu
w'o nũmungeleelaa ũlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَأَسْجُدْ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62. Kūathimwa nī We Ula weekie
sytkalo sya ndata itunī navo nīwīkīlīte
Syua na Mwei ila *syelī* itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرْجًا وَقَسْرًا مُبِينًا ⑤

63. Na We nī We Ula ūseūvītye ūtukū
na mūthenya, kīla kīmwe kīfatīle kīla
kīngī, kwake we ūla wendaa kūlīlikana,
kana wendaa kwīthwa aitūnga mūvea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ
أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ⑥

64. Na athūkūmi ma Ngai-Wa-Ulau nī
asu ala maendaa tūlū wa nthī mena
wīnyivyo, na yīla ala mate na ūmanyi
mamaneeny'a, mo maasya, 'Mūuo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُشَوَّرُونَ عَلَى الْآرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ⑦

65. Na ala maminaa ūtukū me mbee wa
Mwīai woo, matulītye-ndu na
maūngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ⑧

66. Na ala maasya, 'Mwīai waitū,
vetanga ūsilīlo wa Mwaki kuma kwitū;
nūndū ūsilīlo wa vo nī wa kwīkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ
إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ⑨

67. 'Vo nī vathūku mūno ta vandū va
kūthūmūa na wīkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ⑩

68. Na asu ala yīla mekumya, mate
anangi kana ekathīlī, īndī mo nīmosaa
mwīkalo ūla wa katī.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ
بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ⑪

69. Na asu ala matamwīkaīlaa Ngai ūngī
vamwe na Ngai Mwene Vinya
W'onthē, kana kūaa mūndū ūla Ngai
Mwene Vinya W'onthē ūvatanīte ateo
kwa ūlūngalu, ona kana kwīka ūlaalai,
na ūla wīkaa ūu, akakomana ūa ūsilīlo
wa naī.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ
وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ⑫

70. ūsilīlo wīngīvītw'e kūndū kwīlī
kwoondū wake Mūthenyanī wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ
مُهَانًا ⑬

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e
m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kwĩtkĩla na
kwĩka meko maseo; nũndũ ta kwa aa,
Ngai Mwene Vinya W'onthe akaaly0la
meko moo mathũku matwĩke meko
maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ
tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبْدِلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko
maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe mena wĩlilo wa
w'o;

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0kũsĩ wa
ũvũngũ na yĩla mo mesĩla vandũ ve
kĩndũ kĩthũku mavĩtĩlaa vo mena
ndaĩa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a
Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa
kũmĩw'a na kũmyona;

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخْزَوْا عَلَيْهَا
صُنًّا وَعُمِيَانًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ,
tũnenge ithyĩ 0tanu wa metho maitũ
kuma kwa iveti sitũ na syana, na
tũtw'ĩkĩthye kĩla 0mwe waitũ mũtongoi
kwa ala alũngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِسَانَ قَدِيرًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo
kĩtũũlu *Itunĩ* nũndũ mo maĩ omĩsya,
namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi
na mũuo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرَّةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
زَجْجَةً وَسَلَامًا ۝

77. Makĩkalaa vau nthĩnĩ. Vo nĩ vandũ
vaseo vyũ ta vandũ va kũthũmũa na ta
ũtũo.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tūlū wa mboya
yenyu *Kwake*, Mwīai wakwa
ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī
nīmwaleile ūla w'o, na ūsilīlo wa ūlei
wenyu yu nūūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَعْبُدُوا بِكُمْ سَمَوَاتِي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ
كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِإِمَامٍ

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'w'i-
W'onthe, Ngai Mũmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ٢

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

يَا أَيُّهَا الْكَافِرِينَ ٣

4. Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeve kya kũlea kwĩtĩkĩla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ٤

5. Ithyĩ tũkenda, nĩtũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyo.

إِنْ تَشَأْ نُزِيلْ عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ٥

6. Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩlĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنَ الرَّحْمَنِ مُحَدِّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ٦

7. Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩtye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũlaa ngũĩ Okamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَهْلُهُمْ أَكْثَرُ بَسْ ٧

8. Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كَرِيمٍ ٨

9. Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtĩkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ٩

10. Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٠

LUKU 2

11.Na *lilikana* yġla Mwġai waku
wamwġtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andũ eki-ma-naġ-----

وَأَذْهَبَ رَبُّكَ مُوسَىٰ بِأَنِتِّ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

12.'Andũ -ma-Valao. Mo nomakamũkġa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَفَقَهُونَ ۝

13.Nake Mose asya, 'Mwġai wakwa,
Nyie nġngũkġa maikandũngġthye nyie ta
mũkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ۝

14.'Na kġthũi kyakwa ti kyaġlu na ũġmġ
wakwa nũthyomaa; kwa ũu, tũma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَٰزُونَ ۝

15.'Na Nyie nġngwendeka nġmo *nũndũ*
wa Ivġtyo ġna, kwa ũu, Nyie nġngũkġa mo
nġmatonya kũmbũaa.'

وَهُمْ عَلَىٰ ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ۝

16.Ngai aisye, 'Uu tiw'o, ġndġ endai,
mwġ elġ, mwġna Syama Siitũ; Ithyġ twġ
vamwe nenyu *na* Ithyġ nġtwġw'aa.

قَالَ كَلَّا فَذِهِمُ الْبَائِتَاءُ إِذَا مَعَكُمْ مُتَتَبِعُونَ ۝

17.'Kwa ũu, endai kwa Valao, na
mũkyasya, Ithyġ twġ Atũmwa ma Mwġai
wa nthġ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

18.'*Kũũavya* we ũekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitũ.'

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

19.*Valao* amakũlya, 'Ithyġ tũyaakũea we
wġ katġ waitũ wġ kaana? Na we
nġwekalile myaka *mingġ* katġ waitũ
nthġnġ wa thayũ waku.

قَالَ أَلَمْ نَرْبِكَ فِينَا وَلَيْدًا أَوْ كَيْتًا فِينَا مِنْ عَمْرِكَ سِينِينَ ۝

20.'Na we nġweekie kġko kyaku kġla
weekie, na we wġ ũmwe wa ala
matatũgaa mũvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَكَ الْيْتَىٰ فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝

21. Mose aisye, 'Nye nŋeeke ōu
ŋvandanŋ yu, na naŋ ōmwe wa ala
mavŋtasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَوْأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ⑤

22. 'Kwa ōu Nye nŋnaumie vala inyw'ŋ
mŋŋ, yŋla nyie namŋkŋie inyw'ŋ; ŋndŋ
Mwŋai wakwa nŋwanengie nyie ōtonyi
na ōŋ na andw'ŋkŋthya nyie ōmwe wa
Atŋmwa.

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفَّكُمْ قَوْمِي بِرَبِّي حَكِيمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑥

23. 'Na ōsu nŋw'o ōseo ōla we wambŋkie
nyie na wambŋthya; na waitwŋkŋthya
Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَبَلَكَ نِعْمَةً تَمْنَاهَا عَلَى أَنْ عُبِدَتْ بَنِي إِسْرَءِيلَ ⑦

24. Valao akŋlilye, 'Ngai wa nthŋ syonthe
nŋ kyaŋ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ⑧

25. Mose amŋsŋngŋie, 'Nŋ Mwŋai wa
matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ
wasyo syellŋ, ethwa inyw'ŋ nŋmŋkŋŋŋla.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
مُوقِنِينَ ⑨

26. Valao amakŋlya ala
mamŋthyaŋlŋlŋkŋte, 'Inyw'ŋ
nomŋkwŋw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعْجِلُونَ ⑩

27. Mose aisye, 'Mwŋai wenyu, na Mwŋai
wa maaŋthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبِّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑪

28. Valao aisye, 'Kwa ōla w'o vyŋ,
Mŋtŋmwa ŋŋ wenyu ŋla ŋtumŋtwe
kwenyu nŋ mŋndŋ wa ndŋŋka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ⑫

29. Mose aisye, 'Mwŋai wa Umŋlonŋ na
Uthŋŋlonŋ, na wa syonthe ila syŋ katŋ wa
syellŋ, takethwa inyw'ŋ nŋmŋmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُونَ ⑬

30. Valao aisye, 'Ethwa we wŋmwosa
Ngai ŋngŋ eka nyie vate nzika,
nŋngŋkwŋŋla kololonŋ.'

قَالَ لَيْنَ اتَّخَذْتَ إِلَهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَكَ مِنَ
الْمَسْجُونِينَ ⑭

31. Mose aisye, 'Kyaŭ, ona ethwa nyie
nġkŭetee kġndŭ kġtheu!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ٣١

32. Valao aisye, 'Indġ kġete, ethwa we
wġneena w'o.'

قَالَ قَاتِلْ بِهِ إِن كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِیْنَ ٣٢

33. Kwa ūu, we nġwekisye ndata yake
nthġ, na sisya! Yaġ nzoka yenekee
ŭtheinġ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِدَاهِي نُبْحَانَ مُبِينٍ ٣٣

34. Na atambŭŭkya kw'oko kwake, na
sisya! Kweethġiwe kwġ kweŭ kw'ŭ
kŭkyoneka nġ akw'ġloeli.

فَنَزَعَ يَدَهُ فَإِدَاهِي يَبْنَؤُا لِلظُّلُمِیْنَ ٣٤

LUKU 3

35. Valao nġwamatavisye anene make ala
mamŭthyŭlŭlŭkġte we, Ŭŭ vate nzika, nġ
mŭoi mŭġ.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ إِن هَٰذَا السَّجْدُ عَلَيَّكُمْ ٣٥

36. 'We emantha kŭmumya inyw'ġ nthġ
ġno yenyu na ŭoi wake. Yu inyw'ġ
mwġumya ŭtao mwaŭ?'

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِحُجَّتِهِ ٣٦
فَأَمُرُونَ ٣٦

37. Mo masŭngġa, 'Mŭvete we na
mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŭitŭmana
nthġnġ wa mŭsyġ maketane,

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَبْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَٰشِرِينَ ٣٧

38. Ala, meŭkŭetee we kġla mŭoi mŭġ.'

يَا نُوحُ كُلِّ سَخَابٍ عَلَيَّكُمْ ٣٨

39. Kwa ūu aoi nŭmoombaniw'e vamwe
ġvindanġ yġla yatw'ġtwe mŭthenyanġ
mŭtw'e.

فَجَمِيعَ السَّحَرَةِ لِبَقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ٣٩

40. Na andŭ namo nġmakŭlilw'e,
'Nġmŭkŭmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنْتُمْ مُّجْتَمِعُونَ ٤٠

41. 'Nġkana ithyġ tŭtonye kŭmaatġa aoi
ethwa nġmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَسْمِعَ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمْ الْغَالِبِينَ ٤١

42. Na yġla aoi mookie, mamOkŭlilye Valao, ithyġ tŭkakwata mŭthġnzġo ethwa nġtŭŭsinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَإِنَّا لَنَّا لِأَجْرٍ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'ġ, na vate nzika ġndġ, inyw'ġ mŭkeethwa katġ wa asu ala mendatwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَئِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, ġkyai inyw'ġ kġla mŭkwġkya.'

قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقَوْمَا أَأَنْتُمْ مَلْفُؤُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa ŭu mo nġmekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndafa ya Valao, ithyġ nithyġ vate nzika tŭŭsinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّتُهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةٍ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

46. Na ġndġ Mose nġwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ġla mo maseŭġtye.

فَأَتَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

47. Kwoondŭ wa ŭu aoi nġmavalŭkilw'e nthġ matulġtye-ndu.

فَأَتَى السَّحَرَةُ سَجْدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'Ithyġ nġtŭkwġtġkġla Mwġai wa nthġ syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾

49. Mwġai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amakŭlya, 'Inyw'ġ mwġmwġtġkġla we nyie ndamŭnengete ŭthei? We vate nzika, nġwe mŭnene wenyu ŭla ŭmŭmanyġtye inyw'ġ ŭoi. ġndġ nġmŭmánya *umġmŭo wa w'o*. Nyie vate nzika, ngatilanga moko menyu ngġkŭanasya kġla ngalġko, na vate nzika ngamwamba mŭkelany'onġ inyw'ġ inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ لِّكُمُ الَّذِي عَلَيْكُمْ يُبْحَرُ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ دَلَّافُطْعَنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai ŭthŭku, ithyġ tŭkasyoka kwa Mwġai waitŭ.

قَالُوا لَا هَبْرَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52.'Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ
akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ
twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

إِنَّا نَطْعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَتَنَا أَنْ كُنَّا أَوَّلَ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 4

53.Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsyẽ Mose
tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ,
vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنَّكَ مُتَّبَعُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa
mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ خَاشِعِينَ ﴿٥٤﴾

55.'Aa nĩ nguthu nini,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

56.'Na nĩmatũthatĩtye ithyĩ;

وَرَأَاهُمْ لَنَا لَغَآظُونَ ﴿٥٦﴾

57.'Na ithyĩ twĩ nguthu nene
yĩyũmbanĩye vyũ na nĩtũsyatĩsyẽ.'

وَرَأَانَا لَجِيجٌ خِلْدُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo
mũndani na mbulutini sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

59.Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾

60.Uu ow'o nĩw'o kwailĩ; na Ithyĩ
twainengane ta ũtĩwa kwa Aana-ma-
Isilaeli—

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٦٠﴾

61.Namo nĩmaatĩle na nĩmamakwatie
mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ فُضْرِينَ ﴿٦١﴾

62.Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita
syoonanie Imwe na ĩla Ingĩ anyanyae
ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ
twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَأَىٰ الْجَمْعُ قَالَ أَفْحَبْ مُوسَىٰ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَذِبِينَ ﴿٦٢﴾

63.Aiee, mũikaneene ũu! Mwĩai wakwa
e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya
nyie nesa.'

قَالَ كَلَا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose
tũkyasya, 'Kũna ũkanga nā ndata yaku.
Kavinda o kau ũkanga wataaniĩsya, na
kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta
kĩĩma kĩĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمَةِ ۝٦٤

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ
kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخَرِينَ ۝٦٥

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu
ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ۝٦٦

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye
kĩw'ũ ala angĩ.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ۝٦٧

68.Nthĩnĩ wa kĩko kĩĩ vate nzika, ve
Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa
mayĩĩkĩĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝٦٨

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ
Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَا ۤإِسْرَٰءِيلَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝٦٩

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ نَارَ الْإِبْرَاهِيمَ ۝٧٠

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na
andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَيُّهَا قَوْمِي مَا تَعْبُدُونَ ۝٧١

72.Namo mamũsũngĩie, 'Ithyĩ tũthaithaa
mĩvw'anano, na ithyĩ twĩendee
kwĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَّلُهَا عَلَيْكُم ۝٧٢

73.We aisye, 'Yo nĩtonya
kũmwĩthukĩĩsya inyw'ĩ yĩla miwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ۝٧٣

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana
naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ۝٧٤

75.Namo masũngĩia, 'Aiee, Indĩ ithyĩ
tweethĩie maaĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذٰلِكَ يَفْعَلُونَ ۝٧٥

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanfa ata
ũũũ wa kĩa mwĩthĩĩtwe mũĩkĩthaita----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۖ

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu ala maĩ
mbee wenyu.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ أَأَقْدَمُونَ ۚ

78. 'Mo onthe nĩ amaita makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنَّهُمْ عُدُوِّيَ إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ۚ

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũndongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ۚ

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطَهِّرُنِي وَيَكْفِينِ ۚ

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũmboasya;

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ۚ

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَأْنِي إِذْ يَمِيزُ ۚ

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ۚ

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالضَّالِّينَ ۚ

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِّي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ۚ

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atiĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ۚ

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَاغْفِرْ لِي إِنِّي إِنَّهُ كَأَن مِّنَ الضَّالِّينَ ۚ

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ۚ

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٥٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٦٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alũngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٦١﴾

92.Na lia-ya-Mwaki yĩkavingũwa kwa
asu ala mathyoe kie.

وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿٦٢﴾

93.Na Indĩ mo makakũlw'a, 'Kĩĩva kĩa
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

94.'Vandũ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kũmũtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَضَرَّوْكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٦٤﴾

95.Na Indĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoe kie.

فَكَيْفَ يُؤَا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿٦٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٦٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩ katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثُمَّ إِنَّ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٦٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watũthyoe kisye
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَضَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tũĩ na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿٧١﴾

102. 'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حَيِّمٌ ﴿١٠٢﴾

103. 'Takethwa ve kūsyoka kwitū *tūlo*
wa *nthi*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

قُلُوا أَنْ لَنَا كَرَّةٌ فَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītīkīlaa.

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ، وَمَا كَانَ آلَتُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

﴿١٠٥﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

LUKU 6

106. Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٦﴾

107. 'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٧﴾

108. 'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūkīkīku wīanī *wakwa*.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٨﴾

109. 'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٠٩﴾

110. 'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١١٠﴾

111. Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١١١﴾

112. Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīla
we oyīla ala onzu nīmo makūatīlaa we?'

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْكُمْ وَابْتَاعَكَ الْآرْزَاقُونَ ﴿١١٢﴾

113. Nake akũlya, 'Na nyie nĩna ũmanyi mwaũ ũlũ wa ũndũ mo methĩtwe makĩka?

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wĩna Mwĩai wakwa tũ, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَأْيٍ لَّو تَشْعُرُونَ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalũngya etĩkĩli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwĩla, 'Ethwa we Noa ndũkũekana na maũndũ aa, vate nzika, we ũkeethwa ũmwe wa asu ala makũkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَّمْ تَنْتَهِ يُونُسَ لَنُكَفِّرَنَّ مِنَ الْمُتَّوِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwĩai wakwa, andũ makwa, nĩmandw'ĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْلِي كَذُوبٌ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ũu, umya ũtw'io katĩ wakwa namo; na ndangĩte nyie na etĩkĩli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَزِيدُ وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ فِيَّ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamatangĩte mo, na asu ala maĩ vamwe nake nthĩnĩ wa Ngalawa ĩla yakuĩthĩtw'e mũno.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّ الْمَشْحُونِ ﴿١٢٠﴾

121. Na ĩtina wa ũu, Ithĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ asu ala matiwe ĩtina.

ثُمَّ أَعْرَفْنَا بَعْدَ الْبَقِينِ ﴿١٢١﴾

122. Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, vate nzika, ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ لَكُمْ لَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ow'o, Mwĩai waku----We nĩ Mwene Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. MbaI-ya-Aati nIyaleile AtUmwa,

كَذَبَتْ عَادُ الْرَّسُلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. YIla mwanaa nyinyia woo Uuti
wamakUliIye, 'Inyw'I nomOkethwa mwi
alUngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٥﴾

126. 'Vate nzika, Nyie nI MUtUmwa,
mUkIku mUno kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٦﴾

127. 'Kwa Uu, mUkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei Nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآطِيعُوا أَمْرًا

128. Na nyie ndiUmwiItya inyw'I Ituvi
IuIu wa Uu. Ituvi yakwa yIa MwIai wa
nthI syonthe tU.

وَمَا أَنزَلْنَاهُ عَلَيْكَ مِنْ آجُرٍ إِن آجُرِي إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٨﴾

129. 'Inyw'I nImwakaa nyUmba sya
molilikany'o kIla vandU vokIlu
mUkImantha Utheu wa mana,

تَتَّبِعُونَ بِكُلِّ رِيحٍ آيَةٌ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

130. Inyw'I nImwakaa mbeenge na
mUkambIliIya itufo nIkana mUtonye
kwIkaIa thayU tene na tene?'

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٣٠﴾

131. 'Na yIla inyw'I mwamwiIla moko
Umwe katI wenyu, mUmwilIlaa ta andU
ang'endu.

وَإِذَا ابْتَغَيْتُم مِّمَّنْ يَحْتَارُونَ ﴿١٣١﴾

132. 'Kwa Uu, mUkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَآطِيعُوا أَمْرًا

133. 'Na mUkIei We Ula UmUtethetye
inyw'I vamwe na maUndU ala onthe
inyw'I mwiI.

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾

134. Na We nUmUtethetye inyw'I na
ng'ombe na syana sya ivIIsI,

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَيْنَ

135. 'Na mŭnda , ŋa mbuluti.

وَجَنَّبَ وَعِيُونِ ۞

136. 'Ow'o, Nyie nŋa w'ia nŭndŭ wenyu
ŭlŭ wa ŭsilŋlo wa mŭthenya mŭnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۞

137. Namo mamwŋa, 'No ŭndŭ ŭmwe
kwitŭ, watŭtaa ithyŋ kana weethwa ŭte
wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَارِثِينَ ۞

138. 'Kŋ ti kŋndŭ ateo nŋ kŋthŋo kya
tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ۞

139. Na Ithyŋ tŭikasilŋwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ۞

140. Kwa ņu, mo nŋmamŭleile we, na
Ithyŋ nŋtwamanangie mo. Ow'o ŭndŭnŋ
ŭŭ, ve Kyama, ŋndŋ aingŋ mŭno ma aa
mayŋtŋkŋlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ

أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۞

141. Na ow'o, Mwŋai waku----- nŋ
Mwene-Vinya, ņsŭŋtwe nŋ ņlau.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۞

LUKU 8

142. Andŭ-ma-Mbaŋ ya Athamuti
nŋmamaleile Atŭmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ۞

143. Yŋla mwanaa nyinyia woo Salee
wamakŭlilye, 'Inyw'ŋ nomŭkethwa mwŋ
alŭngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلا تَتَّقُونَ ۞

144. 'Vate nzika, Nyie nŋ Mŭtŭmwa,
mŭŋkŋŋku mŭno vyŭ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۞

145. 'Kwa ņu, mŭkŋei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbŋw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُونَ ۞

146. 'Na nyie ndiŭmwŋtya inyw'ŋ ŋtuvi
kwoondŭ wa ņu. ŋtuvi yakwa yŋna
Mwŋai wa nthŋ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ۞

147. Inyw'ĩ mŭkeethwa mwĩ vaseo ɽɽɽ
wa syɽndɔ ila mwĩ nasyo vaa,

أَصْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينٌ ﴿١٤٧﴾

148. 'Katĩ wa mɽũnda na mbuluti sya
kĩw'ũ,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mɽũnda ya lɽu na mɽtende yĩna
itũngo ngito syĩ vakuvĩ kũtũlĩka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'ĩ nɽmwasaa nyũmba syenyu
ĩmanĩ mwĩna ũmanyi mŭnene.

وَتَنْجُوتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوتًا فُوهِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ũu, mŭkĩei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mɽw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mũikamĩw'e mɽao ya ala
mamĩkĩlaa mĩvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kĩthokoo ɽɽɽ wa nthĩ
na matamyaɽɽasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wĩ katĩ wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَخَّرِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wĩ mũndũ otaitũ ithyĩ ene.
Kwa ũu ete Kyama, ethwa we wĩ ũmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nĩ ngamĩle-nga: yo
yĩna ɽvinda ya yo ya kũnyw'a kĩw'ũ,
nenyu mwĩna ɽvinda yenyu ya kũnyw'a
nthĩnĩ wa mũthenya ũla ũtwĩtwe.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mũikamĩkiite yo na ũthũku
ũsilɽlo wa mũthenya mŭnene ndũkese
kũmŭkwata inyw'ĩ.'

وَلَا تَسْأَلْهَا سُوءَ قِيَادٍ لِّمَعْدَابٍ يَوْمَ عِظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. ɽndĩ mo nɽmamĩtilangile maaũ, na
ɽndĩ mo matwĩka ma kwĩlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, ūsilīlo nfwamakwatie mo.
Nthīnī wa Ou, vate nzika, ve Kyama, Indī
aingī mūno moo mayītīkīlaa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَشْرَهُمْ فُؤُومِينَ ﴿٥٩﴾

160.Na vate nzika, Mwīai waku nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٠﴾

LUKU 9

161.Andū-ma-Loto Imamaleile Atūmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالرُّسُلَيْنِ ﴿٦١﴾

162.Yīla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakūlīlye, 'Inyw'ī nomūkatw'tka
alūngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa,
mūtīkītku mūno vyū kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa Ou. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

166.Inyw'ī katī wa andū onthe
mwīmathengeea aūme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

167.Na kūeka iveti syenyu ila Mwīai
wenyu ūmbīte kwoondū wenyu? Aiee,
inyw'ī mwī andū ala mwīkaa naī.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٦٦﴾

168.Namo mamwīa, 'Walea kūeka
kūneena Ou we Loto, vate nzika, we
ūkeethwa ūmwe wa kūlūngw'a.'

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَلُوطُ لَتَكُونَ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿٦٧﴾

169.We aisye, 'Nyie vate nzika
nīngūmena mūendele wenyu mūthūku.'

قَالَ إِنِّي بِعَمَلِكُمْ مِنَ الْفَالِِينَ ﴿٦٨﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجْنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ũu, Ithĩ nĩtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنْهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kĩveti kĩkũũ katĩ wa asu ala matiwe ĩtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ĩndĩ nĩtwamanangie ala angĩ.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithĩ nĩtwauisye mbua ũlũ woo; na nĩ mbua nthũku ĩla ĩtheaa ũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا سَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthĩnĩ wa ũndũ ũsu ve Kyama, ĩndĩ aingĩ mũno moo mayĩtĩkĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَلَا تَرْبِكْ لَهُو الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kĩthekanĩ nĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yĩla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa kwenyu mũĩkĩtũ mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ũu, Mũkfeĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

181.'Na nyie ndiũmwĩtya ĩtuvi ũlũ wa ũu. ĩtuvi yakwa yĩna Mwŵai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجِرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ۝

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِاسِ الْمُسْتَقِيمِ ۝

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'o wa syŭndŭ, ona mŭikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

185. 'Na mŭkŭei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الذِّينَ خَلَقَكُمْ وَالْجِيلَ الْأَوَّلِينَ ۝

186. Namo mamwŭa, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ۝

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نُنْظِرُكَ لِنِ الْكَذِبِينَ ۝

188. Kwa ŭu, we tŭma ilŭlŭ sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'o.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

189. Nake asya, 'Mwŭai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na ŭndŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsilŭlŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلَاةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ۝

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, ŭndŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭŭkŭlŭlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝

192. Na vate nzika, Mwŭai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭftwe nŭ tei.

يَعْلَمُ ۝ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

LUKŪ 11

193.Na ow'o, ūŭ nī ūvuany'o kuma
kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْغَالِبِينَ ﴿٣٣﴾

194.Ula Veva, Mŭkīŭku nthīnī wa
Mŭkīŭlo, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿٣٤﴾

195.Iŭlŭ wa ngoo yaku, nīkana we
ŭtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿٣٥﴾

196.Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿٣٦﴾

197.Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa
Maandīko Matheu ma andū ala maī ma
mbee.

وَأَنَّهُ لَقَدْ رَأَى الْأَوَّلِينَ ﴿٣٧﴾

198.Na yo ti Kyama kwoo kīla ala
asomu katī wa Syama-sya Isilaeli
makīśī?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَن يَكَلِّمَهُ الْعُلَمَاءُ بِحُجَّتِهِ

199.Na takethwa Ithyī twayīvuanītye
kwa mŭndŭŭte Mŭalavu,

إِسْرَآءِيلَ ﴿٣٨﴾

200.Na we akamayīsomea mo,
mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿٣٩﴾

201.Uu nīw'o Ithyī tweekīe ūlei
walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

202.Mo maikayītkīla o kŭvika yīla
makawona ūsilīlo wī woo.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

203.Indī w'o ūkooka kwenyu kwa
kīthŭŭlŭmŭkīlo, yīla mo mateŭmānya,

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤٢﴾

204.Namo makakŭlya, Ithyī
nīŭkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٣﴾

205.Ata! Mo memantha kŭkalaata
ūsilīlo Witŭ?

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٤٤﴾

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٤٥﴾

206. We wIsuaniŋa ata? Ethwa Ithyi
tūkamaeka mo kwItanIthya na syIndu
nzeo sya nthI ŋno, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ۖ

207. Na ŋndI kŋla mateelemaw'a nakyo
nŋkImavikŋaa mo.

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

208. SyIndu ila mo meetIkŋililw'e
kwItanIthya nasyo iikethwa na ūuno
ŋŋlŋ woo.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونُ ۚ

209. Na Ithyi tūyaananga mŋsyI ona
wIva ateo waI na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ۚ

210. Uu nI ūtao; na Ithyi tūi ala mate
alŋŋalu.

وَلَوْ شَاءَ مَا كُنَّا لُحْلِيلِينَ ۚ

211. Na ala athŋku maiyItheetye yo.

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ۚ

212. Mo mayaŋIŋtwe nI yo ona maitonya
kwIka ūu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ۚ

213. Vate nzika, mo nImasiŋtwe kwIw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَعَوُونَ ۚ

214. Kwa ūu, mŋikamwIkaŋle, Ngai
ŋngI vandŋ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe, we ndŋkese kŋtwIka ūmwe
wa ala asilŋle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ ۚ

215. Na makaany'e andŋ maku ma ndŋ
sya mŋkautI,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ۚ

216. Na theesya ūthwau waku wa tei
ŋŋlŋ wa etIkŋli ala makŋatŋaa we.

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِإِنِّ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ

217. ŋndI mo malea kŋkwIw'a we, asya,
Nyie nIneevetanga ngwatanŋonI ya
maŋndŋ onthe ala inyw'I mwIkaa.'

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ۚ

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa
Ula-Wĩ-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ũkwonaa we yĩla waũngama
nthĩnĩ wa Mboya.

الَّذِي يَرْبِكَ جِئَنَ تَقَوْمٌ ﴿٣٩﴾

220.Na Ula wonaa mĩendelee yaku katĩ
wa ala matulasya-ndu mo ene mbee wa
Ngai.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inywĩ ala
matheecawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنْتَضَمَ عَلَى مَنْ تَنْزَلَ الشَّيْطَانُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani
mũnene na mwene naĩ,

تَنْزَلَ عَلَى كُلِّ أَقَاكٍ آيُنِيْمُ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ũndũ mo mew'aa, na
aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّعَ وَ أَكْثَرُهُمْ كَذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na ĩũlũ wa atili-ma-movoo----no
ala avĩtany'a mamaatĩlaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noũmonaa ũndũ mo mangangaa
mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneenaa ũndũ mo
matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai
Mwene Vinya Wonthe mũno, na
kũĩvanĩsya yĩla mavĩtĩw'a ũũ. Na eki-
ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa
kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ
كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مَنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

AL - NAML
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Ulau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Taa. Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,

طَسَّ بِكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ٢

3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtĩkĩla,

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ٣

4. Ala malũmasya Mboya na kũĩva Saka,
na mena mũtĩkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ٤

5. Iũlũ wa asu matayĩtĩkĩlaa Itu, Ithĩĩ
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ
فَهُمْ يَتَمَنَوْنَ ٥

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
هُمْ الْخَسِرُونَ ٦

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũĩ, Umanyi-W'onthe.

وَإِنَّكَ تَتْلُو الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ٧

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nyie nĩngwona
mwaki. Nyie nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

إِذْ قَالَ مُوسَى لَأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُمْ
فَهَاجِرًا خَيْرٌ أَوْ آتِيكُمْ بِشَهَابٍ فَأَنْتُمْ لَعَلَّكُمْ
تَصْطَلُونَ ٨

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũĩ,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُبْرِكَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ
مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٩

10.'We Mose, Nt'w'o Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wt-Vinya, Mũl.

يُؤْتِي آتَاهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11.'Na Ikya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we woonie yĩnyaunyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaasisya Itina, 'We Mose, ndũkakĩe. Nt'w'o, Nyie nĩ vamwe naku we; Atũmwa mayaĩle kwĩthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَؤُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيْ الْمُرْسَلِينَ ②

12.Ta kwa asu ala mekaa naĩ, na Indĩ maikũany'a ũseo na ũthũku; Nyie nĩ Mũekanĩ Mũno Vyo kwoo, Ula-Usũtwe nĩ tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسًّا بُعْدَ سَوْءٍ فَاسْتَعِذْ عَوْدُ الرَّحِيمِ ③

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ yaku uungu wa ngũa yaku, kwĩluma kwĩ kweũ, kũtena ũthũku. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama kenda kwa Valao na andũ make; nũndũ mo nĩ andũ mbaa matũ.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ فِي تَبِيعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ④

14.Indĩ yĩla Syama Siitũ ila syonanasya kyenĩ syamavikĩe, mo maisye, 'Uũ nĩ ũoi wĩ ũtheinĩ.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْجُورَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُؤْتَيْنِ ⑤

15.Namo nĩmaileile kwa mavĩtyo, na ngũlũ, oyĩla ngoo syoo nĩsyamanyie ũ-w'o wasyo. Sisyaĩ Indĩ, ũndũ wailĩ mũminũkĩlyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلُمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑥

LUKU 2

16.Na Ithĩ nĩtwamũnengie Ndaviti na Solomoni ũĩ, namo maasya, 'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ũtũnenevetye ithĩ Iolũ wa aingĩ ma athũkũmi Make ala metĩkĩlaa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ⑦

17.Na Solomoni aĩ mũtĩwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inyw'ĩ andũ, ithĩ

وَوَرِّثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا

nltŭmanyĩtw'e kĩthyomo kya nyŭnyi, na nltŭnengetwe kĩa kĩndŭ. Nĩw'o yĩĩ nĩ Inee ya Ngai yĩyonanĩtye.'

مَنْطِقُ الظِّلِرِ وَأَوْتَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ
الْفَضْلُ الْبَينُ ⑤

18.Na Solomoni nĩwoombanfw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andŭ na nyŭnyi, nasyo syaiwa syĩ nguthu syĩ kĩvathŭkany'o,

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑥

19.Kŭvika yĩla mo mavikie Mwandanĩ wa Namuli, kĩveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ĩ Anamuli, likai mawĩkalonĩ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kŭmŭvevenza inyw'ĩ, mo matekŭmany'a.'

عَلَّمَ إِذَا اتَّوَا عَلَى وَادِ النَّبْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّبْلُ ادْخُلُوا مَسِكَكُمْ لَا يَخْطُبُكُمْ سُلَيْمَانُ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑦

20.lŭlŭ wa ũu we nĩwakenisye vanini, akithakeea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwĩai wakwa, ndonyethye nyie kwĩthwa nĩna mŭvea nŭndŭ wa Inee Yaku yĩla We ũnenganĩte lŭlŭ wakwa na asyai makwa, na kwĩka mawĩla maseo ala matonya kŭkwendeesya We, na mbĩtĩkĩlye nyie, kwa tei Waku, katĩ wa athŭkŭmi Maku alŭngalu.'

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَتِي
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑧

21.Na we nĩwathŭimie nyŭnyi, na asya, 'Kŭilyĩ ata Inđĩ, ũndŭ nyie ndeŭmwona Utiuti? We ko wĩ katĩ wa ala matevo?

وَتَقَدَّرَ الظِّلِرُ فَقَالَ مَالِي لَا أَرَى الْهُدَى هَذِهِ
أَمَرَكَانَ مِنَ الْفَالِينِ ⑨

22.'Nyie ngamwĩkĩa we nthĩnĩ wa ũsilĩlo mwai kana nyie nĩmŭae na ũvyŭ, ateo we andetee nyie kĩtumi kĩtheu kya kŭlea kwĩthwa vo kwake.'

لَا عَذَابَ لَهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوَّلًا أَذْبَحْتَهُ أَوْ
يَا تَبَنِي بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ⑩

23.Nake we ndaafĩkala mŭno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nĩnĩmanyĩte ũmanyi wa ũndŭ we ũtaŭmanyĩte; na Nyie nŭkĩte kwaku kuma Savaa na ũvoo wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ مَحْظُ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑪

24.'Nyie nĩneethĩe mũndũ mũka asumbĩkĩte ũũ woo, nake nũnengetwe kĩla kĩndũ, na ena kĩvĩla-kya-ũsumbĩ kĩ vinya.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوقِيَتْ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ٣٣

25.'Nyie nĩnamwĩthĩe we na andũ make maithaitha syua vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Satani nũmanakavĩsyie meko moo *makoneka* me manake kwoo, na ũu, nũmasĩĩe vyũ *kũlika* nzĩanĩ ĩla ya w'o, nĩkana mo maikaatĩĩe ũtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَقُوا عَنْ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ٣٤

26.*Na Satani nũnavatĩĩe mo* kũmũthaitha Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ũkĩeteae kyeni kĩla kĩvĩthĩtwe matunĩ na ũũ wa nthĩ, na Ula wĩsĩ maũndũ ala Inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa makamanyĩka.

أَلَّا يَتَجَبَّدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْأَ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ٣٥

27.'Ngai Mwene Vinya W'onthe! Vai Ngai ateo We, Ngai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ kĩ vinya.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ٣٦

28.*Solomoni* aisye, 'Ithyĩ nĩtũũmanya kana we ũneenete w'o, kana wĩ katĩ wa ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٣٧

29.'Enda we, wĩna valũa ũũ wakwa, na ũiw'ia mbee woo; na ĩndĩ ũkyuma vala maĩ, twone mo metũnga *ũũng'ũ* mwaũ.'

إِذْ هَبْ بَنِيَّ هَذَا فَأَلْقِيهِ إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ فَأَنْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ٣٨

30.*Mũsumbĩ wa mũndũ mũka* aisye, 'Inyw'ĩ anene, nĩkũetiwe valũa wa ndala kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَى الْإِثْمِ كَرِيمٌ ٣٩

31.'Umĩte kwa Solomoni, na nĩ: Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula ũsũtwe nĩ ũlau, ũsũtwe nĩ tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ يُسَمِّي اللَّهُ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ٤٠

32. 'Mũikang'endee nyie, Indĩ Okai
kwakwa mwĩna wĩnyivyo.'

﴿ أَلَا تَعْلَمُونَ عَلَىٰ وَأَنُؤِنِّي مُنِيلِينَ ﴾

LUKU 3

33. Nake *mũsumbĩ* wa *mũndũ* *mũka*
asya, 'Inyw'ĩ anene, ndaaei tũlũ wa ōndũ
ũũ wĩ mbee wakwa. Nyie nditusaa ōndũ
inyw'ĩ mũte vamwe nakwa na nengei
nyie ūtao wenyu.'

﴿ قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِ فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا خَلَقْتُمْ شُهُودًا ﴾

34. Mo masũngĩe, 'Ithĩ twĩna ūtonyi na
ithĩ twĩ okiti ai, Indĩ nĩ tũlũ waku we
kumya mwĩao; kwa ūu we sũanĩa ōndũ
we ūkwĩyĩaa.'

﴿ قَالُوا نَحْنُ أَوْلُوا خُوتُوهُ وَأُولُوا أَبْنَاءِ شَدِيدِيَّةٍ وَ
الْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴾

35. Mũsumbĩ aisye, 'Vate nzika, yĩla
asumbĩ mamĩlika nthĩ, nĩmamyangaa,
na kũmatũnga ala anene ma andũ mayo
kwĩthwa ala me ĩtheo vyũ. Na ūu nĩw'o
mo meĩka.

﴿ قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَ
جَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴾

36. 'Indĩ Nyie nĩngũmatwĩla mo
mũthĩnzĩo; na ngyeteela none *ũngũ*
ũla atumĩla meũsyoka naw'o.'

﴿ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرْهُ بِمَ يَرْجِعُ
الْمُرْسَلُونَ ﴾

37. Kwa ūu, yĩla *Mũtumĩla* wa *Mũsumbĩ*
wawikie kwa Solomoni, we aisye,
'Inyw'ĩ mwĩenda kũndethya nyie na
ũthw'ii *wenyu*? Indĩ kĩla Ngai Mwene
Vinya W'ontho ūnengete nyie nĩ kĩseo
kũvĩta kĩla We ūmũnengete inyw'ĩ.
Aiee, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtanĩaa mũthĩnzĩo
wenyu.

﴿ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَنُ قَالَ أَسْخَدُونِي بِمَا آتَيْتُكُمْ
مِّنَّا فَذَرِكُوا اللَّهَ غَيْرَ مِمَّا آتَيْتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ مِّنْهُمْ قَوْمٌ لَا تَعْلَمُونَ ﴾

38. 'Syoka vala mo maĩ, nũndũ ithĩ vate
nzika, tũkooka kwoo twĩna nguthu sya
ita ĩla mo matelthwa na ūtonyi wa
kũsyeteela, na ithĩ tũkamalũngya mo
kuma vo me asonokye, namo makeethwa
me anyivye.

﴿ اَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُودُونَ لَا يَكِلُ لَهُمْ بِهَا
وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴾

39. We aisye, 'Inyw'I ataIwa, n00 0la katI wenyu 0n0k0ndetee kIvIla kya 0sumbI kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganIte wInyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ng0mba0 Imwe katI wa Mayini yasya, 'Nye nIng0k0detee kyo mbee wa - 0tanokIla kIkalonI kyaku; na ow'o nyie nIna 0tonyi wa 0u na nI m0IkIkku.'

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe 0la waI na 0manyi wa Ivuku aisye, 'Nye nIng0k0detee kyo mIt0kI mbee wa Iveny'a yaku ya itho. Na yIla we wakyonie kItwe mbee wake, aisye, 'U0 nI kwoond0 wa mumo wa MwIai wakwa, nIkana We atonye k0ndata nyie kana nI m0vea kana ndi m0vea. Na o 0la 0t0ngaa m0vea at0ngaa m0vea kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; IndI 0la ona wIva 0tat0ngaa m0vea, ow'o, MwIai wakwa nI WtIyanItye-We-Mwene, M0lau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي ؕ أَشْكُرْ أَمْ أَكْفُرْ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنشُرْ لَهُ وَلِمَنْ أَكْفَرَ فَإِنَّ رِبِّي عَنِّي كَفِيرٌ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'KI'tw'IkIthyei KIvIla-kya-UsumbI kyake kwoneka ota vand0 vala va kIla kyake kya kIla Ivinda kwake, na ekai twone kana we n0atIlaa nzIa Ila ya w'o kana we nI 0mwe wa ala mataatIlaa nzIa Ila ya w'o.'

قَالَ تَزِدُّواْ لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرْ أَتَهْتَدُونَ أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *KwIlanana na MIsoa Ino ItatIte kwIoneka kana SolomonI nde0weta kIvIla kya 0sumbI kI kyoka. We n0tonya k0weta kIvIla kIvw'anene na kyu kyakyo kItuwe kana m0vw'anano mwanake wa kIvIla kyakyo kIetwe kwake. Mbee wa kItanamba k0eteela k0thoka 0sumbInI wa

43. Na yġla we wookie, nġwakŭlilw'e, 'kġvġla-kya-² ŭsumbġ kyaku kġilyġ ta kġ? We asŭngġie 'Nġ ta ŭndŭ ŭmwe nakyo. Na Ithyġ nġtwanengetwe ŭmanyi mbee wa ŭu, na ithyġ nġtŭminġte kwġnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَزَّيْشِي قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنَ تَقَرُّبِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٣٧﴾

44. Na kġla we wakġthaithaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe nġkyamŭsġlle we kwġġkġla, nŭndŭ we aumġte kwa andŭ alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَقْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

45. Nake nġwataviw'e, 'Lika nyŭmba ya ŭsumbġ.' Na yġla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nġkġŭseng'a vyŭ nġ kwġthġa kġvġla kya ŭsumbġ kġvw'anene vyŭ na kġla kyakyo mwane kġna Solomoni. Kuma mġsoanġ ġla ġatġle, wonany'o ŭla ŭkumġla ŭtheinġ nġ kana kġla ŭmwe wa anene nthġnġ wa ŭsumbġ wake nġwendaa anengwe wġa ŭsu newe, kġla ŭmwe akġkathġla kŭtethya na mġtŭkġ na nesa mbee wa akġlany'a make. Mŭminŭkġlyonġ, yġla ŭvano wa mŭsumbġ waetiwe kwake mbee, we nġwainŭtaġle Ngai nŭndŭ waw'o na aumya mwamŭlo ŭnenevw'e mŭno nġkana ŭvw'anane na ŭla wa kġvġla kya ŭsumbġ wa Mŭsumbġ wa Savaa kġthengeanġle vakuvġ nakyo vyŭ na kŭnyivya ngathġlo syakyo sya kwġthwa na kġvġla kya ŭsumbġ kya mwanya. ŭneeni ŭŭ 'nakkeroo laha Arshaha' nŭŭtwġka ŭalyŭlo ŭŭ na wġasya kana ethwa nġtwoonie kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kġvw'anene na kġla kyakyo mwene, kyo nġkyaġ kġtonya kŭmanya kana kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kġyaġ kya ŭsengy'a na kya mwanya tondŭ kyo kyaŭanġaa kyaailyġ. Kwa ŭu ŭalyŭlo wa 'nakkeroo' nthġnġ wa kġlungu kġ nġkġkŭkġtw'ġkġthya kġvġla kyakyo kya ŭsumbġ kwoneka kġilyġ ota ġla ġngġ. Yġla kyo kyoonie kġvġla kya ŭsumbġ kġla kyaseŭvġw'e nġ aseŭvya ma Solomoni, kŭġkġla kwakyo kŭyaġ kŭla kwa Mŭsumbġ wa mŭndŭ mŭka ŭla kġvġla kyake kyaġ kġnoonywa ġvinda ġvġtŭku, kana kya Mŭsumbġ wa mŭndŭ mŭka ŭla ŭtaġ atonya kŭvathŭkany'a kġvġla kya ŭsumbġ wake mwene nŭndŭ aseŭvya nġmakġthŭkŭmġte ŭkethġa kġivathŭkanġka. Kumanya kwakyo kwaġ oŭndŭ mŭndŭ wonaa kġndŭ kġvw'anene na kyake. ŭu wġonany'a ŭtheinġ kana woni ŭla ithyġ twonetē vaa nŭkwġtkġlġka mbee mŭno ta w'o wa w'o.

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mŭsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyŭla.

وَكَانَ فِي الْبَدِينَةِ نِسْعَةٌ رَهْطٌ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanŋei mŭndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tŭkamŭvithŭkĩa we vamwe na andū ma nyŭmba yake ūtukū, na ĩndĩ tŭkamŭtavya mŭtiĩwa wake, 'Ithyĩ tŭyaaona mŭthelo wa andū ma nyŭmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَعَاَسُوا بِاللَّهِ تَنَبَّيْتُهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namo nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kŭkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَمَكْرُؤًا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mŭminŭkĩlyo wa nzaama syoo wathŭkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mŭkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kŭmanyā ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyŭmba syoo ivalŭkangĩte syĩ nthei, nŭndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyĩ.

فَتِلْكَ بَيِّنَتُهُمْ خَاوِيَةٌ يَبَاظِلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩte asu ala meetĩkĩlile na mamŭkĩlie Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthŭku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'Kyaŭ! Inyw'ŭ mwŭmathengeea aŭme mŭimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ŭ mwŭ andŭ ala mŭtasŭanfaa umŭlŭlo wa ŭndŭ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۖ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indŭ kwŭw'a kwa andŭ make kwaŭ kwa mana ateo mo *nŭmamakathŭŭe andŭ* na maasya, 'Malŭngyei avikŭli ma Loto kuma mŭsyŭ wenyu. Ow'o mo nŭ andŭ metw'Tkŭthasya kwŭthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا أَلْ
لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtwamŭtangŭŭe we na andŭ ma nyŭmba yake, ateo kŭveti kyake; kyo Ithyŭ nŭtwakŭtw'ŭŭe kwŭthwa kya ala matiwe ŭtina.

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyŭ nŭtwamausye ŭŭŭ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaŭ nthŭŭku.

فَءَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَفْسًا ۖ مَطَرِ الْمُنْذَرِينَ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭuo wŭthwe ŭŭŭ wa athŭkŭmi Make ala We ŭnyuvŭte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mŭseo mbee kana nŭ ila mo mamwŭananasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
اللَّهُ خَبِيرٌ ۖ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthŭ, na Ula watheesye kŭw'ŭ kuma ŭtunŭ kwoondŭ wenyu kŭla Ithyŭ tŭtumaa kŭmesya mŭŭnda myanake ya matunda? Inyw'ŭ mŭyaŭ mŭtonya kŭtuma mŭŭŭ yayo ŭmea. Ve Ngai ŭngŭ ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nŭ andŭ ala melelŭkaa kuma *nzŭanŭ ŭla ya w'o.*

أَمْ مَنْ خَلَقَ السَّحَابَ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْبِتُوا شَجَرَهَا ۗ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62.Kana n00, Ula wamfwtwfkthisy nhl vandu va kuthum0a, na eekfa mb0sI katf wayo, na eekfa ifma n0m0 I0l0 wayo, na eekfa t0t0 katf wa nganga iIf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingI m0no moo mayIsI.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٣٧

63.Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wI thInanI yIla we wamwIkaIla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'TkIthya inyw'I atiIwa I0l0 wa nhl? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'I m0s0anIaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ فَلْيَبْلُوا
مَّا تَدَّكُّوْنَ ٣٨

64.Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'I nhlInI wa kIla m0themba wa kIvindu kya nhl na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kIseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngI 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-I0l0 M0no wa ila mo mamwIananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلِ
الْوَيْحَ بُشْرًا إِنَّ يَدَيَّ رَحِيمَتُهُ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْنَا يَشْرِكُونَ ٣٩

65.Kana Ula wambIIfIasya ky0mbe, na IIndI aikIt0ngIIfIla na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ItunI na nhl? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0sI wenyu ethwa inyw'I mwI ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠

66.Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa I0l0 wa nhl na ItunI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayIsI yIla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ٤١

67.Aiee, 0manyi woo n0vikIte m0thya wa w'o makIyInenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nI ilalinda syayo.

بَلْ أَذْرَكَ عَنْهُمْ فِي الْآخِرَةِ قَبْلَ هُمْ فِي شَيْءٍ
فَمِنْهُمْ أَتَقْبَلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ٤٢

LUKU 6

68.Na asu ala matetfkiġlaa maasya, 'Ata! Yġla ithyġ na maaġthe maitu tũkatw'ġka kġtoo, ow'o ithyġ nĩtũkatũngwa ġngĩ?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنْزِلَتْ آيَاتُنَا لَنُخْرِجَنَّ
لَهُمْ

69.'Vate nzika, ithyġ nĩtwathiwe ōu mbee—ithyġ na maaġthe maitu; kġ ti kġndũ ġndĩ nĩ mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۖ إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ٥٩

70.Asyā, Angangai ġũũ wa nthĩ mwone ūndũ mũminũkġlyo wa ene naġ wathũkġte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ٦٠

71.Na we ndũkew'e kyeva kwoondũ woo ona ndũkethwe na thĩna ġũũ wa masũanġo mathũku ala mo masũanġaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِمَّا يَمْكُرُونَ ٦١

72.Namo maasya, 'Utianġo ūũ ūkeanġw'a ġndĩ ethwa inyw'ġ mwġ maw'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٦٢

73.Asyā, 'Nĩkũtonya kwĩthwa kana kĩmwē kya ūla ūsilġlo wathaniw'e, kġla inyw'ġ mũkwenda na ngathĩlo kĩmũvalũkġle ġũũ wenyu, kġ itiinyonĩ syenyu.'

قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ٦٣

74.Na, ow'o, Mwĩai waku nĩ mũlau kwa andũ onthe ma nthĩ, ġndĩ aingĩ mũno vyũ moo mai mũvea.

وَلَا تَرْبِكْ لَدُوْكَ فَضْلُ عَلَى النَّاسِ وَكَفَىٰ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَشْكُرُونَ ٦٤

75.Na vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ kġla ithũi syoo ivithaa na kġla syumbũlaa.

وَلَا تَرْبِكْ لِيَعْلَمَ مَا تَكْنُ صُدُّوهُمْ وَأَبْغِيوهُمْ ٦٥

76.Na vai kġndũ kĩvithe ġtunĩ na nthĩ, ateo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa ġvuku ġtheu.

وَمَا مِنْ غَٰيِبَةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُّبِينٍ ٦٦

77.Nīw'o, Kulani īno īmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maŋdū maingī mŋno ala
mo mavathŋkanganīaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَيْتِ إِسْرَءِيلَ أَكْثَرُ
الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78.Na vate nzika, nī ūtongoi na tei kwa
etīkīli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79.Nīw'o, Mwīai waku akatw'a katī
woo na ūtw'io Wake, Na We nī We
Ula-Wī-Vinya, Umanyi-W'onthē.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80.Kwa ūu, ia wīkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthē; vate
nzika, we ūŋgeme īlūlū wa w'o wī
ūtheinī.

فَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ النَّبِيُّ ﴿٦٠﴾

81.Nīw'o we ndŋtonya kŋtuma akw'ŋ
mew'a nthī, ona ndŋtonya kŋtuma ala
mate matŋ mew'a wītano, yīla mo
maalyŋka masyokete ītina.

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْمَ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٦١﴾

82.Na we ndŋtonya kŋtongoesya
ilalinda kuma īvītyonī yasyo. We
ŋtonya kŋmew'īthya asu tū ala
metīkīlaa Syama Siitŋ, nīkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَنِ ضَلَالَتِهِمْ ۚ إِنَّ تَسْمِعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْمِعُونَ ﴿٦٢﴾

83.Na yīla ūtw'io ŋkaumw'a īlūlū woo,
īthyī tŋkaete kyŋmbe kwoondŋ woo
kuma nthī kīla kīkamokita mo nŋndŋ
andŋ mayaasyītkīla Syama Sitŋ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84.Na malilikany'e mo mŋthenya ūla
īthyī tŋkamombany'a vamwe kuma kīla
nguthu ya andŋ ala maleile Syama Sitŋ,
namo makaiwa nthīnī wa ianda syī
kīvathŋkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مَّمَّنْ يَكْذِبُ بِآيَاتِنَا
فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kövika, yİla mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nİmwailleile Syama SitÜ na mİtOkI oyİla mÜtaİ mÜnakwata Ümanyi musÜu tÜlÜ wasyo? Ethwa ti Üu İndİ, waİ ÜndÜ ÜngI mwaÜ, Üla inyw'I mweekaa?'

كَحَّ إِذَا جَاءَ وَقَالَ أَلَدْتُمْ بِأَيْتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عِلْمًا أَمَّا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥

86.Na Ütw'io ÜkavalÜka tÜlÜ woo nÜndÜ mo nİmeekie naİ, na mo maikethwa matonya kÜneena.

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يَتَّقُونَ ٥

87.Mo nomonete kana Ithyİ nİtÜseÜvİtye ÜtukÜ nİkana mo matonye kÜthÜmÜa nthİnİ wa w'o; na mÜthenya Ümatonyethasye kwona nthİ? Nİw'o, nthİnİ wa ÜndÜ ÜÜ ve Syama kwa andÜ ala metİkİlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آيَلَهُمْ لِيَتَّقُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ
مُبِينًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٥

88.Na mÜthenya Üla soo Ükavuvwa, Üla ona wİva w'onthe wİ matunİ na Üla ona wİva wİ tÜlÜ wa nthİ akakwatwa nİ w'ia, ateo Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivİtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَنُجَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلُّ أَتَوٍّ ذَّاخِرِينَ ٥

89.Na inyw'I nİmÜsyonaa iİma mÜkasÜanİa niÜngeme, oyİla syo nithambalele ota kÜthambalala kwa mathweo. Usu nİ wİa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Üla watw'İkİlthisye kİla kİndÜ kİlÜmİte na kİ vinya. Nİw'o, We nİwİsİ nesa vyÜ ÜndÜ inyw'I mwİkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسِبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
الشَّحَابِ صُنِعَ اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ أَتَقَنَ كُلُّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ٥

90.Üla ona wİva wİkaa kİko kİseo, akeethwa na İtuvi İseo mÜno mbee wa Üu, na Üsu akeethwa e mÜuonİ mÜthenyanİ Üsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ
يَوْمَئِذٍ أَمْنُونَ ٥

91.Na asu ala mekaa mothÜku, makekw'a nthİnİ wa Mwaki na mothyÜ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُنْتُ وَجْهَهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٥

moo. Inyw'I m0i0tuvwa kwoond0 wa ma0nd0 ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nye nlyafwe k0m0th0k0ma Mwłai wa m0sył 00 t0 0la We 00tw'łkłthlye m0theu, na syłnd0 syonthe nł Syake We; na Nye nlyafwe kwłthwa katł wa asu ala menenganac *kwa Ngai.*

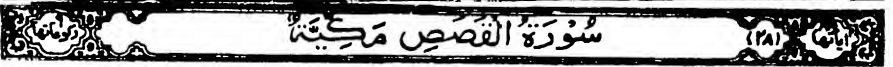
93. 'Na k0młsoma Kulani.' Kwa 0u, 0la ona włva 0atłłaa 0tongoi, a0atłłaa t0 *kwoond0 wa 0seo wa thay0 wake mwene; łndł kwa 0la we 0thyoekea, asya, 'Nye nło M0kaanany'a t0.'*

94. Na asya, 'Ndał syonthe nł sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omłt0kł We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I m0kaimanya syo.' Na Mwłai waku ndaleaa k0manya 0nd0 inyw'I mwłkaa.

إِنَّمَا أُزِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي لِي
حَرَمُهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُزِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنِيرِينَ ﴿٩٢﴾

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمِنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُضِلِّينَ ﴿٩٣﴾

وَقُلِ الْخُذْ يَتْلُو سِيرَتَكَ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا
بِكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

AL - KASAS
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵ ũlau, Usũŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. Ngai Ula Utheasya,
Wŵ'w'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

طَسْمَرٌ ②

3. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku ŵtheu.

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الَّتِي بَيَّنَّا ③

4. Ithyŵ twŵtũngŵŵŵŵ kwoondũ waku
kŵlungu kya ũvoo wa Mose na Valao
kwa ũla w'o, kwa ũtandũhyo wa andũ
ala metŵkŵlaa.

نَسَلُوا عَلَيْكَ مِنْ بَنِي مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَحَقِّ
لِقَوْمِهِمْ يُؤْمِنُونَ ④

5. Nŵ'w'o, Valao nŵweekathŵŵ ŵũũ wa
nthŵ, na amaany'a andũ ma kũũ
matw'ŵka nguthu; we nŵwendie
kũmyonzethya nguthu ŵmwe yasyo,
akŵsyũaa syana syoo sya ivŵŵ, na akŵtia
iveti syoo. Kwa ũla w'o, we aŵ katŵ wa
ala-eki-ma-mawathavu.

إِنْ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْ أَهْلَهَا شِيْعًا
يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يَذِخُّ أبنَاءَهُمْ وَيَسْتَفِي
نَسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ⑤

6. Na Ithyŵ nŵwendie kwonany'a ŵnee
Yitũ kwa asu ala masũanŵawa kwŵthwa
me onzu ŵũũ wa nthŵ, na
kũmatw'ŵkŵthya mo atongoi na atŵŵa ma
manee Maitũ,

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُّوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ آيَةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑥

7. Na kũmanenge vinya ŵũũ wa nthŵ, na
kũmony'a Valao na Amanã na nguthu
syoo sya ita kŵla mo makŵlaa kuma kwoo.

وَنُكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ⑦

8. Na Ithyŵ nŵtwamũvuanŵsye nyinyia wa
Mose tũkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia ŵũũ wake, ŵndŵ mwŵkye ŵsŵnŵ na
ndũkakŵŵ, ona ndũkakwatwe nŵ kyeve;
nũndũ Ithyŵ tũkaũtũngŵa we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا اخْتَفَتْ
عَلَيْهِ فَالْقَيْنِي فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا
رَاقِدُونَ لَكَ وَجَاعِلُونَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑧

tOkamUtw'kIthya we kwIthwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we *mateUmanya* ona vanini kana we akatw'ka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. NIw'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Utanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamUae. VangI n0tonya kUt0una, namo mayaamanya kIeleelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo *nUndU wa kI00yU*. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa kaI wa eIkIli *al0mu*.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa 0u we nIwam0syafIse e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kUt0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NI m0tongoesye kwa ny0mba Ila yIm0ae kwoond0 wenyu namo makeethwa me aIkIku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwam0t0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kUtana na we ndakatonye kwIthwa na kyeve na nIkana atonye kUManya kana 0tianI0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI m0no moo mayIsI.

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا.
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ①

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي وَكَأَلَا
تَقْتُلُوهُ عَنِّي أَنْ يَتَفَعَّلَا أَوْ يَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ②

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أَمْرِمُوسَى فِرْعَاوَانًا كَادَتِ لَتَبْدِي
بِهِ لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَى قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ③

وَقَالَتِ لِأَخِيهِ قُصِيْبُهُ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ④

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الرِّاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَى أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ⑤

فَرَدَدْنَاهُ إِلَى أَبِيهِ كَيْ تَفَرَّعَ عَنْهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ
أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

LUKU 2

15.Na yīla we wavikīle *Uma* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, lthyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, lthyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَوَدَدْنَاكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ①

16.Na we nīwalikile nthīnī wa mūsī o andū makomete; navo eethīa andū eīf makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla wāf wa andū make amwītya ūtethyo īlū wa ūla wāf wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَذَا مِنْ عَدُوٍّ فَاسْتَعَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ②

17.Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītīsyie thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَقَفَر لَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ③

18.Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnengete Nyie īnee īlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ كُلَّنَا أَكُونُ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ④

19.Na we nīwambīlītye mūthenya wake nthīnī wa mūsī *aendete na maaū* esūvīte, asyaīsyie; na sisya! We ūla wamwītītye ūtethyo ta īoo yu amwīkaīla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ūw'o, we wī mwīki-wa-naī wīyūmīlītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَنْصَرَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَمِنَ الْكَافِرِينَ ⑤

20.Na yġla we wasŭanġie kŭmŭkwata mŭndŭ ŭla waġ mŭmaitha woo eġ, amŭkŭġya, 'We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ŭnamŭaie mŭndŭ ŭoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng'endiġ nthġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew'ġthanasya.'

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْطَشَ بِالْأَرْضِ هُوَ عَدُوُّ لَهُمَا
قَالَ يُدَوِّسِي أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21.Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ŭtee wa mŭsyġ, asembate. Amwġa, 'We Mose ow'o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ŭu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ŭseo.'

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ يَسْعَى قَالَ يُدَوِّسِي
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يَتَرَوْنَ بِكَ لَيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22.Kwa ŭu, we nġwaendie auma kŭu, aikġa, etŭġe. Nake asya, 'Mwġai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.'

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23.Na yġla we weelekeleye ŭthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, 'Nyie nġkwatya Mwġai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w'o.'

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24.Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw'ŭ kŭu Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġing'ithya indo syoo. Na ŭtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġe indo syasyo. Nake amakŭġya, 'Mwġina kyaŭ inyw'ġ?' Nasyo syamŭsŭngġa, 'ġthyġ tŭitonya kŭng'ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.'

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذَوِّبَنِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا تَسْقِي حَتَّى
يَصْدِرَ الزَّهَّاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25.Kwa ŭu, we nġwamang'ithġsyie indo syoo. Indġ aathŭka, ŭtee muunyġnġ, na asya, 'Ame We Mwġai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي بِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kŭla kŭseo ona kŭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26.Na kŭmwe katŭ wa ila iveti ilŭ
nŭkyookie vala ŭŭ, kŭendete kŭna nthoni.
Nakyo kŭyamwŭa, 'Nau nŭnŭŭkwŭta we
nŭkana atonye kŭŭnenge ŭtuvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithŭsya indo sitŭ.' Kwa Ŭu, yŭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwŭa, 'Ndŭkakŭe; we nŭminŭte
kuma andŭnŭ mate alŭngalu.'

27.Kŭmwe katŭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandŭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ŭla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandŭka nŭ ŭla wŭna vinya na
mŭŭkŭŭku.'

28.Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nŭna kŭeleelo kya kŭŭnenge we mwŭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandŭkŭte kwa myaka
nyaanya. Indŭ we wamina myaka ŭkŭmi,
nŭ kwŭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wŭa wŭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nŭ katŭ wa ala alŭngalu.'

29.We aisye, 'Uu nŭweew'aww'a ninyie
naku we. Oyŭla nyie nŭngwŭanŭsya katŭ
wa asu eŭŭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Ngŭsŭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyŭ
tŭneenaa.'

LUKU 4

30.Na yŭla Mose weanŭsye ŭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nŭwoonie mwaki ngallko ya Kŭŭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِي عَلَىٰ اُتْبَحِيَّاءَ قَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِجُزْءِكَ أَجْرًا مَّا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَبَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٦

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٢٧

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُرْكَبَكَ إِحْدَى ابْنَتَي هَاتَيْنِ
عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فَمِنَ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَبْعِينَ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٢٨

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٢٩

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie n'ngwona mwaki; vangĩ n'ndonya kũmũtee inyw'ĩ ũvoo wa vata kuma vo kana kĩsinga kuma ũmwakinĩ nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye kwota.'

فَلَمَّا رَأَى أَنَّهُمْ قَدْ خَلَوْا مِنْ الشَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

31.Na yĩla we wavikie vala ũĩ, nĩweetiwe na wasya kuma ngalĩko ya kw'oko kwa aũme kwa Mwanda ũsu, nthĩnĩ wa vandũ vaathime, kuma kĩla kĩtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate Ongĩ eka Nyie, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

فَلَمَّا أَتَاهَا نُورٌ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَوَسَّىٰ إِلَيَّ أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

32.Na ota ũu, wamwĩla 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yĩla we wamyonie ĩmyaumyia ta nzoka, nĩwasyokie na syomũtete na ndaaeteela. We Mose, ũka mbee na ndũkakĩe; vate nzika wĩ ũmwe wa asu ala mena mũuo.

وَأَن أَنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى
مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَوْمَئِذٍ وَخَفَّ لَا يَخُفُّ إِنَّكَ
مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣٣﴾

33.'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwĩuma kwĩ kweũ kũte na ũthũku na tũnga kw'oko kwaku vala ũĩ we wĩthwe ũtena w'ia. Kwa ũu, ii ikeethwa syĩ iĩkĩĩthya iĩĩ kuma kwa Mwĩai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nĩ andũ mbaa-matũ.

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَرَأْسُكَ إِلَيْكَ جَنَّاحَكَ مِنَ الذَّهَبِ فَذَرِكْ بُرْهَانِي
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

34.We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnooae mũndũ kuma katĩ woo, na nyie nĩngũkĩa maikambũae.

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

35.Na mwanaa mwaitũ Aluni nĩ mũneeni mũseo mũno kũmbĩta nyie; kwa ũu, mũtũme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mũtetheesya wakwa nĩkana we atonye kwĩthwa na ũkũsĩ tũtũ wa ũw'o wakwa. Nyie nĩngũkĩa mo maikese kũmbĩta mũkengani.'

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي أَفَصِّحْ وَبَنِي إِسْرَءِيلَ فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ
رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36. Ngai aisye, 'Ithyĩ tũkeekĩla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩla inyw'ĩ. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eli na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

37. Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvyee, na ithyĩ tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

38. Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩla ona ĩndĩĩ.'

39. Na Valao aisye, 'Inyw'ĩ anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyeei *mavali* ma yũmba, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũĩkĩĩla we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

40. Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩle mũno ĩũũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanĩũ. Namo masũanĩie kana maikatũngwa Kwitũ Ithyĩ ona ĩndĩĩ.

41. Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyaĩ ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

42. Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamathokasya andũ malike

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيُّوْنَا أَتَمْنٰوْا وَمِنْ أَمْرِكُمَا
الظَّالِمِيْنَ ۝

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسٰى بِآيٰتِنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَا
اِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَرَنٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِيْ اٰبَائِنَا
الْاَوَّلِيْنَ ۝

وَقَالَ مُوسٰى رَبِّيْٓ اَعْلَمُ بِمَنْ جَاءَ بِاِلْهٰدٍ مِّنْ
عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُوْنُ لَهُ عَاقِبَةُ الدّٰرِ اِنَّهٗ لَا يُفْلِحُ
الظّٰلِمُوْنَ ۝

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يٰٓاَيُّهَا الْمَلٰٓئِكَةُ عَلِمْتُ لَكُمْ مِّنْ
اِلٰهِ غَيْرِيْ فَاَوْفِدْنِيْ يٰهٰمٰنُ عَلٰى الطّٰنِيْنَ فَاجْعَلْ
لِيْ صَرْحًا لَّعَلِّيْ اَطْلُعُ اِلَى اِلٰهِ مُوسٰى وَرَافِيْ لَاطِنَهٗ
مِّنَ الْكَذٰبِيْنَ ۝

وَاِسْتَكْبَرُ هُوَ وَجُنُوْدُهٗ فِى الْاَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
طَلَفُوْا اَنَّهُمْ اٰتَيْنَا لَا يَرْجِعُوْنَ ۝

فَاَخَذْنٰهُ وَجُنُوْدَهٗ فَصَبَدْنٰهُمْ فِى الْبَحْرِ فَاَنظُرْ
كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظّٰلِمِيْنَ ۝

وَجَعَلْنٰهُمْ اٰيَةً يَّذَعُوْنَ اِلَى النَّارِ وَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ

nthĩnĩ wa Mwaki na nthĩnĩ wa Mũthenya
wa Uthayũũkyo mo maikakwata ūtethyo.

لَا يُنْصَرُونَ ﴿٣٨﴾

43. Na Ithiyĩ nĩtwatumie mo maatĩwa nĩ
kĩumo ĩũũũ wa nthĩ ĩno; na Mũthenyanĩ
wa Uthayũũkyo mo makeethwa katĩ wa
asu ala mavenetwe ūseo w'onthē.

وَاتَّبَعْتَهُمْ فِي هَٰذِهِ الدِّينِ لَعْنَةً ۖ وَيَوْمَ يُنْفَخُ عَنْهُمْ
شُرُكُهُمْ فَهُمْ فِيهَا مُقْبَرُونَ ﴿٣٩﴾

LUKU 5

44. Na Ithiyĩ nĩtwamũnengie Mose
Ivuku, na Ithiyĩ nĩtwasyanangie nzyawa
ila syaĩ sya mbee, ta mwambĩĩĩĩyo wa
kũmulĩĩĩĩwa kwa andũ, na ūtongoi na
tei, nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونََ
الْأُولَىٰ بِصَاحِبِ الْإِسْرَافِ ۖ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّعَالَمٍ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٠﴾

45. Na we ndwaĩ ngallĩ ya Uthũĩlonĩ wa
syua ya Kĩĩma yĩla Ithiyĩ twamũvuanĩsyē
Mose mwĩlao ona we ndwaĩ katĩ wa
ngũsĩ.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ إِذْ قَضَيْنَا إِلَىٰ مُوسَى
الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤١﴾

46. Indĩ Ithiyĩ nĩtwaetie nzyawa ingĩ ĩtina
wa Mose, na thayũ nĩwaasavangiwe
kwoondũ woo. Na we ndwaĩ mwĩkali
wa Mitiani, ūitũngĩĩĩĩla Mĩsoa Yaitũ
kwoo; Indĩ Nithiyĩ twamatũmie
Atũmwa.

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۖ وَمَا
كُنْتَ ثَاوِيًّا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا
وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٢﴾

47. Na we ndwaĩ ngallĩko ya Kĩĩma, yĩla
Ithiyĩ tweetanie. Ithiyĩ nĩũũũũũũũũ we ta
tei kuma kwa Mwĩlai waku, nĩkana we
ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataamba
kũvikĩĩwa nĩ Mũkaanany'a mbee waku,
nĩkana mo matonye kũsũanĩa.

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِنْ نَّذِيرٍ
مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

48. Na nĩkĩ, mo, yĩla thĩna wamakwata
nũndũ wa meko moo, maleaa kwasya,
'Mwĩlai waitũ, We waleile kũete
Mũtũmwa Waku kwitũ nĩkĩ na twaĩ

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ ۖ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
يَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا مِّنْ قِبَلِكَ
وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

tūtonya kŭatīla Syama Syaku, na kwīthwa katī wa asu ala meetīkīlile?¹ *

49.Indī yīla w'o wookie kwoo kuma Kwitū, mo maisye, 'We aleete kŭnengwe ta ala manengetwe Mose nīkī?' Takethwa mo mayaamaleete maŭndū ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eīl tū meŭtetheanīsya mŭndū na ūla ūngī.' Namo maisye, 'Ithyī, twīmalea mo ūmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indī etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla nī ndongoi nzeo mbee wa aa eīl—*Tola na Kulani*-----nīkana nyie ndonye kŭyīatīla, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

51.Indī mo malea kŭŭsŭngīa we, Indī manya kana mo maatīlaa mawendi moo mathŭku. Na nŭŭ ūla mŭvītany'a mŭnene kŭvīta we ūla ūatīlaa mawendi make mathŭku vate ūtongoi ona ūmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

¹ *Usŭngīo wa tīkŭlyo yīl nī mŭmanyīku na kītumi kīla mo matatonya kŭmŭtŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭtī nŭndū mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andū mbee wa kŭmasīlīla nŭndū wa meko moo mathŭku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katī wa amaitha atatū anene ma Kīsilamu---Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mīvw'anano---Ayuti nīmo meŭneenwa namo nīhīnī wa mŭsoa ūŭ. Uneeni ūŭ waf ūtonya kwīthwa waneeniwe nī Ayuti. Yīla Kulani Ntheu yaasya kana mo nīmaleete maŭndū ala manengetwe Mose mbee, ndūtonya kwīthwa waasya kana andū ma Mŭtŭmwa Mŭamati wa Isilamu nīmaleete Mose. Kīlungu kya Mŭsoa ūŭ ūla ūkwasya 'Innaa bi kullīn kaafiroon' *ithyī nī ūmālea ūmwe na onthe* ota ūu wīasya kana 'ithyī nī ūmālea asu onthe ala mokaa na syītwa ya Ngai mena ila syītwa Syama.' Uu, wolootaa ūwau ūaanītwe nī onthe asu ala mamŭleaa Mwathani wa tīvinda yoo.

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ
مِثْلُ مَا أُنْزِلَ مُوسَىٰ أَوْ لَمَّا يَكْفُرُوا بِمَا أُنْزِلَ مِنْهُ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْزَنُونَ نَظَاهِرًا لِلَّهِ وَالْقَوْلُ إِنَّكُمْ لَكَا
كُفْرُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ فَأْتُوا بِكِتَابٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا
اتَّبِعْهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْجُدُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُسِجِدُونَ لَهُوَاللَّهُ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
﴿٥٢﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alũngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmavikĩsyē ila Ndeto nesa mũno vyũ, nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyĩ twamanengie Ivuku mbee wayo nĩmamĩtĩkĩlaa;

﴿٥٣﴾ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

54.Na yĩla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyĩ nĩtũũyĩtĩkĩla yo. Nĩw'o, ũũ nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waitũ. Ow'o ona mbee wayo, nĩtweenyivĩtye ithyĩ ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنْطَلِقُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا ﴿٥٤﴾ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٥﴾

55.Aa makanengwe ĩtuvi yoo keli, nũndũ nĩmeethĩiwe momĩĩsyē na nĩmakũanasya ũthũku na ũseo, na mo nĩmaumasya kati wa syĩndũ ilĩ ithyĩ tũmanengete mo.

أُولَٰئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرُهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَإِذْ يُدْعَوْنَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ وَمِنَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yĩla mo meew'a ngewa nthũku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyĩ twĩna mawĩa maitũ nenyu mwĩna mawĩa menyu. Mũuo wĩthwe nenyu. Ithyĩ tũimamanthaa andũ mate na ũmanyi.

وَإِذَا سِعُوا بِاللَّوْ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا ﴿٥٦﴾ وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَبْتَغِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٧﴾

57.Vate nzika, we ndũtonya kũmatongoesya onthe ala we wendete; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoesya ũla We wendaa; na We nũmesĩ nesa vyũ ala matonya kũwĩtĩkĩla ũtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyĩ tũkaatiĩla ũtongoi twĩ vamwe naku we, tũkavulw'a kuma nthĩ yaitũ.' Ithyĩ tũiseũvĩtye vandũ va mũuo kwoondũ

وَقَالُوا إِنَّا تَتَّبِعُ الْهُدَىٰ مَعَكَ نَتَّخِظُكَ مِنَ الْغُرَبَاءِ ﴿٥٨﴾ أَوَلَمْ نَكُنْ لَهُمْ حَرَمًا أَمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaŭya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIſI.

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkaloni wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtiIwa.

60.Na MwIai waku ndakamyananga mIsyI ona vanini ateo We okIItIye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI UnUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

61.Na syIndU ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUlu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivinda wa thayU Uu wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkalaa mUno. IndI inyw'I nomUmanyaa?

LUKU 7

62.We IndI, Ula IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIaſu wa maUndU ala we UkamethIa UndU Umwe na Ula IthyI tUmUnengete syIndU sya thayU Uu, na IndI nthInI wa Muthenya wa UthayUkyo Ukaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

63.Na mUthenya Usu, We akameta mo, na kUmakUlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasUanIaa?

كُلُّ شَيْءٍ زِدْقًا مِّنْ لَّدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِشَتَهَا فَإِنَّكُمُ الْمَسْكُونَةُ لَمْ تُسْكَنْ مِّنْ بَعْدِ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا قَلِيلًا ۚ وَ

كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ

رُسُلًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ

إِلَّا وَآهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّن شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ

زِينَتِهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَتَىٰ لَا تُفْقَدُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَسَنَ تَعْنَهُ

مَتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ

كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisyē, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūŭtaanīsyā namo mbee Waku na kūwelekelā We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

65. Na mo makatavw'a, 'Metēi atindany'a menyū.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīle ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlyā, 'Inyw'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaŭ?'

وَيَوْمَ يناديهم فيقول مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

67. Indī maŭndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūlā ūngī.

فَعَيَّبَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

68. Indī ta kwa we ūlā wīlilāa na wītīkīlāa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīla.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَقَعِيَ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīla We wendaa na amūnyuvaa oūla We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinyā W'onthē nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ila mo mamwīananasya We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyāa kīla ithūi syoo ivithaa, na kīla syumbūlāa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinyā W'onthē; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlanyōnī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأَوَّلِ وَالْآخِرِ وَ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧١﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukŭ ūendeec kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendeec kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukŭ ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِكِبَافٍ تَنُكِّنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa ĩnee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukŭ na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمِنْ تَحْمِيَّتِهِ جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithylĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maũndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, Indĩ we nĩweethiwe e mũng'endu kwoo. Na Ithĩ nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisye we, 'Ndũkenenevye, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nyie nĩnengetwe kĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. Indĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُتُوبِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ⑤

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ⑥

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ⑦

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لِيَلَيَنَّ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ⑧

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ غَيْرَ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑨

meko maseo; nayo yifikanengwe ona
umwe ateo asu momfiasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya
we na utuo wake; na we ndai na nguthu
ya kumutetheesya vala Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu
mai matonya kusinda *Urwio wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe.*

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake
itomo ta too yu mambiliya kwasya,
'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ni We uthanthaasya kyauya
kwa athukumi Make ta asu undu We
wendaa na akakithekevya muno kwa
ula We wendaa. Takethwa ti Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwithwa e
mulau kwitu, We ethwa atumie nthi
ikatumelya ota uu. Aaa! Ala
matatungaa muvea maikafla ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni Musyi wa Ituni! Ithyi
tumanengae asu ala matendaa
kwinenevya mo ene tulu wa nthi, kana
uthyoeku. Na mumunukilyo ni
kwoondu wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa
na ituvi iseo kuvita uu; na tulu wake we
ula wika kiko kithuku---asu ala mekaa
meko mathuku maikatuwa ateo
kwianana nondu mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyu, We Ula watumie
Omanyiso wa Kulani wovanw'a naku
we akautungwa we vandu vaku va
kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِءَادَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فَتْحٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَنَصِّرِينَ ①

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّعُوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَكَذِّبُ
اللَّهُ بِسُطْرِ الرَّزْقِ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ
لَوْ لَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَكَذِّبُنَا لَا يَخْلُقُ
بَعْضُ الْكَافِرُونَ ②

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ③

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْزِيهِ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ④

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَأْدُكَ إِلَى مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ⑤

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ Ūla Ūetae Ūtongoi, na
Ūla wĩ ʼvĩtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanĩa kana Ivuku yĩ
nĩyĩvuanw'a kwaku; ʼĩndĩ nĩ tei kuma
kwa Mwĩai waku; kwa Ūu, we
ndŭkaaĩthwe mŭtetheesya wa ala
matetĩkĩlaa ona ʼĩndĩ.

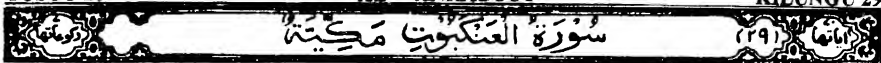
88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
Ūtee wa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ʼĩtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa Mwĩai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

89.Ona ndŭkamwĩkaĩle ngai Ūngĩ Ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vai
Ngai Ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatŪngwa.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ۚ

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنزِلَتْ إِلَيْكَ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۚ

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَدْ
نَزَّلَ فِي هَٰذَا الْكِتَابِ الْهُدَىٰ وَإِلَىٰ رُبُّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِّلْكَافِرِينَ ۚ

AL - 'ANKABUUT

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

3.Andũ masũanfaa kana makatiwa me oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa?'

4.Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathũkanya akengani.

5.Kana mo ala mekaa meko mathũku nĩmaketangĩa kuma Kwitũ? Undũ ũla mo matusaa nĩ mũthũku.

6.Ula ona wĩva wakatasya kũkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩekwĩũmbanĩsyekw'o, nũndũ ĩvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

7.Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya, ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene ĩũlũ wa nthĩ yonthe.

8.Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩa mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْعَنْكَابُوتِ ②

أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَبْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا أَمْثَلُهُمْ
لَا يَقْتَنُونَ ③

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَذِبِينَ ④

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ⑤

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑥

وَمَنْ جَاهَدْ فَإِنَّا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ
عَنِ الْعَالَمِينَ ⑦

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ⑧

tūkamanenge mo Ituvi Iseo mŋno vyū
kwoondū wa mawla moo.

9.Na Ithyī nītūmwīyāle mŋndū ekae
nesa kwa asyai make; Indī mo
makaanālaa naku nīkana we *onaku*
ŭtonye kŋmbānany'a Nyie na ngai ingī;
ila we ūtena ūmanyi wasyo ona vanini,
Indī ndūkamew'e mo. Kwakwa nīw'o
ŭalŭko wenyu, na Nyie
nīngamūmanyīthya inyw'ī ūndū inyw'ī
mweekie.

10.Na ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo---Ithyī vate nzika, nītūkamalikya
mo nthīnī wa *nguthu ya* ala alūngalu.

11.Na katī wa andū ve *amwe* ala maasya,
'Ithyī nītūmwītīkīlaa Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Indī yīla mo mathīnw'a
kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, maŭtw'īkīthasya ūthīny'o wa
andū ta ūsilīlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na ethwa ūtethyo nīwooka
kuma kwa mwīai waku, mo mena w'o
wa kwasya, 'Kwa ūla w'o, ithyī twaī
vamwe nenyu.' We Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndesī nesa vyū kīla kī nthīnī
wa ithūi sya syūmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavathŭkany'a ala
metīkīlaa, na vate nzika, We
akamavathŭkany'a angangani *kuma kwa*
etīkīli.

13.Na ala matetīkīlaa mamatavasya ala
metīkīlaa, 'Atīlai nzīa yaitū, na ithyī
vate nzika, tūkakua naī syenyu.' Na mo
mai mīio ya naī syoo makakua. Vate
nzika, mo nī akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوْمَ الذِّكْرِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهِلُكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ وَإِنِّي
مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑩

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الصَّالِحِينَ ⑪

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ⑫

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ⑬

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
فَرَيْنَ شَيْءٌ إِنَّهُمْ لَكَذِبُونَ ⑭

14. Indī mo vate nzika makakua mlio yoo ene oūndū ūmwe na mlio *īngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūkyo tūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أَثْقَالَهُمْ وَأَتَقَالَا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلِيُسْئِلَنَّهُ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe īoletwe mīongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatīe mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ
ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithī nītwamūtangīte we na asu ala *maī nake* Ngalawanī; na Ithī nītwamītw'īkīthisye yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَأَبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَانْقُصُوا
ذِكْرَكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīvw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmwaseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmūenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِن الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّقُوا اللَّهَ عِنْدَ اللَّهِ الرَّزْقُ وَاعْبُدُوهُ
وَأَشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmwūūlea, īndī nzyawa nyīngī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūtūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَأَن تَكْتُبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أَمْرٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ
إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٣٠﴾

قُلْ يَسِّرُوا فِي الْأَرْضِ فَأَنْظَرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ
ثُمَّ اللَّهُ يُبْنِئُ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٦﴾

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا آتَاكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ دَلِيلٍ وَلَا فِي السَّمَاوَاتِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقَاتُوا أَوْلِيكَ
يَمْسُوا مِنْ تَرَحُّمَتِي وَأَوْلِيكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَأَنجَلَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٧﴾

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nũndũ wa wendo wa mũndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mũkaleana mũndũ na ūla ūngĩ, na mũndũ kũumanĩ ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mũikethwa na atetheesya.'

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ ūla Wĩ-Vinya, Mũf.

28.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mũthĩnzĩ* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamũnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alũngalu.

29.Na Ithĩ nĩtwamũtũmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

30.Na 'inyw'ĩ mũno mũendaa kwa aũme *mũimenda* na kũtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo*? Na inyw'ĩ nĩmũlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa ūmbano wenyu!' Indĩ ūsũngĩ wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsũfũlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tũlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

وَقَالَ إِنَّا أَخَذْنَا مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ أَتَانًا مَّوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ
بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَلَيَعْنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَا لَكُمْ
بِالْبَارِ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَنْفَعُ ۝٢٦

وَقَالَ لَهُ لَوْ كُنَّا نَدْرِكُ إِلَى رَبِّهِ إِنَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝٢٧

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّبَوَّةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝٢٨

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لَقَوْمَةٍ إِسْكُرُوا لَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۝٢٩

إِسْكُرُوا لَتَأْتُونَ الزَّجَالَ وَتَقْطَعُونَ السَّبِيلَ ۝
تَأْتُونَ فِي نَادِيَكُمُ الْمُنْكَرُ مِمَّا كَانَ جَوَابَ قَوْمٍ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتَدِ بِعَدَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝٣٠

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, ũlũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ۝

LUKU 4

32. Na yĩla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nĩtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'ŵo nĩ eki-ma-naĩ.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّا أَهْلُهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ۝

33. We aisye, 'Indĩ Loto evo.' Namo mamwĩla, 'Ithyĩ nĩtwĩsĩ nesa ũla wĩvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangĩla we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake, kĩla nĩ katĩ wa asu ala matiawa ĩtina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَكُمْ لُوطًا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا ۖ إِنَّ لِنُفِيتَهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أُمَّرَأَتَهُ ۚ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْبِ ۝

34. Na yĩla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nĩwathĩnĩkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi ũlũ woo. Na mo mamwĩle, 'Ndũkakĩe, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nĩtũkũtangĩla we na andũ ma nyũmba yaku ateo kĩveti kyaku, kĩla nĩ katĩ wa ala matiawa ĩtina.'

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أُمَّرَأَتَكَ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْبِ ۝

35. 'Ithyi vate nzika, nĩtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilĩlo kuma ĩtunĩ nũndũ mo nĩmethĩtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَالًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ۝

36. Na Ithyi nĩtũtĩte Kyama kĩthandĩku nthĩnĩ wa w'ŵo kwa andũ ala matonya kũmanya.

وَلَقَدْ شَرَكْنَا مِنْهَا آيَةً ۖ يَبْتَنَّةٌ يَقُومُ يَقُولُونَ ۝

37. Na kwa Amĩtiani Ithyĩ nĩtwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ĩ andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'ontha, na kĩai Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na mũikeke ũthũku ũlũ wa nthĩ, mũkĩetae kĩthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۚ فَقَالَ يَقُومُ اعْبُدُوا اللَّهَ ۖ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝

38.Indĩ mo nĩmamwĩtie we mũkengani.
Kwa ũu kĩtetemo kya nthĩ kĩ vinya
nĩkyamakwatie mo, na mavalũkanga nthĩ
na mothyũ moo nthĩnĩ wa mĩsyĩ yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جُثِينَ ۝

39.Na Ithyĩ nĩwamanangie Aati na
Athamuti; na ũu nĩ ũtheinĩ kwenyu
kuma motũonĩ moo. Na Satani
nĩwamanakavĩsye meko moo *mooneka*
me maseo kwoo. Na ũu nĩwamaalyũlile
mo kuma nzĩanĩ ona vala mo maĩ oĩ.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُمْ مِنْ مَقَامِكُمْ ذِيَن
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ۝

40.Na Ithyĩ nĩwamanangie Kola na
Valao na Amana. Na Mose nĩwookie
kwoo ena Syama syumĩĩite, ĩndĩ mo
nĩmekathĩĩe nthĩnĩ wa nthĩ, onakau mo
mayai matonya kũtũvĩtũka Ithyĩ.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ۝

41.Kwa ũu, *kĩla ũmwe woo*,
nĩtwamũkwatie nũndũ wa nai yake;
amwe moo mai asu ala ithyĩ twamatwale
kĩũutani kya kĩseve kya mũthanga kĩ
vinya, na katĩ woo mai asu ala
makwatiwe nĩ kĩtundumo, na amwe katĩ
woo nĩ asu ala ithyĩ twatumie mamelw'a
nĩ nthĩ, na amwe moo nĩ asu ala
twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthē ndaĩ amavĩĩsya
mo, ĩndĩ mo nĩmo meevĩĩfasya mathayũ
moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
يُظِلَّهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya
ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ
ta ngewa ya mbũambũĩ, ĩla ĩseũvasya
mũsyĩ wayo; na vate nzika nyũmba ĩla
mbonzu vyũ mbee wa nyũmba *syonthe*
nĩ ya mbũambũĩ, ĩndĩ takethwa mo
nĩmamanyie!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنْ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبِيتَ
الْعَنْكَبُوتُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

43.Nt'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭkĩsĩ kĩla kyonthe mo makĩkaĩlaa ūtee
Wake; Nake nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

44.Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ
twaseũvisye kwoondũ wa andũ onthe ma
nthĩ, Indĩ no ala mena ūmanyi tũ
maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا
الْعُلَمَاءُ ۝

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwoombie nthĩ na matu na ūla w'o.
Nthĩnĩ wa ūu vate nzika ve Kyama kwa
etĩkĩli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ۝

LUKU 5

46.Soma maũndũ ala we ūvuanĩw'e ma
Ivuku na syaĩsya Mboya. Vate nzika,
Mboya nĩvathanaa *maũndũ* na maũndũ
ma wathavu na naĩ yumĩĩĩte, na ūlilikano
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o
nĩ *ũlũngalu* mũnene vyũ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ maũndũ
ala inyw'ĩ mwĩkaa.

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ
الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ
أَكْبَرُ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ۝

47.Na we ndũkakaanĩĩe na Andũ ma
Ivuku ateo ngaananĩo sya maũndũ ala
maseo, Indĩ we *ndũkakaanĩĩe ona*
vanini na asu ala moo mate alũngalu.
Na asya, 'Ithyĩ nĩtũmetĩkĩlaa maũndũ ala
mavuanĩtw'e kwitũ na ala mavuanĩtw'e
kwenyu, na Ngai waitũ na Ngai wenyu
nũmwe, na ithyĩ nĩtwĩnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۖ إِلَّا الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَفُؤَلُوا أَنَّمَا بِالَّذِي نَزَّلَ إِلَيْنَا وَنَزَلَ
إِلَيْكُمْ وَالْهَذَا إِلَهُكُمْ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

48.Na ota ūu, Ithyĩ nĩtũkũtheesye we
Ivuku, kwa ūu asu ala Ithyĩ tũmanengete
ũmanyi waw'o wa Ivuku nĩmayĩtĩkĩlaa
Kulani; na katĩ wa andũ *ma Makka ota*
ūu ve amwe mayĩtĩkĩlaa. Na vai
mamĩleaa Mĩsoa Yaitũ ateo ala matena
mũvea.

وَكَذَلِكَ نَزَّلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ
يُؤْمِنُونَ بِهِ ۖ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ۝

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yŵa mbee wa yŵi ona we ndwaandŵka yŵmwe na kw'oko kwaku kwa aŵme; kwa nzŵa ŵsu akengani methwa maŵ na kŵtumi kya kwŵthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْأَلُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَحْكُمُ بِهِمْ يُحْكُمُ
إِذَا أَلَارْتَابَ الْبَاطِلُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nŵ *ŴtŴngŵanŵ* wa Syama nthu nthŵnŵ wa ngoo sya asu ala manengetwe ŵmanyi. Na vai maileaa Syama Sitŵ ateo eki-ma-naŵ.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَنْزِلُ فِي صُذُورِ الَّذِينَ أَوْثَرُوا الْعِلْمَ
وَمَا يَجْعَلُ إِلَّا غَلِيلًا ﴿٥٠﴾

51.Namo makŵlasya, 'Syama ileaa kŵtheew'a kwake nŵkŵ kuma kwa Mwŵai wake? Asya, 'Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nŵ MŴkaanany'a wŵ ŵtheinŵ.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kŵimeanŵe mo nŵndŵ Ithyŵ nŵtŵkŵtheesye we Ivuku yŵla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthŵnŵ wayo na ŵlilikany'o kwa andŵ ala metŵkŵlaa.

أَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ
۞ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵanŵe kwŵthwa ta Ngŵsŵ katŵ wakwa nenyu. We nŵmesŵ maŵndŵ ala me ŵtunŵ na ala me nthŵ. Na *ta kwa* asu ala mawŵtŵkŵlaa ŵvŵngŵ na kŵlea kŵmwŵtŵkŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nŵmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيِّنًا وَبَيِّنَاتٍ شَهِيدًا ۚ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meŵkŵlywa we nŵkana Ŵkalaate ŵsilŵlo; na takethwa vayaŵ ŵvinda yŵla yŵtw'ŵtwe, ŵsilŵlo wŵthwa Ŵkŵte ŴŴŴ woo. Na vate nzika, w'o Ŵkamavikŵla mate Ŵtalŵthya na mateŴwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٤﴾

kyaŭya ūla We wendaa katī wa
athŭkŭmi Make, na aithekevasya kwa
ūla We wendaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi
mwānīu wa syīndū syonthe.

64.Na we ūkamakŭlya, 'Nŭŭ ūla
ŭtheasya kīw'ŭ kuma ītunī na
kŭmīnenge nthī thayŭ ītina' wa kŭkw'a
kwayo?' Mo vate nzika makwīa, 'Nī
Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya,
'Ndaſa syonthe nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe.' Indī aingī mŭno moo
maimanyaa.

LUKU 7

65.Na thayŭ ūŭ wa nthī īno ti kīndū
ateo nī īthaŭ na ngŭī, na Mŭsyī wa
Itunī---ŭsu nīw'o Thayŭ vyŭ, takethwa
mo nīmamanyie!

66.Na yīla mo malika Ngalawanī,
nīmamwīkaīlaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, me ew'i na mena mŭīkīlŭ
ŭmwe Kwake. Indī yīla We
wamavikya nthī nyŭmŭ nesa kwa mŭuo,
sisya, mamwīananasya We na ngai ingī.

67.Nīkana mo matonye kŭmalea maŭndū
ala Ithyī tŭmanengete, na nīkana mo
matonye kwītanīthya mo ene kwa īvinda.
Indī o mītŭkī makamanya.

68.Mo nomonete kana Ithyī
tŭŭtw'kīthītye mŭsyī kwīthwa wīkalo
wa mŭuo kwoondū woo, oyīla andū ala
matŭanīe namo meŭvulw'a maitwawa?
Indī mo makeetīkīla ŭvŭngŭ na kŭyīlea
īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلُ الْخُتْدُ
يَلُوهُ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

وَمَا هَذِهِ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَإِهيَ الْحَيَوةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِكِ دَعَوْا اللَّهَ فَخَلَّصِينَ لَهُ الَّذِينَ
فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَنَّوْا أَنَّهُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٦٧﴾

لَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مَوْتًا وَنَحْنُ ظُفُفُ النَّاسِ مِنْ
حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِغَيْبَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Na nŭŭ Ūla Ūte mŭlŭngalu mŭnene
mbee wake we Ūla ŪseŪvasya ŪvŪngŪ
ŪŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
kana Ūleaa w'o yŷla wamŪvikŷa? Vo vai
ŪtŪo nthŷnŷ wa lŷa-ya-Mwaki kwa asu ala
metetŷkŷlŷaa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۗ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

70. Na ta kwa asu ala mokitaa nzŷanŷ
YaitŪ---lthyŷ vate nzika,
tŭkamatongoesya mo nzŷanŷ SitŪ. Na
vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ
فِي لَمَعِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٠﴾

AL - RUUM
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.
2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الْقَمَرِ ۝

عُلْبَتِ الزُّمَرِ ۝

3. Alomi nĩmakĩĩtw'e vinya.

4. Nthĩnĩ wa nthĩ ĩla yĩ vakuvĩ, namo
ĩtina wa kũkĩlw'a vinya kwoo, mo
makakĩlany'a vinya.

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سِيّغُلُونَ ۝

5. Nthĩnĩ wa myaka mĩvũthũ, mwĩao nĩ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ĩtina wa ũu---na mũthenya ũsu etĩkĩli
makatana,

فِي يَضِجُ سِينِينَ ۖ هَ الْآمُرُونَ قَبْلَ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِجُ الْمُؤْمِنُونَ ۝

6. Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya,
Usũtwe nĩ tei.

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

7. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūw'ĩe ũtianĩo ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianĩo Wake, ĩndĩ
andũ aingĩ mũno mayĩsĩ.

وَعَدُ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ۝

8. Mo mesĩ mwĩkalo wa nza wa thayũ wa
nthĩ ĩno tũ, na mayĩthĩnasya na wa ĩtunĩ
ona vanini.

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ ۝

9. Mo nomasũanĩaa ĩĩkonĩ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombĩte matu
na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo
syelĩ ĩndĩ nĩ kwĩlanana na mavata ma ũĩ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى

na kwa ivinda yila yltw'ltwe. Indī aingi
katī wa andū mayitkīlaa kwīsa
kūkomana na Mwīai woo.

10. Mo nomangangīte iūlū wa nthī
nīkana makona ūndū mūminūkīlyo wa
asu ala maī mbee woo *wathūkīe*? Mo
maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa
ūtonyi na mo nīmamīlmīe ī-nthī na
mamītūa kwa wingī nesa *mūno mbee*
wa aa ūndū mamītūlte. Na Atūmwa
moo nīmookie kwoo mena Syama
syīyonanītye. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthē ndaī atonya kūmavītīsyā mo,
Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo
ene.

11. Na Indī mūminūkīlyo wa asu ala
meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū
mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene
Vinya W'onthē, na mamavūthya mo.

LUKU 2

12. Ngai Mwene Vinya W'onthē
nīwambīlīlasya kyūmbe; na Indī
nūkītūngīlīlāa; na Indī Kwake We
inyw'ī nīmūkatūngwa.

13. Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika
ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa
kūyītūka.

14. Namo maikethwa na ew'anīthya
kuma *katī woo* ala mo mameānanasya
Nake We; namo makamalea ala mo
mameānanasya *Nake*.

15. Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---
--mūthenya ūsu mo makataanw'a
mūndū na ūla ūngī.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكُفْرُونَ ﴿١٠﴾

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا
الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِن
كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١﴾

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ اسَاءُوا السَّوْءَ أَن لَّذُّوا
بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٢﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٣﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٤﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُم مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا
بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٥﴾

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ يَنْفَرُونَ ﴿١٦﴾

16.Indi asu ala meetikilile na meeka mawia maseo makanengwe ndafa na kOtanithw'a nthini wa mOonda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخْبِرُونَ ⑩

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamileile Misoa Yaitu, na kkomano ya Ituni, aa makaetwe Usilfoni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ⑪

18.Kwa Ou, mOtafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kiko.

نُسَبِّحُكَ اللَّهُ وَجِدْ نُسُوءَ وَجِدْ تَصْرِعُونَ ⑫

19.Na ndafa ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na IOLU wa nthi na mOtafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yilithua.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعِشْيَا وَجِدْ
تُظْهِرُونَ ⑬

20.We amumasya Ola wi thayu kuma kwa Ola mukw'u, na amumasya Ola mukw'u kuma kwa Ola wi thayu; na We numInengae nthi thayu itina wa kkw'u kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I mukaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ
الْحَيِّ وَيُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ
تُخْرَجُونَ ⑭

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We nIwamOmbie inyw'I kuma kItoonI; sisya Indi, inyw'I mwi andu ala mwangangaa IOLU wa Othyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ⑮

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIm, kana We nIwamOmbie inyw'I iveti nkana mukwatae mOuo nthini wasyo, na We nIwIkIite wendo na wololo katI wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala masOanaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ⑯

23.Na katI wa Syama Syake ni mOmbIwe wa matu na nthi, na ivathukany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخَلْقَ
الْإِنْسَانِ وَالْوَالِدَاتِ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ ⑰

mŋvw'anŋle na *langi*. Nthŋnŋ wa Ōu vate nzika, ve Syama kwa ala mena Ōmanyi.

24.Na katŋ wa Syama Syake nŋ too wenyu ūtukū na mŋthenya, na mŋmanthŋle wenyu wa mumo Wake. Nthŋnŋ wa Ōu, vate nzika, ve Kyama kwa andū ala mew'aa.

25.Na *kŋmwe* kya Syama Syake nŋ *kŋ*, kana We amwonasya inyw'ŋ ūtisi ta *uumo wa* wia na wŋkwatyō, na kana We nŋtheasya kŋw'ū kuma ŋtunŋ, na nŋthayūŋkasya nthŋ nakyo ŋtina wa kŋkw'ū kyayo. Nthŋnŋ wa Ōndū Ōu vate nzika, ve Syama kwa andū ala mamanyaa.

26.Na katŋ wa Syama Syake nŋ kŋ, kana matu na nthŋ nŋ *nŋmŋ* kwa mwŋao Wake. Na ŋndŋ, yŋla We Ōkamwŋta inyw'ŋ na *wŋano* kuma ŋŋlŋ wa nthŋ, sisyai, inyw'ŋ mŋkooka.

27.Nake nŋ We Mwene wa w'onthē ona wŋva ūla wŋ matunŋ na nthŋ. Onthe nŋmamwŋw'aa We.

28.Na We nŋ We Ula wambŋŋŋŋlasya kyūmbe, na ŋndŋ aikŋŋŋŋŋŋŋŋla, na Ōu nŋ ūvŋthū mŋno vyū Kwake. Mwŋkalo wŋ ŋŋlŋ mŋno vyū matunŋ na ŋŋlŋ wa nthŋ, na We nŋ We Ula-Wŋ-Vinya, Mŋl.

LUKU 4

29.We amŋseŋvŋasya inyw'ŋ ngelekany'o imŋkonie inyw'ŋ ene. Inyw'ŋ mwŋna mo, katŋ wa ala moko menyu ma aŋme mamaŋgamŋe, atindany'a menyu katŋ wa maŋndū ala

وَمِنْ آيَاتِهِ مَنَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْعَوْنَ ﴿٣٠﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ فَنِيَتُونَ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٤﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَّكُمْ مِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَارَزَقْتُمْ فَلَا تَمْرُقُوا فِيهِ سَاءَ مَا يَحْكُمُهُمْ إِذْ يَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسُكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, *na kũmakĩa* mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ũla ũngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30. Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩlaa mawendi moo mathũku matena ũmanyi. Na Indĩ nũũ ũla ũtonya kũmũtongoesya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩle wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ٥

31. Kwa ũu elekelya ũthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----*na atĩla* kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla itina wakyō We waseũvisye mbaa andũ. Vai ũalyũlo wa ũmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyo ndĩni tĩla tũngeme na ũlũmu tĩlũngalĩte na tĩtw'ĩtkaa ila ingĩ syĩthwe ilũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَرِيمُ وَلَكِنَّا أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٦

32. *Elekelyai mothyũ menyu vala ve Ngai*, mũkĩmũalyũkĩla *mwĩna wĩlilo*, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُتَّبِعِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٧

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaĩa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvĩtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩelekany'a na ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩla tũ tĩla mũndũ ũtonya kwĩana kĩveva. Ow'o nyamũ ila ingĩ iitonya kwĩthwa na kĩlinda kĩĩ kya ũsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ingĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaĩa sya Mũtalĩwa nikwoneka. Ona kũĩlyĩ ũu, nĩkwaĩlĩtwe nĩkũlilianwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ũu, mũndũ nũtonya kwĩyĩelekany'a Nake nthĩnĩ wa tĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mūikethwe ma asu ala mamwīananasya
Ngai na ngai ingĩ.

33.Kwa asu ala maanasya ndīni yoo, na
makaanĩka nthĩnĩ wa nguthu; kĩla
nguthu ĩtanĩa maũndũ ala yĩ namo.

مِنَ الَّذِينَ فَتَرُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا كُلٌّ جَزَاءٌ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٣﴾

34.Na yĩla thĩna wamakwata andũ,
maĩaa kwa Mwĩai woo, makĩmũalyũkĩla
We *mena wĩilo*; na ĩndĩ, yĩla We
wamasamĩthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ĩmwe yoo ĩmwīananasya Mwĩai
woo na ngai ingĩ.

وَإِذَا مَنَّ النَّاسُ فَضْلًا دَعَا لَهُمْ مُبْتَغِيهِمْ إِلَيْهِ
فُتْرًا إِذَا أَقْبَمُوا مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فُتِنُوا مِنْهُمْ أُبْرِئِهِمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35.Kwa ũu, kwa kũlea kwĩthwa na
mũvea ĩlũlũ wa maũndũ ala Ithĩĩ
tũmanengete mo. Kwa ũu, ĩtanĩthyei
inyw'ĩ-ene kwa *ĩvinda*. ĩndĩ o mĩtũkĩ
mũkamanya.

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فُتِنُوا فَمَنْ لَّيْسَ لَهُ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

36.Ithĩĩ nĩtũmatheesye mo mwĩao ona
ũmwe ũla ũneenaa *Okĩmendeesya* mo
ala mamwīananasya We namo?

أَمْ أَنْزَلْنَاهُ عَلَيْهِمْ سُطْرًا فَهُوَ يَكْفُرُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

37.Na yĩla Ithĩĩ twamendethya andũ ma
nthĩ na mũsamo wa tei mo nĩmatanĩaa
nthĩnĩ wa w'o, ĩndĩ ethwa ũthũku
nĩwamavalũkĩla mo nũndũ wa maũndũ
ala moko moo mekĩte *mo ene* sisyai!
Mo mambĩĩĩlasya kũyĩtũka.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ يَبْغُوا بِمَا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٧﴾

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amũthanthĩsyaa
kyaũya ũla We wendaa ona wĩva, na
kũmũnyĩĩsyaa kyo *ũla ona wĩva* We
wendaa? Kwa ũu w'o, nthĩnĩ wa ũũ, ve
Syama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39.Kwa ũu, nengei andũ ma ndũũ sya
mũkaufĩ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mũendi-wa-kyalo. Uu nĩw'o ũseo

فَإِنَّ ذَٰلِكَ لَآيَاتُنَا حَقُّهُ وَالْإِنْسِكِينَ وَإِنَّ السَّيِّئِينَ
ذَٰلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُزِيدُون وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na nomo ala makaīla.

40. Kīla ona kīva inyw'ī mūlvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nīkana kītonye kwongeleela kīndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, īndī kīla mumasya Saka mūimantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthē---aa nīmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula ūmūmbīte inyw'ī, na *īndī* *We* nūmūnengete inyw'ī; na *We* akamūkw'īthya inyw'ī, na *We* akamūthayūkyā mwīthwe thayū. *Ve* ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? *We* nataīwe na E-īlū mūno mbee wa ila mo mamwīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoe ku nīumīlīte īlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū mekīte, Nīkana *We* atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nīkana maalyūke maume *nthīnī* wa *ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai īlū wa nthī mwone ūndū mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūkīte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mīvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوَ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضَعِفُونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِيدُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مِثْلَ شَيْءِ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na ūtetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vatakethwa na kīsiūti. Mūthenya ūsu, mo makaanūka nguthu syīna kīvathūkany'o ūmwe na ūla ūngī.

فَأَقْرَهُ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ۝

45. Ala matetūkīlaa makakua *mosyao* ma kūlea kwīūkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُفْسِيْمُ
يَهْدِيهِ ۝

46. Nīkana, We atonye kūmaūva ala metūkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيُجْزِيَ الْيَوْنِي أَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ۝

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīl*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī ūnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّيَ الْفَلَاحَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّتُوا مِنْ
فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlūte. Na ūndī Ithyī nītwamasilūle asu ala maū avūtany'a. Na vate nzika, kwaū ūlū Waitū kūmatetheesya etūkīli.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَانْتَفَعْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ خُفَا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve ūthweo. Na ūndī We nūyīnyāūtkasya ūtunī ūndū We wendaa na kūyīlūfanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na ūndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِحَابًا فَيَبْسُطُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ سَفَا فَنَرَى الْوَدَقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ ۖ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مِنْ يَسَاءٍ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthlnl wayo. Na yla
We wamyusya Tolo wa Ola We wendaa
katl wa athOkumi Make, sisyai! Mo
nImatanaa.

عِبَادَةِ إِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿٣٦﴾

50. Ona kau mbee wa ūu---mbee wa
Ītanamba kŭtheew'a ȳŭlŭ woo mo
nīmeyĭtŭkaa.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ

لَيْسِيْنَ ۝

51. Sisyai, Indī, movano ma Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe: Undū we ūmīthayūŭkasya nthī Itina wa kīkw'ū kyayo. Nīw'o, Ngai o ūsu, akamathayūŭkya ala akw'ū; nūndū We E-Vinya ūlū wa syIndū syonthe.

فَانْظُرْ إِلَىٰ آثَرِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُغْنِيكَ اللَّهُ عَنْكَ الْآرْضَ بَعْدَ
مَوْتِكَ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمَعْنٍ لِّلْمُؤْمِنِ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

52. Na ethwa Ithyi n̄twak̄t̄uma k̄seve
na makyona *ngetha yoo* Tikalaa, Indī mo
itina *n̄mamb̄l̄l̄asya* k̄umalea *manee*
Mait̄a

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رِجَالًا فَأَرَادَهُمُ مَضْغًا أَلْظَلُّوا مِنْ بَعْدِ
نُكْفَرُونَ ﴿٥٥﴾

53. Na we ndūtonya kūtuma ala akw'ū
mew'a nthī, ona kana ndūtonya kūtuma
ala mate matū mew'a wītano, ylla mo
maalyūka monanītye mīongo yoo.

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَى وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا
وَلَوْ أُمِدُّ بِرِثْنٍ ﴿٣٧﴾

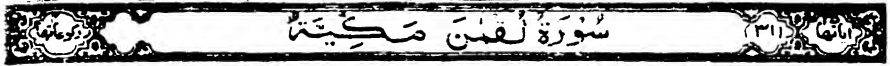
54. Ona we ndūtonya kūitongoesya ilalinda kuma Ivityonī yasyo. We ūtonya kūmew'īthya tū ala matonya kwītkīla Mīsoa Yaitū na menyivasya.

وَمَا آتَيْتَهُمْ إِلَّا بِمِثْرِ نُظُرٍ، فَسَوَّغُوا لَهُمْ كُلَّ شِئْنٍ مَشْرُوعٍ ۝٥٥

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho Ula
wamũmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na Itina wa wonzu
nĩwamũengie vinya; na Indĩ Itina wa
vinya, nĩwamũeteie wonzu na ũkũũ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanvi W'ontho. Ula-Utonyi-W'ontho.

اَللّٰهُ الَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٠﴾

LUQMAN
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau. Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْقُرْآنِ

3. Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku ya Uĩ,

بَلِّغْ أَتَى الْكِتَابِ الْمُبِينِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũĩva
Saka na ala mena mũĩkĩĩo mũlũmu wa
Itunĩ.

الَّذِينَ يَقِیْمُونَ الصَّلَاةَ وَیُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ یُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatiĩaa ũtongoi kuma
kwa Mwĩai woo, na nomo ala
makaĩla.

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katĩ wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzĩanĩ ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmĩvũĩa ngũĩ. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilĩĩlo ũthĩnasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن یَشْتَرِی لَهْوَ الْحَدِیثِ لِیُغْلِبَ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَیْرِ عِلْمٍ ۖ وَیَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِینٌ

8. Na yĩla we wasomewa Mĩsoa Yaitũ,
asyokaa ĩtina ekathĩĩe, ta ũtanamĩw'a,
ko vena ũito matũnĩ make eĩĩ; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilĩĩlo wĩ woo.

وَإِذَا نَظَرُوا عَلَیْهِ انْتَبَهَوْا لِمَا لَهُمْ لَمْ یَسْمَعُهَا
كَأَن فی أُذُنِهِمْ فَتَقَرَّعُهَا بَعْدَآبِ الْبَیِّنِ

9. Vate nzika, asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo—mo makeethwa na
Mĩũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ التَّوْنِیْمِ

10. Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *n'Otĩĩe* ūtianfo wa w'o; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

خُلِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

11. We ombĩte matu vate ituĩ ila inyw'ĩ mŭtonya kŭsyona, na We nĩwĩte iĩma nŭmŭ tŭlŭ wa nthĩ nĩkana iikese kŭthingitha vamwe nenyu, na We nŭnyaĩĩkĩtye syŭmbe sya kĩla mŭthemba nthĩnĩ wayo; na Ithyĩ nĩtŭtheetye kĩw'ŭ kuma mathweonĩ, na tŭkamesya imea nzeo sya kĩla mŭthemba.

خَلَقَ السَّوْبَ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْفِ فِي الْأَرْضِ
رَوَايَ أَنْ تَبِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ
كُونِهِ ②

12. Uu nĩ ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'eĩ nyie kĩla ala angĩ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, ĩndĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo yĩ ūtheinĩ.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ③

LUKU 2

13. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Lukumaan ūĩ, *akyasya*, 'Tŭngai mŭvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŭngaa mŭvea, atŭngaa mŭvea kwoondŭ wa *ŭseo* wa thayŭ wake mwene tŭ. Na ūla we ūtatŭngaa mŭvea, ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene, Ula-Waĩĩte-Nĩ-Kŭtaĩwa.

وَلَقَدْ أَنْبَأْنَا لُقْمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ
يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
حَكِيمٌ ④

14. Na *ĩlilikanai* yĩla Lukumaani wamŭtavisye mwana wake aimŭtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŭkaamwĩanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingĩ. Vate nzika, kŭmwĩanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingĩ nĩ ĩvĩtyo yĩ woo.'

وَإِذْ قَالَ لُقْمَنُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَى لَا تَشْرِكْ
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ⑤

15. Na Ithyl nŋtŋmwŋyŋaŋe mŋndŋ ethwe e mŋseo kwa asyai make----nyinyia wake amŋsyaa e nthŋŋ wa wonzu ŋŋlŋ wa wonzu, na kwonga kwake kŋkuua myaka ŋŋŋ---Ndŋngŋei mŋvea Nyie na asyai menyu. Kwakwa nŋkw'o ŋalŋko wa mŋminOkŋlyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ فِي دِينِهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَبًا
عَلَى وَهَبٍ وَفَضَّلَهُ فِي عَاقِبَتِهَا إِنَّ شُكْرِي لَدُنَّكَ لَا يَدْرِكُ
إِلَّا الْمَوْبِقُ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku nŋmeŋkaananŋa naku we nŋkana ŋmbŋanany'e Nyie na kŋla we ŋtena ŋmanyi wakyo, ŋndŋ, ndŋkamew'e, ŋndŋ ŋthŋwa wŋ mŋnyanyae woo ŋŋlŋ wa maŋndŋ onthe ma nthŋ; na nthŋŋ wa maŋndŋ ma kŋvea atŋla nzŋa yake we ŋla ŋmbelekela Nyie. Na Kwakwa ŋndŋ nŋkw'o kŋkethwa kwŋ ŋalŋko waku, Nakwa nŋngamŋmanyŋthya inywŋŋ maŋndŋ ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوفًا
وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ⑥

17. 'Ame mwana wakwa! Undŋ w'ontha ona wŋva ona ethwa wŋna ŋito wŋana wa mbeke ya kalandalŋ, ona wŋ nthŋŋ wa ŋvia, kana wŋ matunŋ, kana wŋ ŋŋlŋ wa nthŋ, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nŋkaumŋŋya ŋtheinŋ; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nŋ Mŋmanyi-wa-Syŋmbithŋ syonthe, Mŋmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمُوتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ بِأَمْرِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑦

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! Lŋlŋmŋŋŋya Mboya, na tavanasya maŋndŋ maseo, na ŋivatana ŋthŋku, na ŋmŋŋŋya na ŋmŋŋŋyo ŋŋlŋ wa kŋla kyonthe kŋtonya kŋŋkwata we. Vate nzika, ŋŋ nŋ ŋmwe katŋ wa maŋndŋ ala mendaa ŋsŋanŋo mŋlŋmu.

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَآمُرْ بِالْعُرْوَةِ فَإِنَّهُ عَنِ الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑧

19. 'Na ndŋkamethiŋie andŋ na ŋthŋa waku na ŋng'endu ona ndŋkatambŋke ŋŋlŋ wa nthŋ na ngathŋŋo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha

وَلَا تَصْغُرْ حَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحَا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑨

ndamwendaa kila m0nd0 m0ng'endu,
mwikathili.

20. 'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wlanile wa katli, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetikilika vy0
ni wa Ing'oi.

وَأَقِصْ فِي مَثَلِكَ وَأَغْضُصْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتَ الْحَبِيرِ ⑩

LUKU 3

21. Inyw'i nomwona kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akikilite wiani kyonthe
kila ki matuni na kyonthe kila ki 0l0
wa nthi, na niwlanisye Inee Yake 0l0
wenyu, kweli ngali ya nza na ya nthini?
Na katli wa and0 ve amwe ala
makaanana 0l0 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yila yimulika.

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ⑪

22. Na yila mo matavw'a, 'Atilai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanitye,' mo maasya, 'Aiee,
ithyi twatila ma0nd0 ala ithyi tweethie
maathe maitu maathie.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0sililoni wa
Mwaki wakene?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَشْتَعِ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يَدْعُهُمْ إِلَى عَذَابِ الشَّعِيرِ ⑫

23. Indli we 0la wInenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na ni mwiki-wa-
nesa, we vate nzika, niwkwatle
ngwatilo la yi vinya. Na m0min0kilyo
wa ma0nd0 onthe wina Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَسْلَمَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ⑬

24. Na ta kwa 0la we 0tetikila, 0lei
wake nd0kakwikie kyeve we. Ual0ko
woo wi Kwit0, na ithyi t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe niwisi nesa vy0
ma0nd0 ala me nthini wa ithui syoo.

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنُكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑭

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ūsilĩlonĩ mwai.

نُتِمُّهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ⑤

26. Na ūkamakũlya mo, 'Nũũ ūla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩsyē We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْعَزِيزُ ⑦

28. Ona mũĩĩ yonthe ĩũũ wa nthĩ ĩkatwĩka iandĩki, na ūkanga ūkatw'ĩka ingi na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ
يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑧

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ūmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Wĩw'i-W'onthē, Woni-W'onthē.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَسْمُنْكُمْ إِلَّا كُنُفُسٌ وَّاجِدَةٌ إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ بَصِيرٌ ⑨

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē atumaa ūtukũ ūlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ūlika nthĩnĩ wa ūtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩa kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَلَّ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ
فِي الْبَلِّ وَسَخَّرَ الشَّسَّ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ⑩

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ūtee Wake nĩ ūvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-Iũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ūkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ūmwe mũmĩĩsya na ūtũngaa mũvea.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلُوكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ يَنْصِبَتُ السُّيُوفُ لِرَبِّكُمْ
قِينَ أَيْتُهُ إِنْ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla ĩtulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko nyingĩ mũno nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩlo, ĩndĩ yĩla We wamavĩkya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩla ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ūla ūte mũĩkĩĩku, ūte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

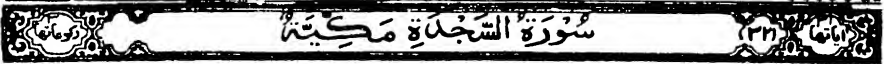
34. Inyw'ĩ andũ, manthai ūsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ūla ĩthe ūtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ūuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ūu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَاحْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي
وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٍ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا
وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkakw'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْتُمُ غَدًا
وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

بِخَوَائِرِهِ

AL - SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْ ②

3. Uvuary'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَأَرْبَبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyIseũvĩtye? Aiee, ũu nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku, nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩla ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَدِيدِ أَمْرِهِمْ مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ رَبِّكَ لَعَلَّهُمْ يُعْتَدُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We atĩnĩka Kĩvilanĩ-Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ إِلَهٍ وَلَا شَيْءٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũtheu kuma ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَكِّرُ الْأَنْفَرِ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑦

8.Ula Ukfanfisy kila kIndo We
Ombite. Na We nfwambifisy ombi wa
mIndo kuma yumbani.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنسَانِ
مِنْ طِينٍ ۝

9.Na Indf We nfwaitw'ikithisy nzyawa
syake syumae nthInf wa tUsamO twf
kfw'onf kftweku.

ثُمَّ جَعَلْهُ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ۝

10.Indf We nfwamwfananisy we na
amUveveea veva Wake nthInf wake. Na
We nUmOnengete inyw'I kwfw'a na
metho na ngoo. Indf inyw'I mUtUngaa
mUvea mUvUthU! *

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

11.Namo makUlya, Ata! YfIla ithyI
tUkaa tUlo wa nthI, Indf ithyI
tUkatw'ika kyOmbe kyeO? Aiee, Indf
mo makeethwa me alei Umbanonf wa
MwIai woo.

وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفُورُونَ ۝

12.Asya, 'Mulaika wa kfw'O Ola wiftwe
kwIthwa mUnene wenyu akamOkw'ithya
inyw'I: na Indf mUkatUngwa kwa
MwIai wenyu'

قُلْ يَتَوَفَّكُم مَلَكَ التَّوَاتُ الَّذِي وُجِّلَ بِكُمْ ثُمَّ
يُنَادِي إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝

LUKU 2

13.Takethwa we nUtonya kwIla kUmona
avItany'a yfIla mo makakumany'a
mothyO moo mbee wa MwIai woo, na
kwasya, 'MwIai waitO, ithyI nftwonete
na nftwfw'ite, kwa Ou, tUtUngwe ithyI Itina
nIkana tUtonye kwIka mawIa maseo;
nUndU yu nftUkIle na w'o maUndU ala
tUtavftw'e.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِرُّونَ ۝

*Ndeto Ino 'fo'add' ngoo tondO landfktwe nthInf
wa Kulani Ntheu, ndfUweta o ngoo tU, Indf
nftkwonany'a kfwIla kya mUthya kya Umanyi.
Sisya, 28:11 al-kasas, 53:12 Al-Kasas, Al-Najm
46:27, Al-Ahqaf na Avalamu 14:38.

14. Na takethwa Ithyĩ *nāweekhē* vinya kwenda Kwitū, twĩthwa twaŋnengie kĩla thayū ūtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa nĩtwĩkĩte w'o kana Nyie ngausūya ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andū onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ١٤

15. Kwa ūu, samai *inyw'ĩ ūsilĩlo* wa meko menyū nūndū nĩmwoolilwe nĩ ūmbano wa mūthenya ūo wenyū. Ithyĩ o Naitū nĩtūlĩtwe ninyw'ĩ ota ūu. Na inyw'ĩ samai ūsilĩlo wa kwĩkalaa nūndū wa maūndū ala inyw'ĩ mweekaa.

قَدْ قُوْنَا بِمَا نَبِشْرُ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُرُوءًا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٥

16. Mo nĩmaililikanaa Syama Sitū tū ala yĩla maililikanw'a mavalūkaa nthĩ matulĩtye-ndu na mothyū moo, na mataĩaa ndaĩa ya Mwĩai woo, namo mayĩkathĩlaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا حُزُوا ^{سجدة} وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ١٦

17. Mbau syoo nĩsyĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkaĩlaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyo, na kumya kĩla ithyĩ tūnenganĩte tūlū woo.

تَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ١٧

18. Na vai thayū ūmanyaa ūtanu wa metho ūla wĩtwe ūvithĩtwe kwoondū woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٨

19. Ula ĩndĩ *we* nĩ mwĩtĩkĩli, nūndū ūmwe na ūla ūte mwĩw'ĩ? Mo ti ūndū ūmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا يَسْتَوُونَ ١٩

20. Na ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na Mĩūnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ūthokyo, nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَى نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٢٠

21. Na ta kwa asu ala mate ew'ĩ, wĩkalo woo ūkeethwa nĩ Mwakinĩ. Kĩla ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفُوا عَذَابَ

makenda kuma vo, makatŭngawa nthĩnĩ waw'o, namo makatavw'a, 'Samai ūsilflo wa Mwaki ūla inyw'ĩ mwaŭleaa.'

النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ فِيهَا تَكِيدُونَ ①

22.Na kwa ūla w'o vyŭ, Ithyĩ tŭkatuma mo masama ūsilflo ūla mŭnini mbee wa ūsilflo ūla mŭnenange, nĩkana mo matonye kŭsyoka *Kwitŭ mena wĩlilo.*

وَلَنَذِيرَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَذَى الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nŭŭ ūla wĩkaa İvĩtyo İnene mbee wa we ūla ūlilikanaw'a Mĩsoa ya Mwĩai wake na İndĩ akĩalyŭka na kŭmĩtia? Ithyĩ vate nzika, tŭkamasilĩla avĩtany'a.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا ۚ إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose İvuku—mŭikethwe İndĩ na nzika ūlŭŭ wa kŭkomana ----Nake---na Ithyĩ nĩtwayĩtw'ĩkĩthisye yo ūtongoi kwa Aana-ma-İsilaeli.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَءِيلَ ④

25.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ĩkĩthisye amwe katĩ woo *kwĩhwa* atongoi, ala mamatongoesye *andŭ* kwa Mwĩao Witŭ oyĩla *mo-ene* maĩ na ūmĩsyoye na maĩ na mŭĩkĩto mŭlŭmu nthĩnĩ wa Mĩsoa Yaitŭ.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لِنَأْصِرَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ⑤

26.Nĩw'o, Mwĩai waku We akasila katĩ woo Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo nthĩnĩ wa maŭndŭ ala mo matetĩkĩlanaa nthĩnĩ wamo.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokŭmatongoesya mo kŭmanya nĩ nzyawa syĩana ata, ila ithyĩ tŭsyangĩte ila syaĩ mbee woo, ila katĩ wasyo mo *yu* maendelaa ndŭanĩ syoo? Nthĩnĩ wa ūu vate nzika, ve Syama. İndĩ mo nomakethukĩsya?

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً أَفَلَا يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana lthyĩ tũtwaa
kĩw'ũ tũlũ wa nthĩ nyũmũ na Indĩ
tũkamesya imea nakyo ila indo syoo
ĩĩsaa, ona mo ene, Indĩ mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

فَلَا يُبْعِثُونَ ﴿٥٠﴾

29. Namo makũlasya, 'Ukĩlyo ũũ ũkavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥١﴾

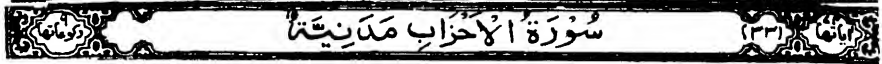
30. Asya, 'Mũthenyanĩ wa ũkĩlyo,
kwĩtĩkĩla kwa alei kũikamauna mo,
ona maikanengwe ĩvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٥٢﴾

31. Kwa ũu, umai katĩ woo, na eteelai.
Namo nometelee ota ũu.

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرِ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٥٣﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ūlau, Usũtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ame we Mwathani, mantha ūsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatŵle mawendi ma alei na angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ٢

3. Na atŵla maũndũ ala ūvuanŵ'e we kuma kwa Mwŵai waku. Nŵ'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ŵ mwŵkaa.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٣

4. Na ia mũŵkŵlo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵŵanŵe kwŵthwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ٤

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbŵa mũndũ ona ūmwe ngoo ilŵ nthŵnŵ wa kŵthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyũ kwŵthwa maa nyinyia menyu vyũ nũndũ inyw'ŵ mũsyŵtaa maa nyinyia menyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkautŵ, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ŵ mũmacw'ŵkŵthasya syana syenyũ makatw'ŵka syana syenyũ vyũ. Isu nŵ ndeto sya makanyw'a menyu tũ; Indŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nŵŵanŵ ŵla ya w'o.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهِ ۚ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ ۚ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ۚ ذَٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ ۚ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ٥

6. Syŵtei syo na masyŵwa ma maaŵthe masyo. Uu nŵ'w'o waŵlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ ethwa inyw'ŵ mũimesŵ maaŵthe masyo, Indŵ mo nŵ anaa

أَدْعَوْهُمْ بِأَبَاءِهِمْ ۚ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ ۚ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَلَا تَحْوَا نَفْسَكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ٦

nyinyia menyu na anyanyae menyu kati wa mUkilo. Na vai Othoku Iolu wenyu nUndu wa Ivityo yila inyw'I mweekie mUte na kileelo ateo yila ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mokekani - MOno, Usutwe ni tei.

7. Mwathani e vakuv'i mOno na etikili mbee wamo ene, na iveti syake ni ta maanyinyia moo. Na amwe ma ndoo sya mukauti me vakuv'i kwa mUndu na Ola Ungi mOno kuvita ang'i kati wa etikili na Athani kwianana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'I mutonya kunengane kwa anyanyae menyu ma mwanya kwa mwikalo mUseo; oo niw'o unenganitwe nthini wa Ivuku ya Mumbiwe.

8. Na lilikanai yila Ithi twoosie Otiano kuma kwa Athani, na kuna kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithi nitwatianie namo Otiano molumu;

9. Nt kana We atonye kumakulya ala ma w'o Iolu wa U-w'o woo. Na We nusevitye usililo wi woo kwoondu wa alei.

LUKU 2

10. Inyw'I ala mwitkila! Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yila yi Iolu wenyu, yila nguthu sya ita syamutheee inyw'I, na Ithi nitwaitwale syo kileve na nguthu sya ita ila inyw'I mutaasyona. Na Ngai Mwene

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ①

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلَ آجُلَهُمْ عَلَيْهِمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ①

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ①

لَيْسَ لِلضَّالِّينَ عَنْ صَدَقَتِهِمْ وَعَدْلِكُمْ لِكْفِيرِينَ ① عَذَابًا أَلِيمًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَ شُكْرُكُمْ جُنُودًا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ①

Vinya W'onthe nŵonaa Ondŵ inyw'ŵ
mwŵkaa.

11.Yŵla syo syamumŵŵŵle inyw'ŵ kuma
tŵlŵ wenyu, na kuma ŵtheo wenyu, na
yŵla metho *menyu* mavŵavŵanie, na ngoo
syenyu syathaanyŵka syavika mŵmeonŵ
yenyu mwamŵsŵanŵŵa Ngai Mwene
Vinya W'onthe masŵanŵo me
kŵnathŵkany'o.

12.Vau kwa *vau*, etŵkŵli nŵmatatiwe tŵ,
na nŵmathingithangiwe na
ŵthingithangw'a yŵ vinya.

13.Na yŵla angangani na ala maŵ na ŵwau
ngoonŵ syoo maisye, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake
mayaatwatha kŵndŵ ateo nŵ ŵvŵngŵ
mŵthei.

14.Na yŵla nguthu ŵmwe yoo yaisye,
'Inyw'ŵ ekali ma Yathilivu *Medina!*^{1*}
Inyw'ŵ mŵi na vinya wa *kŵmomŵŵsya*
amaitha, kwa ŵu, syokai ŵtina.' Ona
kŵlungu kŵmwe kyoo nŵkyeetisyē ŵthei
kuma kwa Mwathani, makyasya,
'Nyŵmba sitŵ nŵ nthei na ii na *ŵŵŵŵŵŵ*;
Na kwa ŵla w'o, syo iyaŵ nthei. Mo
mamanthaa o kŵkŵla mathi tŵ.

15.Na takethwa mo nŵmalikŵŵŵŵle nŵ
nguthu sya ita kuma ngalŵ syonthe ila
syamathyŵlŵlŵkŵte, na ŵndŵ maikŵlw'a
malike ithokoonŵ isu, mo methwa meekie
ŵu na *mŵŵŵŵŵŵ*, na mo mayŵthwa mekalile
nyŵmbanŵ syoo ateo o vanini.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ
زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّوْنَ
بِاللَّهِ الظُّلُمَاتِ ۝

هَٰذَا لِكِ الْبَٰئِلِ الْمُؤْمِنُونَ وَذُرِّيَّوْا زَلَّوْا شَدِيدًا ۝

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ
مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ۝

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ
إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن يُرِيدُونَ
إِلَّا فِرَارًا ۝

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا النَّبِيَّ
لَأَتَوْهَا وَمَا تَلَبَّتْ بِهَا إِلَّا أَيْسِيرًا ۝

¹ *Medina yeesŵkŵwe na sylŵwa yŵ mbec wa Hijra.

16. Na kwa ūla w'o, mo, nĩmaminĩte kũtianĩa ūtianĩo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mĩongo yoo. Na ūtianĩo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nũkũlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُؤَلُّونَ
الْأَذْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ⑤

17. Asya, 'Kũkĩla kũikamũuna inyw'ĩ ethwa mwĩkĩla kũkw'a kana kũawa; ĩndĩ ona kũilyĩ ūũ, ĩndĩ inyw'ĩ mũkeetanĩthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفَرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ
الْقَتْلِ وَإِذَا لَا تُمْسِكُونَ إِلَّا قَلِيلًا ⑥

18. Kũlya, 'Nũũ ūsu ūtonya kũmũtangĩla inyw'ĩ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ethwa kwenda Kwake nĩ kũmwĩw'ĩta inyw'ĩ tei? Namo maikemanthĩla mo ene mũnyanya kana mũtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً ۚ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ⑦

19. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ asu ala masiĩtaa andũ na asu ala mamatavasya anaa ĩthe moo, 'Ukai kwitũ; namo mayũkaa kũkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ وَنَكْمَ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ إِلَى الْبَيْتِ وَلَا يَأْتُونَ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا ⑧

20. Mena ngathĩto ĩolũ wenyu. ĩndĩ yĩla mũisyo wooka, nũmonaa mo makũsyafĩsye we, metho moo maisalũkangya ta ma ūmwe ūla wĩna malita ma kĩkw'ũ. ĩndĩ yĩla w'ia wavĩtũka, mo nĩmaũthĩlkasya na nĩmĩ syoo mbai, mena ĩtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaĩtĩkĩla ona vanini; kw'a ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmatw'ĩkĩthĩtye mawĩla moo ma mana na vathei vyũ. Na kyu nĩ kĩndũ kĩvũthũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْخَۃً عَلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَلَمَّا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقْتَهُمْ
بِالْأَسِنَّةِ جِدَادٍ أَشْخَۃً عَلَى الْخَيْرِ ۚ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ⑨

21. Mo masũanĩtaa kana mbaĩ ĩla imavithũkĩtaa ti nendu; na mbaĩ isu

يَخْبِتُونَ الْإِخْرَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْإِخْرَابُ

ikavithŭka *ĩngĩ*, mo mendeew'a nĩ
kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŉnĩ,
maikŭlya űvoo űűű wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادَوْنَ فِي الْأَغْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِهِمْ وَلَا كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o
nzeo műno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai
Mwene Vinya W'ontho kwa űla we
űműkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho
na Műthenya wa Műminűkĩlyo na űla
űműlilikanaa Ngai Mwene Vinya
W'ontho műno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na
wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai
Mwene Vinya W'ontho watwathie ithyĩ;
na Ngai Mwene Vinya W'ontho na
Műtűmwa Wake maneenie w'o.' Na űu
nĩwongeleele műĩkĩlo woo tũ na
wĩnyivyo.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَغْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andũ ala methĩtwe
me ma w'o űtianĩonĩ űla mo matianĩe na
Ngai Mwene Vinya W'ontho. Ve *amwe*
moo ala meanĩĩsyee wĩvĩto woo, na *amwe*
ala no-metelee, namo mayaalyűla
mwĩkalo woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا صَلَاحًا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ
فَمِنْهُمْ مَن قَضَىٰ خُبْرَهُ وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ وَمَا
بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝

25.Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onth
atonye kũmaĩva ala ma w'o nũndũ wa ũ-
w'o woo, na kũmasilĩla angangani ethwa
We akendeew'a nĩ ũu, kana amathiũũkĩe
na tei. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya
W'onth nĩ Mũekanĩi-Mũono vyũ,
Usũĩtwe nĩ tei.

لَيَجْزِيَ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصُدُوقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
زَحِيمًا ٢٥

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onth
nĩwamatũngie alei ĩtina nthĩnĩ wa ũthatu
woo; mo mayaaona ũseo. Na Ngai
Mwene Vinya W'onth nĩwameanĩie
etĩkĩli nthĩnĩ wa kaũ woo. Na Ngai
Mwene Vinya W'onth E-Utonyi, Wĩ-
Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ خِيَرَةٌ
وَكَفَى اللَّهُ الْكُفْرِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ٢٦

27.Na We nĩwamaetie asu ala ma Andũ-
ma-Ivuku ala mamatetheesye mo
kũmaumya nthĩnĩ wa mbeenge syoo na
kwĩkĩla w'ia nthĩnĩ wa ngoo syoo.
Amwe inyw'ĩ nĩmwamoaie na amwe
mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَنَأْسٍ رُونِ قَرِيقًا ٢٧

28.Na We nĩwamũtonyethisye inyw'ĩ
kwĩthwa atĩwa ma nthĩ yoo na nyũmba
syoo na ũthw'ii woo, na nthĩ ĩla inyw'ĩ
mũtaamĩkinya na kũũ. Na Ngai Mwene
Vinya W'onth E-Utonyi ĩlũũ wa syĩndũ
syonth.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَوِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
لَمْ تَكُنْ لَكُمْ وَلَئِنْ كَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ٢٨

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku,
'Ethwa inyw'ĩ mwĩenda thayũ wa nthĩ
ĩno na wanake wayo, ũkai ĩndĩ, Nyie
ngamũenge inyw'ĩ motethyo na
kũmumaasya inyw'ĩ na nzĩla nzeo.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّقْكُمْ وَأَسْرِخْكُمْ
سَرَاحًا جَبِينًا ٢٩

30.'Indĩ ethwa inyw'ĩ mwĩmwenda Ngai
Mwene Vinya W'onth na Mũtũmwa
Wake, na Mũsyĩ wa ĩtunĩ, ĩndĩ vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَيَاتِ وَتُكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ٣٠

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31.İnyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvītyo, ya mwīkalo ūte wa ndaİa, Ūsīİllo ūkongelwa kŪndū kwİİİ kwake. Na ūu nİ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32.İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tŭkamŭnenge we İtuvi yake kŪndū kwİİİ İŭİŭ; na nİtŭseŭvītye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33.İnyw'İ iveti sya Mwathani! İnyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylvā syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŭİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŭtatwa; na neenai ūneeni mŭseo.

34.Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŭİkeyanakavye İnyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvinda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvetanga maŪndŭ *onthe* ala mate matheu kuma kwenyu, İnyw'İ Andŭ-ma-NyŪmba, na kŭmŭthesya İnyw'İ vyŭ.

35.Na malilikanei maŪndŭ ala matŪngİİİİlawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mŭmanyi wa Maŭİ onthe, Mŭmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36.Vate nzika, aŭme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŭme

يُنْسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنْ بِفَاحِشَةٍ مُبِينَةٍ
يُضَعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۖ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ۝

وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُنْ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

فَنُفِخَ فِي أَوْرُحَافٍ مُزِينَةٍ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ رِزْقًا لَدُنَّا ۝
يُنْسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُمْ كَأَاحِدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُمْ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرْمَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَى ۖ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

39.Vaitonya kwithwa na kisiiti kwa Mwathani iŭlŭ wā maŭndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wiyiaite iŭlŭ wake. Nīw'o, ūsu yaī nziā ya Ngai kwa ala maviti mbee—na mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūtw'io mŭtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فَمَا قُضِيَ اللَّهُ لَكُمْ سُنَّتُهُ
اللَّهُ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا
مُقَدُّورًا ﴿٣٩﴾

40.Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mamŭkŭie We, na malea kŭmŭkŭia ūngī ona wīva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Mŭtali.

الَّذِينَ يَبُلَّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَحْشُونَهُ وَلَا يَخُونُ
أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41.Mŭamati ti ithe wa mŭndū ona wīva kaī wa aŭme menyu, īndī we nī Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na nī Usiilo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūmanyi musŭu wa syīndū syonthe.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولُ
اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlilikano mwingī;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفِّرُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43.Na mŭtaīe We kīoko na wīoo.

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nī We Ula ūetae maŭathimo iŭlŭ wenyu, na ota ūu alaīka Make, nīkana We atonye kŭmumya inyw'ī mīhembani yonthe ya kīvindu kŭmŭtwaa kyeninī. Na We nī Usŭtwe nī tei kwa etfīli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45.Ngethi syoo mŭthenyanī ūla makakomana Nake ikeethwa, 'Mŭuo.' Na We nŭseŭvītye ītūvi ya ndaīa kwoondū woo.

تَجِيبُهُمْ يَوْمَ يَقُومُهُ سَلَامٌ وَعَدَ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'o, Ithyĩ tũtũmĩte we ta Ngũsĩ, na Mũeti-wa-Uvoo Mũseo, na Mũkaanany'a,

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

47. Na ta Mwĩtani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwĩlao Wake, na ta Taa ūla ūnenganae kyenĩ *kĩĩsu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِآذِنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ۝

48. Na matavye etĩkĩli ūvoo mũseo kana mo makeethĩwa na mumo mwingĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَن لَّهُمْ مِنَ اللَّهِ نَصًّا كَبِيرًا ۝

49. Na ndũkamaatĩle alei na angangani, na ndũkethukĩĩsyethokoany'o syoo, na ia wĩkwatyō waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩle kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

50. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla inyw'ĩ mwatwaa iveti mbĩtĩkĩli na mũkinenge talaka mbee wa mũtaikiĩtĩte syo, ĩndĩ inyw'ĩ mũĩ na watho ĩũũ wasyo ĩũũ wa ĩvinda yĩla yĩtwĩtwe ya kweteela yĩla inyw'ĩ mũtalaa. Kwa ūu, inengei kyaũya kyasyo na mũisumaasya na mwĩkalĩle mwanake.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدْوٍ تَعْتَدُونَهَا فَمَنْ يَتَّبِعُوهُنَّ وَسِرَّوَهُنَّ سِرًّا جَائِزًا ۝

51. We Mwathani! Ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩlĩtwe iveti syaku ĩla we umĩsyethaasya syasyo, na ĩla syĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme katĩ wa ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkũnengete we ta ūtandĩthyo wa mũtavo wa kaũ, na etũ ma mwendw'au waku ūla mũkũũ kana ūla mũnini, na etũ ma naĩmĩu, ona etũ ma naĩmĩu ala we wathamie namo, ona kĩveti kĩngĩ ona kĩva kĩla kĩtĩkĩlĩte ethwa nĩkĩkwĩnengane kyo mbene kĩtwawe nĩ Mwathani na ethwa Mwathani nũnĩkwenda kũkĩtwaa: ūndũ ūũ nĩ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَعْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أَجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِنَّا فَأَمَّا اللَّهُ عَلَيْهِكَ وَبَدَتِ عَمِكَ وَبَدَتِ عَمَّتِكَ وَبَدَتِ خَالِكَ وَبَدَتِ خَلَتِكَ الَّتِي هَاجَرَتْ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَكِبَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ʔũũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ* ya wĩa waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa* we nũkwenda na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa* we nũkwenda *kũũnga* kĩmwe katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeve, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũmĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti ʔĩtina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesia ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũsyaĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e ʔĩfunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa ʔũ ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũya* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe *ndew'aa* nthoni kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
آتَيْتَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزَّوْجُ مِنَ بَعْدِ وَلَا أَنْ تَبْدَلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَحْبَبْتَ حُسْنَهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرِ نَظِيرِ بْنِ إِسْهُ وَلَكِنْ
إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَى

w'o. Na yīla inyw'ī mūšyītya syo syīndū iveti sya Mwathani syītyei mwī ītina wa tūtū. Uu nī ōtheu vyū kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kūimwaīlīte inyw'ī kūmūthīny'a Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ona kwīsa kwitwaa iveti syake ona īndī ītina wake. Nīw'o, isu ītonya kwīsa kwīthwa yī nāī nene mūno mbee wa ōthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

55. Inyw'ī mwakyumbūla kīndū kana mwakīvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthē nūsyīfī syīndū syonthē nesa vyū.

56. Ti īvītyo kwasyo ōndūnī ōō kwonana na maaīthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syī uungu wa moko ma aūme masyo, na mūkīei Ngai Mwene Vinya W'onthē inyw'ī iveti sya Mwathani, nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Ngūsī īlū wa syīndū syonthē.

57. Ngai Mwene Vinya W'onthē na alaīka Make nīmatūmaa maūathimo īlū wa Mwathani. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Onenyu nīmwaīlīte nī kūmūvoyea maūathimo īlū wake na kūmūkethya we na ngethi sya mūuo.

58. Nīw'o, ala mamūthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa Wake----Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmaumanīe mo īlū wa nthī īno na

الَّتِي قَسَتْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتَهُمْ مَنَّا فَنُشْكُوهُنَّ مِنْ ذُرِّ رِجَالٍ
ذِكْرُكُمْ أَطَهَرُ يَقُولُ لَكُمْ وَفُلُوْهُنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذِكْرُكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تَخْفَوْهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمًا ۝

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
أَخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ أَخْوَانِهِنَّ وَلَا أَخَوَاتِهِنَّ
وَلَا نِسَاءِيهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nūseūvītye ūsilīlo ūsonokasya
kwoondū woo.

59. Na asu ala mamasukaa aūme efīkīli
na iveti mbīfīkīli nūndū wa ūndū ūla mo
matekīte, makeethwa na *ññyo ya*
kwīllanīla na naī yīyonanītye.

LUKU

60. We Mwathani! Tavya iveti syaku na
eītu maku, na iveti sya efīkīli, kana
syaīlīte nīkūtheesya ngūa syasyo īlūū
wa mothyū masyo. Uu nīw'o kwaīlīte
nīkana itonye kūvathūkanw'a na
iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū,
Usūītwe nī tei.

61. Ethwa angangani, na asu ala mena
ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala
manyaīlkasya ndeto sya mana nthīnī wa
mūsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī
tūkatuma we ūngamana namo; īndī mo
maikekala īngī vakuvī naku ateo kwa
īvinda īnini.

62. Indī mo makeethīwa me aumanīe,
ovala vonthe mo makethwa maī,
makakatwa na kūtilangwa ilungu.

63. Usu nīw'o wīthīlītwē wī mūtuo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe īlūū wa ala
mavītie tene, na we ndūkorīa ūalyūko
nzīlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

64. Andū meūkūlya we īlūū wa ūla Saa,
asya, 'Umanyi waw'o wīna Ngai Mwene
W'onthe eweka.' Na nī kyaū
kīkaūmanyīthya we kana ūla Saa
nūtonya kwīthwa wī vakuvī?

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا
وَالنَّسَبِ وَالْأَهْلِ وَبُهْتَانًا وَإِنَّمَا مِثْلُهُ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّدَوَائِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَالْمُؤْمِنِينَ
يُذِينَ عَلَيْهِمْ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِمْ ذَلِكَ أَذَى أَنْ
يُعرفنَ فَلَا يُؤْذِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا

لَنْ لَمْ يَنْتَهَ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِبَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا

مَالْعَوْنِينَ أَنِنَا نَقِفُوا أَخِذُوا وَقْتِكُمْ تَقِيلاً

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا

يَسْأَلُ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate
nzika, nūmaumanfe alei, na
nūmaseŭvīsyē mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa
tene na tene. Mo maikamwona mūsŭvĩ
kana mŭtetheesya *nthĩnĩ wa vo*.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجْدُونَ فِيهَا مَرْجُواً وَلَا نَصِيراً ۝

67. Mŭthenya ūla mothyŭ moo
makaalyŭlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo
makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ
nĩtwamwĩw'ie Ngai Mwene Vinya
W'onthe na kŭmwĩw'a Mŭtŭmwa!

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَلَيْتَنَّا
أُطْعِمْنَا اللَّهَ وَأَطْعِمْنَا الرَّسُولَ ۝

68. Namo makaasya, 'Mwĩai waitŭ, ithyĩ
twamew'ie anene maitŭ na ala maĩ ūlŭ
waitŭ namo nĩmatŭthyoekisye ithyĩ
kuma nzĩanĩ.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطْعَمْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا فَأَصَلَّوْنَا
السَّبِيلَ ۝

69. 'Mwĩai waitŭ manenge mo ūsilflo
kŭndŭ kwĩĩ na maumanfe na kĩumo
kĩnene mŭno.'

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعِيفُونَ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنَهُمُ اللَّهُ
عَظِيمًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mŭikethwe
mŭilyĩ ta asu ala mamŭthatisye na
kŭmŭmanga Mose; Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamŭvetangie we na
kŭmŭthesya maŭndŭnĩ ala mo
mamŭneeneaa we. Na we aĩ mŭtaĩwa
mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى
فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ۝

71. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mŭkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto
ĩla ya w'o.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَفَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

72. We akaalyŭla mwĩkalo wenyu
kwoondŭ wenyu na kŭmŭekea inyw'ĩ
naĩ syenyu. Na ūla ona wĩwa ūmwĩw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ
يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na
Mŭtŭmwa Wake, vate nzika akakwata
ŭkŭlŭyo wŭl vinya.

73. Nŭw'o, Ithyŭ nŭtwaumisye Wŭkwatyŭ
kwa matu na nthŭ na iŭma, Indŭ syo
nŭsyaleile kŭkua na syaŭkŭla. Indŭ mŭndŭ
nŭwawosië. Ow'o, we *nŭtonya kwŭthwa*
ate mŭlŭngalu, na wa kwŭlea *we-mwene*.

74. *Umŭlŭlo wa ŭndŭ ŭŭ nŭ*, kana Ngai
Mwene Vinya W'onthe akamasilŭla
aŭme ala angangani, na aka ala
angangani, na aŭme athaithi ma
.mŭvwanano, na aka athaithi ma
mŭvw'anano, na Ngai Mwene Vinya
amethiŭŭlaa na tei aŭme aŭme ala etŭkŭli
na aka ala etŭkŭli; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ,
Usŭŭtwe nŭ tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ۝

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
۝ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

سُورَةُ سَابَا مَكِّيَّةٌ

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ
matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa
nthĩ, na ndaĩa syonthe nĩ Syake Itunĩ;
na We nĩ Ula Mũĩ, na Mũmanyi-wa-
Syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ٢

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa
ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala
maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe
kĩtheaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe
kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We
Ausũtwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا
يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ٣

4. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Saa
ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.
Asya, 'Ī, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa,
Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa,
w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu!
Ukamũvikĩ Vai kĩndũ ona kĩva kĩna
ũito wa kaveke ĩtunĩ kana ũlũ wa nthĩ
kana kĩnini mbee wa ũu, kana
kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ
syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla
yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَ
رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ
دُرُورٌ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغُرُ مِنْ
ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٤

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala
metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa
nĩmo ala makethwa na ũkeo na kyaũya
kya ndaĩa.

لِيَنْجِزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٥

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩlasya
kũmĩkaananĩsya Mĩsoa Yaitũ,
maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مِنْ رِزْقِنَا إِلَيمٌ ٦

Maitū, mo nīmo ala tūlū woo vakethwa
ūthīny'o wa ūsilīlo wī woo.

7. Na asu ala manengetwe ūmanyi
monaa kana kīla kyonthe ona kīva
kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai
waku nī kyo w'o, na matongoasya
nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-
nī-Kūtaīwa.

8. Na asu ala matetkīlaa maasya,
'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwīa
inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatilīkanga
tūlungu, *nīmūkathayūūkw'a* ta kyūmbe
kyeū?

9. We aseūvītye ūvūngū tūlū wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe kana akwatītwē
nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala
matetkīlaa itu nīmo makwatītwē nī
ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno
īvītyonī.

10. Mo nomonaa kīla kī mbee woo na
kīla kī ītina woo kya ītu na nthī? Ithyī
tūkenda, nīūtuma nthī īthelekelya nthī
vamwe namo, kana tūkatuma ilungu
imwe kuma ītunī ivalūkanga tūlū woo.
Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama
kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11. Na kwa ūla w'o, Ithyī
nītwa mūnengie Ndaviti mumo kuma
Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa
Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī
vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, *ota
ūu*.' Na Ithyī nītwoololoisye kīlaa
kwoondū wake,

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ ⑤

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَذُكُمُ عَلَىٰ رَجُلٍ يَتَّبِعُنَا
إِذَا مَرَرْتُمْ كُلِّ مَرْجٍ إِنَّكُمُ لَبِئْسَ الْخَلْقَ جَدِيدِ ⑥

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَّةٌ مُبِينٌ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ⑦

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا يَبْنِي أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلَقَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنْ نَشَأْ نُخِفِّفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطَ
عَلَيْهِمْ كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ
عَنِيبٍ ⑧

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مَتَاعًا فَضْلًا لِيُجِبَالَ آوِينَ مَعَهُ وَ
الْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدَ ⑩

mekalile mwĩkaloni wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُكُّوا مِنْ زِدِّي رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بُلْدُهُ
طَبِيبَةٌ ۖ وَرَبُّ غَفُورٌ ۝

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سِلَ الْعَرِيمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتِيهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْلٍ خَطِيطٍ وَأَثَلٍ ذُنُوبٍ
مِنْ يَدِ قَلِيلٍ ۝

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجْزِي إِلَّا الْكَفُورَ ۝

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *ĩngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَرْيَ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرًى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا التَّيْرَ سَيْرُورًا فِيهَا
لِكَالٍ وَآيَاتًا أَمِينِينَ ۝

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya *nthĩ* *ĩvetaa* mĩkalĩle yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩnyũ kya *nthĩ* ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka *kĩnyũ* okĩla *twĩsĩ*. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiĩwa mĩkalo ona ūmwe wa kĩvea nĩ tĩthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tĩthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩtĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsyie mo ene; kwa ūu lthyĩ nĩtwamatwĩkĩĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūu vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoo wai w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩie we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana lthyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūvoo* wa Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaĩsya ĩlūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Metei asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syellĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyanĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَفٍ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ⑥

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُّؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ⑦

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍَ وَمَا لَهُ مِنْ لَظْمٍ ⑧

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ هُوَ
إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ⑨

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iŭlũ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nũũ Ūla Ūmũnengae inyw'ĩ ūtethyo kuma matunĩ na ūlũ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ūtongoinĩ Ūla wa w'o kana ūvityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ⑤

26.Asya, 'Inyw'ĩ mũikakũlw'a ūndũ ūlũ wa naĩ siitũ, ona ithyĩ tũikakũlw'a ūndũ ūlũ wa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَا أَجْرَ مَنَا وَلَا نَسْأَلُكُمْ عَمَّا تَعْمَلُونَ ⑤

27.Asya, 'Mwĩai waitũ, akatũete ithyĩ ithyonthe vamwe; ĩndĩ We akatw'a sila katĩ waitũ na w'o: na We nĩ We Mũsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ⑤

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mũmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mũitonya kwĩka ūu, nũndũ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

29.Na Ithyĩ tũikũtũmĩte we ĩndĩ nĩ ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a, kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ, ĩndĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَقُلْ لِّلنَّاسِ لَئِن كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑤

30.Namo makũlasya, 'Utianĩo ūũ ūkeanĩw'a ĩndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ قَتَلْنَا هَٰذَا الْوَعْدَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ⑤

31.Asya, 'Utianĩo wenyu nĩ Ūla inyw'ĩ mũtatonya kũtiwa ĩtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mũkaũvĩtũka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَخْذِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً قُلْ هِيَ وَلَا تَسْتَفِيدُونَ ⑤

LUKU 4

32.Na ala matetfika maasya, 'Ithyi tũkamfika Kulani Ino, ona maũndũ ala maĩ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona eki-ma-naĩ ylla makaũngamw'a mbee wa Mwĩai woo, maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla ũngĩ. Asu ala masũanĩawa ta onzu makamakũlya ala maĩ ekathĩi, 'Takethwa ndwaĩ ũndũ wenyu inyw'i, ithyi vate nzika, twĩthwa tweethiwe twĩ etĩkĩli.'

33.Asu ala maĩ ekathĩi makamakũlya ala masũanĩawa ta onzu, 'Ithyi nithyi twamũvetie inyw'i ũtongoinĩ, itina wa w'o kũmũvikĩ inyw'i? Aiee, inyw'i ninyw'i ene ala mwaĩ avĩtany'a.'

34.Na asu ala masũanĩawa kwĩthwa me onzu makamatavya ala meekathĩaa, 'Aiee, indĩ ninyw'i mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, ylla inyw'i mwatũngĩlasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĩanany'a We na ngai ingĩ.' Namo makavitha wĩlilo woo mawona ũsilĩlo; na Ithyi tũkeekĩ mĩnyololo ngingonĩ sya asu ala maleile kwĩfika. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyi tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĩnĩ wa mũsyĩ ona ũmwe indĩ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyi nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

36.Namo maisye, 'Ithyi twĩna ũthw'ii mwingĩ na syana; na ithyi tũikasĩlĩwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الْيَقُولُ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنْتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَنْتُمْ صَدَدْتُمْ عَنْ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلِيلِ وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي أَعْيُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَهْلَ الْيُتُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْكُونُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْيُنٌ مُعْدِنِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaŭya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīśī.'

قُلْ إِنْ رَبِّي يَسْطِرُّ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīlī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namō makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعِيفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na ta asu ala mething'īlasya kwananga kīleelo kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsilflo.

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaŭya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla We wendaa. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

قُلْ إِنْ رَبِّي يَسْطِرُّ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٤٠﴾

41. Na lilikanai mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alaīka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?

وَيَوْمَ يُخْشَرُ هُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤١﴾

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤٢﴾

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīlthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قَالُوا يَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَفَعًا وَلَا ضَرًّا

naI m0nd0 na 0la OngI.' Na IndI IthyI t0kamataavya asu ala meekie moth0ku: 'Samai inyw'I 0sill0 wa Mwaki 0la inyw'I mwa0leile.'

44.Na ylla Mlsoa mltheu Yait0 yasomwa kwoo, mo maasya, 'U0 nI m0nd0 0la 0n00mantha k0mumya inyw'I nthInI wa ma0nd0 ala maaIthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'U0 nI 0v0ng0 m0se0vye.' Na asu ala mateIklflaa, ylla mavikIwa nI 0la w'o maasya, 'KI ti kInd0 ateo nI 0oi wIyananItye.'

45.Na IthyI t0yaamanenge mo mavuku ala masomie, ona t0yaamat0mIa mo M0kaanany'a ona 0mwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota 0u nIma0leile 0la w'o--na aa mayaa0vikIa ona kIlungu kya Ik0mi kwa ma0nd0 ala ithyI twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye At0mwa Makwa ta akengani. Kwa 0u, waI 0aly0ko m0th0ku ata 0la Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nIm0ingIIsya inyw'I mwIke kInd0 kImwe t0: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eII-eII na 0mwe-0mwe na IndI m0is0anIa. Inyw'I IndI, m0kamanya kana m0nyanyae wenyu ndena nd00ka; we nI M0kaanany'a kwenyu t0 I0I0 wa 0sill0 mwai 0la 0kIte.'

48.Asya, 'Ituvi ylla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; na We nI Ng0sI I0I0 wa syInd0 syonthe.

49.Asya, 'Kwa 0la w'o, MwIai wakwa aIlflaa w'o I0I0 wa 0v0ng0. We nI M0manyi-M0nene wa ma0nd0 ala matonekaa.'

وَنَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسِلَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بِعَذَابٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رِيحٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّ كُمْ عَنْ مَا كُنْتُمْ بِآبَائِكُمْ وَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آفَاقُ مُفْتَرَيْنَ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثَهُمْ فِي مَا آتَيْنَهُمْ فَكَذَّبُوا أُرْسِلُوا فُكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْئِئًا وَفَرَادَى ثُمَّ تَتَكَبَّرُونَ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَفِئْتُ بَعْدُ بِالْحَقِّ عَلَامُ الْغِیُوبِ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīlīya kana kūtūngīlīlīla *kīndū ona kīmwē*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīltasya, Nyie nīvītasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i- W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنَّهُدَيُّ
فِيمَا يُرِيدُ إِلَى رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَى إِذْ فِرْعَوْنًا فَلَا قُوَّةَ وَأَخِذُوا مِنْ مَكَانِ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkītō kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَادُ شُ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدِرُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsīlī kīkeekīwa katī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailī tamo mbee. Mo *ota ūu* maī nthīnī wa nzika īvūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتُوا
فِي بَآئِشَاتِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُذِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana ītina wamo kwīvetanga mūtīkītōnī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkītō īvīndanī ya ūsīlīlō

سُورَةُ فَاطِرٍ مَكِّيَّةٌ

(٢١)

FATIR

(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, ūla UsŭItwe nI ūlau,
UsŭItwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaſa syonthe nI sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MŪmbi wa matu na
nthI, ūla ūmatw'IkIthasya alaſka ta
Atŭmwa, mena nthwau, ilI, itatŭ, na
inya. We ongeleelaa ūmbinI Wake kIla
We wendaa; nŭndŭ Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi Iŭlŭ wa syIndŭ
syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّائِرَةِ رُسُلًا أُولَىٰ أَخْبَرَةٍ مَشْنَىٰ وَتِلْكَ وَرُبَّ
يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wIva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andŭ----vatiI ona
ūmwe ūtonya kŭsiIla, vatiI ona ūmwe
ūtonya kŭkyathŭkIla kuma vau; Na We
nI ūla-Mwene-Vinya, ūla-MŭI.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'I andŭ, lilikanai Inee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yIla yI Iŭlŭ
wenyu. Ve MŪmbi ūngI eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmŭnengae
inyw'I kuma ItunI na Iŭlŭ wa nthI? Vai
ūngI waIlwe nI kŭthaithwa ateo We.
IndI inyw'I mwIalyŭlwa nakŭ?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ هَلْ
مِنْ خَالِقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nI meŭkŭlea we, nIw'o,
Atumwa ma Ngai ala maI mbee waku
nI maleilwe; na maŭndŭ onthe
matŭngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondŭ wa ūtw'io.

وَأَن يَكُنِ بُؤُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ ۚ
إِلَىٰ اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'I andŭ, kwa ūla w'o, ūtianŭ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o,
kwa ūu, thayŭ wa nthI Ino
ndŭkamŭkenge inyw'I, ona Mŭkengani

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۖ وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغَرُورُ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa Ŭndŭ Ŭkonŭ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nŭ mŭmaitha
wenyu; kwa Ŭu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikŭli make
nŭkana mo matonye kŭtw'ŭka ekali-ma-
Mwakinŭ wakene.

8.Kwa asu ala matetŭkŭlaa ve Ŭsilŭlo
mwai. Na kwa asu ala metŭkŭlaa na
kwŭka mawŭa maseo ve Ŭekeo na ŭtuvi
ŭnene.

LUKU 2

9.We Ŭla Indŭ, meko make
manakavŭtw'e na kwoneka me maseo
Ŭndŭ Ŭmwe na Ŭla wŭŭkŭlaa na kwŭka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ŭlaa wa
kwaa Ŭla We wendaa na
amŭtongoeasya Ŭla We wendaa. Kwa
Ŭu, thayŭ waku ndŭkanange Ŭkŭmaŭŭa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭwŭŭŭ Ŭndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
We witwaa iseve ila syŭkŭŭasya
mathweo; na ŭthyŭ nŭtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kŭlungu kya nthŭ kŭla kŭte thayŭ, na
kŭmŭthayŭŭkya nakyo ŭtina wa kŭkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkya ŭkethwa ŭilyŭ ta
Ŭu.

11.Ula ona wŭva wendaa ndaŭa, Indŭ we
namanye kana ndaŭa syonthe nŭ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wŭa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجِزُّهُمْ عَلَيْهِمْ الصَّلَاةُ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ٢

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِهِ مِنْ يَشَاءُ وَيُهْدِى مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ٣

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبَدِّلُهَا حَبَابًا فَيَسْفَنُهَا إِلَى
بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَخْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
النُّشُورُ ٤

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْوَرْدَةَ فَلْيَلْهُ الْوَرْدَةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ٥

nīwittheesya kwambata. Na ala masŭanfaa mothŭku, ve ūsilŭlo mwai tŭlŭ woo; na ūsŭanŭ ūsu mŭthŭku ūkaanangŭka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭmbie inyw'I kuma kŭtoonŭ, na ūndŭ kuma ūlovotonŭ ya manzŭ, na We nīwamŭtw'ŭkŭthisye inyw'I eŭf. Na vai kŭveti kŭkuua ŭvu, kana kŭsyaa kaana vate ūmanyi Wake. Na vai ūla thayŭ wake ūasavaw'a mŭno, kana kŭndŭ kŭkavetwa kuma thayŭnŭ Wake, ateo nŭkŭāndŭkŭtwe nthŭnŭ wa ŭvuku. ūu vate nzika, nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŭf iivw'anene: ūŭ wŭ mŭyo, na wakwendeesya na kŭw'ŭ kyaw'o nŭ kŭseo kwa kŭnyuwa, na ūngŭ, wŭ mŭnyŭ na ūŭ. Na kuma nthŭnŭ wa kŭla ūmwe inyw'I nŭmŭŭsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŭkŭfaa mwŭŭ vo. Na we nŭsyonaa ngalawa itemetē itulumo nŭkana inyw'I mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

14.We aŭlikasya ūtukŭ nthŭnŭ wa mŭthenya na akaŭlikya mŭthenya nthŭnŭ wa ūtukŭ. Na We nŭsyŭkŭŭte syua na mwei wŭanŭ; kŭla kŭmwe kŭsembelaa nzŭanŭ I-yakyo ŭvandanŭ yŭtw'ŭtwe. ūsu nŭ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŭai wenyu; ūsumbŭ nŭ Wake, na asu ala inyw'I mŭmekalŭaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŭndŭ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŭkameta mo, maikew'a wŭtano wenyu; ona makawŭw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْذَرُ ①

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرٍ إِلَّا
فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ②

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُورًا سَالِحٌ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ تَاكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيقًا وَتَنْتَخِرُونَ جَلِيَّةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرٌ لَتَنْتَعِنُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ③

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكَ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ④

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا

maityonya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na
Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea
kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai
ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-
Mŭmanyi wa syonthē.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بَشْرِكُمْ
تَقِيْلُ وَلَا يَنْتَعِلُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla
ŭtethŭawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe,
ŭla-ŭtaŭawa mavinda onthe.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الْغَنِيُّ الْغَنِيُّ ۝

17.We akenda, We nŭtonya
kŭmwanaŭa inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe
kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيْدٍ ۝

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيْزٍ ۝

19.Na vai *thayŭ* ŭkuŭte mŭio ŭtonya
kŭkua mŭio wa ŭngŭ, na ethwa *thayŭ*
ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ
akue mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ
kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa
nŭ ndŭŭ ya mŭkauŭtŭ. We nŭtonya
kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai
woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya.
Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya
kwoondŭ wa ŭtandŭthyo wa *thayŭ* wake
mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ
إِلَىٰ جُنْهِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِ اللَّهِ الْمَصِيْرُ ۝

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ
maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيْرُ ۝

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمْتُ وَلَا النُّوْرُ ۝

22Ona kana muunyŭ na muuŭtŭa.

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayō na ala akw'ō. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wenda; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مَّنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūūtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbaī ya andū ītaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisye Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama nthu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku īmulīkaa.

وَإِنْ يَكْذِبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na īndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīīkīla, na waī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheeasya kīw'ō ītunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īlma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na īngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيَضٌ
وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanīi-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالْذِّئَابِ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30. Vate nzika, no asu *tu* ala maylatlāa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na malūmasya Mboya na kumya katl wa *syndu* ila Ithyl tūnenganlthe kwoondū woo, kīmbithlñl na ūtheinl, mekwatasya ūtandlthyo ūtakathela ona lñdl.

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
آَنَفَقُوا مِنَّا رَزَقْنَهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تَجَارَةً
لَّن تَبُورَ ۝

31. Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela lūlū woo mumonl Wake. We vate nzika, nī Mūekanl- Mūno Vyū, ūla Usūlwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُم أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ۝

32. Na Ivuku yla Ithyl tūvuanl sye we nī w'o mūthei, yla ylanlasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'ontho, lūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ۝

33. lñdl Ithyl nltwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyl twamanyuvie Ivuku ta ūtlwa. Na katl woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīla mawendi moo*, na katl woo ve *amwe* ala maatlāa nzlā lla ya w'o, na katl woo ve *amwe* ala mamathing'īlasya angl kwīka meko ma ūseo kwa mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ۝

34. Mlūnda ya Tene-W'ontho! Mo makamlika yo. Navo, Makaanakavw'a na itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syl sya lili.

بَنَتْ عَذِبٍ يَدْعُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَزُلُوفًا وَيَاسُجُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ۝

35. Namo makaasya, 'Ndaīa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'ontho ūla ūvetanglthe kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۝

nzika, Mwŵai nŵi Mŵekanŵi-Mŵino Vyŵ,
Mwosi-wa-Mŵvea.

36. 'Ula kwa wingŵo Wake, watŵtŵisye
ithyŵi nthŵi wa ŵtŵo wa Tene-W'ontho,
vala wŵa ŵtakatŵkiita ithyŵi, kana *ŵndŵ*
ona wŵa wa mŵnoo ŵtŵkwatŵe vo.

إِلَٰهِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيهَا نَسَبٌ وَلَا يَسْتَأْذِنُهَا لُتُوبٌ ﴿٣٦﴾

37. Indŵi ŵŵŵ wa asu ala matetŵkŵlaa, ve
ŵia-ya-Mwaki. Kŵkw'ŵ kŵikatuwa kwoo
nŵkana matonya kŵkw'a; ona ŵsilŵlo na
w'o ndŵkaolangwa kwoondŵ woo. Uu
nŵw'o Ithyŵi tŵmŵŵvaa kŵla mŵndŵ ŵte
mŵvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فِيمَوْتُورُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ
نَجْزِي كُلَّ كَافِرٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makatŵa ŵtethyo, 'Ame Mwŵai
waitŵ, tumye nza ithyŵi, na tŵkeeka
meko ma ŵlŵngalu eka ala ithyŵi
tweekaa.' 'Ithyŵi tŵyaamŵnenge inywŵi
thayŵ *mŵasa' wŵanŵe* nŵkana mŵndŵ wa
kŵsŵanŵa ŵvandanŵ yu? Na ota ŵu,
Mŵkaanany'a nŵwamŵvikŵie inywŵi.
Kwa ŵu inywŵi samai *ŵsilŵlo*; nŵndŵ
eki-ma-naŵ mai mŵsŵvŵi.

وَهُمْ يَصْطَرِغُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'ontho
nŵsyŵsŵi syŵmbithŵi sya matu na nthŵi.
Nŵw'o, We nŵmesŵi maŵndŵ *ala*
mavithŵwe nthŵi wa ithŵi.

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الضُّرُورِ ﴿٣٩﴾

40. We nŵi We ŵla ŵmŵtwŵkŵithŵye inywŵi
anene ŵŵŵ wa nthŵi. Kwa ŵu, we ŵla
ŵtetŵkŵlaa. akathŵna we *mwene* nŵndŵ
wa *mosyao ma ŵlei* wake. Na ŵŵŵ wa
alei, ŵlei woo ŵkongeleela kŵmena mbee
wa Mwŵai woo, na ŵlei woo
ŵkongeleela wasyo tŵ.

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا
خَسَارًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'ĩ nĩmũsyonete ila ngai mũsyĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indĩ kĩla syo syũmbĩte ũlũ wa nthĩ. Kana syo syĩna kĩanda nthĩ wa ũmbi wa matu? Kana Ithĩ nĩtũmanengete mo Ivuku nĩkana methwe na ũkũsĩ kuma nthĩ wayo? Aiee, eki-ma-naĩ mathanaa vathei mũndũ na ũla ũngĩ.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nĩwikwatĩle matu na nthĩ iikese kuma vandũ vasyo. Na syo ikathũka, vai ũtonya kwikwatĩla ateo We. Nĩw'o nĩ Mũmĩsya, Mũekanĩ-Mũno Vyo.

43. Namo nĩmeevĩtie kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitũ syoo syĩ vinya makyasya, 'Takethwa Mũkaanany'a nĩwookie kwoo, mo methwa maatĩtie ũtongoi mbee wa andũ ala angĩ ona meva. Indĩ yĩla Mũkaanany'a wamavikĩle mo, ũu wamongelelee mo nthĩ wa ũlei.

44. Nũndũ wa ũng'endu ũlũ wa nthĩ na nzaama sya kũsũanĩa mothũku. Indĩ masũanĩo asu mathũku maimathyũlũlũkĩte andũ angĩ ateo asũanĩ mamo. Mo Indĩ nĩmamanthaa kĩndũ ona kĩva ateo nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ũndũ weekanaa na andũ ma tene? Indĩ we ndũkona ũalyũko ona wĩva nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indĩ.

45. Mo nomaanganga ũlũ wa nthĩ makona ũndũ mũminũkĩlyo wa ala maĩ mbee woo wathũkĩte? Namo maĩ na vinya mwĩngĩ kũmavĩta mo. Vai kĩndũ

قُلْ اَرَايَكُمْ شُرَكَاءُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
اللهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
بَلْ اِنْ يَعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ۝۴۱

اِنَّ اللهَ يُنٰسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَرْوٰلَاَهٗ وَ
لَيَنْزِلَنَّ اِلَيْنَا اِنْ اَمْسَكْنٰهُمَا مِنْ اَحَدٍ قَرْنٍ بَعْدَ ذٰلِكَ
كَانَ خَلْقِنَا غَفُوْرًا ۝۴۲

وَاقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهَدًا اَيْنَا نِهْمُ لَيَنْجَاَهُمْ نَذِيْرٌ
لِّمَنْ كُوْنَتْ اَهْلٰى مِنْ اِخْوٰى الْاَمْرِ فَلَمَّا جَاَهُمْ
نَذِيْرٌ مَّا رَاَدُّهُمْ اِلَّا نَفُوْرًا ۝۴۳

اِسْتَكْبَارًا فِى الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِثُّ
اِلَيْكَ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِيْهِ فِهْلَ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
الْاَوَّلِيْنَ فَلَنْ نَّعْدِلَ اِلَّا سُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا وَلَنْ نَّعْدِلَ
اِلَّا سُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ۝۴۴

اَوْ لَمْ يَسِيْرُوْا فِى الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا

kĩtonya kũtulya mawalany'o *Make*
matunĩ na Iũlũ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ
Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-
W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ kũmasiĩfla andũ nũndũ wa
maũndũ ala mo mekaa, We ndatia
kyũmbe kĩ thayũ ona kĩmwẽ Iũlũ wa
thayũ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae
mo İvinda kũvika İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe;
na yĩla yĩtw'ĩtwe yavika; Indĩ *mo*
makamanya kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe ena athũkũmi *Make onthe*
uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ۝

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِيهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ۝

سُورَةُ يٰسٓ

(٣٦)

YAA SIIN
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanĩ!*

3. Nyie nĩvĩta na Kulani Ila yusũtwe nI
ũI,

4. We ow'o wI ũmwe wa ala Atũmwa,

5. NzĩanI Ila ya w'o.

6. UO nI ũvuany'o wa ũla-WI-Vinya,
Usũtwe nI tei.

7. Nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaũthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvĩ ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nĩndĩkĩku kwa aingi
moo, nũndũ mo mayĩtĩkĩlaa.

9. Ithĩ nĩtwĩkĩte masango kwĩlingĩla
ngingonĩ syoo makavika ngolunĩ syoo,
kwa ũu, mĩtwe yoo nĩmũngalalye.

10. Na Ithĩ nĩtwĩkĩte kĩsĩĩ mbee woo
na kĩsĩĩ Iĩna woo na nĩũmavw'ĩkĩte
vyũ ũkethĩa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maikeĩkĩla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatĩla Kĩlilikany'a na kũmũkĩa
Ngai-Wa-Ulau kĩmbithĩnĩ. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ĩtuvi ya ndaĩa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٓ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَئِن لَّمْ تُرْسِلِنَا ④

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُذَيِّرَ قَوْمًا مَّا أَنْذَرْنَا وَأُولَٰئِهِمْ غُفُلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا ۖ فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ
هُمْ مُّقْتَحِرُونَ ⑨

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا ۖ وَمِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا ۖ فَأَعْشَيْنَهُمُ هُمْ لَا يَبْصُرُونَ ⑩

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑪

يُؤْمِنُونَ ⑫

إِنشَاءً تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ

فَبَشِّرْهُ بِسَغْفِرٍ ۖ وَأَجْرِ كَرِيمٍ ⑬

13. Vate nzika, Ithyĩ *ithyoka* Nithyĩ tũmanengae ala akw'ũ thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa itina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku itheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

LUKU 2

14. Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ جَاءَهَا

15. Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

الرُّسُلُونَ ﴿١٤﴾
إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17. Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ﴿١٧﴾

18. 'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

19. Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka *kũotavya*, ow'o ithyĩ nĩtũmũũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَاقُتُنَا بِكُمْ لَيْنٌ لَمْ نَبْهَتْهُمْ لَذَرَجْنَاهُمْ
وَلَيْسَتَكُمْ قِتْنَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtaĩtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!

قَالُوا طَاقُتُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُرِّيَّتُكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُضْرِفُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŭkonyo kya vaasa kya mŭsyŭ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'ŭ andŭ makwa, maatŭlei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقُومُ
اتَّبِعُوا الرُّسُلِينَ ۝

22. 'Maatŭlei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'ŭ ŭtuvi ona yŭva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

23. 'Na Nyie nŭna kŭtumi kyaŭ nŭlee kŭmŭthaiŭa ŭla We ŭmbŭmbŭŭte nyie, na ŭla inyw'ŭ mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ۝

24. Nyie Indŭ ngamosa angŭ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŭka naŭ, wŭw'anŭthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŭla nyie.

أَتَأْتِخِدُ مِنْ دُونِهِ إِلَهًا إِنْ يُرِيدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ
لَا تُغْنِي عَنْهُمْ شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يَقْدِرُونَ ۝

25. Uvoonŭ ŭsu vate nzika, nyie nŭthwa nŭ ŭvŭvŭyonŭ yŭ ŭtheinŭ.

إِنِّي إِذَا لِيَ صَلَّيْتُ مُبِينٌ ۝

26. 'Nyie nŭngŭmwŭtŭkŭla Mwŭlai wenyu; kwa ŭu, mbŭthukŭŭsyei nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ۝

27. Nake we nŭwataviw'e, 'Lika ŭtunŭ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŭmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَلَيْتُ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ۝

28. 'Undŭ Mwŭlai wakwa ŭnengete nyie ŭkeko kwa ŭlau na nŭndw'tkŭthŭŭte nyie ŭmwe wa ala ataŭku!'

يَا غُفَرَانِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

29. Na Ithŭ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŭtunŭ, ona ŭthŭ tŭyaŭ na vata wa kwŭka ŭu.

وَمَا أَنْزَلْنَاهُ عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ
السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ۝

30. Waŭ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŭmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَحَابَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ خِلْدُونَ ۝

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa
Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũfaa
ngũĩ.

يَحْسَرَةً عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa sylana ata
ila tũsyangĩte mbee woo, na kana
iyaamaasyokea ona Indĩĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ
إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe
mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيحٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ lla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo;
Ithyĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya
mbeũ sya lllu kuma vo, ila mo maĩsaa.

وَأَيُّ لَهُمُ الْأَرْضَ الْيَتَمَّةُ ۖ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا
مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithyĩ nĩtw'iĩte mĩũnda
ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithyĩ
nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya
nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرْنَا
فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda
kuma vo, na ti moko moo ala matumie
mamea. Indĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie
syĩndũ syonthe iĩ-iĩ, sya syĩndũ ila nthĩ
ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala
mo matamesĩ.

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ
الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithyĩ
kuma kwa w'o tumasya mũthenya, na
sisya! Mo me kĩvĩndunĩ.

وَأَيُّ لَهُمُ الْبَيْتُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ
مُظْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩsĩle nzĩanĩ lla
yĩw'ĩwe. Ŭsu nĩ Ŭtw'io wa Mwene
Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّسُ تَجْرِي لِيُسْطَقَرَّ لَهُمْ ذَلِكَ تَعْدِي
الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'iĩe mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ۝

41.Syũa yĩĩvĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya, na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْتَبِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ۝

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩio.

وَأَيُّهُ لَهْمَ آفَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمُنِيرِ ۝

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iĩlyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ فِئَاهِ مَا يَرْكَبُونَ ۝

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthĩsy'e kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَأَنْ تَشَاءُ نُنْفِئَهُمْ فَلَا حَرَجَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يُنْقَذُونَ ۝

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvĩei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onth'e ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetĩkĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onth'e waĩle kwĩthwa amũĩthĩtye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا رَزَقَكُمُ اللَّهُ لَا تَالِ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَالَّذِينَ آمَنُوا أُنْظَرُوا مِنْ لَوْ شَاءَ
اللَّهُ أَطَعْتَهُ لَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

49.Na mo mak0lya, 'Otianlo 00 wa
0silllo *Okantw'a* Indll, ethwa inyw'I
vate ng0l' mwI ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

50.Mo meteele kfuumo o kfmwe t0 klla
kIkamawata mo omaikaananla.

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

51.Na mo maikethwa matonya, kwlylaa
ona maikamasyokea and0 moo m0
m0syI.

يَخْضَعُونَ ۝

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ۝

LUKU 4

52.Na soo Okavuvwa, na sisya! Mo
makeekalaata kuma mb0anI maendete
kwa MwIai woo.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ

يَنْبُشُونَ ۝

53.Mo makaasya, 'Woo nI wit0 ithyI!
N00 0la 0t0kllltye ithyI kuma vand0
vait0 va too? Uu nIw'o Ngai-Wa-Ulau
wathanIte, namo At0mwa maneenie
w'o.'

قَالُوا يَوَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْجِلٍ نَارِهِ هَذَا إِمَّا

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ۝

54.Vakeethwa na kfuumo o kfmwe na
sisya! Onthe makaetwe mbee Wait0.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا

مُخَضَّرُونَ ۝

55.Na m0thenya 0su, vai thay0
OkavItw'a ona vanini; onenyu
m0katuvw'a kwoond0 wa ma0nd0 ala
inyw'I mweekaa.

فَالْيَوْمَ لَا تَظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

56.NIw'o at0i ma-ItunI, m0thenya 0su,
makeethwa makwatene ma0nd0nI
maingI maitana.

إِنَّ أَهْبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَاثِمُونَ ۝

57.Mo na iveti syoo makeethwa
myuunyInI ya kwendeesya, *mailyI-nthI*
maffe mIto my0kIInIlu.

هُمُ وَاذْأَوْجُهُمْ فِي ظُلُمٍ عَلَىٰ الْأَرْبَابِ مُتَكَبِّرُونَ ۝

58.Mo makeethwa na matunda vo, na
makeethwa na klla kyonthe mo maketya.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ۝

59. 'Mūuo wāhwe nenyu ---nī ndeto ya
ngethi yumite kwa Mwālai ōla Usūitwe
nī tei.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ زَجَرٍ ⑤

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala
alōngo'lu ōmōnthī, ame inyw'I
avī'any'a!

وَأَمَّا زَاوَا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمَجْرُمُونَ ⑤

61. 'Nye ndyāmwīyāfa inyw'I aana ma
Atamu, kana mōikamōthaithe Sāni,
nōndū we nī mōmaitha wī ōtheinī
kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتِي أَدْرَأَنَ لَا تَقْبَلُوا الشَّيْطَانَ
إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ⑤

62. 'Na kana inyw'I mōnthaithe Nye?
Ino nīyo nzīa ya w'o.

وَأَن اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ⑤

63. 'Na we nīwāmīthyoekisye nguthu
nene yenyu. Indī inyw'I mwaleile
kūmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا
تَعْقِلُونَ ⑤

64. 'Ino nīyo Ngiena ūla inyw'I
mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ⑤

65. 'Mīlikei ōmōnthī, nōndū nīmwaleile
kwīfīkīla.'

اصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

66. Umōnthī ithyī nīfōkwīkīla ōsīllo ūlō
wa makany'wa moo, na moko moo
nīmeōneena Naitū, na maōū moo
nīmeōkōsīla maōndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑤

67. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu, ūthyī
twīthwa twamaumisye metho moo, na
Indī mo methwa masembie kūmantha
nzīa. Indī mo māf matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ
فَأَنَّى يُبْصَرُونَ ⑤

68. Na takethwa ūthyī nītwendie ōu,
twīthwa twamaalyōlile mo na
kumalūmya mo mawīkalonī moo,
matathi na mbee kana kūsyoka ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتَتِهِمْ فَمَا اسْتَضَاءُوا
مُضِيًّا وَلَا يُرْجَعُونَ ⑤

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyī tūmūnengae thayū mŭasa, Ithyī nītūmūtūngaa we akasyoka nthīnī wa mwīkalo wa wonzu. Indī mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعْنَتُهُ نَكَسَهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Ithyī tūimūmanyītye we myalī, ona kūimwaīlīte we. Yo Kulani nī ūlīlikany'o na Kulani īla īvathūkanasya syīndū.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Nīkana yo ītonye kūmakaany'a onthe ala me thayū, na kana ūtw'io īlū ūwa alei ūtonye kwīanīa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَرْحِقَ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Mo nomonaa kana, katī wa syīndū ila moko Maitū maseūvītye, Ithyī nītūmombīe ng'ombe ila mo nīmo masyīyīaīaīa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا عِلْدًا ابْنِيًّا أَنْعَمَّا فَهَمَّ بِهَا مَلِكُونَ ﴿٧٢﴾

73. Na Ithyī nītūmūmīte syo imew'ae mo, nīkana makaiīlsaa imwe ikamakua na ingī mo makasiīlsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Namo mena motandīthyo angī nthīnī wasyo ona kyaūnyw'a. Indī mo nomethīawa na mūvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Namo nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nīkana mo matonye kūtetheew'a.

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Syo iikatonya kūmatethya mo; Indī vandū va ūu, syo mbene ikaumīlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndūkakwīw'īthyē kyeve we. Nītw'o Ithyī nītwīlī maūndū ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78.Mündū nowonaa kana Ithyī
tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya
manzī tū? Indī wee! We nī
mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ
خَصِيمٌ مُبِينٌ ۝

79.Na we nūtūseūvīasyā ithyī
ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe
wake mwene. Na we akūlasyā, 'Nūū ūla
ūtōnyā kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِئُ
الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ۝

80.Asyā, 'We ūla wamombie Iya mbee,
o We akamathayūūkyā; Na We nīwīst
nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَ مَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ
خَلْقٍ عَلِيمٌ ۝

81.'We ūla ūmumīasyā mwaki kuma
mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī
nīmūwakanasyā kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا هُوَ
أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ۝

82.We ūla woombie matu na nthī ndena
ūtōnyī wa kūmba syīndū ingī iilyī
tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla
Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthē.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ
عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ۝

83.Nīw;o, mwīao, Wake, yīla We
waeleela kīndū, no kūkītavyā tū
ūkītavasyā, 'Tw'Tka! Nakyo
kīyambīlīlīyā kūt'w'Tka.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

84.Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī
wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na
inyw'ī inyw'onthē mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَبْدَأُ مَلَكُوتَ كُلِّ شَيْءٍ وَآخِرَهُ
تُرجعون ۝

سُورَةُ الضَّحَىٰ مَكِّيَّةٌ

AL - SAAFAAT
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũtwe nĩ ōlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na asu ala meyfāfaa mĩthĩa
Ithengeanĩe,

وَالضُّحَىٰ

3. Na Īndĩ maimalũngya amaitha na
vinya mũno,

فَالزُّجَرُ

4. Na Īndĩ maimĩsoma Kulani ta
ũlilikany'o,

فَاللَّيْلِ

5. Kwa ūla w'o Ngai wenyu nĩ ōmwe,

إِنَّ الْهَكْمَ

6. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo na Mwĩai wa maumĩlo ma
suya.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبِّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyĩ nĩtũyanakavĩtye ĩtu tũ yĩla ya
ĩtheo vyũ na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَيْثَةِ الْكَوَكِبِ

8. Na Ithyĩ nĩtũyĩsĩffe kwa masatani ala
mbaa-matũ.

وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwĩthukĩsya
ũmbano ūla Mũtaĩtũku ona matata mũno--
-- malũngĩtw'e kuma ngalĩ syonthe.

لَا يَسْتَعِينُونَ إِلَى الْمَلِكِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Malũngĩtw'e, na nĩ ūsilĩlo wa
kũendee kwo--

دُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we ūla ūvulasya kĩndũ na
ũng'ei na we aatĩlawa nĩ ōmũĩ mwai wa
mwaki.

إِلَّا مَنْ خَلِطَ الْخَطْفَةَ فَاتَّبَعَهُ يَهَابٌ ثَائِبٌ

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهْمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مَنْ خَلَقْنَا إِنَّا

12. Kwa ūu, makũlyei mo kana kĩla mo
matonya kũmba nĩkĩtonya kwĩkala mbee

خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَّازِبٍ

wa kila Ithyi tumbite. Mo Ithyi
nfitomombite na yomba yikwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo
nfmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na yila mo matavw'a mayithuklasya.

15. Na yila mo moona Kyama,
mamanthaa 0nd0 me0kiv0la ng0l.

وَإِذَا دُكِرُوا لَا يَدْرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kl ti kInd0 ateo nI
0oi wIyonanItye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyi twakw'a na k0tw'Tka kltoo
na mavIndI, nIt0kathay00kw'a ngI?

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota
0u?

وَإِذَا شِئْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَمَاءُ رَأَيْنَا بُعُودُنَا ﴿٤١﴾

أَوْ أَبَاؤُنَا أَوْ أَبْنَاؤُنَا ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'Il, na IndI, m0kanyivw'a.'

20. IndI w'o 0keethwa wItano 0mwe
m0m0, na sisya, mo makambIlIly
kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ فَاذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namo makaasya, 'Woo nI wit0! 00
nI m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nI m0thenya wa 0tw'To wa
m0thy 0la inyw'I mwa0leaa.

وَقَالُوا يَوْمَئِذٍ هَذَا بَوْمٌ لِلَّذِينَ ﴿٤٥﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٦﴾

LUKU 2

23. Na alaika makatavw'a, 'Mombany'ei
onthe ala meekie moth0ku, vamwe na
anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٧﴾

24. 'Utee wa Ngai Mwehe Vinya
W'onthe; na matongoesyei nzlanI ya
MwakinI;

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

25. 'Na ma0ngamyey; n0nd0 mo
nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْسُودُونَ ﴿٤٩﴾

26. 'MwIna kl inyw'I 0nd0
m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngI?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

27. Aiee, mŭthenyanĭ ūsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٣٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĭ maikŭlany'a mŭndŭ na ūla ūngĭ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĭw'o inyw'ĭ
mwookaa vala tŭĭ kuma kwa ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

30. Mo makamasŭngĭa, 'Aiee, inyw'ĭ ene
mŭyaĭ etĭkĭli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٤٠﴾

31. 'Na ithyĭ tŭyaĭ na ūtonyi ūlŭ wenyu;
ĭndĭ inyw'ĭ mwaĭ andŭ eki-ma-naĭ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا
ظَالِمِينَ ﴿٤١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĭai waitŭ nĭyeana
ūlŭ waitŭ kana nokŭvika ithyĭ tŭsame
ūsilĭlo vate nzika.

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّنَا لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

33. 'Na ithyĭ nĭtwamŭthyoekisy'e inyw'ĭ
nŭndŭ ithyĭ ene twaĭ athyoeku.'

فَاَعْوَيْنَكُمْ إِنَّنَا لَكَاغُوبُونَ ﴿٤٣﴾

34. Ow'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĭnĭ wa ūsilĭlo.

فَأَنهَمُ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٤﴾

35. Vate nzika, ūu nĭw'o ĭthyĭ twĭkanaa
na avĭtany'a:

إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٤٥﴾

36. Nŭndŭ yĭla mo mataviw'e, 'Vai Ngai
ūngĭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĭmaalyŭkile mena ngathĭlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĭlekana na ngai
siitŭ nŭndŭ wa mŭtili-wa-myali wĭna
ndŭŭka?

وَيَقُولُونَ إِنَّمَا لَنَا إِلَهٌ إِيَّاهُ نَسْتَغِيثُ ﴿٤٧﴾

38. Aiee, we nŭetete w'o na nŭĭkĭthĭthye
ŭ-w'o wa Atŭmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٨﴾

39. Inyw'ĭ vate nzika, mŭkasama ūsilĭlo
wĭ woo.

إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٩﴾

40. Na inyw’I mūkatuvw’a kwoondū wa
maūndū ala mwīkīte tū----

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

41. Ateo athōkūmi ma Ngai Mwene
Vinya W’onthē ala anyuve,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْخَالَصِينَ ﴿٢١﴾

42. Aa makeethwa na kyaūya kīsīkīe.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٢٢﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaīa,

فَوَالَهُ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٢٣﴾

44. Nthīnī wa Mīūnda ya Utanu,

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

45. Mekalīte ivīlanī sya ūsumbī,
melekanīle mūndū na ūla ūngī.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٢٥﴾

46. Makīthyūlūlūkw’a kīkombe kya
kyaūnywa kuma mbulutīnī īvulutītye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٢٦﴾

47. Kyeu, kī kwakaka, kī mūyo kwa ala
meūkīnyw’a,

بِضَاءٍ لَدَى لَشْرِيبٍ ﴿٢٧﴾

48. Vala vatakethwa kūmilwa, ona mo
maikew’a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٢٨﴾

49. Na vakeethwa iveti ntheu vamwe
namo, syīna metho mauu, manene na
manake,

وَعِنْدَهُمْ فُصُوتٌ تُنْفِثُ السَّخَنَ ﴿٢٩﴾

50. Mailyī ta matumbī masūvītku.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٣٠﴾

51. Na īndī amwe moo makamatavya ala

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣١﴾

angl, maik0lanasya mak0lyo m0nd0 na
Ola Ongl.^{12*}

52.M0neeni kuma katl woo akasya,
'Nyie nal na m0nyanyawa,

53.Ula waasya, 'ow'o we wl Omwe wa
asu ala metlkl0laa kana *Othay00kyo* nl wa
w'o?

54.'Ithyl twamina k0kw'a, na twatwika
m0thanga na mavlndl, nlw'o ithyl
nl0kat0ngwa lngl?

55.Nake akak0lya, 'Inyw'I
nom0m0sisya we?

56.Na Indl we akasisya na k0mwona we
e katl wa Mwaki.

57.Nake akasya, 'Nl0vita na Ngai
Mwene Vinya W'onthe, we wal vakuvl
k0tuma nyie nananglka.

58.'Na takethwa ti Inee ya Mwai
wakwa, Nyie vate nzika, nlthwa
neethliwe wa asu ala makwltwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لِسَنِ الْمُصَدِّقِينَ ۝

إِذَا امْتَنَلَوْا مِنَّا ثَوَابًا وَعِظَاءً مَا أَتَانَا لَمِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُّقْتُلُونَ ۝

فَأَطْلَعَ فَأَرَاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كَذَّبْتُ لَتُردِّينِ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' Itumbi ya nyaa kana o
nyOnyi lngl. Ylla k00neenwa na ndala n0kw0lawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala 'we nl ta Itumbi
ya nyaa' yI kaswii n0h0l, n0nd0 nyaa lla n0me
n0yo lyls0v0laa, kana yo n0yo nene vy0 Os0v0linl
Osu, ti ta Itumbi ylla ylt0ltwe yI yoka, kana we nl
mwai kana m0nene; kana ndena Ongl meananw'a
'balad' ndalanl kana kwa k0la ala angl mekalaa,
na Ola ndeto syoo mo masy0l0kl0laa kana we
n0tanlawa, kana nl m0nd0 w0sk0e nesa. Kwa Ou,
'baizun maknoon' nl kwasya ngathl0o sya Ituml
is0v0ltwe nesa, na ikas0l0lwa.

59. Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,

أَمَّا نَحْنُ بِمَيِّتَيْنِ ۝

60. 'Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasĩĩlwa?

إِلَّا مَوْتَنَا الْأَوَّلَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّينَ ۝

61. 'Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.

إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَوْرُ الْعَظِيمُ ۝

62. 'Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'

لِيُخْلِ هَذَا قَلِيلَ الْعَمَلِ الْعَمَلُونَ ۝

63. Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?

أَذَلِكَ غَيْرُ نَزْلٍ أَمْ شَجَرَةُ الرَّقُومِ ۝

64. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ۝

65. Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;

إِنَّمَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ۝

66. Na ĩtunda yaw'o yĩlyĩ ta syongo sya nzoka.

كُلَّمَا كَانَتْ رُدُوسُ الشَّيْطَانِ ۝

67. Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.

فَأَنَّهُمْ لَا يَكُونُونَ مِنْهَا قَائِمُونَ وَمِنْهَا الْبُطُونُ ۝

68. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa ĩianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَيْمِيمٍ ۝

69. Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa ĩianĩ-ya-Mwaki.

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَا إِلَى الْجَحِيمِ ۝

70. Ow'o mo meethĩe maaĩthe moo maivĩtya,

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ۝

71. Na, nĩmeekalaatile maaĩle nyaĩ syoo.

فَهُمْ عَلَى أَشْدِّهِمْ يُهْرَعُونَ ۝

72. Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ۝

73. Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a kafi woo.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ۝

74.Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wāī m0th0ku ata,
75.Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuwe.

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَكَبِّرِينَ ٥٧

يَا أَيُّهَا اللَّهُ الْمُتَخَلِّصِينَ ٥٨

LUKU 3

76.Na ow'o Noa nīwatwīkaīlile Ithyī, na nī ūsūnglō mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!
77.Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحَ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ٥٩

وَنَجَّيْنَاهُ وَآلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ٦٠

78.Na Ithyī nītwamūtwīkīthisye ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.
79.Na Ithyī nītwamūtīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ٦١

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ٦٢

80.Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.
81.Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ٦٣

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ٦٤

82.Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa ath0k0mi Maitū ala meetīkīlīte.
83.Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthisye kīw'ū ala angī.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ٦٥

فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْرِينَ ٦٦

84.Na nīw'o, katī wa nguthu yake vāī Avalamu;
85.Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ كُوفْرَهُنَّ ٦٧

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ٦٨

86.Yīla wamūtavisye īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthaithaa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ٦٩

87.Inyw'ī mūmanthaa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَبِمَا ظَنَّمَ إِلَٰهَةُ دُونِ اللَّهِ تُرِيدُونَ ٧٠

88.'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنَّمْكُمْ يَوْمَ الْعَالَمِينَ ٧١

89.Na ĩndĩ we ekya metho vala ve ndata,

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٩﴾

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikwĩw'a*
nesa.'

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٩﴾

91.Kwa uu mo nĩmaumie vala ūĩ
mamwonetye mĩongo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩١﴾

92. Na ʔndʔ we nʔwaendie vala ve ngai
syoo na kʔmbithʔ na asya, 'Inywʔ
nomʔʔsaa?

فَرَاغَ إِلَىٰ إِلَهِهِمْ فَقَالَ لَا تَأْكُلُونَّ ﴿١٧﴾

93. Inyw'ī mwīna kī ūndū mūteūneena?

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿١٣﴾

94. Na Indī kavindanī kau we ambīlīya kwikūna ngai na kw'oko kwa aūme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

95.Na kavindanĩ kau, *andũ* mooka
mamwelekele mekalaatĩte.

فَاقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُونَ ﴿٩٥﴾

96. Nake amakŭlya, 'Inyw'ĩ mŭthaithaa
ila *inyw'ĩ ene* mwasŭvĩtye,

قَالَ اتَّعَبُودُونَ مَا تَنْجِتُونَ ﴿٩٠﴾

97. 'Oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe
amūmbīte inyw'ī na wīa wenyu wa
moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٥﴾

98. Namo masya, 'Inyw'ŭ mwakŭei
kŭsuma na mŭimwŭkya mwakinŭ.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٥٠﴾

99. **Uu nŭw'o mo masŭanŭie kŭmwŭka naŭ, ŭndŭ Ithyŭ nŭtwamasonokisye mŭno.**

فَارَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٥٩﴾

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nĩendete
kwa Mwĩai wakwa, ũla wĩndongoesya
Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَّهْدِيكُمْ ۝

101Na Avalamu avoya, 'Mwłai wakwa, nenge nyie *mwana* mŭlŭngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŭnengie ūvoo mŭseo wa kŭsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِعِلْمٍ حَلِيمٍ ۝

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŭthukŭma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŭaa we. Kwa ūu, sŭanīa ūndŭ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŭngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŭ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīlsyo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ يَاقَبْتُ أَفْعَلُ مَا تُؤْمَرُ سَيَّدِي إِن شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

104. Na yīla mo elī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŭkomya nthī na īvu ūthyū wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ۝

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنِ يَا بَرُوهِيمُ ۝

106. 'Ow'o we nīwīanīlsye ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŭmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

107. Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ۝

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ يَنبُجُ عَظِيمٍ ۝

109. Na īndī Ithyī nītwamŭtiīe syīwa īseo katī wa nzyawa ila syaatīīe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

110. 'Mŭuo wīthwe īlŭlŭ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

111. Ūu nīw'o Ithyī tŭmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŭkŭmī Maitŭ wītkīlīīte.

إِنَّمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

113. Na Ithyī nītwamŭnengie we ūvoo mŭseo wa Isaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŭngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِتِّمَاعِ نَبِيِّنَا مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

114.Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũolũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِمَا
بِعَمَلِهِمْ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مٰوِيْنٌ ﴿١١٤﴾

LUKU 4

115.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَىٰ مُوسٰى وَهَارُونَ ﴿١١٥﴾

116.Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنٰهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿١١٦﴾

117.Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنٰهُمْ فَاَكَانُوْا هُمُ الْغٰلِبِيْنَ ﴿١١٧﴾

118.Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo ĩvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَاَتَيْنٰهُمَا الْكِتٰبَ الْمُسْتَشِيْنَ ﴿١١٨﴾

119.Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzlanĩ ĩla ya w'o.

وَهَدَيْنٰهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴿١١٩﴾

120.Na Ithyĩ nĩtwatiie syĩwa ĩseo kwoondũ woo katĩ wa nzyawa ĩla syaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْاٰخِرِيْنَ ﴿١٢٠﴾

³ *Ndeto ĩno 'zalim' ng'endu kana 'zulm' ng'endu' ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yĩla ĩandĩkĩtwe na kĩeleelo kĩĩ yĩũngamaa kwa mĩthemba yonthe ya wathũki kuma nzlanĩ ĩla ya w'o. Onakau ve ĩeleelo imwe ĩla syonanasya ũtungi wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nĩ ũtheinĩ kana Ngai nĩwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nĩ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa ngũthu ota isu ve asu ala me nthĩnĩ wa ngũthu ya ũolũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kĩthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa ĩtambya ya mbee ya kaũ wa kĩĩveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nĩ ataĩtku ĩndĩ mawetawa ta 'zalmun ĩnĩfsihi' nũbng'ndu kwoondũ wake mwene.

121.'MŪuo wĩthwe ũlũ wa Mose na Aluni.'

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهُرُونَ ①

122.Ow'o, Ūu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala mekaa moseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ②

123.Vate nzika, mo me elĩ maĩ katĩ wa athũkũmi Makwa meetĩkĩĩte.

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ③

124.Na kwa ũla w'o, Elia aĩ ūmwe wa Atũmwa ota ūu,

وَإِنَّ إِيَّاسَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ④

125.Yĩla we wamakũlilye andũ make, 'Inyw'I nomũũmũkĩa Ngai?

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ⑤

126.'Inyw'I mwĩmwĩkaĩla Mbaalĩ, na kũmũtia ũla Mũmbi Mũseo vyũ katĩ wa ombi,

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ⑥

127.'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wenyu na Mwĩai wa maaĩthe wenyu ma tene?

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ⑦

128.Indĩ mo nĩmamũtw'ĩkĩthisye we ta mũkengani, na vate nzika, mo makaetwe mbee wa Ngai kumya ūtalo;

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ⑧

129.Ateo athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ⑨

130.Na Ithyĩ nĩtwamũtiĩe syĩwa ĩseo katĩ wa nzyawa ila syaatiĩe----

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ⑩

131.'MŪuo wĩthwe ũlũ wa Elia na andũ make!

سَلَّمَ عَلَى إِيَّاسِينَ ⑪

132.O'wo, Ūu nĩw'o Ithyĩ tũmatuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ⑫

133.Vate nzika, we aĩ ūmwe wa athũkũmi Maitũ ala meetĩkĩĩlaa.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ⑬

134.Na kwa ūla w'o Loto aĩ ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَأَنَّ لَوْكَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٤﴾

135.Yĩla ĩthyĩ twamumisye we na andũ
make onthe ma mũsyĩ wake,

إِذْ حُجِّجَتْهُ وَأَهْلُهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٥﴾

136.Ateo kĩveti kĩkũũ kĩla kyaĩ katĩ wa
ala mekalile ĩina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿١٣٦﴾

137.Na ĩndĩ Ithyĩ twamumisye we na
andũ make onthe ma mũsyĩ wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Na vate nzika, inyw'ĩ nĩmũvĩĩlaa
vakuvĩ namo kĩoko,

وَأَنَّا كُنَّا لَنَمُوتُونَ عَلَيْهِمْ مُضْجِعِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na ūtukũ. Nĩkĩ ĩndĩ, inyw'ĩ
mũtamanyaa?

عَلَىٰ وَبِالْأَيْدِي أَمْ لَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٩﴾

LUKU 5

140.Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aĩ
ūmwe wa Atūmwa,

وَأَنَّ يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Yĩla we wasembie ngalawanĩ ĩla
yakuĩte mĩio;

إِذْ أَتَىٰ إِلَى الْفُلْكِ الشَّعُونَ ﴿١٤١﴾

142.Na we nĩwalimanile na ene ala wai
namo ngalawanĩ na we aĩ wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤٢﴾

143.Na ĩkũyũ nĩyamũmelilye we o
akĩtũla mũtĩ we mwene.

فَالْتَقَتَهُ الْمَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٣﴾

144.Na takethwa we ndaĩ wa asu ala
mamũtaĩaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسْتَجِيبِينَ ﴿١٤٤﴾

145.We vate nzika, ethĩwa ekalile ĩvunĩ
yayo kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo.

لَئِيْلَتْ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٥﴾

146.Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamwĩkisye we
ũtee vandũ vomũ, na we aĩ mũwau;

فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٦﴾

147.Na Ithyĩ nĩtwameisye Oŋgũ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148.Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie we ta Mũtũmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149.Namo nĩmeetĩkĩlile; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaũya kwa İvinda.

فَأَمَّاؤَا فِتْنَتَهُمْ إِلَىٰ جِبْنٍ ﴿١٤٩﴾

150.Yu makũlye mo kana Mwĩai waku ena eĩtu oyĩla mo mena ivĩsĩ.

فَاسْتَفْتَيْهِمَ الرِّبَاكَ الْبَنَاتِ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٥٠﴾

151.Mo maĩ ngũsĩ yĩla Ithyĩ twamombie alaĩka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152.Isũvĩei, ow'o nĩ nthĩnĩ wa ũvũngũ woo yĩla mo maasya,

إِلَّا أَنَّهُمْ مِنْ إِنْكَهَمُ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153.'Ngai Mwene Vinya W'ontha nũsyaĩte syana;' namo vate nzika, nĩ akengani.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154.We anyuvĩte syana sya eĩtu kũvĩta sya ivĩsĩ?

أَضَطَّعَ الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155Inyw'ĩ mwĩna kĩ? Mũtusaa ata inyw'ĩ?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٥﴾

156.Indĩ inyw'ĩ nomũkasũanĩa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157.Kana, inyw'ĩ mwĩna mwĩao mũtheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158.Umĩlyai İndĩ İvuku yenyu ethwa mwĩ ma w'o.

فَأَنذَرْتُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Na mo mawetaa ndũũ sya mũkautĩ katĩ Wake We na Mayini, oyĩla Mayini nĩmesĩ nesa vyũ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا وَقَدْ عَلِمَتِ
الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لِحُضْرَتِهِ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũtheu na E-vaasa na ila mo
mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٣٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai
Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٣١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُمُ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿٣٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya
kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنشَأَ عَلَيْهِ بَلِيغِينَ ﴿٣٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya Iiani-ya-
Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿٣٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe
waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿٣٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala
maũngamaa mĩthĩani kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الضَّافُونَ ﴿٣٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّيْحُونَ ﴿٣٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٣٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla*
ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ
athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩla mo* nimaleaa
kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَلَقُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ
nĩyumaalĩte Ikĩmanenge ndaĩ athũkũmi
Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِإِِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo
makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿٤٣﴾

174.Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغُلَبُونَ ﴿١٧٤﴾

175.Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِئْنَا ﴿١٧٥﴾

176.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٦﴾

177.Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūūkalaata?

أَفَبَعْدَ إِبْنَانَا يُسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٧﴾

178.Indī yīla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٨﴾

179.Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِئْنَا ﴿١٧٩﴾

180.Na we masyaīīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٨٠﴾

181.Mwīai waku nī Mōtheu, Mwīai-Wa-
Ndaīa na ūtonyi, Tūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحَنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨١﴾

182.Na mūuo wīthwe Tūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨٢﴾

183.Na ndaīa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

سُورَةُ ص مَكِّيَّةٌ

SAAD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwa nŵ ūlau,
Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. Ngai-Wa-W'o. Nŵŵita na
Kulani, ŵla yusŵŵte motao, yo nŵ ndeto
Yaitŵ mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indŵ asu ala matetŵkŵlaa malikŵe nthŵnŵ
wa Ŵng'endu wa ŴvŴngŴ na Ŵmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشَقَاقٍ ③

4. Nŵ nzyawa syŵana ata ila syaŵ mbee
woo Ithyŵ tŵsyangŵte! Mo nŵmaŵie
makŵta Ŵtethyo, Indŵ yo yŵtaŵ ŵvinda ya
kŵsemba na kŵkŵa.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَ ذُؤْلَانَ ④

جِئْنَا مِنْكُمْ ⑤

5. Namo nŵmaseng'aa nŵ kana
Mŵkaanany'a nŵmavikŵe mo kuma katŵ
woo ene; na alei maasya, 'ŴŴ nŵ mŵoi,
mŵkengani mŵnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَاذِبُونَ ⑥

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑦

6. We aseŵvŵte ngai nthŵnŵ wa ŵai
Ŵmwe? Kŵ nŵw'o, nŵ kŵndŵ kŵeni mŵno
vyŵ kŵla ithyŵ twaaŵw'a.

أَجْعَلِ الْإِلَهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ ⑧

عُجَابٌ ⑨

7. Na vau, atongoi moo nŵmakaananŵie
maimataa ma, 'Endai mŵkaikwate
mŵŴmŵte ngai syenyu. Kŵ nŵ kŵndŵ
kŵkwendeka mŵno.

وَأَنطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى ⑩

أَهْلِكُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا شَيْءٌ يُرَادُ ⑪

8. 'Ithyŵ tŵyaaŵw'a kŵndŵ ta kŵ nthŵnŵ
wa ndŵni ŵngŵ ona Indŵ. Kŵ ti kŵndŵ
ateo no ŴvŴngŴ.

مَا سِعْتَنَا بِهَذَا فِي إِلَهَةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا ⑫

اِخْتِلَافٌ ⑬

9. KyaŴ, we nŵ we katŵ waitŵ ithyonthe
Ŵla Ŵtheew'e Ŵtao? Aiee, mo mena
nzika ŴŴŴ wa Ŵtao Wakwa. Aiee, Indŵ
mo maiambŵte kŵsama ŴsŵŵŴ Wakwa.

أَنزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ ⑭

قَوْلِ زَكْرَىٰ بَلْ لَنَنصُرَنَّكَ فَأْتِنَا بِدَلَالٍ ⑮

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْرَعَنْدَهُمْ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ۝

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْرَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ۝
فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ۝

12. Mo nĩ nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalungw'a vaa.

جُنْدٌ مَا هُنَا لَكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ۝

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maecamanĩ, nĩmaleete.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ۝

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَشُعُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَحْزَابِ ۝

15. Onthe vate kũtiala Omwe nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanĩe.

۞ إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلَ فَحَقَّ عِقَابُ ۝

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ũla nthĩnĩ wayo vate ũvinda ĩnengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صِخْرَةً مَّا لَهُمْ مِنْ نَاقٍ ۝

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْ لَنَا وَظَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ۝

18. Ithwai na ũmĩsyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, mũndũ wa maũronyi maingĩ; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْرٍ عَلَى مَا يَقُولُونَ ۚ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ۚ الْأَيْدِ
إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ^{1*} imwĩw'a we.
Syo nĩsyatanĩe ndafa sya Ngai vamwe
nake we kũituka na syua yĩyuma.

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi
kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe:
syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake
vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya
wa ũtw'io.

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩite
we yĩla mo mambatie ũũũ wa ngũka
ya nyũmba yake?.

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na
we nĩwamakĩaa mo. Namo mamwĩaa,
'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ elĩ,
ũmwe waitũ nũmũvĩĩsye ũla ũngĩ; kwa
ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na
ndũkathũke kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o na
tũtongoesye nzĩanĩ ĩla ya w'o.

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena
malondũ maka mĩongo kenda na kenda,
na nyie nĩna ĩlondũ yĩmwe ĩka. Indĩ we
easya, 'nenge yu yaku.' Nake
nũnũngĩlya vinya na ũneeni wake.'

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we
nũkũvĩĩsye we kũkwĩtya ĩlondũ yaku yĩ
yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o
anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

¹*Ndeto ĩno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneenwa nũndũ
wa mbai yekalaa iĩmanĩ ĩla yasindĩtwe nĩ Ndaviti
kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa
syĩndũ ĩla syĩnzawa nthĩ mines ĩla syaumbũkĩe
ĩvĩndanĩyake.

*Ndeto 'attair' nyũnyi nĩ andũ mena ĩnengo sya
mwanya ala maũũkaa ũũũ mũno na nĩhwau ũũũ
wa maendeeo moo.

إِنَّا نَخْرُجُ الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحُنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ۝

وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ آوَابٌ ۝

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِظَمَةَ وَفَصَّلَ
الْخِطَابِ ۝

وَهَذَا آتَمَكُ نَبَأُ الْخَصَمِ إِذْ تَسَوَّرُوا بِالْجُرَابِ ۝

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ
خَصَمِي بَنَى بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَأَخْلَفْنَا بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَسْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الْقَرَارِ ۝

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ
تَعَجَّهْتُ وَاحِدَةً فَقَالَ أُكُلُ فَلْيَبْهَمَا وَعِزُّنِي
فِي الْخِطَابِ ۝

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى زُنَاجٍ
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ

na ūla ūngī, ateo ala mamwītīkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū. Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaita na nīwamwelekele We.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَئِلْهُمْ
وَلَقَدْ دَاوُدُ إِنَّا قَتَلْتَهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ۖ

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow'o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۖ

27. 'We Ndaviti, Ithyī nītūōtw'īkīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw'īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ تُنْفَخُ الْأَنْفُسُ إِلَىٰ

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte Itu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetīkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۖ

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeuku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْفَسِيدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۖ

30. Yī nī Ivuku yīla Ithyī tūōvuanīsyē we, yusūitwe nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūsūvīa.

كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۖ

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ūla waĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٣١﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩloo ila syaĩthĩtw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْيَاقُوتِ ﴿٣٢﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ūu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٣﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّوْهَا عَلَيَّ فَنَطِقَ مَمْنًا بِلَتَوَقَّ وَالْإِنْعَاقِ ﴿٣٤﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ūsumbĩ mwĩĩ *tũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٥﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ūekeo na ĩĩĩla ūsumbĩ ĩũũ wakwa ūla ūtakamwaĩla ūmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِإِحْدٍ مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٦﴾

37.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩuutana kĩ kĩuu kwa mwĩao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءَ حَيْثُ صَاحَبَ ﴿٣٧﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩi,

وَالشَّيْطَانِ كُلِّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٣٨﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَٰخَرِينَ مَّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٩﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa Ou nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْكِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ❸

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanĩa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ❹

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũnthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَإِذْ كُنَّا عَبْدًا لَّيُؤَبُّ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَرْغُوبٌ ❶
الشَّيْطَانُ يَنْصُبُ وَعْدًا ❷

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ❸

44.Na Ithĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya tei* kuma Kwitũ, na ta ūlilikany'o kwa andũ ala mena ūmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ❹

45.Na Ithĩ nĩtwamwĩe we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ūvĩ mũĩma na ūkĩkũna we *mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ يَدَيْكَ فَزَعَتْهُمَا ضُفْرَتُهُ وَلَا تَحْنَثْ ❶
إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَاحِبًا نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ❷

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ūtonyi na woni.

وَإِذْ كُنَّا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولَى الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ❸

47.Ithĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ūtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرًا لِّلدَارِ ❹

48. Na kwa ūla w'o, mo me mbee wa metho Maitū katī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لِنِ الْمُصْطَفِينَ الْآخِيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ إِسْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْآخِيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseo vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنُ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbingllo syayo ivingūtwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَذَنُ مَفْتَحَةٍ لَهُمُ الْبُوابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قُصِرَتِ الظُّلُمِ الْآتَابُ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'o inyw'ī mūkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa ūtalo.

لَقَدْ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'o, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرُّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَيَنسُ الْيَهُادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'o mo *makethwa naw'o*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيَسْمِعُوا حَيْمَرٌ وَغَسَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ñgĩ* ya *mosilĩlo* angĩ
me *kĩvathũkany'o* mailĩ ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ۝٥٩

60. 'Ino nĩ nguthu *yenyu* ñla inyw'ĩ
mũsebanĩtye nayo, *inyw'ĩ atongoi ma*
mawathavu.' Vai ũthokyo kwoo.
Nokũvika mo mavye nthĩnĩ wa Mwaki.

هَذَا قَوْجٌ مُقْتَنِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ
صَالُوا النَّارِ ۝٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, Inyw'ĩ
ninyw'ĩ mwatũseũĩsye maũndũ aa.
Kwa ũu, nĩ vandũ vathũku mũno ata va
kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مُتَّبِعُوا
لَنَا قَيْسَ الْقَرَارِ ۝٦١

62. Mo ota ũu makaasya, 'Mwĩai waitũ,
ũla w'ontho ona wĩva watũseũĩsye
maũndũ aa ñndĩ mwongele ũsilĩlo kũndũ
kwĩĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذْهُ عَلَيْنَا بَاضِعًا
فِي النَّارِ ۝٦٢

63. Namo makaasya, 'ñndĩ ko kwĩkĩkĩte
ata kwitũ ũndũ tũteũmona andũ ala
twamatalaa katĩ wa ala athũku?

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا لَا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ۝٦٣

64. 'Kana nũndũ ithyĩ twamatw'ie ma
kũvũthw'a vate kĩtumi kana nĩ metho
maitũ mate ũmona?'

اتَّخَذُوا لَهُمْ سَخِرًا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ۝٦٤

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---kũkaananĩ
vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

يَا إِنَّ ذَلِكَ لَنَبْئٌ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ۝٦٥

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩo Mũkaanany'a tũ; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'ontho, ũla-ũmwe, ũla Mũnene vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝٦٦

67. 'Mwĩai wa matu na nthĩ, na syonthe
ila syĩ katĩ wasyo syelĩ, ũla-Wĩ-Vinya,
ũla Mũkanĩ-Mũnene.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ۝٦٧

68. Asya, 'Nĩ ũvoo mũnene,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأُ عَظِيمٌ ۝٦٨

69.'U la inyw'I mŭkŭalyŭka mŭtĩĩte.

أَتَتَّمَعْنَهُ مُعَرَّضُونَ ⑤

70.'Nye ndyaĩ na ŭmanyi wa ŭmbano mŭnene yĩla mo maneenanasya tŭlŭ waw'o katĩ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ⑥

71.'Indĩ kĩla nye nĩvuanĩw'e nĩkana nye nĩ Mŭkaanany'a wĩyonanĩye ŭtheinĩ.'

إِنْ يَتُوحَى إِلَى إِلَّا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ⑦

72.Yĩla Mwĩai waku wamatavisye alaĩka, ngĩĩlye kŭmŭmba mŭndŭ kuma yŭmbanĩ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ⑧

73.'Na Indĩ Nye namina kŭmŭmba, na kŭmŭseŭvya vyŭ na kŭmŭveveea veva Wakwa nthĩnĩ wake, inyw'I valŭkai nthĩ mwĩna wĩnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ⑨

74.Kwa ņu, alaĩka nĩmeeniyivisye onthe vamwe.

فَسَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ⑩

75.Indĩ Ivilisi ndaaĩka ņu, we nĩweekathĩĩe, na we aĩ wa asu ala maleile kwĩtĩkĩla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ⑪

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nĩ kyaŭ kĩŭsiĩte we kŭmwĩnyivĩsya ŭla Nye nŭmbĩte na moko Makwa eĩ? Wĩkĩte ņu nĩ ngŭlŭ kana ow'o we wĩ wa ala ataĩku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي اسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ⑫

77.We aisye,'Nye nĩ mŭseo kŭmŭvĩta we. We ŭmbŭmbĩte nye na mĩwaki nake We ŭmŭmbĩte na yŭmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ⑬

78.We aisye, 'Uma vaa Indĩ, nŭndŭ vate nzika, we wĩ mŭlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ⑭

79. Na vate nzika, kŭmo Kyakwa
kŭkeethwa ũŭŭ waku we kŭvika
Mŭthenya wa ũtw'io.'

وَأَنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ٥٩

80. Nake aisye, 'Mwŭai wakwa, nenge
ŭvinda ũndŭ, kŭvika yŭla mo
makathayŭŭkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ٦٠

81. Ngai amwŭa, Kwa ũla w'o we wŭ katŭ
wa ala manengetwe ŭvinda,

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ٦١

82. 'Kŭvika mŭthenya wa ŭvinda yŭla
yŭtw'ŭtwe.'

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ٦٢

83. We aisye, 'Nyie nŭŭvŭta na vinya
Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya
mo onthe,

قَالَ فِرْعَوْنُكَ لَا غُيُوبَ لَهُمْ أَجْمَعِينَ ٦٣

84. 'Ateo athŭkŭmi Maku anyuve katŭ
wŭo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ ٦٤

85. Ngai aisye, 'ũndŭ ŭ-w'o nŭ, na Nyie
nŭneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ٦٥

86. 'Kana vate nzika, ngausŭsya ŭia-ya-
Mwaki naku we na vamwe na asu ala
makŭatŭŭaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبِعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ٦٦

87. Asya, 'Nyie ndiŭmwŭtya inyw'ŭ ŭtuvi
ona yŭva nŭndŭ wa ŭŭ, ona nyie ndi
ŭmwe wa asu ala menenevasya.

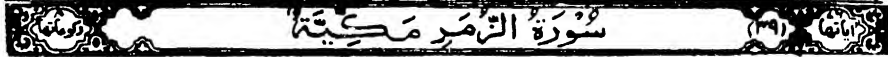
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ٦٧

88. Ti kŭndŭ ũndŭ nŭ ŭlilikany'o kwa
mbaa andŭ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ٦٨

89. 'Na inyw'ŭ vate nzika, mŭkamanya
ŭvoo wa w'o ŭtina kwa ŭvinda ŭvŭthŭ.

يُفٍّ وَلَتَعْلُنَّ نَبَاهُ بَعْدَ حِينٍ ٦٩

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Uvuany'o wa Ivuku yĩĩ umĩte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wĩ-
Vinya, Ula Mũf.

تَنْزِيلَ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

3. Vate nzika, nĩ Ithyĩ Ala tũvuanĩtye
Ivuku yĩĩ kwaku vamwe na w'o; kwa ũu
mũthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wĩnenganĩte mũkĩĩtonĩ waku Kwake na
ũkĩĩku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ③

4. Ithukĩĩsyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafĩĩtwe nĩ wĩwi
mũkĩĩku. Na asu ala mosaa asũvĩ angĩ
ũtee wake maasya, 'Ithyĩ
nĩtũmathũkũmaa nĩkana matũthengeesye
vakuvĩ na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katĩ woo ũũũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamũtongoeasya ũla we nĩ mũkengani,
ũtatũngaa mũvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ④

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwendete kwĩyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvĩte ũla We
wendaa kuma katĩ wa ala We ũmbaa. Nĩ
Mũtheu We! We nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Mũsumbĩki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ⑤

6. We nĩwoombie matu na nthĩ kwĩanana
na mavata ma ũĩ. We atumaa ũtukũ
ũvw'ĩka mũthenya na akatuma
mũthenya ũvw'ĩka ũtukũ. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ إِلِيلٌ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارُ عَلَى الْإِيلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسُ وَ

nūvinyīle syua na mwei; kīla kīmwe
kīlatīle nzīa yakyo kūvika īvinda yīla
yītw'ītwe. Ithukīīsyeyi, nīWe eweka Ula
-Wī-Vinya, Mūekanīa-Mūnene.

7. We amūmbie inyw'ī kuma mūndūnī
ūmwe; na īndī kuma vau We
nīwaseūvisye mūtindany'a; na We
nūtheetye kwoondū wenyu ng'ombe
nyaanya ilī ilī. We amūmbaa inyw'ī
nthīnī wa mavu ma maa-nyinyia menyu,
kyūmbe ītina wa kyūmbe, nthīnī wa
makundo atatū ma kīvindu. Uū nī We
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai
wenyu. Usumbī nī wake. Vai Ngai
ateo We. Indī inyw'ī mwīalyūlwa
nakū?

8. Ethwa inyw'ī mūi na mūvea, vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
Nīwīyīanīsyeyi-We-Mwene
atamwīkwatīye inyw'ī. Na We
ndendeeaw'a nī kūlea kūtūnga mūvea
kwa athūkūmi Make. Indī inyw'ī
mwoonany'a ūtūngi wa mūvea, ūu
now'o We wendaa kuma vala mūī. Na
vai mūkui wa mīio ūkakua mūio wa
ūngī. Na īndī kwa Mwīai wenyu
nokw'o ūalyūko; na We
akamūmanyīthya inyw'ī maūndū ala
mweekaa. Na vate nzika, We nūmesī
nesa vyū maūndū ala mavithītwe nthīnī
wa ithūi.

9. Na yīla thīna wamūkwata mūndū,
nūmwīlīlīlaa Mwīai wake, ena wīlilo
Kwake. Na īndī, yīla We wamwīw'īa
īnee kuma Kwake-Mwene, nīūlawa nī
ūndū ūla we ūnamūvoyeaa mbee, na
nīwambīlīlīlasya kūmūseūvīsyā Ngai
Mwene Vinya W'onthe atindany'a angī

الْقَمَرُ كُلُّ يَجْرِي لِاجَلٍ مُّسَمًّى اَلَا هُوَ الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمِينِيَّةً أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ
فِي بُطُونٍ أُمّهتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي
ظُلُمٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصَوَّرُونَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَنَّ الْإِنْسَانُ ضَرَدًا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا هَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوَ
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلٍ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ
النَّارِ ①

nĩkana amathyoekye ando kuma nzĩanĩ Yake. Asya, 'Itandĩthĩsywe mwene na ōlei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĩ mwĩkali-wa-Mwakĩnĩ.'

10. We ūla ūvoyaa enenganĩte kwa Ngai nthĩnĩ wa masaa ma ūtukū, evalūkĩtye nthĩ we mwene na aūngeme, na ūkĩaa ĩtu na wĩkwatasya ĩnee ya Mwĩai wake, nĩ ūndū ūmwe na ūla ūtekaa ūu? Asya, 'Asu ala mesĩ na ala matesĩ nĩmatonya kwĩthwa ūndū ūmwe?' Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĩ athūkūmi Makwa, ala mwĩtĩkĩlaa, Mūkĩei Mwĩai wenyu. Ve ūseo kwa asu ala mekaa ūseo nthĩnĩ wa thayū ūū. Na nthĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩna ūthei. Nĩw'o ala mena ūmĩsyo makeethwa na ĩtupi yoo vate kĩthimo.'

12. Asya, 'Nĩw'o, Nyie nĩnĩyĩfĩwe kūmūthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩ mūfĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni.

13. Na Nyie nĩnĩyĩfĩwe kwĩthwa wa mbee wa asu ala menenganae *kwake*.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĩngūkĩfa, ethwa nĩngūlea kūmwĩw'a Mwĩai wakwa, ūsilĩlo wa mūthenya ūla mūnene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَكَّاءَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَخْذُرُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ⑩

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّادِقُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ⑪

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ⑫

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ⑬

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ⑭

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. 'Kwa ūu, thaithai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo nĩ ala manangaa mathayũ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ مِنَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْعِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۝ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُعَادُّونَ فَأَنقُذْهُ

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaitha syo na kũmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي يَوْمٍ عَاجِلٍ ۝

19. Ala methukĩfasya Ndeto na makĩatĩla ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمُ أَهْلُ الْأَبْجَابِ ۝

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩte nĩ kũmũvikĩla *nĩwaĩĩte nĩ kũtangĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩla ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَفَنْتَ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنذِرُ مَنْ فِي النَّارِ ۝

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ لَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْبِعَادَ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ĩte
kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ūtianĩo Wake.

22. We nowonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe atheeasya kĩw'ũ kuma
ĩtunĩ na akakĩtheesya kĩĩlyĩ ta mbuluti
ĩvulutĩtye kĩw'ũ, na ĩtina vakamea imea
syĩ kĩvathũkany'o nũndũ waky'o? Na
ĩndĩ nĩsyũmaa ikekala ta ĩlaa ya mũtĩ; na
ĩndĩ We nĩwitwĩkĩthasya ta mavuti
momũ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika,
ve ūlilikany'o kwa andũ ala mena
ũmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ĩndĩ kĩthũi kyake
kĩvingũĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe nũndũ wa wĩtĩkĩlo wa Isilamu,
na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa
Mwĩai wake, nũndũ ūmwe na ūla
ũnũvavata kĩvĩndũ kya ūlei? Woo ĩndĩ
kwa asu ala ngoo syoo syũmĩthĩtw'e
kwa kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe! Mo me ĩvĩtyonĩ yĩyonanĩtye
ũtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye
Utũmane mũseo mũno kwa nzĩa ya
Ivuku yĩla mĩsoa yayo ĩyĩtwĩkaa na
ĩkayĩtũngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba
mingĩ yĩ kĩvathũkyo ĩla ĩtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حَفْتًا
أَلَمْ يَخْلُقْ لَهُ أَزْوَاجًا ثَمَرًا ثُمَّ يَجْعَلُ
لَهُ حُطًا مَّا لَوْ أَنَّ فِي ذَلِكَ يُذْكَرُ لَأُولَى الْأَنْبَابِ ۝

أَفَنَنْسَخَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُفُوسٍ
مِنْ رَبِّهِ فَوَيْلٌ لِلنَّفْسِئَةِ قُلُوبُهُمْ مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ
أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا مَثَابًا
تَقْعُدُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَى
اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha;
na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo
ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene
Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; We
amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa.
Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe
wamÜtw'ġla wa kwaa---we ndakethwa
na mÜtongoi.

25. We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ
wake mwene kÜmÜsġġla we Üsġġlo
mÜthÜku wa MÜthenya wa ÜthayÜÜkyo
nÜndÜ Ümwe na Üla wġna mÜuo? Na eki-
ma-naġ makataw'a, 'Samai inyw'ġ
maÜndÜ ala mweekaa.

26. Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile
AtÜmwa MaitÜ, kwa Üu Üsġġlo nġwookie
İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27. Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe
nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ
ÜÜ na Üsġġlo wa İtunġ vate nzika,
Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ,
takethwa mo nġmamanyie!

28. Na vate nzika, İthyġ nġÜmanengete
andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba
nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye
kÜlilikana.

29. İthyġ nġÜmġvuanġatye Kulani yġ
Ntheu, İtena Üthyoeuku nthİnġ wayo,
nġkana mo matonye kwġthwa me
alÜngalu.

30. Ngai Mwene Vinya W'onthe
nÜnenganae ngelekany'o; mÜndÜ wġna
ngwatanġo na andÜ, meana Üna
matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَن يَتَّبِعِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ۝

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخَذَهُمُ الْعَذَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ۝

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ الْكَبِيرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ۝

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ۝

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلُ الْخَافِ
لِلَّوْبِلِ أَمْثَلُ لَعَلَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

mŭndŭ ŭngĩ ūla wĩyumĩtye kwa mŭndŭ
ŭmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eĩ
nŭndŭ ŭmwe? Ndaĩa syonthe nĩ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ
mŭno vyŭ moo mayĩsĩ.

31.Vate nzika, we ŭkakw'a, onamo ota
ŭu makakw'a.

إِنَّكَ مَيْتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٦١﴾

32.Na vate nzika, inyw'I mŭkakaanĩ
inyw'I ene mbee wa Mwĩai wenyu
Mŭthenyanĩ wa Uthayŭŭkyo.

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 4

33.Nŭŭ Indĩ, ūla mwĩki-wa-naĩ mŭnene
kŭvĩta ūla ŭkenganaa ūlŭ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla
ŭleaa w'o yĩla wamŭvikĩa? Vo lianĩ-ya-
Mwaki vai wĩkalo wa alei?

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ
بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٣﴾

34.Indĩ we ūla ūetete w'o, na we ūla
ŭkŭsĩĩaa w'o ota ŭu ---aa nĩmo ala
alŭngalu.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْمُتَّقُونَ ﴿٦٤﴾

35.Mo makeethwa na kĩla kyonthe
makenda vamwe na Mwĩai woo; yu nĩyo
ĩturi ya ala mekaa moseo.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٥﴾

36.Kwa ŭu, Ngai Mwene Vinya
W'onthe akamavetangĩa *mosyao*
mathŭku ma mŭndŭ ala mo meekie, na
aisyoka amanenge mŭthĩnzĩo kwĩanana
na meko moo ala maseo vyŭ.

يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ
أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamwĩanĩ mŭthŭkŭmi Wake? Na Indĩ
mo makenda kŭŭtelemya we vamwe na
asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene
Vinya W'onthe ŭmŭtw'ĩĩaa wa kwaa—
vai mŭtongoi kwoondŭ wake.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ
مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٦٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūIvanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthi?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'I, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'I mŭmekallaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nŭkŭtwe nŭ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'la tei, mo nŭmatonya kŭsillŭa tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nŭmamwŭkwatye We.'

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّيهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'I andŭ makwa, ŭkai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonŭkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭl inyw'I mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْبُدُوا عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsillŭo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nŭ ŭlŭŭ waŭ ūla ūmŭtheaa ūsillŭo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nŭw'o, Ithyl nŭtŭŭvuanŭsye Ivuku yŭl na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthi. Kwa ūu ūla ona wŭIva ūatŭllaa ūtongoi, aŭatŭllaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭl ŭlŭŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَى فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ ۖ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٢﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ŭvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَقَّى الْأَنْفُسَ جَائِعَةً مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَكُنْ

kĩkw'ũ kyoo; na ĩvinda yĩngĩ yĩla *ala mate* akw'ũ makomete. Na ala We ũtamatiĩte kũkw'a nũmaiaa thayũ, na *amatũngaa* angĩ kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Nthĩnĩ wa ũu vate nzika, ve Syama kwa andũ ala masũanĩaa.

44. Mo nomosete ew'anĩthya vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo matiĩ na ũtonyi ĩũũ wa kĩndũ ona kĩva ona matiĩ na ũĩ?

45. Asya, 'Wĩw'anĩthya w'onthe wĩkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake. Na Kwake ĩndĩ iny'w'ĩ nĩkw'o mũkatũngwa.'

46. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetfĩĩlaa nĩsyĩng'uthaa nĩ ũlei; ĩndĩ asu ala me ũtee Wake mawetwa, sisya, Mo nĩmambĩĩĩĩlasya kũtana.

47. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwambĩĩĩĩĩla wa matu na nthĩ; Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; We *wĩweka* Nue ũkasila katĩ wa athũkũmi Maku ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

48. Na ona eki-ma-naĩ makethwa na syonthe ila syĩ ĩũũ wa nthĩ na ingĩ ta isu ikongeeelwa, mo vate nzika, nĩ ũmantha kũsyumya kwĩyovosya nasyo katĩ wa ũsilĩlo mũthũku Mũthenyanĩ wa Uthanyũũkyo; ĩndĩ mo nĩmakauĩĩĩĩla wa nĩ kĩla matakĩsũanĩaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنْسِكُ إِلَيْهِ قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْإِنخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٤﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أُولَٰئِكَ
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٨﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِثْلَ مَعَةٍ لَأَفْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مَلَكًا لَمْ يَكُنُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٣٩﴾

49. Na *mosyao* mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭĩaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

50. Na yĩla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaĩlaa Ithyĩ. Na yĩla Ithyĩ twamwĩw'ĩa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ŭndŭ ŭŭ nŭndŭ wa *Umanyi wakwa mwene*.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oyĩla kĩla kyonthe maĩ nakyō kĩyaamauna;

52. Kwa ņu, ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ŭthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota ņu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ŭla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ŭla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa naĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا
كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ
هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِن
هُؤُلَاءِ سَيُجِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَهُمْ فِي عِزِّينَ ﴿٥٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْطِشُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
﴿٥٣﴾ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٤﴾

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا
مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٥﴾

وَإِنِّيَبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ
الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٦﴾

Usililo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfīai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwīai wenyu, mbee wa ūsililo
ūtanavika īlūlū wenyu mūtekūmanyā,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthīnī* wa
mwīkalo wakwa ona nīnthīltwe nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūl.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسَرُنِي عَلَى مَا ضَلَّْتُ فِيْ جَنْبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsililo, 'Takethwa ve kūsyoika kwakwa
īlūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِيْ كَرَّةً فَأَكُونُ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngīa 'ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na waī mūng'endu na waī
katī wa ala alei.'

بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
ūkamona asu ala makenganie īlūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'o va ūsūvīo na *ūkīlyo*;
ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازِهِمْ لَا يَسْمَعُ
السُّوءَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝٣٣

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; ĩndĩ tũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝٣٤

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaitha vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ۝٣٥

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝٣٦

67. Iĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۝٣٧

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-tũlũ wa ila mo mamwĩananyasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ السَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٍ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ۝٣٨

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me tũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekea*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ۝٣٩

Okavuvwa Ivinda ya keli na sisya! Mo
makeethwa maungeme, meteele.

70. Na nthi ikakaka ni kyeni kya Mwai
wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi
hwe, na Athani na Ngusi makaetwe, na
Utwio Ukaumw'a kati woo kwa Ulungalu,
namo maikavitiw'a.

71. Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu
wa maundu ala w'o weekie. Na We
numanaya nesa vyu undu mo mekaa.

LUKU 8

72. Na asu ala matetika makatwawa
liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila
mo makavika mbingiloni syayo yo
yikavinguwa na Asuvi mayo
makamatavya, 'Atumwa kuma kati
wenyu ene mayaamuvika inyw'i,
maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai
wenyu, na kumukaany'a inyw'i Iolu wa
Umbano wa Muthenya ou wenyu?' Mo
makasung'a, 'Ii, inda utwio wa Usililo
nukite nesa Iolu wa alei.'

73. Na indi kukatavanw'a, 'Likai inyw'i
mbingiloni sya lia-ya-Mwaki, mwikalae
vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni
muthuku.'

74. Na asu ala mamukie Mwai woo
makatongoew'a kuthi Ituni me nthini wa
nguthu, kuvika yila mo makavika, na
mbingilo syayo ikavinguwa, na Asuvi
mayo makamatavya, 'Muo wihwe Iolu
wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na
ylikei mwikale vo.'

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَ
جَاءَتْ بِالتَّوْبَةِ وَالشُّهَادَةِ وَفُضِّعَ بَيْنَهُمُ الْخُمُومُ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ ۝

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝

وَسَيُنْزِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ إِذَا
جَاءُوهَا فَتَبَحَّتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ
يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ
وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِن
حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبُئْسَ
مَقْوًى الْمُنْكَرِينَ ۝

وَسَيُنْزِلُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا
ۖ إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلِّمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ۝

75.Namo makaasya, 'Ndaŋa syonthe nĩ
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla
wŋanŋsye Ūtianŋo Wake kwitŪ na
ŪtŪnengete ithyĩ nthĩ ta Ūtiŋwa,
aŪtw'ŋkŋthĩtye wŋkalo witŪ nthĩnĩ wa
MŪŪnda ovala ithyĩ tŪkwenda.' Na nĩ
ŋtuvi ŋseo mŪno yŋana ata ŋndĩ kwa
athŪkŪmi ala *alŪngalu!*

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَتَّبِعُوهُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ ۖ فَنَزَعُمُ
أَجْرُ الْعَالَمِينَ ۝

76.Na we Ūkamona alaŋka
maikŋthyŪlŪlŪka Kŋvŋla-Kya-Usumbĩ,
makĩmŪtaŋa Mwŋai woo na ndaŋa
Syake. Na kŪkasilwa katĩ woo kwa Ūla
w'o. Na kŪkatavanw'a, 'Ndaŋa syonthe
nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwŋai wa nthĩ syonthe.'

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْشِرُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَقُفِيَ عَنْهُمْ فِي الْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

سُورَةُ الْمُؤْمِنِينَ

AL - MU'MIN (Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūtwe nī ūlau, Usūtwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula - Wailīwe-Nī-Kūtaīwa, Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wi-Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4. Mūekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo, Mwai-kwa-Kūsīlla, Mwingī-wa-Ulau. Vai Ngai ateo We. Ualūko wa Mūminūkīlyo nī kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ④
ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُسْلِمِينَ ⑤

5. Vai ūkaananīaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala matetīkīlaa, kwanganga kwoo ūlū wa nthī Indī kūikaūkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرِبُكَ ⑥
تَقْلِبُهُمْ فِي الْإِلْمِ ⑦

6. Andū-ma-Noa na nguthu. ingī ītina woo nīsyamīleile Mīsoa Yaitū mbee wa andū aa, na kīla mbaī nīyatatie kūmūkwata Mūtūmwa woo, na makaananīa na ngaananīo sya ūvūngū nīkana mawasye ūla w'o na w'o. Na Indī Nyie nīnamakwatīe mo, na kūīvanīsyā Kwakwa kwaī kūthūku ata Indī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَنِي إِدْرِيسَ ⑧
وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوا وَجَدُوا ⑨
بِالْبَاطِلِ يُدْخِلُونَ فِيهِ الْغَىَّ فَآخُذُتْهُمْ فَكَيْفَ ⑩
كَانَ عِقَابُ ⑪

7. Uu nīw'o ūvoo wa Mwāi waku weeyonanīsyē kana nī wa w'o ūlū wa alei: kana mo nī ekali ma Mwakīnī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ⑫
أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑬

8. Asu ala makuaa Kīvīla-Kya-Usumbī, na asu ala makīthyūlūlūkīte, nīmamūtaīaa Mwāi woo na ndaīa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ ⑭

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeo kwa asu ala metĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩla nzĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'ontho ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maaĩthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũĩ.

10.'Na masĩlle na mothũku; na we ūla ūmũsilĩlaa na mothũku mũthenya-ūsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩllo na inyw'ĩ nĩmwaleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzĩa ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka watavanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ نَبِيُّهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيَّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيَّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
يُفْعَلْ فَقَدْ رَحِمْتَهُ ③ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لَقَدْ آتَى اللَّهُ كَبِيرًا
مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ إِنْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ
فَنُكْفَرُوهُ ⑤

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَلْتَمِيزُ الْفَاسِقِينَ وَالْمُتَّقِينَ
فَاغْتَرَبْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِمَّنْ
سَبِيلٌ ⑥

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتُومِنُونَ ⑦ قَالَ اللَّهُ لِلَّهِ الْحُكْمُ
الْكَبِيرُ ⑧

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-MUtUulu, MUnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake,
na akamŭtheesya inyw'ĩ kyaŭya kuma
ĩtunĩ; na vai ona ūmwe ūsŭvĩaa ateo we
ŭla ūmwĩthiŭĩaa *Ngai*.

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake
nthĩnĩ wa mŭĩkĩĩlo, onakau alei
nĩmatonya kŭlea.

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa
Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva
ŭtheea wĩna mwĩao Wake kwa ŭla ona
wĩva We wendaa katĩ wa athŭkŭmi
Make, nĩkana We atonye kŭnengane
ŭkaany'o wa Mŭthenya wa Kŭkomana
Nake.

17. Mŭthenya ŭla mo *onthe* makaumĩla;
vai kĩndŭ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ
kĩvithe kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waŭ ūmŭnthĩ?'
Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Umwe. Ula MUnene Vyŭ.

18. Mŭthenya ūũ kĩla thayŭ ūkatuvwa
kwĩanana nondŭ w'o weekie.
Mŭthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate
nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-
Mĩtŭkĩ kwa kŭtala.'

19. Na makaany'e mo ĩlŭlŭ wa Mŭthenya
ŭthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ
iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ
maikethwa na anyanyae mamendete,
kana mwĩw'anĩthya ŭla *wĩw'anĩthya*
wake ūketĩkĩwa.

20. We nŭwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla
ithŭĩ ivithaa.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ۝۱۴

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ ۝۱۵

رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ
أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ
التَّلَاقِ ۝۱۶

يَوْمَ هُمْ بَرْزُورَةٌ لَا يُخَفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ
شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ۝۱۷

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ
الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝۱۸

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى
الْحَنَاجِرِ كُظُمِينَ هُمْ لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ
وَلَا سَفِيحٌ يُطَاعُ ۝۱۹

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ۝۲۰

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthé atusaa na w'o oyila asu ala mo mamekaŋlaa vandū Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩ W'lw'i-W'onthé, Woni-W'onthé.

وَاللّٰهُ يَقْضِيْ بِالْحَقِّ وَالَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ
دُونِهِ لَا يَقْضُوْنَ شَيْئًا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ السَّمِيعُ
الْبَصِيْرُ ۝

LUKU 3

22. Mo nomaanganga ŋŋlū wa nthĩ na kwona mŋminŋkĩlyo wa ala maĩ mbee woo waĩ mwaŋ? Mo maĩ na ŋtonyi mwingĩ mbee wa aa nthĩnĩ wa ŋtonyi na vinya mbee nthĩnĩ wa movano ala mo maatiie ŋŋlū wa nthĩ. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩwamakwatie mo kwoondū wa naĩ syoo, na mo mayaĩ na mŋsŋvĩi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthé.

اَوَلَمْ يَسْبِرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِيْنَ كَانُوْا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوْا هُمْ اَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَّاَنْتَ اَرَا فِي الْاَرْضِ فَاَخَذْتُمْ اللّٰهُ يَدَ نُوْرِهِمْ
وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّاقٍ ۝

23. Kwailĩ ŋu nŋndū Atŋmwa moo nĩmamavikĩie mena Syama ntheu, Indĩ mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla; kwa ŋu, Ngai Mwene Vinya W'onthé nĩwamakwatie mo. Vate nzika, We Ausŋtwe nĩ ŋtonyi, Mwai kwa kŋsilĩla.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ تَاْمِيْنُهُمْ رُّسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ مَلْفُوْا
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ اِنَّهٗ قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

24. Na Ithĩ nĩtwamŋtŋmie Mose, ena Syama Sitū na ŋtonyi wĩyonanĩtye,

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰى بِآيٰتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ۝

25. Kwa Valao na Amana na Kola; Indĩ mo maisye, 'We nĩ mŋoi na mŋkengani mŋnene.

اِلَى فِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَفَارُوْنَ فَقَالُوْا سِحْرٌ كَذٰبٌ ۝

26. 'Na yĩla we wookie kwoo ena w'o kuma Kwitū, mo maisye, 'ŋaai syana sya ivĩsĩ sya ala metĩkĩlĩte vamwe nake, na ekai iveti syoo syĩ thayū.' Indĩ walany'o wa alei nĩ vathei Indĩ nĩ wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا اقْتُلُوْا اَبْنَاءَ
الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ
الْكٰفِرِيْنَ اِلَّا فِيْ ضَلٰلٍ ۝

27. Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñyioka* nĩkana nyie ndonye kũmũaa Mose; na nĩamwĩte Mwĩai wake. Nyie nĩngũkĩa we ndakese kũalyũla ndĩni yenyu kana amyanange nthĩ na kĩthokoo na ũthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28. Na Mose aisye, 'Nyie nĩmantha wĩvitho kwa Mwĩai wakwa na mwĩai wenyu ambathane na kĩla *mũndũ* mũng'endu ũla ũtawĩtĩkĩlaa Mũthenya wa ũtalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي مُدْعِي بِرَبِّي وَدَعَاكُمْ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ لَا يَوْمُنَّ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29. Na mũndũ ũmwe mwĩtĩkĩli kuma katĩ wa andũ ma Valao, ũla wavithie mũtĩkĩlo wake, asya 'Inyw'ĩ mũkamũaa mũndũ nũndũ wa kwasya, 'Mwĩai wakwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' oyĩla we amũtee inyw'ĩ itumi ntheu kuma kwa Mwĩai wenyu? Na ethwa we nĩ mũkengani, *naĩ* ya ũvũngũ wake tkeethwa tũlũ wake, na ethwa we nĩ wa w'o, ĩndĩ amwe ma maũndũ ala we ũmũteelemasya namo *kwa ũla w'o* makamũvalũkĩla inyw'ĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamũtongoeasya , mwĩki-wa-naĩ, mũkengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30. Inyw'ĩ andũ makwa, ũsumbĩ nĩ wenyu ũmũnthĩ, mwĩ asumbĩki nthĩ ĩno, ĩndĩ nũ ũla ũkatũtethya *na kũasiĩla* *ithyĩ* ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nĩwooka tũlũ waitũ? Valao aisye, 'Nyie nĩmwolootela maũndũ ala nyie ngwona mwene tũ, na nyie nĩngũmũtongoesya na nzĩla ĩla ntheu.'

يَقَوْمُ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَهَرُوا فِي الْأَرْضِ
فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ
فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ
إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andŭ makwa, 'Nyie nīna w'ia kwoondŭ wenyu, ta īvinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَثَلَّ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta ūvoo wa andŭ ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī ītina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athŭkŭmi Make Ūla ūte-ūlŭngalu.

مَثَلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andŭ makwa, Nyie nīngŭkīa kwoondŭ wenyu īlŭlŭ wa mŭthenya wa kwītana mŭndŭ na ūla ūngī kwoondŭ wa ūtethyo.

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'Mŭthenya Ūla inyw'ī mŭkaalyŭka mŭkīite. Inyw'ī mŭikethwa na mŭsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوتُ مُدْيَرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŭsī matheu, Indī inyw'ī mŭyaaeka kwīthwa na nzika īlŭlŭ wa maŭndŭ ala we wookie namo kŭvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŭkīlya Mŭtŭmwa ītina wake ona Indīī. 'Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methīawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ عَتَمْتُمْ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ
لَنْ نَبْعَثَ اللَّهَ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa īlŭlŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. Ūŭ nī ūthatyō mŭnene mŭno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metīkīīlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ
كَبْرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

W'onthe na kŭmwŭanany'a na kŭla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŭla nyie ngŭmwŭta inyw'ŭ kwa Ula-Wŭ-Vinya, Ula Mŭekanŭ-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŭ mŭmbŭtŭaa Nyie nde syŭtwa ŭlŭlŭ wa nthŭ ŭno kana ŭtunŭ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŭ makeethwa ekali-ma-Mwakinŭ.

45.'Kwa ūu, o mŭtŭkŭ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŭ. Na nyie nŭngŭmwŭkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŭ ūŭ wakwa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŭlŭlŭlŭ wa ūvoo ūsu waŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭsŭvŭie ndakakwatwe nŭ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŭsyie ona wŭva, na ūsilŭlŭ mwai nŭwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŭnŭ wa w'o kŭloko na wŭoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, *kw'o kŭkatavanw'a*: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŭnŭ wa ūsilŭlŭ ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŭla mo makakaananaŭ mŭndŭ na ūla ūngŭ nthŭnŭ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŭw'o, ithyŭ twaŭ avikŭli menyū; inyw'ŭ ŭndŭ, nŭmŭtonya kŭtŭnyivangŭsyia kŭlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŭ ang'endu, makasya, 'Ithyŭ twŭ nthŭnŭ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدُّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ
السَّرِيفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِيضُ أَمْرِي إِلَى
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّعَ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

أَتَارِيعُ عِزِّهَا عَلَاقًا وَأَوْعِشِيَاءَ وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِيقْهُمْ أَجْرَهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa
athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ۝٩

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki
makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki,
'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We
atonye kŭtŭnyivangĩsya ņsilĩlo kwa
mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا
رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ۝١٠

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa
menyu mayaamŭvikĩla inyw'ĩ mena
Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'II.'
Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ
mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نَسُودُكُمْ رَسُولًا مِّنْ أَمْثَلِ
بَلَىٰ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاؤُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي
ضَلَالٍ ۝١١

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya
Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa,
kwelĩ nthĩnĩ wa thayŭ ņŭ wa yu na
mŭthenya ņla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ۝١٢

53.Mŭthenya ņla mawĩkwatyo moo
matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo
kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo
mŭthŭku ņkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمُ
اللَّغْنَةُ ۝١٣ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝١٤

54.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose
ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-
Isilaeli atiĩwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي
إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ۝١٥

55.ŭtongoi na ņlilikany'o kwa andŭ ala
mena kĩĩko.

هُدًى وَذُرِّيَّةَ لَدُولِي الْأَنْبِيَاءِ ۝١٦

56.Kwa ņu, Ithĩwai na ņmĩsyo. Vate
nzika, ņtianĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ityai ņekeo
nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtaĩe Mwĩai
waku na ndaĩa Syake kĩoko na wĩoo.

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا تَسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ
وَسَيَحْبِبُّكَ رَبُّكَ بِالنَّشِيقِ وَالْإِبْكَارِ ۝١٧

57. Asu ala makaananfaa ūlū wa Syama
sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate
na ūtonyi ona wīva ūmavikīle mo—Vai
kīndū nthīnī wa ithūi syoo ateo ūtomo ya
Ōnene ūla mo matakaūkwata ona īndī.
Kwa ūu, mantha wīvitho kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o,
We nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nthī nī
mūnene kūvīta ūmbi wa mbaa andū; īndī
andū aingī mūno vyū mayīsi.

59. Na kīlalinda na ūla wī metho ti ūndū
ūmwe; ona ala metīkīlaa na kwīka meko
maseo ti *ūndū ūmwe* na ala mekaa
mothūku. Inyw'ī nīmūsūanīaa maūndū
mavūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai
nzika nthīnī wayo; īndī andū aingī
mayītkīlaa.

61. Na Mwīai wenyu asya, 'Mboyei
Nyie, Nyie ngamūsūngīa *mboya* yenyu.
īndī asu ala mekathīlaa mūno ūlū wa
kūnthaiha Nyie vate nzika, makalika
Ngienanī me asonokye.'

LUKU 7

62. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla
wamūmbīe inyw'ī ūtuku nīkana
mūtonye kūthūmūa nthīnī wa w'o, na
mūthenya *kūmūtomyeethya* inyw'ī
kwona. Nīw'o, Ngai nī Mwīai wa
mumo kwa mbaa andū, īndī andū aingī
mūno vyū maitūngaa mūvea.

63. Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'onthe Mwīai wenyu, Mūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ٥٧

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ٥٨

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مِمَّا
تَتَذَكَّرُونَ ٥٩

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ٦٠

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِيرِينَ ٦١

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْمَعُوا فِيهَا وَالتَّهَارُ
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٦٢

وَقَالَ رَبُّكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

syIndū syonthe. Vai Ngai ūngl' ateo We.
Inyw'I mŭalyŭlŭtwe mŭkavetangwa vala
We ūl' ata?

فَأَنَّى تُؤْمِنُونَ ٥٣

64. Uu nīw'o maalyŭlawa ala mamŭleaa
Mŭsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذَلِكَ يُؤْمِنُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ مُخْلِصِينَ ٥٤

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We
ŭla woombie nthl' kwoondŭ wenyu
vandŭ va kŭthŭmŭa, na ūtu ta kīndŭ kya
kwŭkwatya na kwa ŭtalo We
nīwamŭseŭvŭsyey inyw'I mŭmbŭlwe
mŭseo vyŭ na amŭnenge syaŭya syenyu
nzeo. Usu nī We Ngai Mwene Vinya
W'on the, Mwŭlai wenyu. Kwa ŭu,
kŭathimwa nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwŭlai wa nthl' syonthe.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ
بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ سَرَّ ذِكْرَكُمْ
مِنَ الْعَالَمِينَ ٥٥
رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٥

66. We nī We Ngai-Ula-Wŭ-Thayŭ. Vai
Ngai ateo We. Kwa ŭu, mŭvoyei We,
mwŭl' aŭkŭl'ku Kwake nthl' nī wa ndŭni.
Ndaŭa syonthe nī sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŭlai wa nthl'
syonthe.

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ الْحَقَّ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٥٦

67. Asya, 'Nyie nīnŭvatŭtwe kŭmathaitha
asu ala inyw'I mŭmekalŭlaa vandŭ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ
Nyie nīmbikŭlwe nī mokŭsŭl' matheu kuma
kwa Mwŭlai wakwa; na Nyie nīnŭlŭlŭwe
kwŭnengane mwene kwa Mwŭlai wa nthl'
syonthe.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ
أَنْ أُسْلِمَ رَبِّيَ الْعَالَمِينَ ٥٧

68. Usu nī We ŭla wamŭmbie inyw'I
kuma kŭtoonŭ, na kuma nthl' nī wa ŭlovoto
ya manzŭl, na kuma nthl' nī wa ŭlaga ya
nthakame; na We nīwatumie mŭsyawa ta
syana; Indŭl' We nŭmŭekaa inyw'I mwŭlŭane
mŭtw'ŭlke andŭ aima mena vinya
mwŭlanŭ, na Indŭl'

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَسَدَكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى
مِنْ قَبْلِ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلَ مَسَعَى وَ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ٥٨

mŭitw'ŭka atumŭa, onakau amwe kafi wenyu nŭmaekawa makakw'a mbeange--na *We nŭmŭekaa inyw'ŭ mŭekala thayŭ* kŭvika ŭvinda yŭla yŭtw'ŭtwe, na nŭkana mŭtonye kwŭmanyŭsya ŭŭ.

69. We nŭ We ŭla ņnenganae thayŭ na ŭetae kŭkw'ŭ. Na yŭla We watw'a ŭndŭ ona wŭva aasya tŭ, 'ŭthŭwa.' Na w'o ŭyŭthŭwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ قَائِدًا قَطْرًا أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noŭmonete asu ala makaananŭaa ŭŭŭ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Undŭ mo maendece na kŭalyŭlwa kuma *nthŭnŭwa w'o!*

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَمْجَدُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّى
يُصْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayŭleaa ŭvuku na kŭla ŭthyŭ tŭmatŭmaa Atŭmwa Maitŭ nakyo. Indŭ o mŭtŭkŭ mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا

72. Yŭla mo makalingŭlwa mang'ang'a ngingonŭ syoo, na mŭnyololo ota ŭu. Mo makakusw'a.

فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾
إِذِ الْأَغْلَى فِي أَعْنَاقِهِمُ السَّلِيلُ يُنْجَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. Kŭw'ŭnŭ kŭvyŭ kŭtheŭkŭte; na Indŭ makavŭvw'a nthŭnŭ wa Mwaki.

فِي الْحَصِيرَةِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na Indŭ mo makakŭlw'a, 'Meŭva asu ala inyw'ŭ *mwameananasya na Ngai.*

ثُمَّ قِيلَ لَهُمَا إِنَّ مَا كُنتُمُ تَشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasŭngŭa, 'Mo nŭmatwaŭle ŭthyŭ. Aiee, ŭthyŭ tŭyaavoya kŭndŭ kŭngŭ ona kŭva mbee.' Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona ĩthyĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ĩthyĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we mbee wa wĩanũ wa
Ūtianĩo Witũ, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na ĩthyĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
ĩthyĩ twaũweteie we, na amwe moo
ĩthyĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'ĩwe na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo angĩ
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva ala
matonya kwĩthwa nthĩnĩ wa ĩthũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ۝

أَدْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبَعْضُ
مُتَوَسِّئَةِ الْمُتَكَذِّبِينَ ۝

فَأَصْدِرْنَا وَعدَ اللَّهِ حَتَّىٰ قَامَا تُنَزِّلُكَ بَعْضُ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَا ۖ فَالْيَنَابِرُ جُعُونَ ۝

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَاذْكُرْ
عِ ۖ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَاذِبُونَ ۝

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ۝

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ۝

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ou Indī, inyw'I mūkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga ūlū wa nthī nīkana makatonya kwona mūminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kōvīta aa, na mena ūtonyi mūnene nthīnī wa movano ala mo matiie ūina woo ūlū wa nthī. Indī maūndū onthe ala mo meekie mayāī na ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَعَلَدُوا قُوَّةً وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ كَانُوا يُكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla Atūmwa moo mamavikīie mena Syama syīyananītye, nīmeethīwe na ūtanu mwingī nūndū wa ūmanyi ūla mo maī na w'o. Na ūndū ūla mo mavūthasya nīwamathyūlūlūkile.

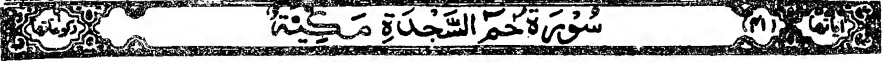
فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَّجُوا عِندَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie ūsilīlo Witū maisye, 'Ithyī nītūmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītūkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّاهُ وَكُفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mūtkīlo woo ndwaī ūtonya kūmauna na kīndū nīinda yīla moonie ūsilīlo Witū. Ūū nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wīthītwē ūithūkūma vyū ūlū wa athūkūmi Make. Na ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰذَاكَ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanfwe'e Makka)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. . Ula Wafũtwe-Nĩ-Kũtafwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Uũ nĩ ũvuany' o kuma kwa ũla Usũtwe
nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mĩsoa yayo Itavanfwe kwa
ũkuvĩ----Isomawa kaingĩ yaseũviw'e
ũtheinĩ kwa ũtheu---kwa andũ ala mena
ũmanyi.

كَتَبَ قُضِلَتْ آيَةُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na
Mũkaanany'a. Indĩ andũ aingĩ mũno
moo nĩmelelũkaa na mayfwa'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syĩ uungu
wa ngunĩko na nĩ nziĩĩ iikew'e maũndũ
ala we ũtũtũ ithyĩ, na nthĩnĩ wa matũ
maitũ ve kũlea kwfwa'a, na katĩ waitũ
naku we ve tũtũ, kwa ũu we endee na
wĩa waku; ithyĩ ota ũu nĩtũthũkũmĩte.'

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكْثَمَةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ
وَفِي أَذَانِنَا وَقَرْ وَ مِنْ بَيْنِنَا وَ بَيْنِكَ حِجَابٌ
فَقَامِلٌ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nĩo mũndũ tenyu.
Nĩkũvuanfwe kwakwa kana Ngai
wenyu nĩ Ngai-ũmwe; kwa ũu, endai
Kwake mũlũngele mũtekwaũkanga na
ĩtyai ũkeke Kwake.' Na woo nĩ wa
avoyi ma mĩvw'anano,

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ قَدْ كُنْتُ يُونُسَ إِلَى أَنَّا لَهْمُ
إِلَهِ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا وَ وَنِيلُ
لِلشَّكِينِ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nĩmo ala
mayflea Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka
mawĩa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na Ituvi yIla yItakathela.

﴿مَنْوَن﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'I ow'o nIm00m0lea We ūla woombie nthI nthInI wa mavinda eIf? Na inyw'I mwIm0se0vIsya atindany'a Make We?' Usu nI MwIai wa nthI syonthe.

قُلْ أَبِغْكُمْ لَكُمْ رَدَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أُنْدَادًا ذَلِكَ سَبُّ
الْعَالِينَ ﴿١٠﴾

11. We nIweekIe iIma n0mu nthInI wayo i0ngeme I0l0 wa ūthy0 wayo, na vo eekIa ma0athimo nthInI wayo na eanany'a nzIa sya kya0ya nesa nthInI wa mavinda ana—mavw'anene kwa onthe ala mamanthaa.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَارَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً
لِلنَّاسِ يَلِينُ ﴿١١﴾

12. Na InDI We ayelekela Itu yIla yayIyI kImDI ta sy0ki, na ayItavya na nthI: 'Ūkai inyw'I inyw'eIf, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'IthyI nIt0k0ka nI kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَالْأَرْضِ انْقِصِي كُلًّا مِنْهُمَا فَالْتَمَتَا أَنِّي
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa ūu, We nIwameanIIsye matu m0onza nthInI wa matuk0 eIf, na We nIwayIvuanIIsye kIla Itu wIa wayo. Na IthyI nItwayanakavisye Itu yIla ya Itheo na mataa ma kye ni kwoond0 wa ūs0vI0. Ūsu nI ūtw'I0 wa ūla WI-Vinya, Umanyi-W'onthe.

فَقَضَّاهُنَّ سَبْعَ سَلَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَى
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَافِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. InDI ethwa mo nImek0aly0ka, InDI we asya, 'Nyie nIm0kaany'a I0l0 wa ūsIlI0 wa kwananga ta ūla wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ ضِعْفَةَ النَّارِ
ضِعْفَةَ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٤﴾

15. YIla At0mwa moo mamavikIe kuma mbee woo na Itina woo, makyasya: 'M0ikam0thaithe ūngI ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Namo maisye, 'Takethwa MwIai wait0 nIwendie ūu,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاذِبُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethlwa amatheesye alaŋka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na ūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu ūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwamatwaŋe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamīthya ūsilŋlo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilŋlo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na ūlū wa Athamuti, ithyī nītwamanengie ūtongoi, Indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilŋlo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwamatangīŋe ala meefkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaaŋwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī ūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِم رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْصَاتٍ لِيَذَّبَ يَتُهُمْ عَذَابُ الْخُرْزِيِّ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلِعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْثَرُ وَهُمْ لَا يُصْخَرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صُفْعَةٌ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

LUKU 4

27. Na ala matetfklaa maasya, 'Mōikamfthukfisyē Kulani Ino, mflonzelei ylla *fkusomwa* nkana mūtonye kūsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْقَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyū vate nzika, Ithyf tōkamasamfthya ala matetfklaa ūsilflo mwai, na ow'o vyū, Ithyf tōkamatuva mo kwoondū wa meko moo ala mathūku mūno vyū.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nfyō Ituvi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ūla Mwaki. Navo vakeethwa na mūsyf wa kwfkala kwoondū woo nūndū mo nīmaileaa Syama Sitū.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَآٰلِهِ
الْطَّيِّبِينَ جَزَاءُ الَّذِي كَانُوا يَجْعَلُونَ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetfklaa makaasya, 'Mwfai waitū, twony'e ithyf ala matūthyoe kisye kuma katf wa elf mayini na andū, nkana ithyf tūtonye kūmaia uungu wa nyafl sitū, nkana i-nguthu syelf itonye kwfthwa katf wa ala me ltheo vyū.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَلَّا لِلَّهِ
أَمْنٌ وَإِنَّا لَنَجْعَلُهَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا
لَيَكُونَنَّا مِنَ الْآسَفِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwfai waitū nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, na īndf makfthwa na ūmflsyō, ala fka nīmatheeeaa fūfū woo *makyasya*, 'Mōikakle inyw'I, ona mōikew'e kyeve; na tanai nthīnī wa Mūūnda ūla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا
تَنْتَزِلْ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا
وَلَا تَحْزَنُوا وَآٰلِهِمْ بِالْجَنَّةِ
الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ithyf twf anyanyae menyu nthīnī wa thayū ūū wa yu na Itunf. Na inyw'I mōkeethwa na syfndū syonthe vo ila mathayū menyu makenda, na vo inyw'f mōkeethwa na syfndū syonthe ila mōketya.----

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآٰخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَىٰ أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا
مِمَّا تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33,'Uthokyo kuma kwa ūla Mūekanfi
Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنْ غُفُورٍ رَجِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nŭŭ ūla mŭseango kwa ūneeni
kŭvŭta ūla ūmathokasya andŭ kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wŭkaa mawŭa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nī
ūmwe wa ala menenganae?'

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾

35.Na ūseo na ūthŭku iivw'anene.
Lŭngyai ūthŭku na ūndŭ ūla mŭseo vyū.
Na sisya, we ūla katŭ wake naku we
mwene vanaŭ ūmaitha, akeethwa ta
mŭnyanya mŭno.

﴿ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴾

36.Indŭ vayŭ ūnengawe kyu ateo asu ala
momŭfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ūmwe ūla wŭna kŭanda kŭnene kya ndaŭa.

﴿ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا ۚ وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا ذُو حِظٍّ عَظِيمٍ ﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ŭkaūsesenga we, Indŭ mantha wŭvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nī We Wŭwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

﴿ وَإِنَّمَا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ ۖ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

38.Na katŭ wa Syama Syake nī ūtukŭ na
mŭthenya na syua na mwei.
Mŭfkayŭtŭlŭye syua ndu inyw'ŭ ene
kana mwei, Indŭ ŭvingilityei nthŭ mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyŭmbie syo, ethwa We nī We inyw'ŭ
mŭthaithaa na w'o.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ
لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رَآيَاهُ تَعْبُدُونَ ﴾

39.Indŭ ethwa mo nŭmasyoka ŭtina na
ngathŭŭ, mo mekaa ūu kwa kwŭyŭnŭva
mo ene. Oyŭla asu ala mena mwŭai woo
nŭmamŭtaŭaa We ūtukŭ na mŭthenya,
namo mainoaa ona vanini.

﴿ فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيِّلِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْخَرُونَ مِنْهُ ۚ

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw'ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, īndī yīla lthyī twamītheesya kīw'ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbāa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw'ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْكَ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِينَ أَخْيَاها لَتُغِي الْمَوْتَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū lthyī. We, īndī, ūla wīkītw'e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw'ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ الَّذِينَ يُلْهُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا أَفَنَنْزِلُ فِي التَّارِخِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي أَوْثَانًا يُؤْمَرُ الْقَيْسَةَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītīkīlaa ūlilikany'o yīla wamavīkīla nīmo mena wasyo. Na ow'o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنْزٌ عَزِيزٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana ītina wayo. Yo nī ūvuany'o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāfīwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَنِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūūtavw'a ateo ūndū ūla watawīw'e Atūmwa ala māfī mbee waku. Ow'o Mwīai waku nī Mūnene wa ūequeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا كُنَّ قَبْلَ لِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ إِنْ رَبُّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa lthyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīfeni, mo vate nzika, methwa makūlīlye, 'Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīfeni na Mūalavu?' Asya, 'Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.' Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِّلَتْ آيَاتُهُ عَجَبِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَنُورًا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرٌ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa
matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo,
otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma
vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
بَعِيدٍ ﴿٦٥﴾

LUKU 6

46. Na Ithĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku,
ĩndĩ ivathŭkany'o nĩsyeeethiwe ũlŭ wa
yo; na takethwa ti ũla ndeto yavĩĩte
mbee kuma kwa Mwĩai waku ũvoo
wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate
nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa
ũlŭ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَكُلُوا
مِمَّا سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضَىٰ بَيْنَهُمْ وَوَدَّعَاهُمْ
لِقَىٰ شَيْءٍ مِنْهُ مُرِيدٍ ﴿٦٦﴾

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ
kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla
ona wĩva wĩkaa naĩ, yo ĩkamũalyũka we
mwene ũl. Na Mwĩai waku ti ũla ũte
mũlũngalu ona vanini kwa athũkũmi
Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

48. Umanyi wa ũla Saa ũtũngĩtwe
Kwake eweka. Na vai matunda maumaa
kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva
kĩlikuaa ĩvu, ona kĩlisyaa kaana, ateo
nthĩnĩ wa ũmanyi Wake. Na sũanĩai
mũthenya ũla We ũkameta mo, akyasya,
'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a
Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithĩ
twĩtavya We, kana vai katĩ waitũ ngũsĩ
ya ũu.'

إِلَيْهِ يُرْجَىٰ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخَفُ مِنْ تَرْجٍ
مِّنَ الْأَمَامِهَا وَمَا تَخِفُ مِنْ أَنفِي وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أَذْنَبْنَا مَا وَمِنَّا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٦٨﴾

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee
kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana
vai ũkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ وَظَنَّ
مَا لَهُم مِّن فَيَئِيسٍ ﴿٦٩﴾

50. Mũndũ ndanoaa nĩ kũvoyea ũseo;
ĩndĩ ethwa ũthũku nĩwamũkiita,
nũkusaa ngoo, na kwĩthwa atena
wĩkwatyo w'onthē.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنَ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤْثِرْ قَلِيلًا ﴿٧٠﴾

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamũsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* Ūla Ūmũkwatĩte we, vate nzika, we akasya, '00 nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsanĩa kana Ūla Mũthenya nũkavika ona Indĩ. Indĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie Indĩ, vate nzika, ngakwata maũndũ ala maseo mũno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamataavya alei maũndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo Ūsilĩlo mũmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane Inee Tũlũ wa mũndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ūtee; Indĩ yĩla ūthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ūvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Indĩ nĩmũkũlea kũwĩtũkĩla, nũũ ūla mwau mũno mbee wa ūla ūkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'ontho?'

54. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ūmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ūtheinĩ kwoo kana nĩ w'o. Kw'o ti kwĩanĩu kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ Tũlũ wa syĩndũ syonthe?

55. Iĩ, kwa ūla w'o mo mena nzika Tũlũ wa kũkomana na Mwĩai woo. Iĩ, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

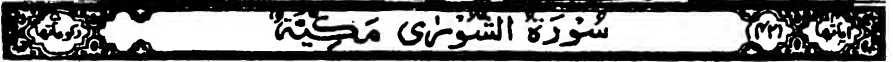
وَلَيْنَ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِن بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّاهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ فَأَيُّهُ ذُو لَيْنٍ
رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسْفَىٰ لَكُنْتُ يَتِيمًا
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُيَقِّنَهُم مِّنْ عَذَابٍ
عَلِيمٍ ⑤

وَإِذَا أَعْمَيْنَا عَلَى الْإِنسَانِ آعْرَضَ وَنَأْبِحَانِيَةً
وَلَوْ أَنَّهُ شَرُّ فَذُو دُعَاؤٍ عَرِيضٍ ⑥

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِّنْ أَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ⑦

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ
يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ بِرَبِّكَ أَنَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑧

إِلَّا أَنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ نِّقَافٍ رَبِّهِمْ إِلَّا أَنَّهُ
يُحِيطُ كُلُّ شَيْءٍ مَّحِيطٌ ⑨

AL - SHUURAA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau.
Usũtwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-NĩKũtañwa,
Mwĩai-Wa-Ndañā.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wĩwi-W'onthe, ũla Wĩna-Utonyi.

عَسَى ③

4. Usu nI Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪI, avuanasya kwaku
we nũvuanĩtye kwa asu ala
maũtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kĩla kyonthe kI matunI na Iũlũ wa nthI
ona kIva nI Kyake, na We nI ũla-Wĩ-
Iũlũ, Mũnene-Vyũ.

لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nImatonya kwatũkanĩla katI
nũndũ wa ũkĩĩĩĩlu wamo; na alaĩka
nImamũtaĩaa Mwĩai woo na ndaĩa Syake
na kwĩtya ũkeko kwa asu ala me Iũlũ wa
nthI. Sisya! Kwa ũla w'o nI Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũla Mũekanĩ-
Mũno-Vyũ, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرٰنِ مِنْ تَوْبِهِمْ ۚ وَاللَّيْلُ
يَسْبُحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ۚ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي
الْاَرْضِ ۗ اَلَا اِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asũvĩ angI ũtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaĩĩsyē mo;
na we ndwĩ mũsũvĩ Iũlũ woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِيَاءَ ۗ اللَّهُ حَفِيْظٌ
عَلَيْهِمْ ۗ وَمَا اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ⑦

8. Uu lthyi nlt00vuanlsye we Kulani kwa Kfalavu nkana we 0tonye k0kaany'a Nyinyia-wa-Mlsyi,¹ na lla l0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaany'a mo l0l0 wa M0thenya wa lkomano 0la 0te nzika nthlnl waw'o: kllungu klmwe kllkekala nthlnl wa ml0nda ya ltunl na kllungu kllngl kllkeethwa nthlnl wa Mwaki wakene.

9. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie 0u, We ethwa amatwlkthlsye mo kwlthwa mba lmw; Indl We am0likasya 0la We wendaa nthlnl wa lnee Yake. Na ta kwa eki-ma-na l, mo maikethwa na as0vli na m0tetheesya.

10. Mo nlmeyoseete mo-ene as0vli angl eka We? Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe nl We M0s0vli 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi l0l0 wa syfnd0 syonthe.

LUKU 2

11. Na ma0nd0 ona meva ala mwlna klvath0kany'o nthlnl wamo, 0twio wamo wikalaa na Ngai Mwene Vinya

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 lla yaakiwe kwoond0 wa kteleelo kya 0thaithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yal 'al-kaaba' Kaava lla yakltwe nthlnl wa m0syi wa Makka. M0syi 00 nfw'o 0kwltwa 'umm-ul-qura' Nyinyia-wa-mlsyi. Uu nllkwonany'a Ond0 wlnany'a vata kwa mlsyi lla lngl na n0tonya k0tw'lka m0syi wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wlonany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakltwe, M0syi nfwcanic kavola vakuvl na Ny0mba ya Ngai lla yaakiwe mwambllmlyonl nl and0 mateslkfe. And0 ma nthl nlmeeanylsye kwaka mlsyi maelekanltye na m0syi 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwltwa Nyinyia-wa-Mlsyi yonthe.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلَّذِينَ فِيهِ قُرْآنٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِحْنِي فِي السَّعِيرِ ۝

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُ ۝

أَمْ أَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ قَالَهُ هُوَ الْوَلِيُّ ۚ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

W'onthe. Asya, 'usu nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wakwa; Nyie nĩnĩte wĩkwatyo wakwa nthĩnĩ Wake, na Nyie nĩnĩmwelekelaa We *mavinda onthe.*

12. We nĩ Mũmbi-Ula-Mũnene wa matu na nthĩ. We nĩwoombie eĩĩ kuma katĩ wenyu na ota ũu ilĩ katĩ wa ng'ombe kwoondũ wa ũtandĩthyo wenyu. We amwingĩvĩasya inyw'ĩ vo. Vai kĩndũ ona kĩva kĩilyĩ Take We; na We nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungũo sya matu na nthĩ nĩ Syake We. We amũthanthafasya kyaŭya we ũla We wendaa ona wĩva na kũmũthekevesya *kya kwa ũla We wendaa ona wĩva.* Vate nzika, We nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

14. We nũmwĩyĩafe inyw'ĩ mwĩao wa ndĩni ĩla wamwĩyĩafe Noa, na ĩla ithyĩ tũmĩvuanĩtye kwaku we, na ĩla twamwĩyĩafe Avalamu na Mose na Yesu, *tũkyasya*, 'Ithĩwai mũlũmĩte nthĩnĩ wa wĩwi, na mũikaanĩke nthĩnĩ waw'o. Ndĩni ĩsu nĩ mbũmũ kwa athaithi ma mĩvw'anano ĩla we ũũmetĩa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩnyuvĩaa We-Mwene ũla wendaa, na nũmũtongoeasya Kwake-Mwene ũla wendaa, na nũmũtongoeasya Kwake-Mwene ũla ũmwelekelaa *We.*

15. Mo mayaavathũkana na kũaanĩka, ateo ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩa mo, mo meekie ũu nũndũ wa kĩw'ĩu katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ. Na takethwa ti ũndũ wa ndeto ĩla yaĩ ĩnatongosya kuma kwa Mwĩai waku kwa ĩvinda yĩtw'ĩtwe, vate

فَاُطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِيقُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
 عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بِقِيَامِ يَوْمِهِمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٌ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wĩthwa watw'ĩtwe katĩ woo. Na vate. nzika, asu ala matwĩkĩthiwe ma kũtĩwa Ivuku ĩtina woo me nthĩnĩ wa nzika itavindĩthw'a ĩlũlũ wayo.

16. Mathokye ĩndĩ, *andũ onthe ma nthĩ* nthĩnĩ wa ndĩni ĩno. Na we ĩthĩwa wĩyũmĩsye ũndũ wathiwe, ndũkaatĩle mawendi moo mathũku, ĩndĩ asya, 'Nyie nĩnĩyĩtĩkĩlaa Ivuku yonthe ona yĩva yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, na nyie nĩnĩyĩlawe kumya ũtwio wa katĩ wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai waitũ na Mwĩai wenyu. Ithĩ twĩna ĩtuvi ya mawĩa maitũ, nenyu mwĩna ĩtuvi ya mawĩa menyu. Vai kĩthokoo katĩ waitũ nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatũmbany'a ithĩ vawame, na Kwake We nĩkw'o ũalũko.'

17. Na asu ala makaananĩaa ĩlũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa We kwĩtĩkĩlĩka, ngaananĩo syoo nĩ sya mana mũno mbee wa ũthyũ wa Mwĩai woo; na ve ũthatu wa Ngai ĩlũlũ woo na kũkeethwa na ũsilĩlo mwai ĩlũlũ woo.

18. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We ũla ũtheetye Ivuku yĩna w'o na ũtialyo ota ũu. Na nĩ kyaũ kĩkaũmanyĩthya we kana ũla Saa wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ?

19. Ala matawĩtĩkĩlaa ũla Saa, menda kũũkalaata, ĩndĩ asu ala mawĩtĩkĩlaa, nĩmaũkĩlaa, na nĩmesĩ kana nĩ w'o w'o. Isũvĩei! Asu ala makaananĩaa ĩlũlũ wa ũla Saa me ĩvĩtyonĩ, vaasa mũno.

فَلْيَذِكُرْكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ نَبَأٍ وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا جُحَّةَ بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

وَالَّذِينَ يُجَاجُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجَبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑤

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَ الْبَيِّنَاتِ وَ مَا يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑤

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَ يَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُبَادِلُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ

بَعِيدٍ ⑤

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ⑩

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ. Itunĩ ndakethwa na kĩtanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ⑪

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩĩtw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩĩtwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe kaĩ woo na kwa ũla wa o eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑫

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maiĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩlai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
الْجَنَّةِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ⑬

24. Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ Ituvi nũndũ wa w'o, ateo kana Nyie nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يَبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ⑭

kIseo, IthyI tūmūnengae we wongeleku wa ūseo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mūekanfi-Mūno-Vyū, MwItfIkli-Mūno Vyū.

25. Mo maasya, 'We nūseŭvItye ūvūngŭ ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie ūu. We ethwa asilile ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nūvetangaa ūvūngŭ na nūetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyū maūndū ala me nthInI wa ithūi.

26. Na We nI ūla wItfIkIlaa wIlilo kuma kwa athŭkŭmi Make, na We nūkekaa naI. Na We nIwIsI ūndū inyw'I mwIkaa.

27. Na We nIwItfIkIlaa *mboya* sya asu ala metfIkIlaa na lwIka mawIa maseo, na We nūmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na ūlū wa alei, mo makeethwa na ūsililo mwai.

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaŭya kwa athŭkŭmi Make, mo nImatonya kwaa matŭ ūlū wa nthI; IndI We atheeasya kwIlanana na kIthimo kIla *kIlanIe* ūndū We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athŭkŭmi Make.

29. Na We nI We ūla ūtheeasya mbua Itina wa kwIyItŭka kwoo, na We nūnyaItkasya tei Wake. Na We nI MūsŭvI, WaIlIte-NI-KŭtaIwa.

30. Na katI wa Syama Syake nI kŭmbwa kwa matu na nthI, na *kwa* syŭmbe ila syI

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ
يَخْتِمُ عَلَى قَلْبِكَ وَيَتَجُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّقُ الْحَقَّ
يَكَلِّتُهُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو
عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ⑥

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ
مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑦

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ
وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مِمَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ
بَصِيرٌ ⑧

وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَيِّدُ ⑨

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thayū ona syīva ila We winyaŋkītye
nthīnī wasyo syeīf. Na We E-na ūtonyi
wa kūsūmbany'a syo yīla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ۝

LUKU 4

31.Na Ivuso Ithūku ona yīva yīla
yīmūkwtāa inyw'ī, nūndū wa maūndū
ala moko menyu mekīte inyw'ī-ene. Na
We nūkekaa naīsyenyu mbingī.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ۝

32.Na inyw'ī mūitonya kūsīlā walany'o
wa Ngai Iūlū wa nthī; ona mūi na
mūnyanya kana mūtetheesya ūtee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ
قُنْ دُونَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝

33.Na katī wa Syama Syake nī ngalawa
ila iendelaa ūkanganī iilyī ta mīthya
ya īlma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ۝

34.We akenda, nokūŋgamyā kīseve
kīkaūngama ki kīkaeka kūkūsyā Iūlū
waw'o ūkanga--- nthīnī wa ūndū ūsu,
vate nzika, ve Syama kwa kīla mūndū
mūmīlasya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝

35.Kana We nūtonya kūsyananga syo
nūndū wa maūndū ala andū mekīte--īndī
We nūkekaa naīmbingīsyoo---

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ۝

36.Na We nūmanangaa mo nīkana asu
ala makaananīaa Iūlū wa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye
kūmanyā kana mo mai na wīvithio.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مُجِيبٍ ۝

37.Na kyonthe ona kīva kīla inyw'ī
mūnengetwe no kyaūya kya īvinda
nthīnī wa thayū ūū, īndī kīla kī na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nī kīseango na
nīkīkalaa mūno kwa asu ala metīkīlāa na
kwia wīkwatyo woo kwa Mwīai woo,

مَّا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مِّنَّا عَنِ الْحَيَوَاتِ ۚ الَّذِينَ يُدْنُوْنَ
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ ۚ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝

38.Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai mŭno na mawathavu, na yŋla mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِفْهِمِ وَالْفَوَاحِشِ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na asu ala mamwŋthukŋasya Mwŋai woo, na malŭlŭmŋasya Mboya, na ala maŭndŭ moo matusawa kwa nzŋa ya kwŋw'ana mo ene, na ala maumasya katŋ wa syŋndŭ ila ithyŋ tŭmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40.Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋŭlŭ woo, mesiŋŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41.Na Ndŋvi ya Ŭkite nŋ Ŭkite wŋana ota Ŭsu, ŋndŋ Ŭla ona wŋva Ŭekeaa na *kŋko kyake* kŋfiete ŬalyŬko, ŋtuvi yake yŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naŋ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42.ŋndŋ vai ŬthŬku kwa asu ala mesiŋŋaa ŋtina wa kŭvŋŋw'a.

وَلَمَنِ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43.Mŭtŋ wŋ kwa ala tŭ mamavŋŋasya andŭ na makŋtw'ŋka mbaa matŭ ŋŭlŭ wa nthŋ matena wŋanŋu. Asu nŋmo makakwata Ŭsilŋlo wŋ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44.Na we Ŭla wŋna Ŭmŋŋsyo, na Ŭekeaa, Ŭsu vate nzika, nŋ Ŭvoo wa kŋthing'ŋsyo kŋnene kŋ vinya.

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvŭi ūtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَنَا رَاوًا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صَرْفٍ مِنْ سَبِيلِ اللَّهِ

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metŭkŭŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsŭyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ūthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ūsilŭŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الدَّلِيلِ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŭŭaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ

48. Ithukŭŭsyei Mwŭŭai wenyu mbee wa ūtanavika mŭthenya ūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakathŭkŭŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ūsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِذْ يَتَّبِعُوا لِارْتِكَابِكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّدُونَ وَمَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ

49. Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka mathi,
Ithyĩ tũikũtũmĩte wĩthwe mũsũvĩi tũlũ
woo. Wĩa waku no kũvikya ũtũmane tũ.
Na ow'o, yĩla Ithyĩ twamũsamĩthya
mũndũ tei kuma Kwitũ nĩtũtanĩaa. Indĩ
ethwa ũthũku nĩwamũvalũkĩla mũndũ
nũndũ wa meko moo ala moko moo
matongoisye kwĩka, Indĩ sisya! Mũndũ
nde mũvea.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا إِنْ عَلَيْنَا
رِالَ الْبَلْعِ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَجَرَحَ
بِهَا وَإِنْ نُبْهِهِمْ سَيْئَةً بِمَا قَدْ مَتَّيْنَاهُمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٩﴾

50. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthē. We ombaa kĩla
wendaa. We amanengae syana sya eĩtu
ala wendaa, na amanengae aaana ma
ivĩsĩ ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ مِنْ يَشَاءُ إِنَّمَا تَرَىٰ قَرْيَةً يَمَسُّهُ
الذُّكُورُ ﴿٥٠﴾

51. Kana We nũmavulanasya aũme na
aka; na We amũtũngaa ngũngũ ũla We

أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَّا نَفْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِينَا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52.Na ti T0l0 wa m0nd0 Ngai Mwene
Vinya W'onthe k0neena nake ateo kwa
nzĩa ya 0vuany'o kana 0tina wa t0t0 kana
k0t0ma M0t0mwa wa k0vuanĩsya and0
ma0nd0 kwa mwĩao Wake 0nd0 We
wendaa. Vate nzika, We E-T0l0-M0no,
M0ĩ.

53.Na 0u nĩw'o Ithyĩ t00vuanĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Wit0. We
ndwaamanyā Ivuku yaĩ ya0, ona kana
m0ĩkĩlonĩ wĩva, Indĩ Ithyĩ t00tw'0kĩthĩtye
0vuany'o ta kyenĩ kĩla Ithyĩ
t0matongoeasya ath0k0mi Mait0 nakyo
kwĩanana nond0 Ithyĩ twendaa. Na kwa
0la w'o, we 0matongoeasya mbaa and0
nzĩanĩ 0la ya w'o.

54.Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kĩla kyonthe ona kĩva kĩ T0l0 wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Ma0nd0 onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَرْدًا فِيهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَى حَكِيمٍ عَمِيمٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَئِنْ جَعَلْنَاهُ
نُورًا لَنَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطَ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
﴿٥٤﴾ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ الزَّكْرِفِ مَكِّيَّةٌ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Haa Miim. *Wailĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,*
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvũanasya na
kũvathũkany'a maũndũ ũtheinĩ,

4. Ithyĩ nĩtũmĩtheetye Kulani na
kĩthyomo kĩtheu na kĩlũngalu nĩkana
inyw'ĩ mũtonye kũmanya.

5. Na vate nzika, yĩ *ũũvĩonĩ* vamwe
Naitũ nthĩnĩ wa Nyinyia-Wa-Ivuku, ¹*
yĩtaĩku na yusũtwe nĩ ũĩ.

6. Ithyĩ ĩndĩ tũkaumya Kĩlilikany'a kuma
kwenyu *inyw'ĩ*, tũekane *nenyu* nũndũ
inyw'ĩ mwĩ andũ anangi?

7. Na nĩ Athani meana ata ala Ithyĩ
twamatũmie katĩ wa andũ ma tene!

8. Na vayaaũka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nĩmamũvũthisye.

9. Na Ithyĩ nĩtwamanangie asu ala maĩ na
vinya wa kũũmya mbee wa aa, na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

حَمْدٌ ②

وَالْكِتَابِ الْبَيِّنِ ③

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ④

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا لَعَلَى حَكِيمٌ ⑤

أَفَنَضْرِبُ عَنْكَ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتَ تَقْرَأُ مُسْرِعِينَ ⑥

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ⑦

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَجَعَلْنَا مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ⑨

¹ *'umm-ul-kitab' *nyinyia wa ĩvuku* nĩyĩandĩkĩtwe
kaingĩ nthĩnĩ wa kĩlungu kya mbee kya Kulani
Ntheu 'Al-Faatiha' ĩla ta mbeũ yĩna momanyisyo
on the ma mwambĩĩĩĩyo na mĩkalo ya Kulani. ĩndĩ
vaa veoneka vaiwetwa ũvoo wa kũandĩkwa kwa
ĩvuku ĩtheu yĩla kũndũ kũmwe kũũũĩwe vamwe
na Ngai, nthĩnĩ wa ithimo ĩla itathimĩka kwa usũu
nĩ mũndũ.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩĩte
mbee.

10. Na we ūkamakūlya, 'N00 ūla
woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika
makwĩa, nĩ ūla-Wĩ-Vinya, Ngai
Mūmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyūmbie
syo.

11. We, ūla ūm0tw'ĩkĩthĩsyē inyw'ĩ nthĩ
kwĩthwa ūkomo, na nūseūvĩtye tūsĩla
nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mūtonye
kūatĩla nzĩla ĩla ndūngalu.

12. Na ūla ūtheesyā kĩw'ū kuma matunĩ
na kĩthimo kĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ
nĩtūmĩthayū0ukasya nthĩ yĩ ngw'ū; ota
ūu inyw'ĩ mūkathayū0kw'a'

13. Na ūla ūmbĩte nyamū ĩlĩ-ĩlĩ sya kĩla
mūthemba, na We nūmūseūvĩsyē inyw'ĩ
ngalawa na ng'ombe *nyamū* ĩla imwe
imūkuāa.

14. Nĩkana inyw'ĩ mūtonye kwĩkala
mūlūmĩte tūlū wa mĩlōgo yasyo, na
ĩndĩ, yĩla mūsyĩkalĩle mūlūmĩte tūlū,
inyw'ĩ mūtonye kūlilikana ĩnee ya
Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mūtheu
We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyē nyamū ii, na
ithyĩfene tūyaĩ tūtonya kwivoovya ĩthyĩ
ene.

15. 'Na kwa Mwĩai waitū vate nzika ĩthyĩ
tūkasyoka.'

16. Na mo mamatw'ĩkĩthasya amwe ma
athūkūmi Make kwĩthwa kĩlungu
kĩmwe

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ⑤

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ
فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ⑥

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا
بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا ⑦ لَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ⑧

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
الْفَلَاحِ وَالْإِنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ⑨

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ
إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي سَخَّرَ
لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ⑩

وَرَأَى إِلَى رَبِّهِ لَسْتُ الْقَلْبُونَ ⑪

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْأً إِنْ الْإِنْسَانُ لَكَفُورٌ
بِئْسَ مَقِيلٌ ⑫

Kyake We. Ow'o mündü nŵiyonanŵtye
kwŵthwa ate müvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŵtu kuma katŵ wa
ila We ümbŵte, na akamütaŵŵthya inyw'ŵ
na syana sya ivŵŵŵ?

أَمَّا تَخَذَ مِنَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَحَكُمْ بِالْبَنِينَ ۝

18. Indŵ yŵla we ümwe woo watavw'a
üvoo wa ündü we ümwosaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ngai-Wa-Ulau,
üthyü wake nütukaa na akyusüwa nŵ
üthatu.

وَإِذَا يَشْرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهُهُ مُسَوَّدًا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝

19. Inyw'ŵ mwŵmütüngŵŵthya nŵ wa Ngai
Üla üeewe katŵ wa mathaa na mawanake,
na Üla üte mütheu ngaananŵŵŵ?

أَوَمَنْ يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝

20. Namo mamatusaa alaŵka ala nŵ
athükümi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena üküŵŵ wa kumbwa kwoo? Indŵ
üküŵŵ woo ükaandŵkwa, namo
makaküŵŵ'a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبْدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كُنَّا
أَشْهَدُ وَأَخْلَقْنَاهُمْ سَكَنُ شَهَادَتِهِمْ وَيُسْأَلُونَ ۝

21. Namo maasya, 'Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŵwendie üu, ithyŵ tüyŵthwa
twamathaithie mo.' Mo mai na ümanyi
ona wŵwa wa üu ona vanini. Mo mai
ündü mekaa ateo kütalŵthya tü.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝

22. Ithyŵ nŵtumanengete mo Maandŵko
Matheu mbee wa aa, nŵkana methwe
mamalümŵtye?

أَمْ أَنَبَّاهُمْ كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْكِرُونَ ۝

23. Aiee, mo maasya, 'Ithyŵ tweethŵie
maaŵthe maitü maatŵŵe nzŵla na, ithyŵ
tütongoew'e nŵ nyaŵŵ syoo.'

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ الْفِطْرِ
مُقْتَدِرُونَ ۝

24. Na üu nŵw'o kwŵŵhŵŵwe kÜilyŵ
mavinda onthe kana Ithyŵ tÜimÜtÜmmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

Múkaanany'a ona wíwa mbee waku kwa mÚsyí ona wíwa Índí athw'ii mayo maisye: 'Ithyí tweethíie maa-Úmae maitÚ maatíie nzíá; na ithyí tÚatíie nyaíí syoo.'

إِنَّا قَالُ مُتَرَفُّوهُمَا إِنَّا وَجَدْنَا أَبَاءَنَا عَلَىٰ أَفْثَةٍ
إِنَّا عَلَىٰ أَثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. *Múkaanany'a woo amakúlya*, 'Ata! Ona ethwa nyie nímÚetee Úvoo mÚseo mbee wa Úla mweethíie maa-Úmae menyu maatíie?'

قُلْ أَوَلَوْ جِئْتُكُمْ بِآهِدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ
أَبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٥﴾

26. Kwa Úu, Ithyí nítweaníísyie Úívaníísyio kuma kwoo. Sisyai Índí mÚminÚkílyo wa asu mamaleile *AtÚmwa ÚndÚ wailyí!*

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَنْظِرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

27. Na *lilikanai yíla Avalamu wamÚtavisye Íthe wake ana andÚ make: Nyie nńgwíwÚthya* ila syonthe inyw'í mÚthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبْنَيْهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ
مِمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٧﴾

28. 'Ateo Úla wambÚmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿١٨﴾

29. Na we amítÚngíthasya ndeto Íno ta wano wa kwíkáláa kwa andÚ ala masyokie kÚka Ítina, níkana mo mamwelekele *Ngai*.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرجِعُونَ ﴿١٩﴾

30. Aíee, Índí Nyie nńnametíkíílilye mo na maaíthe moo Útanu wa *kavinda kÚvika yíla w'o wamavíkíie na MÚtÚmwa Úla Úvuanasya UtÚmane Wake*.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ
وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٠﴾

31. Índí yíla w'o wamavíkíie maisye, 'ÚÚ n'Úoi, na ithyí nítÚkÚlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢١﴾

32. Namo makÚlasya, 'Ntkí Kulani Íno ndítheetw'e kwa andÚ amwe anene ma mÍsyí Íno yelí?'

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنَ الْقَرْيَتَيْنِ
عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaĩĩkasya katĩ woo mĩkalĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ ōũ wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩlasya amwe moo tũlũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ ōu ōtw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا وَرَحِمْتَ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma mbaĩ ĩmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala sya vetha sya nyũmba syoo na mbaasya sya vetha sya kũĩsaa tũlũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ لِيُوبِيتَهُمْ سُقْمًا مِنْ فَضْرٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya vetha ya nyũmba syoo, na mĩto ya vetha, ĩla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوبِيُّتَهُمْ أَنْبَاءًا وَسُرْرًا عَلَيْهَا يُكَفُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na syĩndũ *ingĩ* sya wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ sya kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ĩno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُفًا وَإِنْ كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na ūla ūalyũkaa akaeka kũmũlilikana Ngai-Wa- ūlau, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani ūla ūtw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقِضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya Ngai, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongoew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla ūmwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya mũtindany'a wake, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na ūasa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيُحْسِنُ الْقُرْيُنَ ﴿٣٩﴾

włana Umłlon! Nĩ mŭtindany'a
mŭthŭku ata we!

40. Itina wa kwłka mothŭku tondŭ inyw'ĩ
mweekie, kwłthwa mwł atindany'a
kwenyu kŭtiĩ na ŭuno kwenyu nthĩnĩ
wa ŭsilĩlo ŭmŭnthĩ nŭndŭ inyw'ĩ
nĩmweekie mavĩtyo.

41. We ĩndĩ, nŭtonya kŭmwĩw'ĩthya ŭla
ŭte matŭ, kana kŭkĩtongoesya kłlalinda
kana ŭla wĩ nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩyonanĩtye?

42. Na Ithyĩ tŭkaŭveta we kuma katĩ
woo, vate nzika, Ithyĩ tŭkeanĩsya
ŭĩvanĩsyo kuma kwoo.

43. Kana Ithyĩ tŭkakwony'a we maŭndŭ
ala twamathie mo; nŭndŭ vate nzika,
Ithyĩ twĩna ŭtonyi mwłanũ ĩlũ woo.

44. Kwa ŭu, we kwata ŭlŭmĩtye maŭndŭ
ala mavŭanĩtw'e kwaku; nŭndŭ we wĩ
nzłanĩ ĩla ya w'o.

45. Na, kwa ŭla w'o, nĩ ŭlilikany'o
kwaku we na kwa andŭ maku, na inyw'ĩ
mŭkeetwa mŭkasŭngĩe.

46. Na makŭlye asu katĩ wa Atŭmwa
Makwa ala Ithyĩ twamatŭmie mbee
waku, Ithyĩ nĩtwanyuvie ngai ingĩ ona
syĩva ŭtee wa Ngai-Wa-Ulau,
ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithyĩ nĩtwamŭtŭmie Mose ena
Syama Situ, kwa Valao na anene make,
nake asya, 'Vate nzika, Nyie nĩ
Mŭtŭmwa na Mwłai wa nthĩ syonthe.'

48. ĩndĩ yĩla we wookie kwoo na Syama
Sitŭ, sisya! Mo nĩmaithekeeeie.

49. Na Ithyĩ tŭyaamony'a Kyama ateo
kłla kłnene *kyaatĩe* mbee kłvw'anene
nakyo, na Ithyĩ nĩtwamakwatie mo na
ŭsilĩlo nĩkana matonye kŭtwelekela
Ithyĩ.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ الْيَوْمَ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ
مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ الصَّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ كَانَ
فِي صُلْبٍ مُبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَنتَ مِنْهُمْ مَنَّعُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَنتَ عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرٌ ﴿٤٣﴾

فَأَسْمِعْكَ بِالَّذِي أَوْحَى إِلَيْكَ إِنْكَ عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسْأَلُ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا
مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ
فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ
أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwla, 'Ame we mŭoi ū, tŭvoyee ithyī kwa Mwlaī waku, kwlanana na ūtianŭ ūla We watianŭe naku: na indī ithyī nītŭkwītŭkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangīe ūsilŭlo, sisya! Mo nīmaanangīe ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'o ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbŭsī ii ivītīlaa uungu wakwa? Inyw'ī indī, nomŭkwona?

53. Aiee, Nyie nī mŭseo kwī *mŭndū* ū ūte wa kŭnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kŭnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma itina wake maatīanŭe?'

55. Uu nīw'o we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'o, mo maī andū athŭku.

56. Kwa ūu, yīla mo mookīlīye ūthatu Wakwa, Ithyī nītweanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwananyw'īthisye kīw'ŭ onthe.

57. Na Ithyī nītwanatw'īkīthisye mo ta wano, na ngelekany'o kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'o, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikŭweteaa ūndū ūu ateo *kwoondū* wa ngaananīo. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشَّجَرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عِندَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَاقَوْمُ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَكُلَّ
تَبْصِيرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا أَلْقَى عَلَيْهِ اسْوَدَّةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٤﴾

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا أَنْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ūla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie Ūu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa aĩĩwa mayo.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ūvano wa ūla Saa.^{2*} Kwa Ūu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩĩe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩye kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ūĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanĩaa, kwa Ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa Ūu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa Ūu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ūsĩĩũũ wa mũthenya ūla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ۝٦٠

وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝٦١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝٦٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۝٦٤

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا ۝٦٥

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝٦٦

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْبُيُوتِ ۝٦٧

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ūla Saa na ūalyũĩĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũũ ala masũanĩawa kwoneka nũndũ wa kũũika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawaa 'AL-Saa'h' ūla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ūkũsĩ ĩũũũ wa ūalyũko mũnene wa kĩveva ūla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ūũ ūla tũkwĩmanyĩsya kyaĩĩe nĩ kũmanyĩka oũndũ ūmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ūla Saa' ūla ūkwonany'a kũũika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ūalyũko wa kĩveva naw'o ūũũũ ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī meteele ateo ūla
Saa ūmaumīlīle ūmavikīle na
kīthūūlōmūkīlō o matekūmanyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu
makeethwa me amaitha mūndū na ūla
ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia
īūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a
kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū
meeniyiva,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na
endwa menyū mūkanengwe ndafa na
kūtanīthwa,'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma
thaavu ma kilinge na ikombe, navo
vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū
methīlawā na vata nasyo na ila
itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī
mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī
mūtw'ītwe atīlwa maw'ō nūndū wa
maūndū ala inyw'ī mwīthītwe
mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū
kwa wingī, ala inyw'ī mūkaīsaa.'

75. Ala avītanī'a vate nzika, makekalaa
nthīnī wa ūsīlīlō wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū
woo, na mo makakwatwa nthīnī wa
w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī
nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīlīte, 'We
mūsūvīlī wa Ngiena, Mwīlai waku nīeyīae
ithīl tūthele. We akamasūngīa,
'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamatavya, 'Ithīl vate nzika,
nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī
mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَ

هُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٧﴾

الْأَخْلَاءَ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا

الْمُتَّقِينَ ﴿٦٨﴾

يَعْبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٠﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٧١﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ

وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنْفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ

فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٢﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾

كُنْتُمْ فِيهَا فَاكِهَةً كَثِيرَةً فِيهَا أَنْكُورٌ

إِنَّ الْجَحِيمِينَ فِي عَذَابٍ مُتَسَاوِينَ ﴿٧٤﴾

لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وَنَادَوْا بِمِلْكِكَ لِمَقْضَىٰ عَيْنَا رَبِّكَ قَالَ إِنَّكُمْ تُكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُفْرَ لَبِئْسَ كَرَهُونَ ﴿٧٨﴾

80.Kana mo me ūndū matw'ite kwika?
Ithyī *ota ūu*, nīŋtūw'ite.

81.Mo mesūanīa kana Ithyī tūyīw'aa
syīmbithī syoo na nzama syoo sya
mwanya? If, na Atūmwa Maitū mekalaa
vamwe namo makīandīka *kīla kīndū*.

82.Asyā, 'Takethwa kwaī mwana wa
Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthīwa naī wa
mbee kūmūthaita.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūtheu, Mwīai wa matu na nthī, Mwīai
wa Kīvīla-Kya-Usumbī, na We
ndakoneny'e na ūndū ona ūmwe wa
maūndū ala mo mamūwetanīasya We
namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na
ūneeni wa mana na ngewa nthūku
kūvika makomane na ūla Mūthenya
woo wathītwe.

85.Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai
wa Itūū wa nthī; na We nī We Mūf,
Umanyi W'onthe.

86.Na kūathimwa nī ūla ūsumbī wa matu
na nthī nī Wake na syonthe ila syī katī
wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake,
na ūla inyw'ī mūkatūngwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake
mai na ūtonyi wa kūmew'anīthya ateo
ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakūlya mo, 'Nūū ūla
wamombie mo?' Vate nzika mo
masūngīa, 'Nī Ngai Mwene Vinya
W'onthe.' Mo Indī, mealyūlangwa ata?

89.Nyie nīvīna na wīkano wake wa
kīsyokeo, 'Ame Mwīai wakwa, kana aa
nī andū ala matakētīkīlaa.

90.Kwa ūu, Itvete ume vala maī, na asya,
'Mūuo;' na o mītūkī mo makamanya.

أَمْرًا بِرُؤُوسِهِمْ يُؤْمِنُونَ ٥٨

أَمْرًا يَسْبُوتُونَ أَتَىٰ لَا تَسْعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَا

وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ٥٩

قُلْ إِنْ كَانَ لِلزَّاهِقِينَ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَالَمِينَ ٦٠

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيمٍ ٦١

فَذَرُهُمْ يُخَافُونَ وَيَلْعَبُونَ خَلْقَ الْفُلُوكِ مِمَّنْ الَّذِي

يُوعَدُونَ ٦٢

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ٦٣

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ٦٤

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٦٥

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَلَّىٰ

يُؤْفَكُونَ ٦٦

لَقَدْ وَصَّيْنَا بِهِ رَبَّ إِنْ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُوْمِنُونَ ٦٧

يَعْنِي فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٦٨

سُورَةُ الدُّخَانِ مَكِّيَّةٌ

(۳۳)

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ②

3. Nĩĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Kwa ũla w'o, Ithyĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithyĩ twĩthĩĩtwe tũikaanany'a
ũthũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ④

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ⑤

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithyĩ
nĩtwĩthĩĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ⑥

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑦

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ⑧

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ⑨

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ⑩

11.Indī we syāḥsya mŭthenya ūla ītu
yḥkaumya syŭki yenekee,

فَازْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُبِينٍ ۝

12.Yḥla yḥkamavw'ṭka andŭ. Usu
ŭkeethiwa ūsilḥlo wī woo.

يُفَسِّسُ النَّاسُ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŭ makaṭa, 'Mwḥai waitŭ,
tŭvetangḥe ithyī ūsilḥlo; kwa ūla w'o,
ithyī twī etḥkili.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŭunwa nī ūtao,
oyḥla Mŭtŭmwa nŭminḥte kŭmavikḥa,
akḥtavany'a syḥndī nesa ūtheinḥ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۝

15.Na īndī mo nīmaalyŭkile mauma vala
we ūḥ na maasya, 'We nŭmanyḥḥtw'e,
mŭndŭ wīna ndŭŭka?'

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُعْتَدِينَ ۝

16.Ithyī tŭkaveta ūsilḥlo kwa kavinda
kanini, īndī inyw'ḥ vate nzika,
mŭkasyoka nthḥnī wa ūlei.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّكُمْ كَانْتُمْ كَاذِبِينَ ۝

17.Mŭthenya ūla Ithyī tŭkamŭkwata
inyw'ḥ na ḥkwata īnene, na īndī vate
nzika, Ithyī tŭkeanḥsya ūḥvanḥsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyī nḥtwamatatie andŭ ma Valao
mbee woo, na nḥmavikḥwe nī
Mŭtŭmwa mŭtaḥḥku,

وَلَقَدْ نَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŭkŭmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla
w'o, Nyie nī Mŭtŭmwa mŭḥkḥḥku wḥanḥ
wakwa;

أَن أَدَّأَرَنِي عِبَادَ اللَّهِ أَنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŭikenenevyie inyw'ḥ
kŭmŭvŭthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nḥnŭkḥte
kwenyu na mwḥao mŭtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتَيْتُكُمْ بِسُلْطَنِ مُبِينٍ ۝

21.'Na Nyie nīmantha wīvitho kwa Mwīai wakwa na Mwīai wenyu, inyw'ī mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأَنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝

22.'Na ethwa inyw'ī mŭiŭmbŭfŭkŭlla Nyie, ūvetangei ūndŭ kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُوْمِنُوا بِي فَأَعْلَوْنِي ۝

23.Indī we nīwavoyie kwa Mwīai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nī andŭ ene naī.'

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝

24.Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ī nīmŭkŭatŭwa.

فَأَسْرِ بِمَا بِأِي يَدَايِنَا إِنَّا كَرِهَ الْمُتَشَبِعُونَ ۝

25.'Na we uma ŭkanganī ūvinda yīla ŭluŭŭŭte ki. Vate nzika, yo nī nguthu ŭla yītw'īwe kŭthitw'a nī kīw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هَوًّا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝

26.Nī mŭŭnda na ithima syāna ata ila mo matiie ūtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝

27.Na Mŭŭnda ya malŭu na kŭndŭ kŭtaŭku!

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ۝

28.Na motanu ala mo meetanīthasya namo!

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ۝

29.Uu nīw'o kwatw'īwe kwīthīwe. Na Ithyī nītwamombie andŭ angī kwīthwa atīwa ma syīndŭ ii.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝

30.Na ūtu na nthī iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ūvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ۝

LUKU 2

31.Na Ithyī nītwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ūsilŭlonī ūsonokasya.

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي إِسْرَآئِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْيَهُودَ ۝

32.Weekīwe nī Valao; vate nzika, we aī mŭng'endu ona katī wa anangi.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ السُّرْيَانِ ۝

33. Na Ithyĩ nĩtwamanyuvie mo o tũmesĩ
tũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo Syama
imwe ila katĩ wasyo waĩ ũtato
wĩyonanĩtye ũtheinĩ.

وَأَتَيْنَاهُم مِّنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِن هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai kĩndũ kĩngĩ ateo kĩkw'ũ kitũ
kĩla kya mbee *kĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ ũngĩ na ithyĩ tũikathayũũkw'a
ĩngĩ.

إِن هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِنُشْرَيْنَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ũu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩngĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَاتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo nĩmo aseu kũvĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyĩ
nĩtwamanangie mo nũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyĩ tũyaaũmba matu na nthĩ, na
syonthe ila syĩ katĩ wasyo, na ñthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. Ithyĩ tũyaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
aingĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Nĩw'o, Mũthenya wa ũtwio nĩ ĩvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِن يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ũla mũnyanya ũtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ũkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
nĩ Mwene-Vinya, Usũĩtwe nĩ tei.

يَعْلَمُ إِلَّا مَنْ رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44. Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ۝

45. Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآثِمِينَ ۝

46. Ta Ifvulū yītheŭkye, yīkatheŭka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ۝

47. Ta kŭtheŭka kwa kīw'ŭ kīvyŭ mŭno.

كَغَلِي الْحَمِيمِ ۝

48. Mŭkwatei na mŭkusyei we kŭvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُوءَهُ فَاغْتَلَوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

49. 'Na īndī mwīfīkīsyēi ūsilīlo wa kīw'ŭ
kītheŭkīte ūlū wa mŭtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ۝

50. 'U same w'o! We was ūanīe we
mwene ta wī vinya, mŭtaīku.

ذُنُوبُهُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الرَّكِيمُ ۝

51. 'Uŭ nīw'o we wāī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَنْتَرُونَ ۝

52. Nīw'o, ala alŭngalu makeethwa
vandū va mŭuo ūsŭvīo,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ۝

53. Katī wa mīŭnda na tŭlŭsī,

فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ ۝

54. Mevw'īkīte ngŭa nzeo sya lili
mwololo na lili mŭŭmu, meleanīle
mŭndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۝

55. Uu nŭkethīwa. Na Ithyī
tŭkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ۝

56. Namo makeetya kīla mŭthemba wa
matunda vo, kwa mŭuo na ūsŭvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ۝

57. Mo maikasama kīkw'ŭ vo, ateo
kīkw'ŭ kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَهُمْ عَدَابُ الْجَحِيمِ ۝

akamatangĩĩa kuma ūsilĩlonĩ wa Mwaki
wakene,

58. *Ta kĩko kya mumo kuma kwa Mwĩai*
waku. ūsu nĩ ūtanu mūnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tūmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani*
mbūthū na kĩthyomo kyaku nĩkana mo
matonye kūsūvĩa.

فَأَنشَأْنَا يَسْرَتَهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa ūu, we eteela; onamo ota ūu
nometelee.

فَإِزْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَقِبُونَ ﴿٦٠﴾

Vinya W'onthe aimIsomewa, na Indī
akIendee ntheInī wa Ōlei wake, ta
ŌtaamIw'a. Indī mŌtavve we Ōvoo wa
Ōsililo wī woo.

10.Na yġla we weemanyġsya ūndū tūlū
wa mġsoa Yaitū, mamġvūlaa ngūġ. Kwa
ala mailyġ ta asu ve ūsilġlo ūsonokasya.

11. Mbee woo ve Ngiena; namo maŋndŋ
ala mo meekie maikamŋuna na k'ndŋ
ona kana asu ala mamwosie mŋsŋvfi
ŋtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.
Namo makeethwa na ŋsifiŋ mŋnene.

12..UÜ nĩ Ûtongoi, na kwa asu ala
matasyĩtĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo ve
Ûnyamao wa Ûsilĩlo wĩ woo.

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Ūla watumie Ūkanga Ūmwĩw'a inyw'ĩ
nĩkana ngalawa iendelae ūlũ waw'o
kwa mwĩao Wake, na inyw'ĩ mũtonye
kũmantha mumo Wake, na nĩkana
inyw'ĩ mũtonye kũtũnga mũvea.

14. Na kyonthe ona kŭva kŭla kŭ matuŋŋ
na kyonthe ona kŭva kŭla kŭ ŋuŋu wa nthŋ,
We nŭtumŋte kŷmwŷw'a inyw'ŋ; ii
syonthe nŋ kuma Kwake. Vate nzika,
nthŋnŋ wa maŋndŋ asu ve Syama kwa
andŋ ala masŋanŋaa.

15. Asya kwa asu ala metikila, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kūvika kwa mīthenya ūla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthē, kana We atonye kūmaīva andū kwoondū wa maūdū ala mo meekaa.

لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرُهُ بِعَذَابِ الْيَمِّ ①

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ۝

مِنْ دَرَاهِمٍ جَهَنَّمَ وَلَا يَفْنَى عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
فِيهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ﴿١٥﴾

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا وَلِلَّذِينَ لَا يُرْجُونَ آيَا مَرِ اللَّهِ
يُجْزَى قَوْمًا بَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٥﴾

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mŭkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'o, Ithĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo na ntheu, na nĩtwamanenevisye mo ũlũ wa andũ ma ĩinda yu.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْعَمَلَ وَالنَّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithĩ nĩtwamanengie mo ieleelo ntheu ũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'o kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũkyo ũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَأَتَيْنَاهُم بِبَيِّنَاتٍ مِنَ الْآمْرِ قُلْنَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَقِيَّتُهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithĩ nĩtwakw'ĩe we ũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩe yo, na ndũkaatĩe mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'o, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنُغْنَوْنَكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِآخِرَةِ اللَّهِ مِنَ الْبَارِئِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ yĩna mokũsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَآئِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawĩa maseo, nĩkana kĩkw'ũ kyoo na thayũ woo syĩthwe ũndũ ũmwe? Ow'o, mo matusaa naĩ.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَنْهُمْ سَاءٌ مَا يُخْلِقُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyũmbĩte matu na nthĩ na ũla w'o na nĩkana kĩla thayũ ũtonye kũtuvw'a kwoondũ wa maũndũ ala w'o wĩkaa; namo maikavĩfw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ
كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

24.Inyw'I nĩmũmwonete we ũla ũtusaa kwenda kwake mwene mwĩai wake, na ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩte wa kwaa o esĩ, na ũla matũ make na ngoo yake We ũmasĩĩĩte, na ũla ũlũlũ wa metho make We wĩkĩĩte ngunĩko? Nũũ, ĩndĩ, ũkamũtongoesya we ĩtina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũmũumanĩa we? Inyw'I ĩndĩ, nomwĩsũvĩaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ
بَصِيرَةَ عَشْوَةٍ فَسَنَ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ĩndĩ thayũ witũ no w'o ũũ wa yu; ithyĩ nĩtũkusaa na ithyĩ nĩtwĩkalaa vaa; ĩndĩ vai kĩndũ ateo ĩvinda nĩyo yĩtũminaa ithyĩ. 'ĩndĩ mo mai na ũmanyi wa ũu; mo maatiĩaa kũtalĩthya.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٣٨﴾

26.Na yĩla mo masomewa Mĩsoa Yaitũ Mĩtheu, ngaananĩo syoo nĩ sya kwasya, 'Matũngei maatiĩthe maitũ, ethwa inyw'I mwĩneena w'o.'

وَإِذَا تَبَيَّنَ عَلَيْهِمُ ابْتِغَاءُ بَنَاتٍ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّبُوا بِأَبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

27.Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla ũmũnengae inyw'I thayũ, na ĩndĩ nowe ũtumaa mũkw'a; na ĩndĩ We akamũmbany'a inyw'I vamwe Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ũla ũte

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْمَلُ لَكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

nzika nthlŋi wa w'o. Indŋ andũ aingŋ
mũno mayŋsŋ.

LUKU 4

28. Usumbŋ wa matu na nthlŋi wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe; na mũthenya
ũla Saa ũkavika, mũthenya ũsu asu ala
maũleaa w'o makathŋa.

29. Na ũkamyona kŋla mbaŋ ya andũ
ŋtũlŋtye-ndu. Kŋla mbaŋ ya andũ
ŋkeethwa kwŋanana na maũndũ mayo
ũndũ maiŋtwe, na *mo makatavw'a*,
'Inyw'ŋ nŋmũkũŋvwa ũmũnthŋ kwoondũ
wa maũndũ ala mweekie.'

30. 'Yŋŋ nŋ ŋvuku Yitũ; yŋneena yŋileana
nenyu na ũla w'o. Ithyŋ
nŋtwaandkŋthisye *nesa* maũndũ *onthe*
ala inyw'ŋ mweekie.'

31. Yu kwa asu ala meetkŋlile na meekie
mawŋa maseo, Mwŋai woo akametkŋlya
mo nthlŋi wa tei Wake. Usu nŋ
ũtandŋthyo mũtheu.

32. Indŋ kwa asu ala maleile kwŋtkŋla:
Mŋsoa Yakwa mũyaamŋsomewa inyw'ŋ?
Indŋ inyw'ŋ mwŋŋ ang'endu na mwŋŋ
andũ avŋtany'a.

33. 'Na yŋla kwaneeniwe, 'ũtianŋo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o
vyũ, na *ũũũ* wa ũla Saa, vai nzika
nthlŋi wa *kũvika kwaw'o*, inyw'ŋ
mwaisye, 'Ithyŋ tũyŋsŋ ũla Saa nŋ mwũ;
ithyŋ twŋũsũanŋa w'o ta ũtalŋthyo tũ,
tũikũtkŋla.'

وَالِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَ يَمْشِي يَخْسَرُ الْبٰطِلُوْنَ ۝

وَتَرَىٰ كُلُّ اُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ اُمَّةٍ تُدْعٰى اِلٰى
كِتٰبِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

هٰذَا كِتٰبُنَا يُنٰطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنۡبِغُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝

فَاَمَّا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُوۡدِعُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَةٍ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَيِّنُ ۝

وَاَمَّا الَّذِيۡنَ كَفَرُوْۤا فَلَهُمْ نٰكِبٌ اَلَيْسَ تَنْظُرُ عَلٰیكُمْ
فَاَنۡتَكَبُوۡنَ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيۡنَ ۝

وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيۡهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِيۡ مَا السَّاعَةُ اِنْ كُنْ اِلَّا ظَنّٰ
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَثْنٰیَيْنِ ۝

34. Na mothŭku ma meko moo
ŭkamevuanĩsya mo ŭtheinĩ, na maŭndŭ
ala mo mamavŭfaa ngŭĩ
makamathyŭlŭlŭka mo.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŭmŭnthĩ Ithyl
nĩtŭkŭlwa ninyw'ĩ, otondŭ inyw'ĩ
mwoolilwe nĩ kŭkomana kwa mŭthenya
ŭŭ wenyu. Na ŭtŭo wenyu nĩ Mwakinĩ,
na mŭikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنسِفْكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ مِنَ نَّاصِرِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŭndŭ inyw'ĩ nĩmwavŭie
ngŭĩ na Syama sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na thayŭ wa nthĩ
nĩwamŭkengie inyw'ĩ. Kwa ŭu,
mŭthenya ŭsu mo maikaumw'a kuma
vo, ona maikanengwe ŭthei wa kŭsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنَّهُمُ اخْتَدَتْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ هُرُوءًا وَغَرَّتْكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndaĩ syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa matu,
na Mwĩai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-
Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŭ wa
nthĩ; na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mŭĩ.

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاٰخِقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usultwe nl Olau, Usultwe
nl tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Haa Miim. *Walilwe-NFKaŋwa,*
Mwŋai-Wa-Ndaŋa.

حَمْدٌ

3. Uvuany'o wa Ivuku yll nl kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-
Vinya, ula MŪI.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

4. Ithyl tŭisyŭmbŋte matu na nthl na
syonthe ila syl katl wasyo ateo kwa ūla
w'o, na kwa Ivinda yltw'e; Indl asu ala
matetlkŋlaa nŋmaalyŭkaa kwelekela
maŭndŭnl ala mo makaanltw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا
بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا
مُعْرِضُونَ

5. Asya, 'Inyw'I nŋmwŋsl nl kyaŭ kŋla
inyw'I. mŭkŋkaŋlaa vandŭ va Ngai
Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei
Nyie kŋla mo mombŋte tŭlŭ wa nthl.
Kana mo mena kŋlanda nthlnl wa ūmbi
wa matu? Ndeteei Ivuku yll
yavuanlw'e mbee wa yll, kana ūvano
ona wŋva wa ūmanyi ūla ūŭmŭtw'ŋka
inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwŋneena
w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي
مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ
إِنِّي يَكْفُرُ مِنَ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقَ مِنْ عِلْمِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

6. Na nŭŭ ūla mwau mŭno mbee wa asu
ala, vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe mavoyaa ala matakamasŭngŋa
kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona
mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ
لَا يَنْصِبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ
غَفُلُونَ

7. Na yll andŭ onthe ma nthl
makombanw'a vamwe, makatw'ŋka
amaitha moo, na makaŭlea ūthaiithi woo.

وَإِذَا حِشِمَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا
بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

8.Na yġla mo masomewa Mġsoa Yait0 Mġtheu, ala matetġkġlaa mavikġwa nġ Ųla w'o maasya, '00 nġ Ųoi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ أَنزِيلُنَا يَذَّبُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنذِيرُكُمْ هَذَا سَخِرُ قَوْمِي ۝

9.Mo maasya, 'We nġwe ŲyġseŲvġtye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nġnġyġseŲvġtye, MŲitonya kŲndethya na kġndŲ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nġwġsġ nesa mŲno ngewa mbathe ila inyw'I mwġ nthġnġ wasyo. We nġwġanġe kwġthwa NgŲsġ katġ wakwa nenyu. Na We nġ We MŲekanġi-MŲno VyŲ, ŲsŲġtwe nġ tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَيْنَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
بِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْكِرُونَ فِيهِ ۝
كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ۝

10.Asya, 'Nyie ndi MŲtŲmwa mŲeni, ona ndyġsġ ŲndŲ Nyie ngekwa kana ŲndŲ inyw'I mŲkekwa nthġnġ wa thayŲ ŲŲ. Nyie nġatġla kġla nġvuanġw'e; na nġ MŲkaanany'a wġyonanġtye.'

قُلْ مَا كُنتُ بِدَعَا قَوْمِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ
بِي وَلَا بِكُمْ إِنِّي أَعِيجُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ۝

11.Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani ġno yumġte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nenyu nġmŲŲmġlea, na ngŲsġ kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yġna ŲkŲsġ wa kŲvika kwa Ųmwe Ųilyġ take, na we nġweetġkġlile, ġndġ inyw'I mwġ ang'endu mŲno, inyw'I mŲkaendee ata?' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŲ eki -ma-naġ.

قُلْ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَكُفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ
۝ فَأَمَنَ وَاسْتَكْبَرُوا إِنَّا اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

LUKU 2

12.Na asu ala matetġkġlaa nġmamatavasya etġkġli: 'Takethwa yaġ nzeo Kulani, mayġthġwa maġ mbee waitŲ kŲmġġkġla.' Na nŲndŲ mo mayaġ atongoesye nthġnġ wayo, mo makaasya ŲŲ nġ ŲvŲngŲ wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ۝

13.Na mbee wayo kwaġ Ivuku ya Mose, Ųtongoi na tei; na yġ nġ Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كُتِبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَٰذَا

yĩkĩĩthasya mawathani ala mavĩie, na kĩthयोmo kya Kĩlalavu, nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا
وَبَشِّرِ الصَّالِحِينَ ١٤

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na ĩndĩ makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka ĩũũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ١٥

15.Aa nĩmo ekali-ma-Mũũndanĩ; mo makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala mo meekie.

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ١٦

16.Na Ithĩĩ nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amũea na woo. Na kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua myei mĩlongo ĩtatũ, kũvika akavikĩĩa ũima wake aivika Okoo wa myaka mĩlongo ĩna, we aasya, 'Mwĩlai wakwa, nenge nyie ũtonyi nĩkana ndonye kũtũnga mũvea nũndũ wa ĩnee Yaku yĩla We wanengie nyie na asyai makwa, na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo ala ma kũkwendeesya We. Na ĩungalya ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ katĩ wa ala menganae kwaku.'

وَوَعَيْنَا الْإِنسَانَ بِمَالِهِ إِحْسَانًا خَلَقْتُهُ
أُمَّهُ كَرْهًا وَوَضَعْتُهُ كَرْهًا وَخَلَقْتُهُ
كُلْفًا ثُمَّ أَعْطَاهُ إِنَّا بَلَّغْ أَسَدَّهُ وَبَلَّغْ أَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَن أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَن أَعْلَمَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلَحْ لِي فِي دُعَائِي وَإِنِّي تَوَّابٌ ١٧
وَأَنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ١٨

17.Asu nĩmo ala Ithĩĩ tũmetĩkĩĩlaa mawĩa moo maseo na kũlea kũmona meko moo mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali ma Mũũndanĩ, nĩhĩnĩ wa wĩanĩũ wa ũtĩanĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَتَّوَّعُونَ عَنْ سِتَائِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ
الْعِزِّيُّ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ١٩

18.ĩndĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai make, Mwĩwĩwa inyw'eli! Inyw'ĩ mwĩndeelemya mũmbĩa kana Nyie nĩngaumĩw'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِينَ قَالُوا لِلَّهِ أَفِي لَكُمْ أَتَوَدُّنِي أَت
أُخْرِجَ وَقَدْ خَلَيْتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي وَهَذَا

eli nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwoondũ wa ūtethyo na 'Woo nĩ waku we! Itĩkĩla; nũndũ ūtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ w'o.' Indĩ we aasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ mbano sya tene.

19.Aa nĩmo ūtwio wa ūsilĩlo wamavikĩfie, ovamwe na mbaĩ sya Mayini na andũ onthe ma nthĩ ala mavĩĩte mbee woo. Ow'o mo maĩ ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkĩĩĩĩlu wa ūnene kwĩanana na maũndũ ala mo maaĩka, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho amaĩve vyũ, nũndũ wa meko moo, namo maĩkavĩĩw'a.

21.Na mũthenya ūla asu ala matetĩkĩlaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ĩ nĩmwaaanangie syĩndũ syenyũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ, na nĩmwaitanĩie mũno vyũ. Yu ūmũnthĩ nĩmũkũĩvwa na ūsilĩlo mũthũku nũndũ inyw'ĩ mwaĩ ang'endu ūũũ wa nthĩ vate wĩanũ, na nũndũ mweekie maũndũ na wau wa matũ.

LUKU 3

22.Na mũwete mwanaa ĩthe wa Aati, yĩla wamakanisye andũ make katĩ wa ivumbu, na Akaanany'a nĩmeethĩĩtwe vau mbee wake na ĩtina wake makyasya, 'Mũĩkamũthaithe ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho, nyie nĩ na w'ia ūũũ wenyũ nũndũ wa ūsilĩlo wa mũthenya ūla mũnene.'

يَسْتَوِينَ اللَّهُ وَبِكَ آمِنِينَ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَأْطِرُ الْأَوَّلِينَ ⑤

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَقَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ⑥

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَاعِلُهَا وَيُوقِفُهُمْ أَعْمَالُهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ ⑦

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
بِظَبْرِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسِفُونَ ⑧

وَأَذْكُرُ أَخَا عَادٍ إِذْ أُنذِرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَتْ الشُّرُورُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑨

23. Namo nīmamōkūlilye, 'We ōkīte vaa tūī nīkana ūtūalyūle tūekane na ngai sitū? Yu Indī tūetee kīla we ūtūetelemangya nakyo, ethwa ōw'o we wī katī wa ala maw'o.'

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَأْفِكَنَا عَنِ الْهِتَانِ فَاتِنَا بِمَا
تُعِدُّنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24. Nake amasūngīa, 'Ōmanyi waw'o wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe tū. Na nyie nīmūetee inyw'I kīla ndūmīlwe nakyo, Indī. Nyie nīngwona inyw'I mwī andū atumanu mōno.'

قَالَ إِنَّمَا أَوْلَمْتُ عَنْدَ اللَّهِ ۖ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرِيتُ
بِهِ وَلَكِنِّي أُرِيتُكُمْ قَوْمًا يَّجَاهِلُونَ ۝

25. Indī, yīla mo moonie kīndū kyōkīte kyelekele myandanī yoo kīlilyī ta ītu, maisye, Yīī nī ītu yīla yītūeteae mbua.' Aiee, Indī nī yīla inyw'I mwendaa kūyīkalaata. kīseve kīna ūsīlīlo mwai nthīnī wakyō.

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالَ لَهَذَا
عَارِضٌ مُّضْطَرُّنَا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ
فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

26. 'Kyo kīlananga kīla kīndū kwa mwīlao wa Mwīlai wakyō.' Na mo matwīka kīndū kītakasyoka kwoneka Ingī, ateo maanzo moo. Uu nīw'o Ithyī tōmaīvaa andū avītany'a.

تَذَكَّرَ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ
إِلَّا مَسْكَنُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْجَارِمِينَ ۝

27. Na Ithyī nītwamaīlītye mo mbee wa ūndū twamwaīlītye inyw'I; na Ithyī nītwamanengie matū na metho na ngoo. Indī matū moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondū ona ōmwe kuma yīla mo mamīleile Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maūndū ala mo mamavūlaa ngūī nīmamathyūlōlōkile.

وَلَقَدْ مَكَّنَّهُمْ فِينَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَبْعًا وَابْنَارًا وَافِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
سَنَعُهُمْ وَلَا ابْصَارُهُمْ وَلَا أَيْدِيَهُمْ مِنْ شَيْءٍ
إِذْ كَانُوا يَخْجَلُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ تَاكَاثُفًا
فِيهِ يَسْتَهْزِءُونَ ۝

LUKU 4

28. Na Ithyī nītwamyanangie mīsyī yonthe kūūthyūlōka we na Ithyī nītūalyūlīte Syama, nīkana mo matonye kūūalyūkīla Ithyī.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَىٰ وَصَوَّرْنَا
الْأَبْيَاطَ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝

29.Ntiki, Indī mo yīla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ōthengeanfu wake iyaamatethya kwīsfīla kwoo? Aiee, Indī syo nīsyamafe. Usu nīw'o wāi ōsyao wa ōvūngū wasyo, na wa maōndū ala mo maseōvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَواتِهِمْ وَذَلِكِ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يَقْتَرُونَ ﴿٢٩﴾

30.Na lilikanai yīla Ithyī tweelekeleye nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kōmīthukīfsya Kulani, na yīla mo meethīiwe vo yīlisomwa, nīmaneenanisyē mo ōmwe na ōla ōngī makyasya 'Vindyai na Ithukīfsyei,' na īla yo yaminie kōsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makīmakaany'a mo.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْمَعُونَ الْقُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'ī andū maitū, ithyī nītwīw'īte Ivuku, yīla yītheetw'e ītina wa Mose, yīkfīanīfsya maōndū ala me mbee wayo; yo yītongoasya nthīnī wa w'o, na nzīanī īla ya w'o.

قَالُوا يَقُومَنَّ إِنَّا سِيعْنَا كِتَابًا أَنْزَلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقِ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾

32.'Inyw'ī andū maitū, 'Mwītīfkei Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwītīfkei We. We akamōkeke inyw'ī naī syenyu, na kōmōsīfīla inyw'ī kuma ōsīfīlonī wī woo.

يَقُومَنَّ أَجْنِبًا دَاعِيَ اللَّهِ وَأَمْنًا بِهِ يَغْفِرُ لَكُمْ
وَمِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

33.'Na ōla ona wīva ōtamwītīfkaa Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kōmōkīa We īlū ōla nthī ona ndatonya kwīthwa na mōsōvī ōla wīva ōtee Wake We. Ta asu me nthīnī wa īvītyo yīyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ōla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ōmbi wasyo, ena ōtonyi wa kōmōnenge thayū ōla

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقْهُنَّ يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ
يَلْأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

mÜkw'Ü? II, nŵ'o, We ena Ütonyi IÜÜ
wa syŵdÜ syonthe.

35.Na mÜthenya Üla ala matetŵkŵlaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakÜlw'a, 'ÜÜ ti w'o?' Namo
makasÜngŵa, 'II, twŵŵŵta na Mwŵai
waitÜ.' Nake akamatavya, 'Indŵ ŷamai
Üsilŵlo, nÜndÜ inyw'I nŵmwaleile
kwŵŵkŵla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٥٥

36.Ithŵa na Ümŵŵsyo Indŵ, ta AtÜmwä
ala maŵ na kŵthito kŵ vinya; na
ndÜkekalaate IÜÜ woo. MÜthenya Üla
mo makamona maÜndÜ ala makaanaw'a
namo, kÜkooneka kwoo ta mataaŵkala
mÜno IÜÜ wa nthŵ ateo kwa ŵsaa yŵmwe
ya mÜthenya. Ukaany'o ÜÜ nŵmÜete
Indŵ vai andÜ makanangwa ateo andÜ ala
mbaa matÜ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَتْهُمْ يُرْوَنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلِغْ فَبَلَكَ
لَهُمْ إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ٥٦

MUHAMMAD
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau,
Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩlaa andũ
nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe--
--We amatũngaa mawĩla moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصَلَّ
أَعْمَالُهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka
mawĩla maseo, na metkĩlaa maũndũ ala
mavuanfw'e Muhammad--na nĩ w'o
kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga
mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla
mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatlĩlaa
ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatlĩlaa w'o
kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūmanengae
ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla
ĩvinda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo
syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya
mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ
ĩtina wa ūu malekyei mo ota ĩnee kana
kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie
mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na
takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwatw'ĩte ūu, We ethĩwa We-Mwene
eanĩsyee ūĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We
amekĩlaa amwe menyu ūtatoni mokoni
ma ala angĩ.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَلْوَانَئِهَا فَوَاقِمًا مَّتًى بَعْدَ وَارِعًا
فَدَاؤِهَا حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَتُوَيْسَاءُ
اللَّهُ لَا تَخَفُوا مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِّيَبْلُوَ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَ
الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla
mwĩkalo woo,

سَيَهْدِيهِمْ وَيُضِلُّهُمُ بِاللَّهِ ⑥

7. Na kŭmetŭkŭllya mo kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda ūla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ⑤

8. Inyw'i ala mwŭŭŭkŭllya! Ethwa nŭmŭŭtetheesya *nzila* ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'i na akalŭlŭmŭllya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَصْرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبُتْ أَقْدَامُكُمْ ⑤

9. Indĩ *ta kwa* asu ala matetŭkŭllya, *kĩanda* kyoo nĩ kwaa tene na tene; Na We akamatw'ŭkŭllya mawŭa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا اتَّعَسَا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

10. Kĩtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanŭtye; kwa ŭu, We nŭmatŭngŭŭthŭtye mawŭa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ⑤

11. Mo nomaanganga ŭŭlŭ wa nthĩ makona ŭndŭ wailyi mŭminŭkŭllyo wa ala maŭ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamanangie mo vyŭ, na kŭkeethwa na ŭsilŭlo ŭilyi ta ŭŭ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ⑤

12. Kĩtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭsŭvŭi wa ala metŭkŭllya, Indĩ kwa alei vai mŭsŭvŭi.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ⑤

LUKU 2

13. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metŭkŭllya na kwŭka mawŭa maseo malika nthĩnĩ wa Mŭŭnda ŭla ŭvŭŭllya mbŭsŭ uungu wayo; oyŭla ala matetŭkŭllya metanŭthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ŭlsaa, na wŭkalo woo ŭkeethwa nĩ Mwakinĩ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ⑤

14. Na nĩ mŭsyŭ yŭana ata, ŭla yaŭ na vinya mbee wa mŭsyŭ ŭŭ waku ŭla ŭkŭlŭngŭtye

وَكَانَ مِنْ قَرِينِهِ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرِينِكَ

we yġla ithyġ twamyanangie, na mayai
na mŭtetheesya!

15. We ġndġ, Ųla ŲŲngeme ŲŲŲ wa ŲkŲsġ
mŲseo na mŲtheu kuma kwa Mwġai
wake nġ ŲndŲ Ųmwe na Ųla ŲthŲku wa
meko moo matw'ġtwe *kwoneka* me
manake na ala maatġaa mawendi moo
mathŲku?

16. Ino nġ ngelekany'o ya MŲŲnda Ųla ala
alŲngalu mathiwe: vo ve mbŲsġ sya
kġw'Ų kġla kġtanangġkaa, na mbŲsġ sya ġia
yġla yġtaalyŲlaa mŲsamo wayo, na mbŲsġ
sya mbinyu yġna mŲsamo mŲseo kwa
ala mamġnyusaa na mbŲsġ sya Ųkġ wa
nzŲkġ mŲkeele' na nthġnġ waw'o
makeethwa na mġthemba *yonthe* ya
matunda na Ųkekeo kuma kwa Mwġai
woo. Ala ġndġ mekwġtanġthya na Ųtanu
wġana ŲŲ nġmatonya kwġthwa ŲndŲ
Ųmwe na ala mekalaa nthġnġ wa Mwaki
na ala manengawe kġw'Ų kġtheŲkġte
manyw'e nġkana kġmatembŲange
mavu moo?

17. Na katġ woo ve amwe ala
makwġthukġasya we kŲvika, yġla meuma
mbee waku, maimakŲlya ala
manengetwe Ųmanyi, 'we eneena ata
yu?' Aa nġmo ala ngoo syoo Ngai
Mwene Vinya W'onthe wisġġġte, na ala
maatġaa mawendi moo mathŲku.

18. ġndġ ŲŲŲ wa asu ala maatġaa Ųtongoi,
We nġwongeela Ųtongoi woo na
nŲnenganae ŲŲngalu ŲŲŲ woo.

19. Mo mayetele ateo Ųla Saa Ųmavikġe
na kġthŲŲŲmŲkġlo. Movano maw'o
nġmaviku. ġndġ Ųtao woo Ųkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ۝۱۳

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ ذَنْبِهِ لَكَ سُوءُ
عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۴

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنَّهُمْ
فِي قَمَرٍ غَيْرٍ أُسِفٍ وَأَنَّهُمْ فِيهَا لَمْ يَغْيُرْ
طَعْمُهُمْ وَأَنَّهُمْ فِيهَا لَمْ يَلْسَنُوا لَشَرٍّ إِنَّهَا لَآ
فِي عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّنْ رَبِّهِمْ لَكُنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۵

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَشْتَعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنَّىٰ
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَعَّ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۶

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًىٰ وَآتَاهُمْ
تَقْوَاهُمْ ۝۱۷

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمُ

kya0 ylla Ola Saa Ukamina koka vy0 lolu woo?

ذَكَرْتَهُمْ ⑩

20. Manyai, Indl, kana Vai Ngai Ongi ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na lityai Oekeo kwoond0 wa na syenyu, na kwa a0me etikili na iveti mbilikili. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nifwisi vala inywi m0endaa na vala inywi mwikalaa.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثْوَاكُمْ ⑪

LUKU 3

21. Na asu ala metikilaa maasya, 'Niki Kilungu kiiuvuanw'a?' Indl ylla Kilungu kina Otvio kyavuanwa na kukita k0iwetwa nthini wakyo, we Okamona asu ngoo syoo iwaftw'e ma0syafye we na m0syafye wa m0nd0 uvw'ikiftwe ni kyuu kikiftw'e lolu wake ni kikw'0. Kwa ou wanangiko nomakwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ
الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ⑫

22. Wlwi na ndeto nzeo ni nzeo mbee kwoond0 woo. Na ylla Ovoo Ukethwa wl m0tw'e, k0keethwa kwil k0seo kwoo ethwa mo mal ma w'o kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑬

23. Inywi Indl, m0kanengwe Onene wa nthi, ni k0ete kithokoo nthini wayo na k0tila nd00 syenyu sya m0kauti?

قَهْلَ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑭

24. Aa nimo Ngai Mwene Vinya W'onthe Omaumanfaa na akamatw'Tkithya metho moo ilalinda.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَتْهُمْ وَاعْمَى
أَبْصَارَهُمْ ⑮

25. Mo Indl, nomakas0anfa lolu wa Kulani, kana lolu wa ngoo syoo ve ivuli sya m0se0vlye woo ene?

فَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ⑯

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kumetheesya mo, Satani nūmasengenete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَأَ لَهُمْ ۝

27. Kitumi nūndū mo nīmamatavisye asu ala mamamenete maūndū ala Ngai Mwene Vinya W'onthē Ovuanitye, 'Ithyī tūkamwīw'a inyw'ī maūndūnī amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīsi syīmbithī syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَوْطِيكَمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ۝

28. Indī mo makeeka ata yīla alaika makamakw'ithya, maimakūna mothyū moo na mīlōngo yoo?

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ۝

29. Kweekīkie ūu nūndū mo maatīle maūndū ala matamwendeasya Ngai Mwene Vinya W'onthē, na mamamena maūndū ala mamwendeasya We. Kwa ūu, We nīwamatw'īkīthisye mawīla moo vathei.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا اسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ۝

LUKU 4

30. Mo asu ala mena ūwau ngoonī syoo mesūanīa kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndakaumīlya ūtheinī ūmaamai woo?

أَرْحَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرْسٌ أَنْ لَنْ يَنْجِيَهُ اللَّهُ أَضَاعَ لَهُمْ ۝

31. Na takethwa Ithyī nītwendie, twīthwa twakwonisye mo nīkana ūkamamanya na movano moo. Na vate nzika, ūkamamanya mo na mūneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nūmesī meko menyū.

وَلَوْ نَشَاءُ لَارْتَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ وَتَعَرَّفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ۝

32. Na Ithyī vate nzika, tūkamūtata inyw'ī kūvika Ithyī tūmamanye okiti ma w'o kati wenyu na omīlsya, na kwa ūtato Ithyī tūkaumīlya vata wenyu vyū.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَ الصَّادِقِينَ وَتَبْلُوَنَا أَخْبَارَكُمْ ۝

33. Asu ala matetfklāa na kūmasiŵa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmūkaananīsyā Mūtūmwa ūtina wa ūtongoi kūmevuanīsyā ūtheinī, kūikamūthūkyā Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'fklīthya mawīa moo kwīthwa mate na ūsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ شَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ ۚ لَنْ يَضُرَّوْا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّ أَعْمَالُهُمْ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'ī ala mwīfklāa! Mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwīw'ei Mūtūmwa na mūikaēke mawīa menyū manangfke mana.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٤﴾

35. Nīw'o, asu ala matetfklāa na kūsiŵa andū nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na īndī maikw'a me alei---- kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaēkea mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثَمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٥﴾

36. Mūikaleele mūikese kwītya mūuo oyfā inyw'ī no kūvika mwīthwe mwī asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyū, na We ndakamūvena inyw'ī ūtuvi ya meko menyū.

فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ ۚ وَأَنْتُمْ أَقْلَوْنَ ۚ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتَرَكُمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٦﴾

37. Thayū wa nthī īno no ūthaū na ngūf tū, na inyw'ī mweetfklā na kwīthwa mwī alūngalu, We akamūnenge inyw'ī matuvi menyū, na ndakamūkūlyā inyw'ī mothw'ii menyū.

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُوَ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَا يَسْتَلْكُمْ أَمْوَالُكُمْ ﴿٣٧﴾

38. Ethwa We emakūlyā mo ūvoo wenyū, na kūmūingfīsyā inyw'ī, inyw'ī mūkeethwa mwī atoonu, na We akaumfīlyā ūseleke wenyū ūtheinī.

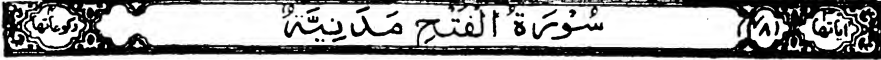
إِنْ يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبَخَّلُوا وَلَا يُخْرِجْ أَصْغَاءَكُمْ ﴿٣٨﴾

39. Sisyai, inyw'ī mwīftwe mūke kumya kwoondū wa nzfā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; īndī katf wenyū ve amwe atoonu. Na ūla ona wīva mūtoonū, nī

هَآأَنَّهُمْ هَؤُلَاءِ تَدْعُونَ لِشِفَعَتِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْغُلُ وَمَنْ يَتَّقِلُ فَإِنَّمَا يَبْغُلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake
mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe Nŭwŭlanŭsy-We-Mwene, na
inyw'I ninyw'I mwŭna vata. Na ethwa
inyw'I nŭmŭŭsyoka ŭtina, We akamaete
andŭ angŭ vandŭ venyu eka inyw'I, na
ŭndŭ mo maikethwa mailyŭ tenyu
inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ۝

AL – FATH
(Wavuanfwe Madina)

1.Syŋtwaŋĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2.Nīw'o, lthyī nītūūnengete we ūsindi
mūthandīku,

3.Ntkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kũUvw'ĩkfa we mavĩtyo maku ala
we ũkũilĩlwa, ma İvinda İvtũku na
yũkĩte,na kana atonye kwĩanĩsyā İnee
Yake İũİũ waku, na atonye
kũũtongoesya we nzĩanĩ İla ya w'o.

4.Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kUutetheesya we na Utethyo wI vinya.

5. We nĩ We ūla watheesise ūuu nthĩnĩ
wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo
matonye kwongeleka mũĩkĩlonĩ woo, na
nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na
nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'ontho
na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ
ũmanyi-W'ontho, Mũĩ.

6. Nt kana We amatonyethye etfklili aume
na etfklili aka kulika nthini wa Mtunda
Ila Ivtiflala tulusi uungu wayo, vala nivo
mo makekalaa, na nt kana We atonye
kumavetangila mothuku moa, na kana
mbee wa uthu wa Ngai Mwene Vinya
W'ontha ni utanu mune.

7.Na *níkana* We amasifile angangani
aúme na angangani aka, na athaithi ma
mívú'anano aúme na athaithi ma
mívú'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَهْمًا مُبِينًا ﴿٧﴾

لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٥﴾

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٠﴾

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قَوْلًا عَظِيمًا ۝

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالشَّارِكِينَ وَالشَّارِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ

mas0an0o math0uku 1010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nda0a ya 1vuso 1th0ku 1kamavingi1f1la mo; na 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe w1 1010 woo. Na 0su ow'o n1 w1kalo m0th0ku.

الشَّوْءَ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matun1 na nth1 n1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 We W1-Vinya, M01.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ②

9.1thy1 t00t0m1te we ta Ng0s1 na m0eti-wa-0voo M0seo na M0kaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ③

10.N1kana inyw'1 m0mw1t1k1le Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, na m0tonye k0m0tetheesya we, na k0m0nenge nda0a we, na n1kana inyw'1 m0tonye k0m0tafa We k1oko na w1oo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ④

11.N1w'o, asu ala mekw1v1ta n0nd0 wa ngwatan1o kwaku, vate nzika, me1v1ta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kw1 1010 wa moko moo. Kwa 0u, 0la wanangaa w1v1o wake, awanangaa kwoond0 wa thay0 wake mwene; na 0la ona w1va w1an1asya 0tian1o 0la we 0tian1e na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akam0nenge we 1tuvi 1nene.

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فَكَكَ فَإِنَّمَا يَمُكَكَ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أُولَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهُ فَسِيئُ مَا يَفْعَلُ
فَ أَجْرًا عَظِيمًا ⑤

LUKU 2

12.Asu kat1 wa Aalavu na we0n1, ala matiwe 1tina, makak0tavya we, 'Sy1nd0 sit0 na and0 ma mbait0 n1mat0v1ng1sie 1thy1, kwa 0u, tw1tsye 0egeo. 'Mo maneena na n1m1 syoo. Asya, 'N00 0la 0tonya k0m0tethya inyw'1 na 0nd0 ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ بِالسَّيْتِمِ

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanlīte kōmwīka naī, kana ethwa asūanlīte kōmūuna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

13. Aiee! Inyw'ī mwasūanlīe kana Mūtūmwa na etīkīlī maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ū nīwaseūviw'e *kwoneka* wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'ī nīm wathokisye ūsūanlō mūthūku, na inyw'ī mwaī andū anangīku.'

14. Na *tōlō* wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kōmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanlī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

16. Asu ala *maseūvisye kūtiwa* Itina makaasya, 'Yīla mōkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'ī.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'ī mūitūatīla ithyī. Ū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeeni. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'ī mwītwtw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiwe Itina, o mītōkī inyw'ī mōkeetwa

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٠﴾

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَنْ يَتَغَلَّبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا السَّوْءَ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥١﴾

وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٢﴾

وَاللَّهُ مَالِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٣﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَارِهِمْ لِنَأْخُذْهُمْ أَذْهَبْنَا نَبِيِّكُمْ يَرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَسْمِعُونَا كَذَّبْتُمْ فَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ سَمِعُوا قُلْ بِئْسَ مَا أَنْتُمْ بِلَاؤُكُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَعُدُوا إِلَى قَوْمِ آبَائِهِمْ لَوْ لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٥﴾

mOkokite na nzamba syina vinya; mOkokita namo okuvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUnenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsilIla na UsilIlo wI woo.

فَإِنْ طِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

18.Vai ūthŭku kwa ilalinda, ona vai ūthŭku kwa klēma, ona vai ūthŭku kwa ūla mŭwau, *kŭlea kŭthi kŭkita kaŭnI*. Na ūla ona wIva ūmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, We akamŪlikya MŭtŭndanI Ila IvtIflaa tŭlŭsI uungu wayo; IndI ūla ūsyokaa na Itina, We akamŪsilIla na ūsilIlo mwai.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mŭno nI etIkIli yIla mo maIsaa kIthitŭ kya wIwi mbee waku uungu wa KIItI, na We nIweesI maŪndŭ ala maI nthI nI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye ūuu Iŭlŭ woo, na We nIwamatuvie mo na ūkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

20.Na mŭtavo mŭnene ūla mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MŭI.

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ۝

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwathIte inyw'I mŭtavo mŭnene ūla inyw'I mŭkosa, na We nŭmŭnengete inyw'I w'o o mbee, na We nŭmasiIte moko ma andŭ maikamŭvikIte inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etIkIli, na nIkana We atonye kŭmŭtongoesya inyw'I nzI nI Ila ya w'o.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۝

22. Na *We nŭmwathŭe inyw'I ūsindi ūngŭ, ūla mŭtaamba kŭkwata, ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nŭŭkumbatŭlye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlŭlŭ wa syŭndŭ syonthe.*

وَأُخْرِجْ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهِمَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ۝

23. Na *ethwa asu ala matetŭkŭlŭte, nŭmekŭmŭkita inyw'I, mo vate nzika, makaalyŭka na mŭfongo yoo, ūndŭ mo maikakwata mŭsŭvŭi kana mŭtetheesya.*

وَلَوْ فَتَحْنَا لَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلْوَارًا لَّهُمْ لَأَبَازُ ثُمَّ لَا يَخْذُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۝

24. Usu *nŭw'o wŭthŭtwe wŭ mŭtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla weethŭwe ūithŭkŭma mbee na inyw'I mŭikona ūalyŭko ona wŭva nthŭnŭ wa mŭtuo mŭseŭvye wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.*

سُئِلَ اللَّهُ الْبَرِّي قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُئِلَ اللَّهُ تَبْدِيلًا ۝

25. Na *We nŭ We wamasŭlle moko moo ūlŭlŭ wenyu, na moko menyu ūlŭlŭ woo nthŭnŭ wa mwanda wa Makka, ūtina wa We kŭmŭnenge ūkŭlyo ūlŭlŭ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa maŭndŭ onthe ala inyw'I mwŭkaa.*

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِظُنِّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ۝

26. Mo *nŭ mo maleile kwŭtŭkŭla na mamŭsŭlla inyw'I kuma Mŭsikitiŭ Mŭtheu, ona nthembo syenyu ūla syaiŭtwe kŭvika vandŭ vasyo va kŭthŭnzŭwa. Na takethwa ti ūndŭ wa etŭkŭli aŭme na etŭkŭli aka, ala inyw'I mŭtamesŭ na ala mwŭthwa mwamakinyangŭie nthŭ mŭtekŭmánya nŭkana mŭkwatwe nŭ ūthŭku ūlŭlŭ woo We ethŭwa amwŭtŭkŭlŭlye kŭkita, ūndŭ We ndaaŭka ūu, nŭkana We amŭlikye teinŭ Wake ūla We wendete kŭmŭlikya. Takethwa nŭmataaŭw'e na ala matetŭkŭlŭte vate nzika, ūthyŭ twŭthwa*

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ حُجَّتَهُمْ وَلَوْلَا رِجَالُ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ
تَطُوفُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَزَةٌ يَفْخِرُ عَلَيْهِمْ
لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا
لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَلَى أَبْوَابٍ ۝

twamasilile asu ala maleile kwitkila na
usililo wí woo mûno.

27. Yila asu ala maleile kwitkila maiie
nthini wa ngoo syoo uthatu wa ngulu,
uthatu ula wa *Mũhenya ya* utumanu,
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nwatheesye ouu Wake kwa Mõtümwa
Wake na lolu wa etkili, na
amathing'itsya mo kũkwata kltina kya
olungalu, na mo nĩmaafĩtwe nĩw'o
mũno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩwĩsĩ kila kĩndũ nesa vyũ.

LUKU 4

28. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwa ula w'o nĩwĩanĩsye Woni
kwa Mõtümwa Wake. Inyw'i vate
nzika, mũkalika Mũsikitiĩ Mũtheu,
Ngai enda, kwa mũuo, *amwe* menzetwe
mĩtwe yoo, na *angĩ* nzwĩ syoo
syĩndilange, na mũikethwa na w'ia. Indĩ
We nĩweesĩ ʊndũ inyw'i mũteesĩ. Ona
mbee vate nzika, We nĩwamũtwĩle
ũkũyo wa vakuvĩ.

29. Na nĩ We ʊmõtũmĩte Mõtümwa
Wake, ena ʊtongoi na ndĩni ya w'o,
nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya lolu wa
ndĩni *ila ingĩ syonthe*. Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩwĩanĩle ta Ngũsĩ.

30. Muhammad nĩ Mõtümwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala me
vamwe nake we nĩ omũ kwa alei, ololo
katĩ woo ene. We nũmonaa maikumana
na kũvalũka-nthĩ matulĩtye-ndu
Mboyanĩ, maimantha mumo kuma kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
ʊtanu Wake. Uvano woo wĩ lolu wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالَزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلُهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ۝

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَنَّ خَلَقَ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ ۝ مُحَلِّقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ۝

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكُفًى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝

فَعَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجِدًا ابْتِغَاءَ وَجْهِ
رَبِّهِمْ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سَبَّاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ مِنْ
أَشْرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ نَحْمَدُكُمْ

mothyū moo, me mauīsyā nūndū wa
 kūvalūka nthī na ūthyū. Uu nīw'o
 matavanītw'e nthīnī wa Tola. Na
 kūtavanw'a kwōo nthīnī wa ūvoo-Mūseo
 nī ta mbeū īla īsyāa na kumya nthongoo
 yayo, na īndī īmīkīla vinya; na īndī
 nīthungaa, na īūngamaa īlūmīte
 mŭthambanī wayo, īmatanīthya avandi-
 ---nīkana We atonye kūtuma alei
 makwatwa nī ūthatu *mamona mo*. Ngai
 Mwene Vinya W'onthe nīwathanīte,
 kwa asu moo ala metīkīlaa na kwīka
 mawīa maseo, ūkeko na ītuvi īnene.

فِي الْإِنْجِيلِ كَزَّرَجَ أَخْرَجَ شَطْرَهُ فَكَارَزَهُ فَاسْتَغْلَظَ
 فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
 الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ⑤

7. Inyw'I mwĩtkĩlaa! Ethwa mũndũ ūte mũũngalu nĩwamũetee inyw'I ūvoo ona wĩva, kunĩtkĩlai nesa ūw'o wa ūvoo ūsu, mũikese kũmeka andũ naĩ nũndũ wa kũlea kũmanya, na Indĩ mũyĩlila nũndũ wa maũndũ ala inyw'I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ŋa akatwĩka nekwĩtkĩla mawendi menyu maũndũnĩ amwe, vate nzika, inyw'I nĩ ūlika thĩnanĩ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmwendethetye inyw'I mũĩkĩlo na ūkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nũmũmenethetye inyw'I ūlei na wathe na ūemu mũkaimena mũno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nzĩa ĩla ya w'o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkũkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩĩna wa ūu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvũei ĩsu yavithũkanĩa kũvika ĩsyoke mwĩlaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Indĩ yasyoka, ĩkĩlai mũuo katĩ wasyo na ūũngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩlo, kwa ūu, seũvyai muuo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana tei ūtonye kwonanw'a kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبِيٍّ
مَّتَّبِعْتُمْ أَنْ تَصِيبُوا قَوْمًا بِهَا لَئِنْ تَصِيبُوا
عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَذِيرٌ ٥

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي
كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَوَّزَهُ إِلَيْكُمْ بِالْكَفَى
وَالْفُسُوقَ وَالْإِغْيَابَ أُولَئِكَ هُمُ الرُّشْدُونَ ٥

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِيعَةً ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

وَأَن طَائِفَتَيْنِ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْحَبُوا
بَيْنَهُمَا ۚ فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيَّ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ
فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٥

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ٥

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaI Imwe Imavũthe andũ ma mbaI IngI, ala matonya kwIthwa me aseokũvIta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingI, ila itonya kwIthwa syI nzeo kwivIta syo. Na mũikamasuke andũ menyu, kana kwItana masyItwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngI. Nĩ Őthũku mũno kwIthwa na nguma nthũku Itina wa kwIthwa na mũIkũŵo; na asu ala matelilaa nĩ eki-ma-naI.

13. Inyw'I ala mwItIkIlaa! Ivathanei na kũlea kũIkIlanIa kwingI; nũndũ kũlea kũIkIlanIa kũmwe vate nzika nĩ naI. Na mũikathiane kana kũvinganIsya mũndũ kwa ũla ũngI. Ve ũmwe wenyu wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũmImene yo. Na mũkũei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ MũsyokeanIa-Wa-KaingI *ena ũuu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, Ithyl nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kũũme na kũka; na Ithyl nĩtũmũtw'IkIthĩtye inyw'I kwIthwa ngo na mbaI nĩkana mũtonye kũmanyana mũndũ na ũla ũngI. Nĩw'ũ, ũle mũtaũku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katI wenyu nĩ we ũla mũũũgalu vyũ katI wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weŀnI maasya, 'Ithyl nĩtwItIkIlaa.' Asya, 'Inyw'I mũinamba kwItIkIla; IndI asyai, 'Ithyl nĩtwItIkIĩte Isilamu,' nũndũ wItIkIlo wa w'ũ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَر قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءِ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقِ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ١٢

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْنَاهُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ١٣

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ١٤

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تَزِمْنَا وَلَكِنْ قَوْلُوا اسْكُنْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ

ndūnamba kūlika nthlīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthlīnī wa meko menyū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanfī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ
شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑤

16. Etīkīli nī ala tū, mamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'o na Mūtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayū moo. Asu nīmo ala ma w'o.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ⑥

17. Asya, 'Mōkamūmanyīfthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mūtīkīlo wenyū, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tūlū wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīndū syonthe nesa vyū?

قُلْ اتَّبِعُونِ اللَّهَ يَدِينَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

18. Mo masūanīaa kana kwītīkīla Isilamu nīmakwīw'īe we īnee. Asya, 'Mūikonany'e kwītīkīla kwa Isilamu kwenyū ta wendeesyō kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete īnee kwa kūmūtongoesya inyw'ī nthlīnī wa Mūtīkīlo wa w'o, ethwa inyw'ī mwī ma w'o ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīli.'

يَسْتَوْنَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْأَلُنِي عَنْكُمْ
بَلِ اللَّه يُسِّنْ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَّكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ⑧

19. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑨

سُورَةُ ق مَكِّيَّةٌ

(٥٠)

QAF

(Wavuanfwe Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf. Mwene-Utonyi ¹* Ithyĩ
twĩmĩnengane Kulani ya ũtheu ta ngũsĩ
kwa ũ-w'o waku.

قَدْ نَزَّلَ الْقُرْآنَ الْمَجِيدَ ②

3. Indĩ mo nĩmeũseng'a nũndũ
nĩmavikĩwe nĩ Mũkaanany'a kuma katĩ
woo ene. Na alei maasya, 'Kĩĩ nĩ kĩndũ
kĩeni!

بَلْ يَحْسِبُونَ أَنَّهُمْ مُنْذِرٌ لَّهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ
هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4. Ata! Yĩla ithyĩ tũkakw'a na kũtw'ĩka
kĩloo, nĩũkokĩw'a twĩthwe na thũyũ
ĩng? Ku nĩ kũsyoka vaasa kũatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5. Ithyĩ nĩtwĩsĩ maũndũ ala nthĩ
ĩmanyivĩasya andũ na Ithyĩ twĩna Ivuku
yĩla yiaa kĩla kĩndũ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا
كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6. Aiee, mo asu nĩmaleile ũ-w'o yĩla
wamavikĩie, kwa ũu, mo me nthĩnĩ wa
mũĩkalo wa kĩthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَرِيجٍ ⑥

7. Mo nomasyaĩtwe ĩtu yĩla yĩ tũlũ woo
ũndũ Ithyĩ tũyĩseũvĩtwe na kũyanakavya,
na vai mothyoeuku nthĩnĩ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَّلْنَاهَا
وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8. Na yo nthĩ, Ithyĩ nĩtũmĩnyaĩkĩtwe, na
nthĩnĩ wayo, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ĩĩma nũmu;
na tũkamĩmeesya imea mbanake sya kĩla
mũthemba nthĩnĩ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَشْبَقْنَا
فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ⑧

¹ *Ula wĩna ũtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta *nzā ya kīlko* na ūlilikany'o kwa kīla mŭthŭkŭmī ūmwelekela *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ كُلُّ عَبْدٍ مُنِيبٌ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma itunī yusŭŭte maŭathimo, na nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya malū nayo.

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَبْتٍ وَحَبَّ الْحَبِيدِ ②

11. Na mītende mīasa, yīna makonde manake meylīanīye, yīmwe ūlŭ wa yīla yīngī,

وَالْتَحَلَ بِسَقَتِهَا طَلْعُ نَضِيدٍ ③

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmī *Maitŭ*; na nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ. Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ūu.

فَرَزَقْنَا لِعِبَادِنَا مِنْ بَلَدَةٍ مَيْتَةٍ كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ④

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee woo na ota ūu Andŭ-ma-Kīthima² na Athamuti now'o meekie.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الْأَوَّلِينَ وَتَوَدُّ ⑤

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ⑥

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na mŭminŭkīlyo wa ūu ūsilīlo Wakwa ūla wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ⑦

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقِ جَدِيدٍ ⑧

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte mŭndŭ na Ithyī nītŭwīŭ ūndŭ thayŭ wake ūmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa mwīkiva *wake* wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسُّوْسُ بِهِ نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ⑨

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. Yŵla ala *alaŵka* eŵi atali mekũandŵka
meko ma andũ ōmwe ailyŵ ngalŵ ya
kw'oko kwa aũme na ōla ōrigŵ ngalŵ ya
kw'oko kwa aka,

19. We ndawetaa ndeto ona ŵmwe ŵndŵ ve
mũsũvŵi *mũlaŵka* ōilyŵ vakuvŵ Nake
eyũmbanŵtye *kũm ŵandŵka*.

20. Na malita ma kŵkw'ũ vate nzika
nŵmoka. Kŵ nŵkyo kŵla we watataa
kũsemba ōkŵkŵte.'

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nŵw'o
Mũthenya wa Watho.'

22. Na kŵla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *mũlaŵka* wa kũũete na
mũlaŵka wa kumya ōkũsŵ.

23. 'We ndwaasũvŵa ōndũ ōũ, yu
nŵtũvetangŵte tũtũ, na wũni wa metho
maku ōmũnthŵ nŵ mwai.'

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nŵw'o nyie nŵna ōtalo mũmbanu.

25. 'Mekyei nthŵnŵ wa Ngiena eŵi-eŵi kŵla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

26. 'Mũsiŵi wa ōseo, mwŵki-wa-naŵ,
mwene nzika,

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingŵ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'eŵi mwŵkyei nthŵnŵ wa ōsiŵŵo
mũthũku.'

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwŵai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدٌ ۝۱۸

مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ۝۱۹

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ۝۲۰

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ۝۲۱

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ۝۲۲

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ۝۲۳

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ۝۲۴

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَقَارِعِينِ ۝۲۵

مَتَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ۝۲۶

إِلَّا نِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيهِ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ۝۲۷

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْفَيْنَاهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي
صُلْبِ بَعِيدٍ ۝۲۸

kwIw'a; IndI we mwene aI IvItyonI
kUasa vyU.'

29. Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya,
'M0ikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I,
Nyie nInam0nengie inyw'I 0kaany'o
mbeenI.

30. 'Utwio omIw'e Ninyie nd0tonya
k0aly0Iwa, na Nyie ndimwonei wa
ath0k0mi Makwa.

LUKU 3

31. M0thenya 0su, IthyI t0kayIk0Iya Iia-
ya-Mwaki, 'We wI mus0u?' nayo
yIkas0ngIa, 'Ve angI?'

32. Na Itu yIkathengeew'a kwa ene
0I0ngalu, yo yIkethwa yI vaasa, IngI.

33. YTI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla
0mwe 0la wamwIthi0Ie Ngai kIla Ivinda
na m0s0vIi wa meko make,

34. 'Ula wam0kIie Ngai-Wa-Ulau
kImbithInI na wookie Kwake We na
ngoo ya wIililo.

35. 'Inyw'I likai nthInI mwIna m0uo. U0
nI M0thenya wa Tene-W'onthe.'

36. Mo makeethwa vo na kyonthe kIla
mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa
mbee Kwit0.

37. Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee
woo ila syI vinya mbee woo ila IthyI
twasyanangie! IndI yIla 0silIlo wookie,
mo nImangangie I0I0 wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَوُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ
بِالْعَيْنِ ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَيْنِ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَنَقُولُ هَلِ
مِنْ مَزِيدٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝

هَذَا مَا تَوْعَدُونَ لِكُلِّ أَقَابٍ حَفِيفٌ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنََ الْعَلِيمَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

ادْخُلُوا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ

بَطْشًا فَتَقَبُّوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ فَحِيسٍ ۝

vandú va kwíivitha *kwoondú woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthíni wa Ou ve Kílilikany'a kwa we Ola wína ngoo, kana Ola Onenganae kOtú na kwíthuklísyá.

39.Na níw'o, Ithýí nítwoombie matu na nthí na syonthe ila syí katí wasyo nthíni wa mavinda thanthatú, na vai mínoo yaatúkwata Ithýí.

40.Kwa Ou, we íthíwa na Omíísyó íóíó wa maÓndú ala mo meÓneena, na mÓtafe Mwíai waku na ndála Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yítanathúá;

41.Na nthíni wa *kílungu kya* Otuku ota Ou mÓtafe We, na ítina wa kÓvalúka nthí na kÚtulya-ndu kÓla *kwathííwe*.

42.Na íthuklísyeyi! MÓthenya Ola Mwítani Oketana kuma vandú vakuví,

43.MÓthenya Ola yíla mo vate nzika makew'a kÍuumo. Usu Ókeethwa mÓthenya wa kÓka kuma *mbúaní*.

44.Níw'o, Ithýí Nithýí ala tÓnenganae thayú na kÚete kÍkw'ú, na Kwítú níkw'o Óalúko wa *mÓminÓkílyo*.

45.MÓthenya Ola nthí íkatúkaníla katí kum íóíó woo *namo makooka* mekalaafíte---kÓu kÓkeethwa kÓmbany'a vamwe, na ní Óvúthú Kwítú Ithýí.

46.Ithýí nítwíísi nesa vyó Óndú mo maasya; na we *ndÓnyuvííwe* kÓmaingíísyá Óndú kwa nzíla *ona yííva*.

إِنِّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرٌ لِّمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ سَمِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ۚ وَمَا مَتَّنَا مِنَ الْغُوبِ ﴿٣٩﴾

فَأَصْدِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْخُرُوجِ ﴿٤٣﴾

إِنَّا نَحْنُ غَنِيٌّ وَنُبَيِّنُ وَاللَّيْنَةُ لِلْمُزِيدِ ﴿٤٤﴾

يَوْمَ تَشَقُّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ۚ ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ

Kwa ūu, taa kwa nzīa ya Kulani, we ūla
Ūkīaa ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ۝ ﴾

سُورَةُ الذَّارِيَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - DHAARIYAAT

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi Olau, Usũtwe
nŵi tei.

2. Nŵivŵita na anyatŵkya ala manyatŵkasya-
-ũnyatŵkya wa w'o.

3. Indŵi na asu ala makuaa mŵio mŵito.

4. Indŵi na asu ala maendaa mate
kŵithing'ŵisyo.

5. Indŵi na asu ala maanasya ũtonyi,

6. Vate nzika, kŵila inyw'ŵi mwathawa nŵi
w'o;

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

8. Na ŵtu yŵila yusũŵwe nŵi mŵikululo.

9. Nŵw'o inyw'ŵi mwŵina mawoni me
kŵivathũkany'o.

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthŵiŵi wa
w'o ũla wathaniwe ũla waŵŵwe nŵi
kũalyũlwa.

11. Kũumanŵiwa kwŵthwe kwa atalŵthya,

12. Ala mathikŵtwe ũlikunŵi wa kũlea
kũmanya.

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa indŵi?

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilŵiwa Mwakinŵi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالَّذِينَ ذَرَوْا ②

فَالْجِبِلَّاتِ وَقُرَآ ③

فَالْجَبْرِ يُسْرَآ ④

فَالْمَقْسِيَتِ آمْرَآ ⑤

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ ⑥

وَإِنَّ الَّذِينَ لَوَاقِعٌ ⑦

وَالسَّمَاءِ فَاثِ الْجُبكِ ⑧

إِنكُم لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ⑩

فَقِيلَ الْخَرُصُونَ ⑪

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَةٍ سَاهُونَ ⑫

يَسْتَأْذِنُ بَيْنَ يَوْمَ الَّذِينَ ⑬

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu nīw'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا ذُنُوبَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتِكُونَ ﴿٥٠﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlūsī,

إِنَّ السَّافِكِينَ فِي جَنَّتٍ وَغِيُونَ ﴿٥١﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ النَّاسِ مَا يَهْتَجُونَ ﴿٥٣﴾

19. Na nīmamanthie ūkeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٤﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīlanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٥٥﴾

21. Na tūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkīto,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٥٦﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I īndī nomwona?

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥٧﴾

23. Na nthīnī wa ītu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٥٨﴾

24. Na nīlvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ūū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa nīw'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataītku ma Avalamu?

وَقَدْ لَازِمٌ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٦٠﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦١﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŵmba
kwake, na aete kasaŵ kanou,

فَرَأَى إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَبِينٍ ۝

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We
aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ۝

29. Nake nŵweew'ie wia nŵndŵ woo. Mo
maisye, 'Ndŵkakŵe.' Na mo
nŵmamŵnengie we ŵvoo mŵseo wa
kŵyawa kwa mwana wŵna ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً ۖ قَالُوا لَا تَعْظُمَا وَبَشِّرُوهُ
بِعَلَامٍ عَلَيْهِ ۝

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵte
na kyakŵna ŵthyŵ wakyo kyasya, 'Kŵveti
kŵkŵŵ ngŵngŵ!'

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَكَتَ وَجْهَهَا وَ
قَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ۝

31. Namo masya, 'Ona kŵilyŵ ŵu, Mwŵlai
waku nŵneenete. Vate nzika, We nŵ
MŵI, ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ۝

32. Avalamu amakŵlya, 'Yu ŵtŵmane
wenyu nŵ mwaŵ, Inyw'I atŵmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŵtŵmŵtwe kwa
andŵ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ۝

34. 'Nŵkana tŵtonye kŵtheesya tŵlŵ woo
mavia ma yŵmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ۝

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku,
kwoondŵ wa asu ala mena mothŵku
mavŵtŵku.'

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ۝

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala
maŵ vo vau ŵndŵ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

37. Na Ithyŵ tŵyaaŵthŵa ateo nyŵmba
ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama
kwoondŵ wa asu ala makŵaa ŵsifŵlo wŵ
woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ۝

39. Na Ithyl n̄lwatiie Kyama k̄nḡ na Mose, ylla Ithyl twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٣٩﴾

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلَىٰ رَبِّكَ ذَاكَ نَجْمٌ آفِكْونٌ ﴿٤٠﴾

41. Kwa 0u Ithyl n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganl; na we-mwene n̄we wal wa k0t0lwa m0tl.

فَاَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُبِينٌ ﴿٤١﴾

42. Na val Kyama nth̄n̄l wa mbāl ya Aati, ylla Ithyl twamatwale k̄seve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤٢﴾

43. K̄lyaaatilya k̄nd0 ona k̄mw̄e k̄lla kyo kyeeth̄lie, Indl kyavekalilye ta Iv̄ndl you.

مَا تَدْرُونَ شَيْءٌ اَنْتَ عَلَيْهِمُ الْاِجْلَلَةُ كَالرَّيْمِ ﴿٤٣﴾

44. Na val Kyama nth̄n̄l wa Mbāl-ya-Athamuti ylla mo mataviw'e, 'Itan̄lthyei inyw'f ene kwa Iv̄inda.'

وَفِي ثُودٍ إِذْ قِيلَ لَهُمُ تَسْبَعُوا حَمَّ جِبِئِ ﴿٤٤﴾

45. Indl mo n̄maleile k0w̄lw'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa 0u, mo n̄makwatiwe n̄l k̄latal̄lki o masyāl̄syē;

فَعَتَوَاعَنَ اَمْرًا رِبَهُمْ فَاَخَذْنَاهُمُ الصُّعْقَةَ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٥﴾

46. Namo mayāl matonya k0k̄lla k̄nḡ, ona mayāl matonya kw̄silla mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَعِمِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyl n̄lwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٌ نُّوحٌ مِنْ قَبْلِ اِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٧﴾

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄t0yak̄lte Itu na 0tonyi na Ithyl t0endee na k0ȳlthanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ اَبْنَادٌ وَلَنَا لَوَسُوعُونَ ﴿٤٨﴾

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyaĩĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseOvasya *syĩndũ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَتَنَعَمَ الْبَاهِدُونَ ﴿٥٠﴾

50.Na katĩ wa kĩla kĩndũ Ithyĩ nĩtũsyũmbĩte iĩĩ-iĩĩ, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقُلْ إِلَى اللَّهِ أَنِي لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

52.Na mũikaseOvyo ngai Ongĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٣﴾

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaũka Mũtũmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mũndũ-wa-ndũũka!'

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ بَيْنِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٤﴾

54.Mo maũtw'ĩkĩthĩtye Otiĩwa wa mũndũ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matũ *ontho*.

أَتَوَصَّوهُ بِالَّذِي هُمْ قَوْمٌ طَافُونَ ﴿٥٥﴾

55.Kwa ũu, alyũka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mũtĩ kwaku we.

قَتُولَ عَنْهُمْ مِمَّا أَنْتَ بِمَكُونٍ ﴿٥٦﴾

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, ũtao nũmaunaa etiĩkĩli.

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andũ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٨﴾

58.Nyie ndyendaa ũtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ زَكَاةٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٩﴾

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *We-Mwene* ũla Mũnengani-Mũnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْتَّيُّنُ ﴿٦٠﴾

60.Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŭku ūkeethwa yīlyī ta ya andŭ ala maī mbee woo; kwa ūu mo nīmaeke kūngŭlya Nyie ngalaate ūsilīlo.

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعِجِلُونَ ٥٠

61.Woo, īndī, kwa asu ala maleaa kwītīkīla, nŭndŭ wa ūla mŭthenya woo ūla mo mathītwe.!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ٥١

سُورَةُ الطُّورِ مَكِّيَّةٌ

AL - TUUR
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na Kĩĩma;

3. Na Ivuku yĩlandĩkĩtwe

4. Iũũũ wa ũa mũkũnzũũkũye;

5. Na Nyũmba ƭĩa yĩendangawa kaingĩ;

6. Na kĩlala kĩla kyũkĩĩĩĩĩũ;

7. Na ũkanga mwĩmbu;

8. Usĩĩĩũ wa Mwĩai waku vate
nzika ũkavika;

9. Vai ona ũmwe ũtonya kũsĩĩĩũ.

10. Mũthenya ũla ƭũ yĩkeluuta vamwe na
kĩthingitho kĩĩnene.

11. Na ƭĩma ikakũsya na ƭkũsya ƭĩnene,

12. Wũũ ƭndĩ nĩ wa asu ala maũleaa ũ-wũ
mũthenyanĩ ũsu,

13. Mũ ala mathaũkaa na kũvũa ngũĩ na
kũea ngewa nthũku.

14. Mũthenya ũla mo makekw'a nthĩnĩ
wa Ngĩa na yĩky'a yĩvinya.

15. Uũ nĩw'o ũla Mwaki inyw'ĩ
mwaũtw'ƭkĩthasya ta wa ũvũngũ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

وَالطُّورِ ٢

وَكُلِّبَ مَسْطُورٍ ٣

فِي سَرَاتِي مَنشُورٍ ٤

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ٥

وَالشَّقَقِ الْمَرْفُوعِ ٦

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ٧

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ٨

قَالَهُ مِنْ دَالِجٍ ٩

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ١٠

وَتَبِيرُ الْجِبَالِ سِيرًا ١١

قَوْلٍ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ١٢

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ١٣

يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ تَارِجِهِمْ دَعَا ١٤

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ١٥

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī
mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na
inyw'ī mwoonany'a ōmīlīsyō kana
mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ūndū
ōmwe kwenyu. Inyw'ī nīmōkōfwa tō
kwoondū wa maūndū ala inyw'ī
mweekaa.

إِصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alūngalu me nthīnī wa
Mīūnda na nthīnī wa ūtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُُنٍ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maūndū ala Mwīai woo
ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai
woo nūmatangīte mo kuma ūsilllōnī wa
Mwaki.

فَلَهُنَّ فِيهَا أَنْهَارٌ سَرِيحَةٌ وَأَنْهَارٌ سَرِيحٌ
عَذَابُ الْجَنَّةِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ūtanu, ta
ītuvi ya ūndū inyw'ī mweekaa.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīte ivīla mbololo sīltwe mīsonzo,
na lthyī tōkamakwatany'a na ēltu atheu
mena metho mathanthau na *manake*.

مُعِينِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّجْنَهُمْ
عَيْنٍ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana
syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---lthyī
tōkamakwatany'a na syana syoo. Na
lthyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma
īuvini ya mawīa moo. Kīla mōndū
ovanītw'e na maūndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ
أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ كُلٌّ امْرَأٌ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ ﴿٢٢﴾

23.Na lthyī tōkamanenge matunda *kwa*
wingī na nyama ila mo makethwa
maisyaenda.

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَلْبِسُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe
kya ūnyw'a kīla nthīnī wakyo vate ngūī
kana naī.

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيْمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na anake moo ene makamathOkuma,
mo mailyi ta lulu isuvitwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ زُؤُلُ
مُكْنُونٌ ۝

26. Na mo makeelekanila mundu na ola
ongi maikulany'a makulyo ma
mwifw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ۝

27. Mo makaasya, 'Mbee wa undu uu,
yila ithyi twai kafi wa andu maitu ma
muisyi, ithyi ntwakila muno, Othatu wa
Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ۝

28. Indl Ngai Mwene Vinya W'onthe
nifwifw'itwe ausufw'itwe ni Olau kwitu na
We nututangile kuma Usililoni wa Umui
wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ۝

29. Ithyi ntwamuvoyaa We mbee. Vate
nzika, We ni We MUSEO, Usufw'itwe ni tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 2

30. Tanai Indl, kwa mumo wa Mwai
waku, we ndwi mundu mwe ona ndwi wa
nduka.

فَدَكَّرَ فَمَّا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا يَجُوزُ ۝

31. Mo maasya, 'We ni mutili wa myai;
ithyi ntwetele kyeve kila ivinda yikaete
lulu wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ ۝

32. Asya, 'Inyw'i etelai Indl! Nyie ota
ou, ni vamwe nenyu kafi wa ala
meteete.

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ۝

33. Umanyi woo na ilko syoo nisyoo
imeyila kana mo ni andu mbaa matu?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَخْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ
طَاعُونَ ۝

34. Mo maasya, 'We nuyiseuvitye yo?
Aiee, Indl mo mayitkila.

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

35. Mo, Indl, nimaete Ovoo oili ta uu,
ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ۝

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indī mo mai na mūtikiŋo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يَفْقَهُونَ ②

38. Mo mena inandū sya Mwīai waku, kana mo nimo asūvli *masyo*?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُضْطَرُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya *ñunī* makethukīŋsya ndeto? Indī mwīthukīŋsya woo nīaete mwīao wīyonanītye.

أَمْ لَهُمْ سُلُمٌ لَمْ يَسْتَعِينُوا فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعِينُهُمْ
سُلْطَانٌ مُبِينٌ ④

40. We ena eŋu nenyu mwīna ivīsī?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nīwītasya Ituvi kuma kwoo, makaemwa nī kūkua mūio wa thīi?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena *Omānyi* wa maūndū ala matonekaa, nīkana mo mamaandīke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthūku? Indī no asu ala makakwatwa nzamanī Isu nthūku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ الْمَكِيدُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthē? Ngai Mwene Vinya W'onthē E-ŋlū MŪno mbee wa *syonthe* ila mo mamwīlananasya *We nasyo*.

أَمْ لَهُمُ اللَّهُ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nīmoona kīlungu kya Itwēo kītheete, mo maasya; 'Omītōkī mathwēo nīmekūatīanīa ngōi ŋlū wa ngōi.'

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ūu maeke mo me oka kūvika makomane na mūthenya ūla woo wathanītwe, ūla mo makakūnwa nī kītalalīki.

فَلَمْ يَهْمُ عَنِّي يُلْفُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ⑪

47. Mũthenya ūla nzaama syoo
itakamauna na kIndŭ ona kIva, onamo
maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nIw'o, kwa asu ala mekaa ūthŭku,
ve ūsilŭlo ūtee wa ūu. IndI aingI mŭno
moo mayIsI.

وَأَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا عَدَاوًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmIIsyo ūtwio wa
MwIai waku; nŭndŭ vate nzika, we wI
mbee wa metho Maitŭ; na mŭtaIe MwIai
waku na ndaIa Syake yIla we waamŭka
kuma toonI.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kIlungu kya ūtuku ota ūu, we
mŭtaIe We ona ndata iithŭa.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦٠﴾

سُورَةُ النَّجْمِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtaye, ona we
ti mũthyoeuku,

4.Ona we ndaneenaa kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
Ūvuanĩfw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtaye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ watĩmkie
Kĩvĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waĩ Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ athee nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩĩ, kana
vakuvangĩ.

11.Ĩndĩ We nĩwamũvuanĩsyee mũthũkũmi
Wake kĩla We wavuanĩsyee.

12.Ngũo ya Mwathani ndyaakengana
ĩlũũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ۝

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۝

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۝

إِنْ هُوَ إِلَّا وَعْيٌ يُؤْتَىٰ ۝

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۝

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۝

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۝

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۝

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۝

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۝

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۝

13. Inyw'I Ind'i mOkakaanfa nake Tolo
wa maUndu ala we woonie?

أَفْتَرُونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nfwamwonie We
Tvinda ya keli ota Ou,

وَلَقَدْ رَأَى نَزْلَةَ أُخْرَى ⑭

15. Vakuv'i na mut'i wa MOkUnasi Ola waI
vaasa mUno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuv'i na w'o nI MOUNda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى ⑯

17. Uu waI yIla kIla kIvw'Ikaa
kyavw'Ikie Ola mut'i-wa-MOkUnasi.

إِذْ يَفِخُ السِّدْرَةَ مَا يَفِخُ ⑰

18. Itho yIyaathoka Utee, ona
yIyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nfwonnie Syama ila nene
vyu sya MwIai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie Ovoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعُرْشَى ⑳

21. Na Manaati, wa katatU, ngai Ung'I wa
mUndu mUka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْآخِرَى ㉑

22. 'Ata! Aume kwenyu na aka Kwake!'

أَلَكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْأُنْثَى ㉒

23. Usu nI GaanIku Ute mUseo.

تِلْكَ إِذْ أَوَّسَىٰ فُجِرَ ㉓

24. 'Aa nI masyItwa ala inyw'I
mUyItte---inyw'I na maaIthe menyu---
yIla Ngai Mwene Vinya W'onthe
UtakyumIsye mwIao.' Mo maatlIaa
vathei na kUtalIthya na maUndu ala
mathayU moo mendaa, oyIla Utongoi
nIwaminIte kUmavikIa mo kuma kwa
MwIai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ
مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ
رَبِّهِمُ الْهُدَى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمْرًا لِلنَّاسِ مَا تَكُنْ ⑥

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0kilyo wa kila kIndU na syonthe ila itongoasya.

يَا قِيلَهُ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ⑦

LUKU 2

27.Na ve alaika meana ata matunī, Indī wīw'anīthya woo nd0kauna kIndU ona kIva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganīte 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nī we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِضُهُ ⑧

28.Asu ala matayItkIlaa Itu mametaa alaika na masyItwa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتَوُونَ الْمَلَائِكَةَ نَسِيَةً الْأُنثَى ⑨

29.Indī mo mai na 0manyi 0nd0nī 00. Mo maatIlaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya 0ndU 00lU wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ⑩

30.Kwa 0u, Mwath0kIei 0la 0aly0kaa na k0tia kIlilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thayU wa nthI Ino.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى هَذَا دُونًا وَلَمْ يَحْذَرِ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ⑪

31.Usu nfw'o 0manyi wa 00lU m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ⑫

32.Na syonthe ona syIva ila syI matunī na syonthe ona syIva 00lU wa nthI nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye k0IvanIsya asu ala mekaa moth0ku kwoondU wa ma0ndU ala mo mekIte, na kana We atonye k0matuva syIndU nzeo vyU asu ala mekaa 0seo.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ⑬

33.Asu ala mekaa naī nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini—nIw'o, MwIai waku nī m0thanthau nthInī wa 0keo. We n0mwIsI inywi

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ ⑭

nesa vyū kuma ḥinda ylla We
wamūmbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwaḥ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyū. Kwa Ōu
mŌiketw'lkḥthe ene ŌlŌngalu inyw'I
ene. We nŌmwḥsf we mŌno vyū Ōla
mŌlŌngalu w'o.

إِذَا أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنِ اتَّبَعْتُمْ ۖ

LUKU 3

34. We nŌmwŌnaa Ōla ŌalyŌkaa kuma
Ōtongoinl.

أَقْرَبَتْ إِلَيْكَ تَوَلَّى ۖ

35. Na umasya klnini, na kŌkḥw'fa
kḥw'fu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۖ

36. We ena Ōmanyi wa maŌndŌ ala
matonekaa nḥkana we atonye kwona?

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَأْسِهِ ۖ

37. We nŌmanyḥḥw'e maŌndŌ ala me
nthlnl wa Maandḥko Matheu ma Mose.

أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى ۖ

38. Na ma Avalamu Ōla weanḥsye
mḥao?-----

وَأَرْبَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۖ

39. Kana vai mŌkui wa mŌio Ōkakua
mŌio wa Ōngl;

أَلَا تَرَىٰ ذُرِّيَّتَهُ وَقَرَّبَهُ خَلَّى ۖ

40. Na vai kḥndŌ kwa mŌndŌ ateo
mosyao ma ithing'ḥsyo syake;

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ۖ

41. Na kana kḥthing'ḥsyo kyake o mḥtŌkḥ
kḥkamanyḥthanw'a;

وَأَن سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ۖ

42. Na ḥndḥ we akanengwe ḥtuvi yḥanḥu
vyū nŌndŌ wakyo.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءُ الْأَوَّلَىٰ ۖ

43. Na kana kwa Mwḥai weku nḥkw'o
kŌendaa syḥndŌ syonthe
mŌminŌkḥlyonl;

وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ۖ

44.Na kana We nĩ We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maĩa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝

45.Na kana We nĩ We ūla ūetae kĩkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝

46.Na kana We ombaa syĩndŭ ilĩ---
kĩŭme na kĩka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ۝

47.Kuma Ilovotonĩ ya manzĩ yĩla metwa
nthĩ;

مِنْ تَطْفَئَةٍ إِذَا تُمْنَى ۝

48.Na kana nĩ Iŭlŭ Wake We kŭete ūmbi
wa kelfĩ;

وَأَنّ عَلَيْهِ النَّشَأَةُ الْأُخْرَى ۝

49.Na kana We nĩ We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kŭmwĩanĩsya
mŭndŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَى وَأَقْنَى ۝

50.Na kana We nĩ Mwĩai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ĩtunĩ;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْبِ ۝

51.Na kana We nĩwamyanangie *mbaĩ ĩla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَى ۝

52.Na *mbaĩya* Athamuti, na We
ndaatĩalya ūmwe woo ona ūmwe,

وَنُودَا فَمَا آيَةً ۝

53.Na *We nĩwamanangie Andŭ-ma-Noa*
mbee woo----- nĩw'o, mo maĩ mate
alŭngalu mŭno na mbaa matŭ mŭno
vyŭ----

وَقَوْمُ لُؤْلُؤٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝

54.Na We nĩwamĩsindie mĩsyĩ
mĩng'uthŭlange ya andŭ ma Loto.

وَالْمُتَفِكَّةَ أَهْوَى ۝

55.Kwa ūu, nĩkyamavwĩkie mo kĩla kya
mavwĩkie.

فَعَشَهَا مَا عَشَى ۝

56.Nĩ wĩva ĩndĩ, *We mŭndŭ* katĩ wa
mumo wa Mwĩai waku we ūkakaananaĩ?

فَيَا بَنِي آلِ آدَمَ رَبِّكَ تَتَمَارَى ۝

57.Uu nĩ Mũkaanany'a kuma kaĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ⑤

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَزِفَتِ الْأَرْفَةُ ⑥

59.Vai ona ũmwe ũtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'ontho.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ⑦

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ ũneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ⑧

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũĩ
kũĩa?

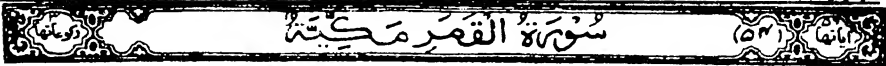
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ⑨

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ⑩

63.Kwa ũu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho,
na mũthaithei We.

يَا قَانِبُوا لِلَّهِ وَأَعْبُدُوا^{الْبِسْمَةَ} ⑪

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2. Ula Saa nŵthengeee, na mwei
nŵmwatŵanŵlye katŵ.

3. Na ethwa mo nŵmoona Kyama,
masyokaa na ŵtina na kwasya, 'Nŵ ūndŵ
wa ūsengy'o wa ūoi.'

4. Mo nŵmaleaa ūla w'o na kŵatŵla
mawendi moo. Indŵ kŵla ūtwio wa Ngai
vate nzika, ūkavika.

5. Na mo nŵmaminŵte kŵvikŵwa nŵ ūvoo
mŵnene ūla nthŵnŵ waw'o ve ūkaany'o—

6. Uŵ mwŵanŵ; Indŵ mokany'o asu
maimaunaa mo.

7. Kwa ūu, we ŵvathane namo. Mŵthenya
ūla Mwŵtani ūkameta mo ūndŵnŵ
ūtew'anŵka,

8. Oyŵla metho moo makakumanŵla nthŵ
namo makauma mbŵanŵ syoo mailŵ ta
ngie inyaŵkŵtw'e,

9. Mekalaatŵte mamwelekele Mwŵtani.
Aleŵ makaasya, 'Uŵ nŵ mŵthenya
mŵmŵ.'

10. Andŵ-ma-Noa nŵmaŵleile ūla w'o
mbee woo; ŵ, mo nŵmamŵleile
mŵthŵkŵmi Waitŵ na maasya, 'Mŵndŵ
wa ndŵŵka na ūmwe wa ala maminŵte
kŵlewa na kŵvŵthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَشَقَّ الْقَمَرِ

وَأَن يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التُّدْرُ

قَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ

خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ

جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا

يَوْمٌ عَسِرٌ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ūu, we n̄wavyoyie Mw̄lai wake
akyasya, 'Nyie n̄m̄ōk̄l̄ye vinya, kwa
 ūu, ūka We ūtethyon̄i wakwa!

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ ①

12. Na īvindaŋi yu Ithyī n̄twavingūangie
 mbūthi sya ītunī, na k̄l̄w'ū k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ②

13. Na Ithyī n̄twatumie nthī ivingūanga
 mbuluti, kwa ūu, syīw'ū ill̄
 n̄syakomanie kwoondū wa k̄lelelo k̄lla
 kyatw'ītwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
 قَدْ قُدِرَ ③

14. Na Ithyī n̄twamūkuie we na K̄lla
kyaseŭv̄l̄w'e na mbwaū na m̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ④

15. Yo n̄yathambalile īūū uungu wa
 metho Maitū; ītuvi yake we ūla
 waleetwe.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑤

16. Na Ithyī n̄twamūkuie we na k̄lla
kyaseŭv̄l̄we na mbwaū na m̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑥

17. Usil̄l̄lo Wakwa wāl̄ m̄ŭthūku ata īndī
 na ūkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑦

18. Na m̄ūno Ithyī n̄t̄ōm̄l̄tw̄k̄l̄th̄t̄ye
 Kulani kw̄l̄thwa yī mbūthū k̄ŭm̄l̄manyā
 na k̄ūm̄l̄l̄likana. īndī ve ūmwe ona w̄l̄va
 ūla w̄l̄t̄k̄l̄laa kwosa ūtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّ ⑧

19. Mbāl̄ya-Aati n̄lyaleile ūla w'o.
 Usil̄l̄lo Wakwa īndī wathŭk̄l̄e ata na
 ūkaany'o Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرٍ ⑨

20. Na Ithyī n̄twamatūm̄lie k̄l̄seve kyai
 nth̄l̄n̄i wa ūla m̄ūthenya wa mbaanga īte
 m̄ōmin̄ōk̄l̄lyo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ
 مُسْتَبِيرٍ ⑩

21. K̄l̄itembūanga andū ta iting'ī sya
 m̄l̄tende ik̄ūan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُنْقَعَةٍ ⑪

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na
okaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٣٧﴾

23. Na mŋno ithyī tŋmītwīkīthītye Kulani
kwīthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmānya* na
kŋmīlilikana. Indī ve ŋmwe ona wīva
ŋtonya kwosa ŋtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ŋu,
nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma
katī waitŋ ene, mŋndŋ ŋmwe! Ithyī
tŋkamŋatīla we? Ow'o Indī ithyī
tŋkeethwa twī Ivītyonī Ithŋku mŋno na
tŋkwatītwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِثْلًا وَاحِدًا نُنَبِّئُكَ إِنَّكَ إِذَا لَبِيتَ
ضُلَيْلٍ وَسُعُورٍ ﴿٤٠﴾

26. 'Kīlilikany'a kīvuanītw'e kwake
eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī
mŋkengani wīna ngathīlo.'

ءَأَلْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ
أَشِرٌّ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nŋŋ ŋla
mwīkathīfi-mŋkengani!

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُّ ﴿٤٢﴾

28. 'Ithyī tŋkamīŋŋma ngamīle-nga ta
ŋtato kwoo. Kwa ŋu, masyaīsyeyi mo,
We Salee, na Ithwa na ŋmīlīso.

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَانْزِقْهُمْ
وَاصْطَبِرْ ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ŋ
nīkīaanītw'e katī woo, kīla Ivinda ya
kŋny'wa, Ikoonekaa.'

وَنَبِّئُهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرْبٍ
مُحْتَضَرٌّ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nīmeetie mŋnyanyae woo, na
we eeyumya we mwene kŋkŋna na
kŋmītilanga maaŋ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī waī *mŋthŋku* ata
na ŋkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرِي ﴿٤٦﴾

32. Ithyĩ twamatwale mo kũũmo o
kĩmwe tũ, namo matwĩka ta matũ momũ
matumbuuthĩku malatĩĩĩwe nthĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيَّةً وَاحِدَةً فَكَانُوا
كَهَشِيمِ الْحَتِّظِرِ ۝

33. Na mũno Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbuthu kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kũkwata
ũtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝

34. Andũ-ma-Loto nĩmamaleile
Akaanany'a ota ũu.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِي ۝

35. Ithyĩ twamatwale kũũtani kya mavia
tũlũ woo ateo andũ ma nyũmba ya Loto,
ala Ithyĩ twamatongoesye kũoko
masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَخْرِ ۝

36. Ta Inee kuma Kwitũ. Uu nĩw'o Ithyĩ
tũmũtuva ũla ũtũngaa mũvea.

نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ۝

37. Na we ow'o, nĩwamakaanĩtye mo
tũlũ wa ũsilĩlo Witũ, Indĩ mo
nĩmeethĩwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ بَطْشَتَنَا ظَمَرًا وَمَلَأْنَا ۝

38. Namo nĩmatatie kũmũkenga
mamumye vala vaĩ aeni make. Kwa ũu,
Ithyĩ nĩtwalindanilye metho moo, na
twasya, 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa
na ũkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْفِهِ فَطَسْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ۝

39. Na nĩvookie tũlũ woo kũoko tene
ũsilĩlo wa kwĩkalaa.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ۝

40. 'Yu inyw'ĩ samai ũsilĩlo Wakwa na
ũkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَ نَذِيرِ ۝

41. Na vate nzika, Ithyĩ nĩtũmĩtwĩkĩthĩtye
Kulani kwĩthwa yĩ mbũthũ kwa
kũmĩmanyanya na kũmĩlilikana. Indĩ ve
ũmwe ona wĩva ũla ũtonya kwosa ũtao?

۞ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota
ŭu nĩmavikĩwe nĩ Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّنْذِرُ ۝

43.Mo nĩmaleile Syama Siitū syonthe.
 Kwa ŭu, Ithyĩ nĩtwamakwatie na ūkwati
 wa Umwe-Wĩ-Vinya na Mwene-Utonyi
 W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝

44.Alei menyu nĩmo aseō kũmavĩta asu?
 Kana inyw'ĩ mwĩavetange nthĩnĩ wa
 Maandĩko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ لَيْكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي
 الزُّبُرِ ۝

45.Mo maasya, 'Ithyĩ twĩ nguthu ya ita
 ĩla ĩsindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝

46.Ita sya kaŭ o mĩtũkĩ ikasindwa na
 ikaalyũka syonany'e mĩlongo yoo *ikĩĩe*.

سَيَهْرَمُ الْجَنَعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ۝

47.Ī, ūla Saa nĩ ĩvinda yoo yĩla
 yĩtw'ĩtwe; na ūla Saa ūkeethwa wĩ wa
 mbaanga nene mũno na wĩ ūũ mũno vyũ.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَى وَأَمَرٌ ۝

48.Vate nzika, avĩtany'a me ĩvĩtyonĩ
yĩyumĩĩye ūtheinĩ na nĩ aũũku.

وَقَدْ نَزَّلَ إِنَّا الْبُحْرَيْنِ فِي ضَلَالٍ وَنُصْرٍ ۝

49.Mũthenya ūla mo makakusĩtw'a
 nthĩnĩ wa Mwaki na mothyũ moo, *namo*
makatavw'a, 'Samai inyw'ĩ kũkiitana
 kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَتَخَبَّوْنَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُقُوا
 مَتَى سَقَرٍ ۝

50.Nĩw'o Ithyĩ nĩtũkyũmbĩte kĩla kĩndũ
 na kĩthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝

51.Na mwĩlao Witũ *wĩanĩaw'a* na *ndeto*
 ĩmwe tũ, ta kũveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝

52.Na ow'o, Ithyĩ nĩtũmanangĩte andũ
 ala *mailyĩ tenyu mbee wenyu*: Indĩ ve
 ūmwe ona wĩva ūtonya kwosa ūtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝

53. Na kŭla kŭnd0 mo mekŭte
nŭkŭandŭkŭatwe nthŭnŭ wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ۝

54. Na kŭla ūnd0, mŭnene na mŭnini, nŭ
mŭandŭke.

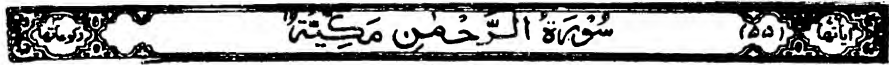
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ ۝

55. Nŭw'o, ala alŭngalu makeethwa katŭ
wa Mŭnda na tŭlŭsŭ.

إِنَّ النُّتْقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ۝

56. Kŭvŭlanŭ kya w'o vamwe na Mŭsumbŭ
Mwene Vinya W'onthe.

يَعْنِي فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ۝

AL – RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.

3. Ula ũmanyĩitye Kulani.

الرَّحْمَنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩisye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isembelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يُحْسِبَانِ ⑥

7. Na mĩtĩ ĩla ĩte matina na mĩtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnenganae na *wĩnyivyo kwa kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩitye ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩitye nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe ya*
matunda na mĩtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ ⑫ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑬

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالزَّيْتَانِ ⑭

14.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mūkūlea, *inyw'it andu na*
Mayini?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamūmbie mūdū kuma nthĩnĩ
wa yūmba yūmū *yīla yīlyī* ta nyūngū
mbĩvyē.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmūĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّاءٍ مِّنْ تَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothūlo elĩ!

رَبُّ الشَّرِيقِينَ وَرَبُّ الْمَغْرِبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ūla mūkūlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيْنَ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu* ve tūtū; iilikanaa
Okanga na ūla ūngĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lōlō na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mūkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndūlu nĩ Syake ila
syūkilĩle ūkanganĩ ta ĩfma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mūkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ĩũũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَائِمٌ ۝٢٧

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *ĩũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَيَبْقَىٰ وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝٢٨

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٢٩

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya* We-Mwene na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ۝٣٠

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣١

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, Inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vinya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةُ الثَّقَلَيْنِ ۝٣٢

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٣

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

يُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفُذُوا ۝٣٤

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ۝٣٥
فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٥

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُنَ ۝٣٦

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٧

38.Na yġla ġtu yġkatOkanġla katġ, na
kOtunġva ta ua mOtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٣٩

40.MOtthenyanġ Osu, mOndO kana ġyini
ndakakOlwa Ovoo wa naġ yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُشْعِلُونَ ذُئْبَةً أَنْسًا وَلَا جَائِشَةً ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤١

42.Aġ avġtany'a makamanyġka nOndO
wa movano moo, namo makakwatwa
makundonġ ma nzwġġ sya mothyO moo
na maOÜ.

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِينِهِمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a
mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ۝٤٤

45.Mo makathyOlOlOkka katġ wayo na
kġw'Ü kyai kġtheOkġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Olwa we wġw'aa wia nġ Onene
mOtOÜlu wa Mwġai wake, ve mġOnda ġġġ.

وَلَيْسَ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَحَّتِينَ ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
inyw'elġ mOkayġlea?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonge mbingġ.

ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu,
mOkayġlea inyw'elġ?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝٥٠

51.NthInI wayo yelI ve ithima iIi ivItItye
kIw'u *mana*.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِيَانِ ٥١

52.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٢

53.NthInI wayo vakeethwa kIla
mUthemba wa matunda eII eII.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجَانِ ٥٣

54.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٤

55.*Mo* makaafIa *IUDU wa mIlo* mIkekanI,
Ila ItumIwe lili mwanakavye ndeenI
syayo. Na matunda meU ma mIUnda IIsu
yelI makeethwa maniinIte vakuvI kwa
kUtuwa.

مُتَكِينِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَاطِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَاقٍ ٥٥
جَنَّاتٍ الْبَاقِعَاتِ زَوَاجٍ ٥٥

56.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٦

57.Na nthInI wayo *ota Ou*, vakeethwa
aka atheu mena mwIkalo wa Ou al
mOndU kana Iyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْكَرْفِ لَمْ يُطَيَّبْنَهُنَّ إِسْ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ٥٧

58.NI Inee yIva InDI, ya MwIai wenyu,
mOkayIlea inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٥٨

59.MailyI ta IolU Ila ndune na tUmaliyani
tUla tUnini.

كَانَتْهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالزَّجَانُّ ٥٩

60.Kwa Ou, mOkayIlea Inee yIva ya
MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٠

61.Vai Ituvi ya Useo ateo Useo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ٦١

62.Kwa Ou, mOkayIlea mumo wIva InDI,
wa MwIai wenyu inyw'eII?

فَيَأْتِي آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ٦٢

63.Na Utee wa IIsu yelI, ve MIUnda *mgI*
III-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ٦٣

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matũ mauu ma kĩsũnzũni
kĩkwatu.

مُذْهَبًا مَّتَنِينَ ﴿٦٥﴾

66.Kwa Ūu, inyw'elĩ, mũkaũlea mumo
wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo *ota Ūu*, vakeethwa
tũlũsĩ twĩĩĩ tũvĩĩĩtwe kĩw'ũ.

فِيهِمَا عَيْنِينَ نَضَّاحَتَيْنِ ﴿٦٧﴾

68.Kwa Ūu, Indĩ inyw'elĩ mũkaũlea
mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema
yonthe ya* matunda, na ndende na
makũngũmanga.

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُفَاعٌ ﴿٦٩﴾

70.Kwa Ūu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo
wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩũ*, aseu na
anake-----

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eũ mena metho maiũ ma
kwendeesya, masũvĩĩtwe nesa nthĩnĩ wa
malwanda-----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai
wenyu, mũkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mũndũ kana Iyini Utakethwa
amakiĩĩtwe mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئْهُمْ نَأْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جِائٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai
wenyu inyw'elĩ mũkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَهُ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Maŵe mŵto ya langi wa kŵsŵnzŵni na
mŵkeka myanake.

مُسْكِينٍ عَلَى رُفُوفِ خُفَرٍ وَعَبْقَرِيَّ حَسَّانٍ ۝

78. Nŵ manee meva ŵndŵ ma Mwŵlai waku,
ala inyw'elŵ mŵkamalea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝

79. Kŵathimwa nŵ syŵtwa ya Mwŵlai
waku, Mwŵlai wa Utheu na Ndaŵa.

يَا تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۝

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ مَكِّيَّةٌ

AL - WAAKIAH
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syftwanl ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Ytla Undũ Mũnene wa kwoneka
Okavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kũlea kwa kumĩla kwaw'o-----

لَيْسَ يُوَفِّعُهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kũmatheesya amwe na kũmambatya
angĩ.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. Ytla nthĩ Ikathingithangw'a na
kũthingithangw'a kũthũku,

إِذَا دُجِيَ الْأَرْضُ دُجًا ٥

6. Na iĩma ikanyaĩkw'a----ũnyaĩkya
mwĩanũ.

وَأُشْتُ الْجِبَالُ تَشًا ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'ĩka ta kĩtoo
kĩnyaĩkĩtw'e,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ٧

8. Nenyu mũkaanw'a nthĩnĩ wa nguthu
itatũ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andũ ma kw'oko kwa aka na andũ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ١٠

11. Katatũ: ala matongoetye vyũ; nomo
matongoetye vyũ,

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ١١

12. Mo makeethwa makwatĩte
ũthengeanũ na Ngai.

أُولَئِكَ الْقَرُّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthĩnĩ wa Mĩũnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14.Nguthu nene kuma katĩ wa andũ ala
maĩ ma vau mbee,

ثُمَّ مِنَ الْآوَالِينَ ۝

15.Na nguthu ninangi kuma katĩ wa
andũ ma mĩthenya ya ĩtina,

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

16.Mekalĩle ivĩla iseũvĩtw'e na thaavu
na lũlũ,

عَلَى سُرِّي مَوْضُونَهُ ۝

17.Maĩle vau meleanĩle mũndũ na ũla
ũngĩ.

مُتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقِيلِينَ ۝

18.Mo makeeteelwa nĩ anake ala
matatumĩaa,

يُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٌ مُخْلِذُونَ ۝

19.Makuĩte mĩkeve na mbĩĩka, na
ikombe syusũĩw'e nĩ kalũsĩ kavĩĩte--
--

بِأَسْوَابٍ ذَّابِرِينَ لَا يَمْسُئُ مِنْ مَعِينٍ ۝

20.Vai kũĩwa nĩ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----

لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يَزْفُونَ ۝

21.Na mo makuĩte matunda ũndũ mo
makanyuva,

وَقَالِكُهُمَا يَتَّخِذُونَ ۝

22.Na nyama sya nyũnyi ũndũ mo
makethwa matonya kwenda.

وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝

23.Na vau vakeethwa eĩtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya,

وَحُورٌ عِينٌ ۝

24.Ta lũlũ, ivithĩtwe nesa na nzũvĩtku.

كَأَمْثَالِ الْوُكُوفِ الْمَكْنُونِ ۝

25.Ta ĩtuvi ya ũndũ mo meekie.

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

26.Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naĩ.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا الْقَوَا وَلَا تَأْنِيَةٌ ۝

27.Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,'

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۝

28.Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضَبَ الْيَمِينَ ۚ مَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

29.Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۝

30.Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَطَلَحٍ مَّنْضُودٍ ۝

31.Na muunyĩ mwaamye,

وَطَلَحٍ مَّنْضُودٍ ۝

32.Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۝

33.Na matunda maingĩ,

وَفَالِكَةٍ فَعْدُوهُ ۝

34.Matathelaa kana kũvatanwa,

لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۝

35.Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَفَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۝

36.Nĩw'o, Ithyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَاهُنَّ إِنِشَاءً ۝

37.Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ۝

38.Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۝

39.Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَا أَخْضَبَ الْيَمِينَ ۝

LUKU 2

40.Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۝

41.Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝

42.Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضَبَ الشِّمَالِ ۚ مَا أَخْضَبَ الشِّمَالِ ۝

43. Mo makeethwa katī wa kīseve kīvyū
na kīw'ū kītheŭku kya kŭvīvya,

فِي سَوْمٍ وَحِيمٍ ۝

44. Na uungu wa muunyī wa syŭki yiŭ,

وَذِلِّ مِنْ يَحْمُومٍ ۝

45. Kīte kīthithu kana kītena ŭseo ona
ŭmwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa ŭu mo mekalaa thayŭ
mŭvŭthŭ na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتَفِينٍ ۝

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mŭnene.

وَكَانُوا يُصَيِّرُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nīmamanyīte kŭkŭlya, 'Ata!
Ithyī twakw'a na kŭtw'ika kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nītŭkathayŭŭkw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَ إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّ
عِظَامًا إِنَّا لَنَبْعُثُونَ ۝

49. 'Na maaŭthe maitŭ ala ma mbee ota
ŭu?'

أَوَ أَبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝

50. Asya, 'If, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yiītwe mŭthenyanī
mŭnyuve.

لَنَجْوَِعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indī, Inyw'ī ala mŭthyoekeke na
mŭleete ŭla w'o,

نَعْمَ رَنَكُمْ إِنَّمَا السَّائِلُونَ الْمَلَائِكَةُ بُونَ ۝

53. 'Inyw'ī vate nzika, mŭkaya ma mŭtī
wa Sakkum,

لَا كَلِمَ لَوْ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na mŭkausŭsya mavu menyū namo,

فَمَا لَكُلُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo mŭkanyw'a kīw'ū
kŭtheŭkīte,

فَسِرْبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحِيمِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamile yina waüni vyü.

فَشَرِبُونَ شُرْبَ الْهَيْمِ ⑤

57. UÜ Okeethwa wI mÜthokany'o woo
MÜthenyanI wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. IthyI nItÜmÜmbIte inyw'I. NtkI, IndI
inyw'I müyItkItaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'I mÜsÜanIaa ata tÜÜ wa Ilövoto
ya manzIyIla mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَنْتُونُ ⑧

60. Inyw'I ninyw'I müyÜmbIte yo kana
IthyI NithyI MÜmbi?

أَ أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. IthyI nItwIyIaIte kIkw'Ü kwenyu
inyw'onth; na IthyI tÜitonya küsItwa.

نَحْنُ قَدْ رَبَّانَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma küalyÜIwa kwa myÜmbIle
yenyu ya yu na kümÜkIlyä inyw'I
küÜw'Ika kIndÜ kIla inyw'I mütena woni
wäkyo.

عَلَى أَنْ يُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'I vate nzika, nImÜmanyIte
Ümbi Üla wa mbee. NtkI, IndI, inyw'I
mÜte kümanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'I nImwonaa kIla müvanda?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ⑬

65. Inyw'I ninyw'I mükIlanasya kana
NithyI MÜkImesya?

أَ أَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa IthyI nItwendie Üu IthyI
twIthwa twakIalyÜIle ta mavuti, IndI
inyw'I müitiwa mükIta.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفْلَهُونَ ⑮

67. MÜkyasya, 'IthyI twI anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyI twI avene kIla kIndÜ.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'I nImÜkyonaa kIw'Ü kIla inyw'I
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عَنِ الْمَرْوَةِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIkiI, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwona mwaki 0la inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I nInyw'I m0se0vasya m0ti n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عَنِ الْمُنْشُونَ ۝

74. IthyI t00tw'IkIthItye ta 0lilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرَةً وَفَصًّا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, taIa syIwa ya MwIai waku 0la-M0nene.

لَقَدْ يَسْبَحُ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIta na mwovano wa ndata---

فَلَا أَقْسَمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَأِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقَرَأَ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْنُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَشْهَدُ إِلَّا الْبُطْهُرُونَ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهِبُونَ ۝

83. Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o nzĩa ya mūtũlle wenyu?

وَنَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَلِّبُونَ ۝

84. Nĩkĩ, Indĩ, yĩla thayo wa mũndũ
mũndũkw'a ōvikaa mũmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُمُومَ ۝

85. Nenyu kavindanĩ kau o mũsyaĩsye---

وَأَنْتُمْ جِنْيِدُ تَنْظُرُونَ ۝

86. Na lĩthĩ twĩthĩawa nake vakuvĩ
mũno kũmũvĩta inyw'ĩ, Indĩ inyw'ĩ
mũyonaa---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ۝

87. Nĩkĩ, Indĩ, ethwa inyw'ĩ
mũimakwĩtwa mũkũlw'e.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ۝

88. Inyw'ĩ mũitonya kũtũnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝

89. Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ūthengeanũ na Ngai,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝

90. Indĩ Kwake ve ūkiakisyo na mũuke
mũseo na mũũnda wa Utanu;

فَرُوحٌ وَرِيحَانٌ هَـ وَجِئْتُ نَعِيمٍ ۝

91. Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aũme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَغْطِبِ الْيَمِينِ ۝

92. Indĩ Mũuo wĩthwe ĩũũ waku we ūla
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aũme.'

فَسَلِّمْ لَكَ مِنْ أَغْطِبِ الْيَمِينِ ۝

93. Indĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ الضَّالِّينَ ۝

94. Indĩ kwake kũkeethwa mũthokany'o
wa kĩw'o kĩtheũkĩte,

فَنَزَلُ مِنَ حَيْمٍ ۝

95. Na kũvya nthĩnĩ wa Ngiena.

وَتَصْلِيَةٌ جَنِيمٍ ۝

96. Nĩ w'o, ūũ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ۝

97.Kwa ūu, taŋa syŋtwa ya Mwŋai waku
Ula-Mŋnene.

يٰٓعِيسٰى فَسَبِّحْ بِاَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيْمِ ۝

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدَنِيَّةٌ

AL – HADIID
(Wavuanŵ'e Madina)

1.Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũítwe nĩ ũlau, Usũítwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŋla kyonthe ona kŋva kŋ matunŋ na
ŋŋlŋ wa nthŋ nŋkŋmŋŋtaŋaa Ngai Mwene
Vinya W'ontha; na We nŋ We Wŋ-Vinya,
Ula- Mŋŋ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٧﴾

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We
nũnenganae thayũ na nũetae kĩkw'ũ; na
We Ena ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعْجِ وَيُمِيتُ ۖ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥﴾

4.We nĩ We Mwambiĩĩlyo na Mũminokĩlyo, Wĩ-Utheinĩ na Mũvithe, na We nĩwĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa mavinda thanthatũ, na Indĩ atĩnĩka We-Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We nũmanyaa kĩla kĩlikaa ũũũ wa nthĩ na nũmanyaa kĩla kyumaa nza wayo, na kĩla kĩtheaa kuma ĩtunĩ na kĩla kyambataa ĩtunĩ. Na We E-vamwe nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya kwĩthwa mũĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmonaa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ
مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٠﴾

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na
maũndũ on the matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٦﴾

7. We atumaa ūtukū wīslā nthīnī wa mūthenya na mūthenya wīslā nthīnī wa ūtuku; na We nīwīslī nesa vyū maūndū onthe ala me nthīnī wa ithūi.

يُولِجُ النَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤْخِذُ النَّهَارَ فِي
النَّيْلِ وَهُوَ عَلَيْنَا بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Itene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianĩo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama nthu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ* ya Ngai Mwene Vinya W'ontha, oyĩla ũtĩfwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie Du ĩina*. Mo me ĩolũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie Itina. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontha ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩo mũlau.

أَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا جَعَلَ كُمْ مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ①

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُولِ يَذْكُرْكُمْ تُؤْمِنُوا بِهِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَعَدُوٌّ رَّحِيمٌ ①

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً مَنْ الَّذِي أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَاوُ كَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنٰى وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ①

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ①

13. Na *sOan'ai* mOthenya ūla we ūkamona etfklī aūme na etfklī aka, kyeni kyoo kfi semba mbee woo na mokonī moo ma aūme, *namo makatawv'a*, 'Uvoo-mūseo kwenyu ūmūnthī! Mūūnda ūla ūvūflāa tūlūsī uungu wayo, vala inyw'ī mūkekalaa. Usu nī ūtanu mūnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. Mūthenya ūla angangani aūme na angangani aka makamatavya ala metfklīaa, 'Twetelei ithyī *vanini* nīkana twose kyeni kuma kyenīnī kwenyu,' na ūndī *mo* makatawv'a 'Syokai, *ethwa* inyw'ī nīmūtonya, na ūndī manthai kyeni.' Na ūndī vakeekīwa ngūka katī woo yīna mūomo nthīnī wayo. Na nthīnī waw'o vakeethwa tei w'onthē na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa ūsilīlo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِسِمْ مِنْ تُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithyī tūyaī o vamwe nenyu?' Namō makamasūngīa, 'II, ūndī inyw'ī nīmweelikilye matatwanī inyw'ī ene na mweethwa na nzika na mawendi menyū mathūku mamūkenga inyw'ī kūvika ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthē wavika. Na Mūkengani nīwamūkengie inyw'ī ūlūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

يُنَادُوهُمْ أَمْ لَهُمْ نَارٌ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa ūu, ūmūnthī, vai kyovosya kīkwītfklīwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwītfklīa. Wtkalo wenyū wa mūthya nī Mwakinī; ūsu nīw'o mūnyanyae wenyū; na nī vandū vathūku va kwīkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوَفِّدُ مِنْكُمْ فِذِيَّةً وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَادَّوْكُهُمْ السَّارُ وَهُيَ مَوْلَاكُمْ وَبَشِ الصَّيْرِ ﴿١٦﴾

17. Yo ūvinda ti ūviku kwa asu ala metfklīaa kwīw'a ngoo syoo syīnyivītye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthē

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla Otheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na Ivinda yaasavangw'a kwoond0 woo, Indl ngoo syoo nlsyoomlthiw'e, na aingl moo nl ath0ku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0m1thay00kasya nthl Itina wa k1kw'0 kwayo. Ithy1 t0itw'1k1th1tye Syama kw1thwa ntheu kwenyu, n1kana inyw'1 m0tonye k0manya.

19.Ta kwa a0me ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mam0kwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--Tkongeelwa k0nd0 kw1ll kwoond0 woo, na ota 0u, m0th1nz1o wa nda1a 0keethwa w1 woo----

20.Na ala mamw1tk1laa Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make, na mo me Maw'o na Ng0s1 mbee wa metho ma Mw1ai woo, mo makeethwa na m0th1nz1o woo na kyeni kyoo. Indl ta asu ala matetk1laa na k0m1lea M1soa Yait0, aa n1mo ekali-ma-Ngienanl.

LUKU 3

21.Manyai kana thay0 wa nthl Ino no 1thau na ng0l t0, na wanake, na *mwamb1l1llyo* wa kw1kath1la katl wenyu, na wendi wa k0k1lany'a 0thw'ii na syana. *Thay0 00* nl mbua 1la yuaa 1kamesya mboka ila imatanasya a1mi. Na Indl n1sy0maa na iikalaa ta 1laa ya m0tl; na iit1lkanga ilungu *ta mav0a*. Na Itunl ve 0s1llo mwai, na 0ekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota 0u*, na 0tanu *Wake*. Na thay0 wa nthl

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ⑤

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ⑥

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ
قَرْضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ⑦

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَتُؤْتَوْنَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑧

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَهَؤُلَاءِ زِينَتُهُ
وَتَفَاخُرُهُمْ يَبْتَغُونَ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَثَلٍ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ غَيْرِ
قَدَرِهِ مُصَفَّرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ⑨

ino nĩ mana na Otanu wa kavinda na
syIndũ sya ūkengani.

22. Kĩlany'ai mOndũ na ūla ūngĩ
mOimanthā ūkeo kuma kwa Mwĩai
wenyu na Itu, yĩla ūthanthau wayo nĩ ta
ūthanthau wa Itu na nthĩ; yo yĩsũvĩtw'e
kwoondũ wa asu ala metĩkĩlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthē na Mũtũmwa
Wake.

سَاقُولُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

23. Vai mbaanga yonekaa Iŭlũ wa nthĩ
kana Iŭlũ wenyu ene, ateo nĩnandĩke
nthĩnĩ wa Ivuku mbee wa Ithyĩ
tũtamĩetete---vate nzika, Ūu nĩ Ūvũthũ
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

24. Nĩkana inyw'ĩ mũikakwatwe nĩ
kyeva Iŭlũ wa syIndũ ila sya kuma
kwenyu ona mũikekathĩle nũndũ wa
syIndũ ila We Ūmũnengete inyw'ĩ. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthē
ndamwendaa mwĩkathĩi ūla wĩkengaa
we mwene.

لَيْكِلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

25. Na ta asu atoonu na meylāfaa andũ
methwe me atoonu. Na ūla ona wĩva
ũsyokaa Itina, Indĩ vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthē Nĩwĩyanĩsyē-
We-Mwene, ūla Waĩĩtwē-Nĩ-Ndaĩfa
syonthe.

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْيِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

26. Nĩw'o, Ithyĩ twamatũmie Atũmwa
Maitũ mena Syama nĩtheu na
twamatheesya mo vamwe na Ivuku na
Kĩthimi nĩkana andũ matonye kwĩka
ũlũngalu; na Ithyĩ nĩtwatheesye kĩlaa,
nthĩnĩ wakyo ve mĩio yĩ vinya mwingĩ
wa Ūvoo wa kaũ na maũtandĩthyo
maingĩ kwa mbaa andũ, na kana Ngai
Mwene Vinya W'onthē atonye

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ

kŭvathŭkany'a asu ala mamŭtethasya
We na Atŭmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ausŭtwe nŭ
Utonyi, Mwene-Vinya.

عَلَّمَ اللَّهُ قَوْمِي عَزِيزٌ ٢٨

LUKU 4

27.Na Ithyŭ nŭtwamŭtŭmie Noa na
Avalamu, na katŭ wa mbeŭ yoo tweekŭie
wathani na Ivuku. Kwa ņu, amwe moo
nŭmaatŭle ŭtongoi, Indŭ aingŭ moo maŭ
mbaa-matŭ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ٢٧

28.Indŭ Ithyŭ nŭtwatumie Atŭmwa Maitŭ
maatŭla nyaŭ syoo; na Ithyŭ nŭtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaatiŭle mo, na
Ithyŭ nŭtwamŭnengie we Uvoo-Mŭseo.
Na Ithyŭ nŭtweekŭie ņuu na tei nthŭnŭ wa
ngoo sya asu ala mamwŭtkŭlile we. Indŭ
wŭlei ŭla meeseŭvŭsye Ithyŭ
tŭyaameyŭlaŭa mo Indŭ kwoondŭ wa
kŭkwata ŭnee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Indŭ mo mayaaŭtwaŭla
kwŭanana na w'o wa w'o. Indŭ Ithyŭ
nŭtwamanengie ŭtuvi yoo amwe katŭ wa
asu ala meetŭkŭlile, Indŭ aingŭ moo nŭ
mbaa-matŭ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَافَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابِيَّةً
إِبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَاسِقُونَ ٢٨

29.Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwŭtkŭlei
Mŭtŭmwa; We akamŭnenge inyw'ŭ
kŭlanda kŭndŭ kwŭlŭ kya tei Wake, na We
akamŭseŭvŭsya inyw'ŭ kyeni kŭla
mwŭendelaa nthŭnŭ wakyo, na
akamŭnenge inyw'ŭ ŭekeo, na nŭw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ
Mŭekanŭ-Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nŭ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرُسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كَفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ٢٩

30.Nŭkana Andŭ-ma-Ivuku maikasŭanŭe
kana mo Masilamu matiŭ na ŭtonyi wa

لَيْسَ لَكَ عَلَى شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undũ wa mumo wa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe; oyŋla mumo wŋ mokonŋ
 ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
 aũnenganae kwa Ūla We wendaa. Na
 Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwŋai-
 Wa-Mumo mwingŋ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ مَدَنِيَّةٌ

(58)

AL - MUJAADILAH

(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ūneeni wakyo *kĩveti* kĩa kĩetete kĩlo kyakyo kwaku ūlũ wa mũũme wakyo, na kĩkamwĩkaĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katĩ wenyu malũngasya iveti syoo na kũsyĩta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyaite tũ; na mo vate nzika maeaa ngewa nthũku na ĩte ya w'o; ĩndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-Wa-Naĩ, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

4.Na mo asu ala masyĩtaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na ĩndĩ maisyoka kũneena oũndũ maneenete, *Usililo wa ūu*, nĩ kũmĩenge ngombo ūthasyo mbee wa matanamba kũkiitana mũndũ na ūla ūngĩ. Uu nĩw'o inyw'ĩ mũtaĩtwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩsĩ-Nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

5.Na ūla ūtena *ĩmwe*, nomũvaka atĩle kũya kwa myei ĩĩ ĩatĩanĩe, mbee wa matanakiitana. Na ūla w'onthe ūtatonya kwĩka ūu, aĩĩtwe nĩ kũĩthya andũ nya mĩfongo thanthatũ. Inyw'ĩ mwĩyĩatwe ūu, nĩkana mũtonye kũmũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ

الَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ ۚ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْإِثْنَانِ ۚ وَلَكِنْ لَهُمَا وَدُورٌ ۚ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ

وَالَّذِينَ يُظْهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحَرِيرُ رَقَبَةٍ ۚ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ فِيكُمْ تُوعَظُونَ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَنَاسَأَ ۚ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ سَكِينَةً ۚ ذَلِكَ بُعِثُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَلَئِكَ حُذِرُوا بِاللَّهِ وَلِئَلَّكَ يَكْفُرِينَ ۚ عَدَابُ الْيَوْمِ

Mŭtŭmwa Wake. Na Ino nĩ mĩvaka ĩla yĩtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho; na ve ũsilĩlo wĩ woo kwa alei.

6. Ala mamŭkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'ontho na Mŭtŭmwa Wake, makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl nĩtŭminĩte kũtheesya Syama nthandĩku. Na alei makeethwa na ũsilĩlo wa kũmathĩnia.

7. Mŭthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũkamokĩlya onthe vamwe, We akamamanyĩthya mo ũndũ meekie. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩlthe ũtalo wamo, oyĩla mo nĩmoolilwe nĩ mo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Ngũsĩ ĩlũlũ wa syĩndũ syonthe.

LUKU 2

8. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũmanyaa syĩndũ ĩla syĩ matunĩ syonthe na ĩla syĩ ĩlũlũ wa nthĩ? Vai nzaama ya kĩmbithĩ ya andũ atatũ, ĩndĩ We nĩ wa kana, kana ya atano, kana ya aingĩ, ĩndĩ We E-vamwe namo ovala vonthe mo matonya kwĩthwa maĩ. Na ĩndĩ Mŭthenyanĩ wa Uthayũkyo, We akamamanyĩthya ũndũ mo meekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa vyũ.

9. We noũmonete asu ala mavatiwe kwĩthwa na nzaama sya kĩmbithĩ na ĩngĩ kũsyoka maũndũnĩ ala mavatiwe, na kũneenany'a na kĩmbithĩ ĩlũlũ wa naĩ na ũtũli-wa-mĩlao na wau wa matũ kwa Mŭtŭmwa? Na yĩla mo mooka vala we ũĩ, maũkethasya na ngethi ĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho ũtaũkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقَدْ كُتِبَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑤

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
أَخْضَلَهُ اللَّهُ وَرُسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَبْرَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْشَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑤

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَبَّوْنَ بِالْآثِمِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŭtŭsiŭŭla nŭndŭ wa ŭndŭ ithyŭ tŭneenaa nŭkŭ? Ngiena nŭmeanŭ mo vala mo makavŭla; na nŭ wŭkalo mŭthŭku mŭno vyŭ!

10. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭneenany'a na kŭmbithŭ mwŭ vamwe, mŭŭkaneenany'a ŭlŭ wa wŭki-wa-naŭ na ŭtŭli-wa-mŭlao na wau wa matŭ kwa Mŭtŭmwa, Indŭ neenany'ai ŭlŭ wa kwŭka ŭlŭngalu, na mŭkŭei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŭla inyw'ŭ mŭkombanw'a Kwake inyw'onthe.

11. Kŭmbana mbŭmbano sya kŭmbithŭ kwoondŭ wa ieleelo nthŭku nŭ kwa Satani tŭ, nŭkana we atonye kŭmekŭla kyeve ala metŭkŭlaa; Indŭ ŭu ndŭtonya kŭmathŭkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŭte ŭthei. Na etŭkŭli nŭmaŭŭtwe nŭ kwia wŭkwatyŭ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mwatavw'a, 'Nenganei ŭthei!' nthŭnŭ wa mbŭmbano syenyu, Indŭ nenganei ŭthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭseŭvŭsyia inyw'ŭ ŭthei. Na yŭla kweew'a, 'ŭkŭlai!' Indŭ ŭkŭlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭkŭŭya asu ala metŭkŭlaa kuma kafi wenŭyu, na asu ala manengetwe ŭmanyi, kwŭanana na ivŭla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŭmanyaa—Nesa ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

13. Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Yŭla inyw'ŭ mŭŭmwona Mŭtŭmwa ŭtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۖ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ ۚ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا ۚ فِئْتَسِ الْمَصِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَسْمَاءِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجْوِي مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا ۖ وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقُولُوا بَيْنَ يَدَيْ دَعْوَاكُمْ صَدَقَةٌ ۚ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

وَاطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدْ وَاقِفًا لِلَّهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

مَا أَشْفَقْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُمْ ۖ فَإِذَا لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

اِتَّخَذُوا اٰيٰمَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٥﴾

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنْ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٥﴾

19.Mūthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkamokīlya onthe vamwe, Mo makeevīta Nake We tond0 mo meevītaa mbee waku we, namo makas0anīa kana mena kīnd0 kya kwīw'īlka nakyo. Yu vate nzika, mo nī mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَهِمُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

20.Satani nūkwatīte Onene īōlō woo, na nūmōlīthītye kūmōlīlīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yo nī nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani īlā yīna wasyo.

اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ إِلَّا إِن حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٠﴾

21.Vate nzika, ala mam0kaananīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūt0mwa Wake, makeethwa katī wa ala me ītheo mūno vyū.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

22.Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwtīte mwīlao: 'Vate nzika vyū, Nyie nīngasinda, Nyie na At0mwa Makwa. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūtwe-nī-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَارْسُلَٰنَ إِنَّا اللَّهُ قَوِّمٌ عَزِيزٌ ﴿٢٢﴾

23.We ndwī īvinda ūkona and0 ona meva ala mamwtītkīlīte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūt0mwa Wake ona Mūthenya wa M0min0kīlyo maimenda ala mam0kaananīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūt0mwa Wake, ona ethwa nī maaīthe moo kana syana syoo kana anaa-īthe moo, kana and0 ma ndū0 sya m0kautī woo. Aa nīmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wtīkīte mūtīkīlō wa w'o na ala We ūmekīlīte vinya na ūvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalīkya nthīnī wa Mīūnda īlā īvtīlīlāa tūlūsī uungu wayo. Vau nīvo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīlwendeew'a nīmo namo nīmwendeew'a nī We. Mo nī nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّعِيَهُمْ بِحَبِطٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Ithukĩĩsyei *Inyw'ĩ andũ!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla
ĩkasinda.

الْقَارُونَ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدَنِيَّةٌ

(29)

AL - HASHR
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ĩũlũ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We Wĩ-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla wamaumisye alei kafi wa Andũ-ma ĩvuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo ĩvinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanĩaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanĩaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo ĩvindanĩ yĩla mo matataĩthasya, na nĩweekĩe wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, ĩmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa ĩũlũ wa nthĩ ĩno. Na ĩtunĩ mo makeethwa na ũsilĩlo wa Mwaki.

5. Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyee Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, nã ũla ũmũkaananĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6. Mĩtende ĩla mwatemie kana mwamĩleka ĩũngeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ مَالِعُهُمْ خُصُوهُمُ فَقَالَ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدْ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبُ يُخْرَجُونَ يُؤْتَتْهُمْ يَأْيَدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمْهَا قَائِمَةً عَلَى أَرْسُلِهَا يَأْذَنُ اللَّهُ وَلِيُخْرِجَ الْفٰرِسِقِينَ

W'onthe, na nkana We atonye
kūmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake
kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I
mūyaakūlya mbalasi kana ngamŋle. Indŋ
Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae
ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na
Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na
ūtonyi ūlūl wa syŋdū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta
mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ
kwoondū wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū
make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-
kyalo, nkana iikethwe ikŋaanŋw'a
athw'ii tū katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe
mūtūmwa ūnūmūnenge inyw'I, kyosei;
na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai
nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya
W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa
kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo ūsu nŋ kwoondū wa Evithi
ngya ala malūngilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo
na mothw'ii moo maimantha mumo
kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa
Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthŋnŋ wa
mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo
nthŋnŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ
meetŋkŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala
mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na
mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ
عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ
رُسُلَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّكِينِ
وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ
وَمِنْكُمْ وَمَا أَسْكُمُ الرُّسُولُ فُحْدُوَّةً وَمَا نَهَكُمُ
عَنْهُ فَأَتَتْهُمُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجَبُونَ
مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

10. Itoŵo wa syĩndũ ila mo manengetwe, *Evithi* Indĩ mo mũno nĩmendeaw'a nĩmo mũno kũvĩta ona mo ene ona kau mo ene maĩ na ũkya. Na oũla ũekanaa na kĩw'ũtu kya thayũ wake mwene —aa nĩmo makasinda.

11. Na w'o mũtavo nĩ kwoondũ wa ala mookie Itina woo ota ũu. Mo maasya, 'Mwĩai waitũ, tũkee ithyĩ na anaaia maitũ ala matũtongoesye nthĩnĩ wa mũĩkĩto na ndũkatie Ikundo ya ũthatu ona vanini nthĩnĩ wa ngoo sitũ Itoŵo wa asu ala metĩkĩlaa. Mwĩai waitũ! We Nue Mũuu Mũno, Usũtwe nĩ tei.

LUKU 2

12. We noũmonete asu nĩ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetĩkĩlaa katĩ wa Andũ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'ĩ mũkalũngw'a, ithyĩ vate nzika tũkaendany'a nenyu, na ithyĩ tũikamwĩw'a ona ũmwe Itoŵo wenyu inyw'ĩ: ithyĩ tũkamũtetheesya inyw'ĩ. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na ũkũsĩ kana mo vate nzika nĩ akengani.

13. Ethwa mo makalũngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa ũla w'o mo maalyũka na mĩlongo yoo, Indĩ mo maikatetheew'a.

14. Kwa ũla w'o, mo mena wia mũnenange nũndũ wenyu ngoonĩ syoo kũvĩta Ngai Mwene Vinya W'ontho. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩlko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّنَآ أَوْتُوا وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَإُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ٥

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٥

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نَطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٥

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَا يَنْصُرُوهُمْ وَلَئِن نَّصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَوْبَانُ
ثَمَّ لَا يَنْصُرُونَ ٥

لَا نَسْأَلُكَ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ٥

15. Mo maikokita nenyu kImwI ateo nthInI wa mIsyI Ila mIUmU kana Itina wa ngUta sya nyumba kana mbai, kOkita kwoo katI woo ene nI kwai. We wIsUanIa kana mo nImakwatene, IndI ngoo syoo nI mbaanIku. KIturni nUndU mo nI andU matena kIIfko.

لَا يَخَافُكُمْ جَبِينًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَرَاءِ جُدٍ بِأَسْهُمٍ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا تَحْسِبُهُمْ
جَبِينًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ

16. Uvoo woo nI ta Uvoo wa asu ala kwa IvinDa IkuvI maI mbee woo, masamie Usyao wa meko moo mathOku. Na ve OsilIlo wI woo kwoondU woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُوا بَالٍ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. UilyI ta OIa wa Satani, yIla OmUtavasya mUndU, 'NdOketIkIle,' IndI yIla we walea kwItIkIla, amwIaa, 'Nyie ndi UndU ndonya OkwIka we; Nyie nImOkIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mUminOkIlyo woo eIi nIkana mo makeethwa nthInI wa Mwaki. MakIkala vo. Yu nIyo Ituvi ya eki-ma-naI.

فَكَانَ عَاقِبَتُنَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kIla thayU nUsisye UndU UUtongosya kwIka kwoondU wa OnI. Na mOkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe NUmanyaa-MaUndU onthe ala inyw'I mwIkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا كَسَبَتْ
لَعَلَّهَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mUikethwe mUilyI ta asu ala moolilwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa Uu We nIwatumie mo molwa nI mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَرِيقُونَ

21. Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-Mũũndanĩ ti ũndũ ũmwe. No Ekali-ma-Mũũndanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٥١﴾

22. Takethwa Ithiyĩ twamĩtheetye Kulani Ino Iũlũ wa kũĩma, we vate nzika wĩthwa wamyonie yĩnyivĩtye na Ikatũkanĩla kati nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithiyĩ twĩthe kwa mbaa-andũ nĩkana mo matonye kũsũanĩfa.

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَهُ عُشْبًا
مُتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

23. Vai Ongĩ waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

24. Vai waĩĩtwe nĩ kũthaithwa ateo We, Mũsumbĩ, Umwe-Mũtheu, Mwambĩĩĩĩlyo-Wa-Mũuo, Mũnengani-Wa-Usũvĩo, Mũsiĩĩ, Wĩ-Vinya, Mũkĩĩĩĩy'a, Mũkĩĩĩĩlu-Mũno. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũtheu vaasa Iũlũ wa syĩndũ ila mo mamwĩananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيَّمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

25. We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mũmbi, Mũseũvyia, Mwĩĩlyia. Masyĩtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kĩla kĩ matunĩ na Iũlũ wa nthĩ nĩkĩmũtafaa We. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٥﴾

سُورَةُ التَّائِيَةِ مَدِيْنَةُ

(٩٠)

AL – MUMTAHANAH

(WavuanIw'e Madina)

1.SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsÜftwe nI Ülau,
UsÜftwe nI tei.

2.Inyw'I ala mwItkflaa!
MÜikamatw'TkIthe amaitha Makwa na
amaitha menyu kwIthwa anyanyae
menyu, müimatwafaa ÜtÜmane wa
wendo, oyfla mo matawItkflaa Üla w'o
wookie kwenyu na kÜmÜlÜngya
MÜtÜmwa nenyu ene kuma mkyimI
yenyu kItumi nÜndÜ inyw'I
nImÜmwItkflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tÜ MwIai wenyu. Ethwa iny'I
nImwaÜmaalaa, kÜmyÜkitfa nzla Yakwa
na kÜmantha Ütanu Wakwa, MÜkamose
mo kwIthwa anyanya, müimatwafaa mo
ÜtÜmane wa wendo kwa kImbithI, oyfla
Nyie nInIsI nesa vyÜ maÜndÜ ala
mumbÜlaa na ala müvithaa. Na Üla
wenyu ona wIva wIkaa Üu, vate nzika,
we nIwafte nzla Ila ya w'o.

3.Ethwa mo nImeethwa na Ünene tÜÜ
wenyu tÜ mo nImeyumIlasya ta amaitha
ma ÜtheinI kwenyu, namo
makatambÜÜkya moko moo na nImI
syoo kÜmwelekela inyw'I mena kIleelo
kIthÜku; na mo mena wendi münene
nIkana inyw'I mütw'Ike aleI.

4.NdÜÜ syenyu sya mükautI ona syana
syenyu iikamÜuna inyw'I ona vanini
MÜthenyanI wa ÜthayÜÜkyo. We
akaumya Ütwio katI wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nIwona
maÜndÜ onthe ala inyw'I mwIkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا
رِيسَالَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي ۚ يُزَوِّنَ إِلَيْهِمْ
بِالْمُودَّةِ ۚ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝

إِنْ يَتَّقُوا اللَّهَ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَالسَّيِّئَةُ بِالسُّوءِ وَذُؤُوا لَوْ
كَفَرُوا ۝

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtiI ūndU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I mUyIhIkIlaa. NIVokIItE ūmaitha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwItIkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka ūneeni ūla Avalamu wamUtaavisye Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwItIsya ūekeo, onakau Nyie ndina ūtonyi wa kUmUkUya Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! Mo nImavoyie Ngai maasya, MwIai waitU, ithyI nItwItE wIkWatyo wItU nthInI Waku na Kwaku nIkW'o twelekelaa na wIlo, na kUmwelekelaa We nIw'o ūaluko wa mUminUkIlyo.

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'IkIthye ithyI ūtato kwa asu ala matetIkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nUndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MUl.

7. Kwa ūla w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkWatyo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa MūminUkIlyo. Na ūla ona wIva ūsyokaa kwa ūla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIyanIsye-Mwene, WalItwe-NI-NdaIa syonthe.

LUKU 2

8. NIkUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIina ūmaitha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUItwe-NI-Utonyi-W'onthe;

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا
بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لَا اسْتَفْرِغْ
لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ
تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ⑤

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَافْعَلْنَا
رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑥

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ
يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ
هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ⑦

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŌekanfi-MŌno-VyŌ, UsŌtwe nĩ tei.

وَنَهُم مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ①

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamŌvataa inyw'ĩ, kŌmanenge ndaſa ala matokitſte nenyu nŌndŌ wa ndĩni yenyu, na ala matamŌlŌngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ aseŌ kwoo na kwĩkala namo na ŌlŌngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ŌlŌngalu.

لَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْدِينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ
وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ①

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe amŌvataa tŌ, kŌmanenge ndaſa asu ala mokitſte nenyu ŌlŌ wa ndĩni yenyu, na mamŌlŌngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ kŌmŌlŌngya inyw'ĩ, kana mŌikatumē ndŌŌ namo, na Ōla ona wĩva Ōtuma ndŌŌ namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَنْهَكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَهَرُوا فِيكُمْ
أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ①

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala mŌĩ ta Evithi, ikuntkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyŌ mŌtkĩllo wasyo. Na Indĩ, mweethĩla nĩ mbĩtkĩli w'o mŌikaitŌnge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩlye kwoo, onamo ti ettkĩlye iveti ii. Indĩ manengei aŌme masyo alei syĩndŌ syoo ila maumĩtye ŌlŌ wasyo. Na ti ūthŌku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na mŌikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩndŌ ila mumĩtye mŌlŌngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o ūtwĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nŌtusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, MŌĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ فَجَاهِدُوا
فَاصْنَعُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهْنُ حِلٌّ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْكِحُوا بَعْضَ الْكَافِرِ وَسَلُّوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَا يَنْكِحُوا مَا نَفَقُوا ذَلِكَمْ حُكْمُ اللَّهِ
يَعْلَمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ①

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala uI kyathi kwa alei, IndI yIla mUkUfvanIsya na kwosa mUavo Umwe kuma kwa alei, manengei etIkIli asu ala iveti syoo iendete syIndU syIlanene na ila mo maumItye kwa alei IŪlU wa iveti syoo. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItIkIlaa.

13. We Mwathani! YIla iveti mbItIkIli syooka vala uI, iia kIthitU kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka Ūlaalai, kana kŪaa syana syasyo, kana kŪete Ikoani ya kŪsonokya iseŪvItye syo mbene na ūseleke, kana kŪlea kŪkwIw'a we ūndŪnI Ūla wa w'o, IndI ItIkIla ūkŪsI wasyo na ūimŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. NtW'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MŪekanŪi-MŪno-VyŪ, UsŪftwe nI tei.

14. Inyw'I ala mwItIkIlaa! MŪikatume ndŪŪ na andŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmathatIe, ow'o, mo nImayItŪkItē kŪyona Itu tondŪ alei mayItŪkItē IŪlU wa asu ala me mbŪanI.

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابَتْكُمْ فَأَتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاجُهُمْ قَتْلَ
مَا أَنْفَقُوا وَأَتَقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِهِنَّ بِمَا يَنْهَى
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِيَنَّ فِي مَعْرُوفٍ
بَيَاطِهِنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ۝

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةُ

(٦١)

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ūlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na
kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ
nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe; na We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula
Mũĩ.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ
mũneena ūndũ mũtekaa?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

4. Ūndũ ūla ūmenetwe vyũ ūthyũnĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena
ūndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzĩanĩ
Yake meylafĩe mĩthĩa mĩlũmu, ota
mwako *Ūnfw'e* na ūlũlũ.

لَئِنْ اللَّهُ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا
كَانَهُمْ بَيِّنَاتٌ مَرْصُوصٌ ⑤

6. Na lilikanai yĩla Mose wamatavisye
andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ
mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana
nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwenyu?'

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يُقَوْمِ لِمَ تَقُولُونَ لِمَ تَقُولُونَ وَقَدْ
تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ إِلَهُكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

7. Na lilikanai yĩla Yesu, mwana wa
Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli,
vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai
Mwene Vinya W'onthe kwenyu,
ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa
na Tola, na ngĩnengane ūvoo mũseo wa
Mũtũmwa ūla ūkoka ĩtina wakwa.
Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na
yĩla we wamavikĩe mo ena mokũsĩ
matheu, mo maisye, 'Ūũ nĩ ūoi wĩ
ũtheinĩ.'

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَبْنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَمَلَأْنَا زَيْنًا يَدَيَّ وَصِ
الْقُرْآنَ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِيَنَّ مِنْ بَعْدِي
اِسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
يَسْعُرُ فُتَيْنٌ ⑦

8. Indī n00 ūla ūtonya kwīka īvītyo īnene k0m0vīta we ūla ūse0vasya ūv0ng0 ī0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yīla we weetwa nthīnī wa īsilamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya and0 eki-ma-naī.

9. Mo nīmendaa k0kīvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na *mīvevo* ya makany'wa moo, īndī Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanīsyā kyeni Kyake, ona alei makīmena kyo.

10. We nī We ūla ūm0t0mīte M0t0mwa Wake ena ūtongoi na Ndīni ya w'o, nīkana We atonye k0mīsīndīthya ī0l0 wa ndīni syonthe, ona ethwa asu ala mamwīlanasya Ngai na ngai īngī nīme0mena ūu.

LUKU 2

11. Inyw'ī ala mwītkīlaa! Nyie nīmwootele ūtandīthya ūla ūkam0tangīla inyw'ī kuma ūsīllonī wī woo?

12. Nīkana inyw'ī m0mwītkīle Ngai Mwene Vinya W'onthē na M0t0mwa Wake, na ūkitai nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na ūthw'īi wenyu na mathayū menyū. Uu nī ūseo m0no kwenyu, takethwa inyw'ī nīmwmamanyie.

13. We akamūkeke inyw'ī naī syenyū, na k0tuma inyw'ī m0like nthīnī wa M0īnda īla īvītkīlaa t0l0sī uungu wayo, na mawīkalo matheu ma kwendeasya nthīnī wa M0īnda ya Tene na Tene. Usu nī ūtanu m0nene.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٥١﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُفْضِلُكُمْ مِنْ مَدَائِپِ الْيَوْمِ ﴿٥٣﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَنُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ ظَنَبَةٌ فِي جَنَّاتٍ مَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamUnenge inyw'I inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Utethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŌkIlyo
 wa vakuvI. Kwa Ōu, tavany'ai Ōvoo
 mŌseo kwa etIkIli.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItIkIlaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānI* ya Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌngIic, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa Ōu,
 nguthu Imwe ya Aana-ma-Isilaeli
 nIyetIkIliile, oyIla nguthu Ila IngI
 nIyaleile kwItIkIla. IndI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetIkIliile IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَسْرَآئِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
 فَأَيَّدَْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ūlau, Usũtwe nŵ tei.

2. Kŵla kyonthe ona kŵa kŵ matunŵ ona kŵla kyonthe kŵ ūlũ wa nthŵ nŵkŵmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbŵ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũŵ.

3. We nŵ We ūla ūmũkŵlŵtye Mũtũmwa kuma katŵ wa Andũ-Matesŵ-Kũsoma kuma katŵ woo ene ūla ūmasomeaa Mŵsoa Yake na ūmatheasya mo, na ūmamanyŵasya Ivuku na ūŵ, onakau mo mbee, maŵ nthŵnŵ wa ūthyoeuku umŵlŵte;

4. Na angŵ kuma katŵ woo ala matanamba kũkwatana namo. We nŵ We Wŵ-Vinya, Ula Mũŵ.

5. Usu nŵ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mwŵai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata mwŵao wa Tola na malea kũkua, nŵ ta ya ŵng'oi yŵkũte mũo wa mavuku. Ngelekany'o ya andũ ala mamŵleaa Mŵsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naŵ.

7. Asya, 'Inyw'ŵ ala mwŵ Ayuti, ethwa inyw'ŵ mwŵsũanŵa kana mwŵ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رُسُلًا مِنْهُمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْ
حِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ

وَأَخْرَجَ مِنْهُمْ لَتًا بَلَّغُوا بِهِمْ وَالْغَزِيرُ
الْحَكِيمُ

ذَلِكَ نَضَلَّ اللَّهُ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ خُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا يَحْمِلُونَهَا
كَشَلِ الْجُنَادِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا يَتْلُ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا أَوْ لِيًّا

wa andũ ala angĩ onthe, Iĩĩlei kĩkw'ũ
Indĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8.Indĩ mo maikakĩĩĩla ona Indĩ, nũndũ
wa kĩla moko moo matwaie mbee woo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ
nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9.Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũkĩkĩla
vate nzika, kĩkamwĩthĩla inyw'ĩ. Na Indĩ
inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake We ūla wĩsĩ
maũndũ ala matonekaa na ala monekaa,
na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ
maũndũ ala mweethĩwe mũkĩka.

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano
weetanwa kwoondũ wa Mboya
mũthenya Wakatano, Tkalaatei
kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya
W'onthe na tiai mawĩla menyu onthe.
Undũ ūũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu,
takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11.Na Indĩ ĩla Mboya yathela, Indĩ
nyatĩkai ĩũũ wa nthĩ na manthai mumo
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na
mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe
mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12.Indĩ yĩla mo moona ūtandĩthyo kana
ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na
kũũtia we ūũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo
mũno mbee wa ūtanu na ūtandĩthya, na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We
Mũnengani ūla-Mũseo-Vyũ.'

لِقَوْمٍ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَبْنُوا مَقْبَرَتَكُمْ

صَدَقَيْنِ ۝

وَلَا يَتَذَكَّرُ أُولَئِكَ أَمَّا قَدْ مَتَّ أَيْدِيَهُمْ

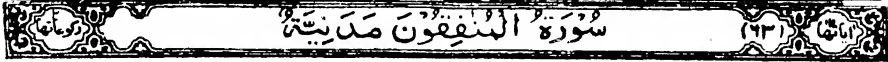
اللَّهُ عَلَيْهِمُ بِالْظَالِمِينَ ۝

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ
ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَوَدَّىٰ لِلصَّلَاةِ مِنْ يُومٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لَانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَأَسْبَأْ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بِئْسَ التِّجَارَةُ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN

(Wavuanfw'e Madina)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla angangani mooka vala ũĩ maasya, 'Ithyĩ twĩna ũkũsĩ kana we wĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana ow'o we wĩ Mũtũmwa Wake, Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vate nzika, angangani nĩ akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'ĩkĩthĩtye ithitũ syoo ta ngao; ũu mo mamaalyũlaa andũ kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methĩtwe mayĩka nĩ mathũku.

إِتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nĩmeetĩkĩlile, na Indĩ malea kwĩtĩkĩla. Kwa ũu, ũsilĩlo nĩweekĩiwe iũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ũndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na yĩla inyw'ĩ mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nĩmwendeasya inyw'ĩ; na ethwa mo nĩmaneena, inyw'ĩ nĩmwĩthukĩlasya ũneeni woo. Oyĩla mo nĩ ta tũũvonge tũmũ tũmbanĩw'e. Mo nĩmakĩaa kũvalũkĩlwa nĩ kĩla kyeva. Mo nĩmo amaitha, kwa ũu tsũvĩlanei namo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe iũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذَا رَأَوْهُمُ تَجَبَّأْ أَعْنَاسُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمِعْ لِقَوْلِهِمْ كَانَهُمْ خُشْبٌ مُسَدَّدٌ يَنْسَبُونَ كُلَّ صِخْرَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوِّ فَاحْذَرْهُمْ تَتْلَاهُمْ اللَّهُ أَنْتَ يَوْمَ تَكُونُ

6. Na yĩla mo matavw'a, 'Ūkai, nĩkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwĩtĩsya inyw'ĩ ũkeo, mo mathiũaa mĩtwe yoo ũtee, na nũmonaa matiĩtwe itina mausũtwe nĩ ũng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّازِمُوا وُسْهُمُ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya ōkeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya ōkeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyalĩke na maimũtia we;' oyĩla inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ⑥

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, ōmwe ūla mũtalĩku mũno vyũ, akamũlũngya ūla mũthĩni mũno vyũ;' oyĩla ndala ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etĩkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

يَقُولُونَ لِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرَابُ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ⑥ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Ūthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ Ūtee na Ūlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla ona wĩva wĩkaa Ūu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتْلُوا كُتُبَكُمْ آمَنُوا وَلَا تَلَاؤُكُمْ عَنْ دُكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ⑥

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kĩkw'ũ kĩtanamũvikĩ ōmwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Ōkanerige Ivinde kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

وَأَنفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑥

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamŭnenge thayŭ Ivinda ylla
yŭtw'ŭtwe yavika; Na Ngai Mwene
Vinya W'onthe Nŭmesŭ-Nesa maŭndŭ
ala inyw'ŭ mwŭkaa.

وَكُنْ يُؤَخِّرُ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجْلُهَا وَاللَّهُ
فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

سُورَةُ التَّغَابُنِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndaĩ nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

3. We nĩ We ũla ũmũmbĩte inyw'ĩ, ĩndĩ amwe menyu nĩ alei na amwe menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nĩkw'o ũalũko wa mũminũkĩlyo.

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtĩkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsilĩlo wĩ woo.

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtĩkĩla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْمَعْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرَوْنَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَعَالُوا أَبْشَرُ مِنْهُمْ دُونَنَا فَنُفِرُوا وَأَتَوْنَا

Na Ola ona wIva OmwItIkIlaa Ngai
Mwene Vinya W'onthe----We
amItongoeaSyua ngoo yake nesa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nOsyIsI
syIndU syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya
W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI
ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI I0l0
wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya
Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai
Ngai ateo We; Kwa Ou, etIkIli nImaie
wIkwatyo woo kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItIkIlaa! Vate nzika,
katI wa iveti na syana syenyu ve amwe
ala w'o nI amaitha menyu, kwa
Ou,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya
na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-
M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana
syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene
Vinya W'onthe nI We wIna Ituvi Inene.

17.Kwa Ou m0kfei Ngai Mwene Vinya
W'onthe m0no vy0 Ond0 m0tonya, na
It hukIIsyei, na Iw'ai, na umyai nzIani
yake; Okeethwa wI Oseo kwenyu ene.
Na Ola ona wIva OtangIwe kuma nthInI
wa Itomo yake mwene---aa nImo
makethwa na UkIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya
yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

وَاطِيعُوا اللّٰهَ وَاطِيعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّمَا
عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْبَيِّنُ ﴿٢١﴾

اللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللّٰهِ فَيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٢٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ
عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ ۚ وَإِن تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا
وَتَعْفَرُوا فَإِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ شَرِيحٌ ﴿٢٣﴾

إِنَّمَا آمَا لَكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فَتَنَةٌ ۖ وَاللّٰهُ عِنْدَهُ
أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا ۚ
وَأَنفِقُوا خَيْرًا لِّأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَن يُوقِ شَيْعَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٥﴾

إِن تَقْرَضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضْعِفْهُ لَكُمْ ۚ
يَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

inyw'I; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmIIsya.

19.Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜI.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدَنِيَّةٌ

AL - TALAAK (WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! YIla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinde yIla yIw'ŵwe, na tala Ivinde; na mũkIe Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanI syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kIko kIla kIkwoneka ũtheinI kI kIthũku. Na Ino nI mIvaka yIŵwe nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wIva ũmIklIlaa mIvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvũtIasya thayũ wake mwene. We ndwĩsI; nokwIthwa kana Icina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kIIndũ kyeũ kIkeklIka.

3. IndI, yIla syo syathengeesya kũvika Ivinde yasyo yIla yIw'ŵwe, syIkalye na ũseo kana ũtaanIsye nasyo na ũseo, na mete andũ eIŵ alũngalu ta ngũsI katI wenyu, na ũngamyai ũkũsI wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nIw'o ũtaItwe we ũla ũmwũtIklIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MũminũkIlyo. Na we ũla ũmũklIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvIsya nzIa ya kũtangIŵa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalIthasya. Na we ũla wiaa wIkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwIlanIe we. NIw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanIsya kIleelo Kyake. Nũndũ kIla kIIndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkIŵte kIthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوْيَ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ۚ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۚ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mwĩna nzika *ĩũũũ* wa iveti syenyu kũyĩtũka İvinda yasyo ya mwei, İndĩ *manyai kana* İvinda yasyo yĩla yĩtw'ĩtwe nĩ myei İtatũ, na no *ũndũ Omwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu İvinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mwĩkalaa, *kwa İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe*, kwĩlanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; İndĩ mwona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, İndĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesyey *mũndũũme* kaana.

8. ũla wĩna wingĩ nĩaumye kwĩlanana na wingĩ wake, na ũla ũnyivĩwe, nĩaumye kwĩlanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakũthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo İtina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنُ مِنَ الْحَيْضِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ زَنَيْتُمْ
فَعَذَابُكُمْ ثَلَاثَةُ أَشْهُدٍ وَالَّذِي لَا يَحْضُنْ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سِتْرًا وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارَّوهُنَّ لِتَصْتَفُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآوُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ وَأَنْزِلُوا إِلَيْنَكُم
بِعُرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فُسْرُضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
فِي إِلا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.Ni mIsyI yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItaliile Otalo mwai na twamIsillIa na OsillIlo wI kyeval

وَكَاتَيْنِ قَرْنٍ قَرِيَّةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسِبْنَهَا حَسَابًا شَدِيدًا وَعَذِّبْنَهَا عَذَابًا ثَقِيلًا ①

10.Kwa Ou, nfyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIkko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ②

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye OsillIlo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIa kIlIkko, ala mwItIkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye kIlilikany'a kwenyu.

أَمَدَ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَٰأَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا ۖ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ③

12.MOtOmwa, Ola OmUsomeaa inyw'I MIsaa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa kIla mUthemba wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na Ola ona wIva OmwItIkIlIa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo---We akatuma we alika nthInI wa MItOnda Ila IvItIlIa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رُسُودًا يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّیُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ ۚ وَمَنْ يُؤْمَرْ بِاللَّهِ وَعَمَلٍ صَالِحًا يَدْخُلْهُ
جَنَّتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ④

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa kIveva Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IOlO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Umanyi Wake.

يَا شَيْ قَدِيرُهُ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدَنِيَّةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIIM
(WavuanIw'e Madina)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe nI tei.

2. We Mwathani! Ntĩĩ we ũkwĩvata we-mwene kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkwĩtĩkĩĩtwe we, ũimantha ũtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nI tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkwĩtĩkĩĩtwe we kwananga mawĩvĩto maku, ũũũ wa maũndũ ala mawetetwe vau mbeenĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mũsũvĩ waku; na We nI Umanyi-W'onthe, Mũĩ.

4. Na yĩla Mwathani wakĩtavisiye kĩveti kĩmwē kyake kĩmbithĩ kya maũndũ nakyo kyaumbũla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmanyĩthya ũvoo wakyo, we akĩmanyĩthisye kyo kĩlungu kĩmwē kyaw'o, na alea kũweta ngalĩ ĩla ĩngĩ yaw'o. Na yĩla wakĩmanyĩthisye kyo ũvoo ũsu, kyakũlya, 'Nũũ ũla ũkũtavisiye we ũu? We aisiye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mũmanyi-Wa-Syonthe nũmanyĩthĩye Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'elĩ nĩmũkũmwēlekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mwĩlĩĩte, kũkeethwa kwĩ ũseo mũno kwenyu, na ngoo syenyu syĩthwe iminĩte kũkusĩw'a ũvoonĩ ũsu. Indĩ inyw'ĩ mwatetheanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ kũmũkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَنْتَهَى
مَرْضَاتٍ أَرْوَاهُكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا
نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُ وَ
أَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ
أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ
تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَ
صَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ

We Mūsūvfi wake, na Kavilieli na ala alūngalu katī wa etīkīli; na mbee wa ūu, alaſka ala angī onthe nī atetheesya make ota ūu.

6.Nīkūtonyeka kana, we akamūnenge inyw'ī valūa wa kūtaanīsyā talaka, Mwīai wake akamūnenge iveti ingī nzeo vandū venyu kūmūvfta inyw'ī, ndīkīfi, mbīftīkīli, mbīwi mūno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syīnenganīte ūthaithinī, itīſaa kūya, ndiwa na eſtu atheu.

7.Inyw'ī ala mwīftīkīſaa! Itangīlei ene na andū ma nyūmba syenyū kuma Mwakinī ūla ngū syaw'o nī andū na mavia, ūla ūnyuvīwe alaſka ūlū waw'o, mate tei, na ai, ala mataleaa kūmwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maūndūnī ala We ūmeyīſaa, na kwīka ūndū mo meeyīſaſwa.

8.Inyw'ī ala mwīftīkīſaa! Mūikaete mawīkwatyo ūmūnthī. Inyw'ī nīmūkūſwa kwoondū wa maūndū ala inyw'ī mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ī ala mwīftīkīſaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna wīlilo wa w'o. Nokwīthwa Mwīai wenyū akavetanga ūthūku wa meko menyu na kūmūtonyethya inyw'ī kūlika Mīūndanī ſa ſvīſſaa mbūſi uungu wayo, mūthenya ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakamūsonokya Mwathani kana asu ala metīkīſte vamwe nake. Kyeni kyoo kīkasembaa mbee woo na mokonī moo ma aūme. Namō

عَنِ رَبِّهِ إِنَّ طَلَقَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
فَإِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ مُؤْمِنِينَ تَبْدِئُ غَيْبَتِ
سَيِّئَاتِ تَبْدِئُ وَأَبْكَارًا ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودَهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظُ
شِدَادٍ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتُكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

سُورَةُ الْمُلْكِ مَكِّيَّةٌ

١٩٤

AL - MULK
(Wavuanfwe Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nfi Olau, Usuftwe
nfi tei.

2. Kuathimwa nfi We ūla ūsumbfi wfi
kw'okonfi Kwake, na We E-na ūtonyi
fūlū wa syfndū syonthe.

3. Ula ūmbfte kfkw'ū na thayū nfkana
atonye kūmŭtata inyw'f---ūla mŭseo vyū
nthfni wa meko; na We nfi We-Wf-
Vinya, Mŭekanfi-Mŭno-Vyū.

4. Ula ūmbfte matu mŭonza na
mwfw'ano. Vai ūalyŭku ūtonya kŭwona
nthfni wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau.
Sisya fngfi fndfi: we nfwonaa ūvftanu ona
wfw?

5. Ifi, sisyai fngfi, na fngfi, woni wenyu
ŭkamŭsyokea inyw'f fŭ mwfi avŭavŭanu
na mwfi anou.

6. Na nfw'o, Ifyfi nftŭyanakavfye ftu
yflla ya ftheo vyū na mataa na
tŭkamatw'fkfthya mo ma kŭmalŭngya
masatani, na nftŭmaseŭvfisye mo ūsilfŭlo
wa Mwaki wakene.

7. Na asu ala matamwftkflaa Mwfi wo
ve ūsilfŭlo wa Ngiena, na ūalŭko
mŭthŭku!

8. Yflla mo makekw'a nthfni wayo,
makawfw'a ūuumfte ūtheŭkfte.

9. Ukeethwa wfi vakuvfi kŭvŭthŭka nfi
ŭthatu. Oyfla nguthu ya alei yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ

أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي

خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفَوُّتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ

تَرَى مِنْ تَفَوُّدٍ

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ

خَابِسًا وَهُوَ حَسِيرٌ

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا

رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَهُمْ فِي

النَّصِيرِ

لَا يَنْفَعُهُمْ سَبْعُونَ نَسْأَةً أَهْلِيهَا وَإِنَّهُمْ

تَكَادُ تَسْبِرُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ

nthInI waw'o, as0vIi maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikIa inyw'I?'

10. Mo makas0ngIa 'II, nIw'o,
M0kaanany'a nIwookie kwit0, InDI ithyI
nItwam0tw'kIthisy e we ta m0kengani,
na ithyI nItwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanItye kInD0; inyw'I mwi
IvItyonI Inene.'

11. Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nItweethukIIsye, kana t0kethwa na
kIIfko, t0yIthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12. InDI mo makaumb0la naI syoo; InDI
k0umanIwa kwIthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13. NIw'o, asu ala mam0kIaa MwIai woo
oyIla We n0vithanItw'e kwoo---ve
0eeko na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14. Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneeana mbee wa and0; We nIwIsI
nesa vy0 kIla kI nthInI wa ith0i syenyu.

15. We 0la 0m0mbIte inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIla 0nd0.

LUKU 2

16. We nI We Ula 0mbIte nthI yIanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzIanI syayo k0la kwIna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nIkw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ عَنْهَا آلَهُمْ يَاتِكُمْ نَذِيرٌ ۝

قَالُوا بَلَىٰ تَدَّ جَاءَنَا نَذِيرُهُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنَّا أَنشُرُوا لَكُمْ فِي ضَلَالٍ
كَبِيرٍ ۝

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
الشَّعِيرِ ۝

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحْقًا لِأَصْحَابِ الشَّعِيرِ ۝

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَقَرٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الضُّرُورِ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي

مَنَازِلِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ ذَلَّلَ اللَّهُ النَّشُورَ ۝

17. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ Kwake We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakatumā nthĩ Ithelekelya nthĩ vamwe nenyu, yĩla yambĩĩĩllya kũthingitha?

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفَّ بِكُمْ الْأَرْضُ
فَلَا يَكُنْ تَمُورٌ ۝

18. Inyw'ĩ mwĩw'aa mwĩ mũuonĩ kwa We ūla wĩ Itunĩ kana We ndakamũetee kũtutani kya mũthanga? Na Indĩ mũkamanya Ōndũ Ōkaany'o Wakwa wathũkĩe.

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَتَسْعَلُونَ كَيْفَ نُنْزِلُ ۝

19. Na ow'o asu ala maĩ mbee woo, nĩmamāt w'ĩkĩthisye Atũmwa Makwa ta akengani ota Ūu; Indĩ Ōsĩĩllo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ تَكْلِيهِ ۝

20. Mo nomonete nyũnyi Iũũ woo, Itambũũkĩtye nthwau syasyo iũũkĩte syo iteũthingithanga na Indĩ ikĩĩũmba vamwe Iũũ wa nzyĩma yasyo? Vai wa kwikwatĩĩa yayayanĩ ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow'o We nũsyonaa syĩndũ syonthe.

أَوْ لَمْ يَرَوْا إِلَى الظَّالِمِ فَوْقَهُمْ صُفْحٌ وَيَحْضُرُونَ
مَا يُسَكِّنُ إِلَّا الرِّحْمَنُ إِنَّهُ يُجْزِي شَيْءٌ بِصِيرٍ ۝

21. Kana nũũ ūla we Ūtonya kũtw'ĩka nguthu syenyu sya ita kũmũtethiya kũkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nthĩnĩ wa ūkengani tũ.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مَنْ
دُونِ الرِّحْمَنِ إِنَّ الْكُفْرَ بِي عَظِيمٌ ۝

22. Kana we nũũ ūla We akaũngamya kyaũya Kyake, Ūtonya kũmũnenge inyw'ĩ? Aiee, Indĩ mo maendeeaa kũlũma nthĩnĩ wa wau wa matũ na ūalyũku.

أَفَنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجَوْنَا فِي عُنَتٍ وَنَقُودٌ ۝

23. Kyaũ! We ūla ūendaa akungĩte na ūthyũ wake nĩwe ūtongoew'e nesa kana nĩ ūla ūendaa aũngeme alũngele nzĩanĩ Iĩla ya w'o ndũngalu?

أَفَنْ تَتَشَاءُ مَكِينًا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمِنْ فَتْنَةٍ
سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24.Asya, 'We nĩ We ūla
wamŭtw'ĩkĩthisye inyw'ĩ kwĩthwa andũ
na amŭseŭvĩsya matũ na metho na ngoo;
Indĩ inyw'ĩ mŭtũngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السِّنْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

25.Asya, 'We nĩ We wamwingĩvisye
inyw'ĩ tũlũ wa nthĩ, na inyw'ĩ
mŭkoombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُخْشَعُونَ ۝

26.Namo maasya, 'Utianĩ ūũ Okavika
Indĩ, ethwa inyw'ĩ ow'ŭ mwĩ ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ۝

27.Asya, 'Umanyi waw'ŭ wĩna Ngai
Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nĩ
Mũkaanany'a mumĩlu tũ.'

قُلْ إِنَّمَا أَوْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ۝

28.Indĩ yĩla mo makawona vakuvĩ,
mothyũ ma asu ala matetĩkĩlaa
makakwatwa nĩ kyeve, na
kũkatavanw'a, 'Uũ nĩw'ŭ inyw'ĩ
mwekalaa mũikũlya.'

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدَّعُونَ ۝

29.Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene
Vinya W'onthe akenda kũmbananga
Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana
akatw'ĩw'ĩ tei; nũũ ūla Okamasiĩla alei
kuma ūsiĩlonĩ wĩ woo?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَحِمَنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ حَذَابِ النَّارِ ۝

30.Asya, 'We nĩ Ngai-Wa-Ulau; ithyĩ
nĩtũmwĩtĩkĩĩte We na Kwake nĩvo twĩte
wĩkwatyo witũ. Na omĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya nũũ ūla wĩ tĩvĩyonĩ yumĩlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَتَعْمَلُونَ
مِنْهُ وَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

31.Asya, 'Ndavyei nyie, kĩw'ũ kiyenyu
kyonthe kĩkathelokelya nthĩ, nũũ Indĩ ūla
ũmũetee kĩw'ũ kĩĩhe kĩvĩĩte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مُّسِينٍ ۝

سُورَةُ الْقَلَمِ مَكِّيَّةٌ

(٦٨)

AL - KALAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ōlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kĩandĩki
na kĩla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٌ وَمَا يَسْطُرُونَ

3. Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwĩ
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4. Na kwaku we, kwa ūla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩ ūtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَنُوءٍ

5. Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndaĩa.

وَأَنَّكَ لَظَلَّ خَلْقٍ عَظِيمٍ

6. Na we omĩtũkĩ ūkoona onamo ota ūu
makoona

فَنَسْتَبَسِّرُهُ وَيُبَصِّرُونَ

7. Nũũ ūla ūkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَنبِئِكُمُ الْمُفْتُونُ

8. Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatĩaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9. Kwa ūu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ūla w'o.

فَلَا تُطِيعُ الْكَافِرِينَ

10. Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ūu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَذُوَا لُؤْلُؤٍ يَبْدُونَ

11. Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تُطِيعُ كُلَّ حُلَّافٍ مِثْلِهِ

12. MÜvinganĩsya, Ola Üendaa
akyananga masyĩtwa ma andũ,

مَتَانِي شَأْنِي وَبَعْدِي ۞

13. MÜvatani wa moseo, mÜtÜli-wa-
mĩao, mwene-naĩ,

مَتَانِي لِحْزَنِ مَعْتَبِي أَيْنِي ۞

14. Wĩna mwĩkalo mÜthÜku na İÜlÜ wa
Üu, Üte İthe mwĩanĩu.

عَلِي بَعْدَ ذَلِكَ رَيْبِي ۞

15. Kĩtumi nÜndÜ we ena Üthw'ii na
syana.

أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَيْنِي ۞

16. Yĩla we wasomewa Mĩsoa YaitÜ
aasya, 'Movoo ma tene!'

إِذْ أَنْتَنِي عَلَيْهِ إِنِّي قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۞

17. İthyĩ tÜkamwĩkĩa kyoo İnyiÜÜnĩ yake.

سَنِيصُهُ عَلَى الْخُرُومِ ۞

18. İthyĩ tÜkamata mo tondÜ
twamatatie ene ma mÜÜnda yĩla mo
meevĩtie kana makoombany'a masyao
onthe kwakya kİloko.

إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَتَوْا
لِيَصْرُفُهَا مُصْبِحِينَ ۞

19. Namo malea kÜvathÜkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' Inshaallah

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ۞

20. Indĩ mbaanga kuma kwa Mwĩai waku
nĩyamathokeie yĩla mo makomete;

فَطَافَ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۞

21. Na kİloko kyamethĩa Üilyĩ ta mÜÜnda
Üküangĩwe nthĩ OtukÜ mÜima.

فَأَصْبَحَتْ كَالضَّرِيمِ ۞

22. Kwa Üu, mo nĩmeetanie mÜndÜ na
Üla Üngĩ kÜitheatheana masangya,

فَتَنَادَا مُصْبِحِينَ ۞

23. Makyasya, 'Umaalai Ünĩ kİloko tene
mÜende mÜÜndanĩ wenyu, ethwa inyw'İ
nİmÜÜketha ngetha,'

أَيُّ اعْدُوا عَلَى حَزْبِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۞

24. Na mauma, maineenany'a mÜndÜ na
Üla Üngĩ na mawasya manini,

فَانْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ۞

25. Makyasya, 'Mūiketfīkīle mūndū nya
kūlika nthīnī waw'o ūmūnthī inyw'ī vate
kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدْعُهَا يَوْمَ عَمَلِكُمْ فَنُكِنُ ۝

26. Na mo maumie kīloko tene mena
vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خَرْبٍ قَدِيرِينَ ۝

27. Indī yīla mo mawonie mūnda
maisye, 'Vate nzika ithyī nītwātye nzīa
yaitū!'

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ۝

28. Aiee, ithyī nītūvenetwe kīla kīndū.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۝

29. Ala aseō vyū katī woo maisye, 'Nyie
ndyaamūkūlya inyw'ī, Mwīlea kūmūtaīa
Ngai nīkī?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسْمِعُونَ ۝

30. Yu mo maisye, 'Utheu wīthwe kwa
Mwīlai waitū. Vate nzika, ithyī
nītwīthītwē twī eki-ma-naī.'

قَالُوا سُبْحَنَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

31. Na Indī amwe moo mamathiūōkīa ala
angī maitūlana mūtī mūndū na ūla
ōngī.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۝

32. Namo maisye, 'Woo nī witū!
Nīw'o, ithyī twaī eki-ma-naī mūno.

قَالُوا يُونُسُ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝

33. 'Nokwīthwa Mwīlai waitū akatūenge
mūnda mūseo mbee wa ūō; ithyī
nītūmūthaitha Mwīlai waitū
twīnyivītye.'

عَنَّا رَبَّنَا أُنْزِلْ كِتَابًا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا
رَاغِبُونَ ۝

34. Usu nīw'o ūsilīlo wa nthī īno. Na
vate nzika, ūsilīlo wa Itunī nī
mūnenange mūno. Takethwa mo
nīmamanya!

وَقَالَ لَهُمْ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve Mfonda ya Utanu vamwe na Mwai woo.

إِنَّ الْبَشَرَيْنِ عِنْدَ رَبِّهِمَا جَنَّتِ التَّوْبَةُ

36.Ithyi IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitO UndU Ithyi tUmekaa avItany'a?

أَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwIna kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا لَكُمْ سَكِرْتُمْ فَتَسْكُنُونَ

38.Inyw'I mwIna Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمَرَ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَذَرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkeethwa na kIla mOkOnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ

40.Kana inyw'I mwIna OtianIo ona Omwe wovanItw'e NaitO Ithyi kOvika MOfhenya wa UthayOkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمَرَ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِالْقُرْآنِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَخْتَارُونَ

41.MakOlye mo nOo katI woo OIa OkaOngamIa OndU Osu.

سَلَامٌ عَلَيْهِمْ بِذَلِكَ زَعِيمٌ

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمَرَ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MOfhenya OIa w'o Okavuanw'a OtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ou;

يَوْمَ يَكْفُفُ عَنْ سَائِي وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ يَسْتَوْفِقُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

خَائِضَةً أَبْصَارُهُمْ تَرَاهُمْ ذَلِيلَةً وَقَدْ كَانُوا يَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَائِمُونَ

maĩ mŭŭonĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmaleile kwĩw'a.

45.Kwa Ŭu, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno YaitŬ. Ithyĩ
tũkamathengeesya mo vakuvĩ na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

فَدَّرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَدْرِي
فِي خَيْثٍ لَا يَعْلَمُونَ ۝

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِلْ لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَيِّبٌ ۝

47.Kana we kometasya mo ĩtuvi ũndũ
mekwoneka mailĩ ta maemeewe nĩ thiĩ
mũito?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

48.Mo mena maũndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝

49.Kwa Ŭu we, ĩthĩwa ũmĩĩsye kũkua
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
ũla Mũndũ wa ĩkũyũ Yona yĩla
wamwĩkaĩlile Mwĩai wake ausũltwe nĩ
kyeva.

فَاصْبِرْ بِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e ũtee wa ũkanga ĩolũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũltwe mũtĩ nĩ andũ
make.

لَوْلَا أَنْ تَدْرِكُهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisye ũmwe wa ala
alũngalu.

فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

52.Na asu ala matetĩkĩlaa, nomende
kũkumya we vandũ vala Ngai Mwene
Vinya W'ontho ũkũnengete na mothyũ
moo mena ũthatu yĩla mo meew'a

وَأَنْ يَكَادَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ
لَا تَسْمَعُ إِلَّا نَجْوَىٰ الَّذِينَ يَبْغُونَ ۝

Klililikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klililikany'a
kwa nthI syonthe.

مَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْحَاقَّةِ مَكِّيَّةٌ

(49)

AL - HAAKKAH
(Wavuanlw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũltwe nĩ ũlau, Usũltwe
nĩ tei.

2. Ula Utathũkĩĩka wa w'o!

3. Ula Utathũkĩĩka nĩ mwaũ?

4. Ula Utathũkĩĩka wa w'o nĩ mwaũ. Na
nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we Ula
Utathũkĩĩka na wa w'o nĩ mwaũ?

5. Mbaĩ ya Athamuti na mbaĩ ya Aati
nĩmamĩtw'ĩkĩthiye mbaanga ya
kĩhũũũmũkĩĩlo ta ya ũvũngũ.^{1*}

6. Indĩ mo Athamuti nĩmaanangiwe na
ĩkũna yĩ vinya.

7. Namo Aati nĩmaanangiwe na kĩseve
kyai kĩluumĩte,

8. Kĩĩla We watumie kĩuutana kwa
motukũ mũonza na mĩthenya nyaanya
ĩatĩanĩe, nĩkana we ũtonye kwona andũ
mavalũkangĩte na mothyũ matulĩtye ndu,
mailyĩ ta mĩthamba ya mĩtende
mĩvalũkangu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ

مَا الْحَاقَّةُ

وَمَا أَرْذَلُكَ مَا الْحَاقَّةُ

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهُمْ إِذْ

فَأَنبَأَ ثَمُودُ قَوْمَهُ بِإِتْلَافِ

وَأَقَامُوا لِلَّهِ كِبَارًا يَرْجُونَ

سَعْرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَفَنِيَةً

حُسُومًا فَفَرَقَ الْقَوْمُ فِيهَا صَوْغَى كَانَتْهُمْ

نَجْلًا خَاسِرِينَ

¹ *Ngewa Ino yumĩtw'e nthĩnĩ wa 'Kulani Ntheu
'Al-Qariah' itavanĩtw'e ta 'Yauma yakuna-al-
Naaso kalfraashil mabsus wa takunul-jibaalo kal-
ehnil manfush' Al-Qariah 101:5-6 Mũthenya ũla
mbaa andũ makeethwa mailyĩ ta syĩmbalutya
inyatĩkĩtw'e, na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'la
mũsanũe. Kwa ũu ti kũvevenzeka kũvũthũ Indĩ
kwĩwetwa ta mbaanga nene ĩla ĩetawe nĩ mbomu
ila nene ta H-Bombs na Neutron Bombs na ĩla ĩngĩ.
Unene wa mwatũkanĩle ũsu ũwetetwe vaa nĩ ũla
ũtonya kũthia ĩma ĩkatwĩka ta mũtu.

9. We nūmonaa matialyo moo ona
Umwe?

هَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ ۝

10. Na Valao na asu ala maŋ mbee wake,
na mŋsyŋ ŋla yang'uthūlangilwe
nŋmaendeeie na kwŋka naŋ.

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِآلِ الْكَافِرِينَ ۝

11. Na mo nŋmaleile kūmwŋw'a
Mūtūmwa wa Mwŋlai woo, kwa ūu We
nŋwamakwatie mo na ūkumbatŋlyo
mūlūmu vyū.

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَلَخَذَهُمْ آخِذَةٌ رَابِعَةٌ ۝

12. Nŋw'o, yŋla kŋw'ū kyambatie ŋūlū,
ŋthyŋ nŋtwamūkuie inyw'ŋ na Ngalawa,

لَمَّا لَنَا طَافَا النَّارَ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ۝

13. Nŋkana ŋthyŋ tūtonye kūkŋw'ŋkŋthya
ta kŋlilikany'o kwoondū wenyu, na kana
matū ala maiaa nthŋmatonye kwia.

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكُرَةً وَتَعِيماً أُولَئِكَ ۝

14. Na yŋla ŋvuvwa yŋmwe ya soo
yŋkavuvwa,

فَإِذَا الْفُجَاءُ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

15. Na nthŋ na ŋma ikyūmbanw'a vamwe
na ŋndŋ iivevenzwa ŋvevenza yŋmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

16. Mūthenya ūsu nŋw'o Undū-Mūnene
ūkavika.

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

17. Na ŋtu yŋkaatūkanŋla kaŋŋ, nayo
yŋkeethwa yŋ yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَاتِ الثَّمَارِ فَيَوْمَئِذٍ وَاحِدَةٌ ۝

18. Na alaŋka makeethwa maŋngeme kŋla
ngalŋ, na ŋūlū woo mūthenya ūsu alaŋka
nŋaanya makakua Kŋvŋla-kya-Usumbŋ
kya Mwŋlai waku.

وَالْمَلِكِ عَلَى رُجَائِبِهَا وَيَجْمَلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ ثَمَرِيَّةٌ ۝

19. Mūthenya ūsu inyw'ŋ mūkavikw'a
mbee wa Ngai: na vaiŋ kaŋŋ wa syŋmbithŋ
syenyu kŋkatiala kŋ kŋvithe.

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

20. Na Indī kwa ūla ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aŭme, we akasya, 'Ukai mŭsome ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَةٍ يُصَيِّنُهَا قَوْلُ مَا دُمْ أَقْرَبًا
كَتِبَةٍ ۝

21. 'Vate nzika, Nyie nīnamanyie kana ngakomana na ūtalo wakwa.'

إِلَىٰ كَلْتُنْ أَيْ مَلِي حَسَابَةٍ ۝

22. Kwa ūu, we akeethwa na thayū wa ūtanu.

فَعَوْنِي وَنَشْرَ رَاحِيَةٍ ۝

23. Nthīnī wa Mŭŭnda wī kŭndŭ kŭkīīlīlū,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

24. Vala itŭngo sya matunda ikethwa isŭnzŭŭlīte vakuvī.

قُطُوفُهَا دَائِمَةٌ ۝

25. 'Yai na mŭinyw'a, mŭtanīte nŭndŭ wa meko maseo ala inyw'ī mweekie matukŭnī ala mathelu.

فَلَوْلَا اَلْمَرْبُوبُ اَوْ يَتَّبِعُ اَيُّهَا اَسْلَفُكُمْ فِي الْاَيَّامِ
اَلْخَالِيَةِ ۝

26. Indī kwa ūla we ūkanengwe ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوَّلَىٰ كَتِبَةٍ يُصَيِّنُهَا قَوْلُ يَلَيْتَنِ
لَمْ أَرَاكَ كَتِبَةٍ ۝

27. Kana ngamanya ūtalo wakwa nī mwaŭ!

وَلَمْ أَدْرِ مَا حَسَابَةٍ ۝

28. Nyie nenda takethwa ūtwio ūsu nī mwīao kwoondŭ wa kŭmbananga nyie!

يَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ۝

29. Uthw'ii wakwa ndwīna ūuno kwakwa.

مَا آخَذَنِي مَالِيَةٍ ۝

30. 'Utonyi wakwa nī mŭthelu vyū.'

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَةٍ ۝

31. 'Mŭkwatei mŭmwove na mbīngŭ,

عُدُوهُ فَقُلُوهُ ۝

32. Indī mwīkyei we Ngienanī.

ثُمَّ اَلْبَحِيْمُ صَلَوَةُ ۝

33.'Na mwovei na mūnyololo wa ūasa
wa mīkono mīongo mūonza;

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ۚ

34.'Nīw'o, we ndaamwītkīla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mūnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۚ

35.'Na we ndaamaingītsya andū kūthya
ngya.

وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسْكِينِ ۚ

36.Kwa ūu, we ndena mūnyanyae vaa
ūmūnthī;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَهُنَا حَبِيبٌ ۚ

37.Kana līu ona wīva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ ۚ

38.'Ala vate ūmwe ūmaīsa ateo ene-naī
maīsa,

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِلُونَ ۚ

LUKU 2

39.Indī aiee, Nyie nīlvīta na syīndū
syonthe ila inyw'ī mwonaa,

فَلَا أَقِيمُ بِمَا تُبْعُهُونَ ۚ

40.Na syonthe ila inyw'ī mūtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْعُهُونَ ۚ

41.Isu vate nzika nīyo ndeto īla yaetiwe
nī Mūtūmwa mūtīkīle;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۚ

42.Na yo ti ndeto ya mūtīli-wa-myallī;
inyw'ī mwītkīlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۚ

43.Ona ti ndeto ya mūtōti wa ndoto;
inyw'ī mūsūvīaa o maūndū mavūthū!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ۚ

44.W'o nī ūvuany'o kuma kwa Mwīai
wa nthī syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۚ

45.Na ethwa we nūwetete kwa ūvūngū
ona kaūneeni kanini tōlō Waitū Ithyl,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۚ

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَدَانَةٌ بِإِيْسِينَ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩa we kuma Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ ũlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأَنَّهُ لَتَذَكُّرُهُ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأَنَّا نَتَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ũkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

وَأَنَّهُ لَحَزْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأَنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ũu, taĩa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبَحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَعَارِجِ مَكِّيَّةٌ

(٤٠)

AL - MA'ARIJ
(Wavuanĩw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mũkũlya akũlasya ũlũ wa ũsilũlo ũla
ũkilũlye kũvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. ũlũ wa alei, ũla vate ona ũmwe ũtonya
kũvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nĩ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩai wa ivũla nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaĩka na Veva syambataa Kwake
Mũthenyanĩ ũmwe ũla ũasa waw'o
nũndũ ũmwe na myaka ngili mĩfongo
ĩtano.

تَعْرِجُ السَّائِكَةُ وَالزُّوْحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa ũu ĩthwa na ũmĩsyo na ũmĩsyo
wa kwendeesya.

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَبِيلًا

7. Mo mawonaa w'o wĩ vaasa mũno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَؤْيُوتًا

8. Indĩ ĩthyĩ tũwonaa kwĩthwa wĩ
vakuvĩ.

وَوَرْنَهُ قَرِيْبًا

9. Mũthenya ũla ĩtu yĩkekala ta ĩvulũ
ĩtheũkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na ĩĩma ikeethwa iĩlyĩ ta mavuti ma
w'ia wa ĩlondũ,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْفِ

11. Na mũnyanya ndakakũlya ũvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَبْقَىٰ جَبَلٌ حَتَّىٰ يَكُونَ

12. Mo makaiwa menene mũndũ na ũla
ũngĩ, na ũla mũvĩtany'a akenda
kwĩyovosya we-mwene kuma ũsilũlonĩ

يُصْعَقُونَ فِي يَوْمٍ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

بِئْسَ يَوْمٌ يُبْعَثُونَ

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana
syake,

13.Na mŭka wake na mwanaa nyinya wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ

14.Na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkaufĩ ma nyŭmba yake ala mamŭnengete ŭtŭo.

وَفَصَّلَتْهُ الَّتِي تَوْبِهِ ۝

15. Na kumya asu onthe ala me 1010 wa nthi, nongi nūtonya kwiyovosya we-mwene *tū*

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْفِخُهُ ۖ

16.Indĩ aice! Vate nzika, nĩ ūmŭĩ wa Mwaki,

لَا إِنَّمَا تَلَفُ ۝

17. Uisuvûanga kîkonde kya mwĩĩ *ona*
kûvika maleenyûnĩ *ma mwĩĩ*.

نَزَاعَةُ الشَّوَى ۝

18.W'o Ūkamwĭta we Ūla waalyŪkile na
kŪsyoka ĩtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى

19. Na woombanisye *Uthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

20. Nĩw'ō, mũndũ asyaĩtwe ate mũmĩsya
na e kĩw'ũ.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا

21.Yŋla ōthōku wamōkiita we, ausōŋtwe
nŋ iŋo.

إِذَا مَنَّ الشَّرُّ جُزُوعًا ۝

22. Indī yīla ūseo wamūvalōkīla, we
nīwīkathīlaa.

وَأَذَانَهُ الْخَيْرُ مُنَوَّعًا ۝

23. Indī ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۖ

24.Asu ala maaatĩanĩasya Mboya syoo.

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ﴿٦٦﴾

25. Na asu ala nthĩnĩ wa ūthw'ii woo, ve
kĩlungu kyaw'o kĩaĩkĩe.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ﴿٦﴾

26.Kwöondü wa müvoyi na kyonze kila
kítavoyaa.

الْمُتَّكِلِينَ وَالْمُخْرُورِينَ

27.Na asu ala metikílaa Müthenya wa
Otawio kana ní wa w'ó,

وَالَّذِينَ يُضِلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ

28.Na asu ala mena wia wa Usilflo wa
Mwíai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَعَفِفُونَ

29.Níw'ó Usilflo wa Mwíai woo
ndwathókíika.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا تُوعَدُونَ

30.Na asu ala masúvía mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَقِيقُونَ

31.Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko
moo ma aúme mamaÜngamíe; ow'ó asu
ti ma kütölwa mütí;

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

32.Indí asu ala mamanthaa kúvítúka vau,
aa nímo eki-ma-naí.

فَمَنْ ابْتَدَعَ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

33.Na asu ala masyaítasya mawívíto
moo na motianíto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِمْ يَقُولُونَ

34.Na asu ala alÜngalu mokúsíní moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِلُونَ

35.Na asu ala maÜngamíaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

36.Aa makeethwa nthíní wa Míúnda me
ataítku.

بِأُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ

LUKU 2

37.Indí ala matetikílaa mená kyaú, Ündü
mo mokaa kwaku mekalaatíte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مَهْطِعِينَ

38.Kuma ngalí ya kw'oko kwa aúme
kwaku na kuma ngalí ya kw'oko kwa
aka, me nguthu syína kívathókany'o?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزَّتَيْنِ

39.Kŭla mŭndŭ katŭ woo ekwatasya
kŭlika nthŭnŭ wa Mŭŭnda wa Utanu?

أَيُّطَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40.Tiw'o! Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na kŭla
mo makŭsŭ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41.Indŭ aiee, Nyie nŭvŭta na Mwŭai wa
maumŭlonŭ na mothŭlonŭ, kana Ithyŭ,
twŭna ŭtonyi-----

فَلَا أَقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَائِدُونَ ۖ

42.Kŭmaete angŭ aseŭ kwŭmo vandŭ
voo, na Ithyŭ tŭitonya kŭsiŭwa *nthŭnŭ wa*
mawalany'o Maitŭ.

عَلَىٰ أَنْ يُبْدَلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا عُنَّ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43.Kwa ŭu, ekanai namo maendee na
ngewa yoo nthŭku na mathaŭke kŭvika
makomane na ŭla mŭthenya woo mo
mathawa.

فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ
الَّذِينَ يُوعَدُونَ ۖ

44.Mŭthenya ŭla mo makauma mbŭanŭ
syoo ta mekalaatŭte melekele ieleelonŭ
syoo.

يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَأَنَّهُمْ إِلَىٰ
نَصْبٍ يُوقُضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanŭe na nthŭ; na
mo makavw'ŭkwa nŭ nthoni. Usu nŭ
mŭthenya ŭla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمُ
الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

NUH

(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Ithyf nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ
make, *akyasya*, 'Makaany'e andũ maku
mbee wa ũsilũlo wĩ woo ũtanamavikĩa.'

3. We aisye, 'Inyw'f andũ makwa, vate
nzika, Nyie nĩ Mũkaanany'a mumĩlu
kwenyu,

4. Nĩkana mũmũthũkũme Ngai Mwene
Vinya W'onthe na kũmũkĩa We na
mũimbĩw'a Nyie.

5. We akamũekea inyw'f naĩ syenyu na
kũmũnenge inyw'f fĩvinda, kũvika fĩvinda
yĩla yĩtw'fwe. Nĩw'o, fĩvinda yĩla
yĩtw'fwe nĩ Ngai Mwene Vinya
W'onthe yĩlitya kũtũngwa fĩtina fĩla yo
yavika. Takethwa inyw'f nĩmwamanyie
tũ!

6. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie
nĩnĩmetĩte andũ makwa ũtukũ na
mũthenya,

7. 'Indĩ kũmeta *mo* kwakwa kũtumĩte mo
makĩa makauma *kwakwa* fĩyaa mũno
vyũ.

8. 'Na kĩla fĩvinda nyie nametie mo
nĩkana We ũtonye kũmaekea mo, mo
meekĩe syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo.
na meelingĩlile ngũa syoo na maendee
nthĩnĩ wa ũthũku woo, na meethwa na
ũng'endu mũvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمُ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

يَقَوْمِكُمْ فَتُؤْتُوا جُزْءًا مِّنَ الْأَجَلِ
فِي كُنْتُمْ إِن أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْلَئِنَّكُمْ

تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ
فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَسْقَمُوا بِأَنبَاءِهِمْ وَاصْطَوْا وَاكْتَلَبُوا

سِتْرَهُمْ ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ōtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10. 'Na Nyie ninamatavisye mo ūvoo
mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11. 'Na Nyie naisye, 'Manthai ōkeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyũ.

نَقَلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12. 'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدَادًا ۝

13. 'Na We akamwĩkĩla vinya inyw'ĩ na
ōthw'ii na syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mĩũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنَبِّئُكُمْ بِالْأُمُورِ الْغَيْبِ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّتٍ
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14. Mwĩna kĩ inyw'ĩ ūndũ mũteũweta
ndaĩla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15. 'Na kwa ūla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝

16. 'Inyw'ĩ nomwaasisya ūndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthē ūmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَعَوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17. Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyeni, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthē
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũ wa nthĩ' ta kũkĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝

19. 'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩla ya
mwanya.

ثُمَّ يُبْدِئُكُمْ فِيهَا وَيُغَيِّرُكُمْ فِيهَا بَعْضًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyũmbĩte nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ بِسَاطًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkĩlanĩlya nzĩlanĩ ũla mbaamu.

﴿ يَتَسَلَّلُوا مِنْهَا سَلَّالًا خَالًا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩle ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نوحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَابْتَعَوْا مِن لَّمْ يَزِدْهُ مَالَهُ وَوَلَدَهُ اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا

24.'Namo nĩmatavanasya ũmwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَدْرِكُ الْيَمُّنَةُ وَلَا نَدْرِكُ دَاوُدَ وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَعْقُوثَ وَيَعْقُوقَ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisye 'aingĩ, ona We ndũkamongelelee alei ateo nthĩnĩ wa Iwĩtyo vyũ!

وَقَدْ اضْلَوْا كَثِيرًا وَلَا يُزِيذُ الظَّالِمِينَ اِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo inayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا خَلَقْتَنِيْهُمْ اَعْرَبُوْا فَاَدْخِلُوْا اَنَا رَاٰهُ فَلَمْ يَجْعَلُوْا لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ اَنْصَارًا

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona ũmwe wa alei ta ekali ma ũlũ wa nthĩ;

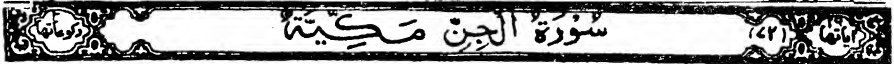
وَقَالَ نوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ اَعْلٰى الْكَوْكَبِ اَوْ يَذٰرَنِيْ

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya tũ athũkũmĩ Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْهُمْ يَخْلَوْا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوْا اِلَّا فَاجِرًا كَفٰرًا

29.Mwĩai wakwa: Ndekee naĩ nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka; ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanganiko!

رَبِّ اَعْرِضْ لِيْ وَلِاِخْوَتِيْ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِيْ مُؤْمِنًا وَّلَا تُخْزِنِيْ وَاَلْمُؤْمِنِيْنَ وَلَا تَجْعَلْ لِّاِلٰهٍ اٰلٰهًا

(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Nĩkũvuanĩw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsyē, namo maasya, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أَدْعِي إِلَى آثَةِ اسْمَعُ نَقَرُونَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

3. 'Yo itongoasya nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩtĩkĩĩĩte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا
أَحَدًا

4. 'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّى جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

5. 'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvĩtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَوِيًّا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا

6. Na ithyĩ twasũanĩaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩ.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَنْ لَنْ نَقُولَ الْإِنْسَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ
كُذِبًا

7. 'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvĩo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongeleele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ
مِنَ الْجِنِّ فَرَّادُوهُمْ رَهَقًا

8. Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyĩw'ĩ mũsũanĩaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũtũmwa ona ũmwe ona ĩndĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ nĩtwamanthie *kwenda* kũvika
Itunĩ, Indĩ tweethĩe yusũte asũvĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَّا لَنَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَهَا مُرْتَدَّةً حَرَسًا
شَدِيدًا وَشُهُبًا ۝

10. Na ithyĩ twakothaa kwĩkala ivĩlanĩ
imwe syayo kwĩthukĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعُ
أَنَّا نَحْنُ يُحَدِّثُ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا ۝

wĩva wĩthukĩsya yu, ethĩaa ndata ɪla
iathanaa imũmandĩkĩe we.

11. Na ithyĩ tũyĩsĩ kana 0th0ku nũtw'ĩtwe
kwa asu ala me ɪ0ɪ0 wa nthĩ kana ethwa
Mwĩai woo nũtw'ĩte *kĩndũ* kĩseo kwoo.

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَشَرُّ أَوِ يَدْعُوا مَن فِي الْأَرْضِ لِأَرْسَلَهُ
بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ۝

12. 'Na amwe maitũ ithyĩ nĩ alũngalu na
amwe maitũ nĩ athyoeku; na ithyĩ twĩ
nguthu syĩna mawoni me kĩvathukany'o.

وَأَنَّا مِمَّا الضَّالُّونَ وَمِمَّا دُونَ ذَلِكَ كُنَّا طَائِفًا
قَدًّا ۝

13. Na ithyĩ nĩtwĩsĩ kana tũitonya
kũthokoany'a *walany'o* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ɪ0ɪ0 wa nthĩ, ona ithyĩ
tũitonya kũkĩa kuma vala We Ū.

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نُعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَنِ نَّجْعُزَهُ
حَرَبًا ۝

14. Na yĩla ithyĩ tweew'ie *wĩlano* wa
ũtongoi, ithyĩ nĩtwawĩtkĩlile. Na we ūla
ũmwĩtkĩlila Mwĩai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ũlũngalu.

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ فَمَنْ يُؤْمِنُ
بِرَبِّهِ فَلَا يَمُوتُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15. 'Na amwe maitũ nĩmamwĩnyivĩsya
Ngai na amwe maitũ nĩmathũkĩte kuma
nzĩlanĩ ɪla ya w'o. Na asu ala
menyivasya kwa Ngai—aa nĩmo ala
mamanthaa nzĩla ɪla ya w'o.

وَأَنَّا وَمِنَّا الْيَهُودُ وَمِنَّا الْغَيْثُونُ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ تَعَوَّذُوا رُسُلًا ۝

16. Na ta kwa asu ala *melelũkaa* kuma
nzĩlanĩ ɪla ya w'o, mo nĩmo ngũ sya
Ngiena.

وَأَنَّا الْغَيْثُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝

17. Na ethwa mo makekala nzĩlanĩ ɪla ya
w'o, ithyĩ vate nzika, tũkamanenge mo
kĩw'ũ kingĩ kya kũnyw'a,

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ شَاءَ
فَعَدَا ۝

18.Nĩkana lthyl- tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ūla ona wĩva ūalyũkaa kuma ūlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa Ūsilĩlo mwai mũno.

لَتَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ūthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, ndũkamwĩkaĩle Ūngĩ ona wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūŪngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَابُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبْدَأُ ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nyie nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nyie ndimwĩananasya ona ūmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ūseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ūtonya kũnzũvĩana na ūsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ūvuany'o tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَةً وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ūla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلَّ عَدَدًا ۝

mŭtetheesya mwonzu mŭno na wŭna
ŭtalo mŭvŭthŭ wa andŭ.

26. Asya, Nyie ndyŭsŭ kana kŭla inyw'ŭ
mwathŭtwe kŭ vakuvŭ kana Mwŭai
wakwa akŭle ŭvinda yŭ vaasa.

قُلْ إِن أَدْرَيْتُمْ أَتُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّيَ آمَدًا ۝

27. We. Mŭmanyi wa maŭndŭ ala
matonekaa; na We ndamŭnengae ona
ŭmwe ŭnene ŭlŭlŭ wa ŭsumbŭki Wake wa
maŭndŭ ala matonekaa.

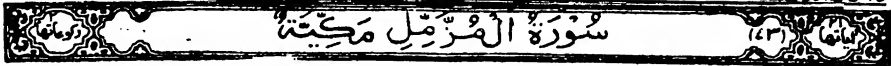
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we ŭla We ŭmŭnyuvaa ta
Mŭtŭmwa Wake. Na mbee wake we na
ŭtina wake we vangangaa alaŭka ta
asŭvŭi.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنُ خَلْفَهُ رِصْدًا ۝

29. Nŭkana We atonye kŭmanyi kana mo
Atŭmwa Make nŭmavikŭtye Motŭmane
ma Mwŭai woo. Na We aithyŭlŭlŭkŭte
syonthe ila mo mena syo na We nŭw'iaa
ŭtalo wa syŭndŭ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنَّ قَدْ أُنْزِلَتْ رُسُلُهُمْ وَأَحَاطَ بِمَا
فِي قُلُوبِهِمْ وَأَخْفَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nř ūlau, Us0ftwe
nř tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ūla wřlingřte we-mwene na
křtonyeo křasa.

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِيلُ

3. Ungama nthřnř wa Mboya ūtukŭ ateo
křlungu křnini kya w'o-----

قُمِ الْبَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا

4. Nyunzu ya w'o, kana ūnyivangye
mbee wa ūu.

نَضْمَةً أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا

5. Kana wongelange vanini mbee wa
Ūu—na mřsome Kulani kavola na kwa
kūsŪanřa.¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرَزَّلِ الْقُرْآنَ تُرْجِمًا

6. Nřw'o, Ithřř twřkw'ilřřla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

7. Nřw'o kūkřla ūtukŭ nř nzřa ya vata
mūno vyŪ kwa kūkřlya thayŪ vinya na
nřkwřkaa ūndŪ mŪnene mŪno řŵlŪ wa
ndeto sya mboya.

إِنْ نَالِشْتُمُ الْبَيْتَ مِنْ أَشَدِّ وَطْأٍ وَأَنْتُمْ قِلِيلٌ

8. We ow'o, mŪthenya nřwřřřawa
maūndŪ mainğř mŪno maafřanře.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْعًا طَوِيلًا

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nřtonya kūweta ngoo řndř řkaneenwa ta nthimo. řndř řřřna nřkana ndeto 'thiyab' yaasya ngŪa kana itonyeo. Kwa Ūu, ikawetwa ta nthimo ŪalyŪlo ndŪtw'řka ngoo. Vangř nřvatonya kwřřhwa 'Thiyabaka' nthřnř wa ūneeni ŪŪ nřtonya kūneena řŵlŪ wa aatřř ma MŪtŪmwa s.a.w na ala angř me vakuvř nake we. ŪalyŪlo ŪŪ wřmŪnenge mŪsomi ūnyuvi mŪnene wa w'o.

9. Kwa Ōu, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na Inengane *we mwene* Kwake na Ōthaihi musŌu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَسَلِّ إِلَيْهِ تَتَبِيلًا ①

10. We *nĩ* Mwŵai wa Umŵlonĩ na Uthŵlonĩ; vai Ngai ateo We; kwa Ōu, mwose We ta Mŵsŵvĩ *waku*.

رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ②

11. Na Ōmŵsya maŌndŵ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwafu.

وَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ③

12. Na ndekanŵye Nyie Nĩnyioka na asu ala maleaa *ŭla w'o*, mena maŌndŵ mavŵthŵ na wingĩ wa syŵndŵ; na manenge mo ŵvinda ĩnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَلِيُّكَ ④

13. Vate nzika, vamwe Naitŵ ve. mbŵngŵ *ngito* na Mwaki *wĩwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ⑤

14. Na kyaŵya kŵla kŵtaa na Ōsilŵlo wĩ woo----

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑥

15. Mŵthenya Ōla nthĩ na ĩma ikathingitha, na ĩma ikeethwa iilyĩ ta ivumbu iŵng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً ⑦

16. Nĩw'o, Ithyĩ nŵtŵmŵtŵmŵe inyw'ĩ Mŵtŵmwa, Ōla nĩ ngŵsĩ ŵlŵ wenyu, otondŵ Ithyĩ twamŵtŵmie Mŵtŵmwa kwa Valao.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَيْكَ حَقًّا ⑧
أَنْزَلْنَا إِلَىٰ ذِي قَرْعُونَ رَسُولًا ⑨

17. ĩndĩ Valao nĩwaleile kŵmwĩw'a Mŵtŵmwa, kwa Ōu, Ithyĩ nŵtwamŵkwatie we na ĩkwata ĩthŵku.

فَقُصِّ فَذَرَعُونَ الرِّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ⑩

18. Inyw'ĩ ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ nŵmŵlelea kwŵtŵkŵla, mŵkeesiŵla ata inyw'ĩ ene ŵlŵ wa mŵthenya Ōla ŵkaalyŵla nzw'ĩ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَذَٰلِكَ سَقَرُونَ ۖ إِنَّ كُفْرَكُمْ يَوْمَآ يَجْعَلُ الْيَوْمَ لَان ⑪
شِينًا ⑫

19. *Mūthenyanī ūsu ūtu yīkaatūanīlw'a*
kaŋ na ūtianīo Wake ūkeanīlw'a.

إِنَّ الشَّامِ مُنْقَطِعٌ بِهِ كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ⑤

20. *Uu vate nzika nī ūlilikany'o. Kwa*
ūu, mūeke we ūla ūnūkwenda, akwate
nzīa ya kwa Mwīai wake.

فَإِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرُهُ مَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ⑥

LUKU 2

21. *Vate nzika, Mwīai waku nīwīsi kana*
we nīūŋamaa ūivoya kwa ilungu iŋi
kaŋ wa ūtatū sya ūtukū na na mavinda
angī nyunzu kana kīlungu kya katatū
kyaw'o, na ota ūu nguthu ya asu ala we
wīnamo. Na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nūtalīlāa kīthimo kya ūtukū na
mūthenya. We nīwīsi kana inyw'i
mūitonya kūsūvīa kīthimo kya w'o, kwa
ūu We nūmwēlekele inyw'i na tei.
Somai īndī, Kulani mūno vala ve ūvūthū
kwenyu. We nīwīsi kana amwe kaŋi
wenyu nīmatonya kwīthwa me awau na
angī ala matonya kūkita nzīanī ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe kīfanda kīseo.
Na ūseo ona wīva ūla inyw'i
mūūtongosya mbee wenyu kwoondū wa
mathayū menyu, mūkawīthīa w'o
vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe
wī mūseo mbee na mūnenange nthīnī wa
ītuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nī
Mūekanfi-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِنْ ثُلُثِي النَّيْلِ

وَبُضْفَةٍ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٍ مِّنَ الَّذِينَ مَعَكَ

وَاللَّهُ يَقْدَرُ النَّيْلَ وَالنَّمَازَ عِلْمًا أَن تَنْتَحِصُوا

فَتَأْتِ عَلَيْهِمْ فَأَقْرُوا مَا يَنْتَسِرُ مِنَ الْقُرْآنِ

عِلْمًا أَن سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَّرْغَمٌ وَأَخْرُونَ يَضْرِبُونَ

فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَأَخْرُونَ

يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَقْرُوا مَا يَنْتَسِرُ مِنْهُ

أَقْبِنُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرُوا اللَّهَ قَرْضًا

حَسَنًا وَمَا تَقْدِرُوا إِلَّا أَنْفُسَكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَحْدُوهُ

عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑦

AL – MUDDATHTHIR

(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syŋtwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we w'vw'f'k'ite *we-mwene na*
k'f'tonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدَّثِرُ

3. Uk'ila na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na m'utaŋe Mw'iai waku.

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

5. Na thesya k'f'tonyeo kyaku,¹*

وَيَا بَكَ فَطَهِّرْ

6. Na f'vathane na k'ulea kw'f'thesya,

وَالزُّجُرْ فَاهْجُرْ

7. Na nd'ukanengane manee ūimantha
k'ŋt'ŋg'f'wa angf maingf,

وَلَا تَمْنُنْ تَسْكَرُورْ

8. Na kwoondū wa Mw'iai waku we f'kala
w'f'ŋm'f'sye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na y'la soo ūkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَ فِي الْبَاقُورِ

10. M'ŋthenya ūsu ūkeethwa m'ŋthenya
wa ūnyamao m'ŋnene.

فَإِنَّكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ

¹ Ndeto f'no 'thiyabaka' n'f'tonya kwasya ngoo ateo
yosetwe t'ŋ ta mw'f' wa ūnceni. Indf th'fna n'f kana
ndeto 'thiyabu' yaasya ng'ŋa kana itonyeo. Kwa
ŋu m'ŋnd'ŋ akamyosa na mw'f' ūnceni indf ngoo
tiw'o ūaly'ŋlo ūla ūkwendeka. N'f'k'ŋtonyeka kana
nokw'f'f'wa thiyabaka n'f'h'f' wa ngewa f'no n'f'tonya
k'ŋweta atindany'a ma M'ŋt'ŋmwa M'ŋtheu m'ŋno
w'f'f'we f'ŋf'ŋ wake na ala angf me vakuvf nake. Uu
ūaly'ŋlo ūŋ ūngf n'f wa k'ŋm'ŋtonyethya m'ŋsomi
ŋnyuvi m'ŋthanthau wa ūaly'ŋlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kIndu kIte
kIvOthU.

عَلَى الْكَلْبَيْنِ غَيْرَ يَسِيرٍ

12. NdekanIlye Nyie na OIa noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا

13. Na IndI nyie nInamUnengie we
Othw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا

14. Na syana sya ivIsI iIkIala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا

15. Na Nyie nInaseUvisye syIndU syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَهْنِيدًا

16. IndI we nIwendaa nImUnenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطْعُ أَنْ أَرِيْدَهُ

17. Vate nzika, Ou tiw'o! NOndu We aI
mUmaitha wa Syama SiitU.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِأَيَّتِنَا عَيْنِدًا

18. Nyie omItOkI ngeekIa thIna mUnene
IOlU wake.

سَاءَ مِيقَةُ مَعْرُودَانِ

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ

20. WanangIko nOmOkwate we! UndU we
watalile!

فَقَعَلَ كَيْفَ قَالَ

21. WanangIko nOmOkwate we IngI,
UndU we watalile!

ثُمَّ قُلَّ كَيْفَ قَالَ

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُوا

23. Na IndI we nIwang'uthie OthyU wake
na nIwatukie nI Othatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ

24. Na IndI we nIwaalyOkile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ

25. Na aisye, 'KI ti kIndU IndI nI Ooi
OtianIwe;

فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

26. 'Kŋ ti kŋndŋ Indŋ nŋ ndeto ya mŋndŋ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلَ الْبَشَرِ

27. O mŋtŋkŋ Nye ngamwŋkya we nthŋnŋ wa 'Sakali'.

سَاطِيلِهِ سَفَرُونَ

28. Na nŋ kyaŋ kŋtonya kŋtuma we ŋmanya 'Sakali' nŋ kyaŋ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَفَرُونَ

29. W'o ndwŋaa na ŋtiaa vathei.

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ

30. W'o ŋsusuuvŋaa kŋkonde.

لَوَاحٍ لِّلْبَشَرِ

31. Iŋlŋ waw'o ve alaŋka ŋkŋmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ

32. Na vai ateo alaŋka ala ithyŋ tŋmatw'ŋkŋthŋye asŋvŋ ma Mwaki ŋsu. Na Ithyŋ tŋyaaia ŋtalo woo ateo ta ŋtatwa kwa asu ala matetŋkŋlaa, nŋkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kŋkwata ŋw'o, na asu ala metŋkŋlaa matonye kwongeleka nthŋnŋ wa mŋŋkŋŋo, na asu ala manengetwe Ivuku oŋndŋ ŋmwe na etŋkŋli maikatonye kwŋthwa na nzika kana asu ala mena ŋwau ngoonŋ syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŋŋ?' Uu nŋw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋmŋtw'ŋlaa wa kwaa ŋla We wendaa na kŋmŋtongoesya ŋla We wendaa. Na Vai wŋŋ nguthu sya ita sya Mwŋai waku ateo We. Na kŋ ti kŋndŋ Indŋ nŋ ŋlŋlikany'o kwa mŋndŋ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِكَيْ يُعَذِّبُوا مَن جَعَلْنَا
عَذَابَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُؤْذِنَ الَّذِينَ أَتَوْا آيَاتِنَا وَلَا يُخَافَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَـُٔى
بِغٍ وَكَرَى لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nŋvŋta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na ŋtukŋ yŋla ŋŋkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَرَبَرِ

35. Na masangya kŋitheatheana.

وَالضُّبْحِ إِذَا أَسْفَرِ

36.Nīw'o, kyo nī kīmwe wa kīla *kyeva*
kīnene mūno vyū.

إِنَّمَا لَأَحْدَى الْكِبَرِ

37.Ukaany'o kwa mūndū.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake katī wenyu ūla wendaa kūthi
na mbee kana kūtiwa ītina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.Kīla thayū nīwovanītw'e na maūndū
ala wīkīte;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okonī kwa aūme.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nthīnī wa Mīūnda
maikūlany'a mūndū na ūla ūngī.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْ أَنَّ

42.Iōlū wa ala avītany'a.

عَنِ الْعَجْرَمِينَ

43.Nī kyaū kīmūetete inyw'ī nthīnī wa
'Sakali'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makasūngīa, 'Ithyī tūyaī katī
wa asu ala malūmasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithyī tūyaaīthya गया.

وَلَمْ نَكُ نَطْعُمُ الْإِسْكِينَ

46.Na ithyī nītweelikilye ngewanī
itetkīlīka vamwe na asu ala maī nthīnī
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithyī nītwāūleile Mūthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ

48.'Kūvika yīla kīkw'ū kyaūkwatie
ithyī.'

حَتَّى أَتَيْنَا الْقِيَمَ

49.Kwa ūu, ūvoyanī wa avoyanī
ndūkamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاةُ الشَّافِينَ

50.Yu mo mena kī ūndū mo mekūalyūka
na kūtia ūla ūtao,

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُغْرِبِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَفْرِفَةٌ ۝

52. Maklīte mūnyambū?

فَرَّتْ مِنْ قُرُونٍ ۝

53. Aiee, klla mūdū kaŋ wamo endaa
kwlthwa na mathangū mavūe ma
Ovuany'o Ūla we ūnengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا

مُنشَرَةً ۝

54. Tiw'o! nŋw'o, mo maiyŋkŋaa Itu.

لَّا بَلْ لَا يَمْلِكُونَ الْآخِرَةَ ۝

55. Tiw'o! nŋw'o, ū ū nŋ ūtao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۝

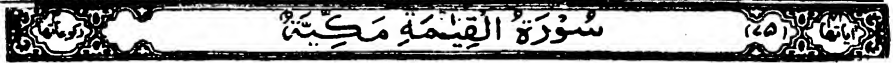
56. Mūeke we ŋndŋ, ūla ūnūkwenda
aūlilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ۝

57. Namo maikaūlilikana ateo Ngai enda
ūu. We eweka nŋ We waŋlŋtwe nŋ kūkŋwa
na We eweka nŋ We waŋlŋte kūekeke.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ

وَأَهْلُ الْغُفْرِ ۝

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nI Olau, Us0ftwe
nI tei.

إِنشِرْ لِلَّهِ الْفَجْنَ الْوَحِيدِ ۝

2. Aiee, Nyie nIvI'ta na M0thenya wa
Uthay00kyo.

لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝

3. Na Nyie nI'ta thay0 Ula wIt0laa m0tI
kaingI ta ng0sI.

وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝

4. M0nd0 as0anfaa kana IthyI
t0ikombany'a mavIndI make?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ ۝

5. II, IthyI twI'na 0tonyi wa k0m0t0nga
ona k0vika mI'thya ya syaa.

بَلَىٰ قَدَرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُنْزَىٰ بَنَانَهُ ۝

6. IndI m0nd0 nIwendaa k0endeea na
kwI'ka naI 0nd0 we 0endete.

بَلَىٰ يُبْدِئُ الْإِنْسَانَ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝

7. We ak0lasya, 'M0thenya wa
Uthay00kyo 0keethwa mbindu,

يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ ۝

8. YIla itho yI'kekI'wa mbindu,

وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝

9. Na mwei 0ikwatwa,

وَحَسَفَ الْقَبْرُ ۝

10. Na syua na mwei iietwe vamwe,

وَجَمَعَ النُّسُ وَالْقَبْرُ ۝

11. M0thenya 0su m0nd0 akak0Iya, 'Va
k0kI'la nI'va?'

يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَتَى الْقَبْرَ ۝

12. Aiee! vai wIvitho!

كَلَّا لَا وَزَرَ ۝

13. Vand0 va k0th0m0a m0thenya 0su
vakeethwa vamwe na MwI'ai waku
eweka.

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14.Mūthenya ūsu mŭndū
akamanyīthyw'a maŭndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatiie
Itina.

يَتَّبِعُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْرَجَ

15.Aiee, mŭndū nīwīyīlī nesa vyū we
mwene.

يَلِ الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسِهِ يَوْمَئِذٍ

16.Ona kau we nūetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنِّي مَعَاذِيرُهُ

17.Ndūkathingithye ūīmī waku na
ūvuany'o ūū nī kana we ūtonye
kwīkalaata kŭŭsŭvīa w'o.

لَا تُخَذِّلُنِي بِهِ رَبِّ إِنَّكَ تَجْعَلُ بِهِ

18.Vate nzika, kŭmbanw'a kwaw'o na
kŭsomwa kwaw'o kwī tŭlŭ Waitŭ Ithyī.

إِن عَلَيْنَا جُنَّةٌ وَقُرْآنَهُ

19.Kwa ūu, yīla Ithyī tŭŭŭsoma w'o,
īndī we atīla kŭsomwa kwaw'o.

وَلَا قُرْآنَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ

20.Na īndī kŭwŭalyŭla w'o nī tŭlŭ
Waitŭ.

ثُمَّ إِنِّي عَلَيْنَا بَيِّنَاتُهُ

21.Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

22.Na inyw'ī nīmŭyīvŭthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23.Mothyŭ amwe mŭthenya ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِئْتُ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ

24.Masyaīisye na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

25.Na mothyŭ amwe mŭthenya ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِئْتُ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ

26.Maisŭanīa kana mbaanga īla ītŭlaa
mŭongo yī vakuvī kŭmavalŭkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا تَأْوِيلًا

27.II, yila thayu wa mündü Onükw'a
wambataa ükavika mümeonI,

وَلَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kükülw'a, 'Nü müoi wa
kümtangIla?

فَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana nI saa wa
kütaanIsya;

وَقَالَتْ أَهْلُ الْمَرْءِ

30.Na müthumo öing'üüthana na
müthumo üla öngI nI kyalya.

وَالنَّبِيُّ السَّائِي بِالسَّائِي

31.Kwa MwIai waku müthenya üsu
nIkw'o kükaendwa.

يَا إِلَى رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسَائِي

LUKU 2

32.Nündü we ndaawItIka üla w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَلَفَ وَلَا عَمَلٍ

33.IndI we nIwaüleile üla w'o na
awony'a müongo;

وَلَكِنْ كَذِبَ وَتَوَلَّى

34.IndI we nIwaendie kwa andü ma
nyümba yake, atambItye na ngathIlo.

ثُمَّ دَخَلَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْتَطِي

35.'Woo nI waku we! na woo IngI!

أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ

36.IndI woo kwaku we! na woo IngI!

ثُمَّ أَوَّلَىٰ لَكَ فَأَوَّلَىٰ

37.Mündü asüanIaa kana we akaekwa
ena üthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We ndaI Ilovoto ya kIw'ü kItweku
kItIku?

أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نَفْسَةٌ مِنْ قَبْلِي يُبْغَىٰ

39.Na IndI atw'Ika Ianga ya nthakame na
IndI amwIka ümbe na amümlnükIlya
we.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ فُحْلٍ فَسُورَىٰ

40.Indī We nīwamombie eī, m00me na
m0ka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa
k0thay00kya akw'0 makethwa thay0?

فَإِنِّي أَنَسُ ذَلِكَ بِقُلُوبِهِمْ عَلَىٰ أَن يَخْفَىٰ الْوَقْتُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(29)

AL - DAHR (Wavuanlw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nf ūlau, Usũtwe
nf tei.

2. Vate nzika, nkwavikie fvinda ūlũ wa
mũndũ ūla we ūtaf kĩndũ kfweteka.

3. Ithyl nftwamũmbie mũndũ kuma nthlnf
wa flovoto ya manzf yfvulene ylla Ithyl
tũtuma ylslla nthlnf wa matatwa; Indf
Ithyl nftwamũalyũlile we atw'fka mũndũ
wfw'aa na wonaa.

4. Ithyl nftũmwonetye we Nzla, aitũnga
mũvea na ateũtũnga mũvea.

5. Nfw'o, Ithyl nftũseũvlye kwoondũ wa
alei mfinyololo na mang'ang'a ma kfaa
na Mwaki wakene.

6. Indf ala alũngalu manyusaa kĩkombe,
kfvulanfw'e na Kavuli---

7. Mbuluti ila athũkũmi ma Ngai Mwene
Vinya W'onthe manyw'flaa. Mo
nfmatumaa fvulutya fvulutya yf vinya.

8. Mo nfmeanflasya wfvũto woo, na kũkfa
mũthenya ūla ūthũku waw'o ūnyaflkfte.

9. Na mo nũndũ wa wendo Wake We,
maflthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'Ithyl tũmũflthasya inyw'l
kwoondũ wa ūtanu wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ūla Ithyl tũyendaa
mũvea kana fũvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّذْكُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّتَّكِينٍ

فَجَعَلْنَاهُ سَيْئًا بَصِيرًا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَأَكْرًا وَإِنَّا لَفُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَاقًا وَسُجُورًا

إِنَّ الْآبَرَارَ يَشْرَبُونَ مِن مَّائٍ كَانَ وَاجِبًا

كَافُورًا

مَيْتًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

يَوْمُونَ بِالنَّدْرِ وَيَحْتَفُونَ بِيَوْمٍ كَانَتْ شُرَّةً

مُسْتَطِيرًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مَشْكُونًا وَبَرَّةً

وَأُوبَرًا

إِنَّا نُنْظِرُكُمْ لِجَهَنَّمَ لَا تَرْجُوا أَنَّكُمْ جَزَاءُ

وَلَا شَأَكْرًا

11. 'Nīw'o, Ithyī nītōkīaa mŭthenya wa kyeve na thīna kuma kwa Mwīai waitŭ.'

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَتَطِيرًا ۝

12. Kwa ņu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangīa mo kuma kwa ŭthŭku wa mŭthenya ŭsu, na akamanenge mo ŭsanzamŭku na ŭtanu.

فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً
وَسُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nŭndŭ wa ŭmīsiyo woo, vamwe na Mŭŭnda na kīlonyeo kya lili,

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Maīe ŭlŭ wa mīto, namo maikew'a ŭvyŭvu mwingī vo kana mbevo mbiingī.

فَمُكِّينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَابِكِ لَا يُرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَهْرًا ۝

15. Ma myuunyī yaw'o tkeethwa vakuvī ŭlŭ woo, na itŭngo sya matunda ikathengeew'a vakuvī namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ قُطُوفُهَا تَدْلِيلًا ۝

16. Na mīio ya kŭlā ya vetha t̄kathyŭlŭlŭkw'a katī woo, na ikombe sya ioo ota ņu,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِآنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَلْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kīkombe kya kīoo kya vetha kīla mo makīseŭvisye na ŭmanyi mŭvītŭku.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanengwe kīkombe kyaŭnyw'a kīvulanīt'w'e na tangaŭsi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutinī yīvo yītawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُنْشَىٰ سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namo makeeteelwa nī andŭ ma mŭika ala matakatumīa. Wamona ŭkasŭanīaa nī lŭlŭ inya t̄kīt'w'e.

وَيُطَوَّفُ عَلَيْهِمْ خِلْدَانٌ مُغْتَلَبُونَ ۝ وَإِذَا رَأَوْهُمْ
عَسَبَتْهُمْ لُؤْلُؤًا مَمْشُورًا ۝

21. Na we wasisya ŭkoonaa ve ŭtanu na ŭsumbī mŭnene.

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَرًا رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ۝

22. Iŵlŵ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŵseo na mŵmv. Ikaiŵanŵ'a na itanga sya vetha. Na Mwŵai woo akamanenge mo kŵnyw'a kyaŵnyw'a kŵtheu.

طِيَهُمْ مِيَابَ سُنْدُسٍ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوتَا
تَسْوِيرًا مِنْ فُصْطٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŵ nŵ mŵthŵnzŵ wenyu, na wŵa wenyu nŵtkŵllŵwe.'

إِن هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَتَبَيَّنُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŵ nŵtŵvuanŵsyey Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّكَ عَلَيْنَا نَقِصُّكَ الْقُرْآنَ تَخْرِيجًا ۝

25. Kwa Ŵu, eteela na Ŵmŵsyoy Ŵsilŵlo wa Ŵtw'io wa Mwŵai waku, na ndŵkanengane kwa mŵndŵ ona Ŵmwe katŵ woo *Ŵla nŵ mwene naŵ kana Ŵte-mŵvea*.

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku kŵloko na wŵoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake Ŵtukŵ, na taŵa Ŵtheu Wake kwa *kŵlungu* kŵlasya *kya Ŵtukŵ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

28. Nŵw'o, *andŵ* aa mendaa thayŵ Ŵŵ wa yu, na maivŵthya mŵthenya mŵmŵ *Ŵla wŵmbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا نُوِيلًا ۝

29. Ithyŵ nŵtŵmombŵte mo na tŵkawŵkŵla mŵmbŵlwe woo vinya, na Ithyŵ tŵkenda, nŵtŵtonya kŵmaete andŵ angŵ vandŵ voo mailyŵ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o Ŵu nŵ Ulilikany'o. Kwa Ŵu, Ŵla ona wŵva wendaa, nŵtonya kwosa nzŵa ya kwa Mwŵai wake.

إِن هِيَ إِذْ تَذْكُرُهُمْ مِّنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَى رَبِّهِمْ سَبِيلًا ۝

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya
mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene
Vinya W'onthe wendaa. NIw'o, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-
W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthInI
wa tei Wake, na We nŪseŌvItye ŌsillŌ
wI woo kwoondū wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَ
فِي لَعْنَةِ أَبِي النَّاتِ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

2.Nŵiŵta na asu ala matũmawa kavola,

3.Indŵ mombanasya mũendo na kũthi na
mũtũkŵ,

4.Na kwa asu ala manyaŵkaa
mũnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵ mo maithesya ivathũkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa Kŵililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵũũ wa wŵa ũla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kũkaanany'a,

8.Nŵw'o, maũndũ ala inyw'ŵ mwathŵtwe
no kũvika mekŵke.

9.Kwa ũu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatũkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atũmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nũndũ nŵ mũthenya wŵva ũla w'ŵtwe
kwoondũ wa maũndũ aa?

14.Nũndũ wa Mũthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالنَّاصِبَاتِ وَصَفًا

وَالنَّازِبَاتِ أَغْرَابًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

فَالْمُتَوَكِّلَاتِ أَرْفًا

عَلَىٰ أَوْتَادٍ

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَوَاقِعٌ

وَإِذَا الْبُجُورُ مُبْسَدَةٌ

وَإِذَا الْكُتُبُ مُنْجَثَةٌ

وَإِذَا الْجِبَالُ تُسْفَتَةٌ

وَإِذَا الرُّسُلُ أُخِثَتْ

لَا يَلْبِثُ يَوْمٌ إِلَّا جُلَّتْ

بِزَمْرِ الْفُضْلِ

15.Na nĩ kyaŭ kĩŭmanyĩthya we
Mŭthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَأَذْرِكْ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ⑤

16.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّ يَوْمَيْدِ الْبَكْدِيَيْنِ ⑥

17.Ithyĩ tŭyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نَهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ⑦

18.Ithyĩ tŭkatuma ala me ĩtina mamaatĩle
mo.

ثُمَّ نُنْفِخُهُمُ الْآخِرِينَ ⑧

19.Uu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ⑨

20.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenya ūsu!

وَبَلِّ يَوْمَيْدِ الْبَكْدِيَيْنِ ⑩

21.Ithyĩ tŭyaamŭmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŭ tŭtweku tŭte vala tŭĩ,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَعِينٍ ⑪

22.Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŭ kyu vandŭ
valŭmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ⑫

23.Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ⑬

24.Uu nĩw'o Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŭthimaa nesa mŭno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ⑭

25.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ūla w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَبَلِّ يَوْمَيْدِ الْبَكْدِيَيْنِ ⑮

26.Ithyĩ tŭimyumĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ⑯

27.Ala me thayŭ na ala akw'ŭ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ⑰

28.Na Ithyĩ nĩtwaie ĩlma ndŭŭlu vo, na
nĩtwamŭnengie inyw'ĩ kĩw'ŭ kya
ŭnyw'a kĩ mŭyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَجَرٍ وَآسَفَيْنَاكُمْ فَأَدْرَأْنَا ⑱

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala
maŭleaa ūla w'o!

وَيَذُرُ الْمَدِينَةَ الْغَائِبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla
inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

إِنظِرُوا إِلَى الْكُفْرِ بِهِ نَكَذِّبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana
kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

إِنظِرُوا إِلَى ظِلِّ ذِي تِلْكَ شَعْبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ
wa Mwaki.'

وَعَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْعَذَابِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki ūlŭ ta
mbeenge,

إِنَّمَا تَرَى بِشَرِّهِ كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle
nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جِنَّتٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيَذُرُ الْمَدِينَةَ الْغَائِبِينَ ۝

36. Ū ū nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa
matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ۝

37. Onamo maiketfĩkw'a kŭnengane
mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذِنُ لَهُمْ قِعْقَدُ دُونٍ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala
mauleaa w'o!

وَيَذُرُ الْمَدِينَةَ الْغَائِبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ū ū nĩ Mŭthenya wa
Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na
andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ ūndŭ mŭtonya
kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o
mŭthenyanĩ ūsu!

وَيَذُرُ الْمَدِينَةَ الْغَائِبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alŋgalu makeethwa *katĩ* wa
myuunyĩ ta tŋlŋsĩ,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

43. Na matunda ala mo makethwa
makyenda.

وَقَوَائِمًا يَنْتَهُونَ ۝

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta mŋthĩnzŋ wa
maŋdŋ ala inyw'ĩ mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

45. Uu vate nzika, nĩw'o tŋmatuvaa ala
mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

46. Woo nĩ wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanĩ ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

47. 'Yai na itanĩthyei inyw'ĩ-ene kavinda
kanini *tŋlŋ* wa *nĩhĩ* ŋno, *Inyw'ĩ* alei ma
w'o; vate nzika, inyw'ĩ ninyw'ĩ
avĩtany'a.

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُّجْرِمُونَ ۝

48. Woo nĩ wa asu ala maŋleaa w'o
mŋthenyanĩ ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

49. Na yĩla mo matavw'a, 'Kumanai
mŋthaithe,' mo maikumanaa

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ۝

50. Woo nĩ wa asu ala maŋleaa ŋla w'o
mŋthenyanĩ ŋsu!

وَنِلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

51. Nĩ ndeto yĩva ŋndĩ, ŋtina wa ŋno, ŋla
mo makamĩtĩkĩla?

فِي أَيَّامٍ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝

سُورَةُ النَّبَاِ مَكِّيَّةٌ

AL - NABA'
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI ũlau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Mo makŭlanasya ũvoo mwaũ mũndũ
na ũla ũngĩ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ

3.Iũlũ wa ũvoo ũndũ mũnene ũkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ

4.Iũlũ wa maũndũ ala mo
mavathũkanganĩaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

5.Aiee, o mĩtũkĩ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

6.Aiee, Ithyĩ twĩneena ĩngĩ, omĩtũkĩ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ

7.Ithyĩ tũimyũmbĩte nthĩ ta ũkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهْدًا

8.Na ĩlma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا

9.Na Ithyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ elĩ-elĩ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا

10.Na Ithyĩ tũseũvĩtye kũkoma kwenyu
ta ũthũmũo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سُبَاتًا

11.Na Ithyĩ nĩtũtwĩkĩthĩtye ũtukũ ta kya
kwĩvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ لِبَاسًا

12.Na Ithyĩ tũũtw'ĩkĩthĩtye mũthenya
kwoondũ wa ũtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا

13.Na Ithyĩ nĩtwakĩte Iũlũ wenyu *matu*
mũonza me vinya;

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا

14.Na Ithyĩ tũyũmbĩte *syua* ta taa
mũtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

15.Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meũlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْرُبِ مَاءً مَبْكُاجًا ۝

16.Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

17.Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّتِ الْأَقْطَافُ ۝

18.Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

19.Mũthenya ũla soo ũkavuvwa; na
inyw'ĩ mũkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ نُفَاتُونَ أَفْوَاجًا ۝

20.Na Itu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩlomo yonthe;

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

21.Na iĩma ikavetangwa na syo ikeethwa
iilyĩ ota kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

22.Kwa ũla w'o, Ngiena nĩyoveesye
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

23.Mũsyĩ kwoondũ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

24.Ala makekala vo myakaka.

لَيْسَ لِنَبِيِّنَ فِيهَا أَهْقَابًا ۝

25.Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْرُفُونَ فِيهَا بُرْدًا وَلَا شَرَابًا ۝

26.Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheokĩte kana
kĩthithu mũno vyũ.

إِلَّا حَيْثُ مَا وَغَسَّاقًا ۝

27.Ituvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۝

28.Nĩw'o, mo mayaaokĩa ũtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29.Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. Na Ithyĩ nĩtũkĩandĩkĩte kĩa kĩndũ Ivukunĩ.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'ĩ samai ōsilĩlo: Ithyĩ toikamwongeela inyw'ĩ ateo nthĩnĩ wa ōsilĩlo.'

فَقُلُّوْا فَلَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا مَدًا بَاطِلًا

LUKU 2

32. Nĩw'o, kwa ala alũgalu ve Ūtanu:

اِنْ لِّلْمُتَّقِيْنَ مَغَازِيْرٌ

33. Mũnda miĩte na mĩsavivũ,

حَدَاقِيْنَ وَاَعْنَابًا

34. Na eĩtu atheu ma mũika Ōmwĩ

وَكُوَاعِبَ اَنْرَابًا

35. Na ikombe syĩkwĩĩkanga.

وَكَاْسًا وِهَا قَاوًا

36. Mo maikew'a ngewa nthũũku vo kana kũkengana:

لَا يَسْعَوْنَ فِيْهَا لَنُوَاوًا وَلَا كِلَابًا

37. Ituvi kuma kwa Mwĩai woo-----
mũthĩnzĩlo kwĩanana na meko moo-----

جَزَاءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَاءٌ حِسَابًا

38. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo, Ula Mũlau. Mo maikethwa na waĩlu kũneena Nake We.

رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ

لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا

39. Mũthenya ūla Veva na alaĩka makaũngama mĩthĩa, mo maikaneena ateo we ūla Ngai-Wa-Ulau ūkamwĩĩkĩĩya na ūla ūkaneena maũndũ ala ma w'o tũ.

يَوْمَ يَقُومُ الزَّوْجُ وَانْتَبِهَتْ صَفَاةٌ لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَن اِذْنٌ لَّهٗ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. Mũthenya ūsu ow'o ūkavĩka. Kwa ūu, mũeke, ūla ūnũkwenda, amanthe nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اِنْتَخَذْ اِلٰى رَبِّهِ

مَآبًا

41. Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũmũkaanĩtye inyw'ĩ tũlũ wa ūsilĩlo ūla wĩ vakuvĩ ota mũomonĩ; mũthenya ūla mũndũ ūkona maũndũ ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰى اَبْوَابٍ نَّبِيَّآةٍ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŋlei akaasya, 'Takethwa
Nyie nŋndw'ŋka kŋtoo kŋthei!'

مَا قَدَّمَتْ يَدَهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَلْبَسْنِي كُنْتُ تُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩleelo kya kũlika
nthĩ,

3. Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

4. Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

5. Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

6. Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩla wĩla woo nesa,

7. Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

8. Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩla kyu.

9. Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩla nĩw'ia,

10. Na metho moo makakumanĩa na
nthĩ—

11. Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

12. 'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

13. Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا

وَالشَّاطِطِّ نَشَطًا

وَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

فَالنَّهْطِ سَبْطًا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَارًا خَاشِعَةً

يَقُولُونَ إِنَّا لَنَرُّوْذُونَ فِي الْخَافِرَةِ

إِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجَرَّةً

وَقَالَ تِلْكَ إِذْ كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ

14.Kkeethwa kI kloo o kImwe tU,

فَاَتَا هِيَ زَجْرًا وَاحِدًا ۝

15.Na sisya! *mo makaumaala onthe nza* OtheinI.

فَاَذَاهُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۝

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَقَالَ هَلْ آنَاكَ حَدِيثٌ مُرْسِي ۝

17.YIla MwIai wake wamwItie we MwandanI wa Tuwaa, *akyasya*,

اِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْاَوْدِ الْمَقْلَبِ طُوًى ۝

18.'Enda we kwa Valao; we *nOkwenda* kOthew'a?

اِذْهَبْ اِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ۝

19.'Na OimOkOlya we, 'We *nOkwenda* kOthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ اِلٰى اَنْ تَرْجَى ۝

20.Na nyie ngaOtongoesya we kwa MwIai waku, *nIkana Otonye kUmOkIa* We.'

وَاَهْدِيكَ اِلَى رَبِّكَ فَتَكْتُمِي ۝

21.Kwa Ou, we *nIwamwonisye* Kyama kInene,

فَاَرَاهُ الْاَيَةَ الْكُبْرٰى ۝

22.IndI we *nIwamOleile* we na *nIwaleile* kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَى ۝

23.IndI we *nIwaalyOkile kuma vala ve* Mose, *aikaananIa nake*.

ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْتَغِي ۝

24.Na we *nIwoombanisy*a *andU* *make* na *atavany'a*,

فَوَحَّشَ قَتَادٰى ۝

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu, *Ola wI IolO mOno vyU*.'

فَقَالَ اَنَّا رَجُمُ الْاَعْلٰى ۝

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe *nIwamuOkwatie* na *UsilIlo* wa ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ تَكَالُ الْاُخِرَةِ وَالْاَوَّلٰى ۝

27.Vate nzika, nthInI wa *maUndU* *asu* ve *Omanyisyo* kwake we *Ola OkIaa*.

يٰۤاَيُّهَا اِنْ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةٌ لِّمَن يَخْشَى ۝

LUKU 2

28. Inyw'ŭ ninyw'ŭ mwŭ vinya kŭmba
kana nŭ ŭtu yŭla We wakŭte?

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ النِّسَاءُ بَنَاهَا ۖ

29. We nŭkŭlŭtŭye ŭtŭŭlu wayo na
akayaŭlya na akayŭtw'ŭkŭthya yŭanŭ.

رَفَعَ سَنَكُمَا فَسَوَاهَا ۖ

30. Na We nŭseŭvŭtŭye ŭtukŭ wayo
kŭvindu, na nŭetete kŭloko kyayo;

وَأَعْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ خُضْهَهَا ۖ

31. Na nthŭ, vamwe nayo, We
nŭwamŭnyaŭtkisye.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ۖ

32. We nŭwaumisye kŭw'ŭ kyayo na
ŭŭthyo wayo kuma vo,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَهَا ۖ

33. Na iŭma, We nŭwaiseŭvisye syo syŭ
nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ۖ

34. Kŭŭ kyonthe nŭ kyaŭya kwoondŭ
wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءً لَكُمْ وَلَئِنَّمَا لَكُمْ ۖ

35. Indŭ yŭla wanangŭko mŭnene ŭkavika,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّلَامَةُ الْكُبْرَى ۖ

36. Mŭthenya ŭla mŭndŭ ŭkalilikana
maŭndŭ onthe ala we weething'ŭŭsye
kwŭka,

يَوْمَ يَنْذَرُ الْإِنْسَانَ مَا سَعَى ۖ

37. Na Ngiena ikoonanw'a ŭtheinŭ kwa
ŭla wonaa.

وَبُورَّتِ الْجَنِينُ لِمَنْ يَرَى ۖ

38. Indŭ kwake we ŭla ŭleaa kwŭw'a,

فَأَمَّا مَنْ ظَنَّ ۖ

39. Na ŭla ŭnyuvaa thayŭ wa nthŭ ŭno,

وَأَفَرَ الْخَيْوةَ الدُّنْيَا ۖ

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika,
ŭkeethwa mŭsyŭ wake.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ مِنْ أَسَاوَى ۖ

41. Indī kwake we ūla ūkīaa kŭŋgama
mbee wa Mwīai wake, na ūvathanaa
thayŭ wake na mawendi mathŭku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۖ

42. Ula Mŭŭnda vate nzika, ūkeethwa
mŭsyī wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۖ

43. Mo meŭkŭlya īŭlŭ wa ūla Saa:
'ŭkavika īndī?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا ۖ

44. Indī we wīna vata mwaŭ
wakŭŭwetanga w'o?

فَيَلْمُكَ أَنْتَ مِنْ قَدْرِهَا ۖ

45. Umanyi wa w'o ūla wa mŭminŭkīlyo
wīna Mwīai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْهَا خَبَرٌ

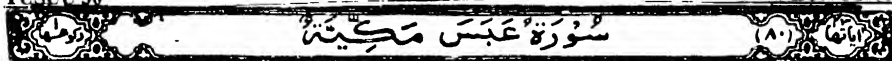
46. We wo Mŭkaanany'a tŭ kwake we
ūla ūkīaa w'o.

إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ نَّحْشِهَا ۖ

47. Mŭthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataaīkala īŭlŭ wa nthī ateo
kīwīoo kīmwe kana kīoko kyaw'o.

كَانَ هُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوِ

نَجْمًا ۖ

ABASA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2. We nŵwang'uthie ūthyŵ na aathŵka
ūtee,

3. Nŵndŵ kŵlalinda nŵkyookie vala ūŵ.

4. Na nŵ kyaŵ kŵtonya kŵŵmanyŵthya we
kana we nŵtonya kŵŵthwa aimantha
kŵŵthesya mwene,

5. Kana we nŵtonya kŵsŵvŵa na
Ulilikany'o ūkamŵuna?

6. Na kwa ūla ūvŵthasya ndŵni ve
kŵvathŵkany'o

7. Usu nŵwe ūmwŵthukŵasya,

8. Ona kau ti ūlŵlŵ waku we ona alea
kŵthew'a.

9. Indŵi we ūla ūkaa kwaku ekalaatŵte,

10. Na we nŵmŵkŵaa Ngai,

11. Usu nŵi we ūmŵleaa we.

12. Aiee! nŵ Ulilikany'o---

13. Kwa ūu, mŵeke we ūla ūnŵkwenda
ethŵny'e naw'o----

14. Mathangŵnŵi mataŵtku,

15. Mokŵlŵtwe ūlŵlŵ, me mathesye,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَبَسَ وَتَوَلَّى

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَىٰ

وَمَا يَذُرُّكَ لَعَلَّهُ يَزَلَّى

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ لَنَنْفَعَهُ الْذِكْرُ

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَىٰ

فَأَن تَكُنْ لَهُ تَصَدَّىٰ

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلَّىٰ

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَىٰ

وَهُوَ يَخْشَىٰ

فَأَن تَكُنْ عَنْهُ تَلَهَّىٰ

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ

لِّمَن شَاءَ ذِكْرًا

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ

فَرُفِرَ فِيهَا مِنْ أَطْحَافٍ

16. Mokonĩ ma aandĩki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۞

17. Ataĩku na alũngalu.

كُورَامُ بَرَزَةٍ ۞

18. Wanangĩko nũmũkwate mũndũ! We
nde mũvea ata!

فَقِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْثَرُ ۞

19. We amũmbaa we na kyaũ?

مِنْ أَيْنِ شَيْءٌ خَلَقَهُ ۞

20. Na ĩvoloto ya manzĩ! We nũmũmbaa
na akamwafĩya;

مِنْ نُظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۞

21. Indĩ We nũmĩtw'ĩkĩthasya Nzĩa
kwĩthwa yĩ mbũthũ kwoondũ wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۞

22. Indĩ We nũtumaa we akw'a na
kũseũvya mbua kwoondũ wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۞

23. Indĩ, yĩla We wĩenda, akamũkĩlya we
ĩngĩ.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۞

24. Aiee, we ndambĩte kwĩka ũndũ We
wamwĩyĩlafe kwĩka.

وَلَا لَنَا بِقُضَ مَا أَمَرَهُ ۞

25. Yu eka mũndũ aũsisye ĩlu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۞

26. Ũndũ ĩthyĩ tũkĩtaa kĩw'ũ nthĩ kwa
wingĩ,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۞

27. Indĩ ĩthyĩ nĩtũmyatũangaa nthĩ---
mwatũangĩle wa w'o---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۞

28. Na ĩthyĩ nĩtũtumaa mbeũ imea nthĩnĩ
wayo,

فَأَبْتَلْنَا فِيهَا جَبًّا ۞

29. Na mĩsavivũ na mboka,

وَعَبًّا وَقَضًّا ۞

30. Na mĩthata na mĩtende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۞

31. Na mĩũnda mĩlle ĩvandĩtwe imea
ĩvivinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ۞

32. Na matunda na nyŋnyi,

وَنَافِلُهُمْ وَأَنْبَاءُ

33. Kyaŋya kwoondŋ wenyu na indc syenyu.

مَتَاعًا لَكُمْ وَلَا تَعْلَمُونَ

34. Indī ylla mbu mbai Tkavika,

بِأَذْجَانِهَا الْفَاعِلَةُ

35. Mŋthenya ŋla mŋndŋ Okamŋklla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَوْمُ الْمَرْءِ مِنْ أَخِيهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na ŋthe wake.

وَأَيْمُهُ وَأَيْمُهُ

37. Na kuma vala ve mŋka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَوْمِي

38. Klla mŋndŋ katī woo mŋthenya ŋsu akeethwa akoneny'e na ŋvoo wake mwene ena kfvathŋkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ

39. Mŋthenya ŋsu mothyŋ amwe makeethwa makyakaka,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُسَوِّدَةٌ

40. Makŋtheke me asanzamŋku nī ŋtanu!

صَاحِبَةٌ مُسْتَبِيرَةٌ

41. Na mothyŋ amwe, mŋthenya ŋsu, makeethwa mena kŋtoo ŋlŋ wamo.

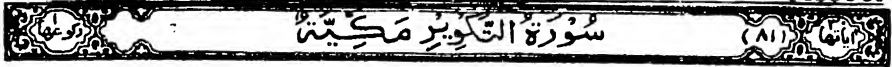
وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kfvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwŋtklla na maŋ aathe

بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Omwe nthĩĩwa*
Ola ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooaĩwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩle na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ۝

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ۝

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْعُشُورُ عُطِّلَتْ ۝

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ۝

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْنُفُوسُ زُوِّجَتْ ۝

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ۝

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝

وَإِذَا الْجَنَّةُ أُنْفِقَتْ ۝

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيََتْ ۝

16. Aiee, Nyie nĩta ndata ila isyokaa na
ĩtina ta ngũsĩ

فَلَا أَقْسِمُ بِالْغُلُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ĩndĩ ikĩvitha.

الْجَارِ الْكَاسِي ۝

18. Na nyie nĩta ūtukū ūkũsĩie yĩla
ũendee ūkathele,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَيْتَ ۝

19. Na masangya yĩla wambĩĩĩlya
kũveva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ĩno vate nzika nĩ ndeto ya
ũvuary'o wa Mũtũmwa mũtaĩĩku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, ūĩkĩĩthĩtw'e mbee wa
ũthyũ wa Mwĩai wa Kĩvĩla-kya-Usumbĩ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wĩw'ĩkaa kw'o na mũĩkĩĩku
mũĩkĩĩtonĩ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na mũnyanyae wenyu ndena ndũũka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ يَنْجُونَ ۝

24. Na kwa ūla w'o, we nĩwamwonie We
nthĩnĩ wa matu matheu maithũa.

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa maũndũ ala
matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ĩno ti ndeto ya Satani, ūla
mũlee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سَهِيْنٍ رَجِيمٍ ۝

27. Nĩva ĩndĩ vala inyw'ĩ mũendete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ Ulilikany'o wa
nthĩ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala kafi wenyu mendaa kũthi
malũngele,

لَنْ يَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ۝

30. Oyila inyw'I m'Utendaa *kĩndũ*, ateo
 k'ila Ngai Mwene Vinya W'onthe,
 Mwĩai wa nthĩ syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ

سُورَةُ الْاِنْفِطَارِ مَكِّيَّةٌ

AL - INFITAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yŵla ndata ŵkanyaŵŵkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَثَرَتْ

4. Na yŵla mbŵsŵ iketa kŵw'ŵ *nthŵnŵ wa
mŵaŵ*,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yŵla mbua ikavw'ŵkŵwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ

6. Kŵla thayŵ *ŵndŵ*, ŵkamanya kŵla w'o
watwaŵlaa na mbee na kŵla w'o watiie
ŵtina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mŵndŵ, nŵkyaŵ kŵla kyakwŵkŵlie
ŵkŵmbaŵ ŵleane na Mŵŵai waku wa
Ulaŵ,

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ

8. Ula wakŵmbie we, na ŵndŵ akwŵanŵsya
we, na ŵndŵ akwŵanany'a nesa na
akŵŵngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Mŵmbŵlwenŵ ona wŵva ŵla We wendie,
We nŵwaŵseŵvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aiee, ŵndŵ inyw'ŵ nŵmŵleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ لَّكَ دَبُّونٌ بِالذِّينِ

11. ŵndŵ ve asŵvŵi ŵŵŵ wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandŵki aŵkŵŵku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesŵ maŵndŵ *onthe* ala inyw'ŵ
mwŵŵkaa.

يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ

14.Nĩw'o, ala alũngalu makeethwa
nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبَرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

15.Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-
Mwaki;

وَأَنَّ الْفَاجِرَ لَفِي جَحِيمٍ ۝

16.Mo makavĩla vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ
wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

17.Na mo maikethwa matonya
kwĩyuma vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ۝

18.Na nĩ kyaũ kĩtonya kũũmanyĩthya we
Mũthenya wa Utw'io nĩ mwaũ!

وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

19.Na ĩngĩ, nĩ kyaũ kĩtonya
kũũmanyĩthya we Mũthenya wa Utw'io
nĩ mwaũ?

ثُمَّ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ۝

20.Mũthenya ūla thayũ ūtakethwa na
ũtonyi wa kwĩka thayũ ūngĩ ūndũ! Na
mwĩao mũthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لَهُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝

سُورَةُ التَّطْفِيفِ مَكِّيَّةٌ

AL - TATFIIF (Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nŋ 0lau, Us0ftwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Woo nŋ wa asu ala manenganae
kŋthimo kŋoleku;

وَيْلٌ لِلطَّافِيفِينَ ۝

3. Asu ala, yŋla mekwsa kŋthimo kwa
and0 angŋ, mosaa kŋanŋe;

الَّذِينَ إِذَا أَكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝

4. Indŋ yŋla me0nengane kŋthimo kwa
and0 angŋ kana k0mathimŋa,
mamathimŋaa mata0sisya.

وَإِذَا كَانُوا لَهُمْ أَوْزَارُهُمْ يَخْسِرُونَ ۝

5. And0 ta asu nomesŋ kana
makathay00kw'a ŋngŋ

أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ۝

6. M0thenyanŋ m0th0ku m0no,

يَوْمَ عَظِيمٍ ۝

7. M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwŋai wa nthŋ
syonthe?

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

8. Aiee, 0talo wa ala athe wŋ kyovonŋ
Sijjin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ۝

9. Na nŋ kya0 kŋ0manyŋthya we Sijjin nŋ
kya0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ۝

10. Nŋ Ivuku yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa m0no.

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

11. Woo, m0thenya 0su, nŋ wa ala
maleaa,

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

12. Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa
mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala
0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا تَنَلَّ عَلَيْهِمُ ابْنُهَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte
nŋmekŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋwa
k0mwona Mwŋai woo m0thenya 0su.

كَلَّا اللَّهُمَّ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَنَنَجُوهَنَّ

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ
0la inyw'I mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ
nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيَّينَ

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manyā
Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandŋkŋtwe yŋvuanŋw'e
nesa.

كِتَابٌ مَرْفُوعٌ

22. Ala anyuve ma Ngai makayŋk0sŋŋa
yo.

يُشْهَدُ الْقُرْبُونَ

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa
nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsyē.

عَلَى الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo
mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu
kŋsiŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ

27.KuSiilwa kwakyo kUkeethwa vamwe
na Mesiki-----kwa Ou, eka ala mendaa
mende----

وَحْتَمَهُ وَسَكَ وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَتَا هِىَ التَّنَافُوزُ ۞

28.Na kIkavulanw'a na kAw'o kya
Tasniim,

وَمَزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ۞

29.Mbuluti Ila ala anyuve makanyw'Ila.

هَيْئًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ۞

30.Asu ala maI avItany'a
nImamathekeaa ala meetIkIlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

يَضْحَكُونَ ۞

31.Na yIla mo mesIle vala maI,
nImavenanIasya mUndU na Ula UngI.

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۞

32.Na yIla mo masyokie kwa andU ma
nyUmba yoo masyokie mekathIle;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ۞

33.Na yIla mo mamonie maisye, 'Ow'o,
aa nI amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ ۞

34.IndI mo mayaatUmwa ta asUvIi IolU
woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِظِينَ ۞

35.Kwa Ou, OmUnthI, etIkIli nImo
meUmathekeaa alei,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ۞

36.MekalIle IolU wa mIto, masyaIIsye.

عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ۞

37.Mo alei ti aIvIku vyO kwoondU wa
UndU Ula mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۞

AL – INSHIKAK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsOftwe nI Olau, UsOftwe
nI tei.

2.YIla Itu yIkatoKana,

3.Na kwIthukIIsya MwIai wayo—na Ou
nOyaIItte yo---

4.Na yIla nthI IkanyaIkwa'a.

5.Na kOsyumya syonthe ila syI nthInI
wayo, na kOtiwa yI nthei;

6.Na kwIthukIIsya MwIai wayo, na Ou
nIkOmyaIItte yo---

7.We, ame mUndO, nIw'o we nue
OmOthOkOmIaa MwIai waku, kOthOkOma
kOmO; IndI we Okakomana Nake We.

8.IndI kwa we OIa Onenetwe Ivuku yake
ya OIalo na kw'oko-kwa-aOme,

9.We omItOkI akeethwa na OIalo
mOvOthO,

10.Na we akasyoka mOsyI kwake
atanIte.

11.IndI kwa OIa we Okethwa na Ivuku ya
OIalo anengelwe Itina wa mOongo wake,

12.We o mItOkI akeekaIla wanangIko,

13.Na we akavya nthInI wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ۝

وَأُذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ۝

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ ۝

فَسَوْفَ يَحْسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَيَتَقَلَّبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مُسْرُورًا ۝

وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. Nt'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atanite
kafi wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

15. We asuaniia kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهُ كَانَ أَنْ لَنْ يَحْوَِرَ ۝

16. II, vate nzika, Mwai wake
nūmwonaa we nesa mūno.

بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ۝

17. Indī aiee! Nyie nīta ūtune wa syua
yīlithūa ngūsī.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّقِيقِ ۝

18. Na ūtukū na syonthe ila w'o
ūvw'īkaa,

وَالْيَلِ وَمَا وَسَقِ ۝

19. Na mwei yīla ūsūaa,

وَالْقَبْرِ إِذَا تَسَقَىٰ ۝

20. Kana vate nzika, inyw'ī mūkathi
kuma kīkalonī kīmwe kūthi kīla kīngī.

لَتَرْكَبَنَ ظَبَاقًا عَنْ ظَبَقِ ۝

21. Kwa ūu, mo mena kyaū kīla kītuma
matetkīla,

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝

22. Na yīla mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
wīnyivyo;

وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْمَعُونَ ۝

23. Na kūleana na ūu, asu ala matetkīlaa
nimamileaa yo.

بَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا يَكْذِبُونَ ۝

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi
nesa vyū kīla mo mavithaa nthīnī wa
ngoo syoo.

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ۝

25. Kwa ūu, matavyei mo ūvoo wa
ūsīlīlo wī woo.

فَنَسِوهُمْ بَعْدَ آيِ الْبُيُوتِ ۝

26. Indī kwa asu ala metkīlaa na kwīka
mawīa maseo, ītuvi yītakathela nī yoo

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
أَجْرٌ غَيْرُ مَنُونٍ ۝

سُورَةُ الْبُرُوجِ مَكِّيَّةٌ

AL - BURUUJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ntílvíta na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

3. Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4. Na mÚkÚsítí na Úla ÚnÚkÚsítíwa.
5. KÚumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

وَالْيَوْمِ الْوَعْدِ
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ
قَبْلِ أَصْحَابِ الْأُخْدُودِ

6. Mwaki *Uvuvúwe* na ngú----

الْقَارِ ذَاتِ الْوُكُودِ

7. Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

8. Namo nímakÚsítíe Úndú mo meekie
kwa etíkíli.

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُعُودٌ

9. Namo mayamamenete Índí nÚndú mo
nímamwítíkíli Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Wáítíe-Ní-KÚtaíwa,

وَمَا نَكْمُلُ مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ
الْحَمِيدِ

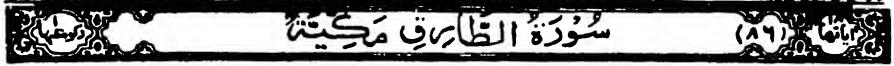
10. Úla Úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
NgÚsítí tÚlú wa syÍndú syonthe.

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ

11. Asu ala mamathínasya aÚme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve Úsílílo wa Mwaki,
na ve Úsílílo wa kÚvítvw'a.

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَمَا كَمُ
يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْكَافِرِينَ
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

12. Índí asu metíkílaa na kwíka mawíla
maseo, ve MÚnda íla ívítílaa tÚlÚsítí

AL - TAARIK
(WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula UsũItwe nI ūlau, UsũItwe
nI tei.

2.NIĩvIta na Iƙu na Ndata ya KIoko-----

3.Na nI kyaŭ kIŭmanyIthya we Ndata ya
KIoko nI myaŭ?

4.NI ndata yIna Ūtisu mwai---

5.Vai thayŭ Ūtena mŭsũvIi Iŭlŭ waw'o.

6.Kwa Ūu, mŭndŭ nasŭanIe kIla we
ŭmbItwe kuma nthInI wakyŭ.

7.We ombItwe kuma kIw'ŭ kItweku
kIvItIte,

8.KIla kyumaa katI wa kInyunyu na
mavIndI ma kItŭoi.

9.Vate nzika, We E-na Ūtonyi wa
kŭmŭtŭnga thayŭ InGI.

10.Mŭthenya Ūla syImbithI ikaumbŭlwa.

11.IndI we ndakethwa na vinya, na vai
mŭtetheesya.

12.Na matu ala masyokaa-kaingI mena
mbua,

13.Na nthI Ila Iƙunŭkaa imea,

14.Vate nzika, nI ndeto ndw'e,

15.Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ②

وَمَا أَزْدُرُكَ مَا الظَّارِقُ ③

النَّجْمِ الثَّاقِبِ ④

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑦

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑧

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑨

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ⑩

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑪

وَالنَّجْمِ إِذَا زَجَّجَ ⑫

وَالْأَرْضِ إِذَا ضَدَعَتْ ⑬

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَضْلٌ ⑭

وَمَا هُوَ بِالنَّهْزِلِ ⑮

16.Nĩw'o mo meseŭvya nzaama.

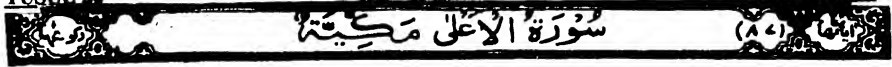
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Őu, nĩngŭseŭvya nzaama ya
kŭkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Őu, manenge alei İvinda. İİ
manenge mo İvinda, kwa kavinda kanini.

فَقِيلَ الْكَافِرِينَ أَتَاهُمْ رُؤُودًا ۝

AL - A'LAA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanI ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula UsOfwe nI Olau,
UsOfwe nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. TaIa syItwa ya MwIai waku, Ula-WI-
I0I0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝

3. Ula Umbaa na wIaItIasyaa,
4. Na Ula UseUvasya na Otongoasya,
5. Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسُوَّى ۝

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝

6. IndI We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝

7. IthyI t0ka0manyIsya we Kulani na we
nd0kolwa nIyo,

سَنُقَرِّبُكَ فَلَا تَنْسَى ۝

8. Ateo Ond0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝

9. Na IthyI t0ka0tw'TkIthya kIla Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

وَلْيُنْزِرْكَ لِلْإِنْسَى ۝

10. Kwa Ou, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwI OtandIthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

11. We Ula OkIaa, o mIt0kI akeethukItIasya
na k0s0vIa;

سَيَذَكِّرْكَ مَنْ يُخْفَى ۝

12. IndI Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kIe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝

13. We Ola wak0lika MwakinI m0nene.

الَّذِي يَضِلُّ النَّارَ الْكَبِيرَى ۝

14. Na IndI we ndakakw'Ia vo na
ndakethwa thay0.

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ۝

15.Nĩw'o, we ūla wĩtheasya mwene,
nĩwaĩlaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syĩtwa ya Mwĩai wake
na ūlũmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indĩ inyw'ĩ mwĩliĩlaa thayo wa nthĩ
ĩno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyĩla Itu nĩyo ĩseo mbee na
nĩyĩkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nĩw'o ūla ūmanyĩĩw'e nthĩnĩ wa
Maandĩko Matheu ala maĩ mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandĩko ma Avalamu na Mose.

فِي صُحُفٍ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ مَكِّيَّةٌ

(٨٨)

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe n' Olau, Usuftwe
n' tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waaviki'wa n' Ovoo wa k'la kyeve
k'nene kya k'umaumb'la and' vy'?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa na kyeve;

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

4. Maikuna w'la w' vinya, me anou.

عَامِلَةٌ تَأْبِتُ

5. Mo makalika Mwakin' Ov'vanasya;

تَصِلُ نَارًا حَامِيَةً

6. Na mo makanyw'ithw'a kya'onyw'a
kuma mbulutini ithe'okite;

تُسْفَى مِنْ عَيْنٍ أُبِيَّةٍ

7. Mo maikethwa na l'fu ateo 'Ola m'um',
w' 'O' na ny'nyi sya k'inyeelya sya
m'w'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ

8. Ula 'Utakanosya kana k'umina nzaa.

لَا يُسْنُ وَلَا يُفْنِي مِنْ جُودٍ

9. Na mothy' amwe m'uthenya 'Osu
makeethwa me matanu,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

10. Makyendeew'a m'uno n' 'uth'ok'umi
woo,

لَسَعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nth'ni wa M'unda m'ok'it'lu na
m'ut'olu m'uno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We nd'ukew'a ngewa sya mana nth'ni
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِاَغْيَةٍ

13. Navo ve mbuluti iv'it'fye k'w'o,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve iv'la sya nd'ala mb'ok'it'lu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مَضْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkye nesa vyŭ.

وَدِرَابٌ مَبْنُوتَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
ŕndŭ yŭmbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na ŕndŭ ŕtu yŭkŕŕŕtw'e ŕŭŭ?

وَالِى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕlmanŕ, ŕndŭ syŕnzŕŕŕtwe ŕlŭmŕte?

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕŭŭ wa nthŕ, ŕndŭ yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa ŭu, we taa, nŭndŭ we wŕ mŭtai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ mŭsyaŕŕsya ŕŭŭ woo.

لَسْتُ عَلَيْهِمْ بِكَيْطِرٍ ۝

24.ŕndŕ ŭla ona wŕva ŭalyŭkaa, na ŭleaa
kwŕŕŕŕla,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akamŭsilŕla na ŭsilŕlo ŭla mŭnene vyŭ.

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, ŭalŭko woo nŕ Kwitŭ,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.ŕndŕ, vate nzika, nŕ ŕŭŭ Waitŭ kŭmeta
mo ŭtalonŕ.

لَقَدْ نُنْفِثُهُمْ فِي سَحَابٍ مُمَدَّدَةٍ ۝

سُورَةُ الْفَجْرِ مَكِّيَّةٌ (٢٩)

AL - FAJR
(WavuanIw'e Makka)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nI Olau, Usũftwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. NItvIta na Masangya,
3. Na Motuk0 Ikumi,

وَالْفَجْرِ

4. Na Ila-SyI-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utuk0 yIla Oendee mũhyanI
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ

وَالْيَلِ إِذَا يَسْرٍ

6. Vo vai OkũsI wI vinya kwa mũndũ Ola
wIna kũũko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ

7. We nowonete ũndũ MwIai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ

8. MbaI ya Ilamu, ala maI na masũmba
matũũlu,

إِمرَ ذَاتِ الْعِمَادِ

9. Myako ta Ila yoo Iyaaakwa ona IndII
mbee Iũũ wa nthI.

الَّتِي لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهَا فِي الْبِلَادِ

10. Na vamwe na athamu ala masaa
mavia nthInI wa mwanda,

وَتَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الضَّغَرَ بِالْوَادِ

11. Na vamwe na Valao, mwIai wa
mawũkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ

12. Ula weekie mothũku nthInI wa nthI.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْبِلَادِ

13. Na meeka mothyoeku maingI nthInI
wayo.

فَاكْتُرُوا فِيهَا الْفَسَادَ

14. IndI MwIai waku nIwalekilye
mũsalisa wa Osĩĩlo wamavalokũla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمُ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ

28. Na we, thay0 wĩ m0uonĩ!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

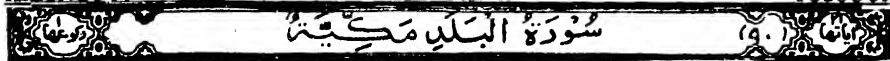
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ۖ

اِذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ۖ

فَاذْخُلِي فِي عِبَادِي ۖ

وَاذْخُلِي جَنَّاتٍ ۖ

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ ũũ---

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ ũũ-----

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ

4. Na Nyie nĩvĩta na mũsyai na ũla we
wasyaie,

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

5. Ithĩ nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

6. We asũanfaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأُبْذَا

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

8. We asũanfaa kana vai ũmwe ũmwene?

9. Ithĩ tũimũnengete we metho elĩ,

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ ilĩ?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

11. Na ithĩ nĩtwamwonisye we nzĩla ilĩ
syambatĩte sya ndaĩa.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

12. Indĩ we ndaatĩa nzĩa ya Akava.'

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

فَكَرَّ رَكْبُهُ

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

أَوَلَا ظَعْمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْجَبٍ

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kauti,

يَتَيْنَا ذَا مَقَرَبَةٍ ۞

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitoon1.

أَوْ مَسْكِنَاتَا ذَا مَقَرَبَةٍ ۞

18.Ingi we a11itwe n1 kw1thwa e 0mwe
wa asu ala met1k1laa na mom11asya
m0nd0 na 0la Ong1 0m11syon1 na
mw1w'an1on1 wa tei.

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالضَّرِّ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَةِ ۞

19.Aa n1mo and0 ma kw'oko kwa a0me.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْيَمِينَةِ ۞

20.Ind1 asu ala maleaa kw1t1k1la Syama
Siit0, mo n1 and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَالَةِ ۞

21.I0I0 woo n1k0thaany0ka Mwaki
Ovingan1w'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۞

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Nĩĩvĩta na syua na ĩvinda yĩla
yambĩĩĩlasya kumya kyeeni,
3. Na mwei ũla ũyĩatĩĩlaa syua.

4. Na Mũthenya yĩla ũvuanasya ũtheu
waw'o,
5. Na ũtukũ yĩla w'o wĩkusĩĩsyaa tũtũ
ĩũlũ waw'o,

6. Na ĩtu na mũmbĩĩlwe wayo,

7. Na nthĩ na mũnyaaĩĩkĩle wayo,

8. Na thayũ na wĩanũ waw'o----

9. Na We nĩwaũvuanisye w'o ũla ũthũku
kwaw'o na ũla ũseo kwaw'o-----

10. Vate nzika, we nĩwaĩĩlaa ũla
ũwongeleelaa w'o,

11. Na ũla ũthyoeekasya w'o we nĩ
mwanangĩku.

12. Mbaĩ ya Athamuti nĩyaũleile ũla
w'o nũndũ wa wau wa matũ woo.

13. Yĩla ũla mũthũku mũno katĩ woo
waũngamie,

14. Na ĩndĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yĩ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَاهَا ۝

وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَاللَّيْلُ نَاجِرٌ وَتَقْوَاهَا ۝

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۝

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ ابْنَتْ أَشْقَاهَا ۝

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

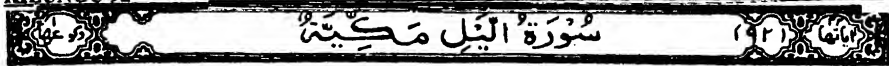
yoka ngamŋle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mŋekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŋleile we na
nīmamŋtilangile maŋŋ, kwa ŋu Mwŋai
woo nīwamanangie mo vyŋ nŋndŋ wa
naŋ yoo, na amalalŋla mo mŋthanganŋ.

فَلَا تُؤْخَذُ بِمَا قَالَ قَوْمُكَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ يَوْمَ تَسْأَلُهُمْ ۝

16.Na We ndaasŋvŋa ŋndŋ kŋkaumŋla
ŋŋlŋ wa ŋu.

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهُمْ ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nĩvĩta na ũtukũ yĩla wĩkusĩĩasya!

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ②

3.Na mũthenya yĩla ũmulĩkaa,

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ③

4.Na nthĩnĩ wa kũmbwa kwa kĩũme na
kĩka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ④

5.Vate nzika, ithubĩĩsyo syenyũ syĩ
kĩvathũkany'o.

إِنْ سَأَلْتُمْ لَشَيْءٍ ⑤

6.Indĩ ta we ũla umasya na nĩ
mũlũngalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑥

7.Na we akũsĩĩaa w'onthe ũla mũseo,

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑦

8.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we kĩa ũndũ,

فَسَيَنْبَرُوهُ لِلْيُسْرَى ⑧

9.Indĩ ta kwa ũla mũtoonũ na wĩna
kĩvũthya kĩ kĩvathũkany'o,

وَأَمَّا مَنْ يَجِدُ أَشْتَغَى ⑨

10.Na ũleaa ũla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑩

11.Ithĩĩ tũkamũvũthĩsya we nzĩa ya
kũthi thĩnanĩ.

فَسَيَنْبَرُوهُ لِلْيُسْرَى ⑪

12.Na ũthw'ii wake ndũkamũuna
akyanangĩka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ⑫

13.Vate nzika, kũtongosya nĩ tũlũ
Waitũ;

إِنْ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ⑬

14.Na Itu nĩ Yitũ oũndũ ũmwe na nthĩ
Ino ya yu.

وَأَنْ لَّنَا لِلْآخِرَةِ وَالْأُولَى ⑭

15.Kwa ūu, Nyie nĩngũmũkaany'a
inyw'ĩ tũlũ wa ūmũĩ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ūkaũlika ateo ala athe mũno vyũ,

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula ūleaa ūla w'o na ūalyũlaa
mũongo wake.

الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى ۝

18.Indĩ ala alũngalu makavetangwa
kũasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula ūnenganae ūthw'ii wake nĩkana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَنْزِلَى ۝

20.Na nde mũndũ ona ūmwe ūla we
wamwĩkie nesa nĩkana akaĩvwa,

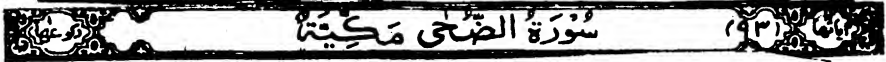
وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya ūthw'ii wake
aimantha ūtanu wa mwĩai wake, ūla-
wĩ-lũlũ mũno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o mĩtũkĩ We akendeew'a mũno nĩ
we.

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩvĩta na ũtisu ũla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَىٰ ۝

3. Na ũtukũ yĩla ũkilasya ki,

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩte we, ona We
ndathatĩtw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝

5. Vate nzika, *kĩla saa* ũvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee *wa ũla* ũtongoasya.

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

8. Na We akwĩthĩe we ũkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ũkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَالِيًّا فَاخْتَنَىٰ ۝

10. Kwa ũu, ndũkamĩvinyĩte ndiwa,

فَإِنَّمَا إِلَهُ الْبَنِينَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

11. Na ta ũũũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلُ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ũũũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Ithyĩ tũikĩvingũtē kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ②

3.Na twaũvetangĩa we mũio waku

وَوَضَعْنَا عَنَّا وَزَرَكَ ③

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ④

5.Na Ithyĩ tũyayĩnenevisye syĩtwa yaku?

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ⑤

6.Vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa thĩna.

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑥

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa
thĩna.

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ⑦

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũtē,
ĩthing'ĩĩsyē na vinya,

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ⑧

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsyō.

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ⑨

سُورَةُ التِّينِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٥﴾

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2.Níwíta na Múkúyú na Múthata,

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ﴿٢﴾

3.Na Kííma kya Sinaí,

وَطُورِ سِينِينَ ﴿٣﴾

4.Na Músyí ūŭ, ūtŭo wa mŭuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ﴿٤﴾

5.Vate nzika, Ithyí nítŭmŭmbíte mŭndŭ
na mawalany'o ala maseo vyŭ ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿٥﴾

6.Indí Ithyí nítwámŭtŭngie we nthíní wa
mŭíkalo wa ítheo vyŭ ná ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٦﴾

7.Ateo asu ala metkíílaa na kwíka mawíla
maseo; kwoo vena mŭthínzŭo ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

غَيْرٌ مَّنُونٍ ﴿٧﴾

8.Itina wa ūu Indí ní kyaŭ kya kŭŭkenga
we ítina wa ūu íŭlŭ wa Utw'io?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ﴿٨﴾

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We
Músili ūla mŭseo vyŭ katí wa asili?

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِيمِينَ ﴿٩﴾

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthē, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.
2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ũla
woombie,
3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.
4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.
5. Ula wamanyĩsye na kĩandĩki.
6. Amũmanyĩsye na kĩandĩki.
7. Aiee, mũndũ mũvĩtasya mũno,
8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.
9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
calũko.
10. We mũmwonete ũla ũvatanaa.
11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ũvoyaa?
12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,
13. Kana nĩwataanĩte ũolũ wa ũlũngalu?
14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩite ethwa we
nĩwaneenie ũvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَ طَافٍ

أَن زَاهٍ اسْتَغْنَى

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
ōla ow'o tūkamōkusya we na nzwīī sya
ōthyō wake,

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. Uthyō wī ōvōngō, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ۝

20. Aiee, we ndūkenengane kwake we,
Indī tulya-ndu we-mwene ōthaithe na
thengeea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطْعَمُ وَلَا تَشْرَبُ ۝

سُورَةُ الْقَدْرِ مَكِّيَّةٌ

AL - KADR (WavuanIw'e Makka)

1.SyItwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nI Olau, Usũtwe
nI tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, IthyI nItwamItheeisy e yo
nthInI wa Utukũ wa Ndafa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na nI kyaũ kIũmanyIthya we Utukũ wa
Ndafa nI mwaũ?

وَمَا أَزِدُّكَ مَالِيَّةَ الْقَدْرِ

4.Utukũ wa Ndafa nI mũseo kũvIta myei
ngili Imwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.NthInI waw'o vatheeaa alaIka na veva
vamwe na Utwio wa MwIai woo Iũlũ wa
kIla kIIndũ.

تَنْزِيلُ الْمَلَكِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.Mũuo 00 nIw'o OkeethIwa ona
kũthandIka kwa masangya.

لَقَدْ سَلَّمَ هَٰئِهِ خَمْسَ مِائَةِ فَجْرٍ

سُورَةُ الْبَيِّنَةِ مَكِّيَّةٌ ﴿٩٨﴾

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syltwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿١﴾

2. Asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa Andũ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵv'w'ano
mayaŵmaeka ūlei kũvika yŵla ūkũsŵ
mũtheũ wamavikŵle mo—

لَقَدْ كَانَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
مُنَافِقِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ﴿٢﴾

3. Mũtũmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ﴿٣﴾

4. Vau nthĩnŵ ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِتْمَةٌ ﴿٤﴾

5. Na asu ala ũvuku yanenganiwe kwoo
mayaaanŵka kũvika ŵtina wa ūkũsŵ
mũtheu kũmavikŵla mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَةُ ﴿٥﴾

6. Namo mayaafŵŵa ūndũ ūngŵ ateo
kũmũthũkũma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthĩnŵ wa
wŵw'i, na me alũngalu, na kũlũmya
Mboya, na kũŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndĩni ya andũ ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الَّذِينَ هُمْ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ ﴿٦﴾

7. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa
Andũ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵv'w'ano, makeethwa nthĩnŵ wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵ
athũku mũno vyũ katŵ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّارِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

8. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseu mũno vyũ
katŵ wa syũmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴿٨﴾

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivitĩlaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmũkĩlaa Mwĩai wake.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَذَابٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(١٩٩)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla nthĩ Ikathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩvinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3. Na nthĩ Ikumya mĩio yayo,

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ أَنْقَالَهَا

4. Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5. Mũthenya ũsu nthĩ Ikatavany'a ũvoo
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُكَ أَخْبَارُهَا

6. Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtye vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَّبَّكَ أَوْخَىٰ لَهَا

7. Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa* moo.

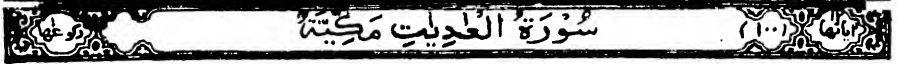
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالُهُمْ

8. Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

9. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩlaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵvŵta na mbalasi sya ita ila isembaa
itivŵte,

وَالْعَدِيَّتِ ضَبَّاءٌ

3. Iitalŵkangya ngala sya mwaki.

فَالنَّوْرِتِ قَدْ حَاءٌ

4. Naiivithŵkaa masangya,

فَالْمُغِيرَتِ ضُبَّاءٌ

5. Na syŵkŵlasya mathweo ma kŵtoo
Ōndŵnŵ Ōsu,

فَأَثَرُنَ بِهِ نَقْعَاءٌ

6. Na kŵŵtonyeesya naw'o nthŵnŵ katŵ wa
ngoo sya ita sya amaitha.

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ

7. Vate nzika, mŵndŵ ndatŵngaa mŵvea
kwa Mwŵai wake;

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

8. Na vate nzika, we nŵ ngŵsŵ ya ōu;

وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ

9. Na vate nzika, we ena kŵthing'ŵsyo
kŵnene nŵndŵ wa wendi wa ōthw'ii.

وَأَنَّهُ يُحِبُّ الْخَيْرَ لَشَهِيدٌ

10. Mŵndŵ ta Ōsu nowŵsŵ kana yŵla ala me
mbŵanŵ makathayŵŵkw'a,

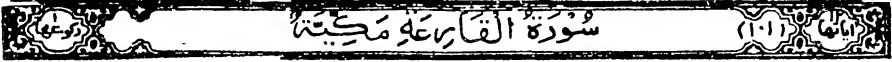
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ

11. Na kŵla kŵ nthŵnŵ wa ithŵi
kyaumbŵlwa,

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ

12. Vate nzika, Mwŵai woo mŵthenya
Ōsu, akeethwa amekuŵŵte mo nesa mŵno
vyŵ.

يَوْمَ إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kŵnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kŵnene nŵ kyaŵ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nŵ kyaŵ kŵmanyŵthya we Kyeva
Kŵnene nŵ kyaŵ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mŵthenya ūla mbaa-andŵ makethwa
mailyŵ ta syŵmbalutya inyaŵkŵtw'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ⑤

6.Na iŵma ikeethwa iilyŵ ta w'ia wa
malondu wŵ mŵkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ السَّنْفُوثِ ⑥

7.Indŵ ta kwa Ūsu ūla ithimo syake
ikethwa syŵ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayŵ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indŵ ta Ūsu ūla we ithimo syake
ikethwa syŵ mbŵthŵ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nŵ 'Haviyah'.

فَأَمُّهُ هَاطِيَةٌ ⑩

11.Na nŵ kyaŵ kŵtuma we ūmanyā kyu nŵ
kyaŵ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ⑪

12.Nŵ Mwaki wakene.

بُعْدُ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Kũkĩlany'a ũmwe na ũla ũngĩ
kwoondũ wa kũmbany'a ũthw'ii.

أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْكُتُبُ ۝

3.Ona inyw'ĩ mwavika mbũanĩ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝

4.Aiee, o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

5.Aiee ɪngĩ! o mĩtũkĩ inyw'ĩ
mũkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝

6.Aiee, takethwa inyw'ĩ nĩmwaĩ
mũmany'a ũmanyi mũna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝

7.Inyw'ĩ vate nzika, mũkamyona Ngiena
nthĩnĩ wa thayũ o ũũ.

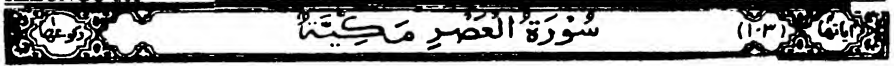
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝

8.ɪɪ, vate nzika, mũkamyona yo na itho
ya mũtkĩŵo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝

9.Mũthenya ũsu ɪndĩ, mũkeetwa kumya
ũtalo ɪũlũ wa manee *ma nthĩ.*

ثُمَّ لَتَسْلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ۝

AL - ASR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵŵvŵta na ŪkŪsŵi wa Ŵvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mŪndŪ e nthŵnŵi wa
mwŵkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ خَسِيرٌ

4. Ateo asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko
maseo, na kŪingŵanŵsya mŪndŪ na ūla
Ūngŵi kwŵŵkŵla
Ūla w'o, na kŪtaana mŪndŪ na ūla Ūngŵi
kwŵŵthwa na Ūmŵŵsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا
بِذِي الْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالْقَدِيرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

(104)

AL- HUMAZAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ Olau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

2. Nŵŵŵta na Ŭkŵsŵ wa Ŵvinda,

3. Ula Ŭmbanasya Ŭthw'ii na Ŭtalaa
Ŵvinda Ŵtina wa Ŵvinda.

4. We asŬanŴaa kana Ŭthw'ii wake
ukamŬtw'ŴkŴthya we Ŭla Ŭtakusaa.

5. Aiee, we kwa Ŭla w'o akekwa nthŴnŴ
wa 'Al-Hutamah'?

6. Na nŵ kyaŬ kŴtuma we Ŭmanya 'Al-
Hutama' nŵ kyaŬ?

7. Nŵ mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŬvuve,

8. Ula ŬkaithaanyŬkŴa ngoo.

9. W'o Ŭkeethwa ŬvinganŴ'e namo.

10. ItunŴ mbaamye.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَزِيدُكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِئَةِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

لِّعَذَابٍ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondũ Mwĩai waku
weekanie na Andũ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangĩka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nĩwamatwaĩe iea sya nyũnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syaĩe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yũmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ

6. Na ũu, We amatwĩkĩthisye mo ta
mũangi mũvevenzeku, na mũĩku vyũ

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَلْوِلٍ

¹ Abraha, mŭtumĩa wa kĩklisto - nthĩnĩ wa Yaman
wa Mŭsumbĩ wa Abyssinia.

AL – KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwaŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ②

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyŵi
nŵtŵseŵvŵtye syalo sya ūtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ③

4.Uu mo maŵŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ④

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

فِي الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ⑤

AL – MAA'UUN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. We nũmwonete we Ūla ūmĩleaa ndĩnĩ?

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَكْذِبُ بِالذِّينِ ۝

3. Usu nĩ Ūla ūmĩlũngasya ndiwa,

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya ngya.

وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِينَ ۝

5. Kwa ūu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوْلٍ لِلْمُصَلِّينَ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

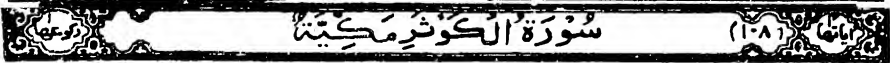
الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

يُغْنِي وَيُنْتَعُونَ الْمَاعُونَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ōlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũnengete we Ūseo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ūu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ

4.Vate nzika, mŪmaitha waku nĩwe Ōla
Ūte Ūsyao.

إِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ōlau, Usũŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'ŵi alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu mũithaithaa Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha kŵla inyw'ŵi
mũthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu mũikamũthaitha Ula Nyie
nthaithaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'ŵi mwŵina ndŵini yenyu nakwa
nŵina ndŵini yakwa.'

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

سُورَةُ النَّاسِ مَكِّيَّةٌ

AL - NASR
(Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla ũtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ũkaa, na ũkĩlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3.Na We ũkyona andũ mailika ndĩni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4.Mũtaĩe Mwĩai waku na ndaĩa Syake,
na mantha ũkeo Wake We. Vate
nzika, We Nũsyokeaa-Kaingĩ ena ũuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Nŵmethwe me manangŵku moko eŵŵ ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَايَ أَيْ لَهَبٍ وَتَبَّ ②

3.Uthw'ii wake na syonthe ila
Ŵmbanŵtye iikamŴuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ③

4.O mŵtŴkŵŵ we akalika nthŵnŵ wa Mwaki
wakene.

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ④

5.Na mŴndŴ mŴka wake ota ōu, ōla
Ŵendaa akuŵte ngŴ.

وَأَمْرًا أَنَّهُ حِمْلَالٌ الْحَطِيبِ ⑤

6.Kwŵlingŵla ngingonŵ yake vakeethwa
Ŵlii mwokothe wa mŴnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ⑥

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŴŵŵ sya mwaki, ewetwa ta
mŴndŴ mŴvyŴ na mwŵkalo wa wau wa matŴ, na
Ŵla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanŋw'e Makka)

1. Syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũŋtwe nŋ Olau, Usũŋtwe
nŋ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'We nŋ Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Mũthaŋku-Vyũ na Umanthawa nŋ onthe
kwŋtw'a ūtethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4. 'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5. Na vai ūvw'anene Nake We ona
ũmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

AL - FALAK
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũĩtwe nĩ ũlau, Usũĩtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe
na Mwĩai wa kũitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzũvĩe na ũthũku wa syĩndũ ila We
ũmbĩte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ũthũku wa kĩvindu kya ũtukũ yĩla
kĩnyaĩĩkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ũthũku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundũe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ũthũku wa ũla wĩ
kĩw'ĩu yĩla ũnũmbĩw'ĩa kĩw'ĩu.

بُحٍّ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑥

AL - NAAS
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nyie nŵmanthaa wŵvitho kwa
Mwŵai wa mbaa-andŵ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mŵsumbŵi wa mbaa-andŵ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andŵ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ōthŵku wa mŵveveanŵi wa
kŵwe wa kŵmbithŵ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ōveveeaa nthŵnŵi wa ngoo sya andŵ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katŵ wa Mayini na mbaa-andŵ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَتَمِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اَللّٰهُمَّ اِنِّسْ وَحْشَتِيْ فِيْ قَبْرِىْ- اَللّٰهُمَّ
اَرْحَمْنِيْ بِالْقُرْآنِ الْعَظِيْمِ وَاَجْعَلْهُ لِيْ اِمَامًا
وَتُوْرًا وَهُدًى وَرَحْمَةً- اَللّٰهُمَّ ذَكِّرْنِيْ مِنْهُ
مَا نَسِيْتُ وَ عَلِّمْنِيْ مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِيْ تِلَاوَتَهٗ اِنَاءَ النَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِيْ حُجَّةً يَّارَبَّ الْعٰلَمِيْنَ- اٰمِيْن-

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni,na utungosya na inee.Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the,Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe,na Manyisye maundu mayo alandamesi , na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya,na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa,Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.